بِسْــــــــــــمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيــــــــــــمِ

(1) ANA ÇİZGİLERİYLE İSLÂM FIKHI-3

"GAYETÜ'L İHTİSAR" TERCÜMESİ

ARAPÇA METİNLİ

KELİME VE TOPLU MANALI

DELİLLERİYLE

SORULU VE CEVAPLI

Kadı Ebû Şuca' Ahmed B. Hüseyin. B. Ahmed El Asfehani. Eş- Şafii. Doğumu: H.433. M.1041. Vefatı: H.593. M.1196.

Tercüme Eden:

Halis Atilla.
Doğumu: H.1379. M. 1959.

SEKİZİNCİ KİTAP

NİKÂH KİTABI

(1407) SEKİZİNCİ KİTABIN ARAPÇA METNİ

[8 كتاب] أحكام [النكاح وما يتعلق به من الأحكام والقضايا]

النّكَاحُ مُسْتَحَبٌّ لِمَنْ يَحْتَاجُ إِلَيْهِ وَيَجُوزُ لِلْحُرّ أَنْ يَجمعَ بَيْنَ أَرْبَعِ حَرائِرِ لِلْعَبْدِ بَيْنَ
اثْنَتَيْنِ وَلاَيَنْكِحُ الْحُرُّ أَمَةً إِلاَّ بِشَرْطَيْنِ عَدَمُ صَدَاقِ الْحُرَّةِ وَخَوْفُ الْعَنَةِ وَنَظَرُ الرَّجُولِ
إِلَى الْمَرْأَةِ عَلَى سَبْعَةِ أَضْرُبِ أَحَدُ هَا نَظَرُهُ إِلَى أَجْنَبِيّةٍ لِغَيْرِ حَاجَةٍ فَغَيْرُ جَائِزٍ وَالثَّانِى
نَظَرُهُ إِلَى زَوْجَتِهِ اَوْ أَمَتِهِ فَيَجُوزُ أَنْ يَنْظُرَ إِلَى ماَ عَدَا الْفَرْجِ مِنْهُمَا وَالثَّالِثُ نَظَرُهُ إِلَى
ذَوَاتِ مَحَارِمِهِ أَوْ اَمَتِهِ الْمُزَوَّجَةِ فَيَجُوزُ فِيمَا عَدَا مَابَيْنَ السُّرَّةِ وَالرُّكْبَةِ وَالرَّابِعُ النَظَرُ
لأَجْلِ النّكَاحِ فَيَجُوزُ إِلَى الوَجْهِ وَالْكَفّيْنِ وَالْخَامِسُ النَّظَرُ لِلْمُدَاوَاةِ فَيَجُزُإِلَى المَوَاضِعِ
أَلَّتِى يَحْتَاجُ إِلَيْهَا وَالسَّادِسُ النَّظَرُ لِلشهَادَةِ أَوْلِلْمُعَامَلَةِ فَيَجُوزُ النَّظَرُ إِلَى الْوَجْهِ خَاصَّةً
وَالسَّابِعُ النَّظَرُ إِلَى اْلأَمَةِ عِنْدَ اْبتِياَعِهَا فَيَجُوزُ إِلَى المَوَاضِعِ الَّتِى يَحْتَاجُ إِلَى تَقْلِيبِهَا.

(1408) SEKİZİNCİ KİTABIN KELİME MANASI

[8 كتاب] أحكام [النكاح وما يتعلق به من الأحكام والقضايا]

النّكَاحُ مُسْتَحَبٌّ لِمَنْ يَحْتَاجُ إِلَيْهِ وَيَجُوزُ لِلْحُرّ أَنْ يَجمعَ بَيْنَ أَرْبَعِ حَرائِرِ لِلْعَبْدِ بَيْنَ

Nikah / Sünnettir / O kimse için / Muhtaç olur / Ona / Caiz olur / Hür için / Eğer / Toplar / Arası / Dört / Hürler / Köle için / Arası

اثْنَتَيْنِ وَلاَيَنْكِحُ الْحُرُّ أَمَةً إِلاَّ بِشَرْطَيْنِ عَدَمُ صَدَاقِ الْحُرَّةِ وَخَوْفُ الْعَنَةِ وَنَظَرُ الرَّجُولِ

İkisi / Nikahlayamaz / Hür olan / Cariye / Ancak / İki şartla / Olmaz / Mehir / Hür kadın / Korktu / Zinadan (haramdan) / Bakar / Erkek

إِلَى الْمَرْأَةِ عَلَى سَبْعَةِ أَضْرُبٍ أَحَدُ هَا نَظَرُهُ إِلَى أَجْنَبِيَّةٍ لِغَيْرِ حَاجَةٍ فَغَيْرُ جَائِزٍ وَالثَّانِى

Yedi kısmın ikincisi / Caiz Değildir / İhtiyaç / Değildir / Olması için / Yabancı olan kadına / Ona bakar / O yedi kısımdan birisi / Kısımlar / Yedi / Üzerine / Kadına

نَظَرُهُ إِلَى زَوْجَتِهِ اَوْ أَمَتِهِ فَيَجُوزُ أَنْ يَنْظُرَ إِلَى ماَ عَدَا الْفَرْجِ مِنْهُمَا وَالثَّالِثُ نَظَرُهُ إِلَى

Ona bakar / Yedi kısmın üçüncüsü / O ikisinin / Ferc-in / Dışında / O bakış ki / Kadar / Bakar / Eğer / Caiz olur / Onun cariyesi / Veya / Onun hanımına / Ona bakar

ذَوَاتِ مَحَارِمِهِ أَوْ اَمَتِهِ الْمُزَوَّجَةِ فَيَجُوزُ فِيمَا عَدَا مَابَيْنَ السُّرَّةِ وَالرُّكْبَةِ وَالرَّابِعُ النَظَرُ

Bakar / Yedi kısmın dördüncüsü / Diz / Göbek / Arası / O yer ki / Dışında / O mahremdir ki / Caiz olur / Evlenmiş / Onun cariyesi / Veya / Ona haram olan / Sahibi

لِأَجْلِ النِّكَاحِ فَيَجُوزُ إِلَى الوَجْهِ وَالْكَفَّيْنِ وَالْخَامِسُ النَّظَرُ لِلْمُدَاوَاةِ فَيَجُزُإِلَى الْمَوَاضِعِ

Yerlerine / Caiz olur / Tedavi için / Bakar / Yedi kısmın beşincisi / Ellerine avuçlarına / Onun yüzüne bakmaya / Caiz olur / Nikahlanmaktan / Dolayı

أَلَّتِى يَحْتَاجُ إِلَيْهَا وَالسَّادِسُ النَّظَرُ لِلشَهَادَةِ أَوْلِلْمُعَامَلَةِ فَيَجُوزُ النَّظَرُ إِلَى الْوَجْهِ خَاصَّةً

Yalnızca / Yüzüne / Bakma-sı / Caiz olur / Muamele için / Veya / Şahitlik için / Bakar / Yedi kısmın altıncısı / O kadına / İhtiyaç olur / O yerler ki

وَالسَّابِعُ النَّظَرُ إِلَى اْلأَمَةِ عِنْدَ اْبتِيَاعِهَا فَيَجُوزُ إِلَى المَوَاضِعِ الَّتِى يَحْتَاجُ إِلَى تَقْلِيبِهَا.

O cariyenin / Etrafına saçına / İhtiyaç olur / O yerler ki / Yerlerine / Caiz olur / Onu satın alırken / Yanında / Cariyeye / Bakar / Yedi kısmın yedincisi

(1409) SEKİZİNCİ KİTABIN TOPLU MANASI

(1410) Nikâh Ve Onunla Alakalı Hükümler

İhtiyaç duyulduğu zamanda nikâh sünnettir. Hür erkek için dört kadına kadar nikâhlayabilir. Köle erkek için iki kadın nikâhlayabilir. Hür bir erkek bir cariyeyi nikâhlayamaz. Ancak iki şartla nikâhlayabilir.

(1) Hür kadının mihrini veremezse.

(2) Harama ve zinaya girme korkusu varsa.

(1411) Kadına Hiçbir İhtiyaç Yok İken Bakmak

Erkeğin kadına bakması yedi kısım üzeredir.

(1) Hiçbir ihtiyaç yok iken yabancı (bir kadına) bakmak. Bu (bakma) caiz değildir.

(1412) Hanımı Veya Cariyesi Olduğu İçin Bakmak

(2) Hanımının ve cariyesinin her tarafına bakması, cinsel organın haricinde ikisine de bakması caizdir. (Cinsel organa bakmak kerahetle caizdir. Ferç: Kadının tenasül uzvu, avret mahallidir).

(1413) Kendisine Nikâhı Düşmeyenlere Bakmak

(3) Mahremlerine(nikâhı düşmeyen kadınlara) veya evli olan cariyesine bakar. Ancak (buda) göbek ile diz kapağı arasındaki kısmı hariç, bakması caizdir.

(1414) Kadınla Evlenmek İçin Bakmak

(4) Nikâhlaması esnasında (veya kendisini istemesi üzere) yüzüne, avuçlarına (ellerine), bakması caizdir.

(1415) Tedavi İçin Doktorun Kadına Bakması

(5) Tedavi için bakılması gerekli olan yerlere (doktorun) bakması caizdir.

(1416) Şahitlik Yapmak İçin Kadına Bakmak

(6) Şahitlik(etmek için veya alış veriş gibi) muamelelerde yalnızca kadının yüzüne bakmak caizdir.

(1417) Satın Almak İçin Cariye Bir Kadına Bakmak

(7) Satın alınacak bir cariyenin ihtiyaç olan her yerine (ellerine, ayaklarına, saçına, başına, yani göbek ve diz kapağı arasında olan hariç) her tarafına bakması caizdir. (Yalnız avret mahalline bakmak caiz değildir).

(1418) SEKİZİNCİ KİTABIN DELİLLERİ

(1419) Nikâhın Delilleri

Ayetlerle Nikâhın Delilleri

24/32. Aranızdaki bekârları, kölelerinizden ve cariyelerinizden elverişli olanları evlendirin. Eğer bunlar fakir iseler, Allah kendi lütfu ile onları zenginleştirir. Allah, (lütfu) geniş olan ve (her şeyi) bilendir. [1]

24/33. Evlenme imkânını bulamayanlar ise, Allah, lütfu ile kendilerini varlıklı kılıncaya kadar iffetlerini korusunlar. Ellerinizin altında bulunanlardan (köleler ve cariyelerden) mükâtebe yapmak isteyenlerle, eğer kendilerinde bir hayır (kabiliyet ve güvenilirlik) görüyorsanız, hemen mükâtebe yapın. Allah'ın size vermiş olduğu malından siz de onlara verin. Dünya hayatının geçici menfaatlerini elde edeceksiniz diye, namuslu kalmak isteyen cariyelerinizi fuhşa zorlamayın. Kim onları zor altında bırakırsa, bilinmelidir ki zorlanmalarından sonra Allah (onlar için) çok bağışlayıcı ve merhametlidir. [2]

5/5. Bu gün size temiz ve hoş şeyler helâl kılındı. Kendilerine kitap verilenlerin yiyecekleri size helâl, sizin yiyecekleriniz de onlara helâldir. Mü'min kadınlardan iffetli olanlarla, daha önce kendilerine kitap verilenlerden olan iffetli kadınlar da, mehirlerini vermeniz kaydıyla; evlenmek, zina etmemek ve gizli dost tutmamak üzere size helâldir. Her kim de inanılması gerekenleri inkâr ederse, bütün işlediği boşa gider. Ahirette de o, ziyana uğrayanlardandır. [3]

30/21. Kaynaşmanız için size kendi (cinsi)nizden eşler yaratıp aranızda sevgi ve merhamet peyda etmesi de O'nun (varlığının) delillerindendir. Doğrusu bunda, iyi düşünen bir kavim için ibretler vardır.[4]

4/3. Eğer (kendileriyle evlendiğiniz takdirde) yetimlerin haklarına riayet edememekten korkarsanız beğendiğiniz (veya size helâl olan) kadınlardan ikişer, üçer, dörder alın. Haksızlık yapmaktan korkarsanız bir tane alın yahut da sahip olduğunuz (cariyeler) ile yetinin. Bu, adaletten ayrılmamanız için en uygun olanıdır. [5]

17/32. Zinaya yaklaşmayın. Zira o, bir hayâsızlıktır ve çok kötü bir yoldur. [6]

4/4. Kadınlara mehirlerini gönül rızası ile (cömertçe) verin; eğer gönül hoşluğu ile o mehrin bir kısmını size bağışlarlarsa onu da afiyetle yeyin. [7]

4/19. Ey iman edenler! Kadınlara zorla vâris olmanız size helâl değildir. Apaçık bir edepsizlik yapmadıkça, onlara verdiğinizin bir kısmını ele geçirmeniz için de kadınları sıkıştırmayın. Onlarla iyi geçinin. Eğer onlardan hoşlanmazsanız (biliniz ki) Allah'ın hakkınızda çok hayırlı kılacağı bir şeyden de hoşlanmamış olabilirsiniz. [8]

---

[1] Nur suresi: 24/32.
[2] Nur suresi: 24/33.
[3] Maide suresi: 5/5.
[4] Rum Süresi 30/21.
[5] Nisa Süresi: 4/3
[6] İsra suresi: 17/32.
[7] Nisa Süresi: 4/4.
[8] Nisa Süresi: 4/19.

4/20. Eğer bir eşi bırakıp da yerine başka bir eş almak isterseniz, onlardan birine yüklerle mehir vermiş olsanız dahi ondan hiçbir şeyi geri almayın. Siz iftira ederek ve apaçık günah işleyerek onu geri alır mısınız? [9]
4/21. Vaktiyle siz birbirinizle haşir-neşir olduğunuz ve onlar sizden sağlam bir teminat almış olduğu halde onu nasıl geri alırsınız! [10]

Hadislerle Nikâhın Delilleri

Abdullah b. Mes'ud (ra)'den Peygamber (s.a.v) şöyle buyurdu; Ey gençler topluluğu. Kim evlenmeye gücü yeterse evlensin. Çünkü evlenmek, gözü haramdan (korur) en çok meneden (dir) ferci de (yani ırzıda) en sağlam muhafaza edendir. Kimin evlenmeye gücü yetmeze oruç tutsun. Çünkü oruç, oruçlu için şehvet kırıcıdır. [11]

Enes B. Malik (r.a)'den; Üç kişi Peygamber (s.a.v)'in kadınlarının evlerine geldi de, Peygamber'in ibadeti haber verilince kendileri bu ibadeti azımsadılar ve Biz nerede, Peygamber nerede? Muhakkak Allah (cc) Peygamber (s.a.v)'in geçmiş olan ve gelecekte işlenmesi muhtemel bulunan bütün günahlarını mağfiret etmiştir, dediler. İçlerinden biri, bana gelince, ben geceleri daima namaz kılacağım! Dedi. Diğeri de. Ben her zaman oruç tutacağım, dedi. Üçüncüsüde. Bende kadınlardan ayrı yaşayacağım, hiç evlenmeyeceğim dedi. Onlar bu sözleri söylerken, Resûlullah (sav) onların yanına çıkageldi de, sizler şöyle şöyle söyleyen kimselersiniz. Dikkat edin! Allah'a yemin ederim ki, ben sizden Allah'tan korkanınız ve en çok takvalı olanınız bulunuyorum. Bununla beraber ben oruç tutarım, oruçsuz bulunurum, nafile namaz kılarım (gecenin bir kısmında) uyurum, kadınlarlada evlenirim. (İşte benim sünnetim, hayatım, yolum, budur). Her kim benim bu sünnetimden (hayat yolumdan) yüz çevirirse o benden değildir, buyurdu. [12]

Dikkat edilirse Peygamber (s.a.v) bekâr kalmayı sünnetten saymıyor, dolayısıyla teşvik ediyor. Bu hadis evlenmeyi terk edenlere bir derstir.

Enes B. Malik (r.a)'den, Peygamber (s.a.v) şöyle buyurdu; Sevimli ve doğurgan kadınlarla evlenin. Çünkü kıyamet günü diğer ümmetlere karşı sizin çokluğunuzla övünürüm.[13]

Ebu Hureyre (ra)'den, Peygamber (s.a.v) şöyle buyurdu; "Kadınlar (ile şu) dört (özellik) için evlenilir: Malı için, hasebi (Şerefi) için, güzelliği için, dindarlığı için. Elleri toprak olası, sen dindar olanı seç!" (Eğer dediğimi yapmazsan) iki elin fakirleşir. [14]

Ebu Hureyre (ra)'den, Peygamber (s.a.v) şöyle buyurdu; Dininİ ve ahlakını beğendiğiniz bir kişi siz(in aileniz)den bir kadına talip olursa onu evlendirin (talip olduğu kızı ona verin)! Şayet yapmazsanız (vermezseniz), yeryüzünde fitne ve fesad olur. [15]

Cabir b. Abdullah (ra)'den, dedi ki; Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem bana;
"Evlendin mi?" diye sordu.
Evet, cevabını verdim.
"Kız mı aldın yoksa dul mu?"
Dul aldım, diye cevap verdim.
"Bir bakireyle evlenseydin ya! Sen onunla oynaşırdın o da seninle oynaşırdı" buyurdu.[16]

---

[9] Nisa Süresi: 4/20.
[10] Nisa Süresi: 4/21.
[11] Buğari, bab, 10, Savm; Müslim, c, 2, sh, 1108, hd, 1400, K, Nikâh.
[12] Buğari, bab, 1, Nikâh; Müslim, c, 2, sh, 1020, bab, 2, hd, 1400, K, Nikâh.
[13] Müsnedi Ahmed, c, 3, sh, 158, 245; İbni Hibban, Sahih, (Mevariduz-zaman) c, 6, sh, 124, hd 1228.
[14] Buhârî, nikâh 15, 16, Nikah; Müslim redâ 4, 6, 8, 53, 54, (1466) fiten 86; Tirmizî, nikah 4; Nesâî, nikâh, c, 6, sh, 68, 10, 13; îbn Mâce, nikâh 6, 38, 1858; Dârimî,, c, 2, sh, 124, nikâh 4; Ahmed b. Hanbel, I, 92, 457, II, 428, IV, 92, 153, 377; Ebu Davud, 2047, Nikah. Sünen-i Ebu Davud Terceme ve Şerhi, Şamil Yayınları: 8/61.
[15] Tirmizi, c, 3, sh, 394, bab, 3, hd, 1084, K, Nikah; İbni Mace, bab, 12, hd, 1967, K, Nikah.
[16] Buhârî, cihâd 113, büyü 34, istikraz 18, megâzî 18, nikâh 10, 121, nefekât 12, deavat 54; Müslim, müsâkât 110,

Abdullah b. Abbas (ra)'den, Peygamber (s.a.v) şöyle buyurdu; Kişinin biriktirdiği en hayırlı şeyi size haber vereyim mi? Saliha olan kadın ki, kocası ona baktığı zaman kocasını sevindirir, kocası emrettiği zaman itaat eder, kocası yanında olmadığı zaman haklarını korur, evinin sırrını muhafaza eder. (İşte hayırlı define budur). [17]

(1420) Bir Erkek Dört Kadınla Evlenebilir

4/3. Eğer (kendileriyle evlendiğiniz takdirde) yetimlerin haklarına riayet edememekten korkarsanız beğendiğiniz (veya size helâl olan) kadınlardan ikişer, üçer, dörder alın. Haksızlık yapmaktan korkarsanız bir tane alın yahut da sahip olduğunuz (cariyeler) ile yetinin. Bu, adaletten ayrılmamanız için en uygun olanıdır. [18]
Haris b. Kays (ra)'den, Demiştir ki, benim (nikâhlım olarak) yanımda sekiz tane kadın varken Müslüman olmuştum. Bunu Peygamber (s.a.v)'e anlattım. Resûlullah (sav) bunlardan dördünü (kendine) seç (diğerlerini) bırak, buyurdu. [19]

Ayet ve hadiste anlaşılan; Hür erkek adalet yapmaktan korktuğu zaman, bir eşle ve yanındaki cariye ile yetinmelidir. Eğer adaletli davranırsa dört tane kadın ile sınırlandırılmıştır.

(1421) Bir Köle İki Kadınla Evlenebilir

24/32. Aranızdaki bekârları, kölelerinizden ve cariyelerinizden elverişli olanları evlendirin. Eğer bunlar fakir iseler, Allah kendi lütfu ile onları zenginleştirir. Allah, (lütfu) geniş olan ve (her şeyi) bilendir. [20]

4/3. Eğer (kendileriyle evlendiğiniz takdirde) yetimlerin haklarına riayet edememekten korkarsanız beğendiğiniz (veya size helâl olan) kadınlardan ikişer, üçer, dörder alın. Haksızlık yapmaktan korkarsanız bir tane alın yahut da sahip olduğunuz (cariyeler) ile yetinin. Bu, adaletten ayrılmamanız için en uygun olanıdır. [21]

Peygamber (s.a.v) Bir köle iki tane kadından fazla evlenmesin, buyurdu. [22]

Ayet ve hadiste anlaşılan; Hür erkek için dört tane kadınla, köle için iki kadınla sınırlandırılmıştır.

Günümüzde kölelik müessesesi kalkmakla beraber yüce dinimiz olan İslam kölelerin iki tane kadınla evlenme izni verdiği halde bu yüce dinimizin müsamahlığını gösterir. Bu günkü kölelik düzeni olan Laik düzende ise bırak hür olan birisine dahi bir kadını çok görmekte. Fakat flört için birçok kadına müsaade etmektedir, bu flört adı ise apaçık kadına hakarettir namus, haysiyet ve şerefi ayaklar altına almak demektir. Fakat dini nikâha gelince yasak olmakla beraber resmi olarak da bir tane ile sınırlandırp fazlasına müsaade etmemektedir. Bunada medeni nikâh denilmektedir. Bir diğer taraftan şöyle denilir, efendim neden bir erkek, dört tane kadınla evlenebilir, niye bir kadın dört erkekle evlenmesin gibi safsatayla, mübah olan aile mefhumunu kökten yok edip şeref ve haysiyetle oynamaktır. Fakat beri tarafta adam yirmi tane

---

redâ 58-59, 54-56, 58, 60; Tirmizî, nikâh, 14; Nesâî, nikâh 6, 10, 31, 33, 35, büyü 77; İbn Mâce, nikâh 7, Dârimî, nikâh 32; Ahmed b. Hanbel, III, 294, 297, 306, 308, 314, 358, 362, 374, 376, 390; IV, 108-109. Sünen-i Ebu Davud Terceme ve Şerhi, Şamil Yayınları: 8/65.

[17] Ebu Davud, bab, 32, hd, 1664; Hakim, Müstedrek, c, 1, sh, 409.

[18] Nisa Süresi: 4/3

[19] Ebu Davud, bab, 24, hd, 2241, Talak; İbni Mace c, 1, sh, 628, bab, 40, hd, 1952, K, Nikah; Beyhaki es-Sünen, c, 7, sh, 183.

[20] Nur suresi: 24/32.

[21] Nisa Süresi: 4/3

[22] Kifayetul Ağyar, c, 2, sh, 24.

gizli dost edinirse bu olur ve adınada medeniyet ve insan hakları adı verilir. Kısacası İslam'ın köleye verdiği hakkı, bu laik köle düzeni ise o hakkı hür olan birine vermemektedir. Fakat dini değer ve ölçülere göre odlumu? Hemen kanunları devreye geçer, yürekleri korku salar, salyaları ağızlarından dökülür, o dini değerlerin önüne geçebilmek için her türlü imkânları kullanmayı reva görürler. Ve bu yaptıkları rezaletlerede insan hakları adını verirler. Son zamanlarda başörtüsü davasında Tokat'ta bir dava açılıyor; Mahkeme heyeti başörtülünün hakkını savunup onu haklı çıkarınca bir diğeri şöyle itirazda bulunuyor. Şöyle diyor Laiklik ilkesine aykırı olan özgürlük savunulamaz ve korunamaz. (28 Ekim 1999 Perşembe Akit gazetesi).

Yani siz nekadar mazlum olursanız olun laiklik ilkesine aykırı davrandığınız zaman haklı bile olsanız yine haksızsınız. İşte insan hakları işte adalet dedikleri şey budur. Şunu da bilelim ki zulüm ve adaletsizliğin olduğu bir yerde, o yerin felahı olmaz.

(1422) Hür Bir Erkek Bir Cariyeyi Nikâhlamanın Şartları

Hür bir erkek bir cariyeyi nikâhlayamaz. Ancak iki şartla nikâhlayabilir.

(1) Hür kadının mihrini veremezse,

(2) Harama ve zinaya girme korkusu varsa.

4/25. İçinizden, imanlı hür kadınlarla evlenmeye gücü yetmeyen kimse, ellerinizin altında bulunan imanlı genç kızlarınız (sayılan) cariyelerinizden alsın. Allah sizin imanınızı daha iyi bilmektedir. Hep aynı köktensiniz (insanlık bakımından aranızda fark yoktur). Öyle ise iffetli yaşamaları, zina etmemeleri ve gizli dost da tutmamaları şartı ve sahiplerinin izni ile onları (cariyeleri) nikâhlayıp alın, mehirlerini de normal miktarda verin. Evlendikten sonra bir fuhuş yaparlarsa onlara, hür kadınların cezasının yarısı (uygulanır). Bu (cariye ile evlenme izni), içinizden günaha düşmekten korkanlar içindir. Sabretmeniz ise sizin için daha hayırlıdır. Allah çok bağışlayıcı ve esirgeyicidir. [23]

Bu ayeti kerime iki şartı da kapsamaktadır.

(1423) Kadının Erkeğe, Erkeğin Kadına Bakmanın Şartlarının Delilleri

(1424) Hiçbir İhtiyaç Yok İken Yabancı Bir Kadına Veya Erkeğe Bakmanın Delilleri

24/30. (Resûlüm!) Mümin erkeklere, gözlerini (harama) dikmemelerini, ırzlarını da korumalarını söyle. Çünkü bu, kendileri için daha temiz bir davranıştır. Şüphesiz Allah, onların yapmakta olduklarından haberdardır.[24]

24/31. Mümin kadınlara da söyle: Gözlerini (harama bakmaktan) korusunlar; namus ve iffetlerini esirgesinler. Görünen kısımları müstesna olmak üzere, zinetlerini teşhir etmesinler. Başörtülerini, yakalarının üzerine (kadar) örtsünler. Kocaları, babaları, kocalarının babaları, kendi oğulları, kocalarının oğulları, erkek kardeşleri, erkek kardeşlerinin oğulları, kız kardeşlerinin oğulları, kendi kadınları (mümin kadınlar), ellerinin altında bulunanlar (köleleri), erkeklerden, ailenin kadınına şehvet duymayan hizmetçi vb. tâbi kimseler yahut henüz kadınların gizli kadınlık hususiyetlerinin farkında olmayan çocuklardan başkasına zinetlerini göstermesinler. Gizlemekte oldukları zinetleri anlaşılsın diye ayaklarını yere vurmasınlar (Dikkatleri üzerine çekecek tarzda yürümesinler). Ey müminler! Hep birden Allah'a tevbe ediniz ki kurtuluşa eresiniz. [25]

[23] Nisa Süresi: 4/25.
[24] Nur suresi: 24/30.
[25] Nur suresi: 24/31.

İbni Bureyde (r.a)'den o da babasında şöyle rivayet etmiştir. Peygamber (s.a.v). Ya Ali bakışa tabi olma (yani sana nikâhı düşen bir kadına, hiçbir ihtiyaç yokken bakma). Çünkü ilk bakış (ani olan bakış veya baktığın o bakış ani bir bakış olduğu için bunda herhangi bir kasıt olmadığı için, yolda yürürken, sağa sola bakarken, o görülen ilk bakış) senindir. (Çünkü ani olan bakışta eğer gördüğün, gözüne iliştiği kişi sana nikâhı düşen biri ise sakın) diğer bir bakışla bakma. (Bu Bakış sana haramdır). [26]

Başka bir hadiste ise, Ümmü Seleme (ra)'dan şöyle rivayet edilmiş. Meymune ile birlikte Resûlullah (sav)'ın yanında iken. Ümmi Mektum (ra) gelerek. Hz. Peygamberin yanına girdi. Bu hadise bize örtünme emri geldikten sonra idi. Resûlullah (sav) ondan kaçın buyurdu. Bunun üzerine, ey Allah'ın Resulü! O âmâ değil mi? nasıl olsa bizi göremez, tanıyamaz, dedim, Hz. Peygamber (sav) sizde körmüsünüz, siz onu görmuyormusunuz? Buyurdu. [27]

Dikkat edilirse şanı yüce Peygamber (sav)'ın bu hitabı sıradan bir insana değil de mü'minlerin annesinin mesabesinde olan bir kadına hitap ederek, ondan kaçının diyor ve ümmü seleme anamızın, ümmi mektuma, nikâhı düşmediği halde, biz mü'minlere örnek olsun diye, bize örnek bir hayat sergileniyor. Bize düşen bu örnek olan Peygamber (sav)'in sünnetini canlandırıp hayata hâkim kılıp, din ve namus düşmanlarını böylelikle önüne sed çekerek bu asil milletin namus ve ırzı böylece koruma altına alınarak, muhafaza etmek.

Kadınlarımıza yeniden değerlerini kendilerine iade ederek, onları İslam toplumuna kazandırarak, kadının bir meydan malı olmadığını, sahnelerde milyonlarca insanın önünde çırılçıplak soyarak değil, ona izzet şeref, namus ve ırzını yeniden iade ederek onun ev hanımı, kocası da onun izzet, şeref ve namusunu koruyan, her türlü ihtiyacını karşılayarak bir nevi çobanlığı yaptığı bir bekçi olduğu fikri, ancak o kadına bu izzet ve şeref iade edildikten sonra bu anlaşılabilir. Bu iadeden sonra kadın görecektir ki, kadın ve erkeğin eşitliğinden bahseden zihniyetin kadına eşitlik olarak değilde bir nevi köleleştirip hayatını felce uğrattığını görünce, o zaman bu kadın ve erkek eşitliğinin bir yalan olduğunu, kadının ev hanımı, çoluk çocuğuna bakan anne onların eğitimiyle uğraşan kişilerin emri altında kurtulup, sadece kocasının hanımı olduğunu o zaman anlayacak, bu anlayış ve kavrayıştan sonra, kesin bir mücadele başlamış olacaktır.

Bakınız yüce Rabbimiz şöyle buyuruyor.

33/3. Evlerinizde oturun, eski cahiliye âdetinde olduğu gibi açılıp saçılmayın. Namazı kılın, zekâtı verin, Allah'a ve Resûlüne itaat edin. Ey Ehl-i Beyt! Allah sizden, sadece günahı gidermek ve sizi tertemiz yapmak istiyor. [28]

Resûlullah (sav) efendimiz. Kadın avrettir (süslenerek sokağa) çıktığı zaman şeytan onu (erkeklere karşı dikkatleri çekilsin diye) cazip ve süslü hale getirir. [29]

Abdullah b. Abbas (ra)'den, Peygamber (s.a.v) şöyle buyurdu; Şu söz (deki fiilerden) daha çok günahlara benzeyen bi fiil bilmiyorum. Hiç şüphe yok ki Allah Âdemoğluna zinadan nasibini yazmıştır. Buna kesinlikle erişecektir, gözlerin zinası bakmak, dilin zinası konuşmaktır. Nefis temenni eder ve şehvetlenir. Ferc de ya bunu tasdik eder veyahut da tekzib eder. [30]

---

[26] Tirmizi, c, 4, sh, 101, bab, 28, hd, 2777, K, Edeb.
[27] Tirmizi, c, 4, sh, 102 bab, 29 hd, 2778 K, Edeb.
[28] Ahzab Süresi: 33/33.
[29] Tirmizi, c, 3, sh, 476 bab, 18 hd, 1173 K, Rada.
[30] Ebu Davud, hd, 2152; Buğari, 12, İstizan, 9, Kader; Müslim, 20, Kader; Müsnedi Ahmed, c, 2, sh, 276, 343, 431, 536; Beyhaki es-Sünen, c, 7, sh, 89.

Bir hadisi kudsi de; Abdullah b. Mes'ud (ra)'den, Resûlullah (sav)'ın Aziz ve celil olan Rabbinden şöyle rivayet ettiğini anlattı. Yabancı bir kadına bakmak, şeytanın oklarından bir zehirli bir oktur. Kim benden korkarak yabancı bir kadına bakmazsa ben ona, karşılık olarak tadını kalbinde bulacak bir iman bahşederim. [31]

(1425) Karı Ve Kocanın Birbirlerine Bakmasının Delilleri

Behz b. Hakim (ra)'den, o da babasından, o da dedesinden şöyle rivayet etmiştir. Ben Resûlullah (sav)'e dedim ki hanımlarımızla cinsi münasebet ettiğimiz zaman örtünelim mi? (birbirimize bakmaktan sakınalım mı?). Avretini koru muhafaza et. Ancak hanımına ve cariyene karşı değil, dedim ki, ey Allah'ın Resûlu (sav). Bazı kavim bazılarına bakıyor. Dedi ki gücünüz yettiği kadar bakmayın. Dedim ki, ey Allah'ın Resûlu (sav). Tenhada olursada böylemi? Dedi ki, Allah (cc)'tan utanmaya insanlardan daha layıktır. (Yani Allah (cc)'a karşı çıplak tesettürsüz durmayın). [32] Başka bir rivayette ise,

Huzeyme b. Sabit (ra)'den, Peygamber (s.a.v) Muhakkak ki, Allah'tan utanma daha mustahaktır, buyurdu. [33] Başka bir rivayette ise,

Utbe b. Abdi Sülemiy (ra)'den, Peygamber (s.a.v) şöyle buyurdu; Ne zaman ki sizden biriniz hanımıyla cinsel birleşmede örtünsün hayvanlar gibi soyunmasın. (Zevaid kitabında bu hadisin isnadı zayiftir denilmiştir). [34] Başka bir hadiste ise,

(Ferce bakmak körlük getirir). Doğan çocukları kör olarak doğar. Lakin ferce bakmak haram değil, bilakis caizdir. Geçen hadisin, İbni Salah'ın İbni Adiy ve Beyhakinin rivayeti sahihtir, demiştir. [35]

Eşlerin birbirlerinin avretlerine bakmasının cevazı ile ilgili delillerde şöyledir.

Hz. Meymune (ra)'den, Peygamber (s.a.v)'e cünüplükten yıkanması için suyu koydum, iki yâda üç kez elini yıkadı; sonra sol eliyle avret mahallini yıkadı. [36]

Hz. Aişe (ra)'den, Resûlullah (sav) ile cünüplükten dolayı bir kaptan yıkanırdık.[37]

Bu rivayetlerden anlaşılıyor ki, kadın ve erkeğin birbirlerinin avretlerine bakması caizdir.

İbni Hibban, Süleyman b. Musa yoluyla rivayet ettiği şu rivayet de destekliyor. Kadının fercine bakan bir adam hakkında sorulduğunda, Hz. Aişe (ra) bu hadisi zikretmiştir.

Bu konuda bu hadis delildir. Allah (cc) daha iyi bilir.

Şeyh Nasuriddin Elbani diyor ki, bu Hz. Aişe (ra)'den Resûlullah (sav)'in avretini görmedin diye rivayet edilen sözün asılsız olduğunu gösterir. [38]

(1426) Nikâhı Düşmeyen Kişilerin Birbirlerine Bakmalarının Delilleri

24/31. Mümin kadınlara da söyle: Gözlerini (harama bakmaktan) korusunlar; namus ve iffetlerini esirgesinler. (Yüz ve el gibi) Görünen kısımları müstesna olmak üzere, zinetlerini teşhir etmesinler. Başörtülerini, yakalarının üzerine (kadar) örtsünler. Kocaları, babaları, kocalarının babaları, kendi oğulları, kocalarının oğulları, erkek kardeşleri, erkek kardeşlerinin

---

[31] Et-Terğib vet-Terhib tercümesi, c, 4, sh, 188; Ebu Davud tercümesi ve şerhi, c, 8, sh, 295.
[32] İbni Mace c, 1, sh, 618, bab, 28, hd, 1920, K, Nikâh.
[33] İbni Mace c, 1, sh, 619, bab, 29, hd, 1924, K, Nikâh.
[34] İbni Mace c, 1, sh, 619, bab, 28, hd, 1921, K, Nikâh.
[35] Kifayetul Ağyar, c, 2, sh, 27.
[36] Buğari, bab, 16, Gusl.
[37] Buğari, bab, 9, Gusl.
[38] Elbani, Zifaf adabı, 34, 35; Tahrirul Merre tercümesi, c, 4, 155.

oğulları, kız kardeşlerinin oğulları, kendi kadınları (mümin kadınlar), ellerinin altında bulunanlar (köleleri), erkeklerden, ailenin kadınına şehvet duymayan hizmetçi vb. tâbi kimseler yahut henüz kadınların gizli kadınlık hususiyetlerinin farkında olmayan çocuklardan başkasına zinetlerini göstermesinler. Gizlemekte oldukları zinetleri anlaşılsın diye ayaklarını yere vurmasınlar (Dikkatleri üzerine çekecek tarzda yürümesinler). Ey müminler! Hep birden Allah'a tevbe ediniz ki kurtuluşa eresiniz. [39]

(1427) Evlenmek İçin Kadın Erkeğe Erkeğin Kadına Bakmasının Delilleri

Bir kadına talip olan Muğire b. Şube (ra)'ye, Hz. Peygamber (s.a.v) şöyle buyurmuştur. O kadını gör! Çünkü görmek, aranızdaki evliliğin başarılı olmasını sağlar.[40] Başka bir hadiste ise,

Sehl b. Sa'd (ra)'den, bir kadın Resûlullah (sav)'e geldi ve Ey Allah'ın Resulü! Ben kendimi (kadınlık kıymetimi mehirsiz olarak) sana hibe etmek için geldim, dedi. Resûlullah (sav) kadına doğru baktı ve bakışını yükseltip alçaltıktan sonra başını aşağı indirdi. [41]

Ebu Hureyre (ra)'den, Ben Peygamber (s.a.v)'in yanında idim. O sırada bir kimse geldi ve Ensar'dan bir kadınla evlenmek istediğini. Peygamber (s.a.v)'e haber verdi. Resûlullah (sav) ona o kadına baktın mı? Diye sordu. O zat. Hayır. Bakmadım dedi. Resûlullah (sav) öyleyse bak ve o kadını gör. Çünkü Ensar'ın gözlerinden bir şey (küçüklük) vardır, buyurdu. [42]

Biriniz bir kadınla evlenmek istiyorsa ona bakmasında bir beis yoktur. O kadın bundan haberdar olmasa bile bakabilirsiniz. [43] Kadına bakmanın sınırı ise şu ayeti kerimedir.

(Yüz ve el gibi) Görünen kısımları müstesna olmak üzere, zinetlerini teşhir etmesinler.[44]

Kendisine talip olunan kadın da talip olan erkeğe bakabilir. Bakmak, evlendikten sonra pişman olmamayı sağlar. Çünkü hem erkek, hem de kadın bu bakmak sayesinde birbirlerinin beğendikleri ve beğenmedikleri yerlerini görebilirler.

(1428) Bakmanın Sınırının Delilleri

Bir kadına talip olan kişi o kadının yüzüne ve ellerine bakabilir. Çünkü bunlar, Allah'ın Kitabı'nda işaret ettiği zînet yerleridir:

Ancak bunlardan (zînetlerden) görünmesi zaruri olan (yüz ve eller) müstesna.[45]

Sadece yüz ve ellere bakmakla. Yetinmenin sebebi, yüzün güzelliğe, ellerin de bedene delâlet etmesidir. Talip olduğu kadına bakma imkânı olmayan kişi, ona bakıp kendisine tarif edecek bir kadın göndermelidir. Çünkü Hz. Peygamber, evlenmek istediğ- bir kadına bakmak için Ümmü Seleme'yi göndererek, ondan o kadının topuklarına ve bedenindeki koku çıkan yerlerine bakmasını istemiştir. [46]

Bu hâdisten anlaşıldığına göre talip olunan kadına bakmak için bir kadın göndermek, kendisinin bakmasından daha fazla şey öğretir.[47]

---

[39] Nur suresi: 24/31.
[40] İbni Mace, 1865.
[41] Buğari, bab, 15, Nikâh; Müslim, 1524.
[42] Müslim, 1424.
[43] Müsnedi Ahmed, c, 5, sh, 424.
[44] Nur suresi: 24/31.
[45] Nur suresi: 24/31.
[46] Hâkim, 11/166. (Hâkim hadîsin sahih olduğunu söylemiştir.)
[47] Büyük Şafii Fıkhı

(1429) İstemenin Helâl ve Haram Olduğu Zamanların Delilleri

1. Kadın evli değilse, iddet beklemiyorsa ve diğer şer'i engeller yoksa ona talip olmak helâldir.

2. Kocasının vefatından veya boşanmadan ötürü iddet bekleyen kadına, açıkça evlenme teklifi yapılmaz. Ancak ima yoluyla teklif yapılabilir. [48]

2/235. (İddet beklemekte olan) kadınlarla evlenme hususundaki düşüncelerinizi üstü kapalı biçimde anlatmanızda veya onu içinizde gizli tutmanızda size günah yoktur. Allah bilir ki siz onları anacaksınız. Lâkin meşru sözler söylemeniz müstesna, sakın onlara gizlice buluşma sözü vermeyin. Farz olan bekleme müddeti dolmadan, nikâh kıymaya kalkışmayın. Bilin ki Allah, gönlünüzdekileri bilir. Bu sebeple Allah'tan sakının. Şunu iyi bilin ki Allah gafurdur, halimdir. [49]

3. Birinci ve ikinci maddelerde zikrettiğimiz şartların dışında, hiçbir şekilde evlenme teklifi yapılmamalıdır; zira haramdır. Kendisiyle evlenil-mesi ebediyyen haram olan ve kendisiyle evlenilmesi geçici olarak haram olan kadınlara da evlenme teklifi yapmak haramdır. Ric'î talaktan ötürü iddet bekleyen kadına da ister ima yoluyla, ister açıktan olsun, evlenme teklifinde bulunmak haramdır. Çünkü bu kadın henüz, başkasının hanımı hükmündedir; kocası tekrar ona dönme hakkına sahiptir. [50]

Boşanmış kadınlar kendi kendilerine üç hayız süresi beklerler. Eğer Allah'a ve ahiret gününe inanıyorlarsa, Allah'ın rahimlerinde yarattığını gizlemeleri kendilerine helâl değildir. İddet süresi içinde kocaları, arayı düzeltmek istemeleri durumunda, onları geri almaya daha çok hak sahibidirler. Erkeklerin kadınlar üzerinde (meşru) haklan olduğu gibi, kadınların da onlar üzerinde hakları vardır Ancak erkeklerin kadınlardan bir üstün derecesi vardır. Allah herşeye gücü yeten ve herşeyi yerli yerince yapandır.[51]

(1430) Yabancı Bir Erkeğin Kadına Bakmasının Delilleri

Âkil-bâliğ olan kişinin ihtiyar da olsa, cinsî münasebet gücünden yoksun da olsa yabancı bir kadına bakması haramdır. Buluğ çağına yaklaşan için de hüküm böyledir. Yabancı kadının da yaşlı bile olsa, bir erkeğe bakması haramdır. Fitne çıkma ihtimali olmasa dahi böyledir. Mezhebimizin sahih görüşü budur.[52]

(Ey Rasülüm!) Mü'min erkeklere (ve mü'min kadınlara), gözlerini (harama) dikmemelerini, ırzlarını da korumalarını söyle. [53]

Ümmü Seleme şöyle rivayet etmiştir: "Meymune ile birlikte Rasülullah'ın yanında iken Abdullah b. Ümm-i Mektum gelerek Hz. Peygamber'in yanına girdi. Bu hâdise, bize örtünme emri geldikten sonra idi. Rasûlullah; Ondan kaçın' buyurdu. Bunun üzerine 'Ey Allah'ın Rasûlü! O âmâ değil mi? Nasıl olsa bizi göremez ve tanıyamaz' dedim. Hz. Peygamber 'Siz de kör müsünüz, siz onu görmüyor musunuz?' buyurdu".[54]

Kadına bakmak haram olunca, dokunmak evveliyetle haram olur. Çünkü dokunmak,

---

[48] Büyük Şafii Fıkhı
[49] Bakara suresi: 2/235.
[50] Büyük Şafii Fıkhı
[51] Bakara suresi: 2/228.
[52] Büyük Şafii Fıkhı
[53] Nur suresi: 24/30
[54] Tirmizî/2779. (Tirmizî hadîsin hasen-sahih olduğunu söylemiştir.)

şehveti harekete geçirme hususunda bakmaktan daha etkilidir. Şehveti kabartmayan kız çocuğuna veya erkek çocuğuna bakmak haram değildir. Ancak onların tenasül organlarına bakmak haramdır. [55]

(1431) Yabancı Kadına Bakmanın Mubah Olmasının Delilleri

İhtiyaç olmadığında yabancı bir kadına bakmak veya dokunmak haramdır. Ancak zaruret bulunduğu takdirde bakmak veya dokunmak mubahtır. [56] Zikredeceğimiz şu durumlarda yabancı bir kadına veya erkeğe bakmak ve dokunmak mubahtır:

(1432) A) Tedavi esnasında

Eğer tedavi için bile bakmak veya dokunmak haram olsaydı, hayat zorlaşırdı. Oysa İslâm, kolaylık dinidir. [57]
Size dinde güçlük kılmadı. [58]

Bu bakımdan bakılması zaruri olan kısımlara bakmakta bir sakınca yoktur.

Cabir'den şöyle rivayet edilmiştir: "Ümmü Seleme, kan aldırmak hususunda Rasûlullah'tan izin istedi. Peygamber de Ebu Taybe adındaki haccama, Ümmü Seleme'ye hacamat yapmasını emretti". [59]

Zaruret varsa, erkek doktor kadınları tedavi edebiiir. Erkek doktor bulunmadığı takdirde kadın doktor da erkek hastayı tedavi edebilir. Fakat erkek, kadının yanında ancak mahremi varken onu tedavi edebilir. Müslüman bir doktor bulunduğu zaman, başka bir doktora gidilmez.[60]

(1433) B) Alışveriş esnasında

Eğer alış-veriş esnasında bakmayı gerektiren birşey olursa kadınlara bakılabilir.

(1434) C) Şahitlik esnasında

Şahitlik esnasında erkek kadına, kadın da erkeğe bakabilir. Çünkü kimin kime şahitlik ettiğini bilmek ancak bakmakla mümkün olur.

(1435) Ç) Ders esnasında

Öğrenilmesi farz olan konularda ders veren erkek, ders verdiği kadına bakabilir. Öğrenilmesi mendub olan konularda da bakabilir. Çünkü burada meşru bir fayda sözkonusudur.
Hitbe (=istemek)

Hitbe araştırma yapılıp karar verildikten sonra, kadını da gördükten sonra, kadını

---

[55] Büyük Şafii Fıkhı
[56] Büyük Şafii Fıkhı
[57] Büyük Şafii Fıkhı
[58] Hacc suresi: 22/78.
[59] Müslim/2206
[60] Büyük Şafii Fıkhı

velisinden istemektir. [61]

(1436) Günümüzün Adı Müslüman Olanların Flört Usulu Evlilikler

Fakat günümüzde dinin vermiş olduğu için nazara alınmıyor. Özellikle evlenecek olan kız ve erkek daha evlenmeden önce haftalarca, bazen aylarca bazen, yıllarca birbirleriyle gezip tozuyorlar her türlü rezalet ve kepazeliği işliyorlar. Şer'i müsaade ile evlenen karı ve kocanın af buyrun, yapmadığını yapıyorlar bu rezaleten sonra o erkek ve kızın şayet birbirlerini beğenip hoşlarına giderlerse evliliğe karar veriyorlar. Eğer biribirlerini beğenmeyip hoşlarına gitmiyorlarsa evlilik kararı sona eriyor bu sefer, ikinci kız veya erkek denemeye alınıyor, birincide olduğu gibi hoşlanma ve beğenme olursa karar verilir, yoksa o da sona erer.

Muhterem Müslüman kardeşlerim, böylesi bir rezalet hangi kitapta yazar ve hagi dinden bulunur. Böylesi bir hareket medeni bir fuhuştur adına evlilik koyuyorlar. Böylelikle namus mefhumu ortadan kalkar nesil yok olur, insanlar adeta hayvanlaşır, artık namus nedir? Düşünemez, nesil nedir bilemez hale gelir ki, kıskançlık duygusu ortadan kalkar artık insan aile nedir? Ailenin görevi nedir? Analık, babalık nedir? Hürmet nedir? Sevgi nedir? Şefkat nedir? Merhamet nedir? Bilemez hale gelir ki bu halde o insanın yıkımıdır, bitmişliğin göstergesidir.

Böylesi rezalet bir ortamın içinde yaşayan bacılarıma ve kardeşlerime avazımın çıktığı, sesimin yükseldiği kadar, içimden bağırarak diyorum ki, gelin adayı olacak bacılarım, damad adayı olacak kardeşlerim. İslam'ın size ve bize vermiş olduğu bu ölçülere riayet edelim, namus, şeref ve hayâ duygularına yeniden sarılalım, kaybolmuş ve unutulmuş bu manevi değerleri tutup ayağa kaldıralım. Bize uzanan namussuz ve şerefsiz kirli ellerle namuslarımızı kirletmeyelim. Kur'an'ın ve sünnetin hayat sistemi ile süslenelim, Allah'ımızı ve Peygamberimizi küstürmeden kendimize dost edinelim, böyle bir duyguyu içimize sindirelim. Arslanların olmadığı yerlerde tilkilere meydan vermeyelim. Bir canımız varsa da bu ölmez sonsuz dava uğruna, feda edelim. Bu inanç ve duygu ile ayağa kalkarsak namus, hayâ ayakta durur. Hayâsızlar kendiliğinden ortadan kaybolur. Artık namuslar satılmaz, şerefle oynanmaz. O zaman görülür ki mücadele nasıl olur, kimlerin kimler tarafından satıldığını, kimlerin kimler tarafından sömürüldüğünü, gerçekçi ile sahtekârın nasıl birbirinden ayrıldığını fark edebilmek için yüce kitabımız Kur'an'ın hükmünü anlayıp bunu kavradıktan sonra. Ancak meseleler anlaşılır. Yoksa kör kütük bir dava uğruna, devam eden adı Müslüman olup, İslam'da haberi olmayan, Kur'an'ı öpüp başına koyan, harfine saygı, hükmüne, hâşâ, küfreden, akşam Müslüman yatıp kalkarken, kâfir olan, bir çarpık tipi, materyalist zihniyetli Müslüman, olmadığı halde, Müslüman geçinen bir ruhun bu gerçekleri mümkün değildir. Ancak Allah korkusuyla donanmış, attığı her adımı Allah'ın koymuş olduğu ölçülere göre adım atan, dinine yapılan bir hakareti kendi nefsine yapılmış gibi kabul eden, böylesi takva sahibi olan kişiler, bu ruhu anlar ve bunu yaşamaya çalışır. İşte bu çalışma ve gayret neticesinde, dava sahipleri başarıya ulaşır. O zaman dikenlerin yerine gül çıkar. Bu vesile ile Allah'ın rızası kazanılır.

(1437) Tedavi için kadın doktorun, erkeğe, erkek doktorun kadına bakmasının Delilleri

Tedavi için bakılması gerekli olan yerlere (doktorun) bakması caizdir.

Eğer tedavi için bile bakmak veya dokunmak haram olsaydı, hayat zorlaşırdı. Oysa

[61] Büyük Şafii Fıkhı

İslâm, kolaylık dinidir. [62]
Size dinde güçlük kılmadı. [63]

Bu bakımdan bakılması zaruri olan kısımlara bakmakta bir sakınca yoktur.

Cabir'den şöyle rivayet edilmiştir: "Ümmü Seleme, kan aldırmak hususunda Rasûlullah'tan izin istedi. Peygamber de Ebu Taybe adındaki haccama, Ümmü Seleme'ye hacamat yapmasını emretti". [64]

Eğer tedavide kadına bakmak haram olsaydı, Resûlullah (sav) Ümmü Seleme'ye hacamat yaptırmazdı.

Bu tedaviyi kocası yanında iken yapar, yoksa doktor yalnız başına kadını tedavi edemez. Eğer kadın doktor ise hasta da erkek ise karısı yanında olmayınca tedavi edemez. [65]

Zaruret varsa, erkek doktor kadınları tedavi edebilir. Erkek doktor bulunmadığı takdirde kadın doktor da erkek hastayı tedavi edebilir. Fakat erkek, kadının yanında ancak mahremi varken onu tedavi edebilir. Müslüman bir doktor bulunduğu zaman, başka bir doktora gidilmez.[66]

(1438) Günümüzdeki Doktorlar

Yalnız kadın doktor varsa, kadının erkek doktora gitmesi uygun değildir. Fakat kadın doktor olduğu halde gitme imkânı yoksa o zaman erkek doktora gitmesini İslam müsaade etmiştir ki bu da şer'i ölçüler dâhilinde olması şartıyla caizdir. Mesela tedavi olan kadın yanında ya kocası veya yakını kendisine nikâhı düşmeyen birisinin olması, tedavi edilmesi gerekli olan yerin açılması ve ona göre muayene edilmesi lazımdır. Böyle olursa bu tedavi caizdir, yoksa buna cevaz yoktur, dolayısıyla haramdır. Bu hususta imanlı ve Allah'tan korkan sika sahibi (yani güvenilir) doktoru arama zorunluluğu vardır. Ama günümüzde, gözümüzün önünde her gün tekerrur eden olayları görüyoruz. Kadın doktora gidiyor elinde veya kolunda bir yara veya bir sancı, bir ağrı olduğu halde o kola veya ele bakması gerekirken, hayır efendim, tepeden tırnağa soyunması lazım. Buna müdahale eden kocayıda azarlıyor ve adeta hareketiyle, gözlerinin bakışı ile seni gidi gerici yobaz seni, dercesine manevi bir baskı ve işkence ile karşı karşıya kalıyor. Yahut da adam hanımını muayene ettirmek için getiriyor, muayene odasına hastayı alan doktor bey, kimi zaman kocasının bile içeri girmesine müsaade etmiyor veyahut da kapıcısına içeri girmek yasaktır talimatını verip, girmek isteyen kocasına hayır giremezsiniz diyerek, manevi bir psikolojik işkence yapılıyor. Şunu hemen peşinen söyleyelim ki bu işin erbabı, namuslu, dürüst, dindar, güvenilir, Allah korkusu ile donanmış görev ve hizmet aşkıyla çalışıp bir hayatı kurtarmak inancı ile hizmetini devam ettiren kimselere konuşacak bir şeyimiz yoktur. Eğer böyle hizmet aşkı ve inancıyla çalışan kardeşlerimizi eleştirirsek, bu haksız bir eleştiri olur. Vicdan sahibi hiç kimseye her hangi birisi bu çalışmayı eleştirmez bilakis takdir eder. Böylesi namuslu, dürüst, dindar, hizmet aşkı ve inancıyla, Allah'a hesap verme korkusuyla çalışan doktor kardeşlerimizin sayılarını Allah (cc) artırsın, çalışmalarını başarıya ulaştırsın. Âmin.

(1439) Şahitlik veya alış veriş için kadının erkeğe, erkeğin kadına bakmasının Delilleri

---

[62] Büyük Şafii Fıkhı
[63] Hacc suresi: 22/78.
[64] Müslim, c, 2, sh, 173, bab, 26, hd, 2206, K, Selam.
[65] Kifayetul Ağyar, c, 2, sh, 29.
[66] Büyük Şafii Fıkhı

Şahitlik (etmek için veya alış veriş gibi) muamelelerde yalnızca kadının yüzüne bakmak caizdir.

Bu şahitlik ihtiyaç duyulduğu yerlerde olur. Mesela sütannenin bir çocuğu süt emzirdiğine dair süt emzirenin memesini sütü emen çocuğun emzirdiğine dair sütanneye şahitlik hallerinde bakmak caizdir. Yine böyledir ki, doğum şahitliği yapanın şahitlik esnasında ferce bakması caizdir. Ve yine böyledir, zina yapanın şahitliği esnasında eğer, şahitlik için çağrılırsa o esnada şahitlik için ihtiyaçtan dolayı ferce bakması caizdir. Başka bir görüşe göre ise bakmak caiz değildir, setr (kapatmak-örtmek) mendup olur. Doğum ve sütanneliğine şahitlik ise kadınların şahitliği kabul ve sahihtir. [67] Muamele ve alışveriş veya kiralamanın şahitliklerinden yalnızca kadının yüzüne bakması caizdir. Çünkü bu bakmak ihtiyaç gerektiren bir bakmadır. Yüze bakmanın dışında ihtiyaç duyulduğunda zina ve doğum hallerinde ferce bakmak gibi, bu hallerde de caizdir. [68] Şahitlik esnasında erkek kadına, kadında erkeğe bakabilir. Çünkü kimin kime şahitlik ettiğini bilmek, ancak bakmakla mümkün olur. [69]

(1440) Satın Alınacak Bir Cariyeyeye Bakmanın Delilleri

Satın alınacak bir cariyenin ihtiyaç olan her yerine (ellerine, ayaklarına, saçına, başına, yani göbek ve diz kapağı arasında olan hariç) her tarafına bakması caizdir. (Yalnız avret mahalline bakmak caiz değildir).

Bu bakmanın durumu ise satınalma esnasında ihityaç duyulursa bakılır. [70] satınalma hallerinde, eğer erkek bir cariye alırsa ihtiyaçtan dolayı her tarafına bakması caizdir. Yalnız göbek ve diz kapağı arası hariç, eğer kadın kendine köle alırsa bu kadında ihtiyaç duyduğu kölenin her tarafına bakması caizdir. Göbek ve diz kapağı ise hem köle, hemde cariye için, kapanması farz olan avret mahalidir ki bakmak caiz değildir.[71]

—Şahitlik ve alış-veriş için her kadının yüzüne bakılabilir. Çünkü leh ve aleyhte şahitlik gerekebilir. Alış-veriş için de bir sorun çıkabilir. Burda da lüzum kadarıyla bakılabilir.

—Satın alınacak cariyenin de ancak diz ile göbek arasındaki bölgenin dışına bakılabilir. Cariye özgürlüğü kısıtlanmış kadın köledir. Bu kadın kölelere islamın bakışı elbette müsbet yöndedir. Genel itibarla cariye, hizmet eğiliminde olduğu için islam ona da bir kadın gözüyle bakmış, satın alınması durumunda avret yerleri olan diz ve göbek arası bölgesi için hassasiyet göstermiştir.

Bu konuyu maddeleriyle karşılaştırarak biraz daha detaylı bir şekilde açıklayalım:

1. Herhangi bir ihtiyaç yokken yabancı bir kadına bakmak caiz değildir. Bakan kişinin-ihtiyar olması veya cima edemeyecek durumda olması da herhangi bir fark teşkil etmez.

2. Cinsel birleşme durumunda dahi nikâhı altındaki hanımı veya cariyesinin kadınlık organına bakması kerahetle beraber caizdir.

Peygamberimiz (s.a.v.) bir hadisi şeriflerinde şöyle buyururlar:

"Çıplaklıktan korunmanızı öğütlerim. Çünkü yanınızda ancak tuvalete girdiğiniz ve bir de cinsi temasta bulunduğunuz zaman sizden ayrılan amellerinizi tesbitle vazifeli gözcü ve koruyucu melekler vardır. Onlara saygılı olunuz, hayâ ediniz ve çıplaklıktan sakınınız."

---

[67] Kifayetul Ağyar, c, 2, sh, 30.
[68] Haşiyetul Beycuri. c, 2. sh. 145–146.
[69] Büyük Şafii Fıkhı Tercümesi, c, 2, sh, 147.
[70] Kifayetul Ağyar, c, 2, sh, 30.
[71] Haşiyetul Beycuri, c, 2, sh, 146.

"Sizden biriniz yıkandığı zaman, açıkta yıkanmasın bir şeyle örtünsün " "Sizden biriniz hanımıyla cinsi münasebette bulunduğu zaman korunsun (avret yerlerini kapatarak muhafaza etsin). Merkepler gibi her tarafı açıkta olmasın. Zira melekler avret mahalleri açık olan insandan yüz çevirirler." [72]

3. Burda her ne kadar diz ile göbek arası dışındaki yere bakması için cevaz veriliyorsa da şuurlu bir Müslüman bunu ancak bazı zaruretler neticesi olarak bakabileceğini anlamalıdır.

Bir Müslüman'ın kendi nikâhlısı olan eşinin avret mahalline bakması için bazı mekruh sayılacak sınırlar getirilmiş olduğunu biliyorsa bunun dışında ablası, annesi, halası veya mahremi sayılan birisi için bakış durumunu kendisi düşünmelidir.

4. Nikâhlanmak için bir kadının ancak dış görünüşüne bakılabilir. Kendisine haram olduğu için başka herhangi bir yerine bununla evleniyorum diye bakamaz. Ancak eksiklik sayılacak bazı kusurları olabiliyorsa bunlar ancak velisiyle veya diğer yakınlarıyla konuşarak bilgi alınabilir.

5. İslam, hayâ ve avret konusunu derinden ele aldığı gibi, sıhhat ve hastalık durumunu da hiç bir zaman gözardı etmemiştir.

Bir kadının avret yeri de olsa dahi, hastalık veya tedavi için bakılması gerekiyorsa uzman bir doktor veya hekime o hastalık tedavi ettirilebilir. Yalnız şuurlu bir müslümanın burda takip etmesi gereken bir durum vardır. O da varsa önce kadın doktoru, yoksa güvenilir uygun bir doktora bu çeşit hastalıklar tedavi ettirilmelidir.

İslamda bütün ameller niyetlere göre değerlendirildiğine göre kişinin hanımını veya hanımın kendisi ise doktora ne amaçla gittiğini kendileri iyi bilir.

Bu ve buna benzer her konuda Peygamberimiz (s.a.v.):

"Ameller niyetlere göre değerlendirilir" buyurmuştur.

Allahu Teala herhangi bir işte bize zorluk dilemediği gibi burda da zorluk dilemez. Hasta olan bir kadın elbette gerekeceği şekilde tedavi edilmelidir.

6. Şahitliğe dinimiz büyük önem vermiştir. Alış-veriş olur veya başka herhangi bir konuda kadın da şahit gösterilebileceği için böyle bir durumda sırf tanınabilsin diye kadının yüzüne bakılabilir.

7. Böyle bir durum günümüzde olmamakla beraber, biraz açıklayalım:

İslam dini hiç bir zaman kölelik ve cariyeliği tasvib etmemiştir. Zira onun (İslam'ın) kökeninde "İnananlar kardeştir" mefhumu yatıyor. İslam; zekât, sadaka ve buna benzer çeşitli sosyal kurumlarla zengin ile fakir arasındaki mesafeyi daraltmıştır.

İslam gelmeden önce kız çocuklarının bir kısmı satılıyor, bir kısmı öldürülüyor ve bir kısmı da diri diri toprağa gömülüyordu. İslamın gelişi ile bu sorunlar kökten halledildi. Ama kimisinin elinde eskiden kalma parası ile aldığı köle ve cariyeleri var idi.

Dinimiz çeşitli müeyyideleri ile bunları da eritti, tarih buna şahittir. Mesela kim Ramazan ayında oruçlu iken hanımı ile cinsi münasebette bulunmuşsa bir ceza verecek. Bu ceza sırası ile güç yetiyorsa köle azat edecek... Veya daha değişik suçlar işlenmişse köle azat etsin, gibi müeyyidelerle bu işin önüne geçildi ise de kimileri elindeki cariyeleri bırakmıyordu. Dinimiz onlara iyi muamele edilmesi için telkinlerde bulunmuş, bu telkinler de son derece faydalı olmuştur.

Bununla birlikte halen elde cariye kalmışsa bu cariyelerin insani ve İslami ölçüler içerisinde biri, başka birisine satıyorsa alacak kişi hayâ ve namus timsaline uygun olarak bunun gerekli yerlerine bakarak alabilir.

---

[72] İbni Mace 1920; Tac:2/908, Kurtubi 17/248.

Evet, hayâ ve namus timsali diyorum. Yoksa İslam'a göre hiç bir zaman kimse cariyesi ile gayri meşru ilişki ve hakaretlerde bulunamaz. Ancak cinsi ilişkide bulunduğu zaman o cariye onun hanımı olur. Artık o cariyenin satılması düşünülemez. Doğacak çocuklar da hür olur. İleride bu konu tafsilatlı olarak açıklanacaktır. [73]

Hemen şunu açıklayalım bu günkü günümüzde kölelik ve cariyelik müessesesi kalmış durumdadır ve böyle bir kurum mevcudiyetini korumamaktadır. Varolduğu kabul ettiğimizde kimi insanlarca şöyle zannediliyor bu köle ve cariye olan insanlar, onlar insan değilmiş gibi muamelelere tabi tutuluyor. Cariye sanki meydan malı bir kadınmış her satın alan kişi onunla istediği gibi zevk safa sürecek ondan sonra onu tutup bir başkasına satacak ve bunun namusuyla para kazanacak ve bununla köşeleri dönecek bir tip kafalarda canlandırılıyor, hâlbuki durum hiçte böyle değildir. Eğer o cariyeyi satın alan insan o aldığı cariye ile cinsel ilişkide bulunursa artık onu satın alan kişinin onu başkasına satması haram olur. O cariyeden doğan çocuk ise hür olur. İleride köleyi azad etmenin hükümleri açıklanacaktır. Orada inşallah bu konuyu tekrar ele alacağı ve gereken açıklamayı yapacağız.

Konuyu kapatmadan önce sevgi, şefkat, merhamet dini olan İslama inananların nice köleleri satın alıp sonra azade ederek hürriyetlerine nasıl kavuşacaklarını birkaç misal ile İslam tarihinde geçenleri vereceğim.

Hz. Habbab (ra)'ın babası Eret Kufe köyleri halkından olup Rebialardan bir cemaat tarafından yapılan baskında esir edilerek Hicaza götürülüp satıldı. Beni Zührelerin müttefiki olan Huzaalardan Siba b. Abdul'uzza'nın eline düştü. Siba da kızı onu kızı ümmü Enmara hediye etti, o da (onu) azad etti.[74]

Allah yolunda işkencelere uğrayan köleleri satın alarak azad edip işkencelerden kurtardıkları Müslüman kölelerin yedincisi Hz. Bilal'dır. Ayrıca Bilal'ı Habeş (ra)'in annesi Hamame'yi de satın alıp azad ederek kurtardı. [75]

Hz. Ebu Bekir (ra) Müslüman olduğu zaman kırkbin dirhemi vardı. Hz. Ebu Bekir (ra); bu servetini, Mekke'li müşriklerin ağır işkenceler altında kıvrandıkaları kadın, erkek birçok Müslüman köleleri satın alıp kurtarmak ve Müslümanları, güçlendirmek için harcamaktan geri durmadı. [76]

Hz. Ebu Bekir (ra)'in Babası oğlum sen zayıf köleleri satın alıyorsun bunlar sana yardımcı olamazlar kuvvetli ve güçlüleri alsan senin bununla arkan güçleşir dediğinde, benim arkam güçlensin diye değil, Allah'ın rızasını istiyorum diyordu. [77]

İşte Müslümanlar böylece yolunu daraltmaya çalışıyorlardı. Sonra onlar kölelerine kendi ailesinden biriymiş gibi kabul ediyorlardı. Çünkü şu ilahi gerçek onların kulaklarını çınlatıyordu. «Mü'minler kardeştir» sadasıydı. Yüce Allah şöyle buyurmaktadır:

4/36. Allah'a ibadet edin ve O'na hiçbir şeyi ortak koşmayın. Ana- babaya, akrabaya, yetimlere, yoksullara, yakın komşuya, uzak komşuya, yakın arkadaşa, yolcuya, ellerinizin altında bulunanlara (köle, cariye, hizmetçi ve benzerlerine) iyi davranın; Allah kendini beğenen ve daima böbürlenip duran kimseyi sevmez.[78] Başka bir ayette ise,

5/89. Allah, kasıtsız olarak ağzınızdan çıkıveren yeminlerinizden dolayı sizi sorumlu tutmaz, fakat bilerek yaptığınız yeminlerden dolayı sizi sorumlu tutar. Bunun da keffâreti,

---

[73] Kadı Ebu Şuca', Ğayet'ül-İhtisar ve Şerhi , Ravza Yayınları: 427-431.
[74] Belazuri, Esnabul Eşraf, c, 1, sh, 175; M. Asım Köksal, İslam Tarihi, c, 3, sh, 183.
[75] M. Asım Köksal, İslam Tarihi, c, 4, sh, 99.
[76] İbni Sa'd Tabakat, c, 3, sh, 172; Muhibut Taberi, Riyadunnadra, c, 1, sh, 116; M. Asım Köksal, İslam Tarihi, c, 4, sh, 99.
[77] M. Asım Köksal, İslam Tarihi, c, 4, sh, 99–100.
[78] Nisa Süresi: 4/36.

ailenize yedirdiğiniz yemeğin orta hallisinden on fakire yedirmek yahut onları giydirmek yahut da bir köle azat etmektir. Bunları bulamıyan üç gün oruç tutmalıdır. Yemin ettiğiniz takdirde yeminlerinizin keffâreti işte budur. Yeminlerinizi koruyun (onlara riayet edin). Allah size ayetlerini açıklıyor; umulur ki şükredersiniz! [79]

Diğer taraftan yüce Rabbimiz zekâtın sınıflarını sayarken hürriyetine kavuşması için köleleride zikretmiştir. İşte köleyi azad etmek için zikredilen ayet.

9/60. Sadakalar (zekâtlar) Allah'tan bir farz olarak ancak, yoksullara, düşkünlere, (zekât toplayan) memurlara, gönülleri (İslâm'a) ısındırılacak olanlara, (hürriyetlerini satın almaya çalışan) kölelere, borçlulara, Allah yolunda olana, yolda kalana mahsustur. Allah pekiyi bilendir, hikmet sahibidir. [80]

Başka bir ayette ise, Allah (cc) kölelere eşit davranmayı emrederek şöyle buyuruyor.

16/71. Allah kiminize kiminizden daha bol rızık verdi. Bol rızık verilenler, rızıklarını ellerinin altındakilere verip de bu hususta kendilerini onlara eşit kılmazlar. Durum böyle iken Allah'ın nimetini inkâr mı ediyorlar?[81]

Başka bir ayette ise, ziharı zikreden önce bir köle azad etmeleri gerekir buyuruyor.

58/3. Kadınlardan zıhâr ile ayrılmak isteyip de sonra söylediklerinden dönenlerin karılarıyla temas etmeden önce bir köleyi hürriyete kavuşturmaları gerekir. Size öğütlenen budur. Allah, yaptıklarınızdan haberi olandır. [82]

Oruçlu iken cinsi münasebette bulunmanın kefareti zikredilrken. Evela mü'min bir kölenin azad edilmesi şartı koşuluyor. [83]

Bütün bu deliller gösteriyor ki kölenin kölelikte çeşitli vesilelerle kurtarmasının yollarını gösteriyor. Şunu söyleyelim ki İslam dini köleliği getirmemiştir. Cahiliye döneminde kalan bu kölelik çeşitli vesilelerle, samimi Müslümanlar tarafından hürriyetlerine kavuşmuşlardı. Bu günümüzde medeni bir kölelik ise o cahiliye dönemindeki kölelikten daha vahşet daha kötü hale getirilmiştir. İnsanı adeta iki ayaklı hayvan gibi hürriyetleri ellerinden alınmıştır. İslam dini bir köleye iki kadınla evlilik müsaadesi verirken medeni kölelik ise, hür olan bir erkek kişiye bir evliliği çok görüyor. Kimileri gayri meşru yollardan beş, on, kadınla yatıp kalkarken buna medeni deniliyor, öbür taraftan İslam dinin dört kadınla meşru helal dairesi çerçevesindenki olan evliliğe göz açtırılmıyor. Ve bunun adına medeni deniliyor. Aslında medeni denileceği yerine medeni kölelik veya medeni vahşet denilseydi daha iyi olurdu ki, insan bu köleliğin ve vahşetin ne olduğunu anlarlardı. Sadece kendilerinin kokuşmuş, köhneleşmiş düzenlerini böylece insanları köleleştirmek adına medeniyet koyup insanları baskı, dikta ve zorbalıkla halkın seçimi dedikleri, halkla alakası olmayıp halkın adını kullanarak, medeni bir sömürge aletlerini gerçekleştirmiş olurlar ve böylelikle halkı kimi zaman içki ile kimi zaman diğer uyşturucu maddelerle, kimi zaman müzikle, kimi zaman futbol ile kimi zaman karı kızı çırılçıplak sahnelere çıkarıp fuhşun adına moral koyup, böyle bu temiz asil insanlarımızı, bu yüce dinden kopara bilmek için, her yola baş vurmayı kendilerine mübah görürler ve bu yapılan çirkin oyunlarına karşı koyanlara da, ya adına gerici veya yobaz veya aşırı dinci koyarak halkın gözünden düşürmeye çalışırlar ki, ulaşmak istedikleri hedefe daha çabuk ulaşabilsinler, sıkıştıkları zaman kendi elleriyle çıkarmış oldukları beşer kanunlarını kullanarak, Allah'ın dinine inanmış insanları en ağır silahlarla (kanunlarla) yargılatıp

---

[79] Maide suresi: 5/89.
[80] Tevbe suresi: 9/60.
[81] Nahl suresi: 16/71.
[82] Mücadele Süresi: 58/3.
[83] Buğari, c, 3, sh, 235, 236, bab, 30, Savm; Müslim, c, 1, sh, 781, 782, bab, 14, hd, 1111, K, Siyam.

hapishanelere atarlarki meydan kendilerine kalsın, istedikleri gibi at oynatsınlar.

(1441) SEKİZİNCİ KİTABIN SORULARI VE CEVAPLARI

Nikâh Ve Onunla Alakalı Hükümler

Soru: Nikâh kitabında kaç tane bölüm vardır?

Cevap: Nikâh kitabında onsekiz fasıl (bölüm) vardır.

Nikâh bölümü: Nikâhın hükmü
Kadına hiçbir ihtiyaç yok iken bakmak.
Hanımı veya cariyesi olduğu için bakmak.
Kendisine nikâhı düşmeyenlere bakmak
Kadınla evlenmek için bakmak.
Tedavi için doktorun kadına bakması.
Şahitlik yapmak için kadına bakmak.
Satın almak için cariye bir kadına bakmak.
Birinci bölüm: Nikâh akdinin hükmü
İkinci bölüm: Nikahı haram olanların hükmü.
Üçüncü bölüm: Mehirin hükmü.
Dördüncü bölüm: Velimenin hükmü
Beşinci bölüm: Taksimat ve nüşuzun hükmü.
Altıncı bölüm: Ğul'un hükmü.
Yedinci bölüm: Talakın hükmü
Sekizinci bölüm: Hür'ün kölenin ve diğerlerinin talakları hükmü.
Dokuzuncu bölüm: Ric'i (dönüş) talakın hükmü.
Onuncu bölüm: İyla'nın hükmü.
Onbirinci bölüm: Zihar'ın hükmü.
Onikinci bölüm: Lanetleme ve iftiranın hükmü.
Onüçüncü bölüm: İddetin hükmü.
Ondördüncü bölüm: Ric'i ve bain talakları ve nafakanın hükmü.
Onbeşinci bölüm: İstıbranın hükmü.
Onaltıncı bölüm: Rada (süt emzirme)nin hükmü.
Onyedinci bölüm: Nafakanın hükmü.
Onsekizinci bölüm: Hidane (bakımın) hükmü.

Soru–1- Evlenmek ne zaman olur?

Cevap–1- İhtiyaç duyulduğu zamanda nikâh (evlenmek) sünnettir.

Soru–2- Hür bir erkek kaç kadınla nikâhlanabilir?

Cevap–2- Hür erkek için dört kadına kadar nikâhlayabilir.

Soru–3- Köle erkek kaç kadını nikâhlayabilir?

Cevap–3- Köle erkek için iki kadın nikâhlayabilir.

Soru–4- Hür bir erkek bir cariyeyi nikâhlayabilir mi?

Cevap–4- Hür bir erkek bir cariyeyi nikâhlayamaz. Ancak iki şartla nikâhlayabilir.

(1) Hür kadının mihrini veremezse
(2) Harama ve zinaya girme korkusu varsa.

Soru–5- Erkeğin kadına bakması kaç kısım üzeredir?

Cevap–5- Erkeğin kadına bakması yedi kısım üzeredir.

(1) Hiçbir ihtiyaç yok iken yabancı (bir kadına) bakmak. Bu (bakma) caiz değildir.
(2) Hanımının ve cariyesinin her tarafına bakması, fercin haricinde ikisine de bakması caizdir. (Ferce bakmak kerahetle beraber caizdir. Ferç: Kadının tenasül uzvu, avret mahallidir).
(3) Mahremlerine (nikâhı düşmeyen kadınların) veya evli olan cariyesine bakar. Ancak (bu da) göbek ile diz kapağı arasında ki kısmı hariç bakması caizdir.
(4) Nikâhlaması esnasında (veya kendisini istemesi üzere) yüzüne avuçlarına (ellerine) bakması caizdir.
(5) Tedavi için bakılması gerekli olan yerlere (doktorun) bakması caizdir.
(6) Şahitlik(etmek için veya alış veriş gibi) muamelelerde yalnızca kadının yüzüne bakmak caizdir.
(7) Satın alınacak bir cariyenin ihtiyaç olan her yerine (ellerine, ayaklarına, saçına, başına, yani göbek ve diz kapağı arasında olan hariç) her tarafına bakması caizdir. (Yalnız avret mahalline bakmak caiz değildir).

خِتَامُهُ مِسْكٌ وَفِي ذَلِكَ فَلْيَتَنَافَسِ الْمُتَنَافِسُونَ (المطففين)26

«Onun sonu misktir. Bunda imrenecekler imrensin.» Mutaffifin –26.

(1442) SEKİZİNCİ KİTAP BİRİNCİ BÖLÜMÜN ARAPÇA METNİ

[1 فصل]وَلاَيَصِحُّ عَقْدُ النِّكَاحِ إِلاَّ بِوَلِيّ وَشَاهِدَىْ عَدْلٍ وَيَفْتَقِرُ الْوَلِيُّ وَشَاهِدَانِ إِلَى سِتَّةِ شَرَائِطَ الإِسْلاَمُ وَالْبُلُوغُ وَالْعَقْلُ وَالْحُرِّيَّةُ وَالذُّكُورَةُ وَالْعَدَالَةُ إِلاَّ أَنَّهُ لاَيَفْتَقِرُ نِكَاحُ الذِّمِّيَّةِ إِلَى إِسْلاَمِ الْوَلِيّ وَلاَنِكَاحُ الأَمَةِ إِلَى عَدَالَةِ السَّيِّدِ وَأَوْلَى وُلاَةِ الأَبُ ثُمَّ الْجَدُّ أَبُو الْأَبِ ثُمَّ الأَخُ لِلْأَبِ وَالْأُمِّ ثُمَّ الْأَخُ لِلْأَبِ ثُمَّ ابْنُ الْأَخِ لِلْأَبِ وَالأُمِّ ثُمَّ ابْنُ الْأَخِ لِلأَبِ ثُمَّ الْعَمُّ ثُمَّ ابْنُهُ عَلَى هَذَا التَرْتِيبِ فَإِذَا عُدِمَتِ الْعَصَبَاتُ فَالْمَوْلَى الْمُعْتِقُ ثُمَّ عَصَبَاتُهُ ثُمَّ الْحَاكِمُ وَلاَيَجُوزُ أَنْ يُصَرِّحَ بِخِطْبَةِ مُعْتَدَّةٍ وَيَجُوزُ أَنْ يُعَرِضَ لَهَا وَيَنْكِحَهَا بَعْدَ انْقِضَاءِ عِدَّتِهَا وَالنِّسَاءُ عَلَى ضَرْبَيْنِ ثَيِّبَاتٍ وَأَبْكَارٍ فَالْبِكْرُ يَجُوزُ لِلْأَبِ وَالْجَدِّ إِجْبَارُهَا عَلَى النِّكَاحِ وَالثَّيِّبُ لاَيَجُوزُ تَزْوِيجُهَا إِلاَّ بَعْدَ بُلُغِهَا وَإِذْنِهَا.

(1443) SEKİZİNCİ KİTAP BİRİNCİ BÖLÜMÜN KELİME MANASI

[1 فصل]وَلاَيَصِحُّ عَقْدُ النِّكَاحِ إِلاَّ بِوَلِيّ وَشَاهِدَىْ عَدْلٍ وَيَفْتَقِرُ الْوَلِيُّ وَشَاهِدَانِ إِلَى

Bir-inci Fasıl Sahih olmaz Akit Nikah Ancak Veli ile İki şahit Adaleti İhtiyaç olur Veli Şahitlerde

سِتَّةِ شَرَائِطَ الإِسْلاَمُ وَالْبُلُوغُ وَالْعَقْلُ وَالْحُرِّيَّةُ وَالذُّكُورَةُ وَالْعَدَالَةُ إِلاَّ أَنَّهُ لاَيَفْتَقِرُ

İhtiyaç olamaz, Muhakkak ki o, Ancak, Adaletli olmak, Erkek olmak, Hür olmak, Akıllı olmak, Baliğ olmak, Müslüman olmak, Şart-lar, Altı tane

نِكَاحُ الذِّمِّيَّةِ إِلَى إِسْلاَمِ الْوَلِيِّ وَلاَنِكَاحُ الأَمَةِ إِلَى عَدَالَةِ السَّيِّدِ وَأَوْلَى وُلاَةِ الأَبُ ثُمَّ

Sonra, Baba, Veliliğe, Evla olan, Efendi, Adaletli olmasına, Cariye-nin, Nikah, Olmaz, Veli-sinin, Müslüman olmasına, Zimmi-nin, Nikah

الْجَدُّ أَبُو اْلأَبِ ثُمَّ الأَخُ لِلْأَبِ وَاْلأُمِّ ثُمَّ اْلأَخُ لِلْأَبِ ثُمَّ ابْنُ اْلأَخِ لِلْأَبِ وَالأُمِّ ثُمَّ ابْنُ

Oğlu, Sonra, Anne-den, Baba-dan, Kardeş, Oğlu, Sonra, Baba-dan, Kardeş, Sonra, Anne-den, Baba-dan, Erkek kardeş, Sonra, Baba-sının, Baba-sı, Dede

اْلأَخِ لِلأَبِ ثُمَّ الْعَمُّ ثُمَّ ابْنُهُ عَلَى هَذَا التَرْتِيبِ فَإِذَا عُدِمَتِ الْعَصَبَاتُ فَالْمَوْلَى الْمُعْتِقُ

Azatlanmış, Velisi olan, Efendisi, Yakınları, Olmazsa, Ne zaman ki, Tertip sırasıyla, Bu-nun, Üzerine, amca-nın oğlu, Sonra, Amca, Sonra, Baba-dan, Kardeş

ثُمَّ عَصَبَاتُهُ ثُمَّ الْحَاكِمُ وَلاَيَجُوزُ أَنْ يُصَرِّحَ بِخِطْبَةِ مُعْتَدَّةٍ وَيَجُوزُ أَنْ يُعَرِّضَ لَهَا

O kadın için, Teklif edilir, Eğer, Caiz olur, İddetlenmiş, İstemekle, Açıklanır, Eğer, Caiz olmaz, İslam hakimi, Sonra, O efendisinin yakınları, Sonra

وَيَنْكِحَهَا بَعْدَ اْقِضَاءِ عِدَّتِهَا وَالنِّسَاءُ عَلَى ضَرْبَيْنِ ثَيِّبَاتٍ وَأَبْكَارٍ فَالْبِكْرُ يَجُوزُ لِلْأَبِ

Babası için, Caiz olur, Bekara gelince, Bekar kadın, Dul kadın, İki kısım, Üzeri, Kadınlar, Onun iddeti, Biter dolar, Sonra, Onu nikah-laması

وَالْجَدِّ إِجْبَارُهَا عَلَى النِّكَاحِ وَالثَّيِّبُ لاَيَجُوزُ تَزْوِيجُهَا إِلاَّ بَعْدَ بُلُغِهَا وَإِذْنِهَا.

Onun izni ile
Onun baliğ olması
Sonra
Ancak
Onu evlendirmek
Caiz olmaz
Dul kadına gelince
Evlendirmek için
Üzeri
Onu zorlaması
Dedesi için

(1444) SEKİZİNCİ KİTAP BİRİNCİ BÖLÜMÜN TOPLU MANASI

(1445) Nikâh Akdinin Hükmü

Nikah akdi sahih olmaz. Ancak velisi ve iki adaletli şahidin (şahadeti ile) sahih olur.

(1446) Nikahta Veli Ve Şahitlerde Aranması Gereken Şartlar

Nikahta veli ve şahitlerde aranması gereken altı şart vardır
(1) Müslüman olmaları. (Gerek veli, gerek şahitler olsun bu şart aranır).
(2) Baliğ olmaları.
(3) Akıllı olmaları.
(4) Hür olmaları.
(5) Erkek olmaları.
(6) Adaletli olmaları. Ancak Zimmîye bir kadının (Müslüman bir erkekle evlenmesinde) nikâh akdinde velinin (adaletli olması aranmaz, bir de) cariyenin nikâhı için efendisinin adil (olması şartı aranmaz).

(1447) Velide Evla (Öncelikli) Olanlar

Velide evla (öncelikli) babadır, sonra dede, babanın babası, sonra ana ve babaları, bir olan kardeş, sonra babaları bir olan kardeş, sonra ana ve babaları bir olan kardeş oğlu, sonra babaları bir olan kardeş oğlu, sonra amca, sonra amcaoğlu ve bu tertip üzere devam eder. Eğer (bunlardan hiçbiri) yoksa onun en yakını onu azatlayan efendisidir, sonra o efendiye yakın olandır. (Bu zikredilen tertip üzere kimse yoksa) sonra (onun velisi) hâkim olandır. İddetli bir kadının (daha iddeti bitmeden) o kadına açık bir şekilde evlenmeyi (teklif etmek)caiz değildir. İddeti biten bir kadına evlenmeyi (teklif etmek) caizdir.

(1448) Kadınlar (Nikâhlamak) Bakımından İki Kısım Üzeredirler

(1) Dul olan kadın
(2) Bekâr olan kadın

(1449) Bekâr Olan Kadının Evlenmesi

(1) Bekâr kadına gelince (o kadının) babası (yoksa) dedesi ona zor kullanarak (onu istediği kişiye verip) nikâhlayabilir.

(1450) Dul Olan Kadının Evlenmesi

(2) Dul kadına gelince (ona zor kullanarak) onu evlendiremez. Ancak baliğ olup izin verdikten sonra (onu evlendirebilir).

(1451) SEKİZİNCİ KİTAP BİRİNCİ BÖLÜMÜN DELİLLERİ

(1452) Nikâh Akdinin Delilleri

Nikah Akdinin Hadisteki Delilleri

Nikah akdi sahih olmaz. Ancak velisi ve iki adaletli şahidin (şahadeti ile) sahih olur.

Ebu Musa (ra)'dan Peygamber (s.a.v) şöyle buyurdu; Velisiz, nikah olmaz. [84]

Amr b. Abdullah b. Zübeyr o da babasından, Resûlullah (sav) şöyle buyurdu. Nikahı ilan edin.[85]

İmamı Ahmed. Hasan'dan o da İmran b. Husayn (ra)'den Merfu olarak rivayet ettiği bir hadiste. Nikah sahih olmaz. Ancak veli ve iki şahit ile sahih olur.[86]

İmran b. Husayn (ra)'den, Peygamber (s.a.v) şöyle buyurdu; Nikah kıymak caiz olmaz. Ancak veli ve iki adil şahidin (huzurunda) caiz olur. [87]

Nikah şayet veli ve şahitsiz kıyılırsa o (nikah) batıldır. [88]

Ebu Hureyre (ra)'den, Peygamber (s.a.v) şöyle buyurdu; Hiçbir kadın kendini evlendiremez, başka bir kadını da evlendiremez. [89] Bu hadisin ricalleri sika'dır. [90]

Başka bir rivayette ise, Kendini evlendiren kadına facir deriz. Başka bir rivayette ise, Biz ona zani deriz, şeklindedir. [91]

Hz. Aişe (r.a)'dan; Peygamber (s.a.v) Üç defa veli izni olmaksızın kendi nikahını kıyan kadının nikahı batıldır. Eğer (evlenen erkek) onunla cinsi temasta bulunmuş olması sebebiyle o kadına mehir (vermesi) gerekir. Eğer velileri (evlendirme konusunda) anlaşmazlarsa, artık ulu'lemr (devlet başkanı) velisi olmayanın velisidir, buyurdu. [92]

(1453) Nikahta Veli Ve Şahitlerde Aranması Gereken Şartların Delilleri

(1454) 1- Müslüman olmak

Müslüman olmak: Kafir bir veli Müslüman bir kadına veli olamaz.[93]

Yüce Allah şöyle buyurmaktadır:

---

[84] Ebu Davud, 2085, Nikah; Buğari, bab, 37, Nikah; Tirmizi, bab, 14, 15, 17, hd, 110, K, Nikah; İbni Mace, bab, 15, hd, 1881, K, Nikah; Darimi, bab, 11, Nikah; Müsnedi Ahmed, c, 1, sh, 250, c, 4, sh, 294, 413, 418, c, 6, sh, 260.

[85] Müsnedi Ahmed, c, 4, sh, 5; Hakim, Müstedrek, c, 2, sh, 183.

[86] Taberani, Mecmuu Zevaid, c, 1, sh, 287; Darekutni es-Sünen, c, 3, sh, 225; Beyhaki es-Sünen, c, 7, sh, 125; Suyuti Feyzul kadir, c, 6, sh, 438; Buluğul meram min edilletil ahkâm, sh, 331, hd, 1016; Müsnedi Ahmed, c, 1, sh, 250; İbni Hibban, Sahih, (Mevariduz-zaman) 1243, Nikah; Sübülüs Selam, c, 3, sh, 185.

[87] Beyhaki es-Sünenül Kübra, c, 10, sh, 329, hd, 14019, K, Nikah.

[88] Kifayetul Ağyar, c, 2, sh, 30.

[89] İbni Mace, hd, 1882, K, Nikah; Mizanul i'tidal, c, 1, sh, 423 ; Darekutni es-Sünen, c, 3, sh, 227;

[90] Buluğul meram min edilletil ahkâm, sh, 331; Sübülüs Selam, c, 3, sh, 189, Nikah.

[91] Büyük Şafii Fıkhı Tercümesi, c, 2, sh, 158; Kifayetul Ağyar, c, 2, sh, 30.

[92] Ebu Davud, bab, 18, 19, hd, 2083, K, Nikâh; İbni Mace, bab, 15, K, Nikâh; Darimi, bab, 11, Nikâh; Müsnedi Ahmed, c, 1, sh, 250, 260, c, 6, sh, 47, 66, 166.

[93] Kifayetul Ağyar, c, 2, sh, 30.

8/73. Kâfir olanlar da birbirlerinin yardımcılarıdır (velileridir). Eğer siz onu (Allah'ın emirlerini) yerine getirmezseniz yeryüzünde bir fitne ve büyük bir fesat olur.[94]

3/28. Müminler, müminleri bırakıp da kâfirleri dost edinmesin. Kim bunu yaparsa, artık onun Allah nezdinde hiçbir değeri yoktur. Ancak kâfirlerden gelebilecek bir tehlikeden sakınmanız başkadır. Allah, kendisine karşı (gelmekten) sizi sakındırıyor. Dönüş yalnız Allah'adır. [95]

4/144. Ey iman edenler! Müminleri bırakıp da kâfirleri dost edinmeyin; (bunu yaparak) Allah'a, aleyhinizde apaçık bir delil mi vermek istiyorsunuz? [96]

9/71. Mümin erkeklerle mümin kadınlar da birbirlerinin velileridir. Onlar iyiliği emreder, kötülükten alıkorlar, namazı dosdoğru kılarlar, zekâtı verirler, Allah ve Resûlüne itaat ederler. İşte onlara Allah rahmet edecektir. Şüphesiz Allah azîzdir, hikmet sahibidir.[97]

5/51. Ey iman edenler! Yahudileri ve hıristiyanları dost edinmeyin. Zira onlar birbirinin dostudurlar (birbirinin tarafını tutarlar). İçinizden onları dost tutanlar, onlardandır. Şüphesiz Allah, zalimler topluluğuna yol göstermez. [98] Başka bir ayette ise,

5/56. Kim Allah'ı, Resûlünü ve iman edenleri dost edinirse (bilsin ki) üstün gelecek olanlar şüphesiz Allah'ın tarafını tutanlardır. [99]

Nitekim hadisi şerifte ise şöyledir: Ebu Musa (ra)'dan Peygamber (s.a.v) şöyle buyurdu; Velisiz, nikah olmaz. [100]

İmran b. Husayn (ra)'den, Peygamber (s.a.v) şöyle buyurdu; Nikah kıymak caiz olmaz. Ancak veli ve iki adil şahidin (huzurunda) caiz olur. [101] Ayrıca Darekutni de bu hadisi Hz. Aişe (r.a)'dan, rivayet etmiş. [102]

Gerek veli ve gerekse şahitlerin Müslüman olmalarında ulemanın ittifakı vardır.

(1455) 2- Akıl

Akıl: Çünkü deli ne dediğini ve ne konuştuğunu bilmez, böyle olduğu zaman nikah gerçekleşemez.

(1456) 3- Bulüğ

Bulüğ: Peygamber (s.a.v) şöyle buyurdu; Nikahı ancak raşid (rüşde ermiş, yani ergenlik çağına) eren kıyabilir. [103]

(1457) 4- Hür Olmak

---

[94] Enfal suresi: 8/73.
[95] Al-i İmran suresi: 3/28.
[96] Nisa Süresi: 4/144.
[97] Tevbe suresi: 9/71.
[98] Maide suresi: 5/5.
[99] Maide suresi: 5/56.
[100] Ebu Davud, 2085, Nikâh; Buğari, bab, 37, Nikâh; Tirmizi, bab, 14, 15, 17, hd, 110, K, Nikâh; İbni Mace, bab, 15, hd, 1881, K, Nikâh; Darimi, bab, 11, Nikâh; Müsnedi Ahmed, c, 1, sh, 250, c, 4, sh, 294, 413, 418, c, 6, sh, 260.
[101] Beyhaki es-Sünenül Kübra, c, 10, sh, 329, hd, 14019, K, Nikâh.
[102] Fıkhus Sünne, tercümesi c, 2, sh, 333.
[103] Kifayetul Ağyar, c, 2, sh, 31.

Hür olmak: Buda gerek veli ve gerekse şahit olsun farketmez. Cumhura göre hür olmak şartı vardır. Hanbelilere göre, kölenin şahitliği kitap, sünnet, ve icma'da şehadetlerinin reddine rastlanmadığı için kölenin şahitliği geçerlidir. [104]

(1458) 5- Erkek Olmak

Erkek olmak: Kadının şahitliği geçersizdir. Hanefilerin dışında, Cumhura göre şarttır. Hanefilere göre ise, evlilik akdinde bir erkek ve iki kadının şahitliği mallarda olduğu caizdir. Çünkü kadın şahitliği yüklenme ve yerine getirme ehliyetine sahiptir. Hadlerde ve kısasta şahitliğin kabul edilmeyişi ise unutup dikkatsizlik ve emin olmama ihtimali sebebiyle şüphe bulunduğu içindir. [105]

(1459) 6- Adaletli Olmak

Adaletli olmak: İmran b. Husayn (ra)'den, Peygamber (s.a.v) şöyle buyurdu; Nikah kıymak caiz olmaz. Ancak veli ve iki adil şahidin (huzurunda) caiz olur. [106]

Ayrıca Darekutni de bu hadisi Hz. Aişe (r.a)'dan, rivayet etmiş. [107]

Şafiiler ve İmam'ı Ahmed'in iki rivayetinden racih olanına ve Cumhura göre adalet şarttır. Hanefiler göre ise adalet şartı aranmaz. [108] Ancak Zimmîye bir kadının (Müslüman bir erkekle evlenmesinde) nikâh akdinde velinin (adaletli olması aranmaz, bir de) cariyenin nikâhı için efendisinin adil (olması şartı aranmaz).

(1460) Zimmîye (Ehli Kitap) Bir Kadının Müslüman Bir Erkekle Evlenmesinin Delilleri

Zimmîye bir kadının (Müslüman bir erkekle evlenmesinde) nikâh akdinde velinin (adaletli olması aranmaz, bir de) cariyenin nikâhı için efendisinin adil (olması şartı aranmaz). Bunun delili ise, şu ayeti kerimedir.

5/5. Bugün size temiz ve iyi şeyler helâl kılınmıştır. Kendilerine kitap verilenlerin (yahudi, hıristiyan vb. nin) yiyeceği size helâldir, sizin yiyeceğiniz de onlara helâldir. Mümin kadınlardan iffetli olanlar ile daha önce kendilerine kitap verilenlerden iffetli kadınlar da, mehirlerini vermeniz şartıyla, namuslu olmak, zina etmemek ve gizli dost tutmamak üzere size helâldir. Kim (İslâmî hükümlere) inanmayı kabul etmezse onun ameli boşa gitmiştir. O, ahirette de ziyana uğrayanlardandır.[109]

Ehli kitap kadınlarıyla ve birde efendi cariyesini evlendirmesinde adalet şartı aranmaz.[110]

(1461) Velilikte Öncelik Hakkına Sahip Olanlar

Nikâh için kadının velileri sırasıyla şunlardır:

1. Baba.

2. Babanın babası (dede).

---

[104] İslam fıkhı ansiklopedisi, c, 9, sh, 61.
[105] İslam fıkhı ansiklopedisi, c, 9, sh, 61.
[106] Beyhaki es-Sünenül Kübra, c, 10, sh, 329, hd, 14019, K, Nikâh.
[107] Fıkhus Sünne, tercümesi c, 2, sh, 333.
[108] İslam fıkhı ansiklopedisi, c, 9, sh, 62.
[109] Maide suresi: 5/5.
[110] Beycuri, c, 2, sh, 151–152.

3. Ana-Baba bir erkek kardeş.
4. Baba bir erkek kardeş.
5. Anne-Baba bir kardeş oğlu.
6. Baba bir kardeş oğlu.
7. Amca.
8. Amcaoğlu ve bu tertip üzere devam edilir.
Eğer kadının asabesi bulunmazsa onu azat eden efendisi, sonra efendisinin asabeleri, sonra hâkim onun nikâh velisidir.

(1462) İddeti Bitmemiş Bir Kadına Evlenme Teklifi Yapmak

İddeti bitmemiş bir kadına evlenme teklifi yapmak caiz değildir. Müddeti bittikten sonra evlenme teklifi yapmak ve nikâhlamak caizdir.[111]

Velilik şer'i bir hak olup, onun gereğiyle, iş başkası üzerine cebren geçerli olur. Umumi velayet ve hususi velayet diye ikiye ayrılır. Hususi velayet de nefis üzerine velayet ve mal üzerine velayet diye ikiye ayrılır. Burada nefis üzerine velayetten maksat evlilikteki nefis üzerine velayettir. [112] Nitekim hadisi şerifte ise şöyledir:

Ebu Musa (ra)'dan Peygamber (s.a.v) şöyle buyurdu; Velisiz, nikah olmaz. [113]

Hz. Aişe (r.a)'dan; Peygamber (s.a.v) Üç defa veli izni olmaksızın kendi nikahını kıyan kadının nikahı batıldır. Eğer (evlenen erkek) onunla cinsi temasta bulunmuş olması sebebiyle o kadına mehir (vermesi) gerekir. Eğer velileri (evlendirme konusunda) anlaşmazlarsa, artık ulu'lemr (devlet başkanı) velisi olmayanın velisidir, buyurdu. [114]

Yukarıda sayılan veliliğe önceliklerde hiçbiri olmazsa sayılan tertip üzere kimse yoksa o zaman onun en yakını onu azad eden efendisidir. Çünkü Peygamber (s.a.v) şöyle buyurdu; Efendi azad ettiği kimsenin velisidir. [115]

Eğer efendi onu müdebber (şarta bağlı) veya mukateb (sözleşmeli, senetli köle) veya Allah rızası için onu azad ettiği zaman onun üzerine velayet hakkı sabit olur. (Yani yukarıda sayılanlar haricinde kimse yoksa efendinin velayet hakkı vardır. Eğer o sayılanlarda biri yoksa varsa velayet sabit olmaz). [116] Eğer bunlardan başka kimse yoksa efendi de yoksa o zaman onun velisi Ulu'lemr'dir.

Hz. Aişe (r.a)'dan; Peygamber (s.a.v) Üç defa veli izni olmaksızın kendi nikahını kıyan kadının nikahı batıldır. Eğer (evlenen erkek) onunla cinsi temasta bulunmuş olması sebebiyle o kadına mehir (vermesi) gerekir. Eğer velileri (evlendirme konusunda) anlaşmazlarsa, artık ulu'lemr (devlet başkanı) velisi olmayanın velisidir, buyurdu. [117]

İddeti bitmemiş bir kadına evlenme teklifi yapmak caiz değildir. Müddeti bittikten sonra evlenme teklifi yapmak ve nikâhlamak caizdir.
Bunun delilleri ise şöyledir: Allah (cc) şöyle buyuruyor:

---

[111] Kadı Ebu Şuca', Ğayet'ül-İhtisar ve Şerhi , Ravza Yayınları: 427-431.
[112] Fıkhus Sünne, tercümesi c, 2, sh, 391.
[113] Ebu Davud, 2085, Nikâh; Buğari, bab, 37, Nikâh; Tirmizi, bab, 14, 15, 17, hd, 110, K, Nikâh; İbni Mace, bab, 15, hd, 1881, K, Nikâh; Darimi, bab, 11, Nikâh; Müsnedi Ahmed, c, 1, sh, 250, c, 4, sh, 294, 413, 418, c, 6, sh, 260.
[114] Ebu Davud, bab, 18, 19, hd, 2083, K, Nikâh; İbni Mace, bab, 15, K, Nikâh; Darimi, bab, 11, Nikâh; Müsnedi Ahmed, c, 1, sh, 250, 260, c, 6, sh, 47, 66, 166.
[115] Buğari, bab, 5, K, Mekatib; Müslim, hd, 5, 6, 8, K, Itk; Ebu Davud, bab, 2, K, Itk; Muvatta, hd, 25, Talak; Müsnedi Ahmed, c, 1, sh, 181, c, 2, sh, 28.
[116] El-Muhezzeb, c, 2, sh, 399.
[117] Ebu Davud, bab, 18, 19, hd, 2083, K, Nikâh; İbni Mace, bab, 15, K, Nikâh; Darimi, bab, 11, Nikâh; Müsnedi Ahmed, c, 1, sh, 250, 260, c, 6, sh, 47, 66, 166.

2/234. Sizden ölenlerin, geride bıraktıkları eşleri, kendi başlarına (evlenmeden) dört ay on gün beklerler. Bekleme müddetlerini bitirdikleri vakit, kendileri hakkında yaptıkları meşru işlerde size bir günah yoktur. Allah yapmakta olduklarınızı bilir.[118]

Ayeti kerimede anlaşılıyor ki, kadının iddet müddeti dört ay on gün beklemelidir. Bu müddetten sonra tercih edeceği meşru helal evlenme tercihini kullanabilir. Bu müddet içinde ise evlilik ve nikâh gibi fiil ve hareketler ve açıkça istemeler bu müddet içinde caiz değildir. Yalnız bu iddet müddeti içinde o kadına çıtlatma, isteyenin var, seni istiyorlar, isteyenin çoktur gibi, meşru helâlıkla onu almak isteyenin bu şekildeki çıtlatmalar caizdir. İşte delili şu ayettir. Yüce Allah şöyle buyurmaktadır:

2/235. (İddet beklemekte olan) kadınlarla evlenme hususundaki düşüncelerinizi üstü kapalı biçimde anlatmanızda veya onu içinizde gizli tutmanızda size günah yoktur. Allah bilir ki siz onları anacaksınız. Lâkin meşru sözler söylemeniz müstesna, sakın onlara gizlice buluşma sözü vermeyin. Farz olan bekleme müddeti dolmadan, nikâh kıymaya kalkışmayın. Bilin ki Allah, gönlünüzdekileri bilir. Bu sebeple Allah'tan sakının. Şunu iyi bilin ki Allah gafurdur, halimdir. [119]

İmam Kurtubi tefsirinde şöyle der. Bütün insanlar için iddetli olan kadının istemesindeki hükmü kadınla evlenmesini murad etmektir. Yani kocası vefat etmiş iddetli olan kadının kapalı ifadelerle çıtlatmada ve isteme teklifinde bulunanların üzerinde günah yoktur. Çünkü kapalı ifadeler açık ifadelerin zıddıdır. Bu teklifi yapıyor ama açıklamıyor ve diyor seni isteyen adam var (veya isteyenin çoktur veya seni istiyorlar gibi ifadelerle üstü kapalı isteme şekli olan isteme). [120]

Bundan sonra (yani iddet müddeti bittikten sonra) açık ifadelerle istemek caizdir. (Mesela şöyle ifadeleri kullanmak) gibi, Ben seninle evlenmek istiyorum veya seni kendime nikâhlamak istiyorum veya sana sahip olmayı rağbet ediyorum veya senin izninle seni nikâhlamak istiyorum, gibi sözlerin tamamı açıkça istemektir. [121]

(1463) Dul ve bakire kızların nikâhı

Nikâh bakımından kadınlar iki kısımdır:
1. Dul kadın.
2. Bakire kız.

Bakire kızın izni olmazsa bile babası veya dedesi tarafından cebren nikâhı kıyılabilir. Dul kadın ise kendi izni olmadan nikâhının kıyılması caiz değildir.

Ama mucber olan kızının razı olduğu dengi bir talibi redetmesi menetme sayılmaz. Hatta aynı kişiyi birkaç kere redetse bile menedici sayılmaz; talipler (kızı isteyen) ister bir kişi, isterse birden fazla olsun. Çünkü babanın yaratılışında kızına duyduğu sevgi ve şefkatle, kızınında kendi menfaatlerini bilmemesi yüzünden babanın kızını isteyen kimseyi reddediyorsa, bu kızının halini veya kendi halini bildiğindendir; yâda isteyen kişinin uygun olmayan bir durumuna muttali olmuştur, yâda reddetmesini gerektirecek bir sebeb zuhur etmiştir ve baba da bu sebebe binaen reddetmiştir. Yoksa hiçbir baba, babalık şefkatıyla sebebsiz olarak kızını

---

118 Bakara suresi: 2/234.
119 Bakara suresi: 2/235.
120 El-Camiul Ahkamul Kur'an, İmam Kurtubi, c, (2), 3, 172.
121 Kifayetul Ağyar, c, 2, sh, 33.

isteyen kişiyi geri çevirmez. [122]

(İşte bu sebebten dolayı) Kadının velisi kadını Salih kimselere teklif etmesi sünnettir. Bu Hz. Şuayb (as)'ın sünnetidir. Hz. Şuayb kızını Hz. Musa (as)'a teklif etmiştir. Ayrıca bu Hz. Ömer (ra)'in fiilinede uymaktır. Hz. Ömer (ra)'de kızı Hafsa'yı önce, Hz. Osman (ra)'a sonra Hz. Ebubekr (ra)'e teklif etmiş ve fakat sonunda Hz. Hafsa (ra) ile Hz. Peygamber (s.a.v) evlenmiştir. [123] Bunun delili şu hadisi şeriftir.

Ömer (ra); Peygamber (s.a.v) benden kızım Hafsa'yı istedi, bende onunla evlendirdim demiştir. [124]

Yüce Rabbimizin Hz. Şuayb (as)'ın kıssasını Kur'an'ı Kerim'de şöyle beyan buyurmuş.

28/26. (Şuayb'ın) iki kızından biri: Babacığım! Onu ücretle (çoban) tut. Çünkü ücretle istihdam edeceğin en iyi kimse, güçlü ve güvenilir olandır, dedi. [125]

28/27. (Şuayb) dedi ki: Bana sekiz yıl çalışmana karşılık şu iki kızımdan birini sana nikâhlamak istiyorum. Eğer on yıla tamamlarsan artık o kendinden; yoksa sana ağırlık vermek istemem. İnşallah beni iyi kimselerden (işverenlerden) bulacaksın. [126]

Burada verdiğimiz deliller kızının iyiliği isteyen bir baba için Şuayb (as)'ın sünnetidir, dolayısıyla caizdir. Evla olan bekâr kızın izni ile daha iyidir. Fakat dul olan kadın cebr ile evlendirlmez. Ancak o kadının izni ile olur. Delili şu hadisi şeriftir.

Ebu Hureyre (ra)'den, Peygamber (s.a.v) şöyle buyurdu; Dul kadın kendisinin emri alınmadıkça nikâh olunmaz. Meclistekiler. Ya Resûlullah! Bakire bir kızın izni nasıl olur? Diye sordular. Resûlullah (sav) onun izni sükût etmesidir, buyurdu. [127] Hadis Muttefekun aleyhtir. Yani Hadiste ittifak vardır. [128]

(1464) Faide:

Sadece baba ve dede, küçük olsun büyük olsun evlenmemiş bekâr kızı kendisine denk olan biriyle zorla evlendirebilir.

Bekâreti ister helal bir yoldan ve ister haram bir yoldan bozulmuş olan kadın ise bülüğ çağma ermemiş kadının da evlendirilmesi caiz değildir. İzin verse bile küçük olduğundan izni mu'teber değildir. Kardeş, amca ve diğer yakınlar, bekâreti bozulmuş olsun, bozulmamış olsun buluğ çağına ermemiş olan kızı evlendiremezler. Ancak buluğ çağında olanı evlendirebilirler. Bekâreti olmayanın sarih iznini almaları gerekir. Bekâreti bozulmamış olanın sarih izni olabileceği gibi susması da izindir.

Kızın, babası veya dedesi tarafından zorla evlendirebilmesi için kocanın şu yönlerden kıza denk olması gerekir:

a) Neseb yönünden: Soylu kadın, ancak soylu biriyle evlendirilebilir.

b) Meslek yönünden: Kocanın mesleğinin düşük bir meslek olmaması gerekir. Mesala, bir terzinin kızı bir çöpçüyle zorla evlendirilemez.

c) İffet yönünden: Fasık biri iffetli bir kadına denk değildir.

d) Sağlık yönünden: Nikâh kusurlarından birini taşımamış olması gerekir. Mesela deli veya sara hastalığına yakalanan bir erkek böyle olmayan bir kadına denk sayılmaz.

---

[122] İslam fıkhı ansiklopedisi, c, 9, sh, 171.
[123] Fıkhul Menheci, c, 2, sh, 150.
[124] Buğari, bab, 34, 38, 40, Nikâh.
[125] Kasas suresi: 28/26.
[126] Kasas suresi: 28/27.
[127] Buğari, bab, 42, Nikah; Müslim, hd, 1419, Nikah.
[128] Buluğul meram min edilletil ahkâm, hd, 1011;

e) Hür olma yönünden: Köle, azad edilmiş veya bir kısmı azad edilmiş cariyeye denk değildir.

Zenginliğin, denklikte aranıp aranmayacağı hususunda ihtilaf vardır. Kuvvetli görüşlere göre zenginlikte denklik aranmaz.

Şafii Mezhebi'nde baba ve gerektiğinde babanın babası olan dede 'Mücbir' velidir. Yani kızının nikâhını kızından olur almadan kıyabilir. Burdaki hikmet kızın mücbir velisi olan babası veya dedesi kızdan daha iyi bir şekilde onun istikbalini görebilir. İşte bu nedenle İmam Şafii baba ve gerektiğinde dedeye bu selahiyeti vermiştir. Ama bu selahiyeti vermekle beraber onları hiç bir zaman sonsuz yetkili kılmamıştır. Bu nedenle denklik şartları olması kaydıyla ancak mücbir veli yetkisini kullanabilir. Denklik olmadığı zaman mucbirlik de sakıt olur.

Denklik konusunda günümüzde insanlar -maalesef- para veya maddi varlıktan başka bir şey bilmiyorlar. Hâlbuki diğer konularda da fıkıh kitaplarında 'Küfüvlük' olarak geçen denklik hususlarını gözetmek lazımdır. Mücbir yetkisini kullanarak zorla yapılan evlendirmelerde kocanın kızın mehrini veremeyecek kadar fakir olmaması ve kızla evlendireceği erkek arasında bir düşmanlığı bulunmaması da şarttır.

Bu şartlardan biri bulunmadığı takdirde, kıydırılan nikâh batıldır. Ancak kız izin verir ve izni de mükellef olduğu için mu'teber ise, bu takdirde evlendirilebilir.
Dul kadın ise, ancak kendi muvaffakatı ve izniyle evlenedirilebilir.. Peygamberimiz (s.a.v.) şöyle buyurmuştur:
"Dul kadın evleneceği erkeği seçme hususunda kendi nefsine velisinden daha önceliklidir. Kızın kendi nefsini ilgilendiren bu dava hakkında izni alınır. Onun izni ise susmasıdır" [129]

(1465) SEKİZİNCİ KİTAP BİRİNCİ BÖLÜMÜN SORULARI VE CEVAPLARI

Nikâh Akdinin Hükmü

Soru-6- Nikah akdi nasıl sahih olur?.

Cevap-6- Nikah akdi sahih olmaz. Ancak velisi ve iki adaletli şahidin (şehadeti ile) sahih olur.

Soru-7- Veli ve şahitlerden aranması gereken şartlar kaç tanedir ve nelerdir?.

Cevap-7- Veli ve şahitlerden aranması gereken altı şart vardır.

(1) Müslüman olmaları. (Gerek veli, gerek şahitler olsun bu şart aranır).
(2) Baliğ olmaları.
(3) Akıllı olmaları.
(4) Hür olmaları.
(5) Erkek olmaları.
(6) Adaletli olmaları.

Soru–8- Zimmîye bir kadının Müslüman bir erkekle evlenmesinde nikâh akdinde velinin adaletli olması aranır mı?

Cevap–8- Gerek veli, gerek şahitler olsun. Adaletli olmaları gerekir. Ancak Zimmîye bir kadının (Müslüman bir erkekle evlenmesinde) nikâh akdinde velinin (adaletli olması aranmaz)

Soru–9- Cariyenin nikâhı için efendisinin adil olması şartı aranır mı?

Cevap–9- Cariyenin nikâhı için efendisinin adil (olması şartı aranmaz).

Soru–10- Velilikte evla ve öncelikli olanlar kimlerdir?

---

[129] Müslim 1421, Tirmizi 1108.
Kadı Ebu Şuca', Ğayet'ül-İhtisar ve Şerhi , Ravza Yayınları: 436-438.

Cevap–10- Veli de evla (öncelikli) babadır, sonra dede, babanın babası, sonra ana ve babaları, bir olan kardeş, sonra ana ve babaları bir olan kardeş, sonra babaları bir olan kardeş, sonra ana ve babaları bir olan kardeş oğlu, sonra babaları bir olan kardeş oğlu, sonra amca, sonra amcaoğlu ve bu tertip üzere devam eder. Ne zaman ki (bunlardan hiçbiri) yoksa onun en yakını onu azatlayan efendisidir, sonra o efendiye yakın olandır. (Bu zikir edilen tertip üzere) sonra (onun velisi) hâkim olandır.

Soru–11- İddeti bitmiş veya bitmemiş olan bir kadına açıkça evlenmeyi teklif etmek caiz midir?

Cevap–11- İddetli bir kadının (daha iddeti bitmeden) o kadına açık bir şekilde evlenmeyi (teklif etmek)caiz değildir. İddeti biten bir kadına evlenmeyi (teklif etmek) caizdir.

Soru–12- Kadınlar (nikâhlamak) bakımından kaç kısım üzeredirler?

Cevap–12- Kadınlar (nikâhlamak) bakımından iki kısım üzeredirler.

(1) Dul olan kadın,

(2) Bekâr olan kadın,

Soru–13- Bekâr kadının babası veya dedesi ona zor kullanarak onu istediği kişiye verip nikâhlayabilir mi?

Cevap–13- Bekâr kadına gelince (o kadının) babası (yoksa) dedesi ona zor kullanarak (onu istediği kişiye verip) nikâhlayabilir.

Soru–14- Dul kadının babası veya dedesi zor kullanarak onu evlendirebilir mi?

Cevap–14- Dul kadına gelince (ona zor kullanarak) onu evlendiremez. Ancak baliğ olup izin verdikten sonra (onu evlendirebilir).

خِتَامُهُ مِسْكٌ وَفِى ذَلِكَ فَلْيَتَنَافَسِ الْمُتَنَافِسُونَ (المطففين)26

«Onun sonu misktir. Bunda imrenecekler imrensin.» Mutaffifin –26.

(1466) SEKİZİNCİ KİTAP İKİNCİ BÖLÜMÜN ARAPÇA METNİ

[2 فصل]وَالْمُحَرَّمَاتُ بِالنَّصِ أَرْبَعَ عَشَرَةَ سَبْعٌ بِالنَسَبِ وَهُنَّ الْأُمُّ وَإِنْ عَلَتْ وَالْبِنْتُ وَإِنْ سَفَلَتْ وَالْأُخْتُ وَالْخَالَةُ وَالْعَمَّةُ وَبِنْتُ الْأَخِ وَبِنْتُ الْأُخْتِ وَاثْنَتَانِ بِالرَّضَاعِ الْأُمُّ الْمُرْضِعَةُ وَالْأُخْتُ مِنَ الرَّضَاعِ أَرْبَعٌ بِالْمُصَاهَرَةِ أُمَّ الزَّوْجَةِ وَالرَّبِيبَةُ إِذَا دُخِلَ بِالْأُمِّ وَزَوْجَةُ الْأَبِ وَزَوْجَةُ الْإِبْنِ وَوَاحِدَةٌ مِنْ جِهَةِ الْجَمْعِ وَهِيَ أُخْتُ الزَّوْجَةِ وَلَايُجْمَعُ بَيْنَ الْمَرْأَةِ وَعَمَّتِهَا وَلَابَيْنَ الْمَرْاَةِ وَخَالَتِهَا وَيَحْرُمُ مِنَ الرَّضَاعِ مَا يَحْرُمُ مِنَ النَّسَبِ وَتُرَدُّ الْمَرْأَةُ بِخَمْسَةٍ عُيُوبٍ بِالْجُنُونِ وَالْجُذَامِ وَالْبَرَصِ وَالرَّتَقِ وَالْقَرَنِ وَيُرَدُّ الرَّجُلُ بِخَمْسَةِ عُيُبٍ بِالْجُنُونِ وَالْجُذَامِ وَالْبَرَصِ وَالْجَبِّ وَالْعُنَّةِ.

(1467) SEKİZİNCİ KİTAP İKİNCİ BÖLÜMÜN KELİME MANASI

[2 فصل]وَالْمُحَرَّمَاتُ بِالنَّصِ أَرْبَعَ عَشَرَةَ سَبْعٌ بِالنَسَبِ وَهُنَّ اْلأُمُّ وَإِنْ عَلَتْ وَالْبِنْتُ

İki-nci / Fasıl / Mahrem olanlar / Naslarla / Dört / On / Yedi / Nesep ile / Onlar / Anne / Eğer / Yükseldikçe / Kız-ı

وَإِنْ سَفَلَتْ وَاْلأُخْتُ وَالْخَالَةُ وَالْعَمَّةُ وَبِنْتُ اْلأَخِ وَبِنْتُ اْلأُخْتِ وَاثْنَتَانِ بِالرَّضَا عِ

Eğer / İndikçe / Kız kardeş / Teyze / Hala / Kız / Erkek kardeş / Kız / Kız kardeş / İkisi / Süt emzirmekle

اْلأُمُّ الْمُرْضِعَةُ وَاْلأُخْتُ مِنَ الرَّضَا عِ أَرْبَعٌ بِالْمُصَاهَرَةِ أُمَّ الزَّوْجَةِ وَالرَّبِيبَةُ إِذَا دُخِلَ

Süt anne / Emzirilmiş / Süt kız kardeş / Süt emmekten / Dört tane / Sıhriyetle dünürlükle / Anne-si / Hanımı-nın / Karısının kızı / Ne zaman ki / Girildi birleşti

بِاْلأُمِّ وَزَوْجَةُ اْلأَبِ وَزَوْجَةُ اْلإِبْنِ وَوَاحِدَةٍ مِنْ جِهَةِ الْجَمْعِ وَهِيَ أُخْتُ الزَّوْجَةِ

Kızının annesiyle / Hanımı / Baba-sının / Hanımı / Oğlu-nun / Bir-iside / Cihetiyle / Birleşme toplama / O kadın-lar / Kız kardeş / Hanımı-nın

وَلاَيُجْمَعُ بَيْنَ الْمَرْأَةِ وَعَمَّتِهاَ وَلاَبَيْنَ الْمَرْاَةِ وَخَالَتِهاَ وَيَحْرُمُ مِنَ الرَّضَا عِ مَا يَحْرُمُ مِنَ

Cem edemez evlenemez / Arası / Karısı ile / Onun teyzesi / Arası ile olmaz / Karısı / Onun halası / Haram olur / Süt emzir-ilmekten / Haram ol-an şey ki / Haram olur

النَّسَبِ وَتُردُّ الْمَرْأَةُ بِخَمْسَةٍ عُيُوبٍ بِالْجُنُونِ وَالْجُذَامِ وَالْبَرَصِ وَالرَّتَقِ وَالْقَرَنِ وَيُرَدُّ

Red edilir / Uzvun kemik-le kapanması / Uzvun etle kapanması / Baras cilt hastalığı / Cüzzamla / Deli olmakla / Ayıp kusur / Beş şeyle / Kadın / Red olunur / Nesepten

الرَّجُلُ بِخَمْسَةِ عُيُبٍ بِالْجُنُونِ وَالْجُذَامِ وَالْبَرَصِ وَالْجَبِّ وَالْعُنَّةِ.

Uzvu gevşek / Uzvu kesik / Barasla / Cüzzamla / Deli olmakla / Ayıp kusur / Beş şeyle / Erkek

(1468) SEKİZİNCİ KİTAP İKİNCİ BÖLÜMÜN TOPLU MANASI

(1469) Nikahı Haram Olanların Hükmü

Yedi tane kadının nesep yolu ile nikahı haramdır
Nikâhı haram olan kadınların nasslarla sabit olan ondört tanedir.(Bu ondört tanesinin)

(1470) Nesep Yolu İle Haram Olanlar

Nesep yolu ile haram olanlar yedi tanedir
(1) Anne, anneler yükseldikçe, (annesinin annesi gibi.)
(2) Kızı, kızlar inildikçe, (kızının kızı gibi.)
(3) Kız kardeş.
(4) Teyze.
(5) Hala.
(6) Erkek kardeşinin kızı.
(7) Kız kardeşinin kızı.

(1471) Süt Yolu İle Haram Olanlar

İki tane (kadın) süt yoluyla haramdır
(1) Süt emziren kadın (onun annesidir).
(2) Süt emziren kadınların kızları (kız kardeşleridir)

(1472) Evlilik Yolu İle Haram Olanlar

Dört tane (kadın) evlilik (yolu ile) haramdır

(1) Hanımının annesi (Kaynana).

(2) Karısının kızı (başka kocadan karısıyla beraber gelmiş kızı). Eğer o kızın annesiyle cinsi münasebette bulunduysa (böyledir, yani haramdır. Eğer kızın annesiyle münasebette bulunmadıysa o kızı kendisine nikâhlayabilir).

(3) Babanın karısı (Analığı).

(4) Oğlunun karısı (gelini).

(1473) Cem Yolu İle Haram Olanlar

Bir tane kadın cem yolu ile haramdır

Bir tanesi de cem etme cihetiyle haramdır. (Bunlar) Hanımının kız kardeşi (Baldız) Hanımıyla halası, Hanımıyla teyzesi, (Bunlardan herhangi birisinin hanımıyla beraber nikâhlaması haramdır. Hanımının vefat etmesi veya boşamasıyla bunlardan herhangi birisiyle evlenmesi helal olur. Haramlık müddeti evliliğin devamına kadar muvakkaten yani geçici olarak geçerlidir). Neseple haram olanlar, süt (emzirme yoluyla da haramdır).

(1474) Kadında Görülen Ayıplar

Kadın da beş ayıbın görülmesiyle kocası onu boşayabilir

(1) Delilikle (kadın deli olursa).

(2) Cüzzamla (kadının eti siyahlaşır, kırmızılaşır ve dökülür, böyle bir hastalık olursa).

(3) Baraslı (Ciltte bir beyazlıktır ki o cildin altını et kaplar ve kan akar, bir hastalık çeşididir).

(4) Cinsel organın etle kapanması (veya etin o mahalle sıkışmış olması).

(5) Cinsel organın kemikle kapanmış olması (Kadının cinsi münasebet esnasında fercinde, tenasül uzvunda gerek etin kapanmasıyla olsun ve gerek kemiğin kapanmasıyla olsun fark etmez. Çünkü kocası o etin veya kemiğin bulunmasıyla kendini tatmin edemiyor. Ama her ikisi bu duruma razı olurlarsa o zaman nikâhı fesih etmeye gerek yoktur.

Erkeğin beş ayıptan kadını (reddettiği gibi) kadında beş ayıptan kocasını reddedebilir. (Yani nikâhını bozabilir).

(1475) Erkekte Görülen Ayıplar

Erkekte beş ayıbın görülmesiyle kadın kendini boşayabilir

(1) Delirmekle.

(2) Cüzzamla.

(3) Barasla.

(4) Erkeğin zekeri, tenasül aletinin kesilmesiyle. (Ya o tenasül aleti tamamen kesik veya bir kısmı. Eğer bir haşefe kadar kalmışsa kadında onunla yetiniyorsa nikâh devam eder).

(5) Erkeğin cinsi münasebette aciz olması. (Yani erkeğin zekeri gevşektir, kadını tatmin edemiyor. Bu beş kusurdan dolayı kadın muhayyerdir, yani serbesttir. Dilerse nikâhını devam ettirebilir, dilerse nikâhını feshedebilir).

(1476) SEKİZİNCİ KİTAP İKİNCİ BÖLÜMÜN DELİLLERİ

(1477) Nikahı Haram Olanların Hükmünün Delilleri

(1478) Nesep yolu ile Nikah Edilmesi Haram Olan Kadınların Delilleri

Nikâhı haram olan kadınların nasslarla sabit olan ondört tanedir. (Bu ondört tanesinin) Nikâh edilmesi haram olan kadınlar şunlardır:
Bunlardan yedisi neseb yoluyla haramdır.
1. Anne ve neneler.
2. Kız ve torunlar.
3. Kız kardeş.
4. Hala.
5. Teyze.
6. Erkek kardeşin kızı.
7. Kız kardeşin kızı.

Bunun delil ise şu ayeti kerimedir.
4/23. Analarınız, kızlarınız, kızkardeşleriniz, halalarınız, teyzeleriniz, kardeş kızları, kızkardeş kızları, sizi emziren analarınız, süt bacılarınız, eşlerinizin anaları, kendileriyle birleştiğiniz eşlerinizden olup evlerinizde bulunan üvey kızlarınız size haram kılındı. Eğer onlarla (nikâhlanıp da) henüz birleşmemişseniz kızlarını almanızda size bir mahzur yoktur. Kendi sulbünüzden olan oğullarınızın eşleri ve iki kız kardeşi birden almak da size haram kılındı; ancak geçen geçmiştir. Allah çok bağışlayıcı ve esirgeyicidir. [130]

(1479) Süt Yolu İle Haram Olan Kadınların Delilleri

Nikâhı haram olan kadınların nasslarla sabit olan ondört tanedir. (Bu ondört tanesinin) Nikâh edilmesi haram olan kadınlar şunlardır:
İkisi rada ile haramdır.
1. Sütanne.
2. Sütkardeş.

4/23. Analarınız, kızlarınız, kızkardeşleriniz, halalarınız, teyzeleriniz, kardeş kızları, kızkardeş kızları, sizi emziren analarınız, süt bacılarınız, eşlerinizin anaları, kendileriyle birleştiğiniz eşlerinizden olup evlerinizde bulunan üvey kızlarınız size haram kılındı. Eğer onlarla (nikâhlanıp da) henüz birleşmemişseniz kızlarını almanızda size bir mahzur yoktur. Kendi sulbünüzden olan oğullarınızın eşleri ve iki kız kardeşi birden almak da size haram kılındı; ancak geçen geçmiştir. Allah çok bağışlayıcı ve esirgeyicidir. [131]

Neseb yolu ile haram olanlar süt yoluylada haram olurlar. Mesela; Sütanne (sütannenin annesi gibi) anneler yükseldikçe, süt kızkardeş, süt kızkardeşin kızı, süt erkek kardeş, süt erkek kardeşin kızı, sütbabanın kız kardeşi, sütannenin kız kardeşi, hanımında süt emen kızı (üvey kızı) bunları nikâhlamak da haramdır.

Hz. Aişe (r.a)'den; Peygamber (s.a.v)'e şöyle sordu. Aişe dediki, Aişe'nin süt amcası falan hayatta olsaydı benim yanıma girebilir miydi? Diye sorunca, Peygamber (s.a.v) evet

[130] Nisa Süresi: 4/23.
[131] Nisa Süresi: 4/23.

girebilirdi. Çünkü süt doğum ve nesebin haram kılmakta olduğu her şeyi haram kılar. [132] Başka bir hadiste ise,

Abdullah b. Abbas (ra)'den, Peygamber (s.a.v)'e hitaben. Hamza'nın kızını eş almazmısınız? Denildi. Peygamber (s.a.v) Hamza'nın kızı, benim sütkardeşimin kızıdır, buyurdu. [133] Hadis Muttefekun aleyhtir. Yani Hadiste ittifak vardır. [134]

(1480) Süt Emme İle Haramlık Hangi Şartlarla Olur?

Süt emme yönüyle rada (haramlık) üç şartla sabit olur:

1) Süt emen kişinin iki yaşından küçük olması. Şayet emen kişi iki yaşından büyük olduğu halde emmiş ise, rada (haramlık) sözkonusu değildir.

2) Örfen ayrı ayrı emzirme olarak kabul edilen beş defadan daha az olmaması. Bir çocuk iki yaşında oluncaya kadar dört defa emzirmiş ve beşinci defa emzirdiğinde iki yaşından büyük ise, emzirme hükmü cari olmaz.

3) Her beş emzirmede sütün, çocuğun midesine varmış olması. Verilen süt az da olsa yahut emzirildikten sonra kusmuş olsa, yine emzirme sayılır. Çünkü kusma mideden gelir. Mideye vasıl olan süt rada hükmünü gerektirir.

Emzirmenin beş defa mı olduğu veya daha az mı olduğu, sütün midesine ulaşıp ulaşmadığı yahut her beş emzirmenin çocuk iki yaşından küçük iken mi, yoksa büyük iken mi olduğu hususunda şüpheye düşülürse, emzirme hükmü cari olmaz. Lâkin takva, bu durumda olan kız ile erkeğin evlenmemeleridir. [135]

(1481) Süt Yolu İle Ortaya Çıkan Hükümlerin Delilleri

Emzirmeden dolayı şu hükümler ortaya çıkar:
1- Sütannenin kendisine süt emzirdiği çocuğa nikâhı haram olur.
Sütanne sebebiyle nikâhı haram olanlar:
a) Emziren kadının kızı: Çünkü bu süt çocuğunun kızkardeşidir.
b) Emziren kadının kızkardeşi: Süt çocuğunun teyzesi hükmündedir.
c) Emziren kadının erkek ve kız çocuklarının kızları: Bunlar da süt emen çocuğun kız ve erkek çocuklarının hükmünde olup yiğen gibidirler.
d) Emziren kadının annesi: Bu da nine hükmündadir.
Sütbaba sebebiyle nikâhı haram olanlar:
a) Sütbabanın kızı:
Sütanne değil de başka bir kadının kızı olsa bile süt çocuğunun baba bir kızkardeşi hükmündedir.
b) Sütbabanın kızkardeşi: Bu da süt halası olduğu için hala hükmündedir.
c) Sütbabanın erkek ve kız çocuklarının kızları:
Bunlar da erkek veya kızkardeşlerinin kızları hükmündedir.
d) Sütbabanın annesi:
Bu da süt çocuğun sütninesi olup nine hükmündedir.
2- Süt çocuğunun oğlunun sütannesinin kızıyla evlenmesi haramdır Çünkü bu kız sütçocuğunun

[132] Buğari, bab, 21, Nikâh; Müslim, c, 2, sh, 1068, hd, 1444, Rad'a.
[133] Buğari, bab, 21, Nikah; Müslim, c, 2, sh, 1071, bab, 3, hd, 1447, Rad'a.
[134] Buluğul meram min edilletil ahkâm, sh, 375, hd, 1162, Rad'a babı.
[135] Kadı Ebu Şuca', Ğayet'ül-İhtisar ve Şerhi , Ravza Yayınları: 443.

oğluna hala hükmündedir.

Yine aynı şekilde süt çocuğunun oğlunun, sütannesinin kızkardeşi, çocuklarının kızları ve annesi ile de evlenmesi caiz değildir. Çünkü sütanne çocuğa neseb yönünden anne olsaydı bu mahremler ona haram olacaktı ki sütanalığı da neseb analığı hükmündedir.

Sütanne sebebiyle nikâhı haram olanlar Kur'an-ı Kerim'de şu ayeti Kerime ile sabittir:
"Sizi emziren (süt) analarınız, sütbacılarınız size haram kılındı." [136]
Peygamberimiz (s.a.v.) de şöyle buyurmuştur:
"Neseble nikâhlanmada haram olanlar, süt sebebiyle de haramdır." [137]
Kişinin bir anda hem neseb ve hem de radâ yönünden iki kız kardeşi veya bir kadınla o kadının teyzesi veya halasını nikâhı altında bulundurması haramdır.

Neseb yoluyla haram olanlar, radâ yoluyla da haramdır. Ancak bir kadın süt verdiği çocuğun babasına ve kardeşlerine haram değildir. Kısacası süt emen kişiye, süt emdiği kadın ile bütün kızları haramdır. Çünkü hepsi onun sütkardeşi ve süt akrabaları olur. Ama süt emenin kızkardeşleri için bu durum sözkonusu değildir.

Fıkıh kitapları süt' kardeşliğinin sabit olabilmesi için her ne kadar emme tabirini kullanıyorlarsa da emmek şart değildir. Ağız yoluyla alınması şartıyla bir kadının sütü sağılıp, bir çocuğa içirilse yine emmek hükmü geçerli olur. [138]

(1482) Evlilik Yolu Nikâhlanması Haram Olan Kadınların Delilleri

Nikâhı haram olan kadınların nasslarla sabit olan ondört tanedir. (Bu ondört tanesinin) Nikâh edilmesi haram olan kadınlar şunlardır:
Dördü de evlilik ile haramdır:
1. Karının annesi.
2. Cinsi münasebette bulunmuşsa karısının başka erkekten olan kızı.
3. Babanın karısı.
4. Oğulun karısı.

4/23…Kendileriyle birleştiğiniz eşlerinizden olup evlerinizde bulunan üvey kızlarınız size haram kılındı. Eğer onlarla (nikâhlanıp da) henüz birleşmemişseniz kızlarını almanızda size bir mahzur yoktur. Kendi sulbünüzden olan oğullarınızın eşleri (gelinleriniz) size haram kılındı… [139]

4/22…Babalarınızın evlendiği kadınlarla evlenmeyin... [140]

(1483) Cem' Yolu İle Geçici Olarak Nikâhlanması Haram Olan Kadınların Delilleri

Nikâhı haram olan kadınların nasslarla sabit olan ondört tanedir. (Bu ondört tanesinin) Nikâh edilmesi haram olan kadınlar şunlardır:

Bir tanesi de cem etme cihetiyle haramdır. (Bunlar) Hanımının kız kardeşi (Baldız) Hanımıyla halası, Hanımıyla teyzesi, (Bunlardan herhangi birisinin hanımıyla beraber nikâhlaması haramdır. Hanımının vefat etmesi veya boşamasıyla bunlardan herhangi birisiyle evlenmesi helal olur. Haramlık müddeti evliliğin devamına kadar muvakkaten yani geçici

[136] Nisa Süresi: 4/23.
[137] Buhari, 2553; Müslim, 4144.
[138] Kadı Ebu Şuca', Ğayet'ül-İhtisar ve Şerhi , Ravza Yayınları: 441-443.
[139] Nisa Süresi: 4/23.
[140] Nisa Süresi: 4/22.

olarak geçerlidir). Bunun delili ise şu ayeti kerimedir.

4/23…İki kız kardeşi birden almak da size haram kılındı…[141]

Şunu bilmekte yarar vardır. Şayet adamın karısı ölür veya karısını boşarsa o zaman baldızı, hanımın halası ve hanımının teyzesini alması helal olur. Tabii ki baldızı, halası, teyzesi, bunlar bekâr veya dul iseler evli oldukları takdirde yine nikâhlamaları haramdır. Bu haramlık geçici bir haramlıktır, bir nikâh altında iki kızkardeşi veya karısının halası veya teyzesi ile birlikte bir koca ile olduğundan dolayıdır. Yoksa ebedi bir haramlık değildir. Bakınız bu hususta şöyle bir hadiste iki kız kardeşinin birlikte bir nikahta haramlığı şöyle zikredilir.

Ebu Seleme'nin kızı, Zeyneb (ra)'den, Ümmi Habibe (ra) şöyle demiştir. Ya Resûlullah (sav) Ebu Süfyan'ın kızı, kızkardeşimi nikâhla al dedim. Resûlullah (sav) sen bunu arzu edermisin? Buyurdu. Bende evet, arzu ederim. Çünkü ortaktan hali değilim ve ben hayırda bana ortak olan kimsenin kız kardeşimi almasını arzu ederim, dedim. Bunun üzerine Peygamber (s.a.v). Muhakkak bu bana helal olmaz, buyurdu. [142]

Başka bir hadiste ise, Hanımının halası ve teyzesi ile birlikte bir nikâh altında haram oluşunu şöyle zikreder.

Ebu Hureyre (ra)'den, Peygamber (s.a.v) kadının kendi halası üzerine nikâh olmasını, yine kadının ve teyzesinin bir şahsa nikâh olunmasını nehyetti, buyurdu. [143]

(1484) Cem' yolu ile Geçici olarak nikâhlanması Haram Kılınmasının Hikmeti

Sözkonusu kadınların, bir kişinin nikâhı altında bulundurulmasının haram kılınmasındaki hikmet şudur: Bu tür bir akid, akrabalık bağlanna zarar verir, akrabalar arasında buğz'a sebep olur.

Hz. Peygamber, bir kadının halası ile birlikte aynı adamın nikâhı altında bulundurulmasını yasaklayarak şöyle buyurmuştur:

Siz bunu yaptığınız takdirde sıla-yı rahmi kesmiş olursunuz. [144]

Isa b. Talha'dan şöyle rivayet edilmiştir: "Hz. Peygamber, sıla-yı rahmin kesilmesinden korkarak bir kadının akrabasıyla birlikte bir erkeğin nikâhı altında bulunmasını yasakladı". [145]

Ancak hanımı öldüğünde veya boşandığında, onun akrabalarından biriyle evlenmek helâl olur.

(1485) Neseple Nikâhlanması Haram Olanlar, Süt Emzirme Yoluyla Da Haramdır

Bunun delilleri ise şöyledir.

4/23. Analarınız, kızlarınız, kızkardeşleriniz, halalarınız, teyzeleriniz, kardeş kızları, kızkardeş kızları, sizi emziren analarınız, süt bacılarınız, size haram kılındı... [146]

Dikkat edilirse yüce Rabbimiz nesebte geçenleri ve süt emzirenleri beraber saydı ve ayrıca şu hadisi şerifte bunun ikinci delilidir.

Hz. Aişe (r.a)'den, Peygamber (s.a.v) Çünkü süt, doğum ve nesebin haram kılmakta olduğu her şeyi, haram kılar. [147]

---

[141] Nisa Süresi: 4/23.
[142] Buğari, bab, 27, Nikâh.
[143] Buğari, bab, 28, Nikâh; Müslim, c, 2, sh, 1028, bab, 4, hd, 1408, Nikâh.
[144] İbn Hibban
[145] Şevkanî, Neylu'l-Evtar, VI/157; Ebu Dâvud, el-Merasil
[146] Nisa Süresi: 4/23.
[147] Buğari, bab, 21, Nikâh.

Ebu Hureyre (ra)'den, rivayet ettiği başka bir hadiste ise, Nesebten haram olanı süttende haram kılınız, demiştir. [148]

(1486) Dörtten Fazla Kadını Nikahlamak Haramdır

Dört kadından fazlasıyla evlenmek haramdır. Ancak evli olduğu dört kadından birini boşarsa veya biri ölürse, onun yerine bir tane daha alabilir. [149]

Hoşunuza giden (başka) kadınlarla iki, üç ve dörde kadar evlenebilirsiniz. [150]

Kays b. Haris şöyle rivayet etmiştir: "Benim sekiz hanımım varken müslüman oldum. Durumu Hz. Peygamber'e arzedince, 'Onlardan dört tanesini seç' buyurdu". [151]

(1487) Müşrik Bir Kadınla Evlenmek Haramdır

Semavî bir kitaba sahip olmayan (müşrik) kadınlarla, onlar müslüman oluncaya kadar evlenmek haramdır. [152]

Müşrik kadınlarla -o kadınlar iman edinceye kadar- evlenmeyin! Muhakkak ki mü'min bir cariye, hoşunuza gitmiş olsa bile müşrik bir kadından daha hayırlıdır. [153]

(1488) Müslüman Bir Kadının, Müslüman Olmayan Bir Erkekle Evlenmesi Haramdır

Müslüman bir kadının, müslüman olmayan bir erkekle evlenmesi caiz değildir.

Erkeğin dini ne olursa olsun, Müslüman bir kadın onunla evlenemez. Zira erkeğin hanımı üzerinde velayeti vardır. Bir kâfir, bir müslüman üzerine velayet sahibi olamaz. Ayrıca kâfir olan erkek, hanımının dinini ifsad edebilir. [154]

Allah elbette kâfirler için mü'minlerin aleyhine bir yol kılmayacaktır. [155]

Müşrik erkeklerle -onlar iman edinceye kadar- (mü'min kadınları) evlendirmeyin! Muhakkak ki mü'min bir köle, hoşunuza gitmiş olsa bile müşrik bir erkekten daha hayırlıdır. Çünkü onlar (müşrikler) sizi ateşe çağırırlarken, Allah ise kendi iradesiyle (sizleri) cennet ve mağfirete çağırır. İnsanlar öğüt alsınlar diye onlara ayetlerini beyan etmektedir. [156]

Kâfir müslüman olduktan sonra, müslüman bir kadın onunla evlenebilir. Eğer müslüman olmadan nikâh akdi yapılırsa, akid batıldır. Bu durumda müslüman kadın, o kâfirden ayrılır. Eğer cinsî münasebette bulunurlarsa, zina sayılır. [157]

(1489) Ehl-İ Kitab (Hristiyan Ve Yahudi) Bir Kadınla Evlenmesi Caizdir

Müslüman bir erkeğin ehl-i kitab (hristiyan ve yahudi) bir kadınla evlenmesi caizdir.

Çünkü bu evlilik, o kadının müslüman olmasına sebep olabilir, hatta ailesinin bile müslüman olmasına sebep olabilir. Müslüman erkeğin, ehl-i kitab olan hanımına, müslüman

---

[148] Buğari, bab, 28, Nikâh; Müslim, c, 2, sh, 1070, bab, 2, hd, 1445, (9), Rad'a.
[149] Büyük Şafii Fıkhı
[150] Nisa Süresi: 4/3.
[151] Ebu Dâvud
[152] Büyük Şafii Fıkhı
[153] Bakara suresi: 2/221.
[154] Büyük Şafii Fıkhı
[155] Nisa Süresi: 4/141.
[156] Bakara suresi: 2/221.
[157] Büyük Şafii Fıkhı

olması için baskı yapması caiz değildir. Onun ibadetlerini, istediği gibi yapmasına mâni olmaya hakkı yoktur. [158]

Bugün tayyibler (temiz ve pak nimetler) size helâl kılındı. Kendilerine kitab verilenlerin yiyeceği size helâl kılındığı gibi, sizin yiyeceğiniz de onlara helâldir. Mü'minlerden hür ve iffetli kadınlarla, sizden önce kendilerine kitab verilenlerden (hristiyanlardan ve yahu-dilerden) hür ve iffetli kadınlarla, zina yapmamış ve gizli dostlar edinmemiş olduğunuz halde mehirlerini vermek suretiyle (evlenmeniz) size helâl kılındı. [159]

(1490) Evli Olan Kadınlarla Nikâh Akdi Yapmak Haramdır

Evli kadınlarla nikâh akdi yapmak caiz değildir. Bu kadın kocası ölünceye veya boşanıncaya kadar onun ismetindedir. Ancak kocası öldükten veya boşandıktan, iddeti de bittikten sonra başka birisiyle evlenmesi caiz olur. [160]

Nikâhlı kadınlarla (evlenmeniz) de (size haram kılındı). [161]

(1491) İddet Bekleyen Kadınlarla Evlenmek Haramdır

Bir kadın, ister boşanma iddeti, ister ölüm iddeti beklesin, iddeti bitmeden onunla evlenmek caiz değildir.

Müddeti (iddet bekleme süresi) sona erinceye kadar (kadınlarla) nikâh akdi yapmaya kalkışmayın. [162]

(1492) Nikâhın Feshi İçin Kadında Görülen Ayıpların Delilleri

Kadın da beş ayıbın görülmesiyle kocası onu boşayabilir

Bununla ilgili deliller ise şöyledir.

Abdullah b. Ömer (ra)'den, Peygamber (s.a.v) Ğifar kabilesinden bir kadınla evlendi. Zifaf odasına girdiğinde kadının baldırında baras hastalığını gördü ve kadına elbiseni giy, ailenin yanına dön dedi. Kadının ailesinede beni kandırdınız dedi. [163]

Başka bir hadiste ise, Ömer b. Hattab (ra) şöyle dedi. Eğer bir koca evlendiği karısı deli veya cüzamlı veya baraslı veya kemikle kapalı olduğunda, kocası onunla münasebette bulunursa o kadının mehri kadının velisi tarafında o kocası için borçlu olur. (Yani mehiri kadının velisi kocaya geri öder). [164]

İmamı Şafii, Hz. Ömer (ra)'in delilik ve baras nedeniyle nikâhı fesh ettiğini rivayet etmiştir. Hz. Ömer'in böyle yapması, ancak Resûlullah (sav)'tan duyması veya görmesiyle mümkün olabilir. [165] Başka bir hadiste ise,

Ebu Hureyre (ra)'den, Peygamber (s.a.v) şöyle buyurdu; Fakat (ey mü'min) sen cüzamlıdan, arslandan kaçar gibi kaç. [166]

---

[158] Büyük Şafii Fıkhı
[159] Maide suresi: 5/5.
[160] Büyük Şafii Fıkhı
[161] Nisa Süresi: 4/24.
[162] Bakara suresi: 2/235.
[163] Beyhaki es-Sünenül Kübra, c, 10, sh, 504, hd, 14555, kusurdan dolayı nikâhı redetme babı.
[164] Beyhaki es-Sünenül Kübra, c, 10, sh, 505, hd, 14558, 14559, 14560, kusurdan dolayı nikâhı redetme babı.
[165] Büyük Şafii Fıkhı Tercümesi, c, 2, sh, 195.
[166] Buğari, bab, 19, K, Tıbb.

Abdullah b. Ömer (ra)'den, Peygamber (s.a.v) Ğifar kabilesinden bir kadınla evlendi. Zifaf odasına girdiğinde kadının baldırında baras hastalığını gördü ve kadına elbiseni giy, ailenin yanına dön dedi. Kadının ailesinede beni kandırdınız dedi. [167]

Hadisi şerifte, Peygamber (s.a.v) baras hastalığından dolayı kadını reddetmesi haberi sabit olmuştur ki (bunun dışındaki) sair (hastalıklarda) barasın üzerine kıyas edilir. [168] Ratak'ın delili ise şu ayeti kerimede geçen ratak kelimesinde anlaşılıyor, şöyleki.

21/30. İnkâr edenler, göklerle yer bitişik bir halde iken bizim, onları birbirinden kopardığımızı ve her canlı şeyi sudan yarattığımızı görüp düşünmediler mi? Yine de inanmazlar mı? [169]

(Ayeti kerimede göklerle ve yer yapışık idi, buradaki yapışıkta maksat) kadının rahmi yapışıktır ki erkek güç yetiremiyor (ilerlesin) ya o kadının rahminde et parçası yapışmış veyahutta yumurtaması şişlik illeti var rahmin içinde (bir nevi kemikleşmiş hale gelmiş o yumurtaması şişlik) cimayı engelliyor. Karn; ra'nın sükûnuyla okunduğu zaman. Ferci yumurtaması şişlikle (o mahalli daraltmış veya) küçültmüştür. [170]

(Yer ve göğün yapışıklığından bahseden yüce Allah (cc), ondan sonra) her canlıyı sudan yarattık, buyuruyor. Çünkü su her canlıya hayat verir. Gökten yağmakla yerden fışkırmakla bununla bitkiler biter. Yani suyun hayata sebebiyet verdiği için. [171]

(Dolayısıyla meni de bir sudur ondan hayat meydana gelir, bu vesileyle bir hayat dünyaya gelir. Fakat rahmin kapalı olmasıyla bu hayatın oluşmasına engel teşkil eder ki, bu hem zaruri bir ihtiyaçtır. Böylesi bir durumda evlilik için bir kusurdur. Bu kusurdan dolayı, erkek nikâhını feshetme hakkına sahiptir. Eğer bir tedavi neticesinde bir sonuç elde edilirse o zaman nikâhı fesh etmeğe gerek kalmaz veyahut da ikisinin rızalıklarıylada nikâhlarını devam ettirebilirler. Fakat iş hâkime intikal edilse erkeğin fesh hakkı vardır.

(1493) Nikâhın Feshi İçin Erkekte Görülen Ayıpların Delilleri

Erkekte beş ayıbın görülmesiyle kadın kendini boşayabilir

Bununla ilgili deliller ise şöyledir.

İmamı Şafii, Hz. Ömer (ra)'in delilik ve baras nedeniyle nikâhı fesh ettiğini rivayet etmiştir. Hz. Ömer'in böyle yapması, ancak Resûlullah (sav)'tan duyması veya görmesiyle mümkün olabilir. [172] Başka bir hadiste ise,

Ebu Hureyre (ra)'den, Peygamber (s.a.v) şöyle buyurdu; Fakat (ey mü'min) sen cüzamlıdan, arslandan kaçar gibi kaç. [173]

Abdullah b. Ömer (ra)'den, Peygamber (s.a.v) Ğifar kabilesinden bir kadınla evlendi. Zifaf odasına girdiğinde kadının baldırında baras hastalığını gördü ve kadına elbiseni giy, ailenin yanına dön dedi. Kadının ailesinede beni kandırdınız dedi. [174]

İlk üç kusur (ayıp) şeyde kadın ve erkek arasında müşterektir, diğer ikisi ise erkeğe mahsus olup, işte delilleri

---

[167] Beyhaki es-Sünenül Kübra, c, 10, sh, 504, hd, 14555, kusurdan dolayı nikâhı redetme babı.
[168] Firuzabadi Şirazi, el-Muhezzeb, c, 2, sh, 449.
[169] Enbiya suresi: 21/30.
[170] Firuzabadi Şirazi, el-Muhezzeb, c, 2, sh, 449.
[171] Tefsiri Celaleyn, c, 2, sh, 30.
[172] Büyük Şafii Fıkhı Tercümesi, c, 2, sh, 195.
[173] Buğari, bab, 19, K, Tıbb.
[174] Beyhaki es-Sünenül Kübra, c, 10, sh, 504, hd, 14555, kusurdan dolayı nikâhı redetme babı.

Hz. Ömer (ra), iktidarsız olan kocaya (cinsel münasebete güç yetirmeyen kocaya) bir yıl mühlet verirdi. Eğer bir yıl içinde düzelmezse, nikâhı fesh ederdi. Ayrıca hanıma mehrinin verilmesini ve iddet beklemesini emrederdi. [175] (Bu hadisi Beyhaki'de tesbit edemedim, nakil ile yetindim)

Kocanın uzvunun kesik olduğu sabit olursa hâkim derhal hiç geciktirmeden eşleri ayırır.[176] Nikâh feshinde erkekte iki kusurun görünmesiyle nikâhını fesh etme hakkına sahiptir ki; Birincisi, Cübb (tenasül uzvunun kesilmesi), ikincisi İnnet'tir (tenasül uzvunun gevşek olması). [177] Ayrıca; Said b. Müseyyeb yoluyla o dedi ki, Hz. Ömer (ra) anine (zekeri gevşek olana) bir mühlet vermekle hükmetti. Hadisin ricalleri sikadır. [178]

(1494) SEKİZİNCİ KİTAP İKİNCİ BÖLÜMÜN SORULARI VE CEVAPLARI

Nikahı Haram Olanların Hükmü

Soru-15- Nikahı haram olan kadınların nesep yolu ve süt yolu ile kaç tanedir? Ve bunlar kimlerdir?.

Cevap-15- Nikahı haram olan kadınların nasslarla sabit olan on dört tanedir. (Bu on dört tanesinin) Yedisi nesep yolu ile.

(1) Anne, anneler yükseldikçe.(annesinin annesi gibi).
(2) Kızı, kızlar inildikçe, (kızının kızı gibi).
(3) Kız kardeş.
(4) Teyze.
(5) Hala.
(6) Erkek kardeşinin kızı,
(7) Kız kardeşinin kızı.

Soru–16- Kaç tane kadın süt yoluyla haramdır ve bunlar kimlerdir?

Cevap–16- İki tane kadın süt yoluyla haramdır.

(1) Süt emziren kadın (onun annesidir).
(2) Süt emziren kadınların kızları(kız kardeşleridir).

Soru–17- Kaç tane kadın evlilik yolu ile haramdır?

Cevap–17- Dört tanesi de evlilikle haramdır.

(1) Hanımının annesi (Kaynana).
(2) Karısının kızı (başka kocadan karısıyla beraber gelmiş kızı). Ne zamanki o kızının annesiyle cinsi münasebette (bulunduysa böyledir, yani haramdır. Eğer kızının annesiyle münasebette bulunmadıysa o kızı kendisine nikâhlayabilir).
(3) Babanın karısı (Analığı).
(4) Oğlunun karısı (gelini).

Soru–18- Cem etme bir arada bulundurma yönü ile haram olan kadınlar kimlerdir?

Cevap–18- Bir tanesi de cem etme cihetiyle haramdır. (Bunlar) Hanımının kız kardeşi (Baldız) Hanımıyla halası, Hanımıyla teyzesi, (Bunlardan herhangi birisinin hanımıyla beraber nikâhlaması haramdır. Hanımının vefat etmesi veya boşamasıyla bunlardan herhangi birisiyle

---

[175] Beyhaki es-Sünenül Kübra, c, 7, sh, 226; Büyük Şafii Fıkhı Tercümesi, c, 2, sh, 197, Bu kitaptan naklen.
[176] İslam fıkhı ansiklopedisi, c, 9, sh, 408.
[177] Dört mezhebin fıkhı trc, c, 5, sh, 307, 316.
[178] Sübülüs Selam, c, 3, sh, 215.

evlenmesi helal olur. Haramlık müddeti evliliğin devamına kadar muvakkaten yani geçici olarak geçerlidir).

Soru–19- Neseple haram olanlar, süt emzirme yoluyla da haram olur mu?

Cevap–19- Neseple haram olanlar, süt (emzirme yoluyla da haramdır).

Soru–20- Kadında ne gibi bir ayıbın görülmesiyle kocası onu boşayabilir mi?

Cevap–20- Kadında beş ayıbın görülmesiyle kocası onu boşayabilir.

(1) Delilikle (kadın deli olursa).
(2) Cüzzamla (kadının eti siyahlaşır, kırmızılaşır ve dökülür, böyle bir hastalık olursa).
(3) Baraslı (Ciltte bir beyazlıktır ki o cildin altını et kaplar ve kan akar, bir hastalık çeşididir).
(4) Cima mahallinin etle kapanması (veya etin o mahalle sıkışmış olması).
(5) Cima mahallinin kemikle kapanmış olması (Kadının cinsi münasebet esnasında fercinde, tenasül uzvunda gerek etin kapanmasıyla olsun ve gerek kemiğin kapanmasıyla olsun fark etmez. Çünkü kocası o etin veya kemiğin bulunmasıyla kendini tatmin edemiyor. Ama her ikisi bu duruma razı olurlarsa o zaman nikâhı fesih etmeye gerek yoktur.

Soru–21- Erkekte her hangi bir ayıbın görülmesiyle. Kadının kendini o erkekte boşama hakkı var mıdır?

Cevap–21- Erkeğin beş ayıptan kadını boşadığı gibi kadında beş ayıptan kocasından kendini boşayabilir.

(1) Delirmekle.
(2) Cüzzamla.
(3) Barasla.
(4) Erkeğin zekeri, tenasül aletinin kesilmesiyle, (Ya o tenasül aleti tamamen kesik veya bir kısmı. Eğer bir haşefe kadar kalmışsa kadında onunla yetiniyorsa nikâh devam eder).
(5) Erkeğin cinsi münasebette aciz olması, (Yani erkeğin zekeri gevşektir, kadını tatmin edemiyor. Bu beş kusurdan dolayı kadın muhayyerdir, yani serbesttir. Dilerse nikâhını devam ettirebilir, dilerse nikâhını fesih ettirebilir).

خِتَامُهُ مِسْكٌ وَفِي ذَلِكَ فَلْيَتَنَافَسِ الْمُتَنَافِسُونَ (المطففين)26

«Onun sonu misktir. Bunda imrenecekler imrensin.» Mutaffifin –26.

(1495) SEKİZİNCİ KİTAP ÜÇÜNCÜ BÖLÜMÜN ARAPÇA METNİ

[3 فصل] وَيُسْتَحَبُّ تَسْمِيَةُ الْمَهْرِ فِي النِّكَاحِ فَإِنْ لَمْ يُسَمَّ صَحَّ الْعَقْدُ وَوَجَبَ الْمَهْرُ بِثَلاَثَةِ أَشْيَاءَ أَنْ يَفْرِضَهُ الزَّوْجُ عَلَى نَفْسِهِ اَوْ يَفْرِضَهُ الْحَاكِمُ أَوْ يَدْخُلَ بِهَا فَيَجِبُ مَهْرُ الْمِثْلِ وَلَيْسَ لأَقَلِّ الصَّدَاقِ وَلاَلأَكْثَرِهِ حَدٌّ وَيَجُوزُ اَنْ يَتَزَوَّجَهَا عَلَى مَنْفَعَهِ مَعْلُمَةً وَيَسْقُطُ بِالطَّلاَقِ قَبْلَ الدُّخُولِ نِصْفُ الْمَهْرِ.

(1496) SEKİZİNCİ KİTAP ÜÇÜNCÜ BÖLÜMÜN KELİME MANASI

[3 فصل] وَيُسْتَحَبُّ تَسْمِيَةُ الْمَهْرِ فِي النِّكَاحِ فَإِنْ لَمْ يُسَمَّ صَحَّ الْعَقْدُ وَوَجَبَ

Vacip oldu Akit Sahih olur İsimlenir Olmaz Eğer Nikahta Mehri İsimlendirmek Sünnet olur Fasıl Üç-üncü

الْمَهْرُ بِثَلاَثَةِ أَشْيَاءَ أَنْ يَفْرِضَهُ الزَّوْجُ عِلَى نَفْسِهِ اَوْ يَفْرِضَهُ الْحَاكِمُ أَوْ يَدْخُلَ بِهَا

O kadınla Girer birleşir Veya İslam hakimi Onu farz kılar Veya Onun kendisine Üzerine Koca-sına O mehri farz eder Eğer Şartla Üç ile Mehir

فَيَجِبُ مَهْرُ الْمِثْلِ وَلَيْسَ لِأَقَلِّ الصَّدَاقِ وَلاَلِأَكْثَرِهِ حَدٌّ وَيَجُوزُ اَنْ يَتَزَوَّجَهَا عَلَى

Üzerine Onunla evlenmek Eğer Caiz olur Hadd sınır Çoğu için Olmaz Mehrin Azı için Olmaz Misil Mehir Vacip olur

مَنْفَعَةٍ مَعْلُومَةً وَيَسْقُطُ بِالطَّلاَقِ قَبْلَ الدُّخُولِ نِصْفُ الْمَهْرِ.

Mehir Yarı-sı Girilmekten birleşmekten Önce Boşanmakla Sakıt olur Bilinen Onunla men-faatlenmek

(1497) SEKİZİNCİ KİTAP ÜÇÜNCÜ BÖLÜMÜN TOPLU MANASI

(1498) Mehrin Hükmü

Nikah akdinde mehir isimlendirmek sünnettir. Eğer (mehir) isimlendirilmezse (nikah akdi) sahih olur.

(1499) Mehrin Vacip Oluşu

Mehir üç şeyle vacip olur

(1) Koca (olan damat) mehri üzerine (alıp mehir miktarını) yüklenmesi.

(2) Veya hâkim (o mehir miktarını belirtip damada) yüklemesi (farz kılması).

(3) Veya o (evlendiği) kadınla cinsi münasebette bulunmasıyla (Bu üç şekilde mehir damada vacip olur). Cinsi münasebette bulunan (damada) mehiri misil vacip olur. Mehrin en azı ve çoğu için bir sınır yoktur. Belirlenmiş bir menfaat üzerine evlenmek caizdir. Cinsi münasebetten önceki boşanmalarda mihrin yarısı düşer.

(1500) SEKİZİNCİ KİTAP ÜÇÜNCÜ BÖLÜMÜN DELİLLERİ

(1501) Mehrin Delilleri

(1502) Mihri İsimlendirmek

Bununla ilgili deliller ise şöyledir.

2/228. Boşanmış kadınlar, kendi başlarına (evlenmeden) üç ay hali (hayız veya temizlik müddeti) beklerler. Eğer onlar Allah'a ve ahiret gününe gerçekten inanmışlarsa, rahimlerinde Allah'ın yarattığını gizlemeleri kendilerine helâl olmaz. Eğer kocalar barışmak isterlerse, bu durumda boşadıkları kadınları geri almaya daha fazla hak sahibidirler. Kadınların da ödevlerine denk belli hakları vardır. Ancak erkekler, kadınlara göre bir derece üstünlüğe sahiptirler. Allah azizdir, hakîmdir. [179]

Başka bir ayette ise, 4/25. İçinizden, imanlı hür kadınlarla evlenmeye gücü yetmeyen kimse, ellerinizin altında bulunan imanlı genç kızlarınız (sayılan) cariyelerinizden alsın. Allah sizin imanınızı daha iyi bilmektedir. Hep aynı köktensiniz (insanlık bakımından aranızda fark yoktur). Öyle ise iffetli yaşamaları, zina etmemeleri ve gizli dost da tutmamaları şartı ve sahiplerinin izni ile onları (cariyeleri) nikâhlayıp alın, mehirlerini de normal miktarda verin. Evlendikten sonra bir fuhuş yaparlarsa onlara, hür kadınların cezasının yarısı (uygulanır). Bu (cariye ile evlenme izni), içinizden günaha düşmekten korkanlar içindir. Sabretmeniz ise sizin için daha hayırlıdır. Allah çok bağışlayıcı ve esirgeyicidir. [180] Başka bir ayette ise,

24/33. Evlenme imkânını bulamayanlar ise, Allah, lütfu ile kendilerini varlıklı kılıncaya kadar iffetlerini korusunlar. Ellerinizin altında bulunanlardan (köleler ve cariyelerden) mükâtebe yapmak isteyenlerle, eğer kendilerinde bir hayır (kabiliyet ve güvenilirlik) görüyorsanız, hemen mükâtebe yapın. Allah'ın size vermiş olduğu malından siz de onlara verin. Dünya hayatının geçici menfaatlerini elde edeceksiniz diye, namuslu kalmak isteyen cariyelerinizi fuhşa zorlamayın. Kim onları zor altında bırakırsa, bilinmelidir ki zorlanmalarından sonra Allah (onlar için) çok bağışlayıcı ve merhametlidir. [181]

(1503) Mehrin İsimleri

Mehrin on tane adı vardır;

1- Mehir,
2- Sadak,
3- Veya sadaka,
4- Nihle,
5- Ecir,
6- Fariza,
7- Hiba,
8- Ukr,

[179] Bakara suresi: 2/228.
[180] Nisa Süresi: 4/25.
[181] Nur suresi: 24/33.

9- Alaik
10- Nikâh,
Yuıkarıda geçen Nisa Süresinin: 4/25'inci ayetinde 'Tavl' (zenginlik mali güç mehir) Nur suresinin: 24/33'üncü ayeti kerimesinde ise nikâhı zikretmiştir. Bazı kimselerde sekizini şöylece bir beyitte toplamışlardır. 'Sadak, mehir, nihle, fariza, hiba, ecr sonra ukr, alaik'[182]

(1504) Mehrin Vacip Oluşunun Delilleri

Kur'an'ı Kerim'de, Bununla ilgili deliller ise şöyledir, Yüce Allah şöyle buyurmaktadır:

4/4. Kadınlara mehirlerini gönül rızası ile (cömertçe) verin; eğergönül hoşluğu ile o mehrin bir kısmını size bağışlarlarsa onu da afiyetle yeyin. [183] Başka bir ayette ise,

4/24. (Harp esiri olarak) sahip olduğunuz cariyeler müstesna, evli kadınlar da size haram kılındı. Allah'ın size emri budur. Bunlardan başkasını, namuslu olmak ve zina etmemek üzere mallarınızla (mehirlerini vererek) istemeniz size helâl kılındı. Onlardan faydalanmanıza karşılık kararlaştırılmış olan mehirlerini verin. Mehir kesiminden sonra (bir miktar indirim için) karşılıklı anlaşmanızda size günah yoktur. Şüphesiz Allah ilim ve hikmet sahibidir.[184] Başka bir ayette ise,

2/236. Nikâhtan sonra henüz dokunmadan veya onlar için belli bir mehir tayin etmeden kadınları boşarsanız bunda size mehir zorunluğu yoktur. Bu durumda onlara müt'a (hediye cinsinden bir şeyler) verin. Zengin olan durumuna göre, fakir de durumuna göre vermelidir. Münasip bir müt'a vermek iyiler için bir borçtur. [185]

Sünnetteki deliller ise şöyledir,

Sehl İbni Sâd (r.a)'den; Resûlullah (sav)'a bir kadın dedi, ey Allah'ın Resulü (sav)! Ben kendimi (kadınlık kıymetimi mehirsiz olarak) sana hibe etmek için geldim dedi. Resûlullah (sav) benim kadına ihtiyacım yoktur, dedi. Oturan sahabilerden bir adam kalktı. Bu kadını benimle evlendir, ey Allah'ın Resulü! Dedi. Hz. Peygamber (s.a.v) şöyle buyurdu; demirden dahi olsa bir yüzük ver dedi. Sahabi buna da sahip olmadığını söyleyince, Hz. Peygamber (s.a.v), ona Kur'an'da ezberinde ne var? Diye sordu. Sahabi ezberimde şu sure var, şu sure var diye bir takım sureleri saydı. Hz. Peygamber (s.a.v) ezberindeki sureleri ona öğretmen şartıyla onu seninle evlendirdim, buyurdu. [186] Başka bir rivayette ise,

Enes B. Malik (r.a)'den; Hz. Peygamber (s.a.v) Hz. Safiye'yi azad etmiş ve azaldığını kendisine sadak, yani mehir yapmıştır. [187] Başka bir hadiste ise,

Abdullah b. Abbas (ra)'den, demiştir ki, Hz. Ali (ra), Hz. Fatıma (ra) ile evlenince, Resûlullah (sav), Hz. Ali'ye (hitaben) Fatıma'ya (mehir olarak) bir şey(ler) ver(seydin) dedi, o da yanımda (verebileceğim) bir şey yok, diye cevap verdi. (Bunun üzerine Resûlullah (sav)'da) senin (kılıçları kıran) sert zırhın nerede? Buyurdu. [188] Başka bir hadiste ise, şöyledir,

İmamı Ahmed b. Hanbel, Hz. Aişe (r.a)'den, rivayet etmiştir. Peygamber (s.a.v) şöyle buyurdu; Nikâhın en bereketlisi külfet olarak en kolay olanıdır. [189]

---

[182] Fıkhu'l İslami ve edilletuhu, c, 9, sh, 6758, 6759.
[183] Nisa Süresi: 4/4.
[184] Nisa Süresi: 4/24.
[185] Bakara suresi: 2/236.
[186] Müslim, c, 2, sh, 1040, 1041, bab, 13, hd, 1425, Nikâh; Buğari, bab, 51, Nikâh; Hâkim, Müstedrek, c, 2, sh, 178, K, Nikâh; Buluğul meram min edilletil ahkâm, sh, 346, hd, 1063; Sübülüs Selam, c, 3, sh, 239, Hd, 1063, babı sadak.
[187] Buğari, bab, 14, Nikâh; Müslim, c, 2, sh, 1044, bab, 14, hd, 1365, Nikâh.
[188] Ebu Davud, bab, 34, 35, hd, 2125, K, Nikâh; Nesai, c, 6, sh, 129.
[189] Neylul Evtar, c, 6, sh, 189.

Başka bir hadiste ise, Ebu Seleme (ra)'den demiştir ki, ben Aişe (r.a)'ye Peygamber (s.a.v)'in mehrini sordum, on iki okka ile bir neşş'dir diye cevap verdi. Bunun üzerine: Neşş nedir? Dedim yarım okka'dır dedi. [190] Bu hadiste icaz ukiyye (veya okkasından murad o ukiyye (yani bir ukiyye) kırk dirhemdir. Hz. Aişe (r.a)'nin sözü ise mehri genelde bunun üzerine bina edilir. Ancak Hz. Safiye (ra)'nin mehri onun azatlanmasına karşılık idi. Başka bir görüşte ise, Hz. Cüveyriye (ra)'de onun benzeri idi. Hz. Hatice (ra)'nin mehri bu (söylendiği) miktarda değildi. Ve Ümmi Habibe (ra)'nin mehri ise, Habeş kralı Necaşi tarafından dörtbin dirhem (gümüş) ödemiş. Fakat bunuda Peygamber (s.a.v) kendisine emretmediği halde. (O kral) onu Peygamber (s.a.v)'e bir teberru ve ikram olsun diye vermişti. Bundan dolayı (geçen hadisi şerife göre) İmamı Şafii mehrin en azını beşyüz dirhem olarak müstehab olduğunu söylemişlerdir. Mehrin azlığı durumuna gelince mehir bununla sahih olur, öncede takdim etmiştik. Ama mehrin çoğuna gelince buna da sınır yoktur, bunda ulemanın icması vardır. [191]

(1505) Mehrin Sınırının Delilleri

Mehrin en azı ve çoğu için bir sınır yoktur. Belirlenmiş bir menfaat üzerine evlenmek caizdir. Cinsi münasebetten önceki boşanmalarda mihrin yarısı düşer.

Kur'an'ı Kerim'de delili ise şöyledir.

4/20. Eğer bir eşi bırakıp da yerine başka bir eş almak isterseniz, onlardan birine yüklerle mehir vermiş olsanız dahi ondan hiçbir şeyi geri almayın. Siz iftira ederek ve apaçık günah işleyerek onu geri alır mısınız? [192]

Dikkat edilirse cenabi Allah (cc), yüklerle verilen mehirden bahsediyor ki bu da mehrin sınırsız olduğunu gösteriyor. Bu mehir konusunu Hz. Ömer (ra) sınırlandırmak istemişti, kadının biri Hz. Ömer (ra)'in dikkatini bu ayeti kerimenin üzerine çekmişti. Bakınız Ebu Davud'da geçen Hz. Ömer (ra)'in bu sınırlandırmayı şöyle anlatır.

Ebu'l Acfa es-Sülemi (ra)'den, şöyle rivayet etmiştir ki, Ömer (ra) bize bir hutbe irad ederek (şöyle) dedi. 'Dikkat ediniz, kadınların mehrinde aşırı gitmeyiniz. Zira mehirleri çoğaltmak dünyada kendisiyle övünülecek bir şey veya Allah katında bir takva olsaydı ona Peygamber (s.a.v) sizden daha layık idi. Oysa ne Resûlullah (sav) kadınlarından birine oniki okka'dan (fazla) mehir verdi nede kızlarından birine oniki okka'dan fazla mehir verildi'. [193] Yine bu hadisin başka rivayeti. [194] Bundan sonra İbnu'l Cevzi'nin Hz. Ömer'in hayatı adlı eserinden naklen. Tantavi'nin Ömer b. Hattab'ın hayatı adlı eseri.[195] Şöyle devam ediyor. Kim ki, dörtyüz dirhemden fazla (mehir) verirse, fazlasını beyt'ul mal için alırım. Minberden indikten sonra Kureyşli bir kadın, ona şöyle dedi: Buna hakkın yok ey Ömer! Ömer'de ona: neymiş? Dedi. Kadın cevap verdi. Çünkü Allah teala şöyle buyurmadımı?

4/20. Eğer bir eşi bırakıp da yerine başka bir eş almak isterseniz, onlardan birine yüklerle mehir vermiş olsanız dahi ondan hiçbir şeyi geri almayın. Siz iftira ederek ve apaçık günah işleyerek onu geri alır mısınız? [196]

[190] Ebu Davud, bab, 27, 28, hd, 2105, K, Nikah; Müslim, c, 2, sh, 1042, bab, 13, hd, 1426; İbni Mace, bab, 17, K, Nikâh; Darimi, bab, 18, Nikah; Buluğul meram min edilletil ahkâm, sh, 344, hd, 1057, babus sadak.
[191] Sübülüs Selam, c, 3, sh, 234; Ebu Davud tercümesi ve şerhi, c, 8, sh, 198.
[192] Nisa Süresi: 4/20.
[193] Ebu Davud, bab, 27, 28, hd, 2106, K, Nikah; Tirmizi, bab, 23, hd, Nikah; İbni Mace, bab, 17, Nikah; Darimi, bab, 18, Nikah; Müsnedi Ahmed, c, 1, sh, 41, 48; Neylul Evtar, c, 6, sh, 189, 190, hd, 7, Sadak.
[194] Mecmuu Zevaid, c, 4, sh, 283.
[195] Tantavi'nin Ömer b. Hattab'ın hayatı adlı eseri, c, 1, sh, 321; Tekmiletu'l Mecmu', c, 15, sh, 481.
[196] Nisa Süresi: 4/20.

(Bu buyruğa ne dersiniz ya Ömer! Allah (cc) kantar ve yüklerle mehirden baksediyor, Ömer ise miktarda bahsediyor, biz Allah (cc)'a mı? Yoksa Ömer'e mi? tabi olalım, dediğinde).

Bunun üzerine Hz. Ömer (ra) şöyle dedi. Bir kadın isabet etti ve bir erkek yanıldı. Ebu Ya'la el-Kelbi'de şöyle rivayet etmiştir: Bunun üzerine Hz. Ömer (ra) dedi ki, Allah'ım beni affet! Bütün insanlar Ömer'den daha iyi biliyor. Sonra minbere çıkarak ilan etti. Ey insanlar! Kadınlarının mehirlerini dörtyüz dirhemden fazla vermenizi yasaklamıştım. Kim isterse malından dilediği kadar versin. [197]

Mehrin en azı içinde bir sınır yoktur. Çünkü Peygamber (s.a.v) Hz. Ali (ra)'nin Hz. Fatımaya vereceği mehri bulamayınca. Peygamber (s.a.v) ona zırhı ver dedi o da verdi. [198] Başka bir hadiste ise şöyle geçmektedir.

Sehl b. Sa'd (ra) rivayet etti: Peygamber (s.a.v) bir adama hitaben: Velev ki demirden bir yüzükle olsun evlen, buyurdu. [199]

Belli bir menfaat karşılığında evlenmekte caizdir. Bu şu misal verilir.

Sehl İbni Sâd (r.a)'den; Resûlullah (sav)'a bir kadın dedi, ey Allah'ın Resulü (sav)! Ben kendimi (kadınlık kıymetimi mehirsiz olarak) sana hibe etmek için geldim dedi. Resûlullah (sav) benim kadına ihtiyacım yoktur, dedi. Oturan sahabilerden bir adam kalktı. Bu kadını benimle evlendir, ey Allah'ın Resulü! Dedi. Hz. Peygamber (s.a.v) şöyle buyurdu; demirden dahi olsa bir yüzük ver dedi. Sahabi buna da sahip olmadığını söyleyince, Hz. Peygamber (s.a.v), ona Kur'an'da ezberinde ne var? Diye sordu. Sahabi ezberimde şu sure var, şu sure var diye bir takım sureleri saydı. Hz. Peygamber (s.a.v) ezberindeki sureleri ona öğretmen şartıyla onu seninle evlendirdim, buyurdu. [200]

Mehrin azlığı ile ilgili hadisi şeriflerde şunlardır.

İmamı Ahmed b. Hanbel, Hz. Aişe (r.a)'den, rivayet etmiştir. Peygamber (s.a.v) şöyle buyurdu; Nikâhın en bereketlisi külfet olarak en kolay olanıdır. [201]

Başka bir hadiste ise: Kadınların en bereketli olanı masrafı en hafif olanıdır. [202]

Başka bir hadiste ise: Kadının dünürlüğünün külfetsiz olması ve mehrin az oluşu onun uğurlu oluşundandır. [203]

Başka bir hadiste ise: Mehrin hayırlısı az olanıdır. [204]

(1506) SEKİZİNCİ KİTAP ÜÇÜNCÜ BÖLÜMÜN SORULARI VE CEVAPLARI

Mehrin Hükmü

Soru-21- Nikah akdinde mehri isimlendirmek diye bir şey var mıdır?

Cevap-21- Evet. Nikah akdinde mihri isimlendirmek sünnettir.

Soru-22- Eğer (mehir) isimlendirilmezse (nikah akdi) sahih olmazmı?

Cevap-22- Eğer (mihir) isimlendirilmezse (nikah akdi) sahih olur.

Soru-23- Mehir kaç şeyle vacip olur?

Cevap-23- Mehir üç şeyle vacip olur.

---

197 Fıkhu'l İslami ve edilletuhu c, 9, sh, 6763.
198 Ebu Davud, bab, 34, 35, hd, 2126, K, Nikah; Beyhaki es-Sünenül Kübra, c, 11, sh, 8, hd, 14699, Sadak.
199 Buğari, bab, 52, Nikah.
200 Müslim, c, 2, sh, 1040, 1041, bab, 13, hd, 1425, Nikâh; Buğari, bab, 51, Nikâh; Hâkim, Müstedrek, c, 2, sh, 178, K, Nikâh; Buluğul meram min edilletil ahkâm, sh, 346, hd, 1063; Sübülüs Selam, c, 3, sh, 239, Hd, 1063, babı sadak.
201 Neylul Evtar, c, 6, sh, 189.
202 Heysemi, Mecmuu Zevaid, c, 4, sh, 225.
203 Heysemi, Mecmuu Zevaid, c, 4, sh, 225.
204 Hâkim, Müstedrek, c, 2, sh, 182; Ebu Davud tercümesi ve şerhi, c, 8, sh, 200.

(1) Koca (olan damat) mehri üzerine (alıp mehir miktarını) yüklenmesi.
(2) Veya hâkim (o mehir miktarını belirtip damada) yüklemesi (farz kılması).
(3) Veya o (evlendiği) kadınla cinsi münasebette bulunmasıyla (Bu üç şekilde mihir damada vacip olur). Cinsi münasebette bulunan (damada) mihiri misil vacip olur.

Soru–24- Mehrin en azı ve çoğu için bir sınır var mıdır?
Cevap–24- Mehrin en azı ve çoğu için bir sınır yoktur.
Soru–25- Her hangi bir menfaat üzerine evlenmek caiz midir?
Cevap–25- Evet. Belirlenmiş bir menfaat üzerine evlenmek caizdir.
Soru–26- Cinsi münasebetten önceki boşanmalarda mehrin ne kadarı sakıt olur?
Cevap–26- Cinsi münasebetten önceki boşanmalarda mehrin yarısı sakıt olur.

خِتَامُهُ مِسْكٌ وَفِي ذَلِكَ فَلْيَتَنَافَسِ الْمُتَنَافِسُونَ (المطففين)26

«Onun sonu misktir. Bunda imrenecekler imrensin.» Mutaffifin –26.

(1507) SEKİZİNCİ KİTAP DÖRDÜNCÜ BÖLÜMÜN ARAPÇA METNİ

[4 فصل] وَالْوَلِيمَةُ عَلَى عُرْسٍ مُسْتَحَبَّةٌ وَالْإِجَابَةُ إِلَيْهَا وَاجِبَةٌ إِلاَّ مِنْ عُذْرٍ.

(1508) SEKİZİNCİ KİTAP DÖRDÜNCÜ BÖLÜMÜN KELİME MANASI

[4 فصل] وَالْوَلِيمَةُ عَلَى عُرْسٍ مُسْتَحَبَّةٌ وَالْإِجَابَةُ إِلَيْهَا وَاجِبَةٌ إِلاَّ مِنْ عُذْرٍ.

Özürden
Ancak
Vaciptir
O davete
İcabet etmek
Sünnettir
Düğün dav-eti yemeği
Üzerine
Velime
Fasıl
Dört-üncü

(1509) SEKİZİNCİ KİTAP DÖRDÜNCÜ BÖLÜMÜN TOPLU MANASI

(1510) Velimenin Hükmü

Velime (düğün yemeğine verilen isimdir) yemeği düğünde (düğün sahibinin yemek vermesi) sünnettir. İcabeti ise (yani o düğün yemeğine gitmek) vaciptir. Ancak (şer'i) bir özür yoksa (Mesela o düğün yemeğinde içki içiliyorsa kadın ve erkek beraber oturuyorsa bu da bir özürdür).

(1511) SEKİZİNCİ KİTAP DÖRDÜNCÜ BÖLÜMÜN DELİLLERİ

(1512) Velimenin Delilleri

Velime (Düğün Yemeği) Vermek Sünnettir

Sünnetteki delilleri

Enes B. Malik (r.a)'den; Abdurrahman b. Avf (ra), Ensardan bir kadınla evlenmişti. Peygamber (s.a.v) kendisine, o kadına ne kadar mehir verdin? Diye sordu. Abdurrahman, altından bir çeyrek (yani beş dirhem) verdim, dedi. Allah sana mübarek kılsın. Bir koyunlada

olsa düğün aşı ziyafeti yap, buyurdu. [205] Hadis Muttefekun aleyhtir. Yani Hadiste ittifak vardır.[206] Başka bir hadiste ise,

Enes B. Malik (r.a)'den; Peygamber (s.a.v) bir kadınla (Zeynep bintu Cahş'la) evlendi beni gönderdi, ben insanları (o kadının düğün aşı için yapılan) yemeğe davet ettim, diyordu. [207]

Yine, Enes B. Malik (r.a)'den; Resûlullah (sav) Hz. Safiye (ra)'ye hürriyet verip onunla evlendi de, ona hürriyet vermesini onun mehri kıldı ev onunla evlenmesi üzerine hays yemeğiyle (yani hurma, kuru yoğurt ve yağ karışımıyla) düğün aşı ziyafeti vermiştir. [208] Başka bir hadiste ise, şöyledir.

Sufyan, Mansur b. Safiye'den rivayet etti annesi Safiye bintu şeybe. Peygamber (s.a.v) kadınlarından biriyle evlenmesi üzerine iki müdd arpa unuyla düğün aşı ziyafeti verdi, demiştir.[209] Başka bir hadiste ise,

Sabit el-Bunani şöyle dedi. Enes B. Malik (r.a)'in yanında Zeyneb bintu Cahş (ra)'ın evlenmesi zikrolundu. Enes. Ben, Peygamber (s.a.v) kadınlarından hiçbirisi üzerine, Zeyneble evlenmesi üzerine yaptığı kadar düğün aşı ziyafeti verdiğini görmedim. Peygamber (s.a.v)'in evlenmesi üzerine bir koyunla düğün aşı, ziyafeti verdi, dedi. [210]

(1513) Velime (Düğün Yemeğine Veya Başka Bir Yemeğe) İcabet Etmek Vaciptir

Velime (düğün yemeğine) icabet etmenin vacipliği ile ilgili deliller.

Abdullah b. Ömer (ra)'den, Peygamber (s.a.v) şöyle buyurdu; sizden biriniz düğün yemeğine çağrılırsa (o çağrıya icabet ederek) gitsin. [211]

Müslim'in rivayeti ise şöyledir: Abdullah b. Ömer (ra)'den, Peygamber (s.a.v) şöyle buyurdu; Sizden biriniz düğün yemeğine veya onun gibi bir davete çağrıldığı zaman, çağrıya icabet etsin. [212] Hadis Muttefekun aleyhtir. Yani Hadiste ittifak vardır.[213]

Başka bir hadiste ise, şöyledir: Ebu Hureyre (ra)'den; Peygamber (s.a.v) şöyle buyurdu; Düğün yemeklerin şerli olanı (kötü olanı) zenginleri çağırıp fakirleri terk eden. Her kim ki, davet edilene gitmezse; Muhakkak ki, Allah'a ve Resulüne asi olmuştur. [214]

Yine, Abdullah b. Ömer (ra)'den, Peygamber (s.a.v) şöyle buyurdu; Biriniz (din) kardeşini (bir ziyafete) çağırdığı zaman (çağrılan kişi davete) hemen icabet etsin. (Çağrılan şey ister) düğün (yemeği) olsun yâda benzeri bir şey olsun, (fark etmez). [215]

Cabir b. Abdullah (ra)'dan; Peygamber (s.a.v) şöyle buyurdu; (Bir ziyafete) çağrılan hemen icabet eylesin. Artık dilerse yer, dilerse, yemez. [216]

---

[205] Buğari, bab, 68, 69, Nikah; Müslim, c, 2, sh, 1042, bab, 13, hd, 1427, Nikah.
[206] Buluğul meram min edilletil ahkâm, sh, 348, hd, 1067; Sübülüs Selam, c, 3, sh, 241; Neylul Evtar, c, 6, sh, 197.
[207] Buğari, bab, 69, Nikah.
[208] Buğari, bab, 69, Nikah.
[209] Buğari, bab, 71, Nikah; Neylul Evtar, c, 6, sh, 197; Buluğul meram min edilletil ahkâm, sh, 349, hd, 1074; Sübülüs Selam, c, 3.
[210] Buğari, bab, 70, Nikah.
[211] Buğari, bab, 72, Nikah.
[212] Müslim, c, 2, sh, 1053, bab, 16, hd, 1429, (101) Nikah; Buluğul meram min edilletil ahkâm, sh, 348, hd, 1068.
[213] Sübülüs Selam, c, 3, sh, 243.
[214] Müslim, c, 2, sh, 1054, bab, 16, Nikah; Neylul Evtar, c, 6, sh, 200, babu icabetü dai, hd, 1; Buluğul meram min edilletil ahkâm, sh, 348, hd, 1069.
[215] Ebu Davud, bab, 1, hd, 3738, K, Et'ime; Müslim, c, 2, sh, 1053, bab, 16, hd, (98), Nikâh; İbni Mace, bab, 25, Nikah.
[216] Ebu Davud, bab, 1, hd, 3740, K, Et'ime; Müslim, c, 2, sh, 1054, bab, 16, hd, 1430, Nikâh.

Yine, Abdullah b. Ömer (ra)'den, Peygamber (s.a.v) şöyle buyurdu; Bir (ziyafete) çağrılıp da icabet etmeyen kimse Allah'a ve Resulüne isyan etmiştir. Çağrılmaksızın (bir ziyafet yerine) giren kimse de hırsız olarak girmiş ve çapulcu olarak çıkmıştır. [217]

Ebu Davud dedi ki (Bu hadisin ravilerinden) Eban b. Tarık'ın kimliği belirsizdir. (Biz de onu öylece beyan ettik). Başka bir hadiste ise,

Ebu Hureyre (ra)'den, Peygamber (s.a.v)'i birisi çağırdığında onunla beraber gidene, Peygamber (s.a.v) ona (kendisiyle beraber gidene) izin verdi. Ebu Davud ve İmamı Ahmed b. Hanbel, rivayet etmişlerdir. [218] Başka bir hadiste ise,

Ebu Hureyre (ra)'den, Peygamber (s.a.v) şöyle buyurdu; Yemeğin en kötüsü (en şerlisi) gelecek olan verilmeyen fakat gelmeyecek olan kimsenin çağrıldığı düğün yemeğidir. Her kim davete icabet etmezse Allah'a ve Resulüne isyan etmiştir. [219]

Ebu Musa el-Eşari (ra)'den, Peygamber (s.a.v) şöyle buyurdu; Esiri çözün, düğün davetine icabet edin, hastaları ziyaret edin. [220] Başka bir hadiste ise,

Ebu Hureyre (ra)'den, Peygamber (s.a.v) şöyle buyurdu; Eğer ben sığır ve davar ayağından yapılmış bir paça yemeğine bile davet edilsem, muhakkak ona icabet ederim. Şayet bana bir davarın ön ayağı hediye edilse, ben onu elbette kabul ederim.[221]

(1514) Düğün Yemeğinde Veya Başka Bir Yemekte Şeriata Aykırı Bir Şey Olmamalı

Düğün yemeğinde veya başka yemeklerde şeriata aykırı bir şey olmamalıdır. Mesela: Çalgı, içki, kumar, bid'at, hurafe, resim, heyel, put, kadın ve erkeklerin beraber oturmaları gibi, böylesi davetlere gitmek vacip olmayıp bilakis haram ve günahtır. Üstelik gitmemek insana sevap kazandırır. İşte bununla ilgili delilleri sıralayacağız.

Hz. Aişe (r.a)'den, şöyle rivayet edilmiştir; Kendisi, üstünde bir takım resimler bulunan küçük bir yastık, bir şilte satın almıştı. Resûlullah (sav) bunu görünce kapının önünde dikeldi de içeriye girmedi (Hz. Aişe (r.a) dediki) bu sırada ben onun yüzündeki istemezliği sezip tanıdım ve Ya Resûlullah (sav) Ben Allah'a ve Resulüne tevbe ederim. Ben ne günah işledim ki? Dedim Resûlullah (sav) şu yastığın hali nedir? Buyurdu. Ben onu sen üzerinde oturasın ve yaslanasın diye, senin için satın aldım, dedim, Resûlullah (sav) bu suretlerin sahipleri kıyamet gününde muhakkak azap edilirler. Ve yine Resûlullah (sav) içinde suretler bulunan eve melekler girmez, buyurdu. [222]

İmamı Beğavi, dedi ki, bu hadis, münker olan şeylere karşı bir delildir. (Bu resim) veya oyun aletleri (gibi gördüğü zaman) onu terk etmelidir. Eğer münker olan (çirkin şeylerin ve dinin yasak ettiği her şey) onu kaldırabilecekse o davete icabet etmek vacip olur. [223] Başka bir rivayette ise,

Sefine Ebu Abdurrahman (ra)'dan; (Peygamber (s.a.v) bir yemeğe davet edilmişti davet edilen evde bir takım hoşuna gitmeyen şeyleri gördüğünde geri dönmüş). Ey Allah'ın Resulü

---

217 Ebu Davud, bab, 1, hd, 3741, K, Et'ime.
218 Neylul Evtar, c, 6, sh, 201.
219 Müslim, c, 2, sh, 1055, bab, 16, hd, 1432, (110), Nikâh; Buluğul meram min edilletil ahkâm, sh, 348, hd, 1069; Beğavi, Şerhus Sünne, c, 5, sh, 380, hd, 2316, babu icabetil velime; Sübülüs Selam, c, 3, sh, 245, hd, 1069; Muvatta, bab, 21, hd, 1160, Nikâh.
220 Buğari, bab, 72, Nikâh.
221 Buğari, bab, 74, Nikâh; Beğavi, Şerhus Sünne, c, 5, sh, 381.
222 Buğari, bab, 40, Buyu, bab, 7, Bedeul Ğalk, bab, 86, Nikâh, bab, 92, Libas, bab, 57, Tevhid; Müslim, bab, 16, hd, 2107, (96), Libas; Muvatta, bab, 3, hd, 1803, İsti'zan.
223 Beğavi, Şerhus Sünne, c, 5, sh, 385.

seni çeviren sebeb nedir? Diye sordum. Benim için yahut da herhangi bir peygamber için nakışlarla süslü bir eve girmek yoktur. [224]

İbni Mes'ud davete gittiği evde bir suret gördü de hemen geri döndü. İbni Ömer, Ebu Eyyub'u davet etmişti. Ebu Eyyub evde duvar üzerinde bir örtü gördü de İbni Ömer'e karşı bunu reddeti. İbni Ömer, duvara perde koymak üzerinde kadınlar bize galip geldiler, dedi. Ebu Eyyub'de. Eğer ben evinde bu sevilmez işin benzerini yapmakta olan herhangi bir kimseye karşı korkuyor idiysem de bu işten dolayı sana karşı korkacak değilim. Vallahi sizin yemeğinizide yemem dedi ve geriye döndü. [225]

Başka bir münkerat kadın ve erkeklerin karışık bulunduğu veya içkinin içildiği bir davete icabet etmemek. Tabii ki eğer bu münkeratları kaldırabilecek güçte ise gitmek vaciptir. Bakınız, Peygamber (s.a.v) Kim Allah'a ve ahiret gününe iman etmişse, içkilerin dolaştırıldığı bir sofrada oturmasın. [226]

Buraya kadar verdiğimiz deliller gayri meşru olup dinin müsaade etmediği düğünlere ve düğün yemeklerine icabet etmemek lazımdır. Allah'ın peygamberinin ve onun yıldız cemaatı olan ashabının yolunda gitmekle mükellefiz. Kişilerin mevki makam, rütbe ve dereceleri ne olursa olsun. İsterse o kişinin en yakın akrabası olsun. Eğer Allah'ın ve Resulünün hoş görmediği bir şeyi yaparlarsa, onların ne düğününe ve nede düğün yemeğine katılmamak gerekir. Çünkü bunlar Allah'ın ve onun peygamberinin ortaya koyduğu hayat biçimini beğenmiyorlar. Kendilerine yeni bir hayat biçimi koyuyorlar ki, bu da Allah'ı ve onun peygamberini hiçe saymaktır. Bir müslümana düşen o meclisleri terk edip onların o pisliklerine yüz çevirmektir. O meclislere katılan ondan hâsıl olan günahının ortağıdır. Seyirci kalsa bile onlarla beraber sayılır ki bu da onların ekmeğine yağ sürüp onların eline taviz vermektir. Efendim ben gitmesem ayıp olur veya beni kınarlar gibi mazeretler dinen sayılan mazeretlerden değildir, dememek lazımdır.

(1515) Düğünlerde Mevlit Okutmak Veya Mevlit Merasimleri Düzenlemek

Düğünlerde mevlit okutmak veya mevlit merasimleri düzenlemek, farz mıdır? Sünnet midir? Bid'at mıdır? Bunların dinde yeri nedir?

Son zamanlarda bu mevlid merasimleri rağbet haline gelmiş adeta bir nevi İslam'ın rükünlerinden bir rükünmüş gibi ehemmiyet ve önem gösterilerek icra edilmeye çalışılıyor. Bu merasimleri yapanlar baş tacı kabul edilerek, yapmayanlar kınanır hale gelmiştir. Bu mevlid törenin dindeki yeri nedir? Peygamber (sav) bu töreni yapmış mıdır? Veya sahabaleri böyle bir tören düzenlemişler midir? Müctehid imamlar bunu yapmışlar mıdır? Bu mevlid töreni kimler tarafından icra edilmiş ve hangi tarihlerde meydana gelmiştir. Bunun Kur'an ve Sünnetteki delili nedir? Hangi ayeti kerimelerde sabittir. Hangi hadis kitabında geçer? Hangisi buna cevaz vermiş? Ehlisünnet vel cemaatın büyük imamları, İmamı Ebu Hanife (ra), İmamı Şafii (ra), İmamı Maliki (ra), İmamı Hanbelî (ra) ki: Bunlar Dört mezhebin büyük imamlarından hangisi mevlid törenini icra etmiş? Ve kendilerine tabi olanlara sizde yapın diye talimat vermiştir?

---

[224] Ebu Davud, bab, 8, hd, 3755, K, Et'ime; İbni Mace, bab, 56, hd, 3360, K, Et'ime.
[225] Buğari, bab, 77, Nikâh.
[226] Hakim, Müstedrek, c, 4, sh, 288; Büyük Şafii Fıkhı Tercümesi, c, 2, sh, 187.

Kimileri bid'attır, ama bid'atı hasenedir diyorlar? Bid'at ise bid'at'ın dindeki yeri nedir? Bid'atçının takdir edilir mi? Bazılarıda bu bid'atı hasenedir veya bid'atı seyyiedir diye bir bid'at ayırmı yaparlar. Kanun koyucu şar'i tarafında böyle bir sınırlandırma, yani hasene ve seyyie gibi, bid'at ayırmı var mıdır?

ELCEVAP: Mevlid okumak, okutmak ve tören haline getirmek ne farzdır, ne sünnettir, sonradan çıkmış bir bid'at olup bir adettir. Peygamber(s.a.v)'in vefatından sobra icad edilmiştir. Hangi tarihte icad edildiğine dair kesin bir vesikam (delil) yoktur.[227]

Sahaviden naklettiğine göre. Peygamber (sav)'den üç asır (yani üçyüz sene) sonra icad edilmiştir. İbnul Cevziye: Mevlidin hicri tarihine göre yedinci asırda (yani Peygamber (sav)'in vefatından yediyüz sene sonra) Erbil Meliki el-Muzaffer Ebu Said tarafından icad edilmiştir.[228]

Mevlidin ilk defa tertiplenmesi, Mısır'da hüküm süren sene (910–1171) Fatımiler tarafından tertiplenmiştir. Bu merasimler Saray'a ait olup sadece devlet erkânı arasında cereyan etmekte idi. Fatımiler Hz. Ali (ra)'nin ve Hz. Fatıma (ra)'nın doğum günü günlerinde mevlid merasimleri tertip ederlerdi. Sünni Müslümanlarda ilk mevlid merasimi hicri (604) yılında Selahaddin Eyyûbinin eniştesi ve Erbil atabeği Melik Muzafferuddin Gökbörü tarafından tertiplenmiştir. Osmanlılar tarafında mevlid ilk defa Üçüncü Murat zamanında (1588)'de resmi hale getirildi. [229]

İslam Ulemasının bu husustaki görüşlerini açıklayacağız. Tasavvufun reisi olan İmamı Rabbani (ra) 'Mektubat' isimli kitabının 273'üncü mektubunun, 293 ve 295, sahifelerine kadar uzun uzadıya anlatmıştır. Mevlidin bid'atı seyyie olduğunu söylemiş, o mektuba şu cümleleri dercedilmiştir. (Dile getirmeye çalışmış kaydetmiştir) Semağı, raks (oynama, dönme, hoplama zıplama gibi şeyleri) menetmekte her ne kadar mübalağa ile durulmuşturki bu mevlid dinlememeyi dahi tazammun eder. (İçine alır, zemmeder) zira naat (vasıf, sıfat, daha çok Hz. Muhammed (sav)'i az olarak da ilk dört halifeyi övmek maksadıyla yazılan şiir) olan kasideler ve naat olmayan şiirlerden ibarettir. Her tarikat için has matlabına (istenilene) bir vüsul (vesile) yolu vardır. Bu mutavassıt (orta halli) tarikatın has matlabına vüsul yolu ise, bu gibi işleri terk etmeğe bağlıdır. Her kimde ki, bu tarikatın matlabına talep vardır; ona düşer ki: bu tarikata muhalefetten ictinab ede. [230]

(Yani Tarikat ehli, tarikatte muhalefet eden şeyleri terk etmelidir ki, tarikat ehli sayılsın yoksa kuru bir tarikat ehli olur, eğer Semağ, Raks, Mevlid dinlemeye devam ederse tarikattan çıkar. Çünkü bu bid'at olan şeyler tarikatın ruhuna aykırıdır.)

Şeyh Taciddin Ömer b. el-Lahmiy derki: Mevlid dinlemek caiz değildir. Çünkü o bid'atı seyyiedir. (Kötü bid'atlerdendir). [231]

İbni Hacer el-Askalani derki: Mevlid törenlerini ne sahabe devrinde vardı. Nede Selefi Salihin bunu kutlamış, bilakis mevlid, bid'attır. İlk üç asır (üçyüz yıl) sonra meydana gelmiştir.[232]

Medine-i Münevvere'de yayınlanan Cemaati İslami dergisinin gazetesinde (28.12.1401) yılındaki sayısında. Mevlidin töreni, kitap, sünnet ve şeriatın delillerine delalet eder ki. Muhakkak ki, mevlid sonrada dine sokulmuş bid'atlerdendir. Bununla Allah'ın düşmanları olan Yahudi ve Hristiyanlara ve diğerlerine benzemektedirler. Şanı yüce Rabbimiz bu hususta yıl

[227] İanetut Talibin, c, 3, sh, 364.
[228] Halil Gönenç, Büyük Şafii İlmihali, sh, 355.
[229] Şamil İslam Ansiklopedisi, c, 4, 175, 176.
[230] Mektubat-ı İmamı Rabbani, c, 1, sh, 696, Mektup, 273, Çile yayınları.
[231] El-Havi lil Feteva, c, 1, sh, 222.
[232] El-Havi lil Feteva, c, 1, sh, 222.

kutlamasına ne Peygamberimiz (sav)'e ve nede diğer Peygamberler (sav) yıldönümü kutlamayı meşru kılmamıştır. Bunun üzerine meşhur ve sahih hadiste ise bid'at olan şeyi reddetmektir. Aynı derginin beşinci sayısının 251'inci sahifesinde yer almaktadır. Yine cemaati İslaminin Medinedeki adı geçen derginin Receb ayının 1389 hicri senesinin, fetva köşesinde, bu mevlid konusunu uzunca ilk sayısında yayımladı. [233]

Şeyhul İslam İbni Teymiyye şöyle demektedir: İnsanlar sonradan çıkan şeylerle ya Hristiyanlara benzerler ki bununla yılbaşı kutlamaları bir nevi bayram yapıyorlar. Veyahut da Hz. Peygamber (sav)'e sevgi besleyerek bayram yapıp mevlid kutlasınlar durum aynıdır. Bununla beraber mevlid konusunda insanlar ihtilafa düştüler. Hâlbuki bu mevlidi, ne selef yapmıştır, nede selefe tabi olan yapmıştır. Bunu onları yapmaktan men eden şeyde yoktu. Şayet mevlid okumaktan hayır olsaydı selef bizden daha tercih bakımından daha hak sahibi idi. Muhakkak ki onlar, Peygamber (sav)'i sevmekten ona tazim göstermekten daha ileri idiler ki, onlar bu hayır üzerine bizden daha çok hırslı davranır ve rağbet gösterirlerdi. Muhakkak ki onlar muhabbet ve samimiyette tazimde ve tabi olmakta emrine uymakta sünnetini zahiren ve batınen ihya etmekte olan bu zatlar, bu eğer sünnet olsaydı. Bu gönderilen şeyi bizden önce neşrederlerdi. Bunun üzerine eliyle, diliyle, kalbiyle cihad ederlerdi. Şeyhul İslamın sözü burada bitti. [234]

Asrımızın Cemaati İslami Medine-i Münevvere'nin ulemalarından; Allame Muhammed b. Salih b. Osman: Diyaul Lami' isimli kitabında şöyle der. Muhakkak ki, bütün bid'atler ve onu çıkaran bazı insanlar. Rebiul Evvel ayında mevlid okuyor. Peygamber (sav)'e salâvat getiriyor, medhiyyeler yapıyor. Yemekler yaparak uykusuz kalıyorlar. Bununla mallarını zayi ediyorlar, zamanlarını zayi ediyorlar, bedenlerini yorarak meşakkat çekiyorlar ki bunu da Allah ve Resulü meşru kılmadığı halde, bunu Hülefai raşidiyn yapmamış, sahabeler ve Müslümanlar ilk üç asırda (üçyüz yılda) yapmamışlar. Eğer bunda hayır olsaydı selefi salihin Hülefai Raşidiyn ve imamlar bunun üzerine bizden daha çok Allah'a hürmet göstererek bunun için yarışırlardı. İnsanlar hicri yılının dördüncü asrında (Peygamber (sav)'in vefatından dörtyüz yıl sonra) bunu çıkarıyorlar. Hâlbuki bu da bid'attır. Bunu mevlid bayramı veya töreni Rebiülevvel ayının onikinci gecesinde ikame ediyorlar. Bu tarih de esas kesin tarih olarak sabit değildir. Peygamber (sav) o gece doğumu olmamıştır, bu da tarihçiler arasında birkaç görüş vardır.

1- Bazısı demişlerdir, o Rebiulevvel ayının onikinci gününde doğmuş demişlerdir.
2- Bazısı demişlerdir, o Rebiulevvel ayının sekizinci gecesinde doğmuş demişlerdir.
3- Bazısı demişlerdir, o Rebiulevvel ayının dokuzuncu gecesinde doğmuş demişlerdir.
4- Bazısı demişlerdir, o Rebiulevvel ayının onuncu gecesinde doğmuş demişlerdir.
5- Bazısı demişlerdir, o Rebiulevvel ayının onikinci gecesinde doğmuş demişlerdir.
6- Bazısı demişlerdir, o Rebiulevvel ayının yirmiyedinci gecesinde doğmuş demişlerdir.
7- Bazısı demişlerdir, o Rebiulevvel ayının yirmisekizinci gecesinde doğmuş demişlerdir.

Bu görüşler yedi tane olup, birisi diğer kalanların üzerine tercih edilemez. O halde, Peygamber (sav)'in doğumu bu ayın hangi gününde olduğu mechuldur. (Yani belli değildir). Ancak asrımızda bazıları tahkik etmişler dokuzuncu günde olursa Peygamber (sav)'in doğumu için bid'at olmaz demişlerse de bu da esas tarih değildir ki, dinin esasını teşekkül etmez,

---

[233] Cemaati İslami Dergisi, (28.12.1401), Beşinci sayı, 251, Receb ayının 1389 hicri senesinin, fetva köşesi
[234] İktidaus Sıratul Mustakim, Muhalefetul Eshabul Cehiym, sh, 327, 328.

önceden beyan edildiği gibi. Çünkü bunu Peygamber (sav) yapmamış yapması için emretmemiş, sahabe ve tabiilerden hiçbir yapmamış.

Muhakkak ki, Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur. Benim ve Raşid hidayet olunmuş halifelerimin benden sonra sünnetlerine azı dişlerinizle ısırarak yapışınız. Muhakkak ki, her sonradan çıkan şeyler bid'attır. Her bid'at delalettir. Cuma hutbesinde şöyle buyuruyordu. Ama bundan sonra sözlerin en hayırlısı Allah'ın kitabıdır, hidayetin hayırlısı Muhammed (sav)'in getirdiği hidayettir. İşlerin en kötüsü sonradan çıkan şeylerdir. Ve her bid'at delalettir. Her delalet ise ateştedir. Gerek Hz. Musa (as) ve gerekse, Peygamber (sav) için yapılan tören, şenlik ve bayramlar bu vesile ile Allah'a yaklaşmaları ve tazimler, böylesi ibadetler meşru değildir. Bunun dışında hiçbir şekilde ibadet edilmez. Ancak Allah'tan ve onun Resulünden gelene tazim vesile ve saygı ile ibadetler meşrulaşır. Fakat her bid'at ve sonra çıkan şeyleri vesile yapmayı gerektirmez. [235]

Muhterem Suudi Arabistan diyarının müftüsü ve ustadı, Ulemanın reisi: Abdulaziz b. Abdullah b. Baz: 'et-Tehziri minel bidei' isimli risalesinde. Ama bundan sonra mevlidin merasim töreni için çok defalar sual sorulmuş Peygamber (sav)'in doğumu ve törenin hükmü hakkında ve cevaben şöyle denildi. Mevlidin merasimi ve onun dışındaki şeyleri yapmak caiz değildir. Çünkü bu sonradan çıkmış dine sokulmuş bid'atlerdendir. Bunu, Peygamber (sav) yapmamış, hülefai raşidin ve diğerleri, sahabelerden iyilikle onlara tabii olmuş faziletli insanlardan daha sünneti tam mükemmel bir şekilde biliyorlardı. Resûlullah (sav)'ı diğer insanlardan daha çok seviyorlardı. Ondan onun şeriatına tabii idiler. Peygamber (sav)'den sabit olmuştur ki, Kim bizim dinimizde bir şeyi ihdas ederse (bir şeyi icad eder ibadet yaparsa) o ibadet de İslam dininden olmayan bir şey ise o sahibine reddedilir. (Kabule şayan olmaz).

Başka bir hadiste ise, Benden sonra raşid halifelerimin sünnetine tabi olun, buyuruyor. Bu iki hadis bid'atle amel etmeyi şiddetle tahzir eder.

Rabbimiz (cc) şöyle buyuruyor. 59/7. Allah'ın, (fethedilen) ülkeler halkından Peygamberine verdiği ganimetler, Allah, Peygamber, yakınları, yetimler, yoksullar ve yolda kalmışlar içindir. Böylece o mallar, içinizden yalnız zenginler arasında dolaşan bir devlet olmaz. Peygamber size ne verdiyse onu alın, size ne yasakladıysa ondan da sakının. Allah'tan korkun. Çünkü Allah'ın azabı çetindir. [236]

24/63. (Ey müminler!) Peygamber'i, kendi aranızda birbirinizi çağırır gibi çağırmayın. İçinizden, birini siper edinerek sıvışıp gidenleri muhakkak ki Allah bilmektedir. Bu sebeple, onun emrine aykırı davrananlar, başlarına bir belâ gelmesinden veya kendilerine çok elemli bir azap isabet etmesinden sakınsınlar. [237]

33/21. Andolsun ki, Resûlullah, sizin için, Allah'a ve ahiret gününe kavuşmayı umanlar ve Allah'ı çok zikredenler için güzel bir örnektir. [238]

9/100. (İslâm dinine girme hususunda) öne geçen ilk muhacirler ve ensar ile onlara güzellikle tabi olanlar var ya, işte Allah onlardan razı olmuştur, onlar da Allah'tan razı olmuşlardır. Allah onlara, içinde ebedî kalacakları, zemininden ırmaklar akan cennetler hazırlamıştır. İşte bu büyük kurtuluştur. [239]

5/3. Leş, kan, domuz eti, Allah'tan başkası adına boğazlanan, boğulmuş, (taş, ağaç vb. ile) vurulup öldürülmüş, yukarıdan yuvarlanıp ölmüş, boynuzlanıp ölmüş (hayvanlar ile)

---

[235] Muhammed b. Salih b. Osman: Diyaul Lami', c, 1, sh, 3; Kitabud Davet, c, 1, sh, 240.
[236] Haşr Süresi: 59/7.
[237] Nur suresi: 24/63.
[238] Ahzab Süresi: 33/21.
[239] Tevbe suresi: 9/100.

canavarların yediği hayvanlar -ölmeden yetişip kestikleriniz müstesna- dikili taşlar (putlar) üzerine boğazlanmış hayvanlar ve fal oklarıyle kısmet aramanız size haram kılındı. Bunlar yoldan çıkmaktır. Bugün kâfirler, sizin dininizden (onu yok etmekten) ümit kesmişlerdir. Artık onlardan korkmayın, benden korkun. Bugün size dininizi ikmal ettim, üzerinize nimetimi tamamladım ve sizin için din olarak İslâm'ı beğendim. Kim, gönülden günaha yönelmiş olmamak üzere açlık halinde dara düşerse (haram etlerden yiyebilir). Çünkü Allah çok bağışlayıcı ve esirgeyicidir. [240]

Bu ayetlerde birçok mana vardır. Sonrada çıkan şeylerin benzeri mevlid gibi. Anlaşılıyor ki, Allah azimüşşan (cc) bu ümmet için dinini tamamlamış. Muhakkak ki onun peygamberi kendisine verileni tebliğ edememiş, yani sanki (hâşâ) dinde eksiklik varmış gibi o eksikliği de mevlidle tamamlanacak, bundan dolayı mevlid merasimlerini düzenleyerek Allah'a yaklaştıklarını zannediyorlar. Bu tehlikelidir ki, büyük bir tehlike Allah'a ve onun Resulüne karşı bir itirazdır ki, yani Allah dini ibadet için tamamlamamış nimetini tamamlamamış demektir. Muhakkak ki Peygamber (s.a.v) apaçık dini tebliğ etmiştir. Cennete gidecek ve cehenneme ulaştıracak yolu tebliğ etmeyi terk etmemiştir. Delillerle ümmetine beyan etmiştir. Sahih hadiste olduğu gibi,

Abdullah b. Ömer (ra)'den, Peygamber (s.a.v) şöyle buyurdu; Allah'ın gönderdiği peygamberleri hak üzere gönderir. Hayra delalet eden şeyleri de öğretir. Onları korkutup sakındırır. [241]

Malumdur ki Peygamberimiz (sav) bütün peygamberlerin en efdalı ve sonuncusudur. Tebliğini ve nasihatını tamamlamış. Eğer mevlid dinden olmuş olsaydı hayatta iken onu ümmetine açıklardı veya onu kendisi yapardı. Bunun bilinmesi için bir şey vaki olmamışken İslamda sayılması nasıl olur. Bilakis Peygamber (s.a.v ümmetini sakındırdığı bid'atlerdendir. Geçen hadislerden takdim ettiğimiz gibi bu babda ayet ve hadisler çoktur.

Muhakkak ki bir cemaat âlim mevlidi inkâr etmişlerdir, bu zikredilen delillerle amel etmesini istemişlerdir. Sonrakiler mevlid okumasını caiz görmüşler. Eğer içinde oyun, taşkınlık, çalgı aletleri kadın veya erkeğin birbirlerine karışmaları gibi münkerattan olan bir şeyi içine almazsa. Pak ve temiz olan şeriatın inkârı ve hoş görmediği bir şey yoksa bu mevlid okumayı bid'atı hasene zannetmişler. Fakat muhakkak ki, şeriat akaidinde bir anlaşmazlık bir çekişme bir şeyden meydana gelirse bunu Allah'ın kitabına ve Peygamber (s.a.v'in sünnetine götürmek lazımdır. Bakınız yüce Rabbimizin şu ayeti bize çok şeylerin mesajını veriyor.

4/59. Ey iman edenler! Allah'a itaat edin. Peygamber'e ve sizden olan ülülemre (idarecilere) de itaat edin. Eğer bir hususta anlaşmazlığa düşerseniz -Allah'a ve ahirete gerçekten inanıyorsanız- onu Allah'a ve Resul'e götürün (onların talimatına göre halledin); bu hem hayırlı, hem de netice bakımından daha güzeldir. [242]

42/10. Ayrılığa düştüğünüz herhangi bir şeyde hüküm vermek, Allah'a mahsustur. İşte, bu Allah, benim Rabbimdir. O'na dayandım ve O'na yönelirim. [243]

Mukakkak ki, biz bu mevlidle ilgili meseleyi Allah'ın kitabına ve Peygamberin sünnetine götürdük. Onda şunu bulduk. Allah bu dinin tamamlandığını bize heber verdi. Onun Peygamberinin sünnetine tabi olmayı ve ondan gelene uymayı ve nehyettiği şeyede sakındırmayı emrettiğini bulduk. Bu mevlid töreni de bu ümmet için Resûlullah (sav) tarafından

---

[240] Maide suresi: 5/3.
[241] Müslim sahihinde rivayet etmiştir.
[242] Nisa Süresi: 4/59.
[243] Şüra Süresi: 42/10.

gelmemiştir. O zaman bu mevlid dinden değildir. Allah (cc) dinimizi tamamlamıştır, bize düşen Resûlullah (sav)'a ittiba etmek. Önceden geçtiği gibi Resûlullah (sav)'ın sünnetinde mevlid merasimini görmedik ve bunu bize emirde etmemiş onu kendiside yapmamış sahabeleride yapmamış. Çünkü mevlid töreni dinden olmayıp sonradan dine sokulmuş bid'atlardandır. Bununla ehli kitap Yahudi ve Hristiyanların bayramını yaparak benzeme vardır. Birçok insanlar mevlidi tören haline getirmesi sair tarafların haklılığı bununla bilinmesi lazım gelmez. Bunun bilinmesi ancak şer'i delillerle olur. Yüce Rabbimizin şu buyruğunda buyurduğu gibi,

2/111. (Ehl-i kitap:) Yahudiler yahut hıristiyanlar hariç hiç kimse cennete giremeyecek, dediler. Bu onların kuruntusudur. Sen de onlara: Eğer sahiden doğru söylüyorsanız delilinizi getirin, de. [244]

6/116. Yeryüzünde bulunanların çoğuna uyacak olursan, seni Allah'ın yolundan saptırırlar. Onlar zandan başka bir şeye tâbi olmaz, yalandan başka söz de söylemezler. [245]

Ne acaibtir ki, bu mevlid törenleri birçok cemaatın huzurunda istekle, neşeyle gayret göstererek yapıyorlar ve bid'at olan töreni müdafaa ediyorlar. Allah'ın vacip kıldığı Cuma ve cemaatleri (birlik ve beraberliği bozanları Allah'ın dinini terk edenlere) karşı başlarını kaldırıp o münkerleri görmek istemiyorlar. Bunda ihtilaf ediyorlar. Buda imanın zayıflığıdır. Basiretin azlığıdır. Bu asi ve günahkârların çoğu kalpleri perdelidir.

Üstad risalesinde söyle der. Allah'ım hakkı hak olarak göster ona tabi olmakla rızıklandır. Batılı batıl olarak göster ondan kaçınmakla rızıklandır (nimetlendir). Bizi kör ve basiretsiz taasup sahiplerinden koru.

Asrımızın ustadı Şeyh Yusuf el-Kardavi'nin Feteva Muasere [246] isimli kitabında şöyle der. İnsanın kendi isteğiyle bir şeyi icad etmesi hakkı yok bu ise insanlara kulluk etmek demektir ki, insanlara ibadet etmeyi resmileştirir. Hâlbuki onlar Allah'u tealaya ibadet etmeyi resmileştirmeleri gerekir. Allah (cc) şöyle buyuruyor,

42/21. Yoksa onların, Allah'ın izin vermediği bir dini getiren ortakları mı var? Eğer erteleme sözü olmasaydı, derhal aralarında hüküm verilirdi. Şüphesiz zalimlere can yakıcı bir azap vardır. [247]

6/153. Şüphesiz bu, benim dosdoğru yolumdur. Buna uyun. (Başka) yollara uymayın. Zira o yollar sizi Allah'ın yolundan ayırır. İşte sakınmanız için Allah size bunları emretti. [248]

Bu azmetli ayeti kerime öncekinin üzerine atıftır ki. Muhakkak ki, bir şeyden nehyedildiğinde ondan sakınıp diğer yollara sapmamak. Bunun sahih hadiste selefin kavillerini beyan ettik (onun yolundan ayrılmayın) yani başka yollara meyletmeyin.

Darimi Ebu Muhammed sahih bir isnadla İbni Mes'ud (ra)'den rivayet ediyor. Bir gün Peygamber (sav) bir çizgi çizdi. Sonra dedi bu Allah'ın yoludur. Sonra sağına çizgiler çizdi sonra soluna çizgiler çizdi. Sonra bu yolların üzerinde her birinde bir şeytan o yollara çağırıyor, buyurdu. Ondan sonra En'am suresi: 6/153'üncü ayetinin okudu. [249] Başka bir hadiste ise,

İbni Mace'nin süneninde, Cabir b. Abdullah (ra) bu yolların tamamı Yahudilerin, Hristiyanların, ehli bid'atın ve ehli hevanın kibirlilerin nağme ile şiir okuyanların cedele gömülmüşlerin (batıl) söze dalmışların. Bunların tamamı günahı tamah eden kötüleri (kötü şeyleri) zannedenlerin inancıdır. İbni Atiye der ki, ben onu sahih görürüm.

---

[244] Bakara suresi: 2/111.
[245] En'am suresi: 6/116.
[246] Şeyh Yusuf el-Kardavi'nin Feteva Muasere, c, 1, sh, 380.
[247] Şüra Süresi: 42/21.
[248] En'am suresi: 6/153.
[249] Darimi, bab, 23, Mukaddime; Müsnedi Ahmed, c, 2, sh, 4442, 4437; İbni Mace, bab, 1, Mukaddime.

Taberi Kitabı adabı nufus'ta şöyle zikreder. Bir adam İbni Mes'ud'a sıratel müstakim (dosdoğru yol) nedir? Diye sordu. Dedi ki Muhammed (sav)'in yolunu terk ettiğimizden ondan taraf olanların azı cennete, sağında ve solundaki yollar, caddeler. Sonra o yollar ve caddelerde adamlar uğrayıp çağırırlar. Kim ki bu yollardan çağrılanı kabul edip alırsa bununla kendini ateşe atmış olur. Sonra kim ki dosdoğru yolu alır, tutarsa onunla cennete gider. Sonra İbni Mes'ud (ra) (dedi ki) işte dosdoğru yol budur. (En'am suresi: 6/153'üncü ayetinin okudu). Başka bir hadiste ise,

Abdullah b. Mes'ud (ra) dedi ki ilmi öğrenin daha ilim kaldırılmadan, ilmin kaldırılması ehli ilmin gidip yok olmasıyla ilim kaldırılır. Dikkat edin o zaman sizi bid'atlere gömdürmeğe zorlar. Bidatçı bid'atını mezheb yoluyla tarif eder ki. Bu bid'atçının ne sözü ne fiili şeriat sahibi tarafından sünnet değildir. Bu da öncekilerin takdim ettikleri (çıkardıkları bid'atleri) dir. Dariminin çıkarmış olduğu bir hadiste,

Sehl b. Abdullah et-Tüsteri, dedi ki, bize sünnete iktida etmek lazım gelir. Muhakkak ki, ben korkuyorum insanlar az bir zamanda Peygamber (sav)'i zikrederken (tabi olurken), Peygamberi iktida ettiklerinden bütün hallerinden gıybet, kibir, basitlik, itham, zayıflık ve felaket olacaktır. Yine Sehl dedi ki, sizden biriniz bir bid'at çıkardığında şeytan onu kendisine kul yapıp ibadet ettirmedikçe o bid'atı ortaya çıkarmaz. Sonra o bid'at çıkarana nutuk ettirir ve insanları o bid'ate çağırır. Taki o bid'ata hizmet edinceye kadar. Yine Sehl dedi ki, bilmiyorlar ki, bid'atı çıkaranlar için şiddetli hadisler gelmiştir, şöyle ki, Allah bid'at sahibi olan kişiye cenneti men etmiştir, dedi. [250] İbni Mace, bab, 7, Mukaddime, Dedi ki, Yahudi ve Hristiyanlarda böyle umuyorlardı, daha önce geçtiği gibi bid'at çıkaranlara tabi olmayın. Size kâfi olan tabi olun (yani size gönderilenler size yeterlidir, bid'ata ihtiyaç yoktur). [251]

Darimi'nin rivayetinde; Ebu Musa el-Eşari (ra)'den, Yanımıza Abdullah b. Mes'ud (ra) geldi. Dedim ki, Allah'a hamd olsun Ey Abdurrahmanın babası ben mescid'de görmediğim hoş olmayan şeyleri gördüm. Hayırdır dedi, nedir? O gördüklerin, dedim ki, eğer sen yaşarsan onları görürsün, dedim ki, ben mescid'de halka, halka oturmuş, namazı bekleyen bir kavim gördüm. Her halkadan bir adam ellerinde taşlar vardı. O adam yüz tekbir getirin diyordu, diğerleri yüz tekbir getiriyorlardı, (O adam) yüz tesbih getirin diyordu, diğerleri yüz tesbih getiriyorlardı, (o adam) yüz tahlil getirin diyordu, diğerleri yüz tahlil getiriyorlardı. Peki, sen onlara bir şey demedin mi? Diye sordu. Bende dedim ki senin görüşünü ve emrini bekliyordum. Dedi ki, sen niye onlara demedin o taşlarla günahınızı sayın onlar için sorumlu oldun. O taşlar onların iyiliklerini götürüp zayi etti. Sonra onunla beraber bir halkanın yanına gittik ve halkanın üzerine dikildik, (İbni Mes'ud) onlara dedi ki nedir? Bu sizin yaptıklarınızı gördüğüm şeyler. Dediler ki, Ey Abdurrahmanın babası biz bu taşlarla, tekbir, tahlil ve tesbih getiriyoruz. (İbni Mes'ud) onlara dedi ki, (o taşlarla) günahlarınızı sayın bunun sorumlusu benim. Siz bu taşlarla iyiliklerinizi zayi ediyorsunuz. Siz o taşları bırakın iyilikleriniz gitmeyeceğine dair onun sorumlusu ben olurum. Ey Ümmeti Muhammed (sav) siz ne çabuk helak oldunuz veyahutta delalet (sapıklık) kapısını açtınız. Dediler Ya Abdurrahmanın babası vallahi biz bununla ancak hayır yapmak istedik. (İbni Mes'ud onlara şöyle) dedi siz hayrı murad ettiniz ama isabet etmediniz. [252] Allah (cc) şöyle buyuruyor,

---

[250] İbni Mace, bab, 7, Mukaddime.
[251] Darimi, c, 1, sh, 60, 61, bab, 23, hd, 210, Mukaddime.
[252] Tefsiri Kurtubi, c, 7, sh, 125, 129.

42/10. Ayrılığa düştüğünüz herhangi bir şeyde hüküm vermek, Allah'a mahsustur. İşte, bu Allah, benim Rabbimdir. O'na dayandım ve O'na yönelirim. [253]

Şeriatın hükümlerinin beyanını, ancak cenabı Allah'tan gelip açıklanır. [254]

Ehlisünnet'in müctehid imamları mevlidin bid'at olduğu hususunda müttefiktir (ittifak halindedir). İhtilaf (ise) tahrimen mekruh mu? Yoksa haram mı? Noktasında toplanmaktadır. İbni Abidin: Mevlid müzik ve eğlenceden ibarettir, diyor. [255]

Süleyman Çelebi'nin Vesilet'un Necat (Günümüzde okunan mevlidin ismi) Bursa'da 1409 yılında kaleme alınmıştır. [256]

Arada asırlar geçmesine rağmen daha önceden de belittiğimiz gibi. Eğer mevlid okumak sünnet olsaydı. Sahabeler, tabiiler, tebei tabiiler ve müctehid imamlar bunu yapmadıkları halde. Mevlidin ilk tertibi Mısır'da Fatımiler tarafından düzenlenmiş olup, daha sonra Ehlisünnete aksediliyor. Eğer sünnet ve tutarlı tarafı olsaydı. Müctehid imamları bunu bize açıklarlardı ve tavsiye ederlerdi. Mademki hakkında sahih bir sünnet varid olan bir şey ortada iken hakkında varid olmayan şeye tabi olmak gerekmez. Çünkü bir emir değildir ki, ona tabi olasın. Sonra mevlid okutmanın şer'i bir delil olmamakla beraber, İbni Hacer el-Askalani, Allah ondan razı olsun, mevlid okutmanın iyi bir şey olduğuna dair sözüne dayanmaktadır ki, şimdi biz bu meseleyi ona havale edeceğiz, bakalım o bu konuda mevlid bid'at mıdır, değil midir? Cevabını o verecektir.

İbni Hacer el-Askalani'ye mevlidin hükmü nedir? Diye sorulan suale şöyle cevaplandı. Mevlid işi bid'attır. Bunun selefi salihinden hiçbir kimse yapmamıştır. Hicretten üç asır (üçyüz sene) sonra meydana gelmiştir. Bununla beraber mevlidin iyi tarafları vardır. İyi tarafları yapılırsa bid'atı hasene sayılı, yoksa bid'atı seyyiedir (kötü bid'attır) sonra devamla, şöyle devam ediyor. Mevlidin meşruiyetine dair iyi bir vesaika buldum. [257] Şimdide o vesikayı sunuyorum.

Buhari ve Müslim'de sabit olmuştur ki; Peygamber (s.a.v) Medine'ye geldiğinde Yahudilerin aşure gününde oruç tuttuklarını gördü, onlara orucun sebebini sorunca şöyle dediler. Bu gün Allah (cc) Firavun'u denizde boğduğu ve Hz. Musa (as)'yı kurtardığı bir gündür. Biz Allah'a şükrederek ona oruç tutuyoruz. Bunun üzerine Peygamber (s.a.v) biz Musa'ya, sizden daha yakınız, buyurdu. [258]

İbni Hacer el-Askalani: Mevlidin meşruluğu için bu hadisi delil göstermiştir. Bu ise kıyasa bağlı bir delildir ki, o zatı bağlar bu kıyası bu zatın dışında başka bir âlim böyle bir kıyas yapmamış ve bunun meşruluğunu söylememiştir. Bilakis İbni Hacer el-Askalani'ye mevlidin hükmü sorulduğunda cevabı şu idi; Mevlid işi bid'attır. Bunun selefi salihinden hiçbir kimse yapmamıştır. Hicretten üç asır (üçyüz sene) sonra meydana gelmiştir. Peki, Peygamber (s.a.v)'den üçyüz sene sonra meydana gelen bir şey, üçyüz sene sonra çıkan bir şey nasıl olurda meşru olur. Sonra hadise dikkat edilise hadiste mevlid konusu ve sözü geçmediği gibi, o âlim bunu sadece kıyas ederek beyan etmiş, bu kıyasta ümmetin icması olmadığı gibi bilakis reddilmiş, kimi mevlid okutmak ve dinlemek caiz değildir demiş, kimisi mevlit okutmak ve tören düzenlemek, Yahudi ve Hrıstiyanlara benzemektir demiştir. Üzerinde icma olmayıp

---

[253] Şüra Süresi: 42/10.
[254] Tefsiri Kurtubi
[255] İbni Abidin Şifaul Alil, İst,(1325), sh, 188.
[256] Yusuf Kerimoğlu, Fıkhı Meseleler, c, 2, sh, 188, 189, ölçü yay, 1983, dördüncü baskı.
[257] Halil Gönenç, Büyük İslam ilmihali, sh, 355, baskı 2.
[258] Buğari, bab, 51, Menakibul Ensar, bab, 68, Savm; Fethulbari Şerhi Buğari, c, 4, sh, 770, bab, 6, hd, 2004, 3397, 4680, 4737; Müslim, c, 1, sh, 795, bab, 19, hd, 1130; Nevevi Şerhi Müslim minhac, c, 7, sh, 250, hd, 2651.

bilakis çok sert ihtilaflar olduğu halde meşruluğu hakkında kesin bir delil olmamakla beraber, kimi âlimlere göre;

Sahaviden naklettiğine göre. Peygamber (sav)'den üç asır (yani üçyüz sene) sonra icad edilmiştir. İbnul Cevziye: Mevlidin hicri tarihine göre yedinci asırda (yani Peygamber (sav)'in vefatından yediyüz sene sonra) Erbil Meliki el-Muzaffer Ebu Said tarafından icad edilmiştir.[259]

Peygamber (s.a.v)'in vefatın yediyüz sene sonra meydana gelen mevlid okutmasını, bu yediyüz sene içinde kimse çıkıpta mevlidin meşruluğuna dair bir vesika sunmazken. Sadece bir âlim İbni Hacer el-Askalani (ra)'nin verdiği vesika ümmetin icmasına aykırı olmakla beraber, mevlid okutmayı tavsiye eden bir başka bir müctehid âlimde çıkmamaştır.

Tasavvufun reisi olan İmamı Rabbani (ra) 'Mektubat' isimli kitabının 273'üncü mektubunun, 293 ve 295, sahifelerine kadar uzun uzadıya anlatmıştır. Mevlidin bid'atı seyyie olduğunu söylemiştir.

Şeyh Taciddin Ömer b. el-Lahmiy derki: Mevlid dinlemek caiz değildir. Çünkü o bid'atı seyyiedir. (Kötü bid'atlerdendir). [260]

Medine-i Münevvere'de yayınlanan Cemaati İslami dergisinin gazetesinde (28.12.1401) yılındaki sayısında. Mevlidin töreni, kitap, sünnet ve şeriatın delillerine delalet eder ki. Muhakkak ki, mevlid sonrada dine sokulmuş bid'atlerdendir. Bununla Allah'ın düşmanları olan Yahudi ve Hristiyanlara ve diğerlerine benzemektedirler. [261]

Şeyhul İslam İbni Teymiyye şöyle demektedir: İnsanlar sonradan çıkan şeylerle ya Hristiyanlara benzerler ki bununla yılbaşı kutlamaları bir nevi bayram yapıyorlar. Veyahut da Hz. Peygamber (sav)'e sevgi besleyerek bayram yapıp mevlid kutlasınlar durum aynıdır. [262]

Asrımızın Cemaati İslami Medine-i Münevvere'nin ulemalarından; Allame Muhammed b. Salih b. Osman: Diyaul Lami' isimli kitabında şöyle der. Muhakkak ki, bütün bid'atler ve onu çıkaran bazı insanlar. Rebiul Evvel ayında mevlid okuyor. Peygamber (sav)'e salâvat getiriyor, medhiyyeler yapıyor. Gerek Hz. Musa (as) ve gerekse, Peygamber (sav) için yapılan tören, şenlik ve bayramlar bu vesile ile Allah'a yaklaşmaları ve tazimler, böylesi ibadetler meşru değildir. Bunun dışında hiçbir şekilde ibadet edilmez. Ancak Allah'tan ve onun Resulünden gelene tazim vesile ve saygı ile ibadetler meşrulaşır. Fakat her bid'at ve sonra çıkan şeyleri vesile yapmayı gerektirmez. [263]

Muhterem Suudi Arabistan diyarının müftüsü ve ustadı, Ulemanın reisi: Abdulaziz b. Abdullah b. Baz: 'et-Tehziri minel bidei' isimli risalesinde. Ama bundan sonra mevlidin merasim töreni için çok defalar sual sorulmuş Peygamber (sav)'in doğumu ve törenin hükmü hakkında ve cevaben şöyle denildi. Mevlidin merasimi ve onun dışındaki şeyleri yapmak caiz değildir. Çünkü bu sonradan çıkmış dine sokulmuş bid'atlerdendir.

Üstad risalesinde söyle der. Allah'ım hakkı hak olarak göster ona tabi olmakla rızıklandır. Batılı batıl olarak göster ondan kaçınmakla rızıklandır (nimetlendir). Bizi kör ve basiretsiz taasup sahiplerinden koru.

Asrımızın ustadı Şeyh Yusuf el-Kardavi'nin Feteva Muasere [264] isimli kitabında şöyle der. İnsanın kendi isteğiyle bir şeyi icad etmesi hakkı yok bu ise insanlara kulluk etmek

---

[259] Halil Gönenç, Büyük Şafii İlmihali, sh, 355.
[260] El-Havi lil Feteva, c, 1, sh, 222.
[261] Cemaati İslami Dergisi, (28.12.1401), Beşinci sayı, 251, Receb ayının 1389 hicri senesinin, fetva köşesi
[262] İktidaus Sıratul Mustakim, Muhalefetul Eshabul Cehiym, sh, 327, 328.
[263] Muhammed b. Salih b. Osman: Diyaul Lami', c, 1, sh, 3; Kitabud Davet, c, 1, sh, 240.
[264] Şeyh Yusuf el-Kardavi'nin Feteva Muasere, c, 1, sh, 380.

demektir ki, insanlara ibadet etmeyi resmileştirir. Hâlbuki onlar Allah'u tealaya ibadet etmeyi resmileştirmeleri gerekir.

Ehlisünnet'in müctehid imamları mevlidin bid'at olduğu hususunda müttefiktir (ittifak halindedir). İhtilaf (ise) tahrimen mekruh mu? Yoksa haram mı? Noktasında toplanmaktadır. İbni Abidin: Mevlid müzik ve eğlenceden ibarettir, diyor. [265]

Yani mevlid meselesi bir imamın kıyası ile iligili olup bunun dışında bir delil yoktur şunuda unutmamak lazımdır ki, imamın kendisi, İbni Hacer el-Askalani'ye mevlidin hükmü sorulduğunda cevabı şu idi; Mevlid işi bid'attır. Bunun selefi salihinden hiçbir kimse yapmamıştır. Hicretten üç asır (üçyüz sene) sonra meydana gelmiştir, dediği halde, bu bid'at olan şeyede delil getirmeye gerek olmadığı halde getirmiştir buda ümmet arasında bir ihtilafa sebebiyet vermiştir. Allah onuda bizi de affetsin.

Yalnız şunu unutmamak lazımdır ki, İslami hükümlerde hüküm çıkarılacağı zaman önce Allah'ın kitabı Kur'an'ı Kerim'e müracaat edilir,

Eğer o hükmü orada bulamazsa bu sefer, Peygamber (s.a.v)'in sünnetti olan hadisi şerife müracaat edilir, eğer onda da bulamazsa, bu sefer icma'ya müracaat eder, eğer icmada da bunu bulamazsa bu sefer kıyasa başvurur,

Eğer kıyasa başvurduğu halde yapacağı kıyas Allah'ın kitabı Kur'an'ı Kerim'e ve Peygamber (s.a.v) sünnetine ve icmaı ümmetle çelişmezse, o zaman bu kıyas doğru bir kıyas olup, isabet edilmiştir,

Şayet bu kıyas Allah'ın kitabı Kur'an'ı Kerim'e ve Peygamber (s.a.v) sünnetine ve icmaı ümmetle çelişirse o zaman o kıyası terk etmek gerekir.

Çünkü bid'at, bid'attır, mevlid ne Allah'ın kitabı Kur'an'ı Kerim'e nede Peygamber (s.a.v) sünnetinde nede icmaı ümmette ne de ümmetin icma ettiği kıyasta mevcut değildir, şu hadisi şerife dikkatinizi çekmek istiyorum, şöyleki,

Abdullah b. Mes'ud (ra) dedi ki ilmi öğrenin daha ilim kaldırılmadan, ilmin kaldırılması ehli ilmin gidip yok olmasıyla ilim kaldırılır. Dikkat edin o zaman sizi bid'atlere gömdürmeğe zorlar. Bidatçı bid'atını mezheb yoluyla tarif eder ki. Bu bid'atçının ne sözü ne fiili şeriat sahibi tarafından sünnet değildir. Bu da öncekilerin takdim ettikleri (çıkardıkları bid'atleri) dir. Dariminin çıkarmış olduğu bir hadiste,

Sehl b. Abdullah et-Tüsteri, dedi ki, bize sünnete iktida etmek lazım gelir. Muhakkak ki, ben korkuyorum insanlar az bir zamanda Peygamber (sav)'i zikrederken (tabi olurken), Peygamberi iktida ettiklerinden bütün hallerinden gıybet, kibir, basitlik, itham, zayıflık ve felaket olacaktır. Yine Sehl dedi ki, sizden biriniz bir bid'at çıkardığında şeytan onu kendisine kul yapıp ibadet ettirmedikçe o bid'atı ortaya çıkarmaz. Sonra o bid'at çıkarana nutuk ettirir ve insanları o bid'ate çağırır. Taki o bid'ata hizmet edinceye kadar. Yine Sehl dedi ki, bilmiyorlar ki, bid'atı çıkaranlar için şiddetli hadisler gelmiştir, şöyle ki, Allah bid'at sahibi olan kişiye cenneti men etmiştir, dedi. [266] İbni Mace, bab, 7, Mukaddime, Dedi ki, Yahudi ve Hristiyanlarda böyle umuyorlardı, daha önce geçtiği gibi bid'at çıkaranlara tabi olmayın. Size kâfi olan tabi olun (yani size gönderilenler size yeterlidir, bid'ata ihtiyaç yoktur). [267]

Esas kıyas Allah'ın kitabı Kur'an'ı Kerim'e ve Peygamber (s.a.v) sünnetine ve icmaı ümmetle çelişmezse o zaman o kıyas kabul edilir. Yani kıyas kabul ve redd mahiyetindedir,

---

[265] İbni Abidin Şifaul Alil, İst,(1325), sh, 188.
[266] İbni Mace, bab, 7, Mukaddime.
[267] Darimi, c, 1, sh, 60, 61, bab, 23, hd, 210, Mukaddime.

edilei şer'iyeye muhalefet olmadıkça kabul edilir, edilei şer'iyeye muhalefet olundukça da reddedilir.

Mevlid üzerine yapılan kıyasa gelince bu kıyas şer'i naslarla çeliştiği için kabul edilmez, çünkü öncelik olan büyük kaynak varken, küçüğüne tabi olunmaz.

Abdullah İbni Abbas (ra)'a birisi bir şey sormuştu, o ise Peygamber (s.a.v)'in sahih sünneti olan hadis ile cevaplamıştı, soruyu soran; Hz. Ebubekr (ra) ve Hz. Ömer (ra) şöyle, şöyle dedi, diye itiraz etti,

Abdullah İbni Abbas (ra)'a ise ona şöyle cevap verdi, ben korkarım ki Allah (cc) sizin üzerinize taş yağdırır, ben Allah'ın Resulü (sav) şöyle buyurdu diyorum sende, Hz. Ebubekr (ra) ve Hz. Ömer (ra) şöyle, şöyle dedi, diye itiraz ediyorsun, diyerek onun dikkatini şuna çekmeğe çalışıyordu,

Allah'ın Resulü (sav)'nun sözü varken başkasının sözüne ihtiyaç yoktur, diyerek öncelikli olan şer'i hükümlerin kaynaklarını tarif ediyordu.

Bu sözüyle, Hz. Ebubekr (ra) ve Hz. Ömer (ra) küçümsemeyip yani öncelikli söz, Allah'ın Resulü (sav)'nun sözüdür, diyerek onu uyardı, aynı zamanda bu uyarı bizim içinde geçerli bir uyarıdır.

Ayrıca bu ilmi bir meseledir, bunun ehli olan kişiler anlar, birde kaynakları verirken belli bir usul vardır,

Bu usul, önce Allah'ın kitabı Kur'an'ı Kerim sonra Peygamber (s.a.v)'in sahih sünneti olan hadisi şerif, sonra icmaı ümmet şayet bunlara başvurduğu halde bulamazsa ondan sonra kıyasa başvurulur ki, bu tertibi şu hadisi şerif izah ediyor,

Ebu Davud ve Tirmizinin rivayet ettiler: Peygamber (s.a.v), Muaz b. cebel (ra)'i Yemen'e vali olarak gönderdiğinde ona şöyle dedi:

- Ne ile hükmedeceksin? Muaz(ra):
- Allah'ın kitabı (Kur'an'ı Kerim)'le. Resûlullah (sav):
- Eğer (Allah'ın Kitabı, Kur'an'ı Kerimde) onda bulamazsan? Muaz (ra):
- Resûlullah (sav)'in (Sahih hadisleri olan) sünnetiyle. Peygamber (s.a.v):
- Eğer onda (Resûlullah (sav)'in Sahih hadisleri olan sünnetde de) da bulamazsan? Muaz (ra):
- O zaman reyimle (Kur'an ve Sünnetin ışığında kıyas ederek) hükmederim dedi. [268]

Bu hadisi şerif şer'i bir ölçüdür. Şer'i kaynakların şekil ve tertibini beyan eder. Dikkat edilirse, önce kitap sonra sünnet sonra kitap ve sünnetle çelişmeyecek bir icma ve sahih bir kıyas. Yani kıyamete kadar bu şer'i ölçüler geçerlidir.

Kıyasla ilgili bir meselede mehir konusunda Hz. Ömer (ra)'in yapmış olduğu bir kıyası nakletmekte fayda buluyorum konumuza daha güzel bir ışık tutacaktır, şöyleki, Kur'an'ı Kerim'de delili ise şöyledir.

4/20. Eğer bir eşi bırakıp da yerine başka bir eş almak isterseniz, onlardan birine yüklerle mehir vermiş olsanız dahi ondan hiçbir şeyi geri almayın. Siz iftira ederek ve apaçık günah işleyerek onu geri alır mısınız? [269]

Dikkat edilirse cenabi Allah (cc), yüklerle verilen mehirden bahsediyor ki bu da mehrin sınırsız olduğunu gösteriyor. Bu mehir konusunu Hz. Ömer (ra) sınırlandırmak istemişti, kadının biri Hz. Ömer (ra)'in dikkatini bu ayeti kerimenin üzerine çekmişti. Bakınız Ebu Davud'da geçen Hz. Ömer (ra)'in bu sınırlandırmayı şöyle anlatır.

---

[268] Dört Mezhebin Fıkhı, Tercümesi, c, 1, sh, 15.
[269] Nisa Süresi: 4/20.

Ebu'l Acfa es-Sülemi (ra)'den, şöyle rivayet etmiştir ki, Ömer (ra) bize bir hutbe irad ederek (şöyle) dedi. 'Dikkat ediniz, kadınların mehrinde aşırı gitmeyiniz. Zira mehirleri çoğaltmak dünyada kendisiyle övünülecek bir şey veya Allah katında bir takva olsaydı ona Peygamber (s.a.v) sizden daha layık idi. Oysa ne Resûlullah (sav) kadınlarından birine oniki okka'dan (fazla) mehir verdi nede kızlarından birine oniki okka'dan fazla mehir verildi'. [270] Yine bu hadisin başka rivayeti. [271] Bundan sonra İbnu'l Cevzi'nin Hz. Ömer'in hayatı adlı eserinden naklen. Tantavi'nin Ömer b. Hattab'ın hayatı adlı eseri.[272] Şöyle devam ediyor. Kim ki, dörtyüz dirhemden fazla (mehir) verirse, fazlasını beyt'ul mal için alırım. Minberden indikten sonra Kureyşli bir kadın, ona şöyle dedi: Buna hakkın yok ey Ömer! Ömer'de ona: neymiş? Dedi. Kadın cevap verdi. Çünkü Allah teala şöyle buyurmadımı?

4/20. Eğer bir eşi bırakıp da yerine başka bir eş almak isterseniz, onlardan birine yüklerle mehir vermiş olsanız dahi ondan hiçbir şeyi geri almayın. Siz iftira ederek ve apaçık günah işleyerek onu geri alır mısınız? [273]

(Bu buyruğa ne dersiniz ya Ömer! Allah (cc) kantar ve yüklerle mehirden baksediyor, Ömer ise miktarda bahsediyor, biz Allah (cc)'a mı? Yoksa Ömer'e mi? tabi olalım, dediğinde).

Bunun üzerine Hz. Ömer (ra) şöyle dedi. Bir kadın isabet etti ve bir erkek yanıldı. Ebu Ya'la el-Kelbi'de şöyle rivayet etmiştir: Bunun üzerine Hz. Ömer (ra) dedi ki, Allah'ım beni affet! Bütün insanlar Ömer'den daha iyi biliyor. Sonra minbere çıkarak ilan etti. Ey insanlar! Kadınlarının mehirlerini dörtyüz dirhemden fazla vermenizi yasaklamıştım. Kim isterse malından dilediği kadar versin. [274]

Burada Kadın Hz. Ömer (ra)'in dikkatini Allah'ın kitabına çekerek, hüküm koymada öncelik Allah'ın kitabı olduğunu hatırlatarak Hz. Ömer (ra)'i uyarmıştır, bu uyarılan kişi 'Hülefai Raşid'indir. Peygamber (sav)'in halifesi ve temsilcisidir, demedi be hey kadın, ben mü'minlerin emiriyim, sen beni nasıl uyarırsın, tenkid edersin, bilakis itairaf ederek, minbere çıkıp ilan etti.

Hz. Ömer (ra) şöyle dedi. Bir kadın isabet etti ve bir erkek yanıldı. Ebu Ya'la el-Kelbi'de şöyle rivayet etmiştir: Bunun üzerine Hz. Ömer (ra) dedi ki, Allah'ım beni affet! Bütün insanlar Ömer'den daha iyi biliyor. Sonra minbere çıkarak ilan etti. Ey insanlar! Kadınlarının mehirlerini dörtyüz dirhemden fazla vermenizi yasaklamıştım. Kim isterse malından dilediği kadar versin. [275]

Hz. Ömer (ra)'in kıyas ettiği şey Peygamber (sav)'in hayatıyla misal vererek anlattığı halde ki, doğru olanı yapıyordu, fakat unuttuğu veya yanıldığı bir şey vardı ki, kadın ona Allah'ın kitabında önceliğini hatırlattı, Hz. Ömer (ra) hemen kıyasında vazgeçmekle kalmadı, hemen kürsüye çıkıp yanıldığını ilan edip Allah'tan af diledi.

Eğer Hz. Ömer (ra)'in kıyası ön planda olsaydı, vermiş olduğu fetvada vazgeçmezdi. Fakat kadın onun dikkatini Allah'ın kitabına çektiği zaman, hemen vermiş olduğu fetvayı geri alarak görüşünden vageçmekle kalmadı, önce şöyle itirafta bulundu. Bir kadın isabet etti ve bir erkek yanıldı. Daha sonra Allah'ım beni affet! Bütün insanlar Ömer'den daha iyi biliyor, diyerek bu üstünlüğünü göstermiştir.

---

[270] Ebu Davud, bab, 27, 28, hd, 2106, K, Nikah; Tirmizi, bab, 23, hd, Nikah; İbni Mace, bab, 17, Nikah; Darimi, bab, 18, Nikah; Müsnedi Ahmed, c, 1, sh, 41, 48; Neylul Evtar, c, 6, sh, 189, 190, hd, 7, Sadak.
[271] Mecmuu Zevaid, c, 4, sh, 283.
[272] Tantavi'nin Ömer b. Hattab'ın hayatı adlı eseri, c, 1, sh, 321; Tekmiletu'l Mecmu', c, 15, sh, 481.
[273] Nisa Süresi: 4/20.
[274] Fıkhu'l İslami ve edilletuhu c, 9, sh, 6763.
[275] Fıkhu'l İslami ve edilletuhu c, 9, sh, 6763.

O kadını hiç kimse rencide etmedi ve kınamadı, üstelik hürmet gördü, söylediği söz halifenin hoşuna gitti, halife de memnun oldu. Ya biz olsaydık, durumumuz ne olacaktı. Hemen şöyle derdik, Halifeye itiraz etti, kâfir oldu, münafık oldu, diyerek, o zavallı kadını rencide ederdik. Günümüzde ise falan âlim söylediyse doğrudur, falan hafız söylediyse doğrudur, falan şeyh söylediyse doğrudur, falan seyyid söylediyse doğrudur, falan hoca söylediyse doğrudur, falan hacı söylediyse doğrudur, diyerek söyledikleri şeyi Allah'ın kitabına ve Peygamber (sav)'in sünnetine uyuyormu uymuyormu? Ölçmeden tartmadan hemen doğruluğa mühür basmak, bu insanı kula kulluğa götürür.

Şayet âlimin, hafızın, şeyh'in, seyyid'in, hocanın, hacının, söyledikleri Allah'ın kitabına ve Peygamber (sav)'in sünnetine uyuyorsa kesinlikle kabul ederiz, ama uymuyorsa bunu reddederiz diye bilmemiz lazımdır.

Şunu açık ve net olarak söyleyelim bu doğruluk payları, Allah'ın kitabına ve Peygamber (sav)'in sünnetine başvurulduğunda eğer bu ulvi kaynaklarla çelişmeyip o doğrultuda ise o doğrultuda ise doğrudur. Yoksa doğru olamaz. Dinin kendisine has kaynakları vardır. Din kimsenin tekelinde değildir, o kaynaklara kim tabi ise sözü alınır, tabi olmayanın ise kim olursa olsun sözü kendisine döner.

Hiçbir âlim, hiçbir hafız, hiçbir şeyh, hiçbir seyyid, hiçbir hoca, hiçbir hacı, Hz. Ömer (ra)'den daha üstün değildir, eğer bu geçenler, şer'i şerife aykırı bir fetva veya bir yanlış kıyas yaparlarsa bunların her bir yanlışına Allah'ın kitabı ve Peygamber (sav)'in sünnetine uygun bir şekilde itiraz yapabilir. Tabii ki, bu tenkidi ilim ve irfandan haberi olmayan cahilin bunu yapma hakkına sahip değildir.

Ama üzülerek ifade edeyim ki böylesi bir olayın vuku bulduğu yerde, şayet bilinçli bir Müslüman buna itiraz ederse. Hemen arkasına bir takım kuyrukları takarak. Efendim bu adam, ihvanımız değil veya cemaatımızdan biri değil veya partimizden biri değil veya gurubumuzda bir değil veya falancı, filancı, diyerek o adamı ya döverler veya o toplum içinde onu rencide ederek rezil rüsvay ederek, be hey adam sen falan zattan daha çok mu? Biliyorsun gibi mesnet ve delileri olmadıkları halde buna konuşmaya fırsatı vermezler.

Dileğim odur ki bu günümüzün bid'atçı hocaları ve mevlithanlarıda bu gerçekleri görür yapmış oldukları bid'atlerden vazgeçerek Allah'tan af dilemelerini umuyorum.

O mübarek imam İbni Hacer el-Askalani (ra)'nin o gün mevlid'in fetvasını vermişti, acaba o zat bu günümüzde olsaydı. Kur'an'ın rafa kaldırıldığını ve onun yerine mevlidin oturtulduğunu görseydi. Fakirlerin ihmal edildiği zenginlerin boy hedefi gösterdiğini görseydi. Sesim güzeldir diye o nağme çekenleri bir görseydi. Mevlid okuyan bu adam büyük âlim dedikleri o da bununla kibirlenip, gururlandığını bir görseydi. Araba alanın mevlid okuttuğunu, ölüsü ölenin mevlid okuttuğunu, ev yapanın, düğün yapanın, mevlid okuttuğunu bir görseydi. Baştabana sonra dönerek size şöyle hitap edecekti. Peygamber (sav)'in ruhaniyetinin yaşanmadığı Kur'an'ın rafa kaldırıp onun yerine mevlidi koymanız. Fakirleri ihmal edip zenginlerde o zayafetlerde bulundurup onlara şirin görünmeniz için mi? ben size fetva verdim, fakat ben sadece Peygamberin doğum günü için okuyun, okursanız iyi olur demiştim. Fakat sizi gidi sahtekârlar sizi, siz mevlidin adını kullanarak dini ihmal ettiniz mevlidi ise, dinin önüne bir perde gibi perdelediniz, onun adına dini yaşantı koydunuz. Onun için diyoruz ki bize Allah'ın kitabı, Peygamber (sav)'in sünneti yeterlidir. Yeter ki, biz onları hakkıyla yaşayalım. Bakınız, şu hadisi şerif bize neler anlatıyor.

Ebu Necih el-Irbad b. Sâriye (ra)'den, dedi ki: Peygamber (s.a.v) bize öyle bir vaaz da bulundu ki ondan kalpler titredi, gözler yaş akıttı. Ey Allah'ın Resulü dedik bu bir veda edecek

bir kişinin öğüdüne benziyor. Haydi, bize nasihatta bulun. Şöyle buyurdu. Ben size Aziz ve celil olan Allah'ın takvası (Allah'tan korkarak hareket etmenizi) başınıza Habeşli bir köle emir olarak tayin edilecek olsa dahi dinleyip itaat etmenizi tavsiye ediyorum. Çünkü şüphesiz aranızda (uzun ömür) yaşayacak olanlar pek çok ayrılıkları (Kur'an ve sünnetin dışındaki şeyler, bid'atler) görecektir. Ben size benim sünnetime ve hidayet bulmuş raşid halifelerimin sünnetine (yoluna, yaşantılarına) sarılmanızı tavsiye ediyorum. Ona sımsıkı sarılın. Çünkü sonradan uydurma her bir iş bid'attır. Her bid'at delalettir. [276] (Sapıklıktır, hak yoldan çıkmadır).

Bu hadis bid'atı şiddetle reddederken biz neden reddetmeyelim, Elbani hadis sahihtir demiştir. [277]

Çünkü her bid'at delalettir deniliyor. Bu ise geneldir, Âm'dır. Zira şunlar veya bunlar müstesnadır, diye bir ayırıma gitmemektedir. Bu hükmün umumiliğini ve bütün bid'atlerin kötü olduğunu gösterir. Eğer bir istisna söz konusu olsaydı o zaman istihsan olurdu, bid'at olmazdı. Hâlbuki genel olarak deliller böyle bir şeye delalet etmemektedir. Hata bunların yerilmesi gerekliliğini göstermektedir. [278]

10/32…Artık haktan (ayrıldıktan) sonra sapıklıktan başka ne kalır?... [279] Başka bir ayette ise,

6/38…Biz o kitapta hiçbir şeyi eksik bırakmadık… [280] Başka bir ayette ise,

4/59. Ey iman edenler! Allah'a itaat edin. Peygamber'e ve sizden olan ülülemre (idarecilere) de itaat edin. Eğer bir hususta anlaşmazlığa düşerseniz -Allah'a ve ahirete gerçekten inanıyorsanız- onu Allah'a ve Resul'e götürün (onların talimatına göre halledin); bu hem hayırlı, hem de netice bakımından daha güzeldir. [281]

6/153. Şüphesiz bu, benim dosdoğru yolumdur. Buna uyun. (Başka) yollara uymayın. Zira o yollar sizi Allah'ın yolundan ayırır. İşte sakınmanız için Allah size bunları emretti. [282]

3/31. (Resulüm!) De ki: Eğer Allah'ı seviyorsanız bana uyunuz ki Allah da sizi sevsin ve günahlarınızı bağışlasın. Allah son derece bağışlayıcı ve esirgeyicidir. [283]

Allah (cc) ben dinde bir eksiklik bırakmadım, buyuruyor. Bid'atçılar da diyorlar ki bizde mevlid bid'atı ile Allah'a ulaşırız. Hâlbuki bu da tehlikeli bir uçurumdur. Kur'an ve sünnet bid'atlere ihtiyaç yoktur. Bakınız bir hadisi şerifte şöyle buyruluyor.

Hz. Muaviye (ra)'den şöyle rivayet edildi. Bir gün Peygamber (s.a.v) aramızdayken ayağa kalktı şöyle buyurdu; bilin ki sizden önce kendilerine kitap inen kişiler yetmişiki millete (fırkaya) bölündüler. Şu (Muhammed (sav) ümmetide yetmişüç parçaya bölünecek bunlardan yetmişikisi cehennemde biriside cennettedir. Cennette olanlar, kitap ve sünnet sarılan hidayete eren onarlın amelleri gibi amel yapan kişilerdir. [284] Ebu Davud'un rivayetinde şu fazlalık vardır. Ümmetimin içerisinde öyle kavimler çıkacak ki, onlara sufli (basit) arzuları kuduz mikrobunun vucüda sirayet ettiği gibi edecektir. Bu hastalık girmedik bir damar eklem bırakmaz. [285]

---

276 Müsnedi Ahmed, c, 4, sh, 126, 127; İbni Mace, bab, 6, 7, hd, 42, 43, 45, 46; Ebu Davud, bab, 5, hd, 4607, Sünnet; Tirmizi, c, 3, sh, 98, bab, 16, hd, 2676, İlim; Darimi, bab, 16, Mukaddime.
277 Elbani, Sahih Cami', 4546.
278 Harun Ünal, Kur'an ve Hadise göre bid'at, sh, 80, 81.
279 Yunus suresi: 10/32.
280 En'am suresi: 6/38.
281 Nisa Süresi: 4/59.
282 En'am suresi: 6/153.
283 Al-i İmran suresi: 3/31.
284 Müsned Ahmed ve Ebu Davud rivayet etmişler.
285 Terğib ve Terhib Tercümesi, c, 1, sh, 106, 107.

Cabir b. Abdullah (ra)'den, Peygamber (s.a.v) şöyle buyurdu; Sözlerin en iyisi Allah'ın kitabıdır, yolların en hayırlısı Muhammed (sav)'in yoludur. İşlerin en şerlisi uydurulmuş olanlardır. Her bid'at sapıklıktır. Sonra şöyle devam ederdi. Ben mü'mine kendi canından daha ileriyim. [286]

Aişe (r.a)'den, Peygamber (s.a.v)'in şöyle buyurduğu rivayet edildi: Altı kişiye ben lanet ederim. Allah lanet eder ve duaları kabul edilen bütün peyagmberler lanet ederler. Bunlar: Yüce Allah (cc)'ın takdirine inanmayan. Allah'ın aziz kıldığını zelil, zelil kıldığını aziz kılmak için ümmetimi korkutarak, onlar üzerine musallat olan. Allah'ın haram kıldığını helal sayan, Ehli beytimden de Allah'ın haram kıldığı şeyleri helal sayanlar ve sünneti terk edenlerdir. [287] Yine, Peygamber (s.a.v)'in yolunda olmayıp ben seyidim diyene de, A'la ibni Uteybe (ra)'den, Peygamber (s.a.v) şöyle buyurdu; Ben Ehli beytenim diyen adama (benim yolumda olmadığı için) benden değilsin. [288]

Avf b. Amr (ra)'den, Peygamber (s.a.v) şöyle buyurduğunu işittim. Ben ümmetim hakkında üç şeyden korkarım, Âlimin hatasından, isyankâr arzulara uymaktan ve zalimin verdiği hükümden.[289]

Taberani, Cudaf (ra)'dan, Peygamber (s.a.v) şöyle buyurdu, Peygamberinden sonra dinlerinden bid'at uyduran her ümmet, sünnetten o bid'at kadar zayi olur. Ebu Umame (ra), Peygamber (s.a.v) şöyle buyurdu, Allah (cc) katında, gök kübbenin altında işlenilen en büyük günah, heva ve arzuların peşinde giderek, ilahlaştırılmasıdır.[290] Başka bir hadiste ise,

Enes B. Malik (r.a)'den; Peygamber (s.a.v) şöyle buyurdu, Bid'atlerle uğraşan kişiler bid'atlerini terk edinceye kadar. Allah onların tevbe etmesine engeldir. (Tevbeleri kabul etmez.)[291] Başka bir hadiste ise,

İbni Mace'nin Huzeyfe (ra)'den, Peygamber (s.a.v): Allah bid'atle uğraşan kişinin orucunu, namazını, haccını ve umresini, cihadını, tevbe ve fidyesini kabul etmez. Bu kişi İslam'dan kılın hamurdan çıktığı gibi çıkar, buyurdu. [292]

Mevlidler, dinde olmadığı halde varmış gibi, ibadet çeşitleri arasına katılmıştır. Bundan dolayı, mevlid merasimleri düzenlemek ve mevlid okumak bir bid'attır. Hattâ İslâm'da olmayan, ölünün kırkıncı, elli ikinci gecelerinde okunması İslamla ilgili olmayan bir merasim ve ibadet şekli ile icra edilmesi haramdır.

Ancak, Mevlid, halk arasında büyük bir ibadet olarak kabul edilmekte, ölülerin ruhu için mevlidler okutularak, onların günahlarının bağışlanacağı zannedilmektedir. Halkın cehaletinden ve yanlış itikadlarından istifade eden mevlid okuyucu hanendeler, bir piyasa oluşturarak, bunu ticarî bir çıkar aracı yapmışlardır. Bu tip bir kabul ve davranışın İslamî olmadığı hususu ile ilgili herhangi bir ihtilaf sözkonusu değildir. Böyle bir olaya sebeb olan herkes dinen sorumludur. Merasimlerde mevlid okunmasının vazgeçilmez bir âdet haline getirilişinin sakıncalarından biri de, netice olarak insan kelâmı bir şiir olan bu metinlerin, okunması ve dinlenilmesi ibadet olan Kur'an ile eşdeğerde görülmeğe ve değerlendirilmeğe başlanılması tehlikesidir. [293]

---

[286] Müslimü İbni Mace ve diğerleri rivayet etmiştir; Terğib ve Terhib Tercümesi, c, 1, sh, 106.

[287] Taberani 'Kebir'de. İbni Huzeyme 'Sahih'inde ve Hâkim rivayet etmişlerdir. Hâkim: Bu hadisin isnadı sahihtir. İlletli olduğuna muttali olmadım, demiştir. Terğib ve Terhib Tercümesi, c, 1, sh, 107.

[288] Müsnedi Ahmed, c, 2, sh, 133.

[289] Terğib ve Terhib Tercümesi, c, 1, sh, 108.

[290] Taberani, Kitabus Sünne'de. İbni ebi Asımdan rivayet etmişlerdir; Terğib ve Terhib Tercümesi, c, 1, sh, 109.

[291] Bezar, Beyhaki ve diğerleri rivayet etmişlerdir; Terğib ve Terhib Tercümesi, c, 1, sh, 110.

[292] Taberani rivayet etmiş, isnadı hasendir, demiştir; Terğib ve Terhib Tercümesi, c, 1, sh, 110.

[293] Şamil İslam Ansiklopedisi, c, 4, 175, 176; Ömer TELLİOĞLU

(1516) SEKİZİNCİ KİTAP DÖRDÜNCÜ BÖLÜMÜN SORULARI VE CEVAPLARI

Velimenin Hükmü

Soru-27- Velime yemeği düğünde düğün sahibinin üzerine yemek vermesi nedir?

Cevap-27- Velime (düğün yemeğine verilen isimdir) yemeği düğünde (düğün sahibinin) üzerine (yemek vermesi) sünnettir.

Soru-28- Velime düğün yemeğine icabeti ise yani o düğün yemeğine gitmek şart mıdır?

Cevap-28- Velime düğün yemeğine icabeti ise (yani o düğün yemeğine gitmek) vaciptir. Ancak (şer'i) bir özür yoksa (Mesela o düğün yemeğinde içki içiliyorsa kadın ve erkek beraber oturuyorsa buda bir özürdür).

خِتَامُهُ مِسْكٌ وَفِى ذَلِكَ فَلْيَتَنَافَسِ الْمُتَنَافِسُونَ (المطففين)26

«Onun sonu misktir. Bunda imrenecekler imrensin.» Mutaffifin –26.

(1517) SEKİZİNCİ KİTAP BEŞİNCİ BÖLÜMÜN ARAPÇA METNİ

[5 فصل] وَالتَّسْوِيَةُ فِى الْقَسْمِ بَيْنَ الزَّوْجَاتِ وَاجِبَةٌ وَلاَيَدْخُلُ عَلَى غَيْرِ الْمَقْسُومِ لَهَا لِغَيْرِ حَاجَةٍ وَإِذَا أَرَادَ السَّفَرَ أَقْرَعَ بَيْنَهُنَّ وَخَرَجَ بِالَّتِى تَخْرُجُ لَهَا الْقُرْعَةُ وَإِذَا تَزَوَّجَ جَدِيدَةً خَصَّهَا بِسَبْعِ لَيَالٍ إِنْ كَانَتْ بِكْرًا وَبِثَلاَثٍ إِنْ كَانَتْ ثَيِّبًا وَإِذَا خَافَ نُشُوزَ الْمَرْأَةِ وَعَظَهَا فَإِنْ أَبَتْ إِلاَّ النُّشُوزَ هَجَرَ هَا فَإِنْ أَقَامَتْ عَلَيْهِ هَجَرَهَا وَضَرَبَهَا وَيَسْقُطُ بِالنُّشُوزِ قَسْمُهَا وَنَفَقَتُهَا.

(1518) SEKİZİNCİ KİTAP BEŞİNCİ BÖLÜMÜN KELİME MANASI

[5 فصل] وَالتَّسْوِيَةُ فِى الْقَسْمِ بَيْنَ الزَّوْجَاتِ وَاجِبَةٌ وَلاَيَدْخُلُ عَلَى غَيْرِ الْمَقْسُومِ

Taksim edilmiş / Değil / Üzerine / Girilmez / Vacip olur / Hanımlar / Arası / Taksimatta / Eşit tutar / Fasıl / Beş-inci

لَهَا لِغَيْرِ حَاجَةٍ وَإِذَا أَرَادَ السَّفَرَ أَقْرَعَ بَيْنَهُنَّ وَخَرَجَ بِالَّتِى تَخْرُجُ لَهَا الْقُرْعَةُ وَإِذَا

Ne zaman ki / Kura / O kadın için / Çıkar / O kadınla / Çıktı / Onların arasında / Kura çeker / Sefer-e / Dilerse / Ne zaman ki / İhtiyaç olmadan / O kadın için

تَزَوَّجَ جَدِيدَةً خَصَّهَا بِسَبْعِ لَيَالٍ إِنْ كَانَتْ بِكْرًا وَبِثَلاَثٍ إِنْ كَانَتْ ثَيِّبًا وَإِذَا خَافَ

Evlenir, Yeni, Ona mahsus, Yedi ile, Gece-ler, Eğer, Olur-sa, Bekar, Üç ile, Eğer, Olur-sa, Dul kadın, Ne zaman ki, Korktu

نُشُوزَ الْمَرْأَةِ وَعَظَهَا فَإِنْ أَبَتْ إِلاَّ النُّشُوزَ هَجَرَهَا فَإِنْ أَقَامَتْ عَلَيْهِ هَجَرَهَا وَضَرَبَهَا

İtaatsizlik, Kadın, Ona vazeder, Eğer, Men eder, Ancak, İtaatsizlik, Terk etti, O kadını, Eğer, İkame eder, Onun üzerine, Terk etti, O kadını, Onu dövdü

وَيَسْقُطُ بِالنُّشُوزِ قَسْمُهَا وَنَفَقَتُهَا.

Sakıt olur, İtaatsizlikle, Onun taksimi, Onun nafakası

(1519) SEKİZİNCİ KİTAP BEŞİNCİ BÖLÜMÜN TOPLU MANASI

(1520) Taksimat Ve Nüşuzun Hükmü
(1521) Hanımlar Arasında Eşit Davranmak

Taksimat (hanımlarıyla eşit bir şekilde gecelemek), kadınlar arasında eşit davranmak vaciptir. (Geceleme sırasında olan bir kadının geceleme sırasında olan kadının (kocası diğer hanımlarının yanına) giremez. Eğer sefere çıkarsa kadınlar arasında kura çeker, kura hangi kadına çıkarsa onunla yolculuk yapar.

(1522) Bekar Veya Dul Kadınla Evlenen Yalnızca Kaç Gece Beraber Kalırlar?

Eğer yeni bir kadınla evlenirse, o da bekar ise onun yanında yedi gece, eğer dul ise üç gece (peşpeşe onun yanında geceler).

(1523) Hanımı İle Geçinemeyen Erkeklerin Ne Yapmaları Lazımdır?

Bir kimse karısının itaatsizliğinden korkarsa, ona vaaz eder. Eğer (vaaz kendisine fayda vermezse) itaatsizlikte devam ederse, ancak (koca hanımının yatağını) terk eder. Eğer buna rağmen itaatsizliğe devam ederse, onu döver. İtaatsizlik (ve baş kaldırmada devam eden bir hanımın) geceleme sırası ve nafakası (koca tarafından) sakıt olur. (İtaatsizlik ortadan kalkınca geceleme sırası ve nafaka devam eder).

(1524) SEKİZİNCİ KİTAP BEŞİNCİ BÖLÜMÜN DELİLLERİ

(1525) Taksimat Ve Nüşuzun Delilleri

Bununla ilgili deliller şöyledir.

Ebu Hureyre (ra)'den Peygamber (s.a.v) şöyle buyurduğunu rivayet etmiştir. Kimin iki karısı olurda (bunlardan sadece) birine meylederse, kıyamet günü bir tarafı (yere) sarkık olarak gelir. [294] Hadisin isnadı sahihtir. [295] Başka bir hadiste ise,

Hz. Aişe (r.a)'den, demiştir ki. Resûlullah (sav) geceleri hanımları arasında paylaştırarak adaleti sağlar ve Ey Allah'ım benim elimden gelen taksimim budur. Sen gücümün yetmediği hususlarda beni hesaba çekme, diye dua ederdi. Bu hadisi dört sünen sahibi rivayet etmiş. [296] Bu hadise İbni Hibban ve Hâkim sahihtir demişlerdir. [297]

(1526) Birden Fazla Hanımı Olan Ve Bunun Delilleri

Eğer sefere çıkarsa kadınlar arasında kura çeker, kura hangi kadına çıkarsa onunla yolculuk yapar. Bununla ilgili deliller ise şöyledir,

Hz. Aişe (r.a)'den, demiştir ki. Resûlullah (sav) bir sefere çıkmak istediği kadınları arasında kur'a çekmek adeti idi. Kadınların hangisinin payı çıkarsa, Resûlullah (sav) beraberinde o kadınla yola çıkardı. Yine Resûlullah (sav) kadınlarından her bir kadının gününü ve gecesini ayırırdı. Yalnız Sevde bintu Zem'a kendi gününü ve gecesini, bununla Resûlullah (sav)'in rızasını kazanmak için, peygamberin zevcesi Aişe'ye hibe etmişti.[298]

(1527) Bekar Veya Dul Kadınla Evlenen Yalnızca Kaç Gece Beraber Kalmanın Delilleri

Eğer yeni bir kadınla evlenirse, o da bekar ise onun yanında yedi gece, eğer dul ise üç gece (peşpeşe onun yanında geceler). Bununla ilgili deliller ise şöyledir,

Enes B. Malik (r.a)'den; şöyle rivayet edilmiş. Bir kimse dul (karısı) üzerine bir bakire bir kızla evlendiğinde (nöbete tabi olmaksızın) yedi gün onun yanında kalırdı (sonra nöbet tayin

---

[294] Ebu Davud, bab, 37, 38, hd, 2133, K, Nikâh; Tirmizi, bab, 24, hd, 1141, K, Nikâh; Müsnedi Ahmed, c, 2, sh, 295, 347, 371; İbni Mace, hd, 1961, Babu kasame beynen nisai; Buluğul meram min edilletil ahkâm, sh, 352.

[295] Sübülüs Selam, c, 3, sh, 255.

[296] Buluğul meram min edilletil ahkâm, sh, 352, hd, 1084; Ebu Davud, bab, 37, 38, hd, 2134, K, Nikâh; Tirmizi, bab, 41, hd, 1140, K, Nikâh; Nesai, c, 7, sh, 64, bab, 2; İbni Mace, bab, 47, hd, 1971, K, Nikâh; Darimi, bab, 25, Nikâh; Müsnedi Ahmed, c, 6, sh, 144.

[297] Sübülüs Selam, c, 3, sh, 254, babu kasame.

[298] Buğari, bab, 16, Hibe; Müslim, hd, 2270, Babu fi hadaisil ifk, K, Tevbe; Buluğul meram min edilletil ahkâm, sh, 354, hd, 1092.

ederdi). Bakire üzerine bir dul bir dul kadınla evlendiğinde de onun yanında üç gün kalırdı. [299] Hadis Muttefekun aleyhtir. Yani Hadiste ittifak vardır. [300]

Darekutni, Enes B. Malik (r.a)'den, rivayet ettiği hadisi şerifte ise şöyledir,

Enes B. Malik (r.a) dedi ki, ben Resûlullah (sav)'den işittim. Bekar için yedi gün dul için üç gündür buyurdu. Sonra hanımlarının (nöbet sırasına) döndü. [301]

Başka bir hadiste ise, Ebubekr b. Abdurrahman (ra)'dan, şöyle rivayet edilmiştir. Resûlullah (sav) Ümmü Seleme (ra) ile evlenip onunla zifafa girdiği zaman zifaf müddeti sonunda yanından ayrılmak isteyince Ümmü Seleme (ra) Peygamber (s.a.v)'in elbisesinden tuttu. Bunun üzerine Resûlullah (sav) eğer istersen senin yanında kalmayı artırırım da bu fazlalığı nöbetine sayarım. Çünkü bakire için yedi gün dul içinde üç gün (zifaf) hakkı vardır, buyurdu. [302]

Hz. Aişe (r.a), Urve b. Zübeyr (ra) şöyle demiştir. Ey kızkardeşimin oğlu! Resûlullah (sav) (biz hanımlarının) nöbetlerimizde yanımıza uğrarken, bazımızı bazımıza tercih etmezdi, hatta bazı günler olurdu ki o hepimizi dolaşır; hanımlarından herbirine cimada bulunmaksızın yaklaşırdı, o kadının kendi nöbeti gelip Resûlullah (sav) onun yanında kalana kadar bu böyle devam ederdi. [303]

Bazen olurdu, hanımlarından birisi diğerine kendisinin nöbet gününü kumasına hibe ederdi işte misal.

Hz. Aişe (r.a)'den, şöyle rivayet etmiştir. Sevde binti Zem'a kadar ahlakını edinmeyi istediğim bir kadın görmüş değilim. O kendiside kalp kuvveti ve zeka keskinliği bulunan bir kadındı. O yaşlandığı zaman Resûlullah (sav)'dan hakkı olan nöbet gününü bana hibe etti. Bizzat kendisi Ey Allah'ın Resûlü (sav)! Ben sende hakkım olan nöbet günümü Aişe'ye hibe ettim. Artık Resûlullah (sav)'da biri benim günüm, diğeride Sevde'nin günü olmak için iki gün bana ayırır oldu. [304] Hadis Muttefekun aleyhtir. Yani Hadiste ittifak vardır. [305]

4/3. Eğer (kendileriyle evlendiğiniz takdirde) yetimlerin haklarına riayet edememekten korkarsanız beğendiğiniz (veya size helâl olan) kadınlardan ikişer, üçer, dörder alın. Haksızlık yapmaktan korkarsanız bir tane alın; yahut da sahip olduğunuz (cariyeler) ile yetinin. Bu, adaletten ayrılmamanız için en uygun olanıdır. [306]

Ebu Hureyre (ra)'den, Peygamber (s.a.v) şöyle buyurdu; Bir erkeğin iki karısı olan ve onlar arasında adaletli davranmazsa kıyamet günü bir tarafı (yere) sakık olarak gelir. [307] Başka bir hadiste ise şöyledir,

Hz. Aişe (r.a)'den, şöyle rivayet etmiştir, Resûlullah (sav) hanımları arasında (günlerini) adaletle böler ve Allah'ım elimde gelen hususta benim taksimim budur. Senin kadir olduğun ve fakat elimden gelmeyen hususlarda beni kınama derdi. [308]

---

[299] Buğari, bab, 101, Nikah; Müslim, hd, 1461, Babu iza tezevvece seyyibi alel bikri, Nikah Kitabı; Yine Müslim'in Babu kadere ma tüstehekkul bikre ve seyyibi min ikameti zevci indeha akabiz zifaf, Rada; Kitabı; Neylul Evtar, c, 6, sh, 241.
[300] Sübülüs Selam, c, 3, sh, 255.
[301] Neylul Evtar, c, 6, sh, 241, hd, 3.
[302] Müslim, hd, 1461, Rada;
[303] Ebu Davud, bab, 37, 38.
[304] Müslim, c, 2, sh, 1085, bab, 14, hd, 1463, Rada; Buğari, bab, 99, Nikah; Buluğul meram min edilletil ahkâm, sh, 353, hd, 1088.
[305] Sübülüs Selam, c, 3, sh, 257.
[306] Nisa Süresi: 4/3.
[307] Ebu Davud, bab, 37, 38, hd, 2133, Nikah; Tirmizi, bab, 24, hd, 1141, K, Nikah; Müsnedi Ahmed, c, 2, sh, 295, 347, 371.
[308] Ebu Davud, bab, 37, 38, hd, 2134, Nikah; Tirmizi, bab, 41, hd, 1140, K, Nikah; Müsnedi Ahmed, c, 6, sh, 144; Nesai, c, 57 sh, 64.

(1528) Kocanın Yeni Bir Kadınla Evlenmesinin Delilleri

Eğer yeni bir kadınla evlenirse, o da bekar ise onun yanında yedi gece, eğer dul ise üç gece (peşpeşe onun yanında geceler). Bununla ilgili deliller ise şöyledir,

Enes B. Malik (r.a)'den; şöyle rivayet edilmiş. Bir kimse dul (karısı) üzerine bir bakire bir kızla evlendiğinde (nöbete tabi olmaksızın) yedi gün onun yanında kalırdı (sonra nöbet tayin ederdi). Bakire üzerine bir dul bir dul kadınla evlendiğinde de onun yanında üç gün kalırdı. [309] Hadis Muttefekun aleyhtir. Yani Hadiste ittifak vardır. [310]

Darekutni, Enes B. Malik (r.a)'den, rivayet ettiği hadisi şerifte ise şöyledir,

Enes B. Malik (r.a) dedi ki, ben Resûlullah (sav)'den işittim. Bekar için yedi gün dul için üç gündür buyurdu. Sonra hanımlarının (nöbet sırasına) döndü. [311]

Başka bir hadiste ise, Ebubekr b. Abdurrahman (ra)'dan, şöyle rivayet edilmiştir. Resûlullah (sav) Ümmü Seleme (ra) ile evlenip onunla zifafa girdiği zaman zifaf müddeti sonunda yanından ayrılmak isteyince Ümmü Seleme (ra) Peygamber (s.a.v)'in elbisesinden tuttu. Bunun üzerine Resûlullah (sav) eğer istersen senin yanında kalmayı artırırım da bu fazlalığı nöbetine sayarım. Çünkü bakire için yedi gün dul içinde üç gün (zifaf) hakkı vardır, buyurdu. [312]

Hz. Aişe (r.a), Urve b. Zübeyr (ra) şöyle demiştir. Ey kızkardeşimin oğlu! Resûlullah (sav) (biz hanımlarının) nöbetlerimizde yanımıza uğrarken, bazımızı bazımıza tercih etmezdi, hatta bazı günler olurdu ki o hepimizi dolaşır; hanımlarından herbirine cimada bulunmaksızın yaklaşırdı, o kadının kendi nöbeti gelip Resûlullah (sav) onun yanında kalana kadar bu böyle devam ederdi. [313]

Bazen olurdu, hanımlarından birisi diğerine kendisinin nöbet gününü kumasına hibe ederdi işte misal.

Hz. Aişe (r.a)'den, şöyle rivayet etmiştir. Sevde binti Zem'a kadar ahlakını edinmeyi istediğim bir kadın görmüş değilim. O kendiside kalp kuvveti ve zeka keskinliği bulunan bir kadındı. O yaşlandığı zaman Resûlullah (sav)'dan hakkı olan nöbet gününü bana hibe etti. Bizzat kendisi Ey Allah'ın Resûlü (sav)! Ben sende hakkım olan nöbet günümü Aişe'ye hibe ettim. Artık Resûlullah (sav)'da biri benim günüm, diğeride Sevde'nin günü olmak için iki gün bana ayırır oldu. [314] Hadis Muttefekun aleyhtir. Yani Hadiste ittifak vardır. [315]

İşte böyle en büyük önder ve rehber olan Allah'ın Resûlü (sav) her haliyle ümmetine adalet timsali olmuş. Ümmetinide bu yüce adalet uygun işler yapmaya çağırmış. Nitekim yüce Rabbimizin yüce kitabı olan Kur'an'ı Kerim'de buyruğu şöyledir,

4/3. Eğer (kendileriyle evlendiğiniz takdirde) yetimlerin haklarına riayet edememekten korkarsanız beğendiğiniz (veya size helâl olan) kadınlardan ikişer, üçer, dörder alın. Haksızlık

---

[309] Buğari, bab, 101, Nikah; Müslim, hd, 1461, Babu iza tezevvece seyyibi alel bikri, Nikah Kitabı; Yine Müslim'in Babu kadere ma tüstehekkul bikre ve seyyibi min ikameti zevci indeha akabiz zifaf, Rada; Kitabı; Neylul Evtar, c, 6, sh, 241.

[310] Sübülüs Selam, c, 3, sh, 255.

[311] Neylul Evtar, c, 6, sh, 241, hd, 3.

[312] Müslim, hd, 1461, Rada;

[313] Ebu Davud, bab, 37, 38.

[314] Müslim, c, 2, sh, 1085, bab, 14, hd, 1463, Rada; Buğari, bab, 99, Nikah; Buluğul meram min edilletil ahkâm, sh, 353, hd, 1088.

[315] Sübülüs Selam, c, 3, sh, 257.

yapmaktan korkarsanız bir tane alın; yahut da sahip olduğunuz (cariyeler) ile yetinin. Bu, adaletten ayrılmamanız için en uygun olanıdır. [316]

İşte böylece yüce Dinimiz kadınlar arasındaki taksimatı yaparken adaletli davranmayı emreder eğer adaletli davranılmayacağından korkarsa bir tane ile evlenmeyi önerir. Şabı yüce Peygamber (s.a.v)'in bütün iş ve hareketlerinden adaletli davranmış o güzel ahlak örneği ile bize örnek olmuş ve şöyle buyurarak biz, gafil olan ümmetinide kendisi davranarak teşvik buyurmuşlardır.

Ebu Hureyre (ra)'den, Peygamber (s.a.v) şöyle buyurdu; Bir erkeğin iki karısı olan ve onlar arasında adaletli davranmazsa kıyamet günü bir tarafı (yere) sakık olarak gelir. [317] Başka bir hadiste ise şöyledir,

Hz. Aişe (r.a)'den, şöyle rivayet etmiştir, Resûlullah (sav) hanımları arasında (günlerini) adaletle böler ve Allah'ım elimde gelen hususta benim taksimim budur. Senin kadir olduğun ve fakat elimden gelmeyen hususlarda beni kınama derdi. [318]

(1529) Hanımı İle Geçinemeyen Erkeklerin Ne Yapmaları Lazım oluşunun Delilleri

Bir kimse karısının itaatsizliğinden korkarsa, ona vaaz eder. Eğer (vaaz kendisine fayda vermezse) itaatsizlikte devam ederse, ancak (koca hanımının yatağını) terk eder. Eğer buna rağmen itaatsizliğe devam ederse, onu döver. İtaatsizlik (ve baş kaldırmada devam eden bir hanımın) geceleme sırası ve nafakası (koca tarafından) sakıt olur. (İtaatsizlik ortadan kalkınca geceleme sırası ve nafaka devam eder). Bununla ilgili deliller ise şöyledir,

4/34. Allah'ın insanlardan bir kısmını diğerlerine üstün kılması sebebiyle ve mallarından harcama yaptıkları için erkekler kadınların yöneticisi ve koruyucusudur. Onun için sâliha kadınlar itaatkârdır. Allah'ın kendilerini korumasına karşılık gizliyi (kimse görmese de namuslarını) koruyucudurlar. Baş kaldırmasından endişe ettiğiniz kadınlara öğüt verin, onları yataklarda yalnız bırakın ve (bunlarla yola gelmezlerse) dövün. Eğer size itaat ederlerse artık onların aleyhine başka bir yol aramayın; çünkü Allah yücedir, büyüktür. [319]

Dikkat edilirse Rabbimiz erkeğin kadın üzerinde hakim olduğunu beyan ediyor. Kadınları sağlam bir teminat altına alarak erkeği sorumlu tutuyor. Şayet aralarında bir tatsızlık ve kocaya karşı nahoş veya itaatsizlik gibi bir durum meydana gelirse o erkeğin o itaatsizlik yapan kadına karşı nasıl davranacağını yüce kitabında, bize kademeli, kademeli izah ediyor:

Birinci kademede: Onlara öğüt ve nasihat verin deniliyor.

İkinci kademede: O kadınlara öğüt ve nasihat fayda vermiyorsa yataklarını terk edin, deniliyor. Çünkü tabiatıyla kadın yatağında yalnız kaldığı zaman düşünme fırsatı meydana geliyor. Ve aynı zamanda kocasının kendisini yalnız bıraktığı için ona ağır geliyor. Bu da o kadın için bir terbiye metodudur.

Üçüncü kademe ise: Eğer bir veya ikinci kademede yapılan uygulamada bunların hiçbirinde ders almayıp eski haline devam ederse zaruri olarak, terbiyelenip edeplenmesi için, üçüncü kademedeki dövme metodu devreye girer ki, bu da islah olması içindir, aynı zamanda

[316] Nisa Süresi: 4/3.
[317] Ebu Davud, bab, 37, 38, hd, 2133, Nikah; Tirmizi, bab, 24, hd, 1141, K, Nikah; Müsnedi Ahmed, c, 2, sh, 295, 347, 371.
[318] Ebu Davud, bab, 37, 38, hd, 2134, Nikah; Tirmizi, bab, 41, hd, 1140, K, Nikah; Müsnedi Ahmed, c, 6, sh, 144; Nesai, c, 57 sh, 64.
[319] Nisa Süresi: 4/34.

İslam'ın hoş görmediği bir metottur ki, son çare olarak baş vurulması gereken bir terbiye usuludur ki, bu da medeniyetin en yüksek zirvesi demektir.

Şimdide bununla ilgili Allah'ın bize rahmet olarak gönderdiği Allah'ın dostu ve habibi olan Hz. Muhammed (sav) bu uygulamaları nasıl uyguladığını göreceğiz,

Ebu Hureyre (ra)'den Peygamber (s.a.v) şöyle buyurdu; Bir adam karısını yatağına çağırdığında gelmezde bu yüzden kocası geceyi ona öfkeli olarak geçirirse, sabaha kadar melekler o kadına lanet ederer. [320] Başka bir hadiste ise şöyledir,

Nefsimi kudret elinde tutan Allah'a yemin ederim ki, kadın kocasının hakkını yerine getirmedikçe, Rabbinin hakkını yerine getirmiş sayılmaz. [321]

Başka bir hadiste ise, Peygamber (s.a.v) şöyle buyurdu; Kocası kendisinde razı olduğu halde ölen kadın cennete gider. [322] Başka bir hadiste ise,

Ebu Hureyre (ra)'den Peygamber (s.a.v) şöyle buyurdu; Kadın kocasının döşeğini terkederek gecelediği zaman bu ayrılıktan geri dönünceye kadar melekler ona (kadına) lanet eder, buyurdu demiştir. [323]

Abdullah b. Abbas (ra)'den, Peygamber (s.a.v), Cehennem ehlinin çoğu kadınlar olduğunu gördüm. Ya Resûlullah (sav) ne sebeble (kadınların buna mustahak oluyorlar?) diye sordular. Resûlullah (sav) küfürleri sebebiyle buyurdu. Allah'ı inkar mı ediyorlar denildi? Resûlullah (sav) kocalarına karşı nankörlük ederler, iyiliğe nankörlük ederler. İçlerinden birine dünya oldukça iyilik etsende sonra senden (memnun olmayacağı) bir şey görse (hemen): Senden asla hiçbir hayır görmedim ki! Der, buyurdu. [324]

Dikkat edilirse bu hadisi şerifler hep ikaz nasihat babındandır. Bu ayette geçen birinci kademenin öğüt ve nasihatı içeren bir vaazdır. Eğer bu nasihatlerden fayda gelmezse, ikinci kademe devreyey girer ki, bu da o kadının yatağını terketmektir ki, bunu Resûlullah (sav) hayatında görüyoruz. Bir hadisi şerifte ise şöyledir,

Hafsa (ra) o sözü Aişe (ra)'ye açıkladığı zaman, işte o sözden dolayı (yani Peygamber (s.a.v)'in Aişe (ra)'nin nöbeti gününde Mısırlı Mariye (ra) ile yalnız kalması: Hafsa (ra)'nın bunu bilipte Aişe (ra)'ye ifşa etmesinden dolayı) Peygamber (s.a.v) kadınlarından yirmidokuz gece ayrılıp yalnızlığa çekildi. Peygamber (s.a.v)'in kadınlarına öfkesinin şiddetinden ve Allah (cc)'ın kendisini: Ey Peygamber, sen zevcelerinin hoşnutluğunu arayarak. Allah'ın sana helal kıldığı şeyi için (kendine) haram ediyorsun? [325] Kavliyle azarladığı zaman ben kadınların yanına girecek değilim, demişti. Nihayet yirmidokuz gece geçince, Aişe (ra)'nin yanına girdi ve onun nöbetine tesadüf ettiği için onunla başladı. Aişe Ya Resûlullah (sav), sen bizim yanımıza bir ay girmeyeceğine yemin etmiştin. Sen ise bu gün benim iyice saymakta olduğum yirmidokuzuncu gecenin sabahına girdin, dedi. Peygamber (s.a.v) ay yirmi dokuz gecedir. Bu ayda yirmidokuz gece oldu buyurdu. Aişe (ra) Bundan sonra Allah (cc) tağyir ayetini indirdi. (Ayet şöyle ki: Ey Peygamber, hanımlarına söyle. Eğer dünya hayatını ve zinetini istiyorsanız, haydi geliniz donatayım ve güzellikle bırakıp salıvereyim. Yok eğer Allah ve Resûlunü ve ahiret yurdunu istiyorsanız, haberiniz olsun ki, Allah içinizden güzellik (iyilik) edenlere pek büyük bir mükafat hazırlamıştır.)[326] Peygamber kadınlarından ilk olarak muhayyer kılmaya

---

[320] Ebu Davud, bab, 38, 40, hd, 2141, Nikah; Buğari, bab, 7, Bedeul Halk, bab, 85, Nikah; Müslim, 120, Nikah; Tirmizi, bab, 10, Rada; Darimi, bab, 38, Nikah.
[321] Müslim, 121, Nikah; Müsnedi Ahmed, c, 4, sh, 381; İbni Mace, hd, 1853.
[322] Tirmizi, hd, 1161.
[323] Buğari, bab, 86, Nikah.
[324] Buğari, bab, 89, Nikah.
[325] Tahrim Süresi: 66/1.
[326] Ahzab Süresi: 33/28,29.

benimle başladı. Bende kendisini tercih ettim. Sonra diğer kadınları muhayyer kıldı, onlarda Aişe'nin dediği gibi söylediler. [327]

Görüldüğü gibi Resûlullah (sav)'ın hayatında bir ay kadınlarını terketme vardır ve demiştik bu da serkeşliğin önüne geçmenin ikinci yoludur. Üçüncü kademede ise dövme devreye girer bu son kademedir ki, İslam bunu hem hoş görmemiş hem de serkeşliğin önünü kapatmak için müsaade etmiştir ki, İmam Buhari bunu bir bab da beyan ederek: Kadına vurmada hoşa gitmeyen şeyler babında. Kadınları (şiddetli ve eza vermeyen bir dövüşle) dövün. Nisa Süresi: 4/24, ayetini zikretmiş ve Abdullah b. Zem'a (ra)'den, şu hadisi rivayet etmiştir. Peygamber (s.a.v) Sizden herhangi biriniz karısını, köle döver gibi dövmesin. Sonra (belki de) o günün sonunda o kadınla (boyun boyuna sarılıp) münasbet yapacaktır, buyurmuştur. [328] Başka bir rivayette ise,

Sizden biri kadınına hayvanı vurur gibi vurur, niçin vurur? Sonra belki onunla kucaklaşıyor. [329] Başka bir rivayette ise,

Muaviye b. Hayde (ra)'den, Peygamber (s.a.v) kendisini (karını) çirkinlikle nitelendirme ve dövme, buyurdu. [330]

Hz. Aişe (r.a)'den, şöyle rivayet etmiştir, Resûlullah (sav) hiç kimseyi dövmedi, ne bir kadını ne de bir hizmetçiyi. Ancak Allah yolunda yaptığı cihad hariç. [331]

İyas b. Abdullah (ra)'dan, Resûlullah (sav) şöyle buyurdu. Allah'tan emanet olarak aldığınız kadınlara vurmayın. Bunun üzerine Hz. Ömer (ra), Resûlullah (sav)'a gelerek. Kadınlar kocalarına itaat etmemeye başladı, dedi: Resûlullah (sav) dövmelerine izin verdi. [332]

Bu en son terbiyelendirme merhalesidir. Bundan sonra eğer, kadın yine itaatsizlik yaparsa koca onu ya iyilikle tutar veya yine iyilikle salıverir. Fakat dövmemek en güzel bir yoldur. Eğer koca hanımında açık bir fuhuş görmedikçe karıkoca arasında ufak tefek sürtüşmeler karşısında sabır ve tahammül gösterirse o koca mükafat sahibi olur. Belki bu vesileyle kadın kendine gelir, itaatsizliği bırakır.

(1530) SEKİZİNCİ KİTAP BEŞİNCİ BÖLÜMÜN SORULARI VE CEVAPLARI

Taksimat Ve Nüşuzun Hükmü

Soru–29- Taksimat (hanımlarıyla eşit bir şekilde gecelemek), kadınlar arasında eşit davranmak vacip midir?

Cevap–29- Taksimat (hanımlarıyla eşit bir şekilde gecelemek), kadınlar arasında eşit davranmak vaciptir.

Soru- 30- Geceleme sırasında olan bir kadının geceleme sırasında olan kadının (kocası diğer hanımlarının yanına) girebilir mi?

Cevap–30- Geceleme sırasında olan bir kadının geceleme sırasında olan kadının (kocası diğer hanımlarının yanına) giremez.

Soru–31- Eğer erkek sefere çıkarsa kadınlar arasında ne gibi bir muamele yapar?

Cevap–31- Eğer erkek sefere çıkarsa kadınlar arasında kura çeker, kura hangi kadına çıkarsa onunla yolculuk yapar.

---

[327] Buğari, bab, 84, Nikah.
[328] Buğari, bab, 94, Nikah.
[329] Tahrirul Merre tercümesi, c, 4, 181.
[330] Ebu Davud, bab, 41, 42, hd, 2143, Nikah.
[331] Müslim, 7/80.
[332] Ebu Davud, hd, 1879; Fethulbari Şerhi Buğari, c, 11, sh, 215; Tahrirul Merre tercümesi, c, 4, sh, 180, 181, naklen.

Soru–32- Bekâr veya dul olan bir kadınla evlenen kaç gece onlarla yalnız başına kalabilirler?

Cevap-32- Eğer yeni bir kadınla evlenirse, o da bekar ise onun yanında yedi gece, eğer dul ise üç gece (peş peşe onun yanında geceler).

Soru-33- Hanımı ile geçinemeyen erkeklerin ne yapmaları lazımdır?

Cevap-33- Bir kimse karısının itaatsizliğinden korkarsa, ona vaaz eder. Eğer (vaaz kendisine fayda vermezse) itaatsizlikte devam ederse, ancak (koca hanımının yatağını) terk eder. Eğer buna rağmen itaatsizliğe devam ederse, onu döver. İtaatsizlik (ve baş kaldırmada devam eden bir hanımın) geceleme sırası ve nafakası (koca tarafından) düşer. (İtaatsizlik ortadan kalkınca geceleme sırası ve nafaka devam eder).

خِتَامُهُ مِسْكٌ وَفِى ذَلِكَ فَلْيَتَنَافَسِ الْمُتَنَافِسُونَ (المطففين)26

«Onun sonu misktir. Bunda imrenecekler imrensin.» Mutaffifin –26.

(1531) SEKİZİNCİ KİTAP ALTINCI BÖLÜMÜN ARAPÇA METNİ

[6 فصل]وَالْخُلْعُ جَائِزٌ عَلَى عِوَضٍ مَعْلُومٍ وَتْملِكُ بِهِ الْمَرْأَةُ نَفْسَهَاوَلاَرَجْعَةَ لَهُ عَلَيهَا إِلاَّ بِنِكَاحٍ جَدِيدٍ وَيَجُوزُ الخُلْعُ فِى الطُّهْرِ وَفِى الْحَيْضِ وَلاَيَلْحَقُ الْمُخْتَلِعَةَ الطَّلاَقُ.

(1532) SEKİZİNCİ KİTAP ALTINCI BÖLÜMÜN KELİME MANASI

[6 فصل]وَالْخُلْعُ جَائِزٌ عَلَى عِوَضٍ مَعْلُومٍ وَتْملِكُ بِهِ الْمَرْأَةُ نَفْسَهَاوَلاَرَجْعَةَ لَهُ عَلَيهَا

Altı-ıncı / Fasıl / Ğul'u (çekişme) / Caiz olur / Üzerine / Yerine bedeline / Bilinen / Mülk eder / O bilinenle / Kadın / O kadın nefsini / Dönemez / O erkek / O kadının üzerine

إِلاَّ بِنِكَاحٍ جَدِيدٍ وَيَجُوزُ الخُلْعُ فِى الطُّهْرِ وَفِى الْحَيْضِ وَلاَيَلْحَقُ الْمُخْتَلِعَةَ الطَّلاَقُ.

Ancak / Nikah ile / Yeni / Caiz olur / Ğul'u / Temizlikten / Hayızda iken / Katılamaz / Ğul'u edilmiş / Talak boşanma

(1533) SEKİZİNCİ KİTAP ALTINCI BÖLÜMÜN TOPLU MANASI

(1534) Ğul'un Hükmü

Ğul'u [333] caizdir. Belirlenmiş (olan) bedeli (verdikten sonra) nefsini kendisine mülk edinmiş (olur ki) kocası bir daha o kadına dönemez. Ancak yeni bir nikâhla (nikâh yapıp o kadına dönebilir). Ğul'u (yapan kadının) hayız (halinde) temiz (halinde ğul'u yapmak) caizdir. Ğul'u edilen (bir kadına) talak ilhak edilemez. (Yani talak eklenemez).

(1535)SEKİZİNCİ KİTAP ALTINCI BÖLÜMÜN DELİLLERİ

(1536) Ğul'un Hükmünün Delilleri

Ğul'u: Kitap ve sünnetle meşruluğu sabittir. Kitaptaki delili ise şöyledir:

2/229. Boşama iki defadır. Bundan sonrası ya iyilikle tutmak ya da güzellikle salıvermektir. Kadınlara verdiklerinizden (boşanma esnasında) bir şey almanız size helâl olmaz. Ancak erkek ve kadın Allah'ın sınırlarında kalıp evlilik haklarını tam tatbik edememekten korkarlarsa bu durum müstesna, (Ey müminler!) Siz de karı ile kocanın, Allah'ın sınırlarını, hakkıyla muhafaza etmelerinden kuşkuya düşerseniz, kadının (erkeğe) fidye vermesinde her iki taraf için de sakınca yoktur. Bu söylenenler Allah'ın koyduğu sınırlardır. Sakın onları aşmayın. Kim Allah'ın sınırlarını aşarsa işte onlar zalimlerdir. [334]

4/4. Kadınlara mehirlerini gönül rızası ile (cömertçe) verin; eğer gönül hoşluğu ile o mehrin bir kısmını size bağışlarlarsa onu da afiyetle yeyin. [335]

4/24. (Harp esiri olarak) sahip olduğunuz cariyeler müstesna, evli kadınlar da size haram kılındı. Allah'ın size emri budur. Bunlardan başkasını, namuslu olmak ve zina etmemek üzere mallarınızla (mehirlerini vererek) istemeniz size helâl kılındı. Onlardan faydalanmanıza karşılık kararlaştırılmış olan mehirlerini verin. Mehir kesiminden sonra (bir miktar indirim için) karşılıklı anlaşmanızda size günah yoktur. Şüphesiz Allah ilim ve hikmet sahibidir. [336]

Sünnetteki deliller ise şöyledir; Abdullah b. Abbas (ra)'den: Sabit b. Kays'ın hanımı, Resûlullah (sav)'e gelip. Ya Resûlullah onu dininde ne de ahlakında ayıplamıyorum. Lakin İslam'da nimete karşı nankörlük etmekten korkuyorum dedi. Resûlullah (sav) ona bahçesini geri verirmisin? Dedi. O da evet dedi. Hz. Peygamber (s.a.v)'da kocasına behçeyi kabul et ve onu bir talakla boşa buyurdular. [337]

Abdullah b. Abbas (ra)'dan rivayet olunduğuna göre. Sabit b. Kays (ra)'ın karısı Sabit'den ğul'u olmuş ve bunun üzerine. Resûlullah (sav) onun iddetini (ğul'u ile boşanmış olan kadının iddetini) bir hayz (süresi) olarak tayin eymiştir. [338] Tirmizi bu hadis için hesen ve garib demiştir. [339] Başka bir rivayette ise,

Amr b. Şuayb (ra) o da babasında o da dedesinden. Habibe binti Sehl, Sabit b. Kays b. Şemmas'ın nikâhı altında idi. Sabit kısa boylu, çirkin bir adamdı. Habibe Ya Resûlullah (sav)!

---

[333] Ğul'u: Kadının kocasıyla yapılan çekişmelerde boşanması için kocasına bir bedel vererek onunla anlaşarak nikâh bağını çözerek ayrılmaya karar verilen bir akittir. Yani para veya para yerine herhangi bir şey karşılığında nikâhı feshetme. Mesela sana iki milyar para veya şu arsanın karşılığında beni boşa o erkekte bu teklif edilen şeyi kabul ederse ğul'u akdi gerçekleşmiş olur. O kadın da o kocasından boşanır.

[334] Bakara suresi: 2/229.

[335] Nisa Süresi: 4/4

[336] Nisa Süresi: 4/24.

[337] Buğari, babı ğul'u, Talak; Neylul Evtar, c, 6, sh, 276; Buluğul meram min edilletil ahkâm, sh, 355; Sübülüs Selam, c, 3, sh, 261.

[338] Ebu Davud, bab, 17, 18, hd, 2229, K, Talak; Buluğul meram min edilletil ahkâm, sh, 355, hd, 1095; Tirmizi, bab, 10, hd, 1185, K, Talak; Muvatta, 32, 33, Talak; Hakim, Müstedrek, c, 2, sh, 206; Sübülüs Selam, c, 3, sh, 261.

[339] Neylul Evtar, c, 6, sh, 277.

Vallahi eğer Allah korkusu olmasaydı, kocam Sabit yanıma girdiği zaman yüzüne tükürürdüm dedi. [340] Başka bir rivayette ise,

İmam'ı Ahmed b. Hanbel. Sehl b. Ebi Hesmete'nin hadisinde. Bu ğul'u İslam'da ilk ğul'u'dur. [341] Başka bir görüşe göre ise,

Bazı Ulemalar ğul'u Araplarda ilk ğul'u olarak zennetmişlerdir. Hâlbuki cahilliye döneminde Amr b. Haris'in (evliliğinde) vaki olmuştu. [342]

(1537) SEKİZİNCİ KİTAP ALTINCI BÖLÜMÜN SORULARI VE CEVAPLARI

Ğul'un Hükmü

Soru–34- Bir kadının kocası ile belli bir ücret vermek üzere anlaşarak o kocada o ücrete karşı onu kadını boşamanın adına ne denir. Böyle bir boşanma ise caiz midir?

Cevap–34- Böyle bir boşanmanın adı. Ğul'u'dur caizdir. Belirlenmiş (olan) bedeli (verdikten sonra) nefsini kendisine mülk edinmiş (olur ki) kocası bir daha o kadına dönemez.

Soru–35- Bir kadının kocası ile belli bir ücret vermek üzere o kocada o ücrete karşı onu kadını ğul'u ile boşadı. Bu kadına pişman olup ta bir daha dönmek istedi ise o kadını tekrar alabilir mi?

Cevap–34- Ğul'u caizdir. Belirlenmiş (olan) bedeli (verdikten sonra o kadın) nefsini kendisine mülk edinmiş (olur ki) kocası bir daha o kadına dönemez. Ancak yeni bir nikâhla (nikâhlayıp o kadına dönebilir).

Soru–35- Ğul'u (yapan kadının)hayız (halinde iken veya) temiz (halinde ğul'u yapmak) caiz midir?

Cevap–35- Ğul'u (yapan kadının)hayız (halinde) temiz (halinde ğul'u yapmak) caizdir.

Soru–36- Ğul'u edilen (bir kadına) talak ilhak edilir mi. (Yani talaka dâhil olup ta talak eklenir mi?

Cevap–36- Ğul'u edilen (bir kadına) talak ilhak edilemez. (Yani talak eklenemez).

خِتَامُهُ مِسْكٌ وَفِي ذَلِكَ فَلْيَتَنَافَسِ الْمُتَنَافِسُونَ (المطففين)26

«Onun sonu misktir. Bunda imrenecekler imrensin.» Mutaffifin –26.

(1538) SEKİZİNCİ KİTAP YEDİNCİ BÖLÜMÜN ARAPÇA METNİ

[7 فصل] وَالطَّلاَقُ ضَرْبَانِ صَرِيحٌ وَكِنَايَةٌ فَاصَرِيحُ ثَلاَثَةُ أَلْفَاظٍ الطَّلاَقُ وَالْفِرَاقُ وَالسَّرَاحُ وَلاَيَفْتَقِرُ صَرِيحُ الطَّلاَقِ إِلَى النِّيَةِ وَالْكِنَايَةُ كُلُّ لَفْظٍ أُحْتَمَلَ الطَّلاَقَ وَغَيْرَهُ وَيَفْتَقِرُ إِلَى النِّيَةِ وَالنِّسَاءُ فِيهِ ضَرْبَانِ ضَرْبٌ فِى طَلاَقِهِنَّ سُنَّةٌ وَبِدْعَةٌ وَهُنَّ ذَوَاتُ الْحَيْضِ فَالسُّنَّةُ أَنْ يُوقِعَ الطَّلاَقَ فِى طُهْرٍ غَيْرِ مُجَامِعَ فِيهِ وَالْبِدْعَةُ أَنْ يُوقِعَ الطَّلاَقَ

---

[340] Ebu Davud tercümesi ve şerhi, c, 8, sh, 45; Buluğul meram min edilletil ahkâm, sh, 355, hd, 1096; İbni Mace, bab, 22, hd, 2057, K, Talak; Sübülüs Selam, c, 3, sh, 264.
[341] Buluğul meram min edilletil ahkâm, sh, 355, hd, 1097; Müsnedi Ahmed, c, 4, sh, 3.
[342] Sübülüs Selam, c, 3, sh, 264.

فِى الْحَيْضِ أَوْ فِى طُهْرٍ جَامَعَهَا فِيهِ وَضَرْبٌ لَيْسَ فِى طَلاَقِهِنَّ سُنَّةٌ وَلاَبِدْعَةٌ وَهُنَّ
أَرْبَعٌ الصَّغِيرَةُ وَالآيِسَةُ وَالْحَامِلُ وَالْمُخْتَلِعَةُ الَّتِى لَمْ يَدْخُلْ بِهَا.

(1539) SEKİZİNCİ KİTAP YEDİNCİ BÖLÜMÜN KELİME MANASI

[7 فصل] وَالطَّلاَقُ ضَرْبَانِ صَرِيحٌ وَكِنَايَةٌ فَاصَرِيحُ ثَلاَثَةُ أَلْفَاظٍ الطَّلاَقُ وَالْفِرَاقُ

Firak(Ayrılma) Talak(boşanma) Lafızlar-dır Üç Açığa gelince Kinayeli (Kapalı) Açık İki kısım-dır Talak boşanma Fasıl Yedi-nci

وَالسَّرَاحُ وَلاَيَفْتَقِرُ صَرِيحُ الطَّلاَقِ إِلَى النِّيَةِ وَالْكِنَايَةُ كُلُّ لَفْظٍ أُحْتَمَلَ الطَّلاَقَ وَغَيْرَهُ

Onun dışında Boşanma-ya İhtimal eder Lafız Her Kapalı Niyete Boşanma Açık İhtiyaç olmaz Serah(Bırakma)

وَيَفْتَقِرُ إِلَى النِّيَةِ وَالنِّسَاءُ فِيهِ ضَرْبَانِ ضَرْبٌ فِى طَلاَقِهِنَّ سُنَّةٌ وَبِدْعَةٌ وَهُنَّ ذَوَاتُ

Sahib-i Onlar kadınlar Bid'at Sünnet Boşanmalarda Birinci kısım İki kısım-dır O kadınlarda Kadınlar Niyete İhtiyaç olur

الْحَيْضِ فَالسُّنَّةُ أَنْ يُوقِعَ الطَّلاَقَ فِى طُهْرٍ غَيْرِ مُجَامِعٍ فِيهِ وَالْبِدْعَةُ أَنْ يُوقِعَ الطَّلاَقَ

Boşanma-da Vaki olunur Eğer Bid'at olan O münasebet ile Münasebetsiz Temizlikte Boşanma Vaki olunur Eğer Sünnete gelince Hayız

فِى الْحَيْضِ أَوْ فِى طُهْرٍ جَامَعَهَا فِيهِ وَضَرْبٌ لَيْسَ فِى طَلاَقِهِنَّ سُنَّةٌ وَلاَبِدْعَةٌ وَهُنَّ

Onlar kadınlar Bib'at olmaz Sünnet Boşanmalarda Olmaz İkinci kısım O temizlikte Onunla cima eder Temizlikte Veya Hayız halinde

أَرْبَعٌ الصَّغِيرَةُ وَالآيِسَةُ وَالْحَامِلُ وَالْمُخْتَلِعَةُ الَّتِى لَمْ يَدْخُلْ بِهَا.

Dört tanedir Küçük kadın Kısır kadın Hamile kadın Hul'u edilmiş O kadın ki Birleşmemiş O kadınla

(1540) SEKİZİNCİ KİTAP YEDİNCİ BÖLÜMÜN TOPLU MANASI

(1541)Talak'ın Hükmü

Talak (boşanma) iki kısımdır

(1) Sarih, (açıkça boşamak).

(2) Kinaye, (üstü kapalı boşamak).

(1542) Üç Lafız İle Kadın Kocasından Boşanır

Sarih talaka gelince bu, üç lafızla gerçekleşir

(1) Talak (seni boşadım gibi ifade tarzı).

(2) Firak (senden ayrıldım gibi ifade tarzı).

(3) Serah (seni salıverdim gibi ifade tarzı). Bu üç lafızla kullanılan ifade tarzlarında) niyete ihtiyaç duymadan boşanma gerçekleşir.

(1543) Üstü Kapalı Sözlerle Kadını Boşamak

Kinayeli (talaka) gelince her bir lafızdır ki (onda) boşanma ve başka (manaları da) ihtimal eder.[343] Niyete ihtiyaç duyulur. [344]

(1544) Boşanmanın Kısımları

Kadınlar Talakta (Boşamakta) İki Kısımdır

Birinci kısım. 1-Sünnet. 2-Bidat.

(1545) Sünnet Olan Boşanma

[343] Mesela sen benden berisin veya sen benden halisin veya dilediğin yere git veya aramız kesiktir veya ailenin yanına git, benden uzaklaş, benden ayrıl, sen bana haramsın gibi lafızlarla kinaye yoluyla boşanmaya delalet ettiği gibi başka manalara da gelir. Bu kinayeli sözlerle niyetinde boşanma varsa o kadın boşanmış sayılır. Bu niyetten sonra o kadınla cinsel ilişkiden bulunursa buda zina hükmündedir.

[344] Eğer niyetinde boşamak kastı varsa boşanır. Eğer kastı boşamak değilse boşanmak gerçekleşmez.

(1) (O kadınların) talaklarında (boşanmalarda) sünnet (talak) ve bidat (talak) bu hayız sahibi kadınlarda (olur). Sünnet olan talak (şudur ki) kadın temizlik (halindedir hayızlı değildir, o kadınla) cinsel ilişkide bulunmadan yapılan boşanmadır.

(1546) Bidat Olan Boşanma

(2) Bidat olan talakta (şudur) hayız (halinde kadını boşamaktır). Veya temizdir, (hayızlı değildir, o temizlik ayının içinde o kadınla) cima edip onu boşamak.

(1547) Ne Sünnet Olur, Ne De Bidat Olan Boşanma

İkinci kısım talaka gelince, ne sünnet olur, ne de bidat olur. Bunlar da dört tanedir.

(1) Küçük (baliğ olmamış kadın).
(2) Kısır (çocuk doğurmayan kadın).
(3) Hamile olan kadın.
(4) Ğul'u edilmiş olan kadındır ki [345] koca kendisiyle cinsel ilişkide bulunmamış.[346]

(1548) SEKİZİNCİ KİTAP YEDİNCİ BÖLÜMÜN DELİLLERİ

(1549) Talak'ın Delilleri

Talak'ın meşru oluşu, kitap sünnet ve icma ile sabittir.

Kitaptaki delili ise şöyledir,

2/229. Boşama iki defadır. Bundan sonrası ya iyilikle tutmak ya da güzellikle salıvermektir. Kadınlara verdiklerinizden (boşanma esnasında) bir şey almanız size helâl olmaz. Ancak erkek ve kadın Allah'ın sınırlarında kalıp evlilik haklarını tam tatbik edememekten korkarlarsa bu durum müstesna, (Ey müminler!) Siz de karı ile kocanın, Allah'ın sınırlarını, hakkıyla muhafaza etmelerinden kuşkuya düşerseniz, kadının (erkeğe) fidye vermesinde her iki taraf için de sakınca yoktur. Bu söylenenler Allah'ın koyduğu sınırlardır. Sakın onları aşmayın. Kim Allah'ın sınırlarını aşarsa işte onlar zalimlerdir. [347] Başka bir ayette ise,

65/1. Ey Peygamber! Kadınları boşayacağınızda, onları iddetlerini gözeterek boşayın ve iddeti de sayın. Rabbiniz Allah'tan korkun. Apaçık bir hayâsızlık yapmaları hali bir yana, onları evlerinden çıkarmayın, kendileri de çıkmasınlar. Bunlar Allah'ın sınırlarıdır. Kim Allah'ın sınırlarını aşarsa, şüphesiz kendine zulmetmiş olur. Bilemezsin, olur ki Allah, bundan sonra bir durum ortaya çıkarıverir. [348]

Sünnetteki deliller ise şöyledir,

Abdullah b. Ömer (ra)'den, Peygamber (s.a.v) şöyle buyurdu. Allah katında helal'ın en sevimsiz olanı talaktır (boşamaktır). [349] Başka bir hadiste ise şöyle rivayet edilmiştir.

Abdullah b. Ömer (ra)'den, Benim nikâhım altında bir kadın vardı. Ben onu çok seviyordum. Babam (Hz. Ömer) ise onda hoşlanmıyordu. Babam bana 'onu boşa dedi', fakat

---

[345] Ğul'u konusu önceden geçti oraya bakınız.
[346] Bu sayılan dört tanesinin boşanmaları ne bidattir, nede sünnettir.
[347] Bakara suresi: 2/229.
[348] Talak Süresi: 65/1.
[349] Ebu Davud, bab, 3, hd, 178, K, Talak; İbni Mace, bab, 1, hd, 2018, K, Talak; Beyhaki es-Sünenül Kübra, c, 7, sh, 322; Hakim, Müstedrek, c, 2, sh, 196.

ben boşamadım. Babam Resûlullah (sav)'e giderek durumu anlattı. Resûlullah (sav) bana, babanın hakkını ödeyebilmek için onu boşa dedi. [350]

(1550) Kadını Boşatan Sözlerin Delilleri

Kitaptaki delili ise şöyledir.

(1) Talak (seni boşadım gibi ifade tarzı). Şu ayetteki (tallaktumu) kelimesi buna delalet eder. 65/1. Ey Peygamber! Kadınları boşayacağınızda, (tallaktumu) onları iddetlerini gözeterek boşayın ve iddeti de sayın. Rabbiniz Allah'tan korkun. Apaçık bir hayâsızlık yapmaları hali bir yana, onları evlerinden çıkarmayın, kendileri de çıkmasınlar. Bunlar Allah'ın sınırlarıdır. Kim Allah'ın sınırlarını aşarsa, şüphesiz kendine zulmetmiş olur. Bilemezsin, olur ki Allah, bundan sonra bir durum ortaya çıkarıverir. [351]

(2) Firak (senden ayrıldım gibi ifade tarzı). Şu ayetteki (fariku) kelimesi buna delalet eder. 65/2. Boşanan kadınlar iddetlerinin sonuna varınca, onları güzelce tutun yahut onlardan güzelce ayrılın (fariku). İçinizden iki âdil kimseyi şahit tutun. Şahitliği Allah için dosdoğru yapın. İşte bununla Allah'a ve ahiret gününe inanan kimselere öğüt verilmektedir. Kim Allah'a karşı gelmekten sakınırsa, Allah ona bir çıkış yolu açar. [352]

(3) Serah (seni salıverdim gibi ifade tarzı). Şu ayetteki (serahen) kelimesi buna delalet eder. 33/28. Ey Peygamber! Eşlerine şöyle söyle: Eğer dünya dirliğini ve süsünü (refahını) istiyorsanız, gelin size boşanma bedellerinizi vereyim de, sizi güzellikle salıvereyim (serahen). [353] Bu üç lafızla kullanılan ifade tarzlarında) 1-Talak (tallaktumu), (seni boşadım gibi ifade tarzı). 2- Firak (fariku), (senden ayrıldım gibi ifade tarzı). 3- Serah (serahen) (seni salıverdim gibi ifade tarzı), lafızla kullanılan ifade tarzlarında) niyete ihtiyaç duymadan boşanma gerçekleşir.

(1551) Üstü Kapalı Sözlerle Kadını Boşamanın Delilleri

Bununla ilgili deliller ise şöyledir.

Hz. Aişe (r.a)'den, rivayet edildiğine göre; Cevn kızı (Umeyye), Resûlullah (sav)'e (nikâh olunup) huzuruna girildiği ve Resûlullah (sav)'de ona yaklaştığı zaman: Senden Allah'a sığınırım dedi. Bunun üzerine Resûlullah (sav) ona: Sen şanı büyük Allah'a sığındın, artık ailenin yanına git! Buyurdu. [354]

Dikkat edilirse Peygamber (s.a.v)'in ailenin yanına git demesi kinaye yoluyla başamanın meşruluğuna delildir. Başka bir hadiste ise şöyledir,

Tebuk gazvesine katılamayan, Ka'b b. Malik'e Hz. Peygamber (s.a.v) hanımından ayrılması için haber gönderdiğinde, Ka'b b. Malik gelen haberciye (Huzeyme'ye) şöyle sordu: Karımı boşayacakmıyım, yoksa ne yapacağım? Hayır, boşama! Yalnız ondan ayrı dur, hanımına yaklaşma! Bunun üzerine karıma haydi babanın yanınan git, Allah bu iş hakkında hükmünü verinceye kadar orada kal, dedim. [355]

---

[350] Ebu Davud, 5138; Tirmizi, 1189; İbni Mace.
[351] Talak Süresi: 65/1.
[352] Talak Süresi: 65/2.
[353] Ahzab Süresi: 33/28.
[354] Buğari, bab, 2, Talak.
[355] Müslim, 2769; Buğari, 4955.

Bu hadis boşanma niyeti olmadan söylenen kinayi lafızlarla boşanmanın tahakkuk etmediğine delalet eder. Daha sonra Allah Teala Ka'b b. Malik ve iki arkadaşını affettiğini bildirince, yeni bir nikâha gerek duymaksızın hanımını geri getirmiştir. Ka'b b. Malik boşanmaya niyet etmediği için bu sözlerle, boşanma gerçekleşmemiştir. [356]

(1552) Sünnet Ve Bid'at Olan Boşanmaların Delilleri

Sünnet olan boşanma:

Kur'an'ı Kerim'de bununla ilgili deliller ise şöyledir,

2/229. Boşama iki defadır. Bundan sonrası ya iyilikle tutmak ya da güzellikle salıvermektir. Kadınlara verdiklerinizden (boşanma esnasında) bir şey almanız size helâl olmaz. Ancak erkek ve kadın Allah'ın sınırlarında kalıp evlilik haklarını tam tatbik edememekten korkarlarsa bu durum müstesna, (Ey müminler!) Siz de karı ile kocanın, Allah'ın sınırlarını, hakkıyla muhafaza etmelerinden kuşkuya düşerseniz, kadının (erkeğe) fidye vermesinde her iki taraf için de sakınca yoktur. Bu söylenenler Allah'ın koyduğu sınırlardır. Sakın onları aşmayın. Kim Allah'ın sınırlarını aşarsa işte onlar zalimlerdir. [357] Başka bir ayette ise,

65/1. Ey Peygamber! Kadınları boşayacağınızda, onları iddetlerini gözeterek boşayın ve iddeti de sayın. Rabbiniz Allah'tan korkun. Apaçık bir hayâsızlık yapmaları hali bir yana, onları evlerinden çıkarmayın, kendileri de çıkmasınlar. Bunlar Allah'ın sınırlarıdır. Kim Allah'ın sınırlarını aşarsa, şüphesiz kendine zulmetmiş olur. Bilemezsin, olur ki Allah, bundan sonra bir durum ortaya çıkarıverir. [358]

Yani cinsel ilişkide bulunmadan önce onları boşayın.

Hadisteki delil ise şöyledir,

Abdullah b. Ömer (ra)'den, rivayet olunduğuna göre, kendisi Resûlullah (sav) zamanında karısını hayızlı halinde iken boşamış, bunun üzerine, Ömer b. Hattab (ra) bu durumu Resûlullah (sav)'a sormuş, Resûlullah (sav) şöyle cevap vermiştir; ona emret karısına dönsün. Sonra (hayızından) temizlenip (tekrar) bir hayız (daha) görüp sonra (tekrar) temizleninceye kadar (nikâhı altında) tutsun. Bundan sonra isterse tutar, isterse temasta bulunmadan önce boşar. İşte Aziz Allah'ın kadınların için boşamasını emrettiği iddet (dönemi) budur. [359] Hadis Muttefekun aleyhtir. Yani Hadiste ittifak vardır. [360] Başka bir rivayette ise,

Abdullah b. Ömer (ra)'den rivayet olunduğuna göre kendisi karısını hayızlı iken boşamış da (babası) Hz. Ömer (ra), bunu Peygamber (sav)'e anlatmış, bunun üzerine. Resûlullah (sav) ona emret karısına dönsün sonra onu ya temizlendiğinde yâda hamile iken boşasın. [361]

Bid'at olan boşanma:

Kur'an'ı Kerim'de bununla ilgili deliller ise şöyledir,

---

[356] Büyük Şafii Fıkhı Tercümesi, c, 2, sh, 202, 203; Kifayetul Ağyar, c, 2, sh, 53.
[357] Bakara suresi: 2/229.
[358] Talak Süresi: 65/1.
[359] Buluğul meram min edilletil ahkâm, sh, 356, hd, 1099; Neylul Evtar, c, 6, sh, 249; Ebu Davud, bab, 4, hd, 2179; Buğari, bab, 1, 3, 44, 45, Talak; Müslim, bab, 1, 14, hd, 1471; Nesai, bab, 13, 15, 19, K, Talak; İbni Mace, bab, 1, 3, K, Talak; Darimi, bab, 1, 3, Talak; Muvatta, bab, 53, Talak; Müsnedi Ahmed b. Hanbel, c, 1, sh, 4, c, 2, sh, 26, 43, 51, 54, 58, 63, 74, 78, 80, 128, 130, 146, c, 3, sh, 386.
[360] Sübülüs Selam, c, 3, sh, 265.
[361] Ebu Davud, bab, 4, hd, 2181; Buğari, bab, 1, 3, 44, 45, Talak, bab, 13, Ahkâm; Müslim, bab, 1, 14, Talak; Nesai, bab, 13, 15, 19, K, Talak; İbni Mace, bab, 1, 3, K, Talak; Darimi, bab, 1, 2, Talak; Muvatta, bab, 53, Talak; Müsnedi Ahmed b. Hanbel, c, 1, sh, 4, c, 2, sh, 26, 43, 51, 54, 58, 61, 63, 64, 74, 78, 80, 128, 130, 146, c, 3, sh, 386.

65/1. Ey Peygamber! Kadınları boşayacağınızda, onları iddetlerini gözeterek boşayın ve iddeti de sayın. Rabbiniz Allah'tan korkun. Apaçık bir hayâsızlık yapmaları hali bir yana, onları evlerinden çıkarmayın, kendileri de çıkmasınlar. Bunlar Allah'ın sınırlarıdır. Kim Allah'ın sınırlarını aşarsa, şüphesiz kendine zulmetmiş olur. Bilemezsin, olur ki Allah, bundan sonra bir durum ortaya çıkarıverir. [362]

Bid'at talakla boşamak Kur'an ve sünnete ters düşer ki, yukarıda geçen ayeti kerime bunun delilidir.

Sünnetteki deliller ise şöyledir,

Abdullah b. Ömer (ra)'den, rivayet olunduğuna göre, kendisi Resûlullah (sav) zamanında karısını hayızlı halinde boşadığında. Hz. Ömer (ra) oğlunun bu boşamasının hükmünü Resûlullah (sav)'a sormuş, Resûlullah (sav) şöyle buyurdu; Oğlun Abdullah'a söyle karısına dönsün. Sonra kadın temizleninceye kadar (onunla birlikte yaşasın) ikinci âdetinde temizlendikten sonra dilerse artık karısını yanında tutar aile hayatına devam eder, dilersede cinsi münasebet yapmaksızın boşar. İşte kadının bu iki hayız ve temizlik zamanı, erkeklerin kadınları boşamaları için Aziz ve celil olan Allah'ın emrettiği iddet müüdeti (dönemi) budur. [363] Hadis Muttefekun aleyhtir. Yani Hadiste ittifak vardır. [364] Başka bir rivayette ise,

Abdullah b. Ömer (ra)'den rivayet olunduğuna göre kendisi karısını hayızlı iken boşamış da (babası) Hz. Ömer (ra), bunu Peygamber (sav)'e anlatmış, bunun üzerine. Resûlullah (sav) ona emret karısına dönsün sonra onu ya temizlendiğinde yâda hamile iken boşasın. [365]

(1553) Ne Bid'at Ve Nede Sünnet Olan Boşamanın Delilleri

(1) Küçük (baliğ olmamış kadın).
(2) Kısır (çocuk doğurmayan kadın).
(3) Hamile olan kadın,
(4) Ğul'u edilmiş olan kadındır ki [366] koca kendisiyle cinsel ilişkide bulunmamış.[367]

Bunu delilleri ise şöyledir.

Bu sayılan dört tanesinin boşanmaları durumunda ne bid'at ve nede sünnet olur. [368]

Küçük kız çoçuğu daha baliğ olmamış. Onun âdeti aylardır ki, bu boşanmada bir zarar olmaz. Kısır kadında çocuk doğurmadığından dolayı hayızdan kesilmiştir. Hamile kadın ise onunda iddeti doğurmakla sona erer. Ve aynı zamanda onun hamile oluşu zahiren bellidir. Ğul'u ile boşanmış kadın ise kocası kendisiyle cinsi münasebette bulunmamışsa onun içinde iddet yoktur. [369]

Bu sebeblerden dolayı bu sayılan dört kadını boşamak ne sünnet ve nede bid'at olur. Hadisteki delilde bunu gösterir.

---

[362] Talak Süresi: 65/1.
[363] Buluğul meram min edilletil ahkâm, sh, 356, hd, 1099; Neylul Evtar, c, 6, sh, 249; Ebu Davud, bab, 4, hd, 2179, Talak; Buğari, bab, 1, 3, 44, 45, Talak, bab, 13, Ahkam; Müslim, bab, 1, 14, hd, 1471, Talak; Nesai, bab, 13, 15, 19, K, Talak; İbni Mace, bab, 1, 3, K, Talak; Darimi, bab, 1, 2, Talak; Muvatta, bab, 53, Talak; Müsnedi Ahmed b. Hanbel, c, 1, sh, 4, c, 2, sh, 26, 43, 51, 54, 58, 63, 64, 74, 78, 80, 128, 130, 146, c, 3, sh, 386.
[364] Sübülüs Selam, c, 3, sh, 265.
[365] Ebu Davud, bab, 4, hd, 2181; Buğari, bab, 1, 3, 44, 45, Talak, bab, 13, Ahkâm; Müslim, bab, 1, 14, Talak; Nesai, bab, 13, 15, 19, K, Talak; İbni Mace, bab, 1, 3, K, Talak; Darimi, bab, 1, 2, Talak; Muvatta, bab, 53, Talak; Müsnedi Ahmed b. Hanbel, c, 1, sh, 4, c, 2, sh, 26, 43, 51, 54, 58, 61, 63, 64, 74, 78, 80, 128, 130, 146, c, 3, sh, 386.
[366] Ğul'u konusu önceden geçti oraya bakınız.
[367] Bu sayılan dört tanesinin boşanmaları ne bidattir, nede sünnettir.
[368] Kifayetul Ağyar, c, 2, sh, 54.
[369] Beycuri, c, 2, sh, 209.

Abdullah b. Ömer (ra)'den rivayet olunduğuna göre kendisi karısını hayızlı iken boşamış da (babası) Hz. Ömer (ra), bunu Peygamber (sav)'e anlatmış, bunun üzerine. Resûlullah (sav) ona emret karısına dönsün sonra onu ya temizlendiğinde yâda hamile iken boşasın. [370]

(1554) SEKİZİNCİ KİTAP YEDİNCİ BÖLÜMÜN SORULARI VE CEVAPLARI

Talak'ın Hükmü

Soru-37- Talak (boşanma) iki kısımdır?

Cevap-37- Talak (boşanma) iki kısımdır.

(1) Sarih, (açıkça boşamak).

(2) Kinaye, (üstü kapalı boşamak).

Soru-38- Sarih açıkça boşamak nasıl hangi lafızlarla olur?

Cevap–38- Sarih talaka gelince bu üç lafızla gerçekleşir.

(1) Talak (seni boşadım gibi ifade tarzı).

(2) Firak (senden ayrıldım gibi ifade tarzı).

(3) Serah (seni salıverdim gibi ifade tarzı). Bu üç lafızla kullanılan ifade tarzlarında) niyete ihtiyaç duymadan boşanma gerçekleşir.

Soru–39- Kinayeli üstü kapalı boşamak nasıl olur?

Cevap–39- Kinayeli (talaka) gelince her bir lafızdır ki (onda) boşanma ve başka (manaları da) ihtimal eder. Niyete ihtiyaç duyulur.

Soru–40- Kadınlar (talakta) kaç kısımdır?

Cevap–40- Kadınlar (talakta) iki kısımdır. Buda sünnet talak ve bidat (talak) bu hayız sahibi kadınlarda (olur).

Soru–41- Sünnet olan talak nasıl bir talaktır?

Cevap–41- (O kadınların) talaklarında (boşanmalarda) sünnet (talak) ve bidat (talak) bu hayız sahibi kadınlarda (olur). Sünnet olan talak (şudur ki) kadın temizlik (halindedir hayızlı değildir, o kadınla) cinsel ilişkide bulunmadan yapılan boşanmadır.

Soru–42- Bidat olan talak nasıl bir talaktır?

Cevap–42- Bidat olan talakta (şudur ki) hayız (halinde kadını boşamaktır). Veya temizdir, (hayızlı değildir, o temizlik ayının içinde o kadınla) cima edip onu boşamak.

Soru–43- Sünnet ve bidat olmayan talaklar hangi kadınlarda olur?

Cevap–43- İkinci kısım talaka gelince, ne sünnet olur, nede bidat olur. Bunlarda dört tane kadında bulunur.

(1) Küçük (baliğ olmamış kadın).

(2) Kısır (çocuk doğurmayan kadın).

(3) Hamile olan kadın,

(4) Ğul'u edilmiş olan kadındır ki koca kendisiyle cinsel ilişkide bulunmamış.

خِتَامُهُ مِسْكٌ وَفِى ذَلِكَ فَلْيَتَنَافَسِ الْمُتَنَافِسُونَ (المطففين)26

«Onun sonu misktir. Bunda imrenecekler imrensin.» Mutaffifin –2

(1555) SEKİZİNCİ KİTAP SEKİZİNCİ BÖLÜMÜN ARAPÇA METNİ

[370] Ebu Davud, bab, 4, hd, 2181; Buğari, bab, 1, 3, 44, 45, Talak, bab, 13, Ahkam; Müslim, bab, 1, 14, Talak; Nesai, bab, 13, 15, 19, K, Talak; İbni Mace, bab, 1, 3, K, Talak; Darimi, bab, 1, 2, Talak; Muvatta, bab, 53, Talak; Müsnedi Ahmed b. Hanbel, c, 1, sh, 4, c, 2, sh, 26, 43, 51, 54, 58, 61, 63, 64, 74, 78, 80, 128, 130, 146, c, 3, sh, 386.

[8 فصل]وَيَمْلِكُ الْحُرُّ ثَلاَثَ تَطْلِيقَاتٍ وَالْعَبْدُ تَطْلِيقَتَيْنِ وَيَصِحُّ الإِسْتِثْنَاءُ فِي الطَّلاَقِ إِذَا وَصَلَهُ بِهِ وَيَصِحُّ تَعْلِيقُهُ بِالصِّفَةِ وَشَرْطٍ وَلاَيَقَعُ الطَّلاَقُ قَبلَ النِّكَاحِ وَأَرْبَعٌ لاَيَقَعُ الطَّلاَقُهُمُ الصَّبِيُّ وَالْمَجْنُونُ وَالنَّائِمُ وَالْمُكْرَهُ.

(1556) SEKİZİNCİ KİTAP SEKİZİNCİ BÖLÜMÜN KELİME MANASI

[8 فصل]وَيَمْلِكُ الْحُرُّ ثَلاَثَ تَطْلِيقَاتٍ وَالْعَبْدُ تَطْلِيقَتَيْنِ وَيَصِحُّ الإِسْتِثْنَاءُ فِي الطَّلاَقِ

Boşanmada
İstisna ayırmak
Sahih olur
İki talak
Köle için
Talaklar boşanmalar
Üç
Hür için
Temlik (mülk) edilir
Fasıl
Sekiz-inci

إِذَا وَصَلَهُ بِهِ وَيَصِحُّ تَعْلِيقُهُ بِالصِّفَةِ وَشَرْطٍ وَلاَيَقَعُ الطَّلاَقُ قَبلَ النِّكَاحِ وَأَرْبَعٌ لاَيَقَعُ

Vaki olmaz
Dört kişi
Nikah
Önce
Boşanma
Vaki olmaz
Şart-la
Sıfatla
O İstisnayı Şartlandırmak
Sahih olur
O koca
Ona ulaşırsa
Ne zaman ki

الطَّلاَقُهُمُ الصَّبِيُّ وَالْمَجْنُونُ وَالنَّائِمُ وَالْمُكْرَهُ.

Zorlanan kişinin
Uykuda olanın
Deli-nin
Çocuk
Onların boşanmaları

(1557) SEKİZİNCİ KİTAP SEKİZİNCİ BÖLÜMÜN TOPLU MANASI

(1558) Hür'ün Kölenin Ve Diğerlerinin Talakları Hükmü

Hür olan erkek için üç, köle olan erkek için iki talak temlik edilir. (yani geçerli olur). Boşanmada istisna sahihtir.[371] Ne zaman (o istisna edilen istisna edildiği şeye) ulaşırsa (o zaman boşanma vaki olur).Talakı her hangi bir sıfat ve şartla bağlarsa sahih olur.[372]

[371] Mesela sen falanın evine gidersen boşsun gibi. Eğer kadın o eve giderse boşanma gerçekleşir. Veya falanın evine gidersen bir talakla benden boşsun. Eğer o kocasının dediği yere giderse bir talakla boşanır.

[372] Mesela sen şu eve girersen boşsun, belli bir evle sıfatlandırırsa oda belirlenmiş ve şartlandırılmış eve girerse boşanmış olur.

(1559) Nikâhı Olmayanın Talakı Yoktur

Talak nikâhtan önce vaki olmaz. Çünkü nikâh gerçekleşmemiş, nikâhı olmayanın talakı da olmaz.

(1560) Talak Dört Kişiden Vaki Olmaz (Yani Boşanmaz)

(1) Küçük çocuğun talakı,
(2) Delinin talakı,
(3) Uykuda olanın talakı,
(4) Boşanmaya zorlananın talakı, (geçerli değildir).

(1561)SEKİZİNCİ KİTAP SEKİZİNCİ BÖLÜMÜN DELİLLERİ

(1562) Hür'ün Kölenin Ve Diğerlerinin Talaklarının Delilleri

Kitaptaki delili ise şöyledir:

2/229. Boşama iki defadır. Bundan sonrası ya iyilikle tutmak ya da güzellikle salıvermektir. Kadınlara verdiklerinizden (boşanma esnasında) bir şey almanız size helâl olmaz. Ancak erkek ve kadın Allah'ın sınırlarında kalıp evlilik haklarını tam tatbik edememekten korkarlarsa bu durum müstesna, (Ey müminler!) Siz de karı ile kocanın, Allah'ın sınırlarını, hakkıyla muhafaza etmelerinden kuşkuya düşerseniz, kadının (erkeğe) fidye vermesinde her iki taraf için de sakınca yoktur. Bu söylenenler Allah'ın koyduğu sınırlardır. Sakın onları aşmayın. Kim Allah'ın sınırlarını aşarsa işte onlar zalimlerdir. [373]

Hadisteki delil ise şöyledir:

Abdullah b. Abbas (ra)'dan; Resûlullah (sav) ile Ebu Bekir (ra)'in devirlerinden ve Ömer b. Hattab (ra)'ın hilafetinin iki yılında üç talak bir sayılırdı. Bilahare Ömer b. Hattab (ra) insanlar kendilerine mühlet verilmiş olan bir işte acele gösterdiler. Keşke şunu onlara geçerli kılsaydık dedi. Ve onu kendilerine geçerli kıldı, demiştir. (Yani şu anda insanların üç talak saydıklarına karşılık o zaman ki, insanlar bunu bir talak sayıyorlardı). [374] Başka bir hadiste ise,

Mahmud b. lebid (ra)'den rivayet edilen bir hadiste: Karısını bir anda üç talakla boşayan bir adam bize haber verirken, Resûlullah (sav) kızgın bir şekilde ayağa kalktı. Ben aranızdan olduğum halde Allah'ın kitabıyla oynanıyor? Bunun üzerine bir adam kalkarak: Ya Resûlullah (sav) onu öldüreyim mi? [375]

Çünkü üç talakla birden boşamak bid'attır. [376]

Âlimler: Kocanın karısını bir lâfızla üç talakla boşaması veya temizlik müddetinde arka arkaya lâfızlarla boşaması aleyhine ittifak etmişlerdir. Bunun sebebini de şöyle açıklamışlardır: Bir anda üç talak vaki olduğu zaman pişmanlık anında geriye dönme, yaptığı hatayı düzeltme kapısı kapanmış olup Şâri'e (şeriat sahibine) karşı gelinmiş olur. Çünkü Şâri pişmanlık anında

---

[373] Bakara suresi: 2/229.
[374] Müslim, c, 2, sh, 1099, bab, 2, hd, 1472, Talak.
[375] Nesai, babu, selasü mecmuatu vema fihi minnet tehlizi, hd, 3401, Talak; Buluğul meram min edilletil ahkâm, sh, 357, hd, 1105.
[376] Sübülüs Selam, c, 3, sh, 271.

yapılan hatayı düzeltmek için talak'ı birkaç tane kılmıştır. Bununda ötesinde karısını bir anda üç talakla boşayan, bu talakıyla kadının kendisine helallığını iptal etmesi açısından ona zarar vermiş olur. [377]

Hz. Aişe (r.a)'den rivayet olunduğuna göre: Peygamber (s.a.v) şöyle buyurdu; Cariyenin talak'ı iki talak, âdeti de iki hayızdır. [378] Başka bir hadiste ise şöyledir,

Muharib (ra)'dan, demiştir ki, Resûlullah (sav) şöyle buyurdu: Allah kendisine talak'tan daha sevimsiz gelen helal yaratmamış. [379] Başka bir hadiste ise şöyledir,

Allah, zevkine düşkün ve çok boşayan kişilere lanet eder. [380]

(1563) Şarta Bağlı Boşamanın Delili

Peygamber (s.a.v) şöyle buyurdu; Müslümanlar şartlarının yanındadırlar. [381]

(1564) Boşanmada İstisnanın Delili

29/14. Andolsun ki biz Nuh'u kendi kavmine gönderdik de o bin yıldan elli yıl eksik bir süre onların arasında kaldı. Sonunda onlar zulümlerini sürdürürken tufan kendilerini yakalayıverdi.[382]

Hadisteki delil ise; Peygamber (s.a.v) şöyle buyurdu; Azad etme ve boşamada istisna yapan kişinin istisnası geçerlidir. [383] (Yani bir talakla boşadım ikisi hariç gibi)

(1565) Nikâhtan Önce Talak Vaki (Yani Boşanma) Olmaz Bunun Delilleri

33/49. Ey iman edenler! Mümin kadınları nikâhlayıp da, henüz zifafa girmeden onları boşarsanız, onları sayacağınız bir iddet süresince bekletme hakkınız yoktur. O halde onları (bir bağışla) memnun edin ve onları güzel bir şekilde serbest bırakın. [384]

Abdullah b. Abbas (ra)'dan: Allah talakı nikahtan sonra kıldı demiştir. [385]

Amr. B. Şerhabil (ra)'den rivayet olunuyor ki: Nikâhtan önce boşama olmaz. [386]

Cabir b. Abdullah (ra)'dan, Nikahtan önce talak yoktur. Ancak nikâh kıyıldıktan sonra vaki olur. Köle azad etmekte önce onu mül edindikten sonra olur. [387] Şeyhaynın şartına göre sahihtir. [388]

Amr b. Şuayb, o da babasında, o da dedesinde, şöyle rivayet etmiştir. Âdemoğlu için mülk (edinip yerine gelmeyen) nezr, mülk edinmeyip azadlanan köleye, nikâhlanıp mülk edinmeyen (kadına) talak yoktur. [389] Hadisin isnadı sahihtir. [390]

---

[377] Fıkhus Sünne, tercümesi c, 3, sh, 104.
[378] Ebu Davud, bab, 6, hd, 2189, K, Talak; Tirmizi, bab, 7, Talak; İbni Mace, bab, 30, Talak; Darimi, bab, 17, 18, Talak; Muvatta, bab, 69, 91, Talak; Müsnedi Ahmed b. Hanbel, c, 6, sh, 117.
[379] Ebu Davud, bab, 3, hd, 2177, 2178, K, Talak; İbni Mace, bab, 1, Talak; Beyhaki es-Sünenül Kübra, c, 7, sh, 322; Hakim, Müstedrek, c, 2, sh, 196.
[380] Ebu Davud tercümesi ve şerhi, c, 8, sh, 339; İbn'ül Hümâm, Fethu'l Kadir, c, 3, sh, 22.
[381] Hakim, Müstedrek, c, 2, sh, 241; Büyük Şafii Fıkhı Tercümesi, c, 2, sh, 211.
[382] Ankebut suresi: 29/14.
[383] İbni Esir, en-Nihaye, sena maddesi; Büyük Şafii Fıkhı Tercümesi, c, 2, sh, 213.
[384] Ahzab Süresi: 33/49.s
[385] Buğari, bab, 8, Talak.
[386] Buğari, bab, 8, Talak.
[387] Hakim, Müstedrek, c, 2, sh, 420; Buluğul meram min edilletil ahkâm, sh, 360, hd, 1118.
[388] Sübülüs Selam, c, 3.
[389] Ebu Davud, bab, 7, hd, 2191, 2191, K, Talak; Tirmizi, hd, 1181, K, Talak; Buluğul meram min edilletil ahkâm, sh, 360, hd, 1119.

(1566) Talakı Geçerli Olmayanların Delilleri

2/286. Allah her şahsı, ancak gücünün yettiği ölçüde mükellef kılar. Herkesin kazandığı (hayır) kendine, yapacağı (şer) de kendinedir. Rabbimiz! Unutursak veya hataya düşersek bizi sorumlu tutma. Ey Rabbimiz! Bizden öncekilere yüklediğin gibi bize de ağır bir yük yükleme. Ey Rabbimiz! Bize gücümüzün yetmediği işler de yükleme! Bizi affet! Bizi bağışla! Bize acı! Sen bizim mevlâmızsın. Kâfirler topluluğuna karşı bize yardım et! [391] Başka bir ayette ise,

4/43. Ey iman edenler! Siz sarhoş iken -ne söylediğinizi bilinceye kadar- cünüp iken de -yolcu olan müstesna- gusül edinceye kadar namaza yaklaşmayın. Eğer hasta olur veya bir yolculuk üzerinde bulunursanız yahut sizden biriniz ayakyolundan gelirse yahut kadınlara dokunup da (bu durumlarda) su bulamamışsanız o zaman temiz bir toprakla teyemmüm edin: Yüzlerinize ve ellerinize sürün. Şüphesiz Allah çok affedici ve bağışlayıcıdır. [392]

Peygamber (s.a.v): Kendisi aleyhine zina ikrarı yapan kişiye, sende delilik varmı? Buyurmuştur.

Osman b. Affan (ra), delinin sarhoşun talakı yoktur.

Abdullah b. Abbas (ra)'da sarhoşun ve zorlanan kimsenin talakı (boşaması) caiz değildir. [393]

Ebu Hureyre (ra)'den, Peygamber (s.a.v) şüphesizi ki, Allah ümmetimden nefislerinin söylediği şeyleri (yani gönüllerden geçen yaramaz hatırları) kişi onları işlemedikçe yahut diliyle söylemedikçe cezalandırılmaktan vazgeçmiştir. [394] Hadis Muttefekun aleyhtir. Yani Hadiste ittifak vardır. [395] Başka bir hadiste ise,

Abdullah b. Abbas (ra)'dan; Ümmetimin unutmasını ve zorlandığı şey(in günahın)i Allah teala affetmiştir, buyurmuştur. [396]

Hz. Aişe (r.a)'den: Zorlama altında ne boşama (geçerli) olabilir, nede (köleyi, cariyeyi) azad edebilir. [397]

İmam'ı Ahmed b. Hanbel: Hz. Aişe (r.a)'den: Kalem üç kişiden kaldırılmıştır.

(1) Uykuda olanın uyanıncaya kadar,
(2) Küçüğün büyüyünceye kadar (yani buluğ oluncaya kadar),
(3) Delinin ayıklanıp veya akıllanıncaya kadar. [398]

(1567) Şaka İle Boşama Olur Mu? Ve Bunun Delilleri

Evet, boşama olur işte deliller.

---

[390] Sübülüs Selam, c, 3, sh, 282.
[391] Bakara suresi: 2/286.
[392] Nisa Süresi: 4/43
[393] Buğari, bab, 10, Talak.
[394] Buğari, bab, 10, Talak; Müslim, hd, 127, İman; Buluğul meram min edilletil ahkâm, sh, 359, hd, 1112.
[395] Sübülüs Selam, c, 3, sh, 275.
[396] İbni Mace, hd, 2045, Talak;
[397] İbni Mace, hd, 2046, Talak;
[398] Müsnedi Ahmed b. Hanbel, c, 1, sh, 101, 118, 140, 155, 158; Ebu Davud, hd, 4398, Hudud; Tirmizi, hd, 1423, Hudud; Nesai, c, 6, sh, 156, Talak; İbni Mace, hd, 2041; Hakim, Müstedrek, c, 2, sh, 59; İbni Hibban, Sahih, (Mevariduz-zaman), c, 1, sh, 178; Buluğul meram min edilletil ahkâm, sh, 361, hd, 1190; Sübülüs Selam, c, 3, sh, 282.

Ebu Hureyre (ra)'den: Üç şey vardır ki (onların) ciddiside ciddi, şakasıda ciddir:

(1) Nikâh,
(2) Talak ve (bir veya iki talakla boşadığı karısına),
(3) Ricat (dönüş yapmak). [399]

Başka bir hadiste ise, Ubade b. Samit (ra)'den: Üç şeyle oynamak caiz olmaz. (Bunlar ise şunlardır):

(1) Nikâh,
(2) Talak,
(3) Azad. Her kim ki (bunlardan herhangi birini) söylerse, muhakkak ki ona vacip olur. [400] Hadisin senedi zayıftır. [401]

(Yani, nikâhladım veya boşadım veya azad ettim gibi, ifadelerden birini kullanırsa söz gerçekleşir.)

(1568) SEKİZİNCİ KİTAP SEKİZİNCİ BÖLÜMÜN SORULARI VE CEVAPLARI

Hür'ün Kölenin Ve Diğerlerinin Talakları Hükmü

Soru-44- Hür olan erkek için kaç tane talak geçerli olur?

Cevap-44- Hür olan erkek için üç, talak temlik edilir. (yani geçerli olur).

Soru-45- Köle olan erkek için kaç talak geçerli olur?.

Cevap-45- Köle olan erkek için iki talak temlik edilir. (yani geçerli olur).

Soru-46- Boşanmada istisna (yani talakı ayırma mesela seni bir talakla boşuyorum demesi o söz ile boşanma) sahih olur mu?

Cevap-46- Evet. Boşanmada istisna sahihtir. Ne zaman (o istisna edilen istisna edildiği şeye) ulaşırsa (Mesela sen şu kimseyi evime alırsan seni bir talakla boşuyorum o dediği kişiyi hanımı onu eve aldıysa o zaman o istisna ettiği şekilde hanımı onda bir talakla boşanmış olur).

Soru-47- Talakı her hangi bir sıfat ve şartla bağlamak sahih olur mu?. Bu sıfat ve şart denilen şey nasıl olur?

Cevap-47- Talakı her hangi bir sıfat ve şartla bağlarsa sahih olur. (Bu sıfat ve şart denilen şey de şöyle olur. Mesela adam hanımına derki sen şu falanın evine gidersen seni boşuyorum diye bir şartla ve sıfatla onu şartlandırırsa o hanımda o şartlanan eve girerse o zaman boşanma gerçeklemiş olur).

Soru-48- Nikahı olmayanın talakı olur mu?.

Cevap-48-Talak nikahtan önce vaki olmaz. Çünkü nikah gerçekleşmemiş, nikahı olmayanın talakı da olmaz.

Soru-49- Boşadıkları halde talakları geçersiz olanlar kimlerdir?

Cevap-49- Boşadıkları halde talakları geçersiz olan. Talak dört kişiye vaki olmaz. Bunlar şu kimselerdir.

(1) Küçük çocuğun talakı
(2) Delinin talakı.
(3) Uykuda olanın talakı
(4) Boşanmaya zorlananın talakı, (geçerli değildir).

---

[399] Ebu Davud, bab, 9, hd, 2194, Talak; Tirmizi, bab, 9, hd, 1184, Talak; İbni Mace, bab, 7, 13, hd, 2039, Talak; Buluğul meram min edilletil ahkâm, sh, 358; Sübülüs Selam, c, 3, sh, 274.
[400] Metalibil Aliye, c, 2, sh, 64; Mecmuu Zevaid, c, 4, sh, 335; Buluğul meram min edilletil ahkâm, sh, 359.
[401] Sübülüs Selam, c, 3, sh, 275.

خِتَامُهُ مِسْكٌ وَفِي ذَلِكَ فَلْيَتَنَافَسِ الْمُتَنَافِسُونَ (المطففين)26

«Onun sonu misktir. Bunda imrenecekler imrensin.» Mutaffifin –26.

(1569) SEKİZİNCİ KİTAP DOKUZUNCU BÖLÜMÜN ARAPÇA METNİ

[9 فصل] وَإِذَا طَلَّقَ امْرَأَتَهُ وَاحِدَةً أَوِ اثْنَيْنِ فَلَهُ مُرَاجِعَتُهَا مَالَمْ تَنْقَضِ عِدَّتُهَا فَإِنِ انْقَضَتْ عِدَّتُهَا حَلَّ لَهُ نِكَاحُهَا بِعَقْدٍ جَدِيدٍ وَتَكُونُ مَعَهُ عَلَى مَا بَقِيَ مِنَ الطَّلَاقِ فَإِنْ طَلَّقَهَا ثَلَاثًا لَمْ تَحِلَّ لَهُ إِلَّا بَعْدَ وُجُودِ خَمْسِ شَرَائِطَ انْقِضَاءُ عِدَّتِهَا مِنْهُ وَتَزْوِيجُهَا بِغَيْرِهِ وَدُخُولُهُ بِهَا وَإِصَابَتُهَا وَبَيْنُونَتُهَا مِنْهُ وَانْقِضَاءُ عِدَّتِهَا مِنْهُ.

(1570) SEKİZİNCİ KİTAP DOKUZUNCU BÖLÜMÜN KELİME MANASI

[9 فصل] وَإِذَا طَلَّقَ امْرَأَتَهُ وَاحِدَةً أَوِ اثْنَيْنِ فَلَهُ مُرَاجِعَتُهَا مَالَمْ تَنْقَضِ عِدَّتُهَا فَإِنِ

Eğer
Onun iddeti
Bitmemiş
O kadın ki
O kadına dönülür
O erkek için
İki talakla
Veya
Bir talakla
O erkek
Hanımı-nı
Boşadı
Ne zaman ki
Fasıl
Dokuz-uncu

انْقَضَتْ عِدَّتُهَا حَلَّ لَهُ نِكَاحُهَا بِعَقْدٍ جَدِيدٍ وَتَكُونُ مَعَهُ عَلَى مَا بَقِيَ مِنَ الطَّلَاقِ فَإِنْ

Eğer
Talaktan
Kalan
O talak ki
Üzeri
Onunla beraber
Olur
Yeni
Akit ile
Onu nik-ahlaması
O erkek için
Helal olur
O kadının iddeti
Bitmiş

طَلَّقَهَا ثَلَاثًا لَمْ تَحِلَّ لَهُ إِلَّا بَعْدَ وُجُودِ خَمْسِ شَرَائِطَ انْقِضَاءُ عِدَّتِهَا مِنْهُ وَتَزْوِيجُهَا

O kadının evlendiği
O erkekten
Onun iddeti
Dolması
Şart-lar-la
Beş
Bulunur
Sonra
Ancak
O erkek için
Helal olmaz
Üç
Onu boşadı

بِغَيْرِهِ وَدُخُولُهُ بِهَا وَإِصَابَتُهَا وَبَيْنُونَتُهَا مِنْهُ وَانْقِضَاءُ عِدَّتِهَا مِنْهُ.

O erkekten
O kadının iddeti
Dolması bitmesi
O erkekten
O kadın
Üç talakla ayrılması
Onunla birleşmesi
O kadınla
O erkek birleşmesi
O erkeğin dışında

(1571) SEKİZİNCİ KİTAP DOKUZUNCU BÖLÜMÜN TOPLU MANASI

(1572) Ric'i (Dönüş) Talakın Hükmü

(1573) Bir Veya İki Talakla Hanımını Boşayanın Durumu

Eğer bir erkek karısını bir veya iki talakla boşadıysa iddeti dolmadan onu geri alabilir. Eğer o kadının iddeti dolmuşsa yeni bir nikâh akdiyle kalan talakla beraber hanımını geri alması helal olur.

(1574) Hanımını Üç Talakla Boşayanın Durumu

Hanımını üç talakla boşayan, Beş şart ile onu geri alabilir.

Eğer hanımını üç talakla boşadıysa onu geri alması o erkeğe alması helal olmaz. Ancak[402] beş şart mevcut ise. [403] Alabilir

(1) Boşandığı ilk kocasından) İddetinin bitmiş olması.
(2) Başka bir koca (tarafından sahih bir nikâhla nikâhlanmış) olması.
(3) (Yeni evlendiği kocasıyla) cinsel ilişkinin gerçekleşmiş olması.
(4) Bain (üç talakla sahih bir boşama ile yeni kocası onu boşamış olmalı).
(5) İddetinin (boşandığı yeni kocada) dolmuş olması. (bu şartlar gerçekleştikten sonra onu geri alabilir).

(1575) SEKİZİNCİ KİTAP DOKUZUNCU BÖLÜMÜN DELİLLERİ

(1576) Ric'i (Dönüş) Talakın Delilleri

Kitaptaki delili ise şöyledir:

2/229. Boşama iki defadır. Bundan sonrası ya iyilikle tutmak ya da güzellikle salıvermektir. Kadınlara verdiklerinizden (boşanma esnasında) bir şey almanız size helâl olmaz. Ancak erkek ve kadın Allah'ın sınırlarında kalıp evlilik haklarını tam tatbik edememekten korkarlarsa bu durum müstesna, (Ey müminler!) Siz de karı ile kocanın, Allah'ın sınırlarını, hakkıyla muhafaza etmelerinden kuşkuya düşerseniz, kadının (erkeğe) fidye vermesinde her iki taraf için de sakınca yoktur. Bu söylenenler Allah'ın koyduğu sınırlardır. Sakın onları aşmayın. Kim Allah'ın sınırlarını aşarsa işte onlar zalimlerdir. [404]

Buda ric'i (dönüş) talakta bir veya iki talakla boşama esnasında tekrar hanımına dönmesi durumunda olan kişinin durumu ile ilgilidir. Başka bir ayette ise,

2/228. Boşanmış kadınlar, kendi başlarına (evlenmeden) üç ay hali (hayız veya temizlik müddeti) beklerler. Eğer onlar Allah'a ve ahiret gününe gerçekten inanmışlarsa, rahimlerinde

[402] Boşanan kadını geri alabilmesi için.
[403] Bu şartlar mevcut olursa o kadını yeniden alabilir.
[404] Bakara suresi: 2/229.

Allah'ın yarattığını gizlemeleri kendilerine helâl olmaz. Eğer kocalar barışmak isterlerse, bu durumda boşadıkları kadınları geri almaya daha fazla hak sahibidirler. Kadınların da ödevlerine denk belli hakları vardır. Ancak erkekler, kadınlara göre bir derece üstünlüğe sahiptirler. Allah azizdir, hakîmdir. [405]

Başka bir ayette ise, 2/232. Kadınları boşadığınız ve onlar da bekleme müddetlerini bitirdikleri vakit, aralarında iyilikle anlaştıkları takdirde, onların (eski) kocalarıyla evlenmelerine engel olmayın. İşte bununla içinizden Allah'a ve ahiret gününe inanan kimselere öğüt verilmektedir. Bu öğüdü tutmanız kendiniz için en iyisi ve en temizidir. Allah bilir, siz bilmezsiniz. [406]

Sünnetteki deliller ise şöyledir:

İmran b. Husayn (ra)'dan: Karısını boşayıpta sonra (dönmüş olmak için) onunla cinsi münasebette bulanan ve onu boşadığını ne de döndüğünü şahitlendirmeyen kimse(nin durumu) sorulmuşda, sen sünnete aykırı olarak boşamışsın (yine) sünnete aykırı olarak dönmüşsün. Onun boşanacağını da kendisine dönüldüğünü de şahitlendir ve (böyle şahitsiz boşamayı ve dönmeyi) bir daha yapma, diye cevap vermiş. [407]

Başka bir hadiste ise, Abdullah b. Ömer (ra)'den rivayet olunduğuna göre kendisi karısını hayızlı iken boşamış da (babası) Hz. Ömer (ra), bunu Peygamber (sav)'e anlatmış, bunun üzerine. Resûlullah (sav) ona emret karısına dönsün sonra onu ya temizlendiğinde yâda hamile iken boşasın. [408]

(1577) Üç Talakla Hanımını Boşayıp Tekrar Onunla Evlenmenin Delilleri

2/229. Boşama iki defadır. Bundan sonrası ya iyilikle tutmak ya da güzellikle salıvermektir. Kadınlara verdiklerinizden (boşanma esnasında) bir şey almanız size helâl olmaz. Ancak erkek ve kadın Allah'ın sınırlarında kalıp evlilik haklarını tam tatbik edememekten korkarlarsa bu durum müstesna, (Ey müminler!) Siz de karı ile kocanın, Allah'ın sınırlarını, hakkıyla muhafaza etmelerinden kuşkuya düşerseniz, kadının (erkeğe) fidye vermesinde her iki taraf için de sakınca yoktur. Bu söylenenler Allah'ın koyduğu sınırlardır. Sakın onları aşmayın. Kim Allah'ın sınırlarını aşarsa işte onlar zalimlerdir. [409]

Yani bu iki talakla hanımına dönmesi mümkündür ve helal olan bir dönüştür. Çünkü talak üçtür geride kalan bir talakla evliliklerini devam ettirirler. Fakat üçüncü defa boşanmışsa önceden sayılan beş şartla tekrar hanımına dönebilir. Bu hususta yüce Rabbimiz şöyle buyurmaktadır.

2/230. Eğer erkek kadını (üçüncü defa) boşarsa, ondan sonra kadın bir başka erkekle evlenmedikçe onu alması kendisine helâl olmaz. Eğer bu kişi de onu boşarsa, (her iki taraf da) Allah'ın sınırlarını muhafaza edeceklerine inandıkları takdirde, yeniden evlenmelerinde beis yoktur. Bunlar Allah'ın sınırlarıdır. Allah bunları bilmek, öğrenmek isteyenler için açıklar. [410]

Hadisteki deliller ise şöyledir;

---

[405] Bakara suresi: 2/228.
[406] Bakara suresi: 2/232.
[407] Ebu Davud, bab, 5, hd, 2186, K, Talak; İbni Mace, bab, 5, Talak.
[408] Ebu Davud, bab, 4, hd, 2181; Buğari, bab, 1, 3, 44, 45, Talak, bab, 13, Ahkam; Müslim, bab, 1, 14, Talak; Nesai, bab, 13, 15, 19, K, Talak; İbni Mace, bab, 1, 3, K, Talak; Darimi, bab, 1, 2, Talak; Muvatta, bab, 53, Talak; Müsnedi Ahmed b. Hanbel, c, 1, sh, 4, c, 2, sh, 26, 43, 51, 54, 58, 61, 63, 64, 74, 78, 80, 128, 130, 146, c, 3, sh, 386.
[409] Bakara suresi: 2/229.
[410] Bakara suresi: 2/230.

Hz. Aişe (r.a)'den, şöyle haber vermişti: Rıfâa el Kurazi'nin karısı Resûlullah (sav)'a geldi. Ya Resûlullah! (sav) Rıfâa beni boşamış ve boşamayı kesin yapmıştı. Sonra bende Abdurrahman ibnu'z Zübeyr el Kurazi ile evlenmiştim. Fakat Abdurrahman'ın erliği (zekeri) şu saçağı (çaput) gibi (gevşek)dir, dedi. Resûlullah (sav) sanırım sen (eski kocan) Rıfâa'ya dönmek istiyorsun. Fakat (ikinci kocan) Abdurrahman senin balcığından, sende onun balcığından tatmadıkça bu olmaz, buyurdu. [411]

Başka bir hadiste ise şöyledir: Hz. Aişe (r.a)'den şöyle rivayet edilmiştir, Bir kimse karısını üç talak ile boşamış. Sonra kadın başka bir erkekle evlenmiş. İkinci kocada (kadınla cima yapmadan) kadını boşamış, bu ikinci koca kadını boşadıktan sonra ilk kocasına varması helal olur mu? Diye Peygamber (s.a.v)'e soruldu. Peygamber (s.a.v)'de ikinci erkek kadının balcığından, birinci erkeğin tatması gibi tatmadıkça (birinci kocaya) helal olmaz. [412]

(1578) SEKİZİNCİ KİTAP DOKUZUNCU BÖLÜMÜN SORULARI VE CEVAPLARI

Ric'i (Dönüş) Talakın Hükmü

Soru-50- Ne zaman bir erkek karısını bir veya iki talakla boşadıysa iddeti dolmadan onu geri alabilir mi? Eğer o kadının iddeti dolmuşsa bu durumda erkek ne yapması lazımdır?

Cevap-50- Ne zamanki bir erkek karısını bir veya iki talakla boşadıysa iddeti dolmadan onu geri alabilir. Eğer o kadının iddeti dolmuşsa yeni bir nikah akdiyle kalan talakla beraber hanımını geri alması helal olur.

Soru-52- Eğer adam hanımını üç talakla boşadıysa onu geri alması o erkeğe helal olur mu? Veya o hanımı nasıl geri alabilir?

Cevap-52- Eğer hanımını üç talakla boşadıysa onu geri alması o erkeğe helal olmaz. Ancak beş şart mevcut ise. (O zaman helal olur).

(1) Boşandığı ilk kocasından İddetinin bitmiş olması.
(2) Başka bir koca tarafından sahih bir nikâhla nikâhlanmış olması.
(3) Yeni evlendiği kocasıyla cinsi temasta bulunmuş olması.
(4) Bain (üç talakla sahih bir boşama ile yeni kocası onu boşamış olmalı).
(5) İddetinin (boşandığı yeni kocada) dolmuş olması. (bu şartlar gerçekleştikten sonra onu geri alabilir).

خِتَامُهُ مِسْكٌ وَفِي ذَلِكَ فَلْيَتَنَافَسِ الْمُتَنَافِسُونَ (المطففين)26

«Onun sonu misktir. Bunda imrenecekler imrensin.» Mutaffifin –26.

(1579) SEKİZİNCİ KİTAP ONUNCU BÖLÜMÜN ARAPÇA METNİ

[10 فصل] وَإِذَا حَلَفَ أَنْ لاَيَطَأُ زَوْجَتَهُ مُطْلَقًا أَوْ مُدَّةً تَزِيدُ عَلَى أَرْبَعَةِ أَشْهُرٍ فَهُوَ مُولٍ وَيُؤَجَّلُ لَهُ إِنْ سَأَلَتْ ذَالِكَ أَرْبَعَةَ أَشْهُرٍ ثُمَّ يُخَيَّرُ بَيْنَ الْفَيْئَةِ وَالتَّكْفِيرِ وَالطَّلاَقِ فَإِنِ امْتَنَعَ طَلَّقَ عَلَيْهِ الْحَاكِمُ.

---

[411] Buğari, bab, 3, Talak; Müslim, bab, 1433, Talak.
[412] Buğari, bab, 3, Talak

(1580) SEKİZİNCİ KİTAP ONUNCU BÖLÜMÜN KELİME MANASI

[10 فصل] وَإِذَا حَلَفَ أَنْ لاَيَطَأُ زَوْجَتَهُ مُطْلَقًا أَوْ مُدَّةً تَزِيدُ عَلَى أَرْبَعَةِ أَشْهُرٍ فَهُوَ

O kadın Ay-lar Dört Üzerine Artırır Bir müddetle Veya Kesinlikle O erkek hanımıyla Cima yapmayacağına Eğer Yemin etti Ne zaman ki Fasıl On-uncu

مُولٍ وَيُؤَجَّلُ لَهُ إِنْ سَأَلَتْ ذَالِكَ أَرْبَعَةَ أَشْهُرٍ ثُمَّ يُخَيَّرُ بَيْنَ الْفَيْئَةِ وَالتَّكْفِيرِ وَالطَّلاَقِ

Boşamak Kefaret verir Birleşir Arası Serbesttir Sonra Ay-lar Dört Bunu İsterse Eğer O erkek için Mühlet verilir Boşanmıştır

فَإِنِ امْتَنَعَ طَلَّقَ عَلَيْهِ الْحَاكِمُ.

Hakim Onun üzerine Boşadı Meneder Eğer

(1581) SEKİZİNCİ KİTAP ONUNCU BÖLÜMÜN TOPLU MANASI

(1581) İyla[413]nın Hükmü
(1582) Hanımıyla Cinsel İlişkide Bulunmayacağına Yemin Edenin Durumu

Eğer (bir erkek) karısına cinsi münasebette (bulunmayacağına) mutlak (kayıtsız bir şekilde) veya süreli, müddetli dört aydan fazla yemin ederse o kadın boşanmıştır. Bu durumda kocaya dört ay mühlet verilir. Eğer o dört ay içinde (erkek hanımıyla) cinsi münasebette bulunursa, o zaman serbesttir. (İki şeyden birini yapmaya) ya hanımıyla cinsi münasebette bulunur, kefaret verir veya kadını boşar. (Eğer ikisinden birisine yanaşmaz) men ederse, hâkim bunun üzerine (bir talakla kadının boşanmasına (karar verir).

(1583) SEKİZİNCİ KİTAP ONUNCU BÖLÜMÜN DELİLLERİ

(1584) İyla'nın Delilleri
(1585) Hanımıyla Cinsel İlişkide Bulunmayacağına Yemin Edenin Durumunun Delilleri

Bununla ilgili deliller ise şöyledir:

---

[413] İyla karısına yaklaşmamaya, cinsel ilişki kurmamaya dair yapılan yemindir.

Konunun daha iyi anlaşılması için cahilliye dönemindeki İYLA durumu bir veya iki sene idi. Cahilliye dönemi insanları bu iyla yemini ile sadece kadına eziyet olsun diye yapıyorlardı, bu bir sene veya iki sene için ne o kadınla cinsel temasta bulunurlardı ve nede boşuyorlardı. İslam bunun hükmünü değiştirip, bunun en uzun müddeti dört ayla sınırlandırıldı. Bunun delili ise şu hadisi şeriftir:

Abdullah b. Abbas (ra)'den, o şöyle demiştir: Cahilliye döneminin iyla'sı bir sene, iki sene veya daha fazla idi. Allah (cc) onu dört ayla sınırladı. Bu hadisi Beyhaki rivayet etmiş. [414]

Yüce Allah iyla'nın sınırını açıklayark şöyle beyan buyurmaktadır:

2/226. Kadınlarına yaklaşmamaya yemin edenler dört ay beklerler. Eğer (bu müddet içinde) kadınlarına dönerlerse, şüphesiz Allah çokça bağışlayan ve esirgeyendir. [415] 2/227. Eğer (müddeti içinde dönmeyip kadınlarını) boşamaya karar verirlerse (ayrılırlar). Biliniz ki, Allah işitir ve bilir. [416]

Hz. Ali (ra)'nin şöyle dediği rivayet edilmiştir: Bir kişi hanımıyla iyla yaparsa (yani hanımına yaklaşmamaya yemin ederse), dört ay geçse dahi talakı düşmez (yani boşanmaz bu müddet içinde) ya karısına döner yahut (karısını) boşar. [417]

Abdullah b. Ömer (ra)'den, Bakara 2/226. Allah'ın ismini söylemiş olduğu iyla hakkında. O dört ay müddetten sonra hiçbir kimseye ya iyilikle kadını tutması yahutta talakla (boşamakla) azmetmesi, şıklarından başka, bir şey helal olmaz. Nitekim Aziz ve Celil Allah (cc) böyle emretti, der idi. Emir bu ayeti kerimedir, «Kadınlarına yaklaşmamaya yemin edenler dört ay beklerler. Eğer (bu müddet içinde) kadınlarına dönerlerse, şüphesiz Allah çokça bağışlayan ve esirgeyendir». [418]

Buhari dedi ki: Ve bana İsmail İbni Ebi Uveys şöyle dedi. Bana malik, Nafi'den; o da İbni Ömer (ra)'dan şöyle tahdis etti: İylâ zamanından itibaren dört ay geçince, erkek bizzat boşayıncaya kadar talak (boşanma) vaki olmaz, demiştir. İşte erkek bizzat boşamadıkça talak vaki olmaz, görüşü, Hz. Osman (ra)'dan, Hz. Ali (ra)'den, Ebu Derda (ra)'dan, Hz. Aişe (r.a)'den ve Peygamber (s.a.v)'in sahabilerinden oniki kişiden de zikrediliyor. [419] Buhari buradaki zatların görüşlerinide senetli olarak 'Tarih'inde rivayet etmiştir. (Ayni) [420]

İmam'ı Şafii. Süleyman b. Yesar (ra)'dan, rivayet etmiştir: Dedi ki ben Peygamber (s.a.v)'in on küsür sahabilerine yetiştim onların tamamı boşanmanın üzerinde duruyorlardı. [421]

Suheyl b. Ebi Salih o da babasından dedi ki Resûlullah (sav) oniki tane sahabesine iyla eden adamın durumunu sordum. Dediler onun üzerine bir şey yoktur. Taki dört ayı geçince, ya kadını tutar yâda ancak onu boşar. Darekutni rivayet etmiş.[422]

(1586) İyla'nın Kefareti İle İlgili Delil İse Şöyledir

Hz. Aişe (r.a)'den: Kim ki, (iyla ile yemin edip kendisine) helal olan hanımını haram ederse. Helâlı haram kılmıştır. Yemim ettiği için yemin kefareti vermelidir. [423] Ravileri sika (güvenilir kişilerdir). [424]

---

[414] Buluğul meram min edilletil ahkâm, sh, 363, 364, hd, 1124; Sübülüs Selam, c, 3, sh, 290.
[415] Bakara suresi: 2/226.
[416] Bakara suresi: 2/227.
[417] Muvatta, c, 2, sh, 556.
[418] Bakara suresi: 2/226.
[419] Buğari, bab, 20, Talak.
[420] Buhari tercümesi ötüken, c, 11, sh, 5371.
[421] Darekutni ve Müsned İmam'ı Şafii, c, 2, sh, 42; Buluğul meram min edilletil ahkâm, sh,363, 363, hd, 1124; Neylul Evtar, c, 6, sh, 287.
[422] Neylul Evtar, c, 6, sh, 287, hd, 4, İyla.

(1587) İyla Yoluyla Boşanan Kadının İddetinin Delilleri

İyla yoluyla boşanan kadının iddeti var mıdır?

Cevap: İyla yoluyla boşanan kadının iddeti: Cumhur Ulemaya göre: İyla yapılarak boşanan kadın, boşanan kadınlar gibi iddet bekler. [425]

Kendisine iyla yapılmış kadının ayrıldıktan sonra iddet beklemesi lazım geldiğinde dört mezheb ittifak etmiştir. Çünkü o boşanmıştır, dolayısıyla diğer boşanmış kadınlar gibi iddet beklemesi vacip olur. Cabir b. Zeyd (ra) bu İbni Abbas (ra)'den rivayet edilmiştir. Eğer dört ay içinde üç defa hayız görmüş ise iddet beklemesi lazım gelmez, demiştir. Çünkü iddet hamile olup olmadığını anlamak için konulmuştur, buda hâsıl olmuştur. [426]

(1588) Hanımıyla Cinsi Münasebette Bulunmayacağına Yemin Edip Ve Yemini Bozmanın Delili

Hanımıyla cinsi münasebette bulunmayacağına yemin edip ve yemini bozan koca, cinsi münasebete dönerse, yemin kefaretini vermesi gerekir.

Kur'an'ı Kerim'de şöyle buyruluyor:

5/89. Allah, kasıtsız olarak ağzınızdan çıkıveren yeminlerinizden dolayı sizi sorumlu tutmaz, fakat bilerek yaptığınız yeminlerden dolayı sizi sorumlu tutar. Bunun da keffâreti, ailenize yedirdiğiniz yemeğin orta hallisinden on fakire yedirmek yahut onları giydirmek, yahut da bir köle azat etmektir. Bunları bulamıyan üç gün oruç tutmalıdır. Yemin ettiğiniz takdirde yeminlerinizin keffâreti işte budur. Yeminlerinizi koruyun (onlara riayet edin). Allah size ayetlerini açıklıyor; umulur ki şükredersiniz! [427]

İşte Kur'an'ı Kerim'de yeminin kefareti budur. Sünnetteki deliller ise şöyledir.

Hz. Aişe (r.a)'den: Kim ki, (iyla ile yemin edip kendisine) helal olan hanımını haram ederse. Helâlı haram kılmıştır. Yemim ettiği için yemin kefareti vermelidir. [428] Ravileri sika (güvenilir kişilerdir). [429]

(1589) Peygamber (S.A.V) İyla İle Hanımlarından Ayrı Durduğunun Delilleri

Peygamber (s.a.v) iyla ile hanımlarından ayrı durmuş mudur?

Evet: Peygamber (s.a.v) hanımlarıyla bir ay ayrı durmuştur. İşte delili şu hadisi şeriftir:

Enes b. Malik (r.a)'den; Resûlullah (sav) kadınlarından iyla yemini yapmış, ayağı evinden ayrılmış ve kendisine ait olan yüksekçe bir odada yirmidokuz gece ikamet etmişti. Sonra aşağıya indi. Kendisine Ya Resûlullah! Sen ayrı ayrı kalmaya yemin etmiştin? Dediler. Bunun üzerine Resûlullah (sav) bu ay yirmidokuz gündür, buyurdu.[430]

(1590) SEKİZİNCİ KİTAP ONUNCU BÖLÜMÜN SORULARI VE CEVAPLARI

---

[423] Tirmizi, 1201; Buluğul meram min edilletil ahkâm, sh, 363, hd, 1124.
[424] Sübülüs Selam, c, 3, sh, 286.
[425] Fıkhus Sünne, tercümesi c, 3, sh, 50.
[426] İslam fıkhı ansiklopedisi, c, 9, sh, 432.
[427] Maide suresi: 5/89.
[428] Tirmizi, 1201; Buluğul meram min edilletil ahkâm, sh, 363, hd, 1124.
[429] Sübülüs Selam, c, 3, sh, 286.
[430] Buğari, bab, 20, Talak.

İyla'nın Hükmü

Soru–54- Karısına cinsi münasebette bulunmayacağına dair yemin eden birinin durumu nasıl olur?

Cevap–54- Ne zaman (bir erkek) karısına cinsi münasebette bulunmayacağına dair yemin ederse mutlak (kayıtsız bir şekilde) veya süreli müddetli dört aydan fazla ise o kadın boşanmıştır.

Soru–55- Bir erkek karısına cinsi münasebette bulunmayacağına dair yemin eder hanımı boşanırsa tekrar o hanımı alabilmek için nasıl bir muameleye tabi tutulmalıdır?

Cevap–55- O kocaya dört ay daha mühlet verilir. Eğer o dört ayda (erkek hanımıyla) cinsi münasebette bulunursa, o zaman (İki şeyden birini yapmaya) serbesttir. Ya hanımıyla cinsi münasebette bulunur,(yemin) kefareti verir veya kadını boşar. (Eğer ikisinden birisine yanaşmaz) men ederse, hâkim bir talakla kadının boşanmasına (karar verir).

خِتَامُهُ مِسْكٌ وَفِى ذَلِكَ فَلْيَتَنَافَسِ الْمُتَنَافِسُونَ (المطففين)26

«Onun sonu misktir. Bunda imrenecekler imrensin.» Mutaffifin –26.

(1591) SEKİZİNCİ KİTAP ONBİRİNCİ BÖLÜMÜN ARAPÇA METNİ

[11 فصل]وَالظِّهَارُأَنْ يَقُولَ الرَّجُلُ لِزَوْجَتِهِ أَنْتِ عَلَيَّ كَظَهْرِ أُمِّي فَإِذَا قَالَ لَهَا ذَالِكَ وَلَمْ يُطْبِعْهُ بِالطَّلَاقِ صَارَ عَائِدًا وَلَزِمَتْهُ الْكَفَّارَةُ وَالْكَفَّارَةُ عِتْقُ رَقَبَةٍ مُؤْمِنَةٍ سَلِيمَةٍ مِنَ الْعُيُوبِ الْمُضِرَّةِ بِالْعَمَلِ وَالْكَسْبِ فَإِنْ لَمْ يَجِدْ فَصِيَامُ شَهْرَيْنِ مُتَتَابِعَيْنِ فَإِنْ لَمْ يَسْتَطِعْ فَإِطْعَامُ سِتِّينَ مِسْكِينًا كُلُّ مِسْكِينٍ مُدٌّ وَلَايَحِلُّ لِلْمُظَاهِرِ وَطْؤُهَا حَتَّى يُكَفِّرَ.

(1592) SEKİZİNCİ KİTAP ONBİRİNCİ BÖLÜMÜN KELİME MANASI

[11 فصل]وَالظِّهَارُأَنْ يَقُولَ الرَّجُلُ لِزَوْجَتِهِ أَنْتِ عَلَيَّ كَظَهْرِ أُمِّي فَإِذَا قَالَ لَهَا ذَالِكَ

Onbir-inci
Fasıl
Zihar
Eğer
Der
Adam
O erkek hanımına
Sen
Üzerime
Sırtı gibi-sin
Annemin
Ne zaman ki
Dedi
O kadın için
Bu

وَلَمْ يُطْبِعْهُ بِالطَّلَاقِ صَارَ عَائِدًا وَلَزِمَتْهُ الْكَفَّارَةُ وَالْكَفَّارَةُ عِتْقُ رَقَبَةٍ مُؤْمِنَةٍ سَلِيمَةٍ مِنَ

Sağlam Mü'min Köle Azat etmek Kefaret ise Kefaret Ona lazım gelir Kocaya Dönüştü Talakla Ona tabi olmaz

الْعُيُوبِ الْمُضِرَّةِ بِالْعَمَلِ وَالْكَسْبِ فَإِنْ لَمْ يَجِدْ فَصِيَامُ شَهْرَيْنِ مُتَتَابِعَيْنِ فَإِنْ لَمْ

Eğer Peş peşe İki ay Oruç tutar Bulamadı Eğer Kazancıyla Çalışmasıyla Zararlı Kusurlardan

يَسْتَطِعْ فَإِطْعَامُ سِتِّينَ مِسْكِينًا كُلُّ مِسْكِينٍ مُدٌّ وَلاَيَحِلُّ لِلْمُظَاهِرِ وَطْؤُهَا حَتَّى يُكَفِّرَ.

Kefaret verir Taki Onunla birleşmesi Zihar eden için Helal olmaz Bir müdd Miskin-e Her Miskin Altmış Yedirir Gücü yetmedi

(1593) SEKİZİNCİ KİTAP ONBİRİNCİ BÖLÜMÜN TOPLU MANASI

(1594) Zihar[431]ın Hükmü

(1595) Erkeğin Hanımına Senin Sırtın Anamın Sırtı Gibidir Diyenin Durumu

Zihar erkeğin hanımına, "senin sırtın anamın sırtı gibidir, demesidir".[432] Eğer (erkek) hanımına dese boşanma buna tabi değildir.(demesiyle) kadın erkeğe ait olur o erkeğin kefaret vermesi lazım gelir.

(1596) Ziharın Kefareti

Erkeğin hanımına senin sırtın anamın sırtı gibidir demesi meselesi. Bu sözden dolayı şu kefareti vermeden hanımı ona helal olmaz.

(1) Mümin bir köleyi azadedecek kölenin işinde veya çalışmasında zarar verici bir kusur bulunmayıp sağlam olması.
(2) Eğer böyle bir köleyi bulamazsa iki ay peş peşe oruç tutacak.
(3) Eğer buna gücü yetmezse altmış fakiri doyuracak her fakire birer müdd verecek.

Zihar yapan kimse kefareti ödemedikçe hanımıyla cinsi münasebette bulunması helal olmaz.[433]

---

[431] Zihar erkek hanımının sırtını annesinin sırtına benzetmektir.
[432] Veya kendisine nikâhı haram olan birisine benzetmesi, Mesela bacısına, teyzesine ve halasına benzetmek gibi
[433] Kefareti verdikten sonra zihar edilen kadın kocasına helal olur. Kefareti vermeden cinsel ilişkide bulunması ise zina hükmündedir.

(1597) SEKİZİNCİ KİTAP ONBİRİNCİ BÖLÜMÜN DELİLLERİ

(1598) Zihar'ın Delilleri

Kur'an'ı Kerim'de delilleri şöyledir:

58/2. İçinizden zıhâr yapanların kadınları, onların anaları değildir. Onların anaları ancak kendilerini doğuran kadınlardır. Şüphesiz onlar çirkin bir laf ve yalan söylüyorlar. Kuşkusuz Allah, affedicidir, bağışlayıcıdır. [434]

33/4. Allah, bir adamın içinde iki kalp yaratmadığı gibi, «zıhâr» yaptığınız eşlerinizi de analarınız yerinde tutmadı ve evlâtlıklarınızı da öz oğullarınız olarak tanımadı. Bunlar sizin ağızlarınıza geliveren sözlerden ibarettir. Allah ise gerçeği söyler ve doğru yola O eriştirir. [435]

Hadisteki deliller ise şöyledir:

İkrime (ra)'den, rivayet olunduğuna göre: Bir adam karısına zihar yapmış. Kefaret(ini) vermeden onunla cinsi münasebette bulunmuş. Peşinden Nebi (sav)'ye gelip bunu anlatmış. (Hz. Peygamber (sav)'de. Seni (bu) yaptığın işe iten (sebeb) nedir? Diye sormuş (o sahabi de) ay ışığında inciklerini görmemdir, diye cevap vermiş (Resûlullah (sav)'de öyleyse kefaretini ödeyinceye kadar ondan (kadından) uzaklaş, buyurdu. [436] Bu hadisi keffaretin sabitliği için bir hüccettir.

(1599) Zihar Keffaretinin Kur'an'ı Kerim'de Delilleri

58/3. Kadınlardan zıhâr ile ayrılmak isteyip de sonra söylediklerinden dönenlerin karılarıyla temas etmeden önce bir köleyi hürriyete kavuşturmaları gerekir. Size öğütlenen budur. Allah, yaptıklarınızdan haberi olandır. [437]

58/4. (Buna imkân) bulamayan kimse, hanımıyla temas etmeden önce ardarda iki ay oruç tutar. Buna da gücü yetmeyen, altmış fakiri doyurur. Bu (hafifletme), Allah'a ve Resulüne inanmanızdan dolayıdır. Bunlar Allah'ın hükümleridir. Kâfirler için acı bir azap vardır. [438]

(1600) Zihar Keffaretinin Hadisteki Delilleri

Huveyle binti Malik b. Sa'lebe (ra)'dan, demiştir: Kocam Evs b. es-Samit bana zihar uygulamıştı, bende Resûlullah (sav)'a varıp (ondan) yakındım. Resûlullah (sav) Allah'tan kork, o senin amcanın oğludur diyerek onun hakkında benimle tartışıyordu, (bu tartışmaya) devam ettim, nihayet benim hakkımda Kur'an(dan) «58/1. Kocası hakkında seninle tartışan ve Allah'a şikâyette bulunan kadının sözünü Allah işitmiştir. Allah, sizin konuşmanızı işitir. Çünkü Allah işitendir, bilendir.» (Ayeti kerimesinden itibaren zihar için) farz (kılınan keffareti açıklayan kısım)a kadar (olan ayetler) nazil oldu. Bunun üzerine Resûlullah (sav); (o halde kocan bir köle

---

[434] Mücadele Süresi: 58/2.
[435] Ahzab Süresi: 33/4.
[436] Ebu Davud, bab, 16, 17, hd, 2221, 2222, 2223, 2224, 2225, Talak; Tirmizi, hd, 1199, Talak; Nesai, c, 5, sh, 167, bab, 33, Talak; İbni Mace, hd, 2065, Talak; Ebu Davud tercümesi ve şerhi, c, 8, sh, 443; Buluğul meram min edilletil ahkâm, sh, 364, hd, 1125; Neylul Evtar, c, 6; Sübülüs Selam, c, 3, sh, 291.
[437] Mücadele Süresi: 58/3.
[438] Mücadele Süresi: 58/4.

azad eder, buyurdu. (Huveyle de) o (köle azad edecek gücü kendisinde) bulamaz dedi (Resûlullah (sav); (öyleyse) peşpeşe iki ay oruç tutar, buyurdu. (Huveyle) Ya Resûlullah! O yaşlı bir kimsedir. Onda oruç (tutacak bir güç) yoktur, diye cevap verdi. (Resul-i Ekrem'de) öyleyse altmış yoksulu doyursun, buyurdu. (Huveyle de) onun yanında (zihar keffaretine yetecek kadar) dağıtabileceği (bir mal) yoktur. (Daha sonra Huveyle şunları rivayet etti); Hemen o anda (Resul-i Ekrem'in emriyle) bir arak hurma getirildi. Bende; Bir arakla ona yardım edebilirim, dedim. İyi ettin git o iki arak (hurmay)ı onun adına altmış yoksula yedir ve amcanın oğluna dön, buyurdu. [439] Başka bir hadiste ise,

İbnu'l-Ala el-Beyazi dedi ki, Ramazan ayı girince bana zarar gelecek bir şekilde karıma yaklaşmaktan ve nihayet (o şekilde) sabahlamaktan korktum da Ramazan ayı çıkıncaya kadar karımda zıharda bulundum. Bir gece bana hizmet edip dururken birden bire vücudunun bir kısmı açılıverdi. (Bunun üzerine) ona yaklaşmaktan kendimi alıkoyamadım. Sabah olunca çıktım kavmime (uğradım) ve olayı onlara anlattım ve haydi (Resûlullah (sav)'a gidelim, dedim; Hayır vallahi olmaz dediler. Bunun üzerine Peygamber (s.a.v)'e varıp durumu anlattım: Bir köle azad et, buyurdu. Bir köle azad etmeye gücüm yetmez, dedim, boynumun üzerine vurdu. İki ay üst üstte oruç tut, buyurdu, (ben de) dedi(m ki), benim şu başıma gelen ancak oruç yüzünden oldu; (öyleyse) altmış kişiye bir vesk hurma yedir, buyurdu. [440]

Seleme b. Sahr (ra)'dan: Kefareti ödemeden önce cinsi münasebette bulunan muzahir (zihar yapan kimse) hakkında (Resûlullah (sav) bir kefarettir, buyurdu. [441]

(1601) SEKİZİNCİ KİTAP ONBİRİNCİ BÖLÜMÜN SORULARI VE CEVAPLARI

Zihar'ın Hükmü

Soru-56- Bir erkeğin hanımına senin sırtın anamın sırtı gibidir, demesi. Hanımı bu sözden dolayı boşanırmı?. Bundan dolayı o erkeğe ne lazım gelir?

Cevap-56- Böyle bir muamelenin adına Zihar denirki buda erkeğin hanımına senin sırtın anamın sırtı gibidir, demesi. Ne zaman ki (erkek) hanımına bu sözü dese boşanma buna tabi değildir. Kadın erkeğe ait olur o erkeğin (hanımı kendisine helal olması için) kefaret vermesi lazım gelir.

Soru-57- Kefaret nasıl olur ve ne kadardır?

Cevap-57- Kefaret ise şu üç şeyden birinin yapması ile olur.

(1) Mümin bir köleyi azadedecek (o köle ki) işinde veya çalışmasında zarar verici bir kusur bulunmayıp sağlam olması.
(2) Eğer böyle bir köleyi bulamazsa iki ay peş peşe oruç tutacak.
(3) Eğer buna gücü yetmezse altmış fakiri doyuracak her fakire birer müdd verecek.

Soru–58- Zihar edene hanımıyla cinsi münasebette bulunması helal olur mu?

Cevap–58- Zihaf edene hanımıyla cinsi münasebette bulunması helal olmaz ta ki (kefareti vermedikçe).

خِتَامُهُ مِسْكٌ وَفِى ذَلِكَ فَلْيَتَنَافَسِ الْمُتَنَافِسُونَ (المطففين)26

«Onun sonu misktir. Bunda imrenecekler imrensin.» Mutaffifin –26.

---

[439] Ebu Davud, bab, 16, 17, hd, 2214, Talak; Müsnedi Ahmed b. Hanbel, c, 6, sh, 410.

[440] Ebu Davud, bab, 16, 17, hd, 2213, Talak; İbni Mace, bab, 25, hd, 2062, Talak; Müsnedi Ahmed b. Hanbel, c, 6, sh, 411, c, 5, sh, 436; Darimi, bab, 9, Talak; Tirmizi, bab, 20, hd, 1200, Talak; Buluğul meram min edilletil ahkâm, sh, 364; Neylul Evtar, c, 6, sh, 291; Sübülüs Selam, c, 3, sh, 293; Edilletu'r Radiye, sh, 194.

[441] İbni Mace ve Tirmizi rivayet etmiş, Neylul Evtar, c, 6, sh, 293; Ebu Davud tercümesi ve şerhi, c, 8, sh, 444.

(1602) SEKİZİNCİ KİTAP ONİKİNCİ BÖLÜMÜN ARAPÇA METNİ

[12 فصل] وَإِذَا رَمَى الرَّجُلُ زَوْجَتَهُ بِالزِّنَا فَعَلَيْهِ حَدُّ الْقَذْفِ إِلاَّ أَنْ يُقِيمَ الْبَيِّنَةَ أَوْ يُلاَعِنَ فَيَقُولَ عِنْدَ الْحَاكِمِ فِي الْجَامِعِ عَلَى الْمِنْبَرِ فِي جَمَاعَةٍ مِنَ النَّاسِ أَشْهَدُ بِاللَّهِ إِنَّنِي لَمِنَ الصَّادِقِينَ فِيمَا رَمَيْتُ بِهِ زَوْجَتِي فُلاَنَةَ مِنَ الزِّنَا وَإِنَّ هَاذَا الْوَلَدَ مِنَ الزِّنَا وَلَيْسَ مِنِّي أَرْبَعَ مَرَّاتٍ وَيَقُولُ فِي الْمَرَّةِ الْخَامِسَةِ بَعْدَ أَنْ يَعِظَهُ الْحَاكِمُ وَعَلَيَّ لَعْنَةُ اللَّهِ إِنْ كُنْتَ مِنَ الْكَاذِبِينَ وَيَتَعَلَّقُ بِلِعَانِهِ خَمْسَةُ أَحْكَامٍ سُقُوطُ الْحَدِّ عَنْهُ وَوُجُوبُ الْحَدِّ عَلَيْهَا وَزَوَالُ الْفِرَاشِ وَنَفْيُ الْوَلَدِ وَالتَّحْرِيمُ عَلَى الْأَبَدِ وَيَسْقُطُ الْحَدُّ عَنْهَا بِاَنْ تَلْتَعِنَ فَتَقُولَ أَشْهَدُ بِاللَّهِ إِنَّ فُلاَنًا هَاذَا لَمِنَ الْكَاذِبِينَ فِيمَا رَمَانِي بِهِ مِنَ الزِّنَا أَرْبَعَ مَرَّاتٍ وَتَقُولُ فِي الْمَرَّةِ الْخَامِسَةِ بَعْدَ أَنْ يَعِظَهَا الْحَاكِمُ وَعَلَيَّ غَضَبُ اللَّهِ إِنْ كَانَ مِنَ الصَّادِقِينَ.

(1603) SEKİZİNCİ KİTAP ONİKİNCİ BÖLÜMÜN KELİME MANASI

[12 فصل] وَإِذَا رَمَى الرَّجُلُ زَوْجَتَهُ بِالزِّنَا فَعَلَيْهِ حَدُّ الْقَذْفِ إِلاَّ أَنْ يُقِيمَ الْبَيِّنَةَ أَوْ

Veya
Delil ile
İkame eder
Eğer
Ancak
İftira
Hadd lazım
Onun üzerine
Zinayla
Hanımına
Erkek
Attı
Ne zaman ki
Fasıl
Oniki-nci

يُلاَعِنَ فَيَقُولَ عِنْدَ الْحَاكِمِ فِي الْجَامِعِ عَلَى الْمِنْبَرِ فِي جَمَاعَةٍ مِنَ النَّاسِ أَشْهَدُ بِاللَّهِ

Allah'a
Ben şehadet ederim
İnsanlardan
Cemaatte
Minber-in
Üzerine
Camide
Hakim
Yanında
Der
Lanetleşir

إِنَّنِي لَمِنَ الصَّادِقِينَ فِيمَا رَمَيْتُ بِهِ زَوْجَتِي فُلاَنَةَ مِنَ الزِّنَا وَإِنَّ هَاذَا الْوَلَدَ مِنَ الزِّنَا

Doğruyu söylerdenim

Zinadan Çocuk Bu Muhakkak ki Zinadan Falanla Hanımına Ona Ben attım O iftira ki Muhakkak ki ben

وَلَيْسَ مِنّى أَربَعَ مَرَّاتٍ وَيَقُولُ فِى الْمَرَّةِ الْخَامِسَةِ بَعْدَ أَنْ يَعِظَهُ الْحَاكِمُ وَعَلَيَّ لَعْنَةُ

Lanet-i Üzerime olsun Hakim Ona vaaz eder Eğer Sonra Beşinci-sinde Bir kerede Der Kere-ler Dördüncüsü Benden Olmaz

اللَّهِ إِنْ كُنْتُ مِنَ الْكَاذِبِينَ وَيَتَعَلَّقُ بِلِعَانِهِ خَمْسَةُ أَحْكَامٍ سُقُوطُ الْحَدِّ عَنْهُ وَوُجُوبُ

Vacip olunur Onda Ona Hadd ceza Sakıt olunur Hüküm-ler Beş Onun lanetlemesiyle Taalluk eder Yalancılardan İdiysem Eğer Allah'ın

الْحَدِّ عَلَيْهَا وَزَوَالُ الْفِرَاشِ وَنَفْيُ الْوَلَدِ وَالتَّحْرِيمُ عَلَى الْأَبَدِ وَيَسْقُطُ الْحَدُّ عَنْهَا بِاَنْ

Eğer O kadından Hadd Düşer Ebedi Üzerine Haram olur Çocuk Nefy edilir Yatması Zail olur O kadının üzerine Hadd

تَلْتَعِنَ فَتَقُولَ أَشْهَدُ بِاللَّهِ إِنَّ فُلاَنًا هَاذَا لَمِنَ الْكَاذِبِينَ فِيمَا رَمَانِى بِهِ مِنَ الزِّنَا أَرْبَعِ

Dördüncüsü-nde Zinadan O adam Bana attı O iftirayı Yalancılardandır Bu iftira Falan Muhakkak ki Allah'a Şehadet ederim ki Der Lanetler

مَرَّاتٍ وَتَقُولُ فِى الْمَرَّةِ الْخَامِسَةِ بَعْدَ أَنْ يَعِظَهَا الْحَاكِمُ وَعَلَيَّ غَضَبُ اللَّهِ إِنْ كَانَ

İdi-yse Eğer Allah'ın Gazap Üzerime olsun Hakim O kadına vaaz eder Eğer Sonra Beşinci-sinde Bir keresinde Der Kere-ler

الصَّادِقِينَ.

Doğrulardanım

(1604) SEKİZİNCİ KİTAP ONİKİNCİ BÖLÜMÜN TOPLU MANASI

(1605) Lanetleme Ve İftiranın Hükmü

(1606) Hanımına Zina İftirasını Atanın Durumu

Eğer bir erkek hanımına zina iftirasını atarsa ona iftira haddi (cezası) gerekir. Ancak delil, şahit getirir, minbere çıkar, camide cemaatin ve hâkimin (huzurunda attığı iftirayı ilan eder) ve şöyle der Allah'a şehadet ederim ki hanımım falan kişiyle zinada bulunmuştur. "Muhakkak ondaki çocuk zinadandır benden değildir Muhakkak ki ben doğruyu söyleyenlerdenim Bunu dört kere tekrar eder. Bundan sonra hâkim o erkeğe vaaz eder beşincisin de". Eğer ben yalancılardan isem Allah'ın laneti üzerime olsun der.

(1607) Lanetlemeden Sonra Meydana Gelen Hükümler

Bu lanetlemede beş hüküm meydana gelir
(1) İftira haddi erkekten düşer.
(2) Kadının üzerine had vacip olur.
(3) Karı koca olmaları sona erer
(4) Çocuk kocadan düşer. [442]
(5) Kadın kocasına ebediyen haram olur.

Eğer kadında lanetleme yapar ve şöyle derse "Allah'a şehadet ederim ki (kocamın) bana attığı zina iftirasında yalancıdır" dört kere bunu tekrar eder. Beşinci defasında "eğer (bu adam) doğruyu söyleyenlerden ise. Allah'ın gazabı üzerime olsun" (dedikten sonra) o kadından da (zina) haddi düşer. (Ona zina cezası uygulanmaz).

(1608) SEKİZİNCİ KİTAP ONİKİNCİ BÖLÜMÜN DELİLLERİ

(1609) Lanetleme Ve İftira'nın Delilleri

Kur'an'ı Kerim'de bununla ilgili deliller şöyledir.

---

[442] Eğer kadın zinadan hamile kalmışsa durum böyledir. Eğer zinadan değil de kendi kocasında hamile kaldığı tespit edilirse. Mesela kocası kendisiyle münasebette bulunduğunda arada bir zaman geçtiği halde kadının o kocadan hamile olduğu anlaşılsa o çocuk kocasına ait olmuş olur.

24/6. Eşlerini zina etmekle suçlayan ve bu konuda kendilerinden başka şahit gösteremeyen erkekler, eğer Allah hakkı için doğru söylediklerine ilişkin dört kez yemin ederlerse, tek başlarına yaptıkları bu şahitlik, dört şahitlik yerine geçer. [443]

24/7. Beşinci keresinde de «Eğer yalan söylüyorsam, Allah'ın lanetine uğrayayım» demeleri gerekir. [444]

24/8. Fakat suçlanan kadının «Allah hakkı için kocam yalan söylüyor» diye kendi adına dört kez şahitlik etmesi, kendisini cezaya çarpılmaktan kurtarır. [445]

Hadisi şerifte bununla ilgili deliller şöyledir.

Hilal b. Umeyye (ra) Peygamber (s.a.v)'in huzurunda karısına Şerik İbni Sehma ile zina etti diye söz attı. Peygamber (s.a.v)'de Hilal ya delil (yani dört şahid) getirirsin yahut sırtına hadd vurulur, buyurdu. Bunun üzerine Ya Resûlullah (sav) bizim birimiz karısının üstünde bir erkek görse şahid aramaya mı? Gidecek (şahidi getirinceye kadar işini görüp savuşmaz mı?) diye itiraz etti. Peygamber (s.a.v) sen beyyineyi (dört tane şahidi) getir dedi, aksi takdirde arkana (sırtına) zina iftirası cezası (seksen değnek yani sopa) vurulur, demeğe devam etti. Bunun üzerine Hilal seni hak ile gönderen Allah'a yemin ederim ki muhakkak ben kesin olarak doğru söylüyorum ve eminim ki, Allah muhakkak benim arkamı hadden kurtaracak bir vahyi indirecektir, dedi. Bu sırada Cibril (as) indi ve Peygamber (s.a.v)'e zevcelerine (eşlerine) zina isnad edenler… Ayetini eğer doğru söyleyenlerden ise, kavline kadar okudu. Bunun üzerine Peygamber (sav) ayrıldı da kadına haber gönderdi. Kocası Hilal'de gelip hazır oldu. İlk önce Hilal (yukarıda geçtiği gibi dört) şehadet ve yemin etti. Peygamber (s.a.v) (ona vaaz ederek şöyle dedi) Şüphesiz ki Allah ikinizden birinizin muhakkak yalancı olduğunu bilmektedir. Şu halde ikinizden tevbe edecek ve lanetleşme yemininde dönecek olan var mıdır? Buyuruyordu. [446] (Ayetler nazil olunca Hilal b. Umeyye hadd cezasında kurtuldu.

(1610) Erkeğin Lanetlenmesinden Sonra Ortaya Çıkan Hükümlerin Delilleri

Peygamber (s.a.v) şöyle buyurdu; Zina eden için recm vardır. [447]

Sehl b. Sa'd es-Saidi (ra)'den: Uveymir ve hanımı ile ilgili olay hakkında) şöyle dediği nakledilmiştir. (Doğan çocuğu kastederek, yani zinadan doğan) o annesine nisbet edildi ve (İbni Havle diye) çağrıldı. [448]

Abdullah b. Ömer (ra)'den: Bir adam. Resûlullah (sav) zamanında kendi karısına zina isnad etti ve o kadının çocuğunun kendinden olduğunu kabul etmedi. Resûlullah (sav) bu kadın ile kocasına emredip. Allah'ın buyurduğu gibi birbirlerine karşı lanetleştirdi. Sonra çocuğun kadına ait olduğuna hükmetti ve lanetleşen bu karı koca arasını da tamamen ayırdı. [449]

Sehl b. Sa'd es-Saidi (ra)'den: Ya Resûlullah! Eğer ben bu kadını nikahımda tutarsam, onun aleyhine yalan söylemiş olurum, dedi ve Resûlullah (sav) ona emretmeden önce kadını üç talakla boşadı. [450]

---

443 Nur suresi: 24/6.
444 Nur suresi: 24/7.
445 Nur suresi: 24/8.
446 Buğari, bab, 216, Sure 24, K, Tefsir; Ebu Davud, bab, 26, 27, hd, 2254, 2255, 2256, Talak; Tirmizi, bab, 3, hd, Sure 24, Tefsir; İbni Mace, bab, 27, Talak; Müsnedi Ahmed b. Hanbel, c, 1, sh, 239, c, 5, 294.
447 Ebu Davud tercümesi ve şerhi, c, 8, sh, 492.
448 Ebu Davud, bab, 26, 29, hd, 2249, Talak.
449 Buğari, bab, 217, Tefsir.
450 Buğari, bab, 3, 28, 29, Talak; Müslim, hd, 1492, Lian.

Abdullah b. Ömer (ra)'den: Resûlullah (sav) Lian (Lanetleşme) yapan eşler için sizin hesabınız Allah'a kalmıştır. Biriniz yalancıdır, buyurdu. (Sonra da erkeğe hitaben) sana ona (dönmek için) bir yol yoktur, dedi. [451] Başka bir hadiste ise şöyledir,

Resûlullah (sav)'in Lian (lanetleşme) dan sonra eşleri birbirinden ayırıp, bunalr bir daha ebediyyen birleşemezler, buyurdu. [452]

Bu hükümler erkek lanetlemeyi yaptıktan sonra meydana gelir. Bundan sonra kadın kendisine atılan iftirayı doğrular itiraf ederse recm haddi o kadına uygulanır. Şayet redderse o da lanetlemeyi yaptıktan sonra hadden kurtulur. Eğer hadden kurtulmak için yalandan lanetlemeyi yaparsa dünayada cezadan kurtulur. Ahrette ise işi Allah'a kalmış, dilerse onu affeder, dilerse azab eder.

(1611) Kadının Lanetlenmesinden Sonra Ortaya Çıkan Hükümlerinin Delilleri

Kur'an'ı Kerim'de bununla ilgili deliller şöyledir.

24/8. Fakat suçlanan kadının «Allah hakkı için kocam yalan söylüyor» diye kendi adına dört kez şahitlik etmesi, kendisini cezaya çarpılmaktan kurtarır. [453]

24/9. Beşinci (yemini) ise, eğer o (kocası) doğruyu söyleyenlerden ise, Allah'ın gazabının muhakkak kendi üzerinde olması(nı kabul etmesi) dır. [454]

Hadisi şerifte bununla ilgili deliller şöyledir.

Abdullah b. Abbas (ra)'den, rivayet edilmiştir. Sonra Hilal'ın zevcesi ayağa kalktı (dört kere) Allah adıyla, Allah'ı şahid kılarak yemin etti. Beşinci yemine sıra geldiğinde mecliste hazır bulunanlar kadını durdurdular da: Bak kadın, bu beşinci yemin, azabı vacip kılıcıdır, diye hatırlatma yaptılar. Ravi Abdullah b. Abbas (ra) dedi ki. Bu hatırlatma üzerine kadın biraz ağırlaşıp durakladı. Hatta biz kadını yemin etmekten vazgeçecek ve geriye dönecek sandık. Sonra kadın kendini toparladı da. Ben (şimdiye kadar şerefle yaşamış olan) kavim ve kabilemi bundan sonraki günlerde rezil ve rüsvay etmem! Dedi ve lanetleşme yeminini yerine getirdi. Bunun ardından Peygamber (s.a.v) bu kadına bakınız! Eğer gözleri sürmeli, iki kıçının iki kıynağı iri, baldırları kalın tipte bir çocuk getirse Şerik İbni Sehma'ya aittir, buyurdu. Kadında hakikaten böyle bir çocuk doğurdu. Bunun üzerine Peygamber (s.a.v): eğer Allah'ın kitabının (lanetleşme) hükmü geçmemiş olsaydı (yani lanetleme hükmü olmasaydı), benimle kadın için elbette bir muamele olacaktı. (Yani ben bu kadına zina cezası uygulardım) buyurdu. [455]

Başka bir hadiste ise şöyledir,

Ebu Hureyre (ra)'den, rivayet olunduğuna göre kendisi Resûlullah (sav)'ı lian yapan eşlerle ilgili ayet(ler) indiği zaman (şöyle) buyururken işitmiş. Bir kavme o kavimde olmayan bir çocuğu dâhil eden bir kadının Allah(ın dini) ile hiçbir alakası yoktur. Ve Allah onu kesinlikle cennetine koymayacaktır. Bile bile çocuğunu kabul etmeyen bir erkeği de Allah, kendisinden uzaklaştıracak (kıyamet gününde) önceki ve sonraki (ümmet)lerin gözü önünde kepaze edecektir. [456]

---

[451] Ebu Davud, bab, 26, 27, Talak; Buğari, bab, 3, 53, Talak; Müslim, bab, 5, Lian; Nesai, bab, 44, Talak; Müsnedi Ahmed b. Hanbel, c, 2 sh, 11.

[452] Darekutni es-Sünen, c, 2, sh, 275; Ebu Davud tercümesi ve şerhi, c, 8, sh, 492.s

[453] Nur suresi: 24/8.

[454] Nur suresi: 24/9.

[455] Buğari, bab, 217, Tefsir; Ebu Davud, bab, 26, 27, hd, 2254, 2255, 2256, Talak; Tirmizi, bab, 3, Nur suresi, Tefsir; İbni Mace, bab, 27, Talak; Müsnedi Ahmed b. Hanbel, c, 2 sh, 239, c, 5, 294; Buluğul meram min edilletil ahkâm, sh, 366, hd, 1130; Sübülüs Selam, c, 3, sh, 302.

[456] Ebu Davud, bab, 28, 29, Hd, 2263, Talak; Nesai, bab, 47, Talak; İbni Mace, bab, 13, Feraiz.

(1612) SEKİZİNCİ KİTAP ONİKİNCİ BÖLÜMÜN SORULARI VE CEVAPLARI

Lanetleme Ve İftiranın Hükmü

Soru-59- Bir erkek hanımına zina iftirasını atarsa ona iftirayı attığı için had cezası gerekir mi?

Cevap-59- Ne zaman ki bir erkek hanımına zina iftirasını atarsa ona iftira haddi (cezası) gerekir.

Soru-60- Bir erkek hanımının başkası ile zina yaptığını gördüğü ve şahitle ispatladığı halde had cezasından kurtulur mu?

Cevap-60- Evet had cezasından kurtulmanın yolu.Ancak eğer delil şahit getirir minbere çıkar camide cemaatin ve hakimin (huzurunda attığı iftirayı ilan eder) ve şöyle der Allah'a şehadet ederim ki hanımım falan kişiyle zinada bulunmuştur. Muhakkak ondaki çocuk zinadandır benden değildir Muhakkak ki ben doğruyu söyleyenlerdenim Bunu dört kere tekrar eder. Bundan sonra hakim o erkeğe vaaz eder beşincisin de. Eğer ben yalancılardan isem Allah'ın laneti üzerime olsun der.

Soru-61- Bu lanetlemeden dolayı kaç tane hüküm meydana gelir eder?

Cevap-61- Bu lanetlemede beş hüküm meydana gelir.

(1) İftira haddi erkekten düşer.
(2) Kadının üzerine had vacip olur.
(3) Beraber yatmaları zail olur.(Ortadan kalkar).
(4) Çocuk kocadan düşer.
(5) Kadın kocasına ebediyen haram olur.

Soru–62- Bu lanetlemeden sonra kadında aynı lanetlemeyi yapar mı?

Cevap–62- Evet. Eğer kadında lanetleme yapar ve şöyle derse Allah'a şehadet ederim ki (kocamın) bana attığı zina iftirasında yalancıdır, dört kere bunu tekrar eder. Beşinci defasında eğer (bu adam) doğruyu söyleyenlerden ise. Allah'ın gazabı üzerime olsun (dedikten sonra) o kadın da (zina) had(di) sakıt olur. (Ona zina cezası uygulanmaz).

خِتَامُهُ مِسْكٌ وَفِى ذَلِكَ فَلْيَتَنَافَسِ الْمُتَنَافِسُونَ (المطففين)26

«Onun sonu misktir. Bunda imrenecekler imrensin.» Mutaffifin –26.

(1613) SEKİZİNCİ KİTAP ONÜÇÜNCÜ BÖLÜMÜN ARAPÇA METNİ

[13 فصل] وَالْمُعْتَدَّةُ عَلَى ضَرْبَيْنِ مُتَوَفًّى عَنْهَا وَغَيْرُ مُتَوَفًّى عَنْهَا فَالْمُتَوَفَّى إِنْ كَانَتْ حَامِلاً فَعِدَّتُهَا بِوَضْعِ الْحَمْلِ وَإِنْ كَانَتْ حَائِلاً فَعِدَّتُهَا أَرْبَعَةُ اشْهُرٍ وَغَيْرُ الْمُتَوَفَّى عَنْهَا إِنْ كَانَتْ حَامِلاً فَعِدَّتُهَا بِوَضْعِ الْحَمْلِ وَإِنْ كَانَتْ حَائِلاً وَهِيَ مِنْ ذَوَاتِ الْحَيْضِ فَعِدَّتُهَا ثَلاَثَةُ قُرُوءٍ وَهِيَ الأَطْهَارَ وَإِنْ كَانَتْ صَغِيرَةً أَوْ آيِسَةً فَعِدَّتُهَا

ثَلاَثَةُ أَشْهُرٍ وَالْمُطَلَّقَةُ قَبْلَ الدُّخُولِ بِهَا لاَعِدَّةَ عَلَيْهَا وَعِدَةُ الأَمَةِ بِالْحَمْلِ كَعِدَّةِ الْحُرَّةِ وَبِالأَقْرَاءِ أَنْ تَعْتَدَّ بِقُرْأَيْنِ وَبِالشُّهُورِ عَنِ الْوَفَاةِ تَعْتَدَّ بِشَهْرَيْنِ وَخَمْسِ لَيَالٍ وَعَنِ الطَّلاَقِ أَنْ تَعْتَدَّ بِشَهْرٍ وَنِصْفٍ فَإِنِ اعْتَدَّتْ بِشَهْرَيْنِ كَانَ اَوْلَى.

(1614) SEKİZİNCİ KİTAP ONÜÇÜNCÜ BÖLÜMÜN KELİME MANASI

[13 فصل] وَالْمُعْتَدَّةُ عَلَى ضَرْبَيْنِ مُتَوَفًّى عَنْهَا وَغَيْرُ مُتَوَفًّى عَنْهَا فَالْمُتَوَفَّى إِنْ كَانَتْ

Onüç-üncü, Fasıl, İddetlenmiş, Üzerine, İki kısım, Vefat etmiş, O kadından, Vefat etmemiş, O kadında, Vefat etmişe gelince, Eğer, Olur-sa

حَامِلاً فَعِدَّتُهَا بِوَضْعِ الْحَمْلِ وَإِنْ كَانَتْ حَائِلاً فَعِدَّتُهَا أَرْبَعَةُ اَشْهُرٍ وَغَيْرُ الْمُتَوَفَّى عَنْهَا

Hamile olursa, O kadının iddeti, Koymakla doğurmakla, Hamlini, Eğer, Olur-sa, Kısır, Onun iddeti, Dört, Ay-lar, Vefat etmemiş, O kadından

إِنْ كَانَتْ حَامِلاً فَعِدَّتُهَا بِوَضْعِ الْحَمْلِ وَإِنْ كَانَتْ حَائِلاً وَهِيَ مِنْ ذَوَاتِ الْحَيْضِ

Eğer, Olur-sa, Hamile, O kadının iddeti, Doğurmakla, Hamlini, Eğer, Olur-sa, Kısır, O kadın, Sahibinden, Hayız

فَعِدَّتُهَا ثَلاَثَةُ قُرُوءٍ وَهِيَ الأَطْهَارُ وَإِنْ كَانَتْ صَغِيرَةً أَوْ آيِسَةً فَعِدَّتُهَا ثَلاَثَةُ أَشْهُرٍ

Onun iddeti, Üç, Kur'u temizlik, O kadın, Temizlik-tir, Eğer, Olur-sa, Küçük kız, Veya, Hayız görmeyen, Onun iddeti, Üç, Ay-lar

وَالْمُطَلَّقَةُ قَبْلَ الدُّخُولِ بِهَا لاَعِدَّةَ عَلَيْهَا وَعِدَةُ الأَمَةِ بِالْحَمْلِ كَعِدَّةِ الْحُرَّةِ وَبِالأَقْرَاءِ أَنْ

Eğer Kur'u ile Hür kadının İddeti gibi Hamilelikle Cariye İddet O kadınla İddeti yoktur O kadınla Duhul-dan Önce Boşanmış

تَعْتَدَّ بِقُرْأَيْنِ وَبِالشُّهُورِ عَنِ الْوَفَاةِ تَعْتَدَّ بِشَهْرَيْنِ وَخَمْسِ لَيَالٍ وَعَنِ الطَّلَاقِ أَنْ تَعْتَدَّ

İddetlenir Eğer Boşamaktan Gece-siyle Beş İki ay İddetlenir Vefatından Ay-lar-la İki kur'u İddetlenir

بِشَهْرٍ وَنِصْفٍ فَإِنِ اعْتَدَّتْ بِشَهْرَيْنِ كَانَ اَوْلَى.

Evla olan İdi oldu İki ay ile İddetlenir Eğer Yarı-sı Ay-lar-la

(1615) SEKİZİNCİ KİTAP ONÜÇÜNCÜ BÖLÜMÜN TOPLU MANASI

(1616) İddetin Hükmü

İddet[457] iki kısım üzeredir.

(1) Kocası ölmüş olan kadının iddeti.

(2) Kocası ölmemiş olan kadının iddeti.

(1617) Kocası Ölmüş Olan Kadının İddeti

Kocası ölmüş olan kadının iddetine gelince. Eğer o kadın hamile ise doğum yapmakla iddeti(süresi biter). Eğer o kadın hamile değilse (yani kısır ise) o kadının iddeti dört ay on gündür. (O zamandan sonra iddeti biter).

(1618) Kocası Ölmemiş Olan Kadının İddeti

Kocası ölmemiş olan kadının iddetine gelince. Eğer kadın hamile olursa onun iddeti doğumu yapmakla biter. Eğer hamile değilse o kadının iddeti üç kurudur: kuru üç defa (hayız dan) temizlenmesidir. Eğer kadın küçük veya hayız dan kesilen bir kadın ise onun iddeti üç aydır.

---

[457] Kadının kocasının ölümünden sonra veya kocasından boşandıktan sonra beklediği müddete iddet denilir.

(1619) Cinsi Münasebet Yapılmadan Boşanmış Olan Kadının İddeti Yoktur

Bir kadın kendisiyle cinsi münasebet yapılmadan boşanmış ise o kadının üzerine iddet yoktur.[458]

(1620) Hamile Olan Cariyenin İddeti

Hamile olan cariyenin iddeti ise hür olan (kadının) iddeti gibidir. (Cariyenin) iddeti eğer kuru ile olursa, iddeti iki kurudur. [459]

(1621) Kocası Ölmüş Olan Cariyenin İddeti

Kocası ölmüş olan cariyenin iddeti ise iki ay beş gündür. [460] Boşanan bir cariyenin iddeti ise bir buçuk aydır. Eğer bu müddet iki aya çıkarılırsa daha evladır.

(1622) SEKİZİNCİ KİTAP ONÜÇÜNCÜ BÖLÜMÜN DELİLLERİ

(1623) İddet'in Delilleri
(1624) Kocası Ölen Hür Ve Cariyenin İddetinin Delilleri

Kur'an Kerim'de ki deliller ise şöyledir,

2/234. Sizden ölenlerin, geride bıraktıkları eşleri, kendi başlarına (evlenmeden) dört ay on gün beklerler. Bekleme müddetlerini bitirdikleri vakit, kendileri hakkında yaptıkları meşru işlerde size bir günah yoktur. Allah yapmakta olduklarınızı bilir. [461]

Hadisteki deliller ise şöyledir:

Ümmi atiye (ra)'den, şöyle demiştir. Biz her hangi bir ölü üzerine üç günden fazla ziynet ve süslenmeyi terk etmemizden nehyolunuyorduk. Ancak kocanın ölüm üzerine dört ay on gün ziynet ve süslenmeyi terk ederdik. [462] Başka bir hadiste ise şöyledir,

Füreya binti Malik b. Sinan (ra)'dan, Resûlullah (sav) farz olan iddeti müddeti doluncaya kadar evinde kal, buyurdu, dört ay on gün orada iddette kaldım. Osman b. Affan (ra) halife olunca bana adam göndererek benden bunu(n hükmünü) sordu ve kendisine bildirdim. O da bu hükme uydu ve ona göre hüküm verdi. [463]

Başka bir hadiste ise şöyledir: Nafi (ra)'den, rivayet edildiğine göre: Resûlullah (sav)'ı minber üzerinde; Allah'a ve ahiret gününe iman eden bir kadına ölü için üç gün ve geceden fazla yas tutmak helal değildir. Ancak koca için tutulan dört ay on gün yas müstesna! Derken işittim. Bu iddet topu topuna dört ay on gündür, buyurdu. [464]

---

[458] İddette aranan neslin birbirine karışmamasıdır. Fakat cinsel ilişkiden bulunmadan boşanan kadının durumu ise rahmi temiz olup başka birinin nesline karışmamıştır, çünkü onda bir nesil meydana gelmediği içinde iddeti beklemeye de gerek yoktur.
[459] Yani iki sefer hayız dan temizlenmiş olmalıdır.
[460] Yani hür olan kadının iddetinin yarısıdır.
[461] Bakara suresi: 2/234.
[462] Buğari, bab, 47, Talak.
[463] Ebu Davud, bab, 42, 44, hd, 2300, Talak; Tirmizi, bab, 23, Talak; Nesai, bab, 60, Talak; İbni Mace, bab, 8, Talak; Darimi, bab, 14, Talak; Muvatta, bab, 87, Talak; Müsnedi Ahmed b. Hanbel, c, 6, sh, 370.
[464] Ebu Davud, bab, 42, 44, hd, 2300, Talak; Buğari, bab, 31, Cenaiz, bab, 12, Hayız, bab, 46, 49, Talak; Müslim, bab, 58, Talak; Tirmizi, bab, 18, Talak; Nesai, bab, 58, 59, Talak; İbni Mace, bab, 35, Talak; Darimi, bab, 12, 13,

(1625) Cariyenin İddetinin Delili

Cariyenin iddetinin delilide şu hadisi şeriftir. Hz. Aişe (r.a)'den rivayet olunduğuna göre, Peygamber (s.a.v) şöyle buyurdu; Cariyenin talakı iki talak, âdeti de iki hayızdır. Müzahirin hadisinde iddeti iki hayızdır diye rivayet etti. [465]

(1626) Efendisinden Çocuk Doğuran Cariyenin İddetinin Delili

Efendisinden çocuk doğuran cariyenin iddetinin delilide şu hadisi şeriftir. Amr b. el As (ra)'den, Peygamber (s.a.v) şöyle buyurdu; Kocası ölen bir kadının iddeti dört ay on gündür. (Bu hadisin ravilerinden biri şu açıklamayı yaptı). Yani kocası ölen kadından maksat ümmülveled'dir. (Yani çocuk doğuran cariyedir). [466]

(1627) Kocası Ölmüş Olan Hür Hamile Ve Cariyenin İddetinin Delilleri

Kocası ölmüş olan hür hamile ve cariyenin iddetinin delilleri ise şöyledir.

2/234. Sizden ölenlerin, geride bıraktıkları eşleri, kendi başlarına (evlenmeden) dört ay on gün beklerler. Bekleme müddetlerini bitirdikleri vakit, kendileri hakkında yaptıkları meşru işlerde size bir günah yoktur. Allah yapmakta olduklarınızı bilir. [467]

65/4. Kadınlarınız içinden âdetten kesilmiş olanlarla, âdet görmeyenler hususunda tereddüt ederseniz, onların bekleme süresi üç aydır. Gebe olanların bekleme süresi ise, yüklerini bırakmaları (doğum yapmaları)dır. Kim Allah'tan korkarsa, Allah ona işinde bir kolaylık verir.[468]

Misver İbni Mahrame (ra)'den, şöyle rivayet edilmiştir. Sübeyya el-Eslemiyye (ra) kocasının ölümünden birkaç gün sonra doğum yaptı. Akabinde Peygamber (s.a.v)'e gelerek evlenmek için izin verdi. Resûlullah (sav)'da ona izin verdi o da başkasıyla evlendi. [469] Başka bir hadiste ise şöyledir,

Ebu Said el-Hudri (ra)'den merfu olarak rivayet olunduğuna göre, Resûlullah (sav) Evtas esirleri hakkında (şöyle) buyurmuştur. Gebe olan (esir) kadınla (çocuğunu) dünyaya getirinceye kadar cinsi münasebette bulunulamaz. [470] Hâkim hadis sahihtir demiştir. [471]

(1628) Boşanmış Hayız Gören Hür Ve Cariye İddetlerinin Delilleri

Boşanmış hayız gören hür ve cariyenin iddetinin delilleri ise şöyledir.

Talak; Muvatta, bab, 101, 102, Talak; Müsnedi Ahmed b. Hanbel, c, 6, sh, 37, 184, 249, 281, 287, 324, 325, 326, 408, 426.

[465] Ebu Davud, bab, 6, hd, 2189, Talak; Tirmizi, bab, 7, Talak; İbni Mace, bab, 38, Talak; Darimi, bab, 17, 18, Talak; Muvatta, bab, 69, 91, Talak; Müsnedi Ahmed b. Hanbel, c, 6, sh, 117.

[466] Ebu Davud, bab, 46, 48, hd, 2308, Talak; İbni Mace, bab, 33, Talak; Müsnedi Ahmed b. Hanbel, c, 4, sh, 203.

[467] Bakara suresi: 2/234.

[468] Talak Süresi: 65/4.

[469] Buğari, bab, 38, Talak.

[470] Ebu Davud tercümesi ve şerhi, c, 8, sh, 300, bab, 43, 44, hd, 2157, Talak; Tirmizi, bab, 15, Talak; Darimi, bab, 18, Talak; Müsnedi Ahmed b. Hanbel, c, 3, sh, 62, 87, 321; Hakim, Müstedrek, c, 2, sh, 195; Buluğul meram min edilletil ahkâm, sh, 372, hd, 1151.

[471] Sübülüs Selam, c, 3, sh, 327.

2/228. Boşanmış kadınlar, kendi başlarına (evlenmeden) üç ay hali (hayız veya temizlik müddeti) beklerler. Eğer onlar Allah'a ve ahiret gününe gerçekten inanmışlarsa, rahimlerinde Allah'ın yarattığını gizlemeleri kendilerine helâl olmaz. Eğer kocalar barışmak isterlerse, bu durumda boşadıkları kadınları geri almaya daha fazla hak sahibidirler. Kadınların da ödevlerine denk belli hakları vardır. Ancak erkekler, kadınlara göre bir derece üstünlüğe sahiptirler. Allah azizdir, hakîmdir. [472]

Abdullah b. Abbas (ra)'den, demiştir ki; 2/228. Boşanmış kadınlar, kendi başlarına (evlenmeden) üç ay hali (hayız veya temizlik müddeti) beklerler. [473]

Hz. Aişe (r.a)'den, rivayet olunduğuna göre; Peygamber (s.a.v) şöyle buyurdu; Cariyenin talakı iki talak, âdeti de iki hayızdır. Müzahirin iddeti iki hayızdır, diye rivayet etti. [474]

(1629) Hayızdan Kesilen Veya Küçük Kadının İddetinin Delilleri

Hayızdan kesilen veya küçük kadının iddetinin delilleri ise şöyledir.

65/4. Kadınlarınız içinden âdetten kesilmiş olanlarla, âdet görmeyenler hususunda tereddüt ederseniz, onların bekleme süresi üç aydır. Gebe olanların bekleme süresi ise, yüklerini bırakmaları (doğum yapmaları)dır. Kim Allah'tan korkarsa, Allah ona işinde bir kolaylık verir.[475]

Hz. Aişe (r.a)'den, şöyle rivayet edilmiştir. Kadın elli yaşından sonra artık karnında çocuk göremez diye buyurmuştur. [476]

(1630) Kendisiyle Cinsel Temas Bulunmadan Boşanan Kadının İddetinin Delili

33/49. Ey iman edenler! Mümin kadınları nikâhlayıp da, henüz zifafa girmeden onları boşarsanız, onları sayacağınız bir iddet süresince bekletme hakkınız yoktur. O halde onları (bir bağışla) memnun edin ve onları güzel bir şekilde serbest bırakın. [477]

(1631) SEKİZİNCİ KİTAP ONÜÇÜNCÜ BÖLÜMÜN SORULARI VE CEVAPLARI

İddetin Hükmü

Soru–63- İddet kaç kısım üzeredir?

Cevap–63- İddet iki kısım üzeredir.

(1) Kocası ölmüş olan kadının iddeti.

(2) Kocası ölmemiş olan kadının iddeti.

Soru–64- Kocası ölmüş olan kadının iddeti ne kadardır?

Cevap–64- Kocası ölmüş olan kadının iddetine gelince. Eğer o kadın hamile ise doğum yapmakla iddeti(süresi biter).Eğer o kadın hamile değilse (yani kısır ise) o kadının iddeti dört ay on gündür.(O zamandan sonra iddeti biter).

Soru–65- Kocası ölmemiş olan kadının iddeti ne kadardır?

---

472 Bakara suresi: 2/228.
473 Bakara suresi: 2/228; Ebu Davud tercümesi ve şerhi, c, 9, sh, 43, bab, 37, hd, 2282, Talak.
474 Ebu Davud, bab, 6, hd, 2189, Talak; Tirmizi, bab, 7, Talak; İbni Mace, bab, 30, Talak; Darimi, bab, 17, 18, Talak; Buluğul meram min edilletil ahkâm, sh, 371, hd, 1145; Darekutni es-Sünen, c, 4, sh, 38.
475 Talak Süresi: 65/4; Buğari, bab, 37, Talak.
476 Ebu Davud tercümesi ve şerhi, c, 9, sh, 46; İslam fıkhı ansiklopedisi, c, 9, sh, 502.
477 Ahzab Süresi: 33/49; Ebu Davud tercümesi ve şerhi, c, 9, sh, 44, 47, bab, 37, hd, 2282, Talak.

Cevap–65- Kocası ölmemiş olan kadının iddetine gelince. Eğer kadın hamile olursa onun iddeti doğumu yapmakla biter. Eğer hamile değilse o kadının iddeti üç kurudur o kuru üç defa (hayızdan) temizlenmesidir. Eğer o kadın küçük veya hayız dan kesilen bir kadın ise onun iddeti üç aydır.

Soru–66- Bir kadın kendisiyle cinsi münasebet yapılmadan boşanmış ise o kadının üzerine beklenecek bir iddeti var mıdır?

Cevap–66- Bir kadın kendisiyle cinsi münasebet yapılmadan boşanmış ise o kadının üzerine iddeti yoktur.

Soru–67- Hamile olan cariyenin iddeti hür olan kadının iddeti gibi midir? Cariyenin iddeti eğer kuru ile olursa kaç kuru dur?

Cevap–67- Hamile olan cariyenin iddeti ise hür olan (kadının) iddeti gibimidir? (Cariyenin) eğer kuru ile olursa onun iddeti kaç kuru dur?

Soru–68- Kocası ölmüş olan cariyenin iddeti kaç aydır?

Cevap–68- Kocası ölmüş olan cariyenin iddeti ise iki ay beş gündür.

Soru–69- Boşanan bir cariyenin iddeti kaç aydır?

Cevap–69- Boşanan bir cariyenin iddeti ise bir buçuk aydır. Eğer bu müddet iki aya çıkarılırsa daha evladır.

خِتَامُهُ مِسْكٌ وَفِي ذَلِكَ فَلْيَتَنَافَسِ الْمُتَنَافِسُونَ (المطففين)26

«Onun sonu misktir. Bunda imrenecekler imrensin.» Mutaffifin –26.

(1632) SEKİZİNCİ KİTAP ONDÖRDÜNCÜ BÖLÜMÜN ARAPÇA METNİ

[14 فصل] وَيَجِبُ لِلْمُعْتَدَةِ الرَّجْعِيَّةِ السُّكْنَى وَالنَّفَقَةُ وَيَجِبُ لِلْبَائِنِ السُّكْنَى دُونَ النَّفَقَةِ إِلاَّ أَنْ تَكُونَ حَامِلاً وَيَجُوزُ عَلَى الْمُتَوَفَّى عَنْهَا زَوْجُهَا الإِحْدَادُ وَهُوَ الإِمْتِنَاعُ مِنَ الزِّينَةِ وَالطِّيبِ وَعَلَى الْمُتَوَفَّى عَنْهَا زَوْجُهَا وَالْمَبْتُوتَةِ مُلاَزَمَةُ إِلاَّ لِحَاجَةٍ.

(1633) SEKİZİNCİ KİTAP ONDÖRDÜNCÜ BÖLÜMÜN KELİME MANASI

[14 فصل] وَيَجِبُ لِلْمُعْتَدَةِ الرَّجْعِيَّةِ السُّكْنَى وَالنَّفَقَةُ وَيَجِبُ لِلْبَائِنِ السُّكْنَى دُونَ

Hariç
Mesken
Bain için
Vacip olur
Nafaka
Mesken
Ric'i dönüş
İddetlen-miş için
Vacip olur
Fasıl
Ondört-üncü

النَّفَقَةِ إِلاَّ أَنْ تَكُونَ حَامِلاً وَيَجُوزُ عَلَى الْمُتَوَفَّى عَنْهَا زَوْجُهَا الإِحْدَادُ وَهُوَ الإِمْتِنَاعُ

Men edilir
O sınırlama
Sınırlanır
Onun kocası
O kadında
Vefat edilmiş
Üzerine
Caiz olur
Hamile
Olur
Eğer
Ancak
Nafaka

مِنَ الزِّينَةِ وَالطِّيبِ وَعَلَى الْمُتَوَفَّى عَنْهَا زَوْجُهَا وَالْمَبْتُوتَةِ مُلاَزَمَةُ إِلاَّ لِحَاجَةٍ.

Ziynetlerden Koku-lanmaktan Üzerine Vefat edilmiş O kadından Onun kocası Nikahı bitmiş Lazım olunur Ancak İhtiyaç için

(1634) SEKİZİNCİ KİTAP ONDÖRDÜNCÜ BÖLÜMÜN TOPLU MANASI

(1635) (Ric'i Ve Bain Talakları Ve Nafakanın Hükmü

Ric'i (dönüşlü) talakla boşanan bir kadının iddet müddeti içerisinde mesken ve nafakasını kocanın karşılaması vaciptir.

Bain (üç) talakla boşanan (kadın ise iddet müddeti içinde) nafakası hariç meskeni eski kocası tarafında karşılanması vaciptir. Ancak kadın hamile olursa nafakası karşlanır.

Kocası ölen bir kadına (iddet müddeti içinde) ihdad gereklidir. İhdad, ziynet ve kokulardan kaçınmaktır. İddet süresinde zaruri ihtiyaçlar dışında evinden çıkması uygun değildir. [478]

(1636) SEKİZİNCİ KİTAP ONDÖRDÜNCÜ BÖLÜMÜN DELİLLERİ

(1637) Ric'i, Bain Talakları, İddetleri Ve Nafakalarının Hükümlerinin Delilleri

(1638) İddetin Lügat Ve Istılah manaları

Lügatte iddet, saymak manasına gelir. İddet'in ıstılahı manası ise kadının kocasından ayrılmasından sonra başkasına varmadan beklemesi gereken müddettir. Bu, kadının hamile olup olmadığının bilinmesi, ric'î talakta evlilik hayatına tekrar dönme imkânının verilmesi (ve boşamayı kötüye kullanmalardan korumak) içindir. [479]

(1639) İddet'in Meşruiyetinin Delili

İddet'in meşru olduğu, Kur'an, Sünnet ve İcma ile sabittir. Aşağıda bu hususla ilgili ayet ve hâdisler zikredilecektir. Bunlar, iddet'in hükümlerini beyan ederek meşruiyetine delâlet etmektedir. [480]

(1640) İddet'in Meşruiyetinin Hikmeti

---

[478] Mesela hastalık gibi bir sebeple doktora çıkmak icap eder veya evin bir ihtiyacı olursa ondan başka kimse olmayıp o ihtiyacı karşılamak icap ettiğinde dışarı çıkmalarında bir beis yoktur. Çünkü zaruri hallerde bir takım kolaylıklar vardır. İslam dini bu durumları göz önünde bulundurarak kolaylık kapılarını açarak Müslümanları zor durumda bırakmamıştır. Eğer zor durumlarda da bu şartlar konulsaydı hayat felce uğrardı. Ve insanlar çıkmaz bir yolun içine girerek zor durumda kalırlardı.

[479] Büyük Şafii Fıkhı

[480] Büyük Şafii Fıkhı

Kocası ölen kadın şu sebeplerden ötürü iddet bekler:

A. Ölen kocanın hakkını yerine getirmek, hakka karşı vefakârlık göstermek.

Allah Teâlâ kadına, kocasına vefakâr olmayı, güzel muamele yapmayı farz kıldığından ötürü, kocasının ölümünden hemen sonra kocasını terketmesi uygun düşmez. [481]

B. Arapların cahiiiyye dönemindeki âdetini yerine getirmek.

Cahiliyye döneminde Araplarda, kocası ölen bir kadının kendini bir yıl eve kapatması, yüzüne kömür sürmesi, siyah, yırtık ve pis elbiseler giymesi âdet idi.

İslâm, aşırı olan bu âdeti kaldırarak eski âdetin de güzel yanlarını alıp normal ve yeni bir âdet geliştirmiştir. [482]

(1641) Ayrılık Ya Nikâh'ın Feshiyle Veya Boşama İle Gerçekleşir

Hayız gören veya hamile olan kadına iddetin vacib olmasının hikmeti, neseblerin korunması, hakların korunması ve hamile olup olmadığının bilinmesidir. Bu husus gayet açıktır,

Buluğa ermemiş veya hayızdan kesilmiş kadına iddetin vacib olmasının hikmeti ise şöyle beyan edilebilir:

a. Bu durumdaki kadınlara İddetin vacib olması öncelikle taabbudî-dir.

Yani Allah emrettiği için, zahirî bir fayda aramadan Allah'ın emrine itaat etmek burada daha zahirdir. Ayrıca iddetin diğer çeşitlerinde de bu mana vardır.

b. Nikâh'ın ciddiyet ve önemine uygun olan şer'î ehemmiyeti vermek.

Bununla beraber, kocasından aynlan kadın küçük de olsa, hayızdan kesilmiş de olsa, hamile olup olmadığının kesin olarak bilinmesi için iddet vacib kılınmıştır. Beklemeden evlenmek, nikâh'ın önem ve ciddiyetini ortadan kaldırır, ortaya zinaya benzer bir durum çıkar. Çünkü kadın dün birinci kocanın, bugün ikinci kocanın yatağındadır.

c. Kadının hamile olup olmadığının kesin olarak bilinmesi için iddet şarttır. Zira bazen olağanüstü şeyler olabilir, insan bunun olup olmayacağından emin olamaz. [483]

(1642) İddet'in Çeşitleri

İddet vefat iddeti ve ayrılma iddeti olarak iki kısma ayrılır:

A) Vefat îddeti

1. Vefat iddeti, kocası ölen kadının beklemesi gereken iddet'tir. Kocası ölen kadın hamile ise, onun iddet'i çocuğunu doğuruncaya kadardır; meselâ kocası öldükten yarım saat veya bir saat sonra doğum yapan kadının iddeti bitmiş sayılır. [484]

2. Kocası ölen kadın hamile değilse veya vefat eden kocasından olmayan bir hamilelik varsa; meselâ kocası baliğ olmadan ölmüşse veya kocası dört senedir kayıpsa, bu durumdaki kadının iddeti dört ay on-gündür. Kocasının onunla cinsî münasebette bulunup bulunmaması hükmü değiştirmez. [485] Bunun delili şu ayetlerdir:

Gebe olanların iddeti doğumlarıyla tamamlanır. [486]

---

[481] Büyük Şafii Fıkhı
[482] Büyük Şafii Fıkhı
[483] Büyük Şafii Fıkhı
[484] Büyük Şafii Fıkhı
[485] Büyük Şafii Fıkhı
[486] Talak Süresi: 65/4.

Sizden vefat edenlerin geride bıraktıkları eşler, kendi kendilerine dört ay on gün iddet beklerler. Müddetlerinin sonuna vardıklarında, o kadınların kendi haklarında uygun olanı yapmalarından dolayı, size herhangibir sorumluluk yoktur. Allah yaptıklarınızdan haberdardır.[487]

İkinci ayet amm'dır; hamile olan ve olmayan kadınların tümünü kapsar. Birinci ayet ise ikinci ayetin umum olan manasından hamile kadınları istisna ederek onlara özel bir hüküm getirmiştir. Bu hüküm, kocası Ölen ve hamile olmayan kadının iddeti ile kocası Ölen ve hamile olan kadının iddeti arasında ayırım yapmaktadır. [488]

Misver b. Mahreme şöyle rivayet etmiştir: 'Subey'a el-Eslemiyye, kocasının ölümünden birkaç gün sonra doğum yaptı. Akabinde Rasûlullah'a gelerek bir başkasıyla evlenmek için izin istedi. Rasûlullah ona izin verdi, o da başkasıyla evlendi'. [489]

B) Ayrılma iddeti

Ayrılma iddeti, cinsî münasebetten sonra nikâhın fesholunması veya boşanma suretiyle ayrılan kadının beklemesi gereken iddet'tir. Eğer bu durumdaki kadın hamile ise onun iddet'i doğurması ile biter. Bu hükmün delili, Talak/4 ayetidir. Eğer hamile değilse ve hayız görüyorsa, onun iddeti kocasından ayrıldıktan sonra üç defa temizlenmektir. [490] Bunun delili de şu ayettir:

Boşanmış kadınlar kendi kendilerine üç temizlik süresi beklerler. Eğer Allah'a ve ahiret gününe inanıyorlarsa, Allah'ın rahimlerinde yarattığını gizlemeleri kendilerine helâl değildir.[491]

Eğer kadın buluğa ermemiş veya hayızdan kesilmiş ise, onun iddeti, kocasından ayrıldıktan itibaren üç aydır. Bunun delili şu ayettir:

(Ey mü'minler!) Kadınlarınızdan ay hali görmekten kesilenler ile henüz ay hali görmemiş olanların iddetleri konusunda şüpheye, düşerseniz (bilmiş olun ki) onların iddeti üç aydır. [492]

(1643) Cinsî Münasebetten Önce Boşanan Kadın

Cinsî münasebetten önce boşanan veya nikâhı fesholan kadının İddet beklemesi sözkonusu değildir. [493] Bunun delili şu ayettir:

Ey mü'minler! Mü'min kadınları nikâhlayıp da onlara dokunmadan boşadığınız zaman, sizin için onlar üzerine sayacağınız bir iddet. Yoktur. Ancak bu takdirde onlara hemen nikâh haklarını verip kendilerini güzel bir şekilde boşayın. [494]

(1644) İddet'in Hükümleri

İddet'ten dolayı farz olan birtakım hükümler vardır ki onları şöyle beyan edebiliriz: Boşanmadan ötürü iddet bekleyen kadın ya ric'î, ya da bain talak ile boşanmıştır. [495] Ric'î talak ile (bir veya iki talak ile) boşanan karı-kocaya vacib olan şeyler şunlardır:

A. Mesken (barınacak yer) vermek.

Efdal olanı ise, kocasının evinde barındırmaktır. Eğer böyle olursa, kocasının herhangibir engel

---

[487] Bakara suresi: 2/234.
[488] Büyük Şafii Fıkhı
[489] Buharî/5014
[490] Büyük Şafii Fıkhı
[491] Bakara suresi: 2/228.
[492] Talak Süresi: 65/4.
[493] Büyük Şafii Fıkhı
[494] Ahzab Süresi: 33/49.
[495] Büyük Şafii Fıkhı

olmadan girip çıkması kolaylaşır.

B. Nafaka vermek.

Kadın ister hamile olsun, ister olmasın, yiyeceği giyeceği, içeceği kocanın üzerinedir. Bunun nedeni, kocanın hâlâ o kadının üzerinde hükmü olmasıdır. Zira koca her an -iddet süresi içinde- onunla cinsî münasebette bulunabilir, onu nikâhı altına alabilir. [496]

C. Zaruret olmadıkça kadının, meskeninden ayrılmaması gerekir. [497] Bu hükümlerin delili şu ayetlerdir:

(Boşadığımz) kadınları gücünüz nisbetinde, oturmakta olduğunuz yerin bir bölümünde oturtun. Onları darlık ve sıkıntıya sokmak maksadıyla kendilerine zarar vermeyin. Eğer gebe iseler, yüklerini bırakmcaya kadar onlara nafaka verin. Şayet sizler için (çocuklarınızı) emzirirlerse onlara ücretlerini ödeyin. [498]

Onları evlerinden çıkarmayın. (İddet'leri bitinceye kadar) kendileri deçıkmasınlar. Meğerki açık bir edepsizlik etmiş olsunlar. [499]

D. İddet bekleyen kadının, başka erkeklerin kendine talip olması için herhangibir imada bulunması ve söz söylemesi haramdır. Çünkü bu durumdaki kadın, hâlâ birinci kocanın hükmü altındadır, birinci kocası onu almaya, diğer erkeklerden daha fazla hak sahibidir. [500]

İddet süresi içinde arayı düzeltmek istemeleri durumunda, kocaları onları geri almaya daha çok hak sahibidirler. [501]

Eğer kadın talak-ı bain (üç talak) ile boşanmışsa, ya hamiledir ya değildir. Üç talak ile boşanmış hamile kadın ve kocası üzerine vacib olan hususlar şunlardır:

a. Kadına mesken vermek kocanın üzerine farzdır ve bunun delili de şu ayettir:

Ey Peygamber! Kadınları boşamak istediğiniz zaman onları (temizlenme) vakitlerinde (ve münasebette bulunmadan) boşaym ve iddeti sayın. Rabbiniz olan Allah'tan korkun (da boşanan kadınların iddetlerini uzatmayın). Onları evlerinden çıkarmayın, (iddetleri bitinceye kadar) kendileri de çıkmaşınlar. Meğerki açık bir edepsizlik etmiş olsunlar.[502]

Bu ayet, ric'î talak ile de, bain talak ile de boşanan kadınlara şamildir. [503]

b. Kocanın, kadının nafakasını vermesi vacibdir ve delili de şu ayettir:

Eğer gebe iseler, yüklerini 'bırakıncaya kadar onlara nafaka verin. [504]

c. Zaruret olmadıkça kadının evden ayrılması haramdır.

Eğer su, yemek gibi şeylere ihtiyacı olursa, bunları yerine getirecek kimse de yoksa veya üzüntü ve sıkıntısını dağıtmak için dışarı çıkmaya ihtiyacı olursa, dışarı çıkabilir. Zaruret olmadan kadının dışarı çıkmasının haram olduğunun delili şu ayettir:

Onları evlerinden çıkarmayın. (İddetleri bitinceye kadar) kendileri de çıkmasınlar.[505]

Cabir b. Abdullah şöyle rivayet etmektedir: "Benim teyzem boşanmıştı. Akabinde kendisi, kendi hurmalarının meyvelerini kesmek istedi. Fakat bir kişi, onu dışarı çıkmaktan menetti. Bunun üzerine teyzem Peygamber'e geldi. Peygamber ona 'Evet, sen kendi hurmalarını kes. Çünkü senin tasadduk etmen yahut bir iyilik işlemen ümit edilir' buyurdu". [506]

---

[496] Büyük Şafii Fıkhı
[497] Büyük Şafii Fıkhı
[498] Talak Süresi: 65/6.
[499] Talak Süresi: 65/1.
[500] Büyük Şafii Fıkhı
[501] Bakara suresi: 2/228.
[502] Talak Süresi: 65/1.
[503] Büyük Şafii Fıkhı
[504] Talak Süresi: 65/6.
[505] Talak Süresi: 65/1.
[506] Müslim/1483

Eğer boşanan kadın hamile değilse, nafaka hariç yukarıda söylediğimiz şeyler koca üzerine vacibdir. [507]

Ubeydullah'tan rivayet edildiğine göre şöyle demiştir; "Kocası, Fatıma binti Kays'ın kalan tek talakını (bir vekil ile) ona göndermiş boşanmıştı. Fatıma, Rasûlullah'a geldi. Rasûlullah ona 'Sana nafaka vermek gerekmez, ancak hamile olduğun için nafaka verilir, buyurdu". [508]

(1645) Vefat Nedeniyle İddet Beklemek

Kocasının vefatı nedeniyle iddet bekleyen kadına vacib olan hususlar:

A. Kocası için matem tutmak.

Matem tutmaktan maksat, zînetlenmekten, koku sürünmekten, sürme çekmekten, renkli elbise giymekten, altın ve gümüş takılar takmaktan, kaçınmaktır. Bunlardan birini yapan kadın günahkâr olur. [509]

Ümmü Habibe, Hz. Peygamber'in şöyle buyurduğunu rivayet etmiştir:

Allah'a ve ahiret gününe iman eden bir kadına, kocasından başka bir ölü için üç günden fazla koku sürünmeyi ve süslenmeyi terketmek helâl olmaz. Kadın ancak kocasının ölümü üzerine dört ay on gün süslenmeyi terkeder. [510]

Bu hâdis, kadının kocasından başkası için üç günden fazla matem tutmasının haram olduğunu ifade ettiği gibi, ölen kocası için de dört ay on gün matem tutması gerektiğini ifade eder. Hz. Peygamber, yakını ölen kadına üç gün matem tutma izni vermiştir. Çünkü insan ilk günde üzüntüsünü gizlemez. [511]

Ümmü Atiyye el-Ensarî'den şöyle rivayet edilmiştir: 'Biz peygamber zamanında, koca dışındaki ölüler için üç günden fazla matem tutmaktan nehyedildik. Biz bu müddet zarfında sürme çekmez, koku sürünmez, süslü elbiseler giymezdik. Hayızdan temizlendiğimiz zaman, kust-u ez-fafâan biraz sürme ruhsatı aldık. Cenazelerin peşinden gitmekten de nehyedildik'. [512]

B. îddet bekleyen kadının, zaruret olmadıkça evden çıkması haramdır.

Zeyneb binti Ka'b b. Ucre'den şöyle rivayet edilmiştir: Fureya binti Mâlik b. Sinan (bu kadın Ebu Said el-Hudrî'nin kizkardeşidir) Zeyneb'e şöyle haber verdi: "Rasûlullah'a giderek Benû Hudre'de bulunan ailemin yanına dönüp dönemeyeceğimi sordum. Kocam kaçan kölelerini aramak için çıkmıştı. (Medine'nin kenarında) Kadu'm denen yere vardıklarında onlara yetişti, köleleri onu öldürdüler. Rasûlullah'tan, ailemin yanına gitmek için izin istedim, kocam beni sahip olduğu bir mülkte bırakmadığı gibi, bana nafaka da bırakmamıştı. Rasûllullah 'Evet' dedi. Ben de çıktım hücreye veya mescide geldiğinde beni tekrar çağırdı. Rasûllullah bana 'Nasıl söylemiştin?' dedi. Ben de kocamın 'durumunu tekrar anlattım. Rasûluliah 'Farz olan iddet müddeti bitene kadar kocanın evinde kal' buyurdu. Kocamın evinde dört ay on gün iddet bekledim. Osman b. Affan bana haber gönderdi ve bana bu meseleyi sordu, ona başımdan geçeni haber verdim. Rasûlullah'ın bana emrettiğine uydu ve onunla hükmetti". [513]

Halktan birtakım kimselerin 'İddet bekleyen kadının konuşması caiz değildir, başkalarının da onun sözünü duyması caiz değildir' şeklindeki sözlerinin hiçbir aslı yoktur. Bu

[507] Büyük Şafii Fıkhı
[508] Ebu Dâvud/229
[509] Büyük Şafii Fıkhı
[510] Buharî/5024, MüsIim/1486-1489
[511] Büyük Şafii Fıkhı
[512] Buharî/307, Müslim/938
[513] Ebu Dâvud/2300, Tirmizî/1204

durum, normal zamanlarda nasılsa, iddet zamanında da öyledir. [514]

(1646) İddet Hükümleri Hakkında Bir Hülasa

Kısacası iddetin tüm çeşitleri müşterek bir hükümde birleşirler ki o da iddet bekleyen kadının zaruretler dışında evden çıkamayacağıdır. [515]

Vefat nedeniyle iddet bekleyen kadın için özel bir hüküm vardır ki o da kocası İçin dört ay on gün matem tutmasıdır. [516]

Ric'î talak ile boşanan kadının iddeti de diğerlerinden bazı özel şartlarla ayrılır.

Talak-ı bain ile boşanan kadın eğer hamile ise, kocasının kendisine mesken ve nafaka vermesi vacib olur. [517]

Talak-ı bain ile boşanan, fakat hamile olmayan kadın için ise, iddet müddeti boyunca mesken verilmesi gerekir. Nafaka vermek şart değildir. [518]

(1647) Sonuç

Bu bahsi, önemli bir hususu tekrar vurgulayarak bitirmek istiyoruz. Bu husus, kadınların kocaları hariç, hiç kimse için üç günden fazla yas tutmaması gerektiğidir. Bu, cahiliyye döneminin çirkin âdetlerindendir. [519]

Cahiliyye döneminde yakını ölen bir kadın bir yıl boyunca yırtık siyah elbise giyer, hiçbir yere gitmez, kimseyle konuşmaz, yüzüne kömür-sürer, kendini eve hapsederdi. Böyle bir matem haramdır. Aslında kadın bu süre içinde sürekli üzüntülü olmadığı halde, halka karşı kendini üzüntülü gösterir, bununla da böbürlenirdi. [520]

Böyle bir yas tutma, Hz. Peygamber'in sünnetine aykırıdır ve Peygamber'e karşı çıkmak demektir. Zira Hz. Peygamber -daha önce de, geçtiği gibi- şöyle buyurmuştur:

Allah'a ve ahiret gününe iman eden bir kadına, kocasından başka bir ölü için üç günden fazla (matem tutmak), koku sürünmeyi ve süslenmeyi terketmek helâl olmaz. Kadın ancak kocasının ölümü üzerine dört ay on gün süslenmeyi terkeder. [521]

Zeyneb binti Ebî Seleme'den şöyle rivayet edilmiştir: Ben Zeyneb'in yanına gittim. Babası vefat etmişti. Bir koku istedi ve o kokudan yüzüne biraz sürerek dedi ki: Allah'a yemin ederim ki benim kokuya ihtiyacım yok. Ancak ben Rasülullah'ın şöyle dediğini duydum: 'Allah'a ve ahiret gününe iman eden bir kadının bir ölü için üç günden fazla matem tutması haramdır. Ancak kocası için dört ay on gün matem tutma vardır.[522]

Kadınların zoraki ve yapmacık üzüntüleri ile erkeklerin üzüntülü olduklarını göstermek için boyunlarına ip bağlamaları arasında fark yoktur. Böyle yapmak hem münker, hem de haramdır. Allah Teâlâ'dan, bizi sadece kendine kulluk etmeye muvaffak etmesini dileriz. Allah bizi rızasına erdirsin, rasûlü'nün sünnetiyle süslesin![523]

---

514 Büyük Şafii Fıkhı
515 Büyük Şafii Fıkhı
516 Büyük Şafii Fıkhı
517 Büyük Şafii Fıkhı
518 Büyük Şafii Fıkhı
519 Büyük Şafii Fıkhı
520 Büyük Şafii Fıkhı
521 Buharî/5024, MüsIim/1486-1489
522 Buharî/5024, Müslim/1486-1489
523 Büyük Şafii Fıkhı

(1648) SEKİZİNCİ KİTAP ONDÖRDÜNCÜ BÖLÜMÜN SORULARI VE CEVAPLARI

Ric'i Ve Bain Talakları Ve Nafakanın Hükmü

Soru-70- Ric'i (dönüşlü) talakla boşanan bir kadının meskeni ve nafakası iddet müddeti içinde kocanın üzerine gerekli midir?

Cevap-70- Ric'i (dönüşlü) talakla boşanan bir kadının meskeni ve nafakası iddet müddeti içinde kocanın üzerine vaciptir.

Soru-71- Bain talakla boşanan (bir kadının iddet müddeti içinde) nafakası meskeni (temin etmek) kocaya vacip midir?. Eğer kadın hamile ise nafakasını koca karşılayacak mı?.

Cevap-71- Bain talakla boşanan (bir kadının iddet müddeti içinde) nafakası hariç meskeni (temin etmek) kocaya vaciptir. Ancak kadın hamile ise nafakasını koca karşılayacak.

Soru-72- Kocası ölmüş bir kadının sınırlanması (iddet müddeti içinde) vacip midir?.

Cevap-72- Kocası ölmüş bir kadının sınırlanması (iddet müddeti içinde) vaciptir.

Soru-73- Kocası ölmüş bir kadının sınırlanması ne gibi şeylerden men edilir?.

Cevap-73- Kocası ölen bir kadına (iddet müddeti içinde) ihdad gereklidir. İhdad, ziynet ve kokulardan kaçınmaktır. İddet süresinde zaruri ihtiyaçlar dışında evinden çıkması uygun değildir.

خِتَامُهُ مِسْكٌ وَفِي ذَلِكَ فَلْيَتَنَافَسِ الْمُتَنَافِسُونَ (المطففين)26

«Onun sonu misktir. Bunda imrenecekler imrensin.» Mutaffifin –26.

(1649) SEKİZİNCİ KİTAP ONBEŞİNCİ BÖLÜMÜN ARAPÇA METNİ

[15 فصل] وَمَنِ اسْتَحْدَثَ مِلْكَ أَمَةٍ حَرُمُ عَلَيْهِ الْإِسْتِمْتَاعُ بِهَا حَتَّى يَسْتَبْرِئَهَا إِنْ كَانَتْ مِنْ ذَوَاتِ الْحَيْضِ بِحَيْضَةٍ وَإِنْ كَانَتْ مِنْ ذَوَاتِ الشُّهُورِ بِشَهْرٍ فَقَطْ وَإِنْ كَانَتْ مِنْ ذَوَاتِ الْحَمْلِ بِالْوَضْعِ وَإِذَا مَاتَ سَيِّدُ أُمِّ الْوَلَدِ اسْتَبْرَأَتْ نَفْسَهَا كَالْأَمَةِ.

(1650) SEKİZİNCİ KİTAP ONBEŞİNCİ BÖLÜMÜN KELİME MANASI

[15 فصل] وَمَنِ اسْتَحْدَثَ مِلْكَ أَمَةٍ حَرُمُ عَلَيْهِ الْإِسْتِمْتَاعُ بِهَا حَتَّى يَسْتَبْرِئَهَا إِنْ

Onbeş-inci Fasıl Her kim Yeni Mülk etti Cariye Haram olur Onun üzerine Temas etmesi Cariye ile Ta ki Ondan beri olur Eğer

كَانَتْ مِنْ ذَوَاتِ الْحَيْضِ بِحَيْضَةٍ وَإِنْ كَانَتْ مِنْ ذَوَاتِ الشُّهُورِ بِشَهْرٍ فَقَطْ وَإِنْ

Olur-sa Sahibinden Hayız Bir hayız Eğer Olur-sa Sahibinden Aylar-la Bir ay Yalnız Eğer

كَانَتْ مِنْ ذَوَاتِ الْحَمْلِ بِالْوَضْعِ وَإِذَا مَاتَ سَيِّدُ أُمِّ الْوَلَدِ اسْتَبْرَأَتْ نَفْسَهَا كَالْأَمَةِ.

O kadın ...liğinde

Cariye gibi
Beri olur (temizlenir)
Çocuk
Anne
Efendi-si
Öldü
Ne zaman ki
Doğurmakla
Hamile
Sahibinden
Olur-sa

(1651) SEKİZİNCİ KİTAP ONBEŞİNCİ BÖLÜMÜN TOPLU MANASI

(1652) İstibra[524]nın Hükmü
(1653) Yeni Cariye Alan Kimsenin Durumu

Bir kimse yeni bir cariye alırsa onunla temasta bulunması haram olur, taki istibra[525](dan temizlenince). Eğer o cariye hayız sahibi ise bir defa hayız (görmesidir)

Eğer hamile ise doğurmakla (istibra süresi bitmiş olur). Çocuk doğurmuş olan cariyenin efendisi öldüğünde onun (istibrası) normal cariye gibi olur. [526]

(1654) SEKİZİNCİ KİTAP ONBEŞİNCİ BÖLÜMÜN DELİLLERİ

(1655) İstibra'nın Delilleri

Ebu Said el-Hudri (ra)'den merfu olarak rivayet olunduğuna göre, Resûlullah (sav) Evtas esirleri hakkında (şöyle) buyurmuştur. Gebe olan (esir) kadınla (çocuğunu) dünyaya getirinceye kadar cinsi münasebette bulunulamaz. Gebe olmayan kadınla da bir defa hayız görünceye kadar cinsi münasebette bulunulamaz. [527] Hâkim hadis sahihtir demiştir. [528]

Ebu Hureyre (ra)'den, Resûlullah (sav): Başkasından hamile kalmış bir kadına hiçbir erkek katiyen yaklaşmasın, buyurdu. İmam'ı Ahmed b. Hanbel rivayet etmiş. [529]

Haneş es-San'ânı' (ra)'den, rivayet olunduğuna göre: Ruveyfi b. Sabit el Ensari (ra) demiştir ki: Peygamber (s.a.v) şöyle buyurdu; Allah'a ve ahiret gününe inanan hiçbir kimsenin başkasının ekinini kendi (döl) suyuyla sulaması helal değildir. Allah'a ve ahiret gününe iman eden hiçbir kimsenin esir edilen bir kadına (istibra etmeden) temizlenmesini beklemeden yaklaşması helal değildir. [530] Başka bir hadiste ise,

Ebu Muaviye (ra) İbni İshak (ra)'den: Peygamber (s.a.v) şöyle buyurdu; İman eden hiçbir kimsenin, esir edilen bir kadına temizlenmesini beklemeden yaklaşması helal değildir (cümlesine) bir hayızla (sözünü) ilave etti (ve bu cümleyi; iman eden hiçbir kimsenin esir

---

524 Ondan beri olmak. İstibra, üzerinde mülkiyetin doğması veya kaybı için cariyenin bir müddet beklemesidir. Açıklamalı Şafii ilmihali. İslam oğlu yayıncılık,325.

525 Hayız kanında kesilinceye kadar, ne zaman ki hayız kanı kesilirse o zaman o cariye ile temasta bulunması helal olur.

526 Yani normal cariyenin bekleme süresi ne kadar ise onun süresi de o kadardır.

527 Ebu Davud tercümesi ve şerhi, c, 8, sh, 300, bab, 43, 44, hd, 2157, Talak; Tirmizi, bab, 15, Siyer; Darimi, bab, 18, Talak; Müsnedi Ahmed b. Hanbel, c, 3, sh, 62, 87, 321; Hakim, Müstedrek, c, 2, sh, 195; Buluğul meram min edilletil ahkâm, sh, 374, hd, 1151; Sübülüs Selam, c, 3, sh, 327; Beyhaki es-Sünenül Kübra, c, 7, sh, 449; Neylul Evtar, c, 6, sh, 342.

528 Sübülüs Selam, c, 3, sh, 327.

529 Neylul Evtar, c, 6, sh, 344.

530 Ebu Davud tercümesi ve şerhi, c, 8, sh, 302 bab, 43, 44, hd, 2158, Nikah; Tirmizi, bab, 33, Nikah; Müsnedi Ahmed b. Hanbel, c, 4, sh, 108; Beyhaki es-Sünenül Kübra, c, 7, sh, 449; Neylul Evtar, c, 6, sh, 344.

edilen bir kadına) bir hayızla temizlemesini beklemeden (yaklaşması helal değildir. Şeklinde) rivayet etti. [531]

(1656) SEKİZİNCİ KİTAP ONBEŞİNCİ BÖLÜMÜN SORULARI VE CEVAPLARI

İstibra'nın Hükmü

Soru-77- Her kim yeni bir cariye alırsa onunla temasta bulunması helal olur, taki istibra (dan temizlenince). Eğer o cariye hayız sahibi ise kaç defa hayız görmesi ile olur?.

Cevap-77- Her kim yeni bir cariye alırsa onunla temasta bulunması haram olur, taki istibra (dan temizlenince). Eğer o cariye hayız sahibi ise bir defa hayız (görmesidir).

Soru-78- Her kim yeni bir cariye alan kimsenin. Eğer hamile ise doğurmakla istibra süresi bitmiş olur mu?.

Cevap-78-Eğer hamile ise doğurmakla istibra süresi bitmiş olur.

Soru-79- Çocuk doğurmuş olan cariyenin efendisi öldüğünde onun istibrası normal cariye gibi olur mu?.

Cevap-79- Evet. Çocuk doğurmuş olan cariyenin efendisi öldüğünde onun (istibrası) normal cariye gibi olur.

خِتَامُهُ مِسْكٌ وَفِي ذَلِكَ فَلْيَتَنَافَسِ الْمُتَنَافِسُونَ (المطففين)26

«Onun sonu misktir. Bunda imrenecekler imrensin.» Mutaffifin –26.

(1657) SEKİZİNCİ KİTAP ONALTINCI BÖLÜMÜN ARAPÇA METNİ

[16 فصل] وَإِذَا أَرْضَعَتِ الْمَرْأَةُ بِلَبَنِهَا وَلَداً صَارَ الرَّضِيعُ وَلَدَهَا بِشَرْطَيْنِ أَحَدُ هُمَا أَنْ تَكُونَ لَهُ دُونَ الْحَوْلَيْنِ وَالثَّانِى أَنْ تُرْضِعَهُ خَمْسَ رَضَعَاتٍ مُتَفَرِّقَاتٍ وَيَصِيرُ زَوْجُهَا أَبًا لَهُ وَيَحْرُمُ عَلَى الْمُرْضَعِ التَّزْوِيجُ إِلَيْهَا وَإِلَى كُلِّ مَنْ نَاسَبَهَا وَيَحْرُمُ عَلَيْهَا التَّزْوِيجُ إِلَى الْمُرْضَعِ وَوَلَدِهِ دُونَ مَنْ كَانَ فِي دَرَجَتِهِ أَوْ أَعْلَى طَبَقَةً مِنْهُ.

(1658) SEKİZİNCİ KİTAP ONALTINCI BÖLÜMÜN KELİME MANASI

[16 فصل] وَإِذَا أَرْضَعَتِ الْمَرْأَةُ بِلَبَنِهَا وَلَداً صَارَ الرَّضِيعُ وَلَدَهَا بِشَرْطَيْنِ أَحَدُ هُمَا

Onaltı-ncı, Fasıl, Ne zaman ki, Emzirirse, Kadın, O kadının sütüyle, Bir çocuk, Dönüşür, Sütü emen, O kadının çocuğu, İki şart ile, Bir-isi, O iki şarttan

[531] Ebu Davud tercümesi ve şerhi, c, 8, sh, 304, bab, 44, 45, hd, 2159, Nikah; Tirmizi, bab, 33, Nikah; Müsnedi Ahmed b. Hanbel, c, 4, sh, 108.

أَنْ تَكُونَ لَهُ دُونَ الْحَوْلَيْنِ وَالثَّانِى أَنْ تُرْضِعَهُ خَمْسَ رَضَعَاتٍ مُتَفَرِّقَاتٍ وَيَصِيرُ

Eğer / Olur-sa / O çocuk için / Dışı-nda / İki sene / İkincisi / Eğer / Onu emzirmiş / Beş / Emzirmeler / Ayrı ayrı / Dönüşür

زَوْجُهَا أَبًا لَهُ وَيَحْرُمُ عَلَى الْمُرْضَعِ التَّزْوِيجُ إِلَيْهَا وَإِلَى كُلِّ مَنْ نَاسَبَهَا وَيَحْرُمُ عَلَيْهَا

Onun kocası / Baba-sı / Onun için / Haram olur / Üzerine / Emzirilmiş / Evlenmesi / O kadınla / Kadar / Her / Onun nesebinden / Haram olur / O kadının üzerine

التَّزْوِيجُ إِلَى الْمُرْضَعِ وَوَلَدِهِ دُونَ مَنْ كَانَ فِى دَرَجَتِهِ أَوْ أَعْلَى طَبَقَةً مِنْهُ.

Evlenmesi / Emzirilmişle / Onun çocuğu / Dışı-nda / Kim ki / İdi / Onun derecesinde / Veya / Daha üst / Tabaka-dan / O emzirmeden

(1659) SEKİZİNCİ KİTAP ONALTINCI BÖLÜMÜN TOPLU MANASI

(1660) Rada (Süt Emzirme)nin Hükmü

Eğer bir kadın (herhangi bir) çocuğu emzirirse (o emen çocuk) iki şartla (o emziren kadının) çocuğu olur.

(1) O iki şarttan birincisi, (emzirdiği çocuk) iki yaşının üzerinde olmaması.

(2) İkincisi o sütü emen çocuğun ayrı ayrı beş defa emmiş olması.

Süt emziren kadının kocası (o sütü emen çocuğun) süt babası olur. Sütü emen çocuk ne emzirdiği süt annesiyle ve nede onun (o kadının) nesebinden (hiç birisiyle) evlenemez. O kadının her nesebi ona haram olur. [532] Süt emziren kadının emzirdiği süt çocuğu ve süt çocuğunun çocuğu ile de evlenmesi haramdır. Süt çocuğunun kardeşlerine süt emzirmişse o derecede olan (ve o süt) çocuğunun üst tabakasından olan (akrabasıyla evlenebilir). [533]

---

[532] Yani o kadın onun annesi olduğu için o kadının nesebinden olan hiç birisi ile evlenmesi helal olmaz. Nasıl ki bir insan öz annesinin nesebinden birisiyle evlenemiyorsa, sütannede böyledir. Mesela sütannenin kız kardeşi onun teyzesidir, onun erkek kardeşi onun dayısıdır, nasıl insan öz teyze veya dayısını alamıyorsa süt yolu ilada aynıdır.

[533] Mesela nasıl ki bir insan öz amcasının kızını veya dayısının kızını veya halasının kızını alabiliyorsa ki bu helal dır. Süt yolu ilada aynı kişilerle evlenebildiği gibi. Süt emen bir kardeş diğer kardeşi olan kişi eğer o kadının sütünü emmemişse o kadından olan kızı diğer sütü emmeyen kişi alabilir. Çünkü kişiyi bağlayan ya nesep yolu iladır veya süt yolu iladır. Bir kardeş bir kadının sütünü emmekle onun oğlu olduğu gibi diğer kardeş ise o kadının sütünü emmediği

(1661) SEKİZİNCİ KİTAP ONALTINCI BÖLÜMÜN DELİLLERİ

(1662) Rada (Süt Emzirme)nin Delilleri

Rada (süt emzirme):

Süt emzirmenin hükmü; kitap, sünnet ve icmaı ümmet ile sabittir. [534]

Kitaptaki delili ise şöyledir:

4/23. Analarınız, kızlarınız, kızkardeşleriniz, halalarınız, teyzeleriniz, kardeş kızları, kızkardeş kızları, sizi emziren analarınız, süt bacılarınız, eşlerinizin anaları, kendileriyle birleştiğiniz eşlerinizden olup evlerinizde bulunan üvey kızlarınız size haram kılındı. Eğer onlarla (nikâhlanıp da) henüz birleşmemişseniz kızlarını almanızda size bir mahzur yoktur. Kendi sulbünüzden olan oğullarınızın eşleri ve iki kız kardeşi birden almak da size haram kılındı; ancak geçen geçmiştir. Allah çok bağışlayıcı ve esirgeyicidir. [535]

Sünnetteki delili ise şöyledir:

Peygamber (s.a.v)'ın zevcesi Hz. Aişe (r.a)'den rivayet olunduğuna göre: Peygamber (s.a.v) Nesebten dolayı haram olan (her şey) sütten dolayı da haram olur, buyurmuştur. [536]

(1663) Emzirilen Çocuk Hangi Şartlarda Emzirdiği Kadının Çocuğu Olur?

Kitaptaki delili ise şöyledir:

2/233. Emzirmeyi tamamlatmak isteyen (baba) için, anneler çocuklarını iki tam yıl emzirirler. Onların örfe uygun olarak beslenmesi ve giyimi baba tarafına aittir. Bir insan ancak gücü yettiğinden sorumlu tutulur. Hiçbir anne, çocuğu sebebiyle, hiçbir baba da çocuğu yüzünden zarara uğratılmamalıdır. Onun benzeri (nafaka temini) vâris üzerine de gerekir. Eğer ana ve baba birbiriyle görüşerek ve karşılıklı anlaşarak çocuğu memeden kesmek isterlerse, kendilerine günah yoktur. Çocuklarınızı (süt anne tutup) emzirtmek istediğiniz takdirde, süt anneye vermekte olduğunuzu iyilikle teslim etmeniz şartıyla, üzerinize günah yoktur. Allah'tan korkun. Bilin ki Allah, yapmakta olduklarınızı görür. [537]

31/14. Biz insana, ana-babasına iyi davranmasını tavsiye etmişizdir. Çünkü anası onu nice sıkıntılara katlanarak taşımıştır. Sütten ayrılması da iki yıl içinde olur. (İşte bunun için) önce bana, sonra da ana- babana şükret diye tavsiyede bulunmuşuzdur. Dönüş ancak banadır.[538]

Sünnetteki delili ise şöyledir:

Abdullah b. Abbas (ra)'den, Peygamber (s.a.v) şöyle buyurdu; Süt emme, küçük yaşta ve iki senenin altın olursa mahrem kılar. [539] Başka bir hadiste ise şöyledir,

---

için onun kız çocuğu kendisine helal olur. Veya o kadının emzirdiği çocuğunun diğer emzirmediği kardeşlerinden birini çocuğuna alabilir. Çünkü kadın o çocuğun kardeşini emzirmiştir, diğerlerini emzirmediği için diğer çocuklarını onlardan birisiyle evlendirmelerinden her hangi bir sakınca yoktur. Fakat bu günümüzde cehaletin baş gösterdiği bir zaman da olduğumuz için insanların çoğu bu konulardan habersizdirler. Adam zannediyor ki benim hanımın sütünü emen kişinin diğer kardeşleri de kendi evlatları olduğuna inanıyor. Hâlbuki durum farklıdır, sadece kim o kadının sütünü emmişse o çocuk kadının çocuğu olur onun çocukları da onun kardeşleri olur ve dolayısıyla yalnız emen kişi öz evlatları olur, diğerleri değil. Emenin emzirene nefsi (kendisi) haramdır. Emzirenin emene küllü (tamamı) hepsi haramdır.

[534] Kifayetul Ağyar, c, 2, sh, 85.

[535] Nisa Süresi: 4/23.

[536] Ebu Davud tercümesi ve şerhi, c, 8, sh, 80, bab, 6, hd, 2055, Nikah; Buğari, bab, 20, 118, Nikah, bab, 7, Şehadet; Müslim, bab, 1, 2, hd, 1444, Rada; Nesai, bab, 49, 52, Nikah; Darimi, bab, 48, Nikah; Müsnedi Ahmed b. Hanbel, c, 1, sh, 132; Neylul Evtar, c, 6, sh, 356.

[537] Bakara suresi: 2/233.

[538] Lokman Süresi: 31/14.

[539] Buluğul meram min edilletil ahkâm, sh, 375, hd, 1164; Darekutni es-Sünen, c, 4 sh, 173, 174; İbni Adiy, c, 2, sh, 122; Sübülüs Selam, c, 3, sh, 338.

Ümmü Seleme (ra)'dan, Peygamber (s.a.v) şöyle buyurdu; Süt emme ancak (çocuk) memeden (emmekte iken) bağırsakları yaranı ve sütten kesilmeden önce haram kılar. [540] Bu hadisi Kütübüs sitte'den Tirmizi'den başkası çıkarmamış, Tirmizinin dipnotuna bakınız. [541] Hakim bu hadise sahih demiştir. [542] Ebu İysa bu hadis hasen ve sahihtir dedi.

Bu hadisle amel etmek ilim ehlinin çoğunluğu ve Peygamber (s.a.v)'in sahabeleri ve bunun dışındakilere göre. Muhakkak ki süt emzirme iki senenin dışında olursa haram kılmaz. Bu emzirme işi tam iki senenin dışında olursa hiçbir şeyi haram kılmaz, buyurdu. [543]

(1664) Beş Defadan Aşağı Emmek (Evlenmeyi) Haram Kılar Mı?

Beş defa emme ile ilgili hakkındaki delilde şöyledir.

2062…Hz. Aişe (r.a) demiştir ki: Allah'ın Kur'an'da indirdiği (ayetler) içerisinde **"on** (defa) **emme** (nikahı) **haram kılar"** (ayeti de) vardı. Sonra (bu ayetteki **on defa** emme kaydı), **"kesinlikle bilinen beş** (defa süt) emmek (nikahı) **haram kılar"** (ayeti) ile neshedildi. Bu beş emme (ile ilgili ayet de neshedildiği halde) Kur'an'da bulunan (ayetler)den olmak üzere (kendilerine nesih haberi ulaşmayan kimseler tarafından) okunurken Peygamber (s.a.v) vefat etti. [544]

(1665) Açıklama:

Şafii ulemasından Nevevi'nin açıklamasına göre bu hadisin manası şudur: Nikahı haram kılan sütün beş defa emilen süt olduğunu ifade eden ayet Resûlullah (sav)'ın hayatının son zamanlarında neshedildiği için bu ayetten haberi olmayan kimseler onu Resûl-i Ekrem'in vefatından sonra da okumaya devam ettiler. Daha sonra neshedildiğini ifade eden haber kendilerine ulaşınca, bundan vazgeçtiler ve sahabeleri bu ayetin okunmasının neshedildiği hususunda icmâ' ettiler. [545]

(1666) Nesih Nedir Hükmü Nasıldır?

Nesih üç kısımdır.

(1) Hem hükmü, hem de okunması nehedilen ayetler: "Kesinlikle bilinen on defa süt emmek (nikahlamayı) haram kılar" ayeti gibi.

(2) Okunması neshedilen fakat hükmü neshedilmeyen ayetler: "Kesinlikle bilinen beş defa süt emmek (nikahlamayı) haram kılar" ayeti ile "İhtiyar bir erkek ile ihtiyar bir kadın zina ettikleri zaman onları recmediniz" ayeti kerimesi gibi.

(3) Hükmü nesholunup faka okunması nesholunmayan ayetler Kur'an'ı Kerim'deki mensûh ayetler genellikle bu nevidendir. "2/240. Sizden ölüp de (dul) eşler bırakan kimseler, zevcelerinin, evlerinden çıkarılmadan, bir yıla

---

[540] Tirmizi, c, 3, sh, 458, bab, 5, hd, 1152, Kitabur Rada.
[541] Buluğul meram min edilletil ahkâm, sh, 375, hd, 1165.
[542] Sübülüs Selam, c, 3, sh, 338.
[543] Tirmizi, c, 3, sh, 459, bab, 5, Kitabur Rada.
[544] Ebu Davud tercümesi ve şerhi, c, 8, sh, 101, 102, bab, 10, hd, 2062, Kitabun Nikâh; Müslim, bab, 25, hd, 1452, Kitabur Rada; Tirmizi, c, 3, sh, 455, 456, bab, 3, hd, 1150, Kitabur Rada; Muvatta, 8, Kitabur Rada; Darimi, bab, 49, Kitabun Nikâh; Buluğul meram min edilletil ahkâm, sh, 375, hd, 1161; Sübülüs Selam, c, 3, sh, 336.
[545] Ebu Davud tercümesi ve şerhi, c, 8, sh, 102, Kitabun Nikâh.

kadar bıraktıkları maldan faydalanmaları hususunda (sağlıklarında) vasiyet etsinler. Eğer o kadınlar, (kendiliklerinden) çıkıp giderlerse, kendileri hakkında yaptıkları meşru şeylerden size bir günah yoktur. Allah azîzdir, hakîmdir." [546] ayeti kerimesi gibi İslamiyetin ilk yıllarında ölürken arkalarında eşleri kalacak olan kimselerin onlara bir sene hiç dışarı çıkmadan besleyecek kadar bir mal, giyecek ve mesken vasiyet etmeleri bu ayet gereğince üzerlerine farz idi. Sonra bu ayet-i kerime "2/234. Sizden ölenlerin, geride bıraktıkları eşleri, kendi başlarına (evlenmeden) dört ay on gün beklerler. Bekleme müddetlerini bitirdikleri vakit, kendileri hakkında yaptıkları meşru işlerde size bir günah yoktur. Allah yapmakta olduklarınızı bilir." [547] ayet-i kerimesiyle neshedilerek kocası ölen kadının iddet süresi bir yıldan dört aya indirildi.[548]

(1667) Hadiste Çıkan Bazı Hükümler

Nikahı haram kılan süt, beş kerre emildiği kesinlikle bilinen süttür. Bundan az olan veya beş defa emildiği kesinlikle belli olmayan süt, nikahı haram kılmaz. Hz. İbn Mes'ud'la Hz. Aişe, Urve b. Zübeyr, Abdullah b. Zübeyr, Atâ, Tâvûs, Said b. Cübeyr, el,Leys b. Sa'd, Şafiî, Ahmed, İshak, Zahiriyye ulemasından İbn Hazm ve ulemadan bir cemaat bu görüştedirler. Hz. Ali'nin de bu görüşte oluduğu rivayet olunmuştur, [549] delilleri ise, konumuzu teşkil eden bu hadisi şeriftir.

2061…Peygamber (s.a.v)'in hanımı Âişe (r.a) ve Ümmü Seleme (ra)'dan rivayet olunmuştur: Resûlullah (sav)'in Zeyd'i evlatlık edindiği gibi, Ebû Huzeyfe b. Utbe b. Rabia b. Abdişşems de Ensar'dan bir kadının azatlı kölesi Sâlim'i evlatlık edinmiş ve kardeşinin kızı Hind bint el-Velid b. Utbe b. Rabia ile evlendirmişti. Cahiliyye çağında bir kimse bir adamı evlaltlık edindi mi halk o evlatlığı o adama nisbet ederek isimlendirirlerdi. Evlatlık da o adamın mirasına varis olurdu. Nihayet noksan sıfatlardan münezzeh olan yüce Allah bunun hakkında; 33/5. "Onları babalarına nispet ederek çağırın". [550] ayeti kerimesini "onlar sizin din kardeşleriniz ve dostlarınızdır". [551] buyruğuna kadar indirince (bu evlatlıklar babalarına verildi, babası bilinmeyen(ler) de dost ve din kardeşi oldu.

Bu sırada Ebû Huzeyfe'nin hanımı Sehle bint Süheyl b. Amr el,-Kureyşî gelerek;

-Ey Alah'ın Resûlü, biz Sâlim'e (kendi neslimizden gelen) bir çocuk gözüyle bakıyorduk, kocamla benim yanımda bir evde kalıyor ve (dolayısıyla) beni başı, yakası, boynu yüzü ve kolları açık bir kıyafetle görüyordu. Şimdi ise Aziz ve Celil olan Allah evlatlıklar hakkında senin de bildiklerini indirdi. Sâlim hakkındaki görüşünüz nedir? Diye sordu. Peygamber (s.a.v)'de ona;

-"Ona emzir" buyurdu. Sehle, onu beş kez emzirdi ve Sâlim o'nun süt oğlu oldu. Bu olay nedeniyle Âişe (r.a) kendisinin görmek istediği ve yanına girmelerini arzu ettiği kimseleri kız kardeşlerinin veya erkek kardeşlerinin kızlarının emzirmelerini isterdi. Eğer (emzirilmesi) istediği kimse) yetişkin ise, beş defa emzirmelerini isterdi. (O kimse Hz. Âişe'nin yanına (rahatça) girerdi. [552] Ümmü Seleme ile Peygamber (s.a.v)'in diğer hanımları, beşikte iken süt

[546] Bakara suresi: 2/240.
[547] Bakara suresi: 2/234.
[548] Ebu Davud tercümesi ve şerhi, c, 8, sh, 102, Kitabun Nikâh.
[549] Ebu Davud tercümesi ve şerhi, c, 8, sh, 102, 103, Kitabun Nikâh.
[550] Ahzab Süresi: 33/5.
[551] Ahzab Süresi: 33/5.
[552] İbn Hacer, Fethu'l-bari, XI, 53.

emmedikçe halktan bir kimsenin bu şekilde süt emmek suretiyle yanlarına gelmesine izin vermezlerdi. Ve Hz. Âişe'ye de;

-Vallahi bilmiyoruz, belki bu diğer halk için değil de sadece Sâlim'le ilgili olarak Peygamber (s.a.v) tarafından verilmiş özel izindir, derlerdi. [553]

Yukarıda sözü geçen ilim adamlarına göre nikahı haram kılan emmenin gerçekleşmesi için bu emmenin, örfün tayin edeceği ayrı ayrı zamanlarda meydana gelmesi lazımdır. Binaenaleyh memeyi emen de kendi isteği ve arzusuyla bırakırsa bu emme sayılır. Süt emme ile ilgili emirler mutlak olduğundan bir emmenin süresini tayin işi örfe bırakılmıştır. Çocuğun nefes almak ya da dinlemek için emmeye dönmesi ise, bu emmenin sayısını artırmaz. Bu bir kimsenin yemek yerken bir sebebten dolayı kısa bir süre yemeğine ara vermesine benzer ki bu ara verme yüzünden o adamın o anda iki defa kahvaltı yağtığı veya yemek yediği anlamına gelmez. Tersine o adamın bir kere yemek yediği kabul edilir. Şafii uleması bu görüştedir.

Eğer çocuğun emmesine onu emziren kimse ara verecek olursa bu durumda Şafii ulemasından iki görüş rivayet edilmiştir:

a. Çocuğu emziren kimsenin fiiline bu konuda itibar yoktur. İtibar çocuğun fiilindedir. Binaenaleyh çocuk kendi isteğiyle memeyi bırakıncaya kadar devam eden emme, bir emme sayılır.
b. Bu konuda annenin fiiline de itibar edilir.

Çocuğu emerken memenin birini bırakıp diğerine geçmesi konusunda da Şâfiî uleması iki görüş rivayet edilmiştir:

1- Bu emiş bir emme sayılır.
2- İki emme sayılır. [554]

Ebû Sevr, Ebû Ubeyd, Dâvûd ve İbnu'l Münzir'e göre ise, süt akrabalığı meydana getiren emmenin en aşağısı üç defa emmedir. Zeyd b. Sâbit de bu görüştedir. Ahmed b. Hanbel'in de bu görüşte olduğuna dair bir rivayet vardır. Delilleri ise 2063 numaralı hadisi şerif ile Ümmü el-Fadl hadisidir.

2063… Âişe (r.a)'dan; demiştir ki Resûlullah (sav) şöyle buyurdu:

Bir defa ve iki defa süt emmek (evlenmeyi) haram kılmaz. [555]

Ümmü el-Fadl dedi ki: Peygamber (s.a.v) benim evimde iken bir bedevi yanına girdi ve şöyle dedi.

-Ya Resûlullah benim bir karım vardı. Üzerine bir daha evlendim. Derken önceki karım yeni zevcemi bir veya iki defa emzirmiş olduğunu söyledi. Bunun üzerine Peygamber (s.a.v),

-Bir veya iki defa emzirtmek hürmeti isbat etmez, buyurdu. [556] mealindeki hadistir. Bu görüşü benimseyen ilim adamlarına göre; delillerini teşkil eden Müslim hadisi ile Ahmed b. Hanbel'in Müsned'indeki hadisinin sözleri (mantuku), bir veya iki kerre emmekle nikahı haram kılan süt akrabalığı meydana gelmeyeceğini ifade ederken mefhumu (manası) da nikahı haram kılan emmenin en az ikiden fazla olacağına delâlet eder. Çünkü adet ve tekrara itibar edilen yerde muteber olan üç sayısıdır.

---

[553] Buğari, nikah 15; Müslim rada, 26-28, 30-31, hudud; Nesai, nikah, 53; Muvatta, rada, 13; Darimi, hudud 17; Ahmed b. Hanbel, c, V, sh, 348, VI, 174, 201, 228, 249, 269.

[554] İbni Kayyim, Zadu'l Me'âd II, 368; Ebu Davud tercümesi ve şerhi, c, 8, sh, 103, Kitabun Nikâh.

[555] Ebu Davud tercümesi ve şerhi, c, 8, sh, 106, bab, 10, hd, 2063, Kitabun Nikâh; Müslim, bab, 17, 20, 23, hd, 1450, Kitabur Rada; Tirmizi, c, 3, sh, 455, bab, 3, hd, 1150, Kitabur Rada; Darimi, bab, 49, Kitabun Nikâh; Buluğul meram min edilletil ahkâm, sh, 374, hd, 1157; Sübülüs Selam, c, 3, sh, 331; Müsnedi Ahmed b. Hanbel, c, 4, sh, 4-6, 31, 96, 216, 247, 340.

[556] Müslim, bab, 18, Kitabur Rada; Müsnedi Ahmed b. Hanbel, c, 4, sh, 329; Ebu Davud tercümesi ve şerhi, c, 8, sh, 103, Kitabun Nikâh.

Nikahı haram kılan süt akrabalığının meydana gelmesi için emmenin en az beş kerre gerektiği görüşünde olan ilim adamları, bu ikinci görüşü 2061 numaralı Hz. Âişe hadisine aykırı olduğu, çünkü sözü geçen hadisin sözleri (mantuku) ile nikahı haram kılan emmenin en az beş defa olması gerektiğini ifade ederken, manası cihetiyle de beş defada az olan emmenin haram kılmadığına delalet ettiği gerekçesiyle reddetmişlerdir. Her ne kadar bu görüş "bir defa ve iki defa emmek (nikahı) haram kılmaz" anlamındaki 2063 numaralı hadis-i şerifin manasına aykırı düşmekte ise de Müslim'in rivayet ettiği "koskoca adam olduğu halde ben nasıl onu emziririm" [557] hadisin ruhuna uygundur. Çünkü Hz. Sehle Sâlim'i beş defa emzirdiği kesinlikle bilinmektedir. [558] Eğer beş defadan daha az emmekle süt akrabalığı gerçekleşmiş olsaydı, Resûl-i Ekrem Hz. Sâlim gibi yetişkin bir adamın Hz. Sehle'den beş defa süt emmesine izin vermezdi. Bu emmeyi süt akrabalığının meydana gelmesi için yeterli olan en az sayıya indirirdi. Süt akrabalığı beş defadan daha az emmekle gerçekleşmediği için Hz. Sehle'den Hz. Sâlim'i beş defadan daha az sayıda emzirmesini istememiştir. Ayrıca Hz. Âişe'nin yeğenlerinden yanına girmesini arzu ettiği yetişkin erkekleri beş defa emzirmelerini istediğini ifade eden görüş üç defa emmekle gerçekleşeceği görüşüne nisbetle daha ağır basmaktadır. [559]

Hanefî ulemâsıyla İmam Mâlik ve cumhûr-ı ulemâya göre ise, bir defa emmekle süt akrabalığı gerçekleşmiş olur. Bu konuda emmenin süresine itibar edilmez. Emmenin uzun ve kısa sürmesi arasında bir fark yoktur. [560]

Bu görüş aynı zamanda Hz. İbn Abbâs'la, Hz. İbn Mesûdi İbn Ömer, Sevri Said b. el-Müseyyeb, Hasan el-Basrî, Zührî ve Katâde'den de rivayet olunmuştur. Delilleri ise; "Sizi emziren süt anneleriniz ve süt kızkardeşleriniz size haram kılındı" [561] ayeti ile "Süt bakımından akraba olanlar, nesep bakımından akraba olanlar gibi haramdır." [562]

"3603…İbn Ebî Müleyke'den (rivayet olunduğuna göre) Ukbe b. Haris şöyle demiştir:

Ben Ümmü Yahya binti Ebî İhâb ile evlenmiştim, derken yanımıza siyah bir kadın gelerek" Ben ikinizi de emzirmiştim dedi. Bunun üzerine derhal Peygamber (s.a.v)'e gelerek durumu haber verdim. Resûlullah (sav) (yaptığımı doğru bulmadığı için, söyleyeceklerimi dinlemek istemedi) benden yüz çevirdi. Bunun üzerine:

-O kadın kesinlikle yalancıdır! dedim, Resûlullah (sav)'de

-"Ne biliyorsun, kadın sözünü söyledi. Sen artık (evlendiğin) o kadını bırak" buyurdu. [563] anlamındaki hadislerdir. Bu görüşte olanlara göre süt akrabalığı çok emmekle gerçekleştiği gibi az emmekle de gerçekleştiğinden yukarıdaki ayet-i kerimede ve bu hadis-i şeriflerde emmenin sayısı üzerinde açıklama getirilmemiştir.

Bu konuda Hâfız İbn Hacer de şunları söylemiştir: Nikahlamayı haram kılan süt akrabalığının meydana gelebilmesi için gerekli görülen süt emme sayısıyla ilgili rivayetler arasında farklılıklar bulunması, süt akrabalığının gerçekleşmesi için en az on defa, yedi defa ve beş defa süt emmek gerektiğine dair Hz. Âişe (r.a)'den rivayetler vardır. [564]

Bu bakımdan cumhûrun yaptığı gibi kısa süreli bile olsa bir defa emmekle süt akrabalığının gerçekleşeceğine hükmetmek gerekir.

---

557 Müslim, 370, Kitabur Rada; Ebu Davud tercümesi ve şerhi, c, 8, sh, 104, Kitabun Nikâh.
558 Ebu Davud tercümesi ve şerhi, c, 8, sh, 96-98, bab, 9, hd, 2061, Kitabun Nikâh;
559 Ebu Davud tercümesi ve şerhi, c, 8, sh, 104, Kitabun Nikâh.
560 Ebu Davud tercümesi ve şerhi, c, 8, sh, 104, Kitabun Nikâh.
561 Nisa Süresi: 4/23.
562 Ebu Davud tercümesi ve şerhi, c, 8, sh, 80, bab, 6, hd, 2055, Kitabun Nikâh.
563 Ebu Davud tercümesi ve şerhi, c, 13, sh, 192, bab, 18, hd, 3602, Kitabun Nikâh; Buhari, nikah, 23; Tirmizi, rada 4; Ahmed b. Hanbel, c, 4, sh, 384.
564 İbn Hacer, Fethu'l-bari, XI, 115; Ebu Davud tercümesi ve şerhi, c, 8, sh, 105, Kitabun Nikâh.

Diğer taraftan Hz. Âişe'nin (konumuzu teşkil eden) hadisi delil olma niteliğinden uzaktır. Çünkü Hz. Âişe hadisindeki, "kesinlikle bilinen beş defa süt emmek (nikahlamayı) haram kılar" cümlesi ravi tarafından ayet olarak rivayet olunmuştur. Oysa bu cümlenin Kur'an'dan olduğu belli değildir. Bir sözün ayet olduğu kabul edebilmek için onun ayet olduğunun tevâtüren rivayet edilmesi gerekir. Hz. Âişe hadisi ile âhâd yoluyla rivayet olunmuştur. Bu bakımdan söz konusu cümlenin ayet olduğu söylenemez. Hadis olduğunu söyleyende olmadığına göre bu haberin hadis olduğunu kabul etmek de mümkün değildir. [565]

Bu konuda İbn Abdilberr şunları söylüyor: İmam Şafii de Hz. Âişe'nin bu hadisine (2062 no'lu hadise) sarılarak süt akrabalığının beş defa emilen ve karın boşluğuna erişen sütle gerçekleşeceğine hükmetmişse de kendisine şöyle cevap verilmiştir: Hz. Âişe'nin bu haberinde Kur'an'dan olduğu rivayet edilen cümlenin, gerçekten Kur'an'dan olduğu isbat edilmemiştir. Hz. Âişe ise Kur'an'dan olduğunu söylemiştir.

Ayrıca bu konuda Hz. Âişe'nin bu hadisle amel ettiği de kesin değildir. Binaenaleyh bu cümle ne hadistir ne de Kur'an'dır. [566]

Tekmiletu'l-Menhel yazarına göre: "Din yönünden ihtiyatlı olan durum şudur: Evlenmek istediği kadınla arasında nikaha mani bir süt akrabalığı bulunduğuna dair bir söylenti bulunduğuna dair duyan kimse, o kadından vazgeçmelidir. Ama adam bir kadınla evlenip zifafa girdikten sonra böyle bir söylenti duyarsa, iddia edilen emmenin beş defa olduğuna dair kesin bir delil elde etmedikçe söylenenlere kulak asmayıp evliliğini sürdürmelidir" [567]

(1668) Yetişkin Kimsenin Süt Emmesiyle Meydana Gelen Mahremiyet

2061…Peygamber (s.a.v)'in hanımı Âişe (r.a) ve Ümmü Seleme (ra)'dan rivayet olunmuştur: Resûlullah (sav)'in Zeyd'i evlatlık edindiği gibi, Ebû Huzeyfe b. Utbe b. Rabia b. Abdişşems de Ensar'dan bir kadının azatlı kölesi Sâlim'i evlatlık edinmiş ve kardeşinin kızı Hind bint el-Velid b. Utbe b. Rabia ile evlendirmişti. Cahiliyye çağında bir kimse bir adamı evlaltlık edindi mi halk o evlatlığı o adama nisbet ederek isimlendirirlerdi. Evlatlık da o adamın mirasına varis olurdu. Nihayet noksan sıfatlardan münezzeh olan yüce Allah bunun hakkında; 33/5. "Onları babalarına nispet ederek çağırın". [568] ayeti kerimesini "onlar sizin din kardeşleriniz ve dostlarınızdır". [569] buyruğuna kadar indirince (bu evlatlıklar babalarına verildi, babası bilinmeyen(ler) de dost ve din kardeşi oldu.

Bu sırada Ebû Huzeyfe'nin hanımı Sehle bint Süheyl b. Amr el,-Kureyşî gelerek;

-Ey Alah'ın Resûlü, biz Sâlim'e (kendi neslimizden gelen) bir çocuk gözüyle bakıyorduk, kocamla benim yanımda bir evde kalıyor ve (dolayısıyla) beni başı, yakası, boynu yüzü ve kolları açık bir kıyafetle görüyordu. Şimdi ise Aziz ve Celil olan Allah evlatlıklar hakkında senin de bildiklerini indirdi. Sâlim hakkındaki görüşünüz nedir? Diye sordu. Peygamber (s.a.v)'de ona;

-"Ona emzir" buyurdu. Sehle, onu beş kez emzirdi ve Sâlim o'nun süt oğlu oldu. Bu olay nedeniyle Âişe (r.a) kendisinin görmek istediği ve yanına girmelerini arzu ettiği kimseleri kız kardeşlerinin veya erkek kardeşlerinin kızlarının emzirmelerini isterdi. Eğer (emzirilmesi) istediği kimse) yetişkin ise, beş defa emzirmelerini isterdi. (O kimse Hz. Âişe'nin yanına

[565] Ebu Davud tercümesi ve şerhi, c, 8, sh, 105, Kitabun Nikâh.
[566] Ebu Davud tercümesi ve şerhi, c, 8, sh, 105, Kitabun Nikâh.
[567] Tekmiletu'l-Menhel, c, 3, sh, 205; Ebu Davud tercümesi ve şerhi, c, 8, sh, 106, Kitabun Nikâh.
[568] Ahzab Süresi: 33/5.
[569] Ahzab Süresi: 33/5.

(rahatça) girerdi. [570] Ümmü Seleme ile Peygamber (s.a.v)'in diğer hanımları, beşikte iken süt emmedikçe halktan bir kimsenin bu şekilde süt emmek suretiyle yanlarına gelmesine izin vermezlerdi. Ve Hz. Âişe'ye de;

-Vallahi bilmiyoruz, belki bu diğer halk için değil de sadece Sâlim'le ilgili olarak Peygamber (s.a.v) tarafından verilmiş özel izindir, derlerdi. [571]

(1669) Bazı Hükümler

Yetişkin bir kimsenin emmesiyle de süt akrabalığı meydana gelir. Hz. Âişe ile Urve b. ez-Zübeyr, Ata b. Ebi Rebah Leys b. Sa'd ve İbn Hazm bu görüştedirler. Nitekim "sizi emziren analarınız" [572] ayeti kerimesinde emzirme kelimesinin mutlak olarak zikredilmesi de bu görüşü desteklemektedir. Haleften ve seleften büyük çoğunluğu teşkil eden ulemaya göre ise, süt akrabalığı ancak süt çağındaki emme ile gerçekleşir. [573]

Bu görüşte olan ulema, yetişkin bir kimsenin emmesiyle de süt akrabalığının gerçekleşeceğini söyleyen ulemanın görüşünü reddederek şunları söylemişlerdir. Yetişki bir kimse olan Sâlim'in süt emme çağı geçtikten sonra, emmesiyle süt akrabalığının meydana gelmesi, Hz. Peygamber (s.a.v)'in bazı zevcelerinin de ifade ettikleri gibi Hz. Sâlim'e mahsus özel bir durumdur. Aksi görüşte olanlar da bu iddiaya şu cevabı vermişlerdir: Bu hüküm olduğunu söyleyebilmek için bir delile dayanmak gerekir. Hz. Peygamber (s.a.v)'in Hz. Âişe (r.a) dışındaki hanımlarının bu hükmün Hz. Sâlim'e ait özel bir hüküm olduğunu söylemeleri bir delil olamaz. Çünkü onların bu görüşleri Resûl-i Ekrem'den ulaşan merfu hadislere aykırıdır. Merfu hadise ters düşen şahsi görüşler sahabeye bile ait olsa, delil olamaz.

Esasen bu meselede özel bir durum olsaydı, Resûl-i Ekrem'in bunu açıklaması gerekirdi. Açıklamadığına göre sözel bir durumu yoktur demektir.

Hafız İbn Teymiyye'ye göre ise, bir ihtiyaç duyulmadığı müddetçe süt akrabalığının meydana gelmesi için sütün süt emme çağında emilmiş olması şartı aranır. Fakat Hz. Sâlim'in durumu gibi süt akrabalığının bulunmasını gerektiren özel hallerde bu şart aranmaz. Şevkânî de bu görüşü tercih etmiş. [574]

Başka bir hadiste ise şöyledir:

30- (...) Bana Ebu't-Tâhir ile Hârûn b. Saîd el-Eylî rivayet ettiler. Lâfız Harun'undur. (Dediler ki) : Bize İbni Vehb rivayet etti. (Dedi ki) : Bana Mahramatü'bnü Bükeyr, babasından naklen haber verdi. (Demiş ki) : Ben Humeyd b. Nâfi'i şöyle derken işittim: Ben Zeyneb binti Ebî Seîeme'yi şunu söylerken işittim: Ben Peygamber (Sallallahü Aleyhi ve Sellem)'in zevcesi Ümmü Seleme'yi Âişe'ye şunu söylerken dinledim:

— Vallahi memeden ayrılmış çocuğun beni görmesine gönlüm razı olmuyor. Âişe şu cevabı verdi:

— Neden? Sehle binti Süheyl Resûlüllah (Sallallahü Aleyhi ve Selleml'e geldi de: Yâ

---

[570] İbn Hacer, Fethu'l-bari, XI, 53.

[571] Buğari, nikah 15; Müslim rada, 26-28, 30-31, hudud; Nesai, nikah, 53; Muvatta, rada, 13; Darimi, hudud 17; Ahmed b. Hanbel, c, V, sh, 348, VI, 174, 201, 228, 249, 269.

[572] Nisa Süresi: 4/23.

[573] Ebu Davud tercümesi ve şerhi, c, 8, sh, 100, Kitabun Nikâh.

[574] Ebu Davud tercümesi ve şerhi, c, 8, sh, 100, 101, Kitabun Nikâh.

Resûlâllah! Vallahi Sâlim'in (yanıma) girmesinden Ebû Huzeyfe'nin yüzünde hoşnudsuzluk görüyorum, dedi.
Bunun üzerine Resûlüllah (Sallallahü Aleyhi ve Sellem):
— «Onu emzİr!» buyurdu. Sehle:
— Ama o saçlı sakallı (adam) dır; dedi. Resûlüllah (Sallallahu Aleyhi ve Sellem):
— «Onu emzir ki, Ebû Huzeyfe'nin yüzündeki hoşnudsuzluk gitsin!» buyurdular.[575]

(1670) Hz. Sehle, Hz. Sâlim'e Sütünü Sağarak Verdi

'Kaadî Iyâz (476-544)'ın beyanına göre, Resûlüllah (Sallallahü Aleyhi ve Sellem'in: «Onu emzir!» emri karşısında Hz. Sehle ihtimâl sütünü sağmış da Salim (Radiyallahu anh) memesine dokunmadan onu içmiştir. Îmam Nevevî, Kaadî'nin bu sözünü beğenmiştir. Maamâfîh ihtiyaç dolayisiyle dokunmasının özür sayılması da ihtimâl dâhilinde görülmektedir. [576]

(1671) Nesebden Haram Olanlar Süt Yoluylada Haram Oluşunun Delilleri

Kitaptaki delili ise şöyledir:

4/23. Analarınız, kızlarınız, kızkardeşleriniz, halalarınız, teyzeleriniz, kardeş kızları, kızkardeş kızları, sizi emziren analarınız, süt bacılarınız, eşlerinizin anaları, kendileriyle birleştiğiniz eşlerinizden olup evlerinizde bulunan üvey kızlarınız size haram kılındı. Eğer onlarla (nikâhlanıp da) henüz birleşmemişseniz kızlarını almanızda size bir mahzur yoktur. Kendi sulbünüzden olan oğullarınızın eşleri ve iki kız kardeşi birden almak da size haram kılındı; ancak geçen geçmiştir. Allah çok bağışlayıcı ve esirgeyicidir. [577]

Sünnetteki delili ise şöyledir:

Peygamber (s.a.v)'ın zevcesi Hz. Aişe (r.a)'den rivayet olunduğuna göre: Peygamber (s.a.v) Nesebten dolayı haram olan (her şey) sütten dolayı da haram olur, buyurmuştur. [578] Başka bir hadiste ise şöyledir,

Hz. Aişe (r.a) anlatıyor: Resûlullah (sav) benim yanıma girdiğinde yanımda bir erkek oturmakta idi. Yanımda bir erkeğin oturması Resûlullah (sav)'a ağır geldi. Bende yüzündeki ifadeyi gördüm ve dedim ki. Ey Allah'ın Resûlu! Bu benim sütkardeşimdir.

(Hz. Peygamber (s.a.v)'de) Kimlerin sütkardeşleriniz olduğunu araştırın. Çünkü rada' ancak mecaa'dandır. (Kendisi ile hürmet sabit olan rada, yalnız açlığını giderebilen emzik çağındaki süt çocuğu hakkında muteberdir). [579] Başka bir hadiste ise

Hz. Aişe (r.a)'den, demiştir ki: Eflah b. Ebi-l Kuays yanıma gelmişti, bende kendimi ondan gizledim. Bunun üzerine: Ben senin amcan olduğum halde benden gizleniyormusun? Dedi. Bende: Nereden (amcam oluyormuşsun)? Dedim. O da: Kardeşimin karısı seni emzirdi, diye cevap verdi. (Hz. Aişe) dedi ki: Beni emziren kadındı erkek değil. Tam bu sırada

---

[575] Sahih-i Müslim tercümesi
[576] Sahih-i Müslim tercümesi
[577] Nisa Süresi: 4/23.
[578] Ebu Davud tercümesi ve şerhi, c, 8, sh, 80, bab, 6, hd, 2055, Nikâh; Buğari, bab, 20, 118, Nikâh, bab, 7, Şehadet; Müslim, bab, 1, 2, hd, 1444, Rada; Tirmizi, c, 3, sh, 452, bab, 1, hd, 1146, Rada; Nesai, bab, 49, 51, 52, Nikâh; Muvatta, 1, 2, 15; İbni Mace, bab, 12, Nikâh; Darimi, bab, 48, Nikâh; Müsnedi Ahmed b. Hanbel, c, 1, sh, 132, 275.
[579] Ebu Davud tercümesi ve şerhi, c, 8, sh, 89, bab, 8, hd, 2058, Nikâh; Buğari, bab, 7, Şehadet; Müslim, bab, 32, hd, 1455, Rada; Nesai, bab, 51, Nikâh; Muvatta, 1, 2, 15; İbni Mace, bab, 12, Nikah; Darimi, bab, 52, Nikah; Buluğul meram min edilletil ahkâm, sh, 374, hd, 1158; Neylul Evtar, c, 6, sh, 354; Sübülüs Selam, c, 3, sh, 352.

Resûlullah (sav) yanıma geldi (hadiseyi) ona anlatınca. O senin amcandır, varsın senin yanına girsin, buyurdu. [580]

(1672) Emzirilmeyen Süt Çocuğun Kardeşleriyle Evlenmek Helal Olur Mu?

Kitaptaki delili ise şöyledir:

4/23. Analarınız, kızlarınız, kızkardeşleriniz, halalarınız, teyzeleriniz, kardeş kızları, kızkardeş kızları, sizi emziren analarınız, süt bacılarınız, eşlerinizin anaları, kendileriyle birleştiğiniz eşlerinizden olup evlerinizde bulunan üvey kızlarınız size haram kılındı. Eğer onlarla (nikâhlanıp da) henüz birleşmemişseniz kızlarını almanızda size bir mahzur yoktur. Kendi sulbünüzden olan oğullarınızın eşleri ve iki kız kardeşi birden almak da size haram kılındı; ancak geçen geçmiştir. Allah çok bağışlayıcı ve esirgeyicidir. [581]

Sünnetteki delili ise şöyledir:

Peygamber (s.a.v)'ın zevcesi Hz. Aişe (r.a)'den rivayet olunduğuna göre: Peygamber (s.a.v) Nesebten dolayı haram olan (her şey) sütten dolayı da haram olur, buyurmuştur. [582]

(Yukarıda geçen ayeti kerime ve hadisi şeriflerde şu anlaşılıyor ki: Nesebteki haramlık ne ise süt emmekle aynı haramlık gerçekleşir. Sütü emen çocuk sütannesiyle, süt kızkardeşleriyle sütbabası, süt amcası, süt dedesi, süt teyzesi, süt halası ve sütkardeşlerinin erkek ve kızkardeşlerinden olan çocuklarının evlenmesi caiz değildir. Çünkü çünkü nesebte bunlarla nasıl evlenmek caiz değilse süt yolu ilede durum aynıdır. Bu haramlığı meydana getiren süttür. Fakat sütü emmemiş süt çocuğunun diğer kardeşleri, yani sütü emmeyen kardeşler: kardeşini emziren kardeşinin sütannesiyle, sütbabasıyla amcası ve gerek erkek ve gerekse kardeşinin süt kızkardeşleriyle evlenmesi caizdir. Çünkü emen onun kardeşidir yalnızca ona bu haramlık durumu söz konusudur, diğer kardeşi ise sütü emmediği için haramlık ona isabet etmez. Mesela sütü emen bir çocuk o sütannesinin erkek ve kız çocukları ister büyük olsun, ister küçük olsun sütü emen onların kardeşleridir. Fakat o sütü emen çocuğun diğer kardeşleri o kadının sütünü emmedikleri için aralarında haramlık durumu meydana gelmemiştir. Çünkü bu haramlık sütten dolayıdır. O sütü emen kardeşe o kadın ve çocukları, kocası, teyzesi, halası, dayısı ve amcası, yani kısaca nesebte kimler için haramlık varsa o sütü emen kardeşe haramdır: ve o kadının sütü emmemiş diğer kardeşlerine ise helaldır. Çünkü kardeşleri o kadının sütü emmiş, fakat kendileri emmemişlerdir. Bakınız şu hadisi şerifte buna delalet eder.)

Abdullah b. Abbas (ra)'den: Peygamber (s.a.v)'in, Hz. Hamza'nın kızı ile evlenilmesi istenildi de. Hz. Peygamber (s.a.v) o bana helal olmaz. Çünkü sütkardeşimin kızıdır. Rahimden haram olan süttende haram olur, buyurdu. [583]

(1673) Radâ'dan (Emzirmeden) Doğan Akrabalık Ve Hükümleri

Bir kadın, yabancı bir çocuğu emzirdiğinde çocuk kadının oğlu gibi olur, kadının kocası

---

[580] Ebu Davud tercümesi ve şerhi, c, 8, sh, 87, bab, 7, hd, 2057, Nikâh; Buğari, bab, 117, Nikah; Müslim, Rada; Tirmizi, bab, 2, Rada; Nesai, bab, 52, Nikâh; Muvatta, 2, Rada; İbni Mace, bab, 38, Nikah; Darimi, bab, 48, Nikah; Müsnedi Ahmed b. Hanbel, c, 6, sh, 194.

[581] Nisa Süresi: 4/23.

[582] Ebu Davud tercümesi ve şerhi, c, 8, sh, 80, bab, 6, hd, 2055, Nikâh; Buğari, bab, 20, 118, Nikâh, bab, 7, Şehadet; Müslim, bab, 1, 2, hd, 1444, Rada; Tirmizi, c, 3, sh, 452, bab, 1, hd, 1146, Rada; Nesai, bab, 49, 51, 52, Nikâh; Muvatta, 1, 2, 15; İbni Mace, bab, 12, Nikâh; Darimi, bab, 48, Nikâh; Müsnedi Ahmed b. Hanbel, c, 1, sh, 132, 275.

[583] Buğari, bab, 22, Nikâh; Müslim, 1447.

da çocuğun babası gibi olur ve bu akrabalık üzerine şu hükümler terettüb eder:

A. Bir çocuğu emziren kadınla o çocuğun evlenmesi haramdır. Çocuğun başka bir kadınla evlenmesi halinde, karısının akrabalarından kimler kendisine haram olursa, sütannenin de onlar gibi yakın olan akrabaları kendisine haram olur. Bu bakımdan, sütannenin kızı ve kızkardeşi, süt çocuğa haram olur. Çünkü biri teyzesi, biri de kizkardeşi hükmündedir. Sütannenin çocuklarının çocukları ve torunları da böyledir. Çünkü bunlar kardeşlerinin kızları ve torunları hükmündedir. Sütannenin annesiyle evlenmek de haram olur. Zira bu ninesi hükmündedir. Bunların tümü, süt çocuğa haramdır. Çünkü bunlar onun sütannesi ve sütbabasının nesebindendirler. [584]

Bir kadından süt emen çocuğa haram olan kişiler şunlardır: Sütbabanın kızkardeşi, zira halası hükmündedir. Süt babanın kızı, isterse başka bîr kadından olsun. Çünkü o da kızkardeşi hükmündedir. Sütbabanın çocuklarının kızları da ona haram olur; zira bunlar erkek ve kızkardeşin kızları hükmündedir. Sütbabanın annesi de ninesi hükmünde olduğundan onunla da evlenmesi haramdır. [585]

B. Sütannenin ve onun yakınlarının da süt çocukla evlenmeleri haramdır. Bu kişilerin, süt çocuğun çocuklarıyla da evlenmeleri haramdır. Sütannenin anneliği, neseb anneliği gibi olduğundan onun nesebinden olan herkes süt çocuğa haramdır. Süt çocuğun nesebinden gelenler için de'hüküm böyledir. [586]

C. Sütannenin, süt çocuğun babası, amcası ve kardeşleri ile evlenmesi caizdir. Çünkü onlar sütannenin nesebinden uzak yabancılar hükmündedir. [587]

(1674) SEKİZİNCİ KİTAP ONALTINCI BÖLÜMÜN SORULARI VE CEVAPLARI

Rada (Süt Emzirme)nin Hükmü

Soru-80- Herhangi bir çocuğu sütü ile emzirirse o emen çocuk kaç şartla o emziren kadının çocuğu olur?

Cevap-80- Ne zaman bir kadın (herhangi bir) çocuğu sütü ile emzirirse (o emen çocuk) iki şartla (o emziren kadının) çocuğu olur.

(1) O iki şarttan birincisi, eğer (o emzirdiği çocuk) iki yaşının dışında olmaması.

(2) İkincisi o sütü emen çocuğun ayrı ayrı beş defa emmiş olması.

Soru-81- Süt emziren kadının kocası o sütü emen çocuğun babası olur mu?. O sütü emen çocuk emzirdiği süt annesiyle ve nede o kadının nesebinden her hangi birisiyle evlenebilirmi?. O kadının her nesebi ona haram olur mu?

Cevap-81- Süt emziren kadının kocası (o sütü emen çocuğun) babası olur. O sütü emen çocuk ne emzirdiği süt annesiyle ve nede onun (o kadının) nesebinden (hiç birisiyle) evlenemez. O kadının her nesebi ona haram olur.

---

[584] Büyük Şafii Fıkhı
[585] Büyük Şafii Fıkhı
[586] Büyük Şafii Fıkhı
[587] Büyük Şafii Fıkhı

Soru-82- O süt emziren kadının emzirdiği süt çocuğu ve süt çocuğunun çocuğu ile de evlenmesi helalmıdır?

Cevap-82- O süt emziren kadının emzirdiği süt çocuğu ve süt çocuğunun çocuğu ile de evlenmesi haramdır.

Soru-83- Süt çocuğunun kardeşlerine süt emzirmemişse o derecede olan ve o süt çocuğunun üst tabakasından olan akrabasıyla evlenebilir mi?

Cevap-83- Süt çocuğunun kardeşlerine süt emzirmişse o derecede olan ve o süt çocuğunun üst tabakasından olan akrabasıyla evlenebilir.

خِتَامُهُ مِسْكٌ وَفِي ذَلِكَ فَلْيَتَنَافَسِ الْمُتَنَافِسُونَ (المطففين)26

«Onun sonu misktir. Bunda imrenecekler imrensin.» Mutaffifin –26.

(1675) SEKİZİNCİ KİTAP ONYEDİNCİ BÖLÜMÜN ARAPÇA METNİ

[17 فصل] وَنَفَقَةُ الْعَمُدَيْنِ مِنَ الأَهْلِ وَاجِبَةٌ لِلْوَالِدَيْنِ وَالْمَوْلُدِينَ فَأَمَّاالْوَالِدُونَ فَتَجِبُ نَفَقَتُهُمْ بِشَرْطَيْنِ الْفَقْرِ وَالزَّمَانَةِ أَوِ الْفَقْرِ وَالْجُنُونِ وَأَمَّاالْمَوْلُودُنَ فَتَجِبُ نَفَقَتُهُمْ بِثَلاثَةِ شَرَائِطَ الْفَقْرِ وَالصِّغَرِ أَوِ الْفَقْرِ وَالزَّمَانَةِ أَوِ الْفَقْرِ وَالْجُنُونِ وَنَفَقَةُ الرَّقِيقِ وَالْبَهَائِمِ وَاجِبَةٌ وَلاَيُكَلَّفُونَ مِنَ الْعَمَلِ مَالاَيُطِيقُونَ وَنَفَقَةُ الزَّوْجَةِ الْمُمَكِّنَةِ مِنْ نَفْسِهَا وَاجِبَةٌ وَهِيَ مُقَدَّرَةٌ فَإِنْ كَانَ الزَّوْجُ مُوسِرًا فَمُدَّانِ مِنْ غَالِبِ قُوتِهَا وَيَجِيبُ مِنَ الأُدْمِ وَالْكُسْوَةِ مَاجَرَتْ بِهِ الْعَادَةُ وَإِنْ كَانَ مُعْسِرًا فَمُدٌّ مِنْ غَالِبِ قُوتِ الْبَلَدِ وَمَا يَأْتَدِمُ بِهِ الْمُعْسِرُونَ وَيُكْسَوْنَهُ وَإِنْ كَانَ مُتَوَسِّطًا فَمُدٌّ وَنِصْفٌ مِنَ الأُدْمِ وَالْكُسْوَةِ الْوَسَطُ وَإِنْ كَانَتْ مِمَّنْ يُخْدَمُ مِثْلُهَا فَعَلَيْهِ اخْدَامُهَا وَإِنْ اَعْسَرَ بِنَفَقَتِهَا فَلَهَا فَسْخُ النِّكَاحِ وَكَذَالِكَ إِنْ أَعْسَرَ بِالصَّدَاقِ قَبْلَ الدُّخُولِ.

(1676) SEKİZİNCİ KİTAP ONYEDİNCİ BÖLÜMÜN KELİME MANASI

[17 فصل] وَنَفَقَةُ الْعَمُدَيْنِ مِنَ الأَهْلِ وَاجِبَةٌ لِلْوَالِدَيْنِ وَالْمَوْلُدِينَ فَأَمَّاالْوَالِدُونَ

Anne babaya gelince | Çocukları için | Anne baba için | Vacip olur | Ehlinden | Etbaının | Nafaka | Fasıl | Onsekiz-inci

فَتَجِبُ نَفَقَتُهُمْ بِشَرْطَيْنِ الْفَقْرِ وَالزَّمَانَةِ أَوِ الْفَقْرِ وَالْجُنُونِ وَأَمَّاالْمَوْلُودُنَ فَتَجِبُ

Vacip olur Onların nafakası İki şartla Fakir Afet zamanında Veya Fakir Deli-likte Çocuklara gelince Vacip olur

نَفَقَتُهُمْ بِثَلاَثَةِ شَرَائِطَ الْفَقْرِ وَالصِّغَرِ أَوِ الْفَقْرِ وَالزَّمَانَةِ أَوِ الْفَقْرِ وَالْجُنُونِ وَنَفَقَةُ الرَّقِيقِ

Onları nafakası Üç ile Şartla Fakir Küçük Veya Fakir Afet zamanında Veya Fakir Deli-likle Nafaka Köle-nin

وَالْبَهَائِمِ وَاجِبَةٌ وَلاَيُكَلَّفُونَ مِنَ الْعَمَلِ مَالاَيُطِيقُونَ وَنَفَقَةُ الزَّوْجَةِ الْمَمَكِّنَةِ مِنْ نَفْسِهَا

Hayvanların Vaciptir Teklif edilmezler Çalışmasından O hayvanlar ki Güç yetirmediği Nafaka-sı Hanım-ının Mümkün olan O hanımından

وَاجِبَةٌ وَهِيَ مُقَدَّرَةٌ فَإِنْ كَانَ الزَّوْجُ مُوسِرًا فَمُدَّانِ مِنْ غَالِبِ قُوتِهَا وَيَجِبُ مِنَ الْأُدْمِ

Vacip olur O kadının nafakası Takdir edilmiş Eğer İdi Koca Zengin İki müdd Genelden Onun yiyeceği Vacip olur Katıktan

وَالْكُسْوَةِ مَاجَرَتْ بِهِ الْعَادَةُ وَإِنْ كَانَ مُعْسِرًا فَمُدٌّ مِنْ غَالِبِ قُوتِ الْبَلَدِ وَمَا يَأْتَدِمُ بِهِ

Giyecek O şey ki Cari olur Onunla Adet Eğer Olur-sa Fakir Bir müdd Genelden Yiyecek Belde-nin O belde ki Katıktan O beldenin katığıyla

الْمُعْسِرُونَ وَيُكْسَوْنَهُ وَإِنْ كَانَ مُتَوَسِّطًا فَمُدٌّ وَنِصْفٌ مِنَ الْأُدْمِ وَالْكُسْوَةِ الْوَسَطُ وَإِنْ

Fakirler Onu giyer-ler Eğer Olur-sa Orta halli Müdd Yarı-sı Katıktan Giyecek Orta Eğer

كَانَتْ مِمَّنْ يُخْدَمُ مِثْلُهَا فَعَلَيْهِ اخْدَامُهَا وَإِنْ اَعْسَرَ بِنَفَقَتِهَا فَلَهَا فَسْخُ النِّكَاحِ

Olur-sa, O kadın ki, Hizmet edilir, Onun gibi-leri, Onun üzerine, O kadına hizmeti, Eğer, Sıkışır, Nafakasıyla, O kadın için, Fesheder, Nikah

وَكَذَالِكَ إِنْ أَعْسَرَ بِالصَّدَاقِ قَبْلَ الدُّخُولِ.

Yine bunun gibidir, Eğer, Sıkışır, Mihirde, Önce, Duğul-den

(1677) SEKİZİNCİ KİTAP ONYEDİNCİ BÖLÜMÜN TOPLU MANASI

(1678) Nafakanın Hükmü

Nafaka ehline ve etbaına (kendisine ait olana) vaciptir. Bunlar baba anne ve çocuklar. Baba ve annenin nafakasına gelince bu da iki şartla çocukları üzerine vacip olur.

(1679) Anne Ve Babanın Nafakaları

(1) Fakirlik afet ve güçlük zamanında,
(2) Veya fakirlik ile birlikte deli olursa.

(1680) Çocukların Nafakaları

Çocukların nafakasına gelince bu da üç şartla vacip olur

(1) Fakir ve küçük olursa,
(2) Veya fakirlik afet ve güçlük zamanında,
(3) Veya fakirlikle delilik olursa,

(1681) Kölelerin Ve Hayvanların Nafakası

Kölelerin ve hayvanların nafakası da vaciptir. İşlerinden güçlerinin yetmediğine mükellef tutulup zorlanamazlar.

(1682) Hanımının Nafakası

Hanımının nafakası imkân ve kudret dâhilinde güç yeteceği miktarda vacip olur.

(1683) Zengin Kocanın Vereceği Nafaka

(1) Eğer kocası zengin ise iki müdd [588] genelde (halkın çoğunluğu yediği) yiyecekten (olmalı) ve yediği katık ve giyecek (o beldenin) âdetinde (olan) geçerliliği vaciptir.

(1684) Fakir Kocanın Vereceği Nafaka

(2) Eğer koca fakir ise bir müdd (verecek) o beldenin yiyeceğinden katığından olacak. Giysisi de (onun gibi genelde) fakirlerin giydiği (in den olacak).

(1685) Orta Halli Kocanın Vereceği Nafaka

(3) Eğer koca orta halli ise bir buçuk müdd katık ve giyside de (onun gibi orta hallilerin durumu ne ise o aynısında) yiyecek ve giyecek (olacak).

(1686) Kocanın Hanımına Hizmetçi Tutması

Eğer kadın emsalindekilere hizmet edilirse, [589] koca karısına hizmetçi (tutması) o kocanın üzerinedir. [590]

(1687) Koca Hanımının Nafakasını Vermekte Zorlanıyorsa

Eğer koca hanımına nafakayı vermekten zorlanıyorsa o kadın nikahını fesheder. Yine bu (geçen konu) gibidir.

Eğer o koca hanımıyla cinsel ilişkiden önce (karısı mehrini ister kocada) mehir vermekte zorlanıyorsa kadın nikâhını feshedebilir.

(1688) SEKİZİNCİ KİTAP ONYEDİNCİ BÖLÜMÜN DELİLLERİ

(1689) Nafaka'nın Delilleri
(1690) Nafaka Ehline Ve Etbaına (Kendisine Ait Olana) Vaciptir

Kitaptaki delili ise şöyledir:

2/219…Yine sana iyilik yolunda ne harcayacaklarını sorarlar. «İhtiyaç fazlasını» de. Allah size âyetleri böyle açıklar ki düşünesiniz. [591]

---

[588] Bir müdd takriben: 1.1/3 rıtıl veya 675 gr ya da 0.688 litredir. El Fıkhu'l İslami we edilletuhu,1,143.
[589] Yani o kadının babasının evinde iken hizmetçisi vardı veya onun emsalindeki olanların hizmetçisi varsa o kocada ona hizmetçi tutar.
[590] Tuttuğu hizmetçinin hem ücretini ve hem de nafakasını verecektir.
[591] Bakara suresi: 2/219.

2/220. Dünya ve ahiret hakkında (lehinize olan davranışları düşünün ve ona göre hareket edin)... [592]

65/7. İmkânı geniş olan, nafakayı imkânlarına göre versin; rızkı daralmış bulunan da Allah'ın kendisine verdiği kadarından nafaka ödesin. Allah hiç kimseyi verdiği imkândan fazlasıyla yükümlü kılmaz. Allah, bir güçlükten sonra bir kolaylık yaratacaktır. [593]

2/233…Bir insan ancak gücü yettiğinden sorumlu tutulur…[594]

Nafaka bu kavli şerifleriyle sabittir. Şimdide sırasıyla nafakalarının durumunu madde madde ele alalım.

(1691) Annenin Ve Babanın Nafakasının Delilleri

Kitaptaki delili ise şöyledir:

31/15…Onlarla (anne ve babanla) dünyada iyi geçin…[595]

17/23. Rabbin, sadece kendisine kulluk etmenizi, ana-babanıza da iyi davranmanızı kesin bir şekilde emretti. Onlardan biri veya her ikisi senin yanında yaşlanırsa, kendilerine «of!» bile deme; onları azarlama; ikisine de güzel söz söyle. [596]

Ana-babanın nafakaları bu ayeti kerimelerle sabittir. Birinci ayetteki ma'rufen (iyi geçinmek) ibaresinden maksat nafakalarının normal şekilde vermektir. İkinci ayette ise ihsan etmekten da ihtiyaç anında nafakalarını vermek mes'uliyetini ifa etmektir. [597]

Hadisteki deliller ise şöyledir:

Peygamber (s.a.v) şöyle buyurdu; Kişinin yediğinin en hayırlısı kendi kazancından olandır. Kişinin çocuğu da onun kazancındandır. [598]

Amr b. Şuayb'ın babasında onunda dedesinden rivayet ettiğine göre, bir zat Hz. Peygamber (s.a.v)'e gelerek, Ey Allah'ın Resûlu! Benim annem babam var, malımda var. Babam benim malıma muhtaçtır, dedi. Resûlullah (sav) sen ve malın babanındır. Sizin çocuklarınızın kazancından yeyin, buyurdu. [599]

Tarık el-Muhâribi şöyle anlatıyor: Medine'ye geldik, baktık ki Resûlullah (sav) ayağa kalkmış minberde cemaate şöyle hitab ediyordu. En üstün el verenin elidir. Geçimi sağlamak için anneden, babadan, kız ve erkek kardeşlerinden başla, daha sonra yakınlık derecesine göre devam et. [600] Bu hadisi İbni Hibban ve Darekutni sahih olduğunu söylemişlerdir. [601] Başka bir hadiste ise şöyledir,

Kuleybe b. Menfea (ra)'den o da dedesinden rivayet ettiğine göre Resûlullah (sav) Annene, babana, kızkardeşine, erkek kardeşine ve onu takip eden yakınlarına… Bu bir sıla'yı rahimdir, buyurdu. [602]

Behz b. hakim o da babasında o da dedesinde şöyle rivayet etmiştir. Dedim ki: Ey Allah'ın Resûlu! (sav) Kime iyilik edeyim. Dediki annene (tekrar sordum) sonra kime (iyilik

---

[592] Bakara suresi: 2/220.
[593] Talak Süresi: 65/7.
[594] Bakara suresi: 2/233.
[595] Lokman Süresi: 31/15.
[596] İsra suresi: 17/23.
[597] Büyük Şafii Fıkhı Tercümesi, c, 2, sh, 240.
[598] Ebu Davud, 3528; Tirmizi, 1358.
[599] Ebu Davud, 3530.
[600] Nesai, c, 5, sh, 61, hd, 2531, Zekât; Buluğul meram min edilletil ahkâm, sh, 377, hd, 1161; Darekutni es-Sünen, c, 3, sh, 44, Zekât.
[601] Sübülüs Selam, c, 3, sh, 342; Neylul Evtar, c, 6, sh, 367, hd, 3.
[602] Ebu Davud, 5140; Neylul Evtar, c, 6, sh, 367, hd, 4.

edeyim) dediki annene (tekrar sordum) sonra kime (iyilik edeyim) dediki babana. Bundan sonra kime (iyilik edeyim) yakın akrabana ve (onlara) yakınlık (sırasındaki) akrabalarına, buyurdu. [603]

Bu deliller anne ve babanın ihtiyaç halinde iken nafakaları çocuklarının karşılamasının vacipliğini gösterir.

(1692) Çocukların Nafakasının Delilleri

Kitaptaki delili ise şöyledir:

65/6…Sizin için çocuğu emzirirlerse onlara ücretlerini verin, aranızda uygun bir şekilde anlaşın…[604] Başka bir ayette ise,

2/233. Emzirmeyi tamamlatmak isteyen (baba) için, anneler çocuklarını iki tam yıl emzirirler. Onların örfe uygun olarak beslenmesi ve giyimi baba tarafına aittir. Bir insan ancak gücü yettiğinden sorumlu tutulur…[605]

Hadisteki deliller ise şöyledir:

Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir: Utbe'nin kızı Hind geldi de: Ya Resûlullah! (kocam) Ebu Süfyan çok sıkı cimri bir kimsedir. Ona ait olan maldan ailemize yedirmemizde bana günah varmıdır? Diye sordu. Resûlullah (sav) örfe göre bir ailenin yiyeceği miktar ile halkını yedirmende sana bir günah yoktur, buyurdu. [606] Hadis Muttefekun aleyhtir. Yani Hadiste ittifak vardır. [607] Başka bir hadiste ise şöyledir,

Hz. Cabir (ra)'den, Peygamber (s.a.v) şöyle buyurdu; Önce kendinden başla zati ve nefsi ihtiyaçların vazifelerine sarfet. Ailenden bir şey artarsa bunuda yakınlığı ve hısımlığı bulunanlara sarfet. Bunlardan bir şey artarsa onuda şöyle şöyle sadaka yap. (Bu son kısmı söylerken; önündeki sağındaki, solundaki ihtiyaç sahiplerine diye işaret ediyordu.) Ahmed, Müslim, Ebu Davud ve Nesai rivayet etmişlerdir. [608]

(1693) Kölelerin Nafakasının Delilleri

Kitaptaki delili ise şöyledir:

31/15…Onlarla dünyada iyi geçin…[609]

4/36…Ellerinizin altında bulunanlara (köle, cariye, hizmetçi ve benzerlerine) iyi davranın…[610]

16/71...Bol rızık verilenler, rızıklarını ellerinin altındakilere verip de bu hususta kendilerini onlara eşit kılmazlar…[611]

Hadisteki deliller ise şöyledir:

---

[603] Ebu Davud, 5139, Edeb; Tirmizi, hd, 1897, Birr ve sıla; Buluğul meram min edilletil ahkâm, sh, 379; Sübülüs Selam, c, 3, sh, 352.
[604] Talak Süresi: 65/6.
[605] Bakara suresi: 2/233.
[606] Buhari tercümesi ötüken, c, 12, sh, 5461, bab, 4, Nafakat; Müslim, hd, 1714; Buluğul meram min edilletil ahkâm, sh, 377, hd, 1168.
[607] Sübülüs Selam, c, 3, sh, 340; Neylul Evtar, c, 6, sh, 362, hd, 1.
[608] Neylul Evtar, c, 6, sh, 360, hd, 2, Kitabun Nafakat.
[609] Lokman Süresi: 31/15.
[610] Nisa Süresi: 4/36.
[611] Nahl suresi: 16/71.

Ebu Hureyre (ra)'den, Peygamber (s.a.v) şöyle buyurdu; Kölenin yemesi (içmesi) giyimi (efendisinin üzerine vaciptir.) İşlerinden mükellef tutulup zorlanamazlar, ancak güçleri yettiği (işlerden mükellef tutulurlar). [612] Başka bir hadiste ise şöyledir,

Kişinin kölesinde yiyeceği saklayıp hapsetmesi, günah olarak kafidir. Başka bir hadiste ise, Hizmet(inde bulunan köle ve cariyenin) işlerini hafiflet ki mizan terazisinde sana mükafat vardır. [613] Başka bir hadiste ise şöyledir,

Me'rur b. Süveyd (ra)'den, şöyle rivayet edilmiştir: Peygamber (s.a.v) Ebu Zer (ra)'e hitab ederek köleler için şöyle buyurdu. Allah onları elinizin altına vermiştir. Onlar sizin kardeşlerinizdir. Yediklerinizi onlara yedirin. Onlara giydiklerinizden giydirin. Onların güçleri aşacak şeyleri yüklemeyin. Eğer güçlerinin dışındaki şeylere onları mükellef tutarsanız. Anlara yardımcı olun. [614]

(1694) Hayvanların Nafakasının Delilleri

Hadisteki deliller ise şöyledir:

Ebu Hureyre (ra)'den, Peygamber (s.a.v) şöyle buyurdu; Bir kadın bir kedi için azab olunmuştur. Çünkü acından ölünceye kadar onu hapsetmiş ne kendisini yedirmiş ne salıp yeryüzünün haşerelerinden yemesini sağlamıştır. (İşte bundan dolayı azab olunmuştur). [615] Hadis Muttefekun aleyhtir. Yani Hadiste ittifak vardır. [616]

Köle ve hizmetçilere nasıl ki güçleri yetmediği işleri teklif edilmediği gibi, hayvanlara güçleri yetmediği şeyleri yükletmek haramdır. Başka bir hadiste ise,

Ebu Hureyre (ra)'den, Peygamber (s.a.v) şöyle buyurdu; Bir gün bir yolcu çok susadı. O sırada bir kuyuya rastladı. Kuyuya inip su içti. Sonra çıktı. Birde baktıkki, dili sarkmış bir köpek susuzluktan dolayı toprağı yalıyor. Adam kendi kendine (bu köpek benim susadığım kadar susamış) dedi. Kuyuya inip ayakkabısına su doldurdu. Sonra onu ağzı ile tutup, kuyudan çıktı ve köpeği suladı. Allah'a şükretti. Allah (cc) ondan hoşnut olarak günahlarını bağışladı. Ashab; Ey Allah'ın Resûlü hayvanlar hususunda da bize sevap var mı? diye sordular. Peygamber (s.a.v) Her ciğer taşıyan canlı hususunda sevap vardır, buyurdu. [617]

Bu hadisi şerifler şunu gösteriyor ki, bir insanın himayesi altında bulunan her hayvanın dahi nafakası vaciptir.

Bakınız bir devenin hurmalığa daldığı bir sırada. Efendimiz (sav)'i gördüğünde gözlerinden yaşlar aktığını gören Resûlullah (sav) mübarek eliyle o hayvanı sıvazlayıp okşamış, şöyle buyurmuştu. Abdullah b. Cafer (ra)'den rivayet edilen bir hadiste. Sahibi bulunduğunuz hayvanlarınız hakkında Allah'tan korkun, bu hayvanı aç bıraktığın için seni bana şikayet ediyor. [618]

(1695) Kadının Kocası Üzerine Olan Nafakasının Delilleri

[612] Beyhaki, 16199-16201; Müslim, 1662, Eyman; Buluğul meram min edilletil ahkâm, sh, 377, hd, 1170; Sübülüs Selam, c, 3, sh, 344.
[613] Kifayetul Ağyar, c, 2, sh, 88, 89.
[614] EEdilletu'r Radiye, sh, 202; Beyhaki, 16202.
[615] Beyhaki, 16242; Müslim, 2169, 2242; Buğari, 2236, Müsakat.
[616] İslam fıkhı ansiklopedisi, c, 10, sh, 77.
[617] Beyhaki es-Sünenül Kübra, c, 11, sh, 524, 525, hd, 16245, Kitabun Nafakat; Buğarı babu fadlus sakyül mai, Kitabum müsakat; Nevevi Şerhi Müslim minhac, c, 14, sh, 241, 242, Katlul hayati ve nahvuha.
[618] Beyhaki es-Sünenül Kübra, c, 11, sh, 523, hd, 16240, Kitabun Nafakat.

Kitaptaki delili ise şöyledir:

2/233. Emzirmeyi tamamlatmak isteyen (baba) için, anneler çocuklarını iki tam yıl emzirirler. Onların örfe uygun olarak beslenmesi ve giyimi baba tarafına aittir. Bir insan ancak gücü yettiğinden sorumlu tutulur. Hiçbir anne, çocuğu sebebiyle, hiçbir baba da çocuğu yüzünden zarara uğratılmamalıdır. Onun benzeri (nafaka temini) vâris üzerine de gerekir. Eğer ana ve baba birbiriyle görüşerek ve karşılıklı anlaşarak çocuğu memeden kesmek isterlerse, kendilerine günah yoktur. Çocuklarınızı (süt anne tutup) emzirtmek istediğiniz takdirde, süt anneye vermekte olduğunuzu iyilikle teslim etmeniz şartıyla, üzerinize günah yoktur. Allah'tan korkun. Bilin ki Allah, yapmakta olduklarınızı görür. [619] Başka bir ayette ise,

65/6. Onları gücünüz ölçüsünde oturduğunuz yerin bir bölümünde oturtun, onları sıkıştırıp (gitmelerini sağlamak için) kendilerine zarar vermeye kalkışmayın. Eğer hâmile iseler, doğum yapıncaya kadar nafakalarını verin. Sizin için çocuğu emzirirlerse onlara ücretlerini verin, aranızda uygun bir şekilde anlaşın. Eğer anlaşamazsanız çocuğu, başka bir kadın emzirecektir. [620] Başka bir ayette ise,

65/7. İmkânı geniş olan, nafakayı imkânlarına göre versin; rızkı daralmış bulunan da Allah'ın kendisine verdiği kadarından nafaka ödesin. Allah hiç kimseyi verdiği imkândan fazlasıyla yükümlü kılmaz. Allah, bir güçlükten sonra bir kolaylık yaratacaktır. [621] Başka bir ayette ise,

4/34. Allah'ın insanlardan bir kısmını diğerlerine üstün kılması sebebiyle ve mallarından harcama yaptıkları için erkekler kadınların yöneticisi ve koruyucusudur. Onun için sâliha kadınlar itaatkârdır. Allah'ın kendilerini korumasına karşılık gizliyi (kimse görmese de namuslarını) koruyucudurlar. Baş kaldırmasından endişe ettiğiniz kadınlara öğüt verin, onları yataklarda yalnız bırakın ve (bunlarla yola gelmezlerse) dövün. Eğer size itaat ederlerse artık onların aleyhine başka bir yol aramayın; çünkü Allah yücedir, büyüktür. [622]

Hadisteki deliller ise şöyledir:

Cabir b. Abdullah (ra)'den, Peygamber (s.a.v) veda haccında şöyle buyurdu; Allah'ın sözleriyle onları (kadınları) kendilerine helal kılmışsınız. Kadınlar hakkında Allah'tan korkun, arzu etmediğiniz kişileri evlerinize almamaları sizin onlar üzerine hakkınızdır. Bunu yaparlarsa hafifçe onları dövebilirsiniz. Onlarında sizin üzerinizde uygun ve makul bir şekilde nafaka ve giyim hakları vardır. [623] Başka bir hadiste ise,

Hz. Âişe (r.a) şöyle demiştir: Utbe'nin kızı Hind geldi de: Ya Resûlullah! (kocam) Ebu Süfyan çok sıkı cimri bir kimsedir. Ona ait olan maldan ailemize yedirmemizde bana günah varmıdır? Diye sordu. Resûlullah (sav) örfe göre bir ailenin yiyeceği miktar ile halkını yedirmende sana bir günah yoktur, buyurdu. [624] Hadis Muttefekun aleyhtir. Yani Hadiste ittifak vardır. [625] Başka bir hadiste ise şöyledir,

Muaviye el-Kuşeyri (ra)'den, rivayet olunduğuna göre bu zat; Resûlullah (sav)'a şöyle dedi: Ya Resûlullah! (sav) hanımlarımızın üzerimizde olan hakkı nedir? Peygamber (s.a.v):

[619] Bakara suresi: 2/233.
[620] Talak Süresi: 65/6.
[621] Talak Süresi: 65/7.
[622] Nisa Süresi: 4/34.
[623] Müslim, c, 1, sh, 886-891, bab, 19, hd, 1218, Kitabu'l Hacc. Veda haccının bir bölümüdür.
[624] Buhari tercümesi ötüken, c, 12, sh, 5461, bab, 4, Nafakat; Müslim, hd, 1714; Buluğul meram min edilletil ahkâm, sh, 377, hd, 1168.
[625] Sübülüs Selam, c, 3, sh, 340; Neylul Evtar, c, 6, sh, 362, hd, 1.

yediğinden ona yedirmen, giydiğinden ona giydirmen, (sakın) yüze vurma, (onu) kötüleme evin dışında (onu) terk etme diye cevap verdi. [626]

Ebu Hureyre (ra)'den, Resûlullah (sav) Allah: Ya Âdemoğlu sen infak (harcama yap) et, bende sana infak edeyim, buyurdu. [627] Başka bir hadiste ise şöyledir,

Ebu Hureyre (ra)'den, Peygamber (s.a.v) şöyle buyurdu; Sadakanın en faziletlisi, sadakanın sahibini zengin bırakan (ve fakirliğe düşürmeyen) sadakadır. Çünkü yüksek el (veren), alçak el, (alan) elden hayırlıdır. (Ey mü'min) sen sadaka vermeye, nafakası üzerine vacib olan aile ferdlerinle başla (sonra başkalarına ver). (Aile ferdlerinin nafakalarını vermezsen) kadın: Ya beni doyur, ya da beni boşa! Der. Hizmetçide beni besle beni çalıştır! Der. Çocuk da beni doyur beni kime bırakırsın? Der. [628]

Başka bir hadiste ise şöyledir, Abdullah b. Mes'ud (ra)'den; (diyor ki); Ben bunu (hadisi) Peygamber (s.a.v)'den rivayet ediyorum ki, o; Her hangi bir Müslüman kendi ev halkına; Allah'ın rızasını kasdederek infak ederse, bu infak o Müslüman için bir sadaka olmuştur, buyurdu. [629]

(1696) Koca Karısının Nafakasını Vermezse Kadının Boşanma Hakkı Oluşunun Delilleri

Hadisteki deliller ise şöyledir:

Ebu Hureyre (ra)'den, Peygamber (s.a.v) şöyle buyurdu; Sadakanın en faziletlisi, sadakanın sahibini zengin bırakan (ve fakirliğe düşürmeyen) sadakadır. Çünkü yüksek el (veren), alçak el, (alan) elden hayırlıdır. (Ey mü'min) sen sadaka vermeye, nafakası üzerine vacib olan aile ferdlerinle başla (sonra başkalarına ver). (Aile ferdlerinin nafakalarını vermezsen) kadın: Ya beni doyur, ya da beni boşa! Der. Hizmetçide beni besle beni çalıştır! Der. Çocuk da beni doyur beni kime bırakırsın? Der. [630]

Başka bir hadiste ise şöyledir, Adamın biri Said b. Müseyyeb (ra) (şöyle sordu dedi ki:) Adam karısının nafakasında zorlanıp bulamazsa (nasıl olur dedi) (Said b. Müseyyeb) dedi ki: Hanımının nafakasını bulamayan boşanırlar diye söyledi. Ebu ziyad dedi, ben derim ki, bu sünnettir, Said'de sünnettir dedi. [631] Başka bir hadiste ise,

Abdullah b. Ömer (ra)'den, Hz. Ömer (ra); Şehirlerin, kasabaların yetkili yönetici komutanlarına emir yazıp (gönderdi) hanımlarının ara sıra nafakalarını (veya bir gün verip bir gün vermeyen) erkeklere ya hanımlarının nafakasını versinler veya boşasınlar. Eğer (hanımlarını) boşarlarsa hapsettikleri (yani harcamada bulunmadıkları) infak etmek için teşvik ediniz (diye mektupla onlara bildirdi). [632]

---

[626] Ebu Davud tercümesi ve şerhi, c, 8, sh, 275, bab, 40, 41, hd, 2142, 2144; İbni Mace, bab, 3, hd, 1750, Nikâk; Müsnedi Ahmed b. Hanbel, c, 4, sh, 447, c, 5, sh, 3; İbni Hibban, Sahih, (Mevariduz-zaman), c, 6, sh, 188; Hakim, c, 2, sh, 188.

[627] Buhari tercümesi ötüken, c, 12, sh, 5450, Kitabun Nafakat.

[628] Buhari tercümesi ötüken, c, 12, sh, 5452, bab, 1, Kitabun Nafakat; Buğari babu vucubi nafakati alel ehli vel iyali Kitabun Nafakat; Beyhaki es-Sünenül Kübra, c, 11, sh, 482, 483, hd, 16137, 16138, Kitabun Nafakat.

[629] Buğari, Kitabun Nafakat; Müslim, babu fadlun nafakat, Kitabuz Zekât; Beyhaki es-Sünenül Kübra, c, 11, sh, 476, 477, hd, 16122, Kitabun Nafakat.

[630] Buhari tercümesi ötüken, c, 12, sh, 5452, bab, 1, Kitabun Nafakat; Buğari babu vucubi nafakati alel ehli vel iyali Kitabun Nafakat; Beyhaki es-Sünenül Kübra, c, 11, sh, 482, 483, hd, 16137, 16138, Kitabun Nafakat.

[631] Buluğul meram min edilletil ahkâm, sh, 379, hd, 1177; Beyhaki es-Sünenül Kübra, c, 11, sh, 481, 482, hd, 16134, 16135, Kitabun Nafakat; Müsned İmam'ı Şafii, c, 5; Sübülüs Selam, c, 3, sh, 351.

[632] Buluğul meram min edilletil ahkâm, sh, 379, hd, 1177; Beyhaki es-Sünenül Kübra, c, 11, sh, 481, hd, 16133, Kitabun Nafakat.

Ebu Hureyre (ra)'den, Peygamber (s.a.v) şöyle buyurdu; Hanımının nafakasını bulamayan adama hanımını boşa denilir. [633] Başka bir hadiste ise şöyledir,

Abdullah b. Amr (ra)'den, demiştir ki: Peygamber (s.a.v) şöyle buyurdu; Bakmakla yükümlü olduğu kimseleri ihmal etmesi günah olarak yeter. [634]

Ebu Hureyre (ra)'den, dedi ki: Peygamber (s.a.v) sadaka verilmesini emretti de bir adam: Ya Resûlullah yanımda bir dinar var, dedi. Resûlullah (sav) onu kendine tasadduk et (harca) dedi. Adam: Yanımda bir dinar daha var dedi. Resûlullah (sav) onu çocuğuna tasadduk et (yani harca) dedi. Adam yanımda bir dinar daha var dedi. Resûlullah (sav) onu hanımına tasadduk et dedi. Adam yanımda bir dinar daha var dedi. Resûlullah (sav) onuda hizmetçine tasadduk et, dedi. Adam yanımda bir dinar daha var, dedi. Peygamber (s.a.v) (sadaka verme usulünü sana açıkladıktan sonra) sen (durumunu) daha iyi bilirsin, buyurdu. [635]

(1697) Mehrini Almayan Bir Kadının Nikâhını Feshetme Hakkı Oluşunun Delilleri

Kitaptaki delili ise şöyledir:

4/4. Kadınlara mehirlerini gönülden isteyerek (ve bir hak olarak) verin, fakat onlar, gönül hoşluğuyla size ondan bir şeyi bağışlarlarsa, onu da afiyetle, iç huzuruyla yiyin. [636]

4/24. (Harp esiri olarak) sahip olduğunuz cariyeler müstesna, evli kadınlar da size haram kılındı. Allah'ın size emri budur. Bunlardan başkasını, namuslu olmak ve zina etmemek üzere mallarınızla (mehirlerini vererek) istemeniz size helâl kılındı. Onlardan faydalanmanıza (lezzetlenmenize) karşılık kararlaştırılmış olan mehirlerini verin. Mehir kesiminden sonra (bir miktar indirim için) karşılıklı anlaşmanızda size günah yoktur. Şüphesiz Allah ilim ve hikmet sahibidir. [637]

Sünnetteki delili ise şöyledir:

Peygamber (s.a.v)'in ashabından bir kişiden (nakledildiğine göre) Hz. Ali (ra) Resûlullah (sav)'in kızı Fâtıma (ra) ile evlenince, onunla gerdeğe girmek istemiş de Hz. Peygamber (s.a.v) Hz. Fâtıma'ya (mehir olarak) bir şey(ler) verinceye kadar, Hz. Ali (ra)'yi (gerdeğe girmekten) men etmiştir. Bunun üzerine (Hz. Ali) Ey Allah'ın Resûlu (verebileceğim) bir şeyim yok dedi. Peygamber (s.a.v)'de, Hz. Ali'ye ona (Hz. Fatıma'ya mehir olarak) zırhını ver! Dedi. Bunun üzerine, Hz. Ali ona zırhını verdi. Sonra onunla zifafa girdi. [638] Başka bir hadiste ise şöyledir,

Âişe (r.a)'den, demiştir ki: Resûlullah (sav) bir kadın (mehir olarak) bir şey vermeden önce kocasının yanına sokmamamı emretti. [639]

Bu hadisler gösteriyor ki; kadın isterse mehrini almadan kocasını kendine yaklaşmaktan men edebilir. Yalnız bu kadının hakkı olduğu için böyledir. Fakat kadın dilerse mehrini alabildiği gibi onu kocasına bağışlayabilirde. Bizim buradaki gaye mehri almadan önce kadın kendisini kocasına teslim etmeyebilir. Ve Peygamber (s.a.v) Hz. Fâtıma (ra) evlendirirken mehrini vermeden zifafa girmeyi men ettiği ve bu uygulamayı yukarıda geçen hadisi şerifte

---

[633] Buluğul meram min edilletil ahkâm, sh, 378, hd, 1176; Darekutni es-Sünen, c, 3, sh, 297, Babun Nafakat, Kitabut Talak; Sübülüs Selam, c, 3, sh, 347; Neylul Evtar, c, 6, sh, 364.

[634] Ebu Davud tercümesi ve şerhi, c, 6, sh, 325, bab, 45, hd, 1692, Zekat; Müsnedi Ahmed b. Hanbel, c, 2 sh, 160, 193, 195.

[635] Ebu Davud tercümesi ve şerhi, c, 6, sh, 324, 325, bab, 45, hd, 1691, Zekat; Nesai, 54, Zekat; Darimi, 53, Rikak; Müsnedi Ahmed b. Hanbel, c, 3, sh, 251, 271.

[636] Nisa Süresi: 4/4.

[637] Nisa Süresi: 4/24.

[638] Ebu Davud tercümesi ve şerhi, c, 8, sh, 248, bab, 34, hd, 2126; Nesai, 76, Nikah; Darimi, 53, Rikak; Müsnedi Ahmed b. Hanbel, c, 1, sh, 80; Beyhaki es-Sünenül Kübra, c, 11, sh, 42, 43, hd, 14820, 14821, Kitabus sadak.

[639] Ebu Davud tercümesi ve şerhi, c, 8, sh, 250, bab, 34, 35, hd, 2128, Kitabun Nikah; İbni Mace, 54, Nikah.

gördük. Tabiidir ki: bu uygulama sünnet olan bir uygulamadır. Mehrin acele (peşin) verilmesi şart değildir. Mehrin tümü münasebetten, öncede, sonrada verilebilir. Veya bir kısmı peşin olarak bir kısmı da tehir edilerek verilebilir. [640]

Yüce Allah şöyle buyurmaktadır: 4/24…Onlardan (kadınlardan) faydalanmanıza (lezzetlenmenize) karşılık kararlaştırılmış farz olan mehirlerini verin. [641]

(1698) SEKİZİNCİ KİTAP ONYEDİNCİ BÖLÜMÜN SORULARI VE CEVAPLARI

Nafakanın Hükmü

Soru-84- Bir kimsenin kendisine nafakası vacip olanlar kimlerdir?

Cevap-84- Bir kimsenin kendisine nafakası vacip olanlar. Nafaka ehline ve etbaına (kendisine ait olana) vaciptir. Bunlar baba anne ve çocuklar.

Soru-85- Baba ve annenin nafakası çocuklarının üzerine nasıl vacip olur?

Cevap-85- Baba ve annenin nafakasına gelince bu da iki şartla çocukları üzerine vacip olur.

(1) Fakirlik ve afet ve güçlük zamanında
(2) Veya fakirlik ile birlikte deli olursa.

Soru–86- Çocukların nafakası babanın üzerine nasıl ve kaç şartla vacip olur?

Cevap–86- Çocukların nafakasına gelince bu da üç şartla vacip olur.

(1) Fakir ve küçük olursa
(2) Veya fakirlik afet ve güçlük zamanında
(3) Veya fakirlikle delilik olursa

Soru–87- Kölelerin ve hayvanların nafakası vacip midir?

Cevap–87- Evet Kölelerin ve hayvanların nafakası da vaciptir.

Soru–88- Kölelerin ve hayvanların. İşlerinden güçlerinin yetmediğine mükellef tutulup sahipleri tarafından zorlanarak çalıştırılabilirler mi?

Cevap–88- Hayır. Kölelerin ve hayvanların, İşlerinden güçlerinin yetmediğine mükellef tutulup sahipleri tarafından zorlanarak çalıştırılamazlar? Güçleri yettiğini yaptırabilirler.

Soru–89- Hanımının nafakası ne kadar miktarda kocasının üzerine vacip olur?

Cevap–89- Hanımının nafakası imkân ve kudret dâhilinde güç yeteceği miktarda vacip olur.

Soru–90- Kocası zengin birisinin hanımına ne kadar nafaka ve ne kadar giyecek vermesi vacip olur?

Cevap–90- Eğer kocası zengin ise iki müdd genelde (halkın çoğunluğu yediği) yiyecekten (olmalı) ve yediği katık ve giyecek (o beldenin) âdetinde (olan) geçerliliği vaciptir.

Soru–91- Eğer koca fakir ise o kocanın hanımına ne kadar nafaka ve ne kadar giyecek vermesi vacip olur?

Cevap–91- Eğer koca fakir ise bir müdd (verecek) o beldenin yiyeceğinden katığından olacak. Giysisi de (onun gibi genelde) fakirlerin giydiği (in den olacak).

Soru–92- Eğer koca orta halli birisi ise hanımına ne kadar nafaka ve ne kadar giyecek vermesi vacip olur?

Cevap–92- Eğer koca orta halli ise bir buçuk müdd katık ve giyside de (onun gibi orta hallilerin durumu ne ise o aynısında) yiyecek ve giyecek (olacak).

---

[640] Büyük Şafii Fıkhı Tercümesi, c, 2, sh, 172, 173.
[641] Nisa Süresi: 4/24.

Soru–93- Eğer o kadının emsalindekilere hizmet edilirse, o koca karısına hizmetçi tutması o kocanın üzerine gereklimidir?

Cevap–93- Eğer o kadının emsalindekilere hizmet edilirse, o koca karısına hizmetçi (tutması) o kocanın üzerine gereklidir.

Soru-94- Eğer koca hanımına nafakayı vermekten zorlanıyorsa o kadın nikahını feshedebilir mi?.

Cevap-94- Eğer koca hanımına nafakayı vermekten zorlanıyorsa o kadın nikahını fesheder.

Soru-95- Cinsel ilişkiden önce karısının mehrini veremeyen koca o hanım nikahını fesh etme hakkına sahipmidir?

Cevap-94-Eğer o koca hanımıyla cinsel ilişkiden önce (karısı mehrini ister o kocada) mehir vermekte zorlanıyorsa o kadın nikahını feshedebilir.

خِتَامُهُ مِسْكٌ وَفِي ذَلِكَ فَلْيَتَنَافَسِ الْمُتَنَافِسُونَ (المطففين)26

«Onun sonu misktir. Bunda imrenecekler imrensin.» Mutaffifin –26.

(1699) SEKİZİNCİ KİTAP ONSEKİZİNCİ BÖLÜMÜN ARAPÇA METNİ

[18 فصل] وَإِذَا فَارَقَ الرَّجُلُ زَوْجَتَهُ وَلَهُ مِنْهَا وَلَدٌ فَهِيَ اَحَقُّ بِحَضَانَتِهِ إِلَى سَبْعِ سِنِينَ ثُمَّ يُخَيَّرُ بَيْنَ أَبَوَيْهِ فَأَيَّهِمَا اخْتَارَ سُلِّمَ إِلَيْهِ وَشَرَائِطُ الْحَضَانَةِ سَبْعٌ الْعَقْلُ وَالْحُرِّيَّةُ وَالدِّينُ وَالْعِفَّةُ وَالْأَمَانَةُ وَالْإِقَامَةُ وَالْخُلُوُّ مِنْ زَوْجٍ فَإِنِ اخْتَلَّ شَرْطٌ مِنْهَا سَقَطَتْ.

(1700) SEKİZİNCİ KİTAP ONSEKİZİNCİ BÖLÜMÜN KELİME MANASI

[18 فصل] وَإِذَا فَارَقَ الرَّجُلُ زَوْجَتَهُ وَلَهُ مِنْهَا وَلَدٌ فَهِيَ اَحَقُّ بِحَضَانَتِهِ إِلَى سَبْعِ

Onsekiz-inci — Fasıl — Ne zaman ki — Ayırdı — Adam — Onun karısı — O adam için — O kadın — Çocuk — O Kadın — Müstahak olur — Onun bakımına — Kadar — Yedi

سِنِينَ ثُمَّ يُخَيَّرُ بَيْنَ أَبَوَيْهِ فَأَيَّهِمَا اخْتَارَ سُلِّمَ إِلَيْهِ وَشَرَائِطُ الْحَضَانَةِ سَبْعٌ الْعَقْلُ وَالْحُرِّيَّةُ

Sene — Sonra — Serbesttir — Arası — Onun anne ve babası — O ikisinde hangisini — Seçerse — Teslim edilir — Ona — Şart-lar-ı — Bakımı için — Yedi — Akıllı olmak — Hür olmak

وَالدِّينُ وَالْعِفَّةُ وَالْأَمَانَةُ وَالْإِقَامَةُ وَالْخُلُوُّ مِنْ زَوْجٍ فَإِنِ اخْتَلَّ شَرْطٌ مِنْهَا سَقَطَتْ.

Bakım ...kıt olur

O şartlardan Bir şart Eksilir karışır Eğer Kocadan Boş olmak Mukim Emin olmak İffetli olmak Dindar olmak

(1701) SEKİZİNCİ KİTAP ONSEKİZİNCİ BÖLÜMÜN TOPLU MANASI

(1702) Hidane (Bakımın) Hükmü

(1703) Karısından Ayrılan Kişinin Çocuğuna Kim Bakar?

Eğer biri karısında ayrıldığında (o karısından da) çocuğu varsa (o çocuğun) bakımına müstahak (daha hak sahibi) annesidir. (Anne çocuğuna) yedi yaşına kadar bakar. Sonra (o çocuk) serbesttir anne ve babasından hangisini seçerse ona teslim edilir.

(1704) Çocuğun Bakımını Üstlenen Kadında Aranan Şartlar

(Çocuğun) bakımını (üzerine alan kadında) yedi şart aranır

(1) Akıllı olmak.(Deli kadına çocuk teslim edilmez)

(2) Hür olmak. (Cariyeye çocuk teslim edilmez)

(3) Dindar olmak. (Dindar olmayan kadına çocuk teslim edilmez. Çünkü çocuğu kendisi gibi yapar)

(4) İffetli olmak. (İffetsiz ve namussuza teslim edilmez. Çünkü iffetli olan bir kadın o çocuğu iffetli ve namuslu yetiştirir)

(5) Emin olmak. (Güvenilmeyen kadına çocuk teslim edilmez. Çünkü kendi durumu meçhuldür)

(6) Evlenmemiş olmak. (Çünkü evli kadın ancak evi ve çocuklarıyla uğraşır)

(7) Mukim olmak. (Yolcu olana çocuk teslim edilmez).

Bu yedi şarttan birisi eksik olursa o kadından bakım görevi düşer.

(1705) SEKİZİNCİ KİTAP ONSEKİZİNCİ BÖLÜMÜN DELİLLERİ

(1706) Hidane (Bakım) Ve Delilleri

(1707) Hidane (Çocuk Bakımının) Hükmü

Bununla ilgili deliller ise şöyledir:

Amr b. Şuayb (ra)'ın Abdullah b. Amr b. As'dan rivayet olunduğuna göre; Bir kadın (Resûl-i Ekrem (sav)'e hitaben) Ey Allah'ın Resûlü! Şu benim oğluma karnım (aylarca) kap oldu. Meme(leri)m su kabı oldu, bağrım onun için barınak oldu. Onun babası beni boşadı. (Şimdi de) onu benden almak istiyor, dedi. Resûlullah (sav)'de ona; sen evlenmediğin sürece ona (bakmaya başkalarından) daha müstahaksın, buyurdu. [642] Bu hadisi Hâkim bu hadise sahih demiştir. [643]

(1708) Anne Boşanmışsa Daha Evlenmeden Çocuğun Bakımına Hak Sahibidir

[642] Ebu Davud tercümesi ve şerhi, c, 9, sh, 27, bab, 34, 35, hd, 2276, Talak; Müsnedi Ahmed b. Hanbel, c, 2, sh, 182; Beyhaki es-Sünenül Kübra, c, 11, sh, 503, hd, 16191, Nafakat; Hakim, Müstedrek, c, 2, sh, 207; Buluğul meram min edilletil ahkâm, sh, 380, hd, 1180.

[643] Sübülüs Selam, c, 3, sh, 353.

(O Anne çocuğuna) yedi yaşına kadar bakar. Sonra (o çocuk) serbesttir anne ve babasından hangisini seçerse ona teslim edilir. Bununla ilgili deliller ise şöyledir:

Ebu Hureyre (ra)'den şöyle rivayet edilmiştir; Peygamber (s.a.v) (reşid olan yani iyiyi kötüyü seçebilen) bir erkek çocuğu, babası ile annesi arasında muhayyer (serbest) bıraktı. [644] Başka bir hadiste ise şöyledir.

Ebu Hureyre (ra)'den şöyle rivayet edilmiştir; Peygamber (s.a.v)'in yanında otururken bir kadın gelip. Ey Allah'ın Resulü! Kocam oğlumu götürmek istiyor. Oysa kocam bana Ebu İnabe'nin kuyusunda (Ebu İnabe'nin kuyusu Medine'de üç mil uzaklıkta olan bir kuyudur o kuyu da) bana su içirdi. (yani çocuğu ben büyüttüm kocam ise hiçbir şey yapmadı) dedi. Resûlullah (sav) çocuk için kura çekin, buyurdu. Kadının kocası çocuğum hakkında kim bana münazaa (tartışmak, çekişmek, münakaşa) ediyor? Dedi. Hz. Peygamber (s.a.v) çocuğa; şu baban şu da annendir. Bunlardan hangisini istiyorsan onun elinden tut, buyurdu. Çocuk da annesinin elini tuttu ve onunla gitti. [645] Bu hadisi Tirmizi sahihlemiştir. [646] Başka bir hadiste ise,

Teyzenin anne mesabesinde oluşudur. Şöyle ki: Hz. Ali (ra)'den (Hz. Peygamber (s.a.v) kıza gelince ben onu (cafere) bırakılmasına hüküm veriyorum (çünkü) teyzesi anne ile beraber olur. Teyze ise anne demektir, buyurdu. Buhari'de teyze terbiye hususunda anne menzilesindedir, buyurdu. [647]

(1709) Çocuk Bakımının Şartlarının Delilleri

Bununla ilgili deliller ise şöyledir:

Hz. Ali (ra)'den rivayet ettiği hadisi şerifte: Peygamber (s.a.v) şöyle buyurdu; Kalem üç kişiden kaldırılmıştır.

(1) Uyanıncaya kadar uykuda olanın,
(2) İhtilam olmayıncaya kadar sabi olanın,
(3) Akıllanmayıncaya kadar deli olanın, [648]

Bu hadis delilikle ilgili bir belgedir.

Yüce Allah şöyle buyurmaktadır:

5/5. Bugün size temiz ve iyi şeyler helâl kılınmıştır. Kendilerine kitap verilenlerin (yahudi, hıristiyan vb. nin) yiyeceği size helâldir, sizin yiyeceğiniz de onlara helâldir. Mümin kadınlardan iffetli olanlar ile daha önce kendilerine kitap verilenlerden iffetli kadınlar da, mehirlerini vermeniz şartıyla, namuslu olmak, zina etmemek ve gizli dost tutmamak üzere size helâldir. Kim (İslâmî hükümlere) inanmayı kabul etmezse onun ameli boşa gitmiştir. O, ahirette de ziyana uğrayanlardandır. [649]

Kavli şerifinde geçen hür ve iffet kelimeleri yani zina yapmalarında emin olduğunuz ehli kitabın kadınları size helaldır, buyruğu, konumuzda geçen hür, iffet, emin, şartlarına da bir delildir. Başka bir ayette ise,

9/71. Mü'min erkekler ve mü'min kadınlar birbirlerinin dostlarıdır… [650]

---

[644] Tirmizi, hd, 1357,
[645] Ebu Davud tercümesi ve şerhi, c, 9, sh, 30, bab, 34, 35, hd, 2277, Talak; Nesai, c, 6, sh, 185, bab, 52, Talak ve bab, 1, Fey; İbni Mace, 2351, Talak; Tirmizi, 1357, Ahkam; Buluğul meram min edilletil ahkâm, sh, 380, hd, 1181; Müsnedi Ahmed b. Hanbel, c, 2, sh, 246; Beyhaki es-Sünenül Kübra, c, 11, sh, 354, hd, 16187, Nafakat.
[646] Sübülüs Selam, c, 3, sh, 354.
[647] Ebu Davud tercümesi ve şerhi, c, 9, sh, 33, bab, 34, 35, hd, 2278, Talak; Buğari, bab, 6, Sulh ve babu leyse bi silahun lil muhrimi, cezaus sayd; Beyhaki es-Sünenül Kübra, c, 11, sh, 505, hd, 16197, 16198, Nafakat.
[648] Ebu Davud, c, 4, sh, 56, hd, 4403, Hudud.
[649] Maide suresi: 5/5.
[650] Tevbe suresi: 9/71.

3/28. Müminler, müminleri bırakıp da kâfirleri dost edinmesin…[651]

4/144. Ey iman edenler! Müminleri bırakıp da kâfirleri dost edinmeyin…[652]

8/73. Kâfir olanlar birbirlerinin velisidir…[653]

Bu ayeti kerimeler konumuza dindar olmanın şartlarına yeterli bir delildir.

Bir hadisi şerifte:

Rafi' b. Sinan (ra)'den rivayet edildiğine göre kendisi Müslüman olmuş, karısı ise Müslüman olmayı kabul etmemiş ve Peygamber (s.a.v)'e gelip (bu) benim kızım (olmaya daha layık)dır. (Çünkü o) sütten kesilmiş ya da öyle sayılabilecek (yaşta küçük bir kız)dır demiş. Rafi'de (bu) benim kızımdır, demiş. Bunun üzerine Peygamber (s.a.v) Rafi'a (hitaben) sen bir köşeye otur, hanımına da, sende sende bir köşeye otur buyurmuş. Kızcağızı da aralarına oturtmuş. Sonra onu çağırın buyurmuş (her ikiside çocuğu yanlarına çağırmaya başlamışlar). Kız önce annesine yönelmiş. Bunun üzerine Peygamber (s.a.v) Allah'ım onu (doğruya) ilet diye dua etmiş ve çocuk, babasına (gitmek için) yönelmiş (babasıda) onu (tutup) almış. [654] Hâkim bu hadise sahih demiştir. [655]

Dikkat edilirse kız Müslüman olmamış anneye gitmek istediğinde Peygamber (s.a.v) şöyle dua ederek. Allah'ım onu (doğruya) ilet diye dua edip o kadına gitmesini istemediğinin bir göstergesidir.

(1710) Yukarıdaki hadisin açıklaması:

Kendisi Müslüman olduğu halde karısı Müslümanlığı kabul etmeyen kimsenin o kadından dünyaya bir çocuğu varsa, bu çocuğu annesine teslim etmek caizse de Müslüman olduğu için babasına teslim etmek daha evladır. Karı kocadan birinin kâfir olması halinde çocuğun bunlardan Müslüman olana teslimi tercih edilir. Hanefi ulemasıyla Ebu Sevr ve Maliki ulemasından İbnu'l Kasım bu görüştedirler. [656] Delilleri geçen hadisi şeriftir.

İmam Malik ile İmam Şafii ve İmam Ahmed'e göre ise, küçük bir çocuğu kafir bir anne veya babanın velayetine teslim etmek asla caiz değildir. Çünkü Allah teâlâ Kur'an'ı Kerim'inde " Allah, kâfirlere mü'minlerin aleyhinde kesinlikle yol vermez" [657] buyurmuştur. Çünkü kâfir çocuğu dinininden döndürür, bu ise çocuğa yapılabilecek zararların en büyüğüdür. [658]

Konumuzun şartlarından biriside çocuk bakımını üstlenen kadının evlenmemiş olmalı bu şu hadise uygundur.

Amr b. Şuayb (ra)'ın Abdullah b. Amr b. As'dan rivayet olunduğuna göre; Bir kadın (Resûl-i Ekrem (sav)'e hitaben) Ey Allah'ın Resûlü! Şu benim oğluma karnım (aylarca) kap oldu. Meme(leri)m su kabı oldu, bağrım onun için barınak oldu. Onun babası beni boşadı. (Şimdi de) onu benden almak istiyor, dedi. Resûlullah (sav)'de ona; sen evlenmediğin sürece

---

[651] Al-i İmran suresi: 3/28.
[652] Nisa Süresi: 4/144.
[653] Enfal suresi: 8/73.
[654] Ebu Davud tercümesi ve şerhi, c, 8, sh, 482, bab, 25, 26, Talak; Nesai, 52, Talak; İbni Mace, 22, Ahkam; Neylul Evtar, c, 6, sh, 370, 371; Buluğul meram min edilletil ahkâm, sh, 381, hd, 1182.
[655] Sübülüs Selam, c, 3, sh, 355; Hakim, Müstedrek, c, 2, sh, 206.
[656] Ebu Davud tercümesi ve şerhi, c, 8, sh, 483, bab, 25, 26, Talak.
[657] Nisa Süresi: 4/141.
[658] Ebu Davud tercümesi ve şerhi, c, 8, sh, 483, bab, 25, 26, Talak.

ona (bakmaya başkalarından) daha müstahaksın, buyurdu. [659] Bu hadisi Hâkim bu hadise sahih demiştir. [660]

Evet: her Müslümanın dikkat etmesi gerekli bir prensip ve kurallardır ki; çocuğunu kime teslim ettiğini bilmeli ve ona göre hareket etmelidir.

Hele günümüz için daha çok önem arzetmektedir. Çeşitli maksatlarla kurulmuş çocuk yuvaları; bunlar bir nevi misyonerlerin yatağı haline gelmiş özellikle fakir kimsesizlere yardım ediyoruz adı altında bu körpecik yavruları zehirleyerek, misyonerlerin kurbanı olmaktadırlar. Ve bu zalim misyonerler o körpeciklerin babalarına birkaç kuruş menfaat ile onları menfaatlendirerek o körpecik yavruları, kendi emellerine alet ederek kullanıyorlar, böylelikle sömürü düzenlerini bu masum yavrularının üzerine bina ederek, istikballerini harap ediyorlar.

Ondan sonra çeşitli yerlere göndererek, kültür adı altında dinsizlik eğitimini verip kendi emellerine ulaşabilmeleri için çeşitli kademelerde, görev vererek etkili ve yetkili mercilere getirerek, toplumu bunların vesilesiyle dinsizleştirip, daha çok fitne ve fesat düzenlerini devam etsinler diye.

Böylelikle bu asil milletinin dinini bunlara bir oyun ve eğlence haline getirerek, sömürü düzenlerini daha ayakta kalması için bunları hep böylelikle kullandılar.

Bunlara medeniyet adını verip diğerlerini gerici ve yobazlıkla itham ettiler. Ve bunlara her türlü kolaylıkları gösteren, diğerlerine baskı, zulüm ve diktatörlük yaptılar. İşte bu gün canlı örnek olarak Müslümanların açmış oldukları çocuk yuvaları ve eğitim merkezlerine zorbalıkla el koyarak eğitim ve öğretim haklarını ellerinden aldılar. Orada Allah korkusuyla yetişen insanların varlıklarını çekemediler. Bir tarafta gerici, yobaz, isimleri takarak halkın gözünden düşürmeye çalıştılar, diğer tarafta irtica var diye halkın mallarına el koydular.

Çünkü onlar hırsızlık, vurgunculuk, soygunculuk, rüşvet, faizle halkı sömürüp bu sömürü hortumları kesilip, ticaretleri kesada uğradığı an, hemen gerici, yobaz, irtica kavramını gündeme getirerek vurgunculuklara yeni bir temel oluşturarak,

Bu kavramlarla halkı Allah korkusuyla iyilikten başka düşüncesi olmayan insanların kurtuluş selameti için çalışan zalim değil mazlum olan, yalancı değil doğru olan, namussuz değil iffetli olan, hırsız değil dürüst olan faizle değil, alın teriyle kazanan, dolandırcılık ve vurgunculukla değil.

Allah'a hesap verme korkusuyla çalışıp kazanan Müslümanları hedef seçerek böylelikle sömürü düzenlerini bu güne kadar ayak tutmuşlardır.

Bazen silah zoruyla, bazen hapisle, bazen medyasıyla zulümlerini bu güne kadar getirmişlerdir.

Misyonerlerin çocuk yuvalarının adına medeniyet diyerek kapılarını onlara sonuna kadar açtılar.

Kur'an'a, dine, İslam'a hizmet edenlere de gericilik damgasını vurarak, bu yuvalara kilitler vurdular, böylelikle Müslüman halkı cahil bırakma politikasını izleyerek cahil bıraktılar.

İşte bunun içindir ki; Kalbimin en derinliklerinden seslenerek avazımın çıktığı kadar diyorum ki, Ey Müslüman! Kur'an'a, dine sarıl kurtulursun. Eğer Kur'an'a ve dine sarılmazsan başkasına yem olursun.

Senin dinini tanımayan bir kuruluşu sende tanıma, dini inançlarınla çatışan her şeyi elinin tersi ile at bir kenara, başkasına bakarak taklid yapma, sen onlara örnek ol.

---

[659] Ebu Davud tercümesi ve şerhi, c, 9, sh, 27, bab, 34, 35, hd, 2276, Talak; Müsnedi Ahmed b. Hanbel, c, 2, sh, 182; Beyhaki es-Sünenül Kübra, c, 11, sh, 503, hd, 16191, Nafakat; Hakim, Müstedrek, c, 2, sh, 207; Buluğul meram min edilletil ahkâm, sh, 380, hd, 1180.

[660] Sübülüs Selam, c, 3, sh, 353.

Allah'u azimüşşan bize hakkı, hak olarak tanıtırıp hakka tabi olmayı, batılı batıl olarak tanıtırıp ondan uzaklaşmayı nasip ve müyesser eylesin. Amin.

(1711) SEKİZİNCİ KİTAP ONSEKİZİNCİ BÖLÜMÜN SORULARI VE CEVAPLARI

Hidane (Bakımın) Hükmü

Soru-95- Ne zaman ki biri karısında ayrıldığında o karısında da çocuğu varsa o çocuğun bakımına müstahak (daha hak sahibi) kimdir?

Cevap-95- Ne zaman ki biri karısında ayrıldığında (o karısında da) çocuğu varsa (o çocuğun) bakımına müstahak(daha hak sahibi) annesidir.

Soru-96- O kocasında boşanan anne çocuğuna kaç yaşına kadar bakar. Sonra o çocuğun durumu nasıl olur annedemi veya babasındamı kalır? Veya hangisini seçerse onamı? teslim edilir.

Cevap-96- O anne çocuğuna yedi yaşına kadar bakar. Sonra o çocuk serbesttir anne ve babasından hangisini seçerse ona teslim edilir.

Soru-97- Çocuğun bakımını üzerine alan kadında ne gibi şartlar aranır ve bunlar nelerdir?

Cevap-97- Çocuğun bakımını üzerine alan kadında yedi şart aranır.

(1) Akıllı olmak.(Deli kadına çocuk teslim edilmez).
(2) Hür olmak. (Cariyeye çocuk teslim edilmez).
(3) Dindar olmak. (Dindar olmayan kadına çocuk teslim edilmez. Çünkü çocuğu kendisi gibi yapar).
(4) İffetli olmak. (İffetsiz ve namussuza teslim edilmez. Çünkü iffetli olan bir kadın o çocuğu iffetli ve namuslu yetiştirir).
(5) Emin olmak. (Güvenilmeyen kadına çocuk teslim edilmez. Çünkü kendi durumu meçhuldür).
(6) Evlenmemiş olmak. (Çünkü evli kadın ancak evi ve çocuklarıyla uğraşır).
(7) Mukim olmak. (Yolcu olana çocuk teslim edilmez).

Soru–98- Bu yedi şarttan birisi eksik olursa o kadından (çocuk) bakımı görevi düşer mi?

Cevap–98- Evet: Bu yedi şarttan birisi eksik olursa o kadından bakım görevi düşer.

خِتَامُهُ مِسْكٌ وَفِى ذَلِكَ فَلْيَتَنَافَسِ الْمُتَنَافِسُونَ (المطففين)26

«Onun sonu misktir. Bunda imrenecekler imrensin.» Mutaffifin –26.

DOKUZUNCU KİTAP

CİNAYETLER KİTABI

(1712) DOKUZUNCU KİTABIN ARAPÇA METNİ

[9 كتاب] احكام [الجنايات]

الْقَتْلُ عَلَى ثَلاَثَةُ أَضْرُب عَمْدٌ مَحْضٌ وَخَطَأً مَحْضٌ وَعَمْدُ خَطَإٍ فَالْعَمْدُ الْمَحْضُ هُوَ يَعْمِدَ إِلَى ضَرْبِهِ بِمَا يَقْتُلُ غَالِباً وَيَقْصِدَ قَتْلَهُ بِذَالِكَ فَيَجبُ الْقَوَدُ عَلَيْهِ فَإِنْ عَفَا عَنْهُ وَجَبَتْ دِيَةٌ مُغَلَّظَةٌ حَالَّةٌ فِى مَالِ الْقَاتِلِ وَالْخَطَأُ الْمَحْضُ أَنْ يَرْمِىَ إِلَى شَيْءٍ فَيُصِيبَ رَجُلاً فَيَقْتُلَهُ فَلاَقَوَدَ عَلَيْهِ بَلْ تَجبُ عَلَيْهِ دِيَةٌ مُخَفَّفَةٌ عَلَى الْعَاقِلَةِ مُؤَجَّلَةٌ فِى ثَلاَثِ سِنِينَ وَعَمْدُ الْخَطَإِ أَنْ يَقْصِدَ ضَرْبَهُ بِماَ لاَيَقْتُلَ غَالِبًا فَيَمُوتُ فَلاَ قَوَدَ عَلَيْهِ بَلْ تَجيبُ دِيَةٌ مُغَلَّظَةٌ عَلَى الْعَاقِلَةِ مُؤَجَّلَةٌ فِى ثَلاَثِ سِنِينَ وَشَرَائِطُ وُجُوبِ الْقِصَاصِ أَرْبَعَةٌ أَنْ يَكُونَ الْقَاتِلُ بَالِغاً عَاقِلاً وَأَلاَّيَكُونَ وَالِدًا لِلْمَقْتُولِ وَأَلاَّيَكُونَ الْمَقْتُولُ أَنْقَصَ مِنَ الْقَاتِلِ بِكُفْرٍ أَوْ رِقٍّ وَتُقْتَلُ الْجَمَاعَةُ بِالْوَاحِدِ وَكُلُّ شَخْصَيْنِ جَرَى الْقِصَاصُ بَيْنَهُمَا فِى النَّفْسِ يَجْرِى بَيْنَهُماَ فِى الْأَطْرَافِ وَشَرَائِطُ وُجُوبِ الْقِصَاصِ فِالْأَطْرَفِ بَعْدَ وَشَرَائِطِ الْمَذْكُورَةِ اثْنَانِ الْأُشْتِرَاكُ فِى الْإِسْمِ الْخَاصِّ الْيَمِينُ بِالْيَمِينِ وَالْيُسْرَى بِالْيُسْرَى وَأَلاَّيَكُونَ بِأَحَدِ الطَّرَفَيْنِ شَلَلٌ وَكُلُّ عُضْوٍ أُخِذَ مِنْ مِفْصَلٍ فَفِيهِ الْقَصَاصُ وَلاَقِصَاصَ فِى جُرُوحٍ إِلاَّ فِى الْمُوضَّحَةِ.

(1713) DOKUZUNCU KİTABIN KELİME MANASI

[9 كتاب] احكام [الجنايات]

الْقَتْلُ عَلَى ثَلاَثَةُ أَضْرُبٍ عَمْدٌ مَحْضٌ وَخَطَأً مَحْضٌ وَعَمْدُ خَطَإٍ فَالْعَمْدُ الْمَحْضُ هُوَ

O cinayet Cinayet Kasten'e gelince Hataen Kasten Cinayet Hataen Cinayet Kasten Kısım Üç Üzeredir Öldürme

يَعْمِدَ إِلَى ضَرْبِهِ بِمَا يَقْتُلُ غَالِباً وَيَقْصِدَ قَتْلَهُ بِذَالِكَ فَيَجِبُ الْقَوَدُ عَلَيْهِ فَإِنْ عَفَا عَنْهُ

O cinayetten Affetti Eğer Onun üzerine Kısas edilir Vacip olur Bununla Onu öldürmeğe Kast eder Genel-de Öldürür O vurmak ki Ona vurmaya Kast eder

وَجَبَتْ دِيَةٌ مُغَلَّظَةٌ حَالَّةٌ فِى مَالِ الْقَاتِلِ وَالْخَطَأُ الْمَحْضُ أَنْ يَرْمِىَ إِلَى شَيْءٍ فَيُصِيبَ

İsabet olundu Bir şeye Attı Eğer Cinayet Hata ile Öldürenin Malında O halde Ağır Diyet Vacip olur

رَجُلاً فَيَقْتُلَهُ فَلاَقَوَدَ عَلَيْهِ بَلْ تَجِبُ عَلَيْهِ دِيَةٌ مُخَفَّفَةٌ عَلَى الْعَاقِلَةِ مُؤَجَّلَةٌ فِى ثَلاَثِ

Üç Ödemeli Yakınları Üzerine Hafif Diyet Onun üzerine Vacip olur Bilakis Onun üzerine Kısas yoktur Onu öldürdü Bir adama

سِنِينَ وَعَمْدُ الْخَطَإِ أَنْ يَقْصِدَ ضَرْبَهُ بِماَ لاَيَقْتُلَ غَالِبًا فَيَمُوتُ فَلاَ قَوَدَ عَلَيْهِ بَلْ تَجِبُ

Vacip olur Bilakis Onun üzerine Kısas yoktur Öldürür Genel-de Öldüremez O şeyle ki Ona vurmaya Kast eder Eğer Hata ile Kasten Senede

دِيَةٌ مُغَلَّظَةٌ عَلَى الْعَاقِلَةِ مُؤَجَّلَةٌ فِى ثَلاَثِ سِنِينَ وَشَرَائِطُ وُجُوبِ الْقِصَاصِ أَرْبَعَةٌ أَنْ

Eğer Dört Kısas Vacip olması Şart-lar-ı Senede Üç Ödemeli Yakınları Üzerine Ağırlaşmış Diyet

يَكُونَ الْقَاتِلُ بَالِغاً عاَقِلاً وَأَلاَّيَكُونَ وَالِدًا لِلْمَقْتُولِ وَأَلاَّيَكُونَ الْمَقْتُولُ أَنْقَصَ مِنَ

Olur Öldüren Baliğ Akıllı Olmaz Baba Öldürülmüş için Olmaz Öldürülmüş Noksan

الْقَاتِلِ بِكُفْرٍ أَوْ رِقٍّ وَتُقْتَلُ الْجَمَاعَةُ بِالْوَاحِدِ وَكُلِ شَخْصَيْنِ جَرَى الْقِصَاصُ بَيْنَهُمَا

Öldürenden İnkar ile Veya Kölelikle Öldürülür Cemaat tarafından Bir kişinin Her Kişi-ler-de Cari olur Kısas Onların aralarında

فِى النَّفْسِ يَجْرِى بَيْنَهُمَا فِى الْأَطْرَافِ وَشَرَائِطُ وُجُوبِ الْقِصَاصِ فِالْأَطْرَفِ بَعْدَ

Kendisinde Cari olur Onların aralarında Etrafında Uzuvlarında Şartları Vacip oluşu Kısas-ın Uzuvlarında Sonra

وَشَرَائِطِ الْمَذْكُورَةِ اثْنَانِ الأُشْتِرَاكُ فِى الْإِسْمِ الْخَاصِّ الْيَمِينُ بِالْيَمِينِ وَالْيُسْرَى

Şart-lar Zikredilen İki Müşterek İsimde Hususi Sağ-ın Sağ ile Sol-un

بِالْيُسْرَى وَأَلاَّيَكُونَ بِأَحَدِ الطَّرَفَيْنِ شَلَلٌ وَكُلُّ عُضْوٍ أُخِذَ مِنْ مِفْصَلٍ فَفِيهِ الْقَصَاصُ

Sol ile Olmaz Biri ile İki tarafta Felç Her Aza Alınır Mafsaldan oynak yer Onda da azada Kısas vardır

وَلاَقِصَاصَ فِى جُرُوحِ إِلاَّ فِى الْمُوضَّحَةِ.

Kısas yoktur Yaralarda Ancak kısas vardır

Açık yaralarda

(1714) DOKUZUNCU KİTAP CİNAYETLER KİTABININ TOPLU MANASI

(1715) Cinayetlerin Hükümleri

Cinayetler üç kısım üzeredir
(1) Kasten cinayet işlemek,
(2) Hata ile cinayet işlemek.
(3) Kasden hata ile cinayet işlemek.

(1716) Kasden Yapılan Cinayet

(1) Kasten cinayet işlemeye gelince. Cinayeti işleyen kişi genelde vurduğu kişiyi öldüren aletle[661] vurmayı kast ediyor ve öldürüyor. Vuran kişiye kısas[662] vacip olur. Eğer öldürülenin (sahipleri, varisleri kısasta vazgeçip) affederlerse (kısas yapılmaz buna karşılık) o katilin malından peşin olarak ağır bir diyet (ödemesi)vacip olur.

(1717) Hata İle Yapılan Cinayet

(2) Hata ile cinayet işlemeye gelince. (Bir adam bir hedefi veya bir avı gözetlerken mermiyi) o şeye atarken bir adama isabet edip onu öldürüyor, bunun üzerine kısas lazım gelmez. Bilakis hafif bir diyet yakın akrabası tarafından üç sene içinde ödemesi vacip olur.

(1718) Kasden Ve Hata İle Yapılan Cinayet

(3) Kasten ve hata ile cinayet işlemeye gelince. (Bir kişinin birisini) dövmeyi kast ediyor. O dövdüğü şey ile genelde (adam) öldürmüyor[663] (değnek gibi bir şey ile dövdüğünde o kişi) ölürse. Öldürene kısas gerekmez. Bilakis ağır bir diyet yakın akrabası tarafından üç sene içinde ödemesi vacip olur.

(1719) Kısasın Vacip Olması İçin Gereken Şartlar

Kısasın vacip olması için gereken şartlar dörttür
(1) Öldüren kişinin baliğ olması (Çocuğa kısas yoktur)
(2) Öldüren kişinin akıllı olması (Deliye kısas yoktur)
(3) Öldüren kişinin (ölenin) babası olmaması.[664] (babaya kısas yoktur).

---

[661] Mesela silah hançer kılıç bıçak gibi şeylerle ki bunlarda genellikle vurduğu kişiyi öldüren aletlerdir.
[662] Kısas bir kişi birini vurup öldürdüğünde yerine vuran kişinin öldürülmesi fiiline kısas denir.
[663] Mesela yumruk tokat ve boksör gibi dövüşle genelde adam ölmüyor.
[664] Çünkü genelde babalar böyle bir cinayeti yapmadıkları için oldu ki kazaen babasının elinde öldü, bu ölümünden dolayı o babaya kısas gerekmez.

(4) Öldürülenin kölelik kâfirlik gibi noksan derecede olmaması. [665] (Müslüman da ise bu noksanlık yoktur)

(1720) Bir Cemaat Tarafından Öldürülenin Kısası

Bir kişi bir cemaat (topluluk) tarafından öldürülürse o topluluğun hepsi kısas edilir. Aralarında kısas uygulanan kişiler için (eğer uzuvlarını koparıp işkence yapılmışsa) uzuvlar içinde kısas uygulanır.

(1721) Uzuvlarının Kısası İçin Gereken Şartlar

Uzuv şartlarının kısası ise yukarıda zikredilen şartlarla beraber (Altı tanedir sırasıyla şöyledir.)

(1) Öldüren kişinin baliğ olması.(Çocuğa kısas yoktur)
(2) Öldüren kişinin akıllı olması (Deliye kısas yoktur)
(3) Öldüren kişinin (ölenin) babası olmaması.
(4) Öldürülenin kölelik kâfirlik gibi noksan derecede olmaması. Zikredilen şartlarının diğer ikisi ise. İsmin hususiyetinden müşterektirler.
(5) Sağ (ele karşılık) sağ (elin kesilmesi) sol (ele karşılık) sol (elin kesilmesi).
(6) Azalardan birinin felçli [666] olmaması

Her mafsallarda[667] kesilen bütün uzuvlarda kısas vardır. Yaralamalarda[668] kısas yoktur. Ancak açık yaralarda kısas uygulanır. (Yaranın kemiğe dayanıp dibi görünmesi gibi)

(1722) DOKUZUNCU KİTABIN DELİLLERİ

(1723) Cinayetlerin Delilleri

Kur'an Kerim'de ki deliller ise şöyledir,

17/70. Andolsun ki biz, insanoğlunu şan ve şeref sahibi kıldık. Karada ve denizde taşıtlara yükledik ve temiz yiyeceklerden onları rızıklandırdık. Onları yarattıklarımızın birçoğundan üstün kıldık. [669]

Bu ayeti kerime insanın şerefli üstün yarattık oluşunun bir işaretidir. Bu üstün ve şerefli varlığın şerefi, ırzı, canı ve malı korunmalıdır. Bakınız şu hadisi şerifteki buyruğa

Cabir b. Abdullah (ra)'den, Peygamber (s.a.v) veda hutbesinde şöyle buyurdu; Sözümü iyi dinleyiniz! Bilmiyorum belki bu seneden sonra sizinle ebedi olarak bir daha birleşemeyeceğim. İnsanlar! Bu günleriniz nasıl mukaddes bir gün ise, bu aylarınız nasıl mukaddes bir ay ise, bu şehriniz (Mekke) nasıl mübarek bir şehir ise, mallarınız, namuslarınız

---

[665] Bir Müslüman'ın bir kâfir veya bir kölenin yerine kısas edilemez. Çünkü o kâfir ve kölenin ehliyet noksanlıkları vardır. Buna karşılık diyet verilir

[666] Felçli aza yok hükmündedir. Yok, hükmünde olan bir aza ise sağlam bir azanın yerine kısas edilmez. Ancak kısas edilecek azanın sağlam olması lazımdır. Mesela adam vurdu adamın sağ kolunu kesti, fakat vuran adamın ise sağ kolu felçlidir, o zaman o felçli olan sağ kol değil de onun diğer sağlam kolu olan sol kol onun yerine kısas edilmelidir. Oysa adalette bunu gerektirir.

[667] Oynak yerlerinde, mesela el bileği veya ayak bileğinin oynak yerleri, yani her oynak olan bir azanın kısası vardır.

[668] Mesela ufak tefek çizik gibi yaralamalarda derine inmedikçe kısas yoktur.

[669] İsra suresi: 17/70.

da öyle mukaddestir, her türlü tecavüzden korunmuştur. Tebliğ ettim, şahid ol yarab! (Yani her müslümanın kanı, ırzı, malı, diğer müslümana haramdır). [670]

Başka bir ayette ise, 17/33. Allah'ın dokunulmaz saydığı cana, gerekçesiz olarak kıymayınız. Gerekçesiz olarak öldürülen kimsenin aile temsilcisine, velisine yetki tanıdık. Ama o da 'cana karşılık can' sınırlarını aşmasın. Çünkü yasalar kendisine arka çıkmıştır. [671]

5/31. Derken Allah, kardeşinin cesedini nasıl gömeceğini ona göstermek için yeri eşeleyen bir karga gönderdi. (Katil kardeş) «Yazıklar olsun bana! Şu karga kadar da olamadım mı ki, kardeşimin cesedini gömeyim» dedi ve ettiğine yananlardan oldu. [672]

4/93. Kim bir mümini kasten öldürürse cezası, içinde daimi kalacağı cehennemdir. Allah, ona gazap etmiş, onu lanetlemiş ve onun için büyük bir azap hazırlamıştır. [673]

17/31. Geçim endişesi ile çocuklarınızın canına kıymayın. Biz, onların da sizin de rızkınızı veririz. Onları öldürmek gerçekten büyük bir suçtur. [674]

81/8. O diri diri gömülen kız çocuğuna sorulduğunda, [675]

81/9. «Hangi suçtan dolayı öldürüldü?» [676]

Hadisteki deliller ise şöyledir:

Cerir b. Abdullah (ra)'dan, şöyle demiştir. Peygamber (s.a.v) veda hutbesinde şöyle buyurdu; Benden sonra kafirlerin adetine dönüp birbirinizin boyunlarını vurmayınız. (Yani bir birinizi öldürmeyiniz) [677]

Başka bir hadiste ise şöyledir, Benden sonra birbirlerinizin boyunlarını vuran kafirlere dönmeyiniz. [678] Başka bir hadiste ise,

Abdullah b. Mes'ud (ra)'den, rivayet edilmiş. Peygamber (s.a.v) Haksızca öldürülen her nefsin öldürülme günahından muhakkak bir pay ilk Adem oğlu üzerine de olur, buyurmuştur. [679] Başka bir hadiste ise şöyledir,

Abdullah b. Mes'ud (ra)'den, rivayet edildiğine göre: Peygamber (s.a.v) şöyle buyurdu; Allah'tan başka ilah olmadığına ve benim Allah'ın Resûlü olduğuma şehadet eden, müslüman bir kimsenin kanı ancak üç şeyden biri ile helal olur.

(1) Zina eden dul kadın (yani evli),
(2) Cana karşı can,
(3) Dinini terkedip cemaatten ayrılan (yani mürted olan). [680]

Hadis Muttefekun aleyhtir. Yani Hadiste ittifak vardır. [681]

(1724) Kasden Suçsuz Yere Öldürmenin Cezasının Delilleri

Kur'an Kerim'de ki deliller ise şöyledir:

---

[670] Müslim, c, 1, sh, 886, bab, 19, hd, 1218, Hacc; Nevevi Şerhi Müslim minhac, c, 8, sh, 402, Hacc; Sahihi buhari tercümesi, c, 4, sh, 1647, 1648, Hacc; Ebu Davud tercümesi ve şerhi, c, 7, sh, 284, bab, 56, hd, 1905, Menasik; Nesai, 46, Menasik; İbni Mace, 84, Menasik; Darimi, 34, Menasik.
[671] İsra suresi: 17/33.
[672] Maide suresi: 5/31.
[673] Nisa Süresi: 4/93.
[674] İsra suresi: 17/31.
[675] Tekvir Süresi: 81/8.
[676] Tekvir Süresi: 81/9.
[677] Buhari tercümesi ötüken, c, 14, sh, 6719, bab, 1, Diyat, c, 4, sh, 1647, Hacc.
[678] Buhari tercümesi ötüken, c, 14, sh, 6719, bab, 1, Diyat.
[679] Buhari tercümesi ötüken, c, 14, sh, 6719, bab, 1, Diyat.
[680] Buğari, babu inen nefse bin nefsi, Diyat; Müslim, 1676, Kasame; Neylul Evtar, c, 7, sh, 7.
[681] Buluğul meram min edilletil ahkâm, sh, 383, hd, 1187; Sübülüs Selam, c, 3, sh, 361.

2/178. Ey iman edenler! Öldürülenler hakkında size kısas farz kılındı. Hüre hür, köleye köle, kadına kadın (öldürülür). Ancak her kimin cezası, kardeşi (öldürülenin velisi) tarafından bir miktar bağışlanırsa artık (taraflar) hakkaniyete uymalı ve (öldüren) ona (gereken diyeti) güzellikle ödemelidir. Bu söylenenler, Rabbinizden bir hafifletme ve rahmettir. Her kim bundan sonra haddi aşarsa muhakkak onun için elem verici bir azap vardır. [682] Başka bir ayette ise şöyledir,

2/179. Ey akıl sahipleri! Kısasta sizin için hayat vardır. Umulur ki suç işlemekten sakınırsınız. [683] Başka bir ayette ise şöyledir,

5/45. Tevrat'ta onlara şöyle yazdık: Cana can, göze göz, buruna burun, kulağa kulak, dişe diş (karşılık ve cezadır). Yaralar da kısastır (Her yaralama misli ile cezalandırılır). Kim bunu (kısası) bağışlarsa kendisi için o keffâret olur. Kim Allah'ın indirdiği ile hükmetmezse işte onlar zalimlerdir. [684]

Hadisteki deliller ise şöyledir:

Abdullah b. Mes'ud (ra)'den, rivayet edildiğine göre: Peygamber (s.a.v) şöyle buyurdu; Allah'tan başka ilah olmadığına ve benim Allah'ın Resûlü olduğuma şehadet eden, müslüman bir kimsenin kanı ancak üç şeyden biri ile helal olur.

(1) Zina eden dul kadın (yani evli),
(2) Cana karşı can,
(3) Dinini terkedip cemaatten ayrılan (yani mürted olan). [685]

Hadis Muttefekun aleyhtir. Yani Hadiste ittifak vardır. [686]

Hz. Aişe (r.a)'den, Müslüman kişiden kanı helal olmaz. Ancak üç şeyle helal olur. Evli olduğu halde.

(1) Evli olduğu halde zina eden,
(2) Müslüman olduktan sonra küfre dönen,
(3) Veyahut da bir canı öldüren o da öldürülür. [687] Başka bir hadiste ise şöyledir,

Enes b. Malik (r.a)'den, şöyle rivayet edilmiştir: Medine'de bir cariye kadın üzerinde, gümüş ziynet eşyaları olduğu halde dışarı çıkmıştı. Enes dedik ki: Bir Yahudi o kadına bir taş atmış. Enes dedi ki: Yaralı kadın ölmek üzere iken Peygamber (s.a.v)'in yanına getirildi. Peygamber (s.a.v) ona: seni fulan kimse mi öldürdü? Diye sordu. Kadın (hayır manasına) başını kaldırdı. Peygamber (s.a.v) soruyu tekrar etti ve seni fulan kimse mi öldürdü? Diye buyurdu. Kadın yine (hayır yerine) başını kaldırdı. Peygamber (s.a.v) üçüncü defasında: seni fulan kimse mi öldürdü? Diye sordu. Bu sefer kadın "evet" manasına başını aşağıya indirdi. Bunun üzerine Peygamber (s.a.v) o Yahudi çağırttı (da soruşturma yapıp suçunu itiraf edince) onu'da iki taş arasında öldürdü. [688] Hadis Muttefekun aleyhtir. Yani Hadiste ittifak vardır. [689]

Resûlullah (sav)'ın uygulamasında görüldüğü gibi cana karşı can ile kısas etmiştir. Bu en canlı bir delil ve kısasın bir göstergesidir.

Buharinin yedinci babın diyat kitabında şöyle geçmektedir. Her kim bir kimseyi öldürürse, iki şeyden hangisi kendisi hakkında hayırlı ise onu isteyebilir. (Yani iki şey arasında

---

[682] Bakara suresi: 2/178.
[683] Bakara suresi: 2/179.
[684] Maide suresi: 5/45.
[685] Buğari, babu inen nefse bin nefsi, Diyat; Müslim, 1676, Kasame; Neylul Evtar, c, 7, sh, 7.
[686] Buluğul meram min edilletil ahkâm, sh, 383, hd, 1187; Sübülüs Selam, c, 3, sh, 361.
[687] Neylul Evtar, c, 7, sh, 7, Dim'a.
[688] Buhari tercümesi ötüken, c, 15, sh, 6742, bab, 4, Diyat; Müslim, 1672, Kasame.
[689] Buluğul meram min edilletil ahkâm, sh, 385, hd, 1194; Sübülüs Selam, c, 3, sh, 361.

muhayyerdir ya kendisine diyet verilir veyahut öldüren katilin kısas etmesini ister. Ölenin ailesi hangi şıkkı tercih ederse o tatbik edilir, yani kısası isterse kısas, diyeti isterse, diyet alır.) [690]

(1725) Hataen Öldürenin Cezasının Delilleri

Kur'an Kerim'de ki deliller ise şöyledir:

4/92. Hata dışında bir mümin, diğer bir mümini öldüremez. Ve kim bir mümini yanlışlıkla öldürürse, mümin bir köle azad etmesi ve ölenin ailesine (varislerine) teslim edilecek bir diyet vermesi gerekir. Ancak ölünün ailesinin bağışlaması müstesnadır. Eğer öldürülen, mümin olmakla beraber size düşman bir kavimden ise, o zaman, öldürenin bir köle azad etmesi gerekir. Eğer öldürülen sizinle aralarında antlaşma olan bir kavimden ise, öldürenin, ölenin ailesine diyet vermesi ve mümin bir köle azad etmesi gerekir. Bunlara gücü yetmeyenin de Allah tarafından tevbesinin kabulü için arka arkaya iki ay oruç tutması gerekir. Allah, Âlimdir (her şeyi bilendir), Hâkimdir (hüküm ve hikmet sahibidir). [691]

Hadisteki deliller ise şöyledir:

Aişe (r.a)'den, şöyle rivayet edilmiştir; Uhud günü harb sırasında İblis insanların içinde. Ey Allah'ın kulları, arka tarafınızdan sakınınız! Diye bağırdı. Bu ses ile mücahidlerin önde bulunanları, arka taraftakiler, (onları düşman sanarak hücum ettiler). Nihayet Huzeyfe'nin babası el-Yemani'yi öldürdüler. Huzeyfe (ne yapıyorsunuz) o babamdır, o babamdır! (onu öldürmeyin!) diye bağırdı. (Fakat onu işitmediler) ve yanlışlıkla. Yemanı'yı (hataen) öldürdüler. Huzeyfe yanlışlıkla olan bu öldürmeye karşı. Allah sizleri mağfiret eylesin! Demekle yetindi. [692] Başka bir hadiste ise,

Peygamber (s.a.v) şöyle buyurdu; Ümmetimin yanılmasını, unutmasını ve zorlandığı şey(in günahını) Allah teâlâ affetmiştir. [693] Başka bir hadiste ise,

Peygamber (s.a.v) şöyle buyurdu; Hataen öldürme olup da kasden öldürmeye benzeyen cinayetin, diyeti kasden öldürme gibidir. Ancak katile kısas uygulanmaz. [694] Başka bir hadiste ise,

Ebu Hureyre (ra)'den, şöyle rivayet edilmiştir, Peygamber (s.a.v) Ölen kadının diyetini, öldüren kadının asabesine (yakın akrabasına) ait olduğuna hükmetti. [695] Başka bir hadiste ise,

Muğire b. Şube (ra)'den, rivayet edilmiştir. Bir kadın, hamile olan kendi kumasına bir çadır direği ile vurarak öldürdü. Bu iki kadının biri lihyan kabilesine mensuptu. Peygamber (s.a.v) öldürülen kadının diyetini, kadının asabesine (yakın akrabalarına) yükledi. [696]

(1726) Kasden Ve Hataen Öldürenin Cezasının Delilleri

Kur'an Kerim'de ki deliller ise şöyledir:

4/93. Kim bir mümini kasden öldürürse cezası, içinde ebediyen kalacağı cehennemdir. Allah ona gazap etmiş, onu lânetlemiş ve onun için büyük bir azap hazırlamıştır. [697] Başka bir ayette ise şöyledir,

---

[690] Müslim, c, 2 sh, 988, hd, (447) 1355; Edilletu'r Radiye, sh, 311, Kısas.
[691] Nisa Süresi: 4/92.
[692] Buhari tercümesi ötüken, c, 15, sh, 6749, bab, 9, Kitabu'd Diyât.
[693] İbni Mace, 2045.
[694] Ebu Davud, 4547.
[695] Buhari, 6512; Müslim, 1641.
[696] Müslim, 1681.
[697] Nisa Süresi: 4/93.

2/178. Ey iman edenler! Öldürülenler hakkında size kısas farz kılındı. Hüre hür, köleye köle, kadına kadın (öldürülür). Ancak her kimin cezası, kardeşi (öldürülenin velisi) tarafından bir miktar bağışlanırsa artık (taraflar) hakkaniyete uymalı ve (öldüren) ona (gereken diyeti) güzellikle ödemelidir. Bu söylenenler, Rabbinizden bir hafifletme ve rahmettir. Her kim bundan sonra haddi aşarsa muhakkak onun için elem verici bir azap vardır. [698] Başka bir ayette ise şöyledir,

2/237…Sizin afvetmeniz takvaya daha yakındır…[699] Başka bir ayette ise şöyledir,

17/33. Haklı bir sebep olmadıkça Allah'ın muhterem kıldığı cana kıymayın. Bir kimse zulmen öldürülürse, onun velîsine (hakkını alması için) yetki verdik. Ancak bu velî de kısasta ileri gitmesin. Zaten (kendisine bu yetki verilmekle) o, alacağını almıştır.[700]

Hadisteki deliller ise şöyledir:

Abdullah b. Abbas (ra)'den, Peygamber (s.a.v) şöyle buyurdu; Kasden adam öldüren kişinin velileri, (akrabaları) onun diyetini ödemek mecburiyetinde değildirler.[701]

Başka bir hadiste ise şöyledir,

İbni Şihab'ın şöyle dediği rivayet ediliyor: Sünnet (olan) kasden adam öldüren kişinin akrabalarının onun diyetini ödemeye katılmak mecburiyetinde olmadıkları şekilde cari olmuştur. Ancak katilin akrabaları isterse diyetin ödenmesine yardım edebilirler. [702] Başka bir hadiste ise şöyledir,

Hataen işlenen bir cinayette kıssasın olmadığı şu hadisi şerif delildir.

Peygamber (s.a.v) şöyle buyurdu; Hataen öldürme olupta kasden öldürmeye benzeyen cinayetin diyeti, kasden öldürme gibidir. Ancak kısas uygulanmaz. [703]

Diyetin katilin akrabaları tarafından ödeneceğine delil ise şu hadistir.

Muğire b. Şube (ra)'den, rivayet edilmiştir. Bir kadın, hamile olan kendi kumasına bir çadır direği ile vurarak öldürdü. Bu iki kadının biri lihyan kabilesine mensuptu. Peygamber (s.a.v) öldürülen kadının diyetini, kadının asabesine (yakın akrabalarına) yükledi. [704]

(1727) Kısasın Vacip Olmasının Şartlarının Delilleri

Kur'an Kerim'de ki deliller ise şöyledir:

5/45. Tevrat'ta onlara şöyle yazdık: Cana can, göze göz, buruna burun, kulağa kulak, dişe diş (karşılık ve cezadır). Yaralar da kısastır (Her yaralama misli ile cezalandırılır). Kim bunu (kısası) bağışlarsa kendisi için o keffâret olur. Kim Allah'ın indirdiği ile hükmetmezse işte onlar zalimlerdir. [705]

2/178. Ey iman edenler! Öldürülenler hakkında size kısas farz kılındı. Hüre hür, köleye köle, kadına kadın (öldürülür). Ancak her kimin cezası, kardeşi (öldürülenin velisi) tarafından bir miktar bağışlanırsa artık (taraflar) hakkaniyete uymalı ve (öldüren) ona (gereken diyeti) güzellikle ödemelidir. Bu söylenenler, Rabbinizden bir hafifletme ve rahmettir. Her kim bundan

---

[698] Bakara suresi: 2/178.
[699] Bakara suresi: 2/237.
[700] İsra suresi: 17/33.
[701] Büyük Şafii Fıkhı Tercümesi, c, 4, sh, 104; Beyhaki, c, 8, sh, 104.
[702] Muvatta, c, 2, sh, 865, Kitabul Ukul.
[703] Ebu Davud, 4547.
[704] Müslim, 1681.
[705] Maide suresi: 5/45.

sonra haddi aşarsa muhakkak onun için elem verici bir azap vardır. [706] Başka bir ayette ise şöyledir,

2/237…Sizin afvetmeniz takvaya daha yakındır…[707]

17/33. Haklı bir sebep olmadıkça Allah'ın muhterem kıldığı cana kıymayın. Bir kimse zulmen öldürülürse, onun velîsine (hakkını alması için) yetki verdik. Ancak bu velî de kısasta ileri gitmesin. Zaten (kendisine bu yetki verilmekle) o, alacağını almıştır.[708]

Hadisteki deliller ise şöyledir:

Abdullah b. Mes'ud (ra)'den, rivayet edildiğine göre: Peygamber (s.a.v) şöyle buyurdu; Allah'tan başka ilah olmadığına ve benim Allah'ın Resûlü olduğuma şehadet eden, müslüman bir kimsenin kanı ancak üç şeyden biri ile helal olur.

(1) Zina eden dul kadın (yani evli),
(2) Cana karşı can,
(3) Dinini terkedip cemaatten ayrılan (yani mürted olan). [709]

Hadis Muttefekun aleyhtir. Yani Hadiste ittifak vardır. [710]

Hz. Ali (ra)'den rivayet ettiği hadisi şerifte: Peygamber (s.a.v) şöyle buyurdu; Kalem üç kişiden kaldırılmıştır.

(1) Uyanıncaya kadar uykuda olanın,
(2) İhtilam olmayıncaya kadar sabi olanın,
(3) Akıllanmayıncaya kadar deli olanın, [711] Bu hadis vacipliğin iki şartını kapsıyor.

Başka bir hadiste ise babanın çocuğu(nu öldürmesiyle) ilgili delil ise şöyledir,

Ömer b. Hattab (ra)'den, Peygamber (s.a.v) çocuğu(nu öldürmesi) sebebiyle babaya kısas uygulanmaz, buyurdu. [712]

2/178…Öldürülenler hakkında size kısas farz kılındı. Hüre hür, köleye köle, kadına kadın (öldürülür)… [713]

Ayetinde anlaşılan bir hür köleye karşılık kısas edilmez. Ve aynı zamanda kafire karşı müslümanda kısas edilmez. İşte bununla ilgil delil şu hadisi şeriftir.

Amr b. Şuayb (ra)'dan şöyle rivayet edilmiştir, Resûlullah (sav)'ın: Bir müslümanın bir kafirden ötürü öldürülmesini yasakladı. Ahmed, Nesai ve Ebu Davud ve Tirmizi rivayet etmişlerdir. [714] Başka bir rivayette ise şöyledir,

Bir hür bir köleden ötürü öldürülemez. [715]

(1728) Bir Kişinin Bir Topluluk Tarafından Öldürülmesinin Cezasının Delilleri

Bir kişi bir cemaat (topluluk) tarafından öldürülürse o topluluğun hepsi kısas edilir. Aralarında kısas uygulanan kişiler için (eğer uzuvlarını koparıp işkence yapılmışsa) uzuvlar içinde kısas uygulanır.

---

[706] Bakara suresi: 2/178.
[707] Bakara suresi: 2/237.
[708] İsra suresi: 17/33.
[709] Buğari, babu inen nefse bin nefsi, Diyat; Müslim, 1676, Kasame; Neylul Evtar, c, 7, sh, 7.
[710] Buluğul meram min edilletil ahkâm, sh, 383, hd, 1187; Sübülüs Selam, c, 3, sh, 361.
[711] Ebu Davud, c, 4, sh, 56, hd, 4403, Hudud.
[712] Müsnedi Ahmed b. Hanbel, c, 1, sh, 16, 22; Tirmizi, hd, 1400, Diyat; Beyhaki es-Sünenül Kübra, c, 12, sh, 53, hd, 16393, Cinayat; Buluğul meram min edilletil ahkâm, sh, 384, hd, 1191; Sübülüs Selam, c, 3, sh, 364.
[713] Bakara suresi: 2/178.
[714] Neylul Evtar, c, 7, sh, 10; Buhari, bab, 30, Diyat; Tirmizi, 1412; Ebu Davud, 4531.
[715] Ebu Davud, 4517.

(Yani eğer bir kişinin bir topluluk öldürülmeyip uzuvlarını koparmışlarsa onlara bu uzva karşı kısas uygulanır.)

Kur'an Kerim'de ki deliller ise şöyledir,

2/178. Ey iman edenler! Öldürülenler hakkında size kısas farz kılındı. Hüre hür, köleye köle, kadına kadın (öldürülür). Ancak her kimin cezası, kardeşi (öldürülenin velisi) tarafından bir miktar bağışlanırsa artık (taraflar) hakkaniyete uymalı ve (öldüren) ona (gereken diyeti) güzellikle ödemelidir. Bu söylenenler, Rabbinizden bir hafifletme ve rahmettir. Her kim bundan sonra haddi aşarsa muhakkak onun için elem verici bir azap vardır. [716]

5/45. Tevrat'ta onlara şöyle yazdık: Cana can, göze göz, buruna burun, kulağa kulak, dişe diş (karşılık ve cezadır). Yaralar da kısastır (Her yaralama misli ile cezalandırılır). Kim bunu (kısası) bağışlarsa kendisi için o keffâret olur. Kim Allah'ın indirdiği ile hükmetmezse işte onlar zalimlerdir. [717]

2/179. Ey akıl sahipleri! Kısasta sizin için hayat vardır. Umulur ki suç işlemekten sakınırsınız. [718]

Hadisteki deliller ise şöyledir:

Abdullah b. Ömer (ra)'den, rivayet olunduğuna göre: Bir oğlan aldatılarak öldürüldü. Abdullah b. Ömer (ra) dedi ki: Eğer bu öldürme fiilinde San'â ahâlisi iştirak etmiş olsalardı, muhakkak ben onların hepsini öldürürüm demiştir. Muğire b. Hakim es-San'âni Hakimden: Dört kişi bir çocuğu öldürdüler. Bunun üzerine Hz. Ömer'de aynı sözü söyledi, demiştir. [719] Başka bir hadiste ise şöyledir,

Said b. Müseyyeb (ra)'den, rivayet edilmiştir. Hz. Ömer (ra) Beş veya yedi kişi ansızın ve ortaklaşa bir kişiyi öldürdükleri için kısas etti ve: Eğer San'â halkının tümü olaya iştirak etseydi, hepsini de öldürürdüm, dedi. [720] Başka bir hadiste ise şöyledir,

Muğire b. Hakim es-San'âni, babasından şöyle rivayet ediyor. San'â da bir kadının kocası kayboldu. Kadının evinden başka kadından olan Useyl ismindeki oğlunu bıraktı. Kadın kocasından sonra bir dost edindi ve ona bu çocuk bizi rezil edecek, onu öldür dedi. Adam çocuğu öldürmekten kaçındı. Kadında dostundan yüz çevirdi. Fakat dostu daha sonra kadının dediğini kabul etti. Kadını kadının dostu, başka bir kişi bir kadın ve birde hizmetçi ortaklaşa çocuğu öldürerek parçalara ayırdılar. Parçalarını deriye sararak susuz bir kuyuya attılar. Daha sonra kadının dostu yakalandı ve suçunu itiraf etti, diğerleride suçlarını itiraf ettiler. Yemen valisi Ya'la bu durumu Hz. Ömer'e mektupla bildirdi. Hz. Ömer (ra)'de hepsinin öldürülmesini emrederek, Allah'a yemin ederim ki, eğer San'â halkının tümü o çocuğun öldürülmesinde ortak olsaydılar hepsini öldürürdüm, dedi. [721]

Abdullah b. Ömer (ra)'den, Peygamber (s.a.v) şöyle buyurdu; Bir kişi başka bir şahsı tutar, üçüncü bir şahısda tutulanı öldürürse, öldüren kişi kısasen öldürülür, o şahsı tutan kişi ise hapsedilir. [722] Hadisin ravileri sikadır. İbni Gattan sahihlemiştir. [723]

(1729) esilen Azanın Kesilmesi İle Kısas Edilmesinin Delilleri

---

[716] Bakara suresi: 2/178.
[717] Maide suresi: 5/45.
[718] Bakara suresi: 2/179.
[719] Buğari, bab, 20, Diyat.
[720] Muvatta, c, 2, sh, 871; Beyhaki es-Sünenül Kübra, c, 12, sh, 58, hd, 16406, Cinayat.
[721] Beyhaki es-Sünenül Kübra, c, 12, sh, 58, 59, hd, 16407, Cinayat.
[722] Darekutni es-Sünen, c, 3, sh, 140; Buluğul meram min edilletil ahkâm, sh, 387, hd, 1201.
[723] Sübülüs Selam, c, 3, sh, 377.

Sağ (ele karşılık) sağ el, sol (ele karşılık) sol. Azalardan birinin felçli olmaması (yani sağlam bir el felçli veya özürlü bir elin yerine kesilemez). Her mafsallardan kesilen bütün uzuvlar da kısas vardır. (Mafsal oynak yerleri demektir) bununlşa ilgili deliller ise şunlardır. Yüce Allah şöyle buyurmaktadır:

Kur'an Kerim'de ki deliller ise şöyledir,

5/45. Tevrat'ta onlara şöyle yazdık: Cana can, göze göz, buruna burun, kulağa kulak, dişe diş (karşılık ve cezadır). Yaralar da kısastır (Her yaralama misli ile cezalandırılır). Kim bunu (kısası) bağışlarsa kendisi için o keffâret olur. Kim Allah'ın indirdiği ile hükmetmezse işte onlar zalimlerdir. [724]

2/178. Ey iman edenler! Öldürülenler hakkında size kısas farz kılındı. Hüre hür, köleye köle, kadına kadın (öldürülür). Ancak her kimin cezası, kardeşi (öldürülenin velisi) tarafından bir miktar bağışlanırsa artık (taraflar) hakkaniyete uymalı ve (öldüren) ona (gereken diyeti) güzellikle ödemelidir. Bu söylenenler, Rabbinizden bir hafifletme ve rahmettir. Her kim bundan sonra haddi aşarsa muhakkak onun için elem verici bir azap vardır. [725]

2/179. Ey akıl sahipleri! Kısasta sizin için hayat vardır. Umulur ki suç işlemekten sakınırsınız. [726]

Yani, kim ki birini öldürdüyse ona karşılık o da öldürülecek, kimin elini kestiyse, onunda eli kesilecek. Kimin gözünü oyduysa onunda gözü oyulacak. Kimin burnunu kestiyse onunda burnu kesilecek. Yani kısaca kişinin ifadesiyle birisinin birisine nasıl bir ceza verdiyse, cezayı verene misli gibi ceza uygulanacak, haksızlık edilmeyecek. Cezanın dışında farklı bir muamele yapılmayacak bunun delilleri ise şu ayetlerdir.

16/126. Eğer ceza verecekseniz, size yapılan işkencenin misliyle ceza verin. Ama sabrederseniz, elbette o, sabredenler için daha hayırlıdır. [727]

2/194. Haram ay haram aya karşılıktır. Hürmetler (dokunulmazlıklar) karşılıklıdır. Kim size saldırırsa siz de ona misilleme olacak kadar saldırın. Allah'tan korkun ve bilin ki Allah müttakîlerle beraberdir. [728]

2/178. Ey iman edenler! Öldürülenler hakkında size kısas farz kılındı. Hüre hür, köleye köle, kadına kadın (öldürülür). Ancak her kimin cezası, kardeşi (öldürülenin velisi) tarafından bir miktar bağışlanırsa artık (taraflar) hakkaniyete uymalı ve (öldüren) ona (gereken diyeti) güzellikle ödemelidir. Bu söylenenler, Rabbinizden bir hafifletme ve rahmettir. Her kim bundan sonra haddi aşarsa muhakkak onun için elem verici bir azap vardır. [729]

2/179. Ey akıl sahipleri! Kısasta sizin için hayat vardır. Umulur ki suç işlemekten sakınırsınız. [730]

2/180…Allah'tan korkan kimseler üzerine yerine getirilmesi vacib bir hak olarak size farz kılındı. [731]

2/237…Bağışlamanız takvaya daha uygundur…[732]

---

[724] Maide suresi: 5/45.
[725] Bakara suresi: 2/178.
[726] Bakara suresi: 2/179.
[727] Nahl suresi: 16/126.
[728] Bakara suresi: 2/194.
[729] Bakara suresi: 2/178.
[730] Bakara suresi: 2/179.
[731] Bakara suresi: 2/180.
[732] Bakara suresi: 2/237.

Bu hükümler uygulansın diye: Yüce Rabbimiz kanun, kural koymuş bir farz olan hüümlere karşı çıkıp uygulnmasını engelleyen kimselerin, fasık, zalim ve kafir olduğunu Yüce Allah (cc) yüce kitabında şöyle buyurmaktadır:

5/47. İncil'e inananlar, Allah'ın onda indirdiği (hükümler) ile hükmetsinler. Kim Allah'ın indirdiği ile hükmetmezse işte onlar fâsıklardır. [733]

5/45. Tevrat'ta onlara şöyle yazdık: Cana can, göze göz, buruna burun, kulağa kulak, dişe diş (karşılık ve cezadır). Yaralar da kısastır (Her yaralama misli ile cezalandırılır). Kim bunu (kısası) bağışlarsa kendisi için o keffâret olur. Kim Allah'ın indirdiği ile hükmetmezse işte onlar zalimlerdir. [734]

5/44. Biz, içinde doğruya rehberlik ve nur olduğu halde Tevrat'ı indirdik. Kendilerini (Allah'a) vermiş peygamberler onunla yahudilere hükmederlerdi. Allah'ın Kitab'ını korumaları kendilerinden istendiği için Rablerine teslim olmuş zâhidler ve bilginler de (onunla hükmederlerdi). Hepsi ona (hak olduğuna) şahitlerdi. Şu halde (Ey yahudiler ve hakimler!) İnsanlardan korkmayın, benden korkun. Âyetlerimi az bir bedel karşılığında satmayın. Kim Allah'ın indirdiği (hükümler) ile hükmetmezse işte onlar kâfirlerin ta kendileridir. [735]

Ayeti kerimelerde tefsire ihtiyaç kalmadan apaçık bir şekilde ifade etmiştir. Bu hükümleri çirkin görüp kendilerine yediremeyip kabullenenmeyenlere meydan okuyarak cahiliye adetleriyle nitelendirip şöyle buyuruyor.

5/50. Yoksa onlar, cahiliyye kanunu (ile yönetilmek) mi istiyorlar? Halbuki, kalben mutmain olan insanlar için Allahtan daha iyi kanun koyucu olabilir mi? [736]

95/8. Allah (c.c.) da, hakimlerin hâkimi değil midir? [737]

Hadisteki deliller ise şöyledir:

Enes b. Malik (r.a) şöyle demiştir: er-Rubbeyy ki o, Enes b. Malik'in halasıdır. Ensardan bir cariyenin ön dişini kırmıştı. Cariyenin kavmi er-Rubeyy'den kısası istediler. Akabinde (aralarında hüküm vermesi için) Peygamber (s.a.v)'e geldiler. Peygamber (s.a.v)'de kısas ile emretti. Bunun üzerine Enes b. Malik'in amcası olan Enes b. Nadr (ra):

Hayır, vallahi ya Resûlullah er-Rubeyy'in ön dişi kırılamaz dedi. Resûlullah (sav)'de Ya Enes! Allah'ın kitabı kısastır, buyurdu. Akabinde hakikaten: davacı olan topluluk er-Rubeyy'den kısası terk etmeye razı oldular da, diyeti kabul ettiler. Bunun üzerine Resûlullah (sav) Allah'ın kullarından öyle kimseler vardır ki, o Allah'a yemin ettiğinde, Allah (cc) yeminini muhakkak yerine getirir, buyurdu. Kütübis Sitte'nin tirmizi hariç beşi rivayet etmiştir. [738] Hadis Muttefekun aleyhtir. Yani Hadiste ittifak vardır. Lafız Buğari'nindir. [739] Başka bir hadiste ise şöyledir,

Abdullah b. Abbas (ra)'den, rivayet etti ki, Peygamber (s.a.v): İşte şu ve şu, yani küçükbaş parmak (kısas hususunda) müsavidir (eşittir) buyurmuştur. [740]

Bu delillerden anlaşılan şudur ki, her azaya karşı diğer aza kısas edilir. Yalnız ibarede geçtiği gibi, bir aza eğer mafsal (oynak yerlerinden) olmazsa kısas değil diye verilir. Bunun delili şu hadisi şeriftir.

---

[733] Maide suresi: 5/47.
[734] Maide suresi: 5/45.
[735] Maide suresi: 5/44.
[736] Maide suresi: 5/50.
[737] Tin Süresi: 95/8.
[738] Neylul Evtar, c, 7, sh, 26; Buğari, bab, 105, Tefsir ve babu essulhu fiddiyeti, kitab'us sulh ve bab, 18, kitabud diyat; Müslim, babu isabeti'l kısası fil insani, hd, 1675, kasame; Buluğul meram min edilletil ahkâm, sh, 387.
[739] Sübülüs Selam, c, 3, sh, 374.
[740] Buhari tercümesi ötüken, c, 15, sh, 6758, babı diyetil esabii, kitabud diyat.

İmran b. Cariye, babasından şöyle rivayet ediyor. Resûlullah (sav) zamanında bir kişi, başka bir kişinin koluna kılıçla vurup mafsalı olmayan bir yerden kesti. Resûlullah (sav), onu diyet ödemekle mükellef kıldı. Yaralanan kişi ben kısas istiyorum, deyince Resûlullah (sav), diyet al! Allah diyette, senin için bereket ihsan etsin, diyerek, kısasa izin vermedi. [741]

(1730) Sağlam Elin Felçli Ve Kusurlu Ele Karşılık Kısas Uygulanmayacağının delilleri

Ömer b. Hattab (ra)'den, dedi ki; Felçli olan diyeti, diyetin üçte biridir. [742]

Mesruk (ra)'den dedi ki, şaşı olan gözde bir hüküm vardır. Felçli elde bir hüküm vardır. Dilsizin dilinde bir hüküm vardır. [743]

İmam Malik derki, bunlarla iş görülmediği için muvakkaten, bir şey yoktur. Bu ictihadi bir meseledir. Bunda Zeyd b. Sabit'in ihtimal ettiği görüşü ve ictihadı bunların diyeti, diyetin beşte biridir. İmam Beyhaki dedi ki, Hz. Ömer'in görüşü Hz. Zeyd'in görüşünden daha ihtimal edilir, dedi. [744] Felçli el kısasla diyet olur

(1731) Yaralarda Kısasın Delilleri

Yaralamalarda kısas yoktur. Ancak açık yaralarda kısas uygulanır. (Mesela yaranın kemiğe dayanması, kemiğin görünmesi gibi, derin yaralarda kısas uygulanır).

Kur'an Kerim'de ki deliller ise şöyledir,

5/45. Tevrat'ta onlara şöyle yazdık: Cana can, göze göz, buruna burun, kulağa kulak, dişe diş (karşılık ve cezadır). Yaralar da kısastır (Her yaralama misli ile cezalandırılır). Kim bunu (kısası) bağışlarsa kendisi için o keffâret olur. Kim Allah'ın indirdiği ile hükmetmezse işte onlar zalimlerdir. [745]

Hadisteki deliller ise şöyledir:

İmran b. Husayn (ra)'dan: Bir adamın eli ısırıldı, ısırılan kimse elini ısıranın ağzından şiddetle çekti. Bu çekişten ısıranın ön dişleri düştü. Sonunda Peygamber (s.a.v)'e gelip muhakeme oldular. Peygamber (s.a.v), biriniz kardeşini kuvvetli erkek devenin ısırışı gibi ısırır (mı)? Senin dökülen dişlerin için diyet yoktur, buyurdu. [746]

Bu hadisi kütübis sitte'nin beşi rivayet etti Ebu Davud hariç. [747]

Dikkat edilirse ısırmalarda yaralama meydana geldiği gibi, diş de sökülebilir, bunda kısas uygulanmamış çünkü dişi diğer arkadaşı düşürmemiş ısırıldığından dolayı düşmüş, hâlbuki dişe karşı diş kısası vardır. Başka bir hadiste ise şöyledir,

Ya'la b. Ümeyye (ra)'den; şöyle demiştir. Ben bir gazveye çıktım. Bir adam diğer bir adamı ısırdı. Isırılan kimse elini şiddetle çekti. Bu çekişle ısıranın ön dişini yerinden çıkardı. Peygamber (s.a.v) düşen dişin diyeti olmadığını hükmetti. [748]

İmran b. Cariye, babasından şöyle rivayet ediyor. Resûlullah (sav) zamanında bir kişi, başka bir kişinin koluna kılıçla vurup mafsalı olmayan bir yerden kesti. Resûlullah (sav), onu

---

[741] İbni Mace 2636.
[742] Beyhaki es-Sünenül Kübra, c, 12, sh, 172, diyat.
[743] Beyhaki es-Sünenül Kübra, c, 12, sh, 172, hd, 16787, diyat.
[744] Beyhaki es-Sünenül Kübra, c, 12, sh, 172, hd, 16786, 16787, diyat.
[745] Maide suresi: 5/45.
[746] Buhari tercümesi ötüken, c, 15, sh, 6757, bab, 17, diyat.
[747] Neylul Evtar, c, 7, sh, 28.
[748] Buğari, bab, 17, diyat.

diyet ödemekle mükellef kıldı. Yaralanan kişi ben kısas istiyorum, deyince Resûlullah (sav), diyet al! Allah diyette, senin için bereket ihsan etsin, diyerek, kısasa izin vermedi. [749]

Demek ki bunda anlaşılıyor ki: bu yara derin değildi ki: Resûlullah (sav) kısas uygulmadı. Fakat derin yaralarda kısas uygulması farzdır.

5/45. Tevrat'ta onlara şöyle yazdık: Cana can, göze göz, buruna burun, kulağa kulak, dişe diş (karşılık ve cezadır). Yaralar da kısastır (Her yaralama misli ile cezalandırılır). Kim bunu (kısası) bağışlarsa kendisi için o keffâret olur. Kim Allah'ın indirdiği ile hükmetmezse işte onlar zalimlerdir. [750]

(1732) DOKUZUNCU KİTAP SORULARI VE CEVAPLARI

Cinayetlerin Hükümleri

Soru: Cinayetler kitabında kaç tane bölüm vardır?

Cevap: Cinayetler kitabında iki fasıl (bölüm) vardır.

Cinayetler bölümü: Cinayetlerin hükmü.
Kısasın vacip olması için gereken şartlar.
Bir cemaat tarafından öldürülenin kısası.
Uzuvlarının kısası için gereken şartlar.
Birinci bölüm: Diyetin hükmü,
Hata ile öldürenin diyeti ağır diyete dönüşmesi.
Kadının diyeti.
Yahudi, Hıristiyan ve Mecusi'nin diyetleri
Uzuvların diyeti.
Köle cariye ve yavrunun diyeti
İkinci bölüm: Kan davalarda yeminin hükmü.
Öldürülmesi haram olan birinin öldürdüğünün kefareti,

Soru–1- Cinayetler kaç kısım üzeredir?

Cevap–1- Cinayetler üç kısım üzeredir.

(1) Kasden cinayet işlemek.
(2) Hata ile cinayet işlemek.
(3) Kasden hata ile cinayet işlemek.

Soru–2- Kasden cinayet işlemek nasıl olur?

Cevap–2- Kasden cinayet işlemeye gelince. O vuran kişi genelde vurduğu kişiyi öldüren aletle vurmayı kast ediyor ve öldürüyor. Vuran kişiye kısas vacip olur. Eğer öldürülenin (sahipleri varisleri kısasta vazgeçip) affederlerse (kısas yapılmaz buna karşılık) o katilin malından peşin olarak ağır bir diyet (ödemesi)vacip olur.

Soru–3- Hata ile cinayet işlemek nasıl olur?

Cevap–3- Hata ile cinayet işlemeye gelince. (Bir adam bir hedefi veya bir avı gözetlerken mermiyi) o şeye atarken bir adama isabet edip onu öldürüyor, bunun üzerine kısas lazım gelmez. Bilakis hafif bir diyet yakın akrabası tarafından üç sene içinde ödemesi vacip olur. Hata ile cinayet işlemek.

Soru–4- Kasden hata ile cinayet işlemek nasıl olur?

---

[749] İbni Mace 2636.
[750] Maide suresi: 5/45.

Cevap–4- Kasden ve hata ile cinayet işlemeye gelince. (Bir kişinin birisini) dövmeyi kast ediyor. O dövdüğü şey ile genelde (adam) öldürmüyor (değnek gibi bir şey ile dövdüğünde o kişi) ölürse. Öldürene kısas gerekmez. Bilakis ağır bir diyet yakın akrabası tarafından üç sene içinde ödemesi vacip olur.

Soru–5- Kısasın vacip olması için gereken şartlar kaç tanedir ve bunlar nelerdir?

Cevap–5- Kısasın vacip olması için gereken şartlar dörttür.

(1) Öldüren kişinin baliğ olması.(Çocuğa kısas yoktur).
(2) Öldüren kişinin akıllı olması(Deliye kısas yoktur).
(3) Öldüren kişinin (ölenin) babası olmaması (Babaya kısas yoktur).
(4) Öldürülenin kölelik kâfirlik gibi noksan derecede olmaması (Müslüman da ise bu noksanlık yoktur).

Soru–6- Bir kişi bir cemaat (topluluk) tarafından öldürülürse o topluluğun hepsi kısas edilir mi?

Cevap–6- Evet. Bir kişi bir cemaat (topluluk) tarafından öldürülürse o topluluğun hepsi kısas edilir.

Soru–7- Aralarında kısas uygulanan kişiler için yani bir topluluk tarafında eğer bir kişinin uzuvlarını koparıp işkence yapmışlarsa o işkence yaptığı uzuvlar içinde kısas uygulanır mı?

Cevap–7- Evet bir topluluk tarafında eğer bir kişinin uzuvlarını koparıp işkence yapmışlarsa o işkence yaptığı uzuvlar içinde Aralarında kısas uygulanan kişiler için (eğer uzuvlarını koparıp işkence yapılmışsa) uzuvlar içinde kısas uygulanır. (Yani onların uzuvları da kısas edilir.

Soru–8- Uzuvlarının kısası için gereken şartlar nelerdir?

Cevap–8- Uzuv şartlarının kısası ise yukarıda zikredilen şartlarla beraber (Altı tanedir sırasıyla şöyledir.)

(1) Öldüren kişinin baliğ olması.(Çocuğa kısas yoktur).
(2) Öldüren kişinin akıllı olması(Deliye kısas yoktur).
(3) Öldüren kişinin (ölenin) babası olmaması
(4) Öldürülenin kölelik kâfirlik gibi noksan derecede olmaması, Zikredilen şartlarının diğer ikisi ise, İsmin hususiyetinden müşterektirler.
(5) Sağ (ele karşılık) sağ (elin kesilmesi) sol (ele karşılık) sol (elin kesilmesi).
(6) Azalardan birinin felçli olmaması (Yani felçli azanın yerine sağlam aza kısas edilir.

Soru–9- Hangi uzuvlarda kısas uygulanır?

Cevap–9- Her mafsallarda kesilen bütün uzuvlarda kısas vardır.

Soru–10- Yaralamalarda kısas var mıdır? Varsa ne gibi yaralarda kısas uygulanır?

Cevap–10- Yaralamalarda kısas yoktur. Ancak açık yaralarda kısas uygulanır.(Yaranın kemiğe dayanıp dibi görünmesi gibi).

خِتَامُهُ مِسْكٌ وَفِى ذَلِكَ فَلْيَتَنَافَسِ الْمُتَنَافِسُونَ (المطففين)26

«Onun sonu misktir. Bunda imrenecekler imrensin.» Mutaffifin –26.

(1733) DOKUZUNCU KİTAP BİRİNCİ BÖLÜMÜN ARAPÇA METNİ

[1 فصل] وَالدِّيَةُ عَلَى ضَرْبَيْنِ مُغَلَّظَةٌ مُخَفَفَةٌ فَالْمُغَلَّظَةُ مِائَةٌ مِنَ الْإِبلِ ثَلاثُونَ حِقَّةً وَثَلاثُونَ جَذَعَةٌ وَأَرْبَعُونَ خَلِفَةً فِي بُطُونِهَا أَوْلادُهَا وَالْمُخَفَّفَةُ مِنَ الْإِبلِ عِشْرُونَ حِقَّةً وَعِشْرُونَ جَذَعَةً وَعِشْرُونَ بِنتَ لَبُونٍ وَعِشْرُونَ ابْنُ لَبُونٍ وَعِشْرُونَ بِنْتَ مَخَاضٍ فَإِنْ عُدِمَتِ الْإِبلُ انْتَقِلَ إِلَى قِيْمَتِهَا وَقِيلَ يُنْتَقَلُ إِلَى أَلْفِ دِينَارٍ أَوِ اثْنَى عَشَرَ أَلْفَ دِرْهَمٍ وَإِنْ غُلِّظَتْ زِيدَ عَلَيْهَا الثُّلُثُ وَتُغَلَّظُ دِيَةُ الْخَطَإِ فَى ثَلاَثَةِ مَوَاضِعَ إِذَا قَتَلَ فِي الْحَرَمِ أَوْ قَتَلَ فِي الْأَشْهُرِ الْحُرُمِ أَوْ قَتَلَ ذَارَحِمٍ مَحْرَمٍ وَدِيَةُ الْمَرْأَةِ عَلَى النِّصْفِ مِنْ دِيَةِ الرَّجُلِ وَدِيَةُ الْيَهُدِيِّ وَالنَّصْرَانِى ثُلُثُ دِيَةُ الْمُسْلِمِ وَأَمَّا الْمَجُوسِيُّ فَفِيهِ ثُلُثَا عُشْرَ دِيَةِ الْمُسْلِمِ وَتَكْمُلُ دِيَةُ النَّفْسِ فِي قَطْعِ الْيَدَيْنِ وَالرِّجْلَيْنِ وَالْأَنْفِ وَالْأُذُنَيْنِ وَالْعَيْنَيْنِ وَالْجُفُونِ الْأَرْبَعَةِ وَاللِّسَانِ وَالشَّفَتَيْنِ وَذَهَابِ الْكَلَامِ وَذَهَابِ الْبَصَرِ وَذَهَابِ السَّمْعِ وَذَهَابِ الشَّمِّ وَذَهَابِ الْعَقْلِ وَالذَّكَرِ وَالْأُنْثَيَيْنِ وَفِى الْمُوضِّحَةِ وَالسِّنِّ خَمْسٌ مِنَ الْإِبلِ وَفِى كُلِّ عُضْوٍ لاَمَنْفَعَةَ فِيهِ حُكُومَةٌ وَدِيَةُ الْعَبْدِ قِيمَتُهُ وَدِيَةُ الْجَنِينِ الرَّقِيقُ عُشْرُ قِيمَةِ أُمِّهِ.

(1734) DOKUZUNCU KİTAP BİRİNCİ BÖLÜMÜN KELİME MANASI

[1 فصل] وَالدِّيَةُ عَلَى ضَرْبَيْنِ مُغَلَّظَةٌ مُخَفَفَةٌ فَالْمُغَلَّظَةُ مِائَةٌ مِنَ الْإِبلِ ثَلاثُونَ حِقَّةً

Üç yaşını bi-tirmiş deve — Otuz — Deveden — Yüz — Ağır diyete gelince — Hafifleşmiş — Ağır-laşmış — İki kısım — Üzerine — Diyet — Fasıl — Bir-inci

وَثَلاثُونَ جَذَعَةٌ وَأَرْبَعُونَ خَلِفَةً فِي بُطُونِهَا أَوْلادُهَا وَالْمُخَفَّفَةُ مِنَ الْإِبلِ عِشْرُونَ حِقَّةً

Hıkka — Yirmi deve — Deveden — Hafif diye-te gelince — Onun yavruları — Onun karnında — Hamile — Kırk — Dört yaşını bitirmiş deve — Otuz

وَعِشْرُونَ جَذَعَةً وَعِشْرُونَ بِنَتَ لَبُونٍ وَعِشْرُونَ ابْنُ لَبُونٍ وَعِشْرُونَ بِنْتَ مَخَاضٍ فَإِنْ

Eğer, Bir yaşını bitirmiş, Dişi, Yirmi, İki yaşını bitirmiş, Erkek deve, Yirmi, İki yaşını bitir-miş dişi deve, Yirmi deve, Cezea, Yirmi deve

عُدِمَتِ الْإِبِلُ انْتُقِلَ إِلَى قِيمَتِهَا وَقِيلَ يُنْتَقَلُ إِلَى أَلْفِ دِينَارٍ أَوِ اثْنَى عَشَرَ أَلْفَ دِرْهَمٍ

Dirhem, Bin, On, İki, Veya, Bin dinara, Nakledilir, Denilir, O develerin kıymetine, Nakledilir, Deve, Olmaz-sa

وَإِنْ غُلِّظَتْ زِيدَ عَلَيْهَا الثُّلُثُ وَتُغَلَّظُ دِيَةُ الْخَطَإِ فِى ثَلاَثَةِ مَوَاضِعَ إِذَا قَتَلَ فِى الْحَرَمِ

Haremi şerifte, Öldürdü, Ne zaman ki, Yer-ler-de, Üç, Hatalı cinayet, Diyet, Ağırlaşır, Üçte biri, O diyetin üzerine, Artırdı, Diyet ağırlaşır, Eğer

أَوْ قَتَلَ فِى الْأَشْهُرِ الْحُرُمِ أَوْ قَتَلَ ذَارَحِمٍ مَحْرَمٍ وَدِيَةُ الْمَرْأَةِ عَلَى النِّصْفِ مِنْ دِيَةِ

Diyetten, Yarısı, Üzeri, Kadın, Diyet, Mahrem, Yakın akraba, Öldürdü, Veya, Haram, Aylarda, Öldürdü, Veya

الرَّجُلِ وَدِيَةُ الْيَهُودِىِّ وَالنَّصْرَانِى ثُلُثُ دِيَةُ الْمُسْلِمِ وَأَمَّاالْمَجُوسِىُّ فَفِيهِ ثُلُثَا عَشْرَ دِيَة

Diyet, On, Üçte iki, Onun diyeti de, Mecusiye gelince, Müslüman, Diyet, Üçte bir, Hıristiyan, Yahudi, Diyet, Erkek

الْمُسْلِمِ وَتَكْمُلُ دِيَةُ النَّفْسِ فِى قَطْعِ الْيَدَيْنِ وَالرِّجْلَيْنِ وَالْأَنْفِ وَالْأُذُنَيْنِ وَالْعَيْنَيْنِ

İki göz, İki kulak, Burun, İki ayak, İki el, Kesmesinde, Nefsin kişinin, Diyet, Tamam olur, Müslüman

وَالْجُفُونِ الْأَرْبَعَةِ وَاللِّسَانِ وَالشَّفَتَيْنِ وَذَهَابِ الْكَلَامِ وَذَهَابِ الْبَصَرِ وَذَهَابِ السَّمْعِ

Kaş kirpik — Dört — Dil — İki dudak — Gitmesi — Konuşma — Gitmesi — Görme — Gitmesi — İşitme

وَذَهَابِ الشَّمِّ وَذَهَابِ الْعَقْلِ وَالذَّكَرِ وَالْأُنْثَيَيْنِ وَفِي الْمُوَضِّحَةِ وَالسِّنِّ خَمْسٌ مِنَ

Gitmesi — Koklama — Gitmesi — Akıl — Zeker — İki yumurtalık — Açık yaralarda — Diş — Beş

الْإِبِلِ وَفِي كُلِّ عُضْوٍ لَامَنْفَعَةَ فِيهِ حُكُومَةٌ وَدِيَةُ الْعَبْدِ قِيْمَتُهُ وَدِيَةُ الْجَنِينِ الرَّقِيقِ عُشْرُ

Deveden — Her — Azadan — Menfaat olmayan — Onda vardır — Hüküm — Diyet — Köle — Onun kıymeti — Diyet — Yavru — Köle — On

قِيمَةِ أُمِّهِ.

Kıymet — Onun annesi

(1735) DOKUZUNCU KİTAP BİRİNCİ BÖLÜMÜN TOPLU MANASI

(1736) Diyetin Hükmü

(1737) Diyetin Kısımları

Diyet ağır ve hafif olmak üzere iki kısımdır

(1738) Ağır Diyet

(1) Ağır diyete gelince yüz devedir. (Develerin) otuzu hıkka[751]dır otuz cezaa[752]dır. Kırk devesi de hamile olup karnındaki yavrusu ile beraber.(Ağır diyetin hükmü budur)

(1739) Hafif Diyet

[751] Hıkka: Üç yaşını bitirmiş ve dört yaşına giren devedir.
[752] Cezaa: Dört yaşını bitirmiş beş yaşına giren devedir.

(2) Hafif diyete gelince (buda yine) yüz devedir birincisinden biraz faklıdır) develerin yirmi tanesi hıkkadır. Yirmisi cezaadır. Yirmi tanesi binti lebun[753]dur. Yirmi tanesi binti mehad[754]dır.

(1740) Diyetlerin Kıymeti Ya İkibin Dirhem Veya Dinar

Eğer deveyi bulamazsa develerin kıymetini verir. Denilir ki bin dinar veya on ikibin dirheme nakleder onu verir. Eğer ağır diyet ise (dirhem veya dinarların) üçte birinin (o belirlenen miktarın) üzerine artırılır. [755]

(1741) Hata İle Öldürenin Diyeti Ağır Diyete Dönüşmesi

Hata ile (öldürmenin diyeti) üç yerde ağır diyet (olur)
(1) Haremi şerifte öldürürse,
(2) Veya haram aylarda öldürürse,[756]
(3) Veya yakın akrabası ve kendisine nikâhı düşmeyen (birisini) öldürürse.

(1742) Kadının Diyeti

Kadının diyeti erkeğin diyetinin yarısıdır

(1743) Yahudi, Hıristiyan Ve Mecusi'nin Diyetleri

Yahudi ve Hıristiyan'ın diyeti ise Müslüman'ın üçte birisidir. Mecusi'nin diyetine gelince Müslüman'ın diyetinin onda birinin üçte ikisidir.

(1744) Uzuvların Diyeti

Uzuvların diyeti tam bir diyettir. (Bunlar onbeş tanedir)
(1) İki elin kesilmesi ile (tam diyet gerekir).
(2) İki ayağın kesilmesi ile.
(3) Burnun kesilmesi ile.
(4) İki kulağın kesilmesi ile.
(5) İki gözün oyulması ile.
(6) (Kaşların ve) Kirpiklerin kesilmesi ile.
(7) Dilin kesilmesi ile.
(8) İki dudağın kesilmesi ile.
(9) Konuşmanın gitmesiyle.
(10) Görmenin gitmesiyle.
(11) Koklama (duyusunun) gitmesi ile.

---

753 Binti lebun: İki yaşını doldurmuş üç yaşına giren dişi devedir.
754 Binti mehad: Bir yaşını doldurmuş iki yaşına giren dişi bir devedir.
755 Yani oniki bin dirhem onaltı bin dirheme çıkarılır. Veya bin dinarı binüçyüzotuzüç buçuğa çıkarır. Eğer deve olarak hesaplarsa yüzotuzüç deveye çıkarır. Bunlar ağır diyetin cezasıdır.
756 Haram ayları şunlardır: Zilkade, Zilhicce, Muharrem, Recep, aylarıdır.

(12) Aklın gitmesi ile.
(13) Erkeğin zekerinin kesilmesi ile.
(14) İki yumurtalıkların gitmesi ile.
(15) Açık yaraların ve dişin diyeti ise beş devedir. Her menfaat vermeyen bir azada diyetin hükmü vardır.(Yani ona karşılık diyet verilir)

(1745) Köle Cariye Ve Yavrunun Diyeti

Kölenin diyeti onun değeridir. Köle ceninin(yavrunun) diyeti anasının diyetinin onda biridir.

(1746) DOKUZUNCU KİTAP BİRİNCİ BÖLÜMÜN DELİLLERİ

(1747) Diyetin Delilleri

Diyet: Ağır ve hafif olmak üzere iki kısımdır: Bunların delilleri ise şöyledir.

2/178. Ey iman edenler! Öldürülenler hakkında size kısas farz kılındı. Hüre hür, köleye köle, kadına kadın (öldürülür). Ancak her kimin cezası, kardeşi (öldürülenin velisi) tarafından bir miktar bağışlanırsa artık (taraflar) hakkaniyete uymalı ve (öldüren) ona (gereken diyeti) güzellikle ödemelidir. Bu söylenenler, Rabbinizden bir hafifletme ve rahmettir. Her kim bundan sonra haddi aşarsa muhakkak onun için elem verici bir azap vardır. [757]

4/92. Bir müminin diğer bir mümini öldürmesi düşünülemez. Bu ancak yanlışlıkla olabilir. Kim yanlışlıkla bir mümini öldürürse mümin bir köle azad etmesi ve ölünün ailesine diyet ödemesi gerekir. Eğer ölenin ailesi diyeti bağışlarsa bu gereklilik ortadan kalkar. Eğer ölü size düşman bir kavme mensub bir mümin ise o zaman mümin bir köle azad etmek gerekir. Eğer anlaşmalı olduğunuz kavimden ise ailesine fidye ödemek ve mümin bir köle azad etmek gerekir. Bunları bulamayan kimse Allah'ın tevbesini kabul etmesi için aralıksız bir ay oruç tutar. Hiç şüphesiz Allah herşeyi bilir ve hikmet sahibidir. [758] Ayetindeki buyruklardır.

(1748) Ağır Diyetin Delilleri

Ağır diyet: Yüz deveden ibarettir. O yüz deveden otuzu hıkka'dır (üç yaşını bitirmiş deve). O yüz deveden otuzu cizaa'dır (dört yaşını bitirmiş devedir). Kırk deveside hamile olup karnındaki yavrusuyla (beraber verilecektir). Bununla ilgili deliller ise şu hadisi şeriftir şöyle ki:

Amr b. Şuayb (ra)'den: O da babasından o da dedesinden (ra) merfu olarak rivayet ettikleri hadisi şerifte. Kasden (adam) öldüren kişi maktulün velilerine bırakılır, dilerlerse öldürülürler, dilerlerse de diyet alırlar. Diyet dört yaşına girmiş otuz dişi deve, beş yaşına girmiş otuz dişi deve ve kırk devede karnındaki yavrularıyla (beraber verilecek) devedir. Üzerinde musalaha (uzlaşma) yaptıkları bir miktar (varsa bu miktar) onlarındır. Bu hüküm diyeti ağırlaştırmak için verilmiştir. [759]

---

[757] Bakara suresi: 2/178.
[758] Nisa Süresi: 4/92.
[759] Ebu Davud, hd, 4541, diyat; Tirrmizi, hd, 1387, diyat; Buluğul meram min edilletil ahkâm, sh, 390, hd, 1208; Sübülüs Selam, c, 3, sh, 387.

Bu zikredilen kasden öldürmenin diyetidir.

(1749) Hafif Diyetin Delilleri

Hafif diyet: Yüz deveden ibarettir. O yüz deveden yirmisi hıkka'dır (üç yaşını bitirmiş deve). O yüz deveden yirmisi cizaa'dır (dört yaşını bitirmiş devedir). O yüz deveden yirmisi, binti lebun (iki yaşını doldurmuş dişi devedir). O yüz deveden yirmisi binti mehad (bir yaşını doldurmuş erkek deve). Eğer develeri bulamazsa, develerin kıymetini verir. Denilir ki (develeri bulamazsa), bin dinar veya onikibin dirheme nakleder onu verir. Eğer ağır diyet ise (dirhem veya dinarların) üçte biri onun üzerine artırılır. (Yani bin dinar, binüçyüzotuzüç dinara dönüşür, binikiyüz dirhemde binaltıyüz dirhem olarak ödenir). Bu hafif diyette hataen öldürmenin diyeti ile ilgilidir.

Bununla ilgili deliller ise şu hadisi şeriftir şöyle ki:

Abdullah b. Mes'ud (ra)'den, rivayet olunduğuna göre, Peygamber (s.a.v) şöyle buyurdu; Hataen adam öldürmenin diyeti beş çeşit deveden verilir. Bu develerin yirmi tanesi beş yaşında, yirmi tanesi dört yaşında, yirmi tanesi üç yaşında, yirmi tanesi erkek bir yaşında, yirmi tanesi iki yaşında olacaktır. [760]

(1750) Dirhem Ve Dinarların Miktarının Delilleri

İbni Şihab. Mekhul ve Atâ'dan şöyle rivayet ediliyor: Biz insanlara yetiştik. Müslüman ve hür kişinin, Peygamber (s.a.v) zamanındaki diyeti, yüz deve idi. Hz. Ömer (ra) o diyeti, bin dinara veya onikibin dirheme çevirdi. [761] Başka bir hadiste ise,

Ebu Bekr b. Muhammed b. Amr b. Hazm o da babasında o da dedesinden şöyle rivayet etmektedir. Peygamber (s.a.v) diyet altın olarak vermek isteyenler bin dinar (altın) vermelidirler, buyurdu. [762]

(1751) Diyetin Ödenmesinin Zamanı Ve Delilleri

Bu diyet gerek hataen olsun katilin akrabaları tarafından üç sene içinde ödenmelidir. Bunun delili de: Tirmizi'de geçen şu ibarelerden ibarettir. Ulema diyetin üç senede ve her sene üçte biri alınmasına mutabık kalmışlardır ve hataen öldürmenin diyetinin katilin akrabaları tarafından ödeneceği hususunda ittifak etmişlerdir. [763]

(1752) Hataen Öldürmenin Diyeti Üç Yerde Ağır Diyete Dönüştüğünün Delilleri

Hata ile (öldürmenin diyeti) üç yerde ağır diyete (dönüşür), Haremi şerifte (birisini) veya haram aylarda (birisini) öldürürse. (Haram aylar şunlardır: Zilkaade, Zilhicce, Muharrem, Recep). Veya yakın akrabası ve kendisine nikahı düşmeyen (birisini) öldürürse (bu üç yerde,

---

[760] Darekutni es-Sünen, c, 3, sh, 172, hudud; Ebu Davud, hd, 4545, diyat; Tirrmizi, hd, 1386, diyat; Buluğul meram min edilletil ahkâm, sh, 390, hd, 1206; Sübülüs Selam, c, 3, sh, 386.

[761] Beyhaki es-Sünenül Kübra, c, 12, sh, 132, hd, 16611, diyat.

[762] Ebu Davud, hd, 225, merasil; Nesai, c, 8, sh, 57, hd, 57-59, kasame; İbni Hibban, hd, 6559; Tarih İbni Carud, hd, 780; Müsnedi Ahmed b. Hanbel, c, 2, sh, 183, 217; Buluğul meram min edilletil ahkâm, sh, 389; Sübülüs Selam, c, 3, sh, 380; Neylul Evtar, c, 7, sh, 64, 65.

[763] Tirmizi, c, 4, sh, 11, diyat.

yani Haremi şerifte, haram aylarda, yakın akrabalarından birisini öldürürse, bu ceza ağır diyete dönüşür). Bunun delilleri ise şöyledir. Daha önceden geçtiği gibi.

Amr b. Şuayb (ra)'den: O da babasından o da dedesinden (ra) merfu olarak rivayet ettikleri hadisi şerifte. Kasden (adam) öldüren kişi maktulün velilerine bırakılır, dilerlerse öldürülürler, dilerlerse de diyet alırlar. Diyet dört yaşına girmiş otuz dişi deve, beş yaşına girmiş otuz dişi deve ve kırk devede karnındaki yavrularıyla (beraber verilecek) devedir. Üzerinde musalaha (uzlaşma) yaptıkları bir miktar (varsa bu miktar) onlarındır. Bu hüküm diyeti ağırlaştırmak için verilmiştir. [764] Daha önceden geçtiği gibi.

Eğer develeri bulamazsa, develerin kıymetini verir. Denilir ki (develeri bulamazsa), bin dinar veya onikibin dirheme nakleder onu verir. Eğer ağır diyet ise (dirhem veya dinarların) üçte biri onun üzerine artırılır. (Yani bin dinar, binüçyüzotuzüç dinara dönüşür, onikibin dirhemde onaltıbin dirhem olarak ödenir. Dinar altın para olup, dirhem ise gümüş paradır). Bir rivayette ise şöyledir.

Peygamber (s.a.v) şöyle buyurdu; Her kim bir yakını öldürmüş ise o kişi iki görüşten birini seçmek zorundadır. Ya affeder veya (kısas olarak katili) öldürür. [765]

Başka bir rivayette ise şöyledir, Peygamber (s.a.v) şöyle buyurdu; Yakını öldüren ya kısas olarak katili öldürür veya diyet alır. [766]

Hz. Ömer dediki, Her kimki, Haremi şerif bölgesinin sınırları içinde veyahutta kendisine nikahı düşmeyen birisini (mesela babasını, annesini, kızını, kızkardeşini, teyzesini, halasını veya bunlardan birisinin öldürmesi gibi) veya (savaşılması) haram olan aylarda birisini öldürürse ona (hafif) diyet (yani bin dinar veya onikibin dirhem) vardır ve birde sülüs (yani zikredilen diyetin miktarının üçte birini eklemesi) lazımdır. (Yukarıda verdiğimiz rakamın tamamını öder). [767]

Çünkü Haremi şerif sınırlarında işlenen cinayetler Ka'be'nin hürmetini ihlal eder. Halbuki burada emniyeti gözetilerek. Yüce Allah şöyle buyurmaktadır.

22/25. Kâfirlere, insanları ,Allah'ın yolundan ve gerek Mekke yerlilerinin gerekse dışardan gelen herkesin ziyaretine eşitçe açtığımız Mescidi Haram'a (Kâ'be'ye) girmekten alıkoyanlara gelince kim orada zalimce bir tutum takınarak Allah'ın emirlerini çiğnerse kendisine acıklı bir azap tattırırız. [768] Başka bir ayette ise şöyledir,

Yüce Rabbimiz haram ayların hürmetinin ehemmiyetini gözeterek, şöyle buyurmaktadır:

2/217. Sana yasak aydan, bu ayda savaşmaktan sorarlar. De ki; «O ayda savaşmak, büyük bir günahtır. Fakat insanları Allah yolundan alıkoymak, Allah'ı ve Mescid- i Haram'ın saygınlığını inkâr etmek, buranın halkını yurtlarından çıkarmak da Allah katında büyük günahtır. Fitne (kargaşa) çıkarmak ise adam öldürmekten de büyük bir günahtır. [769]

5/2. Ey iman edenler! Allah'ın (koyduğu din) nişanelerine, haram aya, hac kurbanına, (bu kurbanlıklara takılı) gerdanlıklara ve de Rab'lerinden bol nimet ve hoşnutluk isteyerek Kâ'be'ye gelenlere sakın saygısızlık etmeyin. İhramdan çıktığınızda (isterseniz) avlanın. Sizi Mescid-i Haram'dan alıkoydular diye birtakımlarına beslediğiniz kin, sakın ha sizi, haddi aşmaya sürüklemesin. İyilik ve takva (Allah ' a karşı gelmekten sakınma) üzere yardımlaşın.

---

[764] Ebu Davud, hd, 4541, diyat; Tirrmizi, hd, 1387, diyat; Buluğul meram min edilletil ahkâm, sh, 390, hd, 1208; Sübülüs Selam, c, 3, sh, 387.

[765] Tirmizi, c, 4, sh, 21, bab, 13, hd, 1406, diyat.

[766] Nesai, c, 8, sh, 38.

[767] Kifayetul Ağyar, c, 2, sh, 103.

[768] Hacc suresi: 22/25.

[769] Bakara suresi: 2/217.

Ama günah ve düşmanlık üzere yardımlaşmayın. Allah'a karşı gelmekten sakının. Çünkü Allah'ın cezası çok şiddetlidir. [770]

Hz. Osman (ra) Haremi şerifte bir kadını öldüren kişiye tam diyet ve birde diyetin üçte birini ekleyerek hüküm verdi. [771]

Abdullah b. Abbas (ra)'den, dediki haram aylarda işlenen cinayetin diyetine (yani onikibin dirheme) dörtbin dirhem daha artırılır, buyurdu. [772] (Yani onikibin dirhem, onlatıbin dirhem olur)

(1753) Haremi Şerif Veya Harem Bölgesinde Adam Öldürenin Diyeti, Ağır Diyettir

Haremi şerif sınırlarında işlenen cinayetler Ka'be'nin hürmetini ihlal eder. Halbuki burada emniyeti gözetilerek. Yüce Allah şöyle buyurmaktadır.

22/25. Kâfirlere, insanları, Allah'ın yolundan ve gerek Mekke yerlilerinin gerekse dışardan gelen herkesin ziyaretine eşitçe açtığımız Mescidi Haram'a (Kâ'be'ye) girmekten alıkoyanlara gelince kim orada zalimce bir tutum takınarak Allah'ın emirlerini çiğnerse kendisine acıklı bir azap tattırırız. [773]

Hz. Ömer dediki, Her kimki, Haremi şerif bölgesinin sınırları içinde veyahutta kendisine nikahı düşmeyen birisini (mesela babasını, annesini, kızını, kızkardeşini, teyzesini, halasını veya bunlardan birisinin öldürmesi gibi) veya (savaşılması) haram olan aylarda birisini öldürürse ona (hafif) diyet (yani bin dinar veya onikibin dirhem) vardır ve birde sülüs (yani zikredilen diyetin miktarının üçte birini eklemesi) lazımdır. (Yukarıda verdiğimiz rakamın tamamını öder). [774]

Hz. Osman (ra) Haremi şerifte bir kadını öldüren kişiye tam diyet ve birde diyetin üçte birini ekleyerek hüküm verdi. [775]

(1754) Haram Aylarda Adam Öldürenin Diyeti, Ağır Diyettir

Yüce Rabbimiz haram ayların hürmetinin ehemmiyetini gözeterek, şöyle buyurmaktadır:

2/217. Sana yasak aydan, bu ayda savaşmaktan sorarlar. De ki; «O ayda savaşmak, büyük bir günahtır. Fakat insanları Allah yolundan alıkoymak, Allah'ı ve Mescid- i Haram'ın saygınlığını inkâr etmek, buranın halkını yurtlarından çıkarmak da Allah katında büyük günahtır. Fitne (kargaşa) çıkarmak ise adam öldürmekten de büyük bir günahtır. [776]

5/2. Ey iman edenler! Allah'ın (koyduğu din) nişanelerine, haram aya, hac kurbanına, (bu kurbanlıklara takılı) gerdanlıklara ve de Rab'lerinden bol nimet ve hoşnutluk isteyerek Kâ'be'ye gelenlere sakın saygısızlık etmeyin. İhramdan çıktığınızda (isterseniz) avlanın. Sizi Mescid-i Haram'dan alıkoydular diye birtakımlarına beslediğiniz kin, sakın ha sizi, haddi aşmaya sürüklemesin. İyilik ve takva (Allah ' a karşı gelmekten sakınma) üzere yardımlaşın.

[770] Maide suresi: 5/2.
[771] Beyhaki es-Sünenül Kübra, c, 12, sh, 118, hd, 16569.
[772] Beyhaki es-Sünenül Kübra, c, 12, sh, 118, hd, 16572, diyat.
[773] Hacc suresi: 22/25.
[774] Kifayetul Ağyar, c, 2, sh, 103.
[775] Beyhaki es-Sünenül Kübra, c, 12, sh, 118, hd, 16569.
[776] Bakara suresi: 2/217.

Ama günah ve düşmanlık üzere yardımlaşmayın. Allah'a karşı gelmekten sakının. Çünkü Allah'ın cezası çok şiddetlidir. [777]

Hz. Ömer dediki, Her kimki, Haremi şerif bölgesinin sınırları içinde veyahutta kendisine nikahı düşmeyen birisini (mesela babasını, annesini, kızını, kızkardeşini, teyzesini, halasını veya bunlardan birisinin öldürmesi gibi) veya (savaşılması) haram olan aylarda birisini öldürürse ona (hafif) diyet (yani bin dinar veya onikibin dirhem) vardır ve birde sülüs (yani zikredilen diyetin miktarının üçte birini eklemesi) lazımdır. (Yukarıda verdiğimiz rakamın tamamını öder). [778]

Abdullah b. Abbas (ra)'den, dediki haram aylarda işlenen cinayetin diyetine (yani onikibin dirheme) dörtbin dirhem daha artırılır, buyurdu. [779] (Yani onikibin dirhem, onlatıbin dirhem olur)

(1755) Yakınını Öldüren Birisine Ağır Diyet Gerekir

Peygamber (s.a.v) şöyle buyurdu; Her kim bir yakını öldürmüş ise o kişi iki görüşten birini seçmek zorundadır. Ya affeder veya (kısas olarak katili) öldürür. [780]

Başka bir rivayette ise şöyledir, Peygamber (s.a.v) şöyle buyurdu; Yakını öldüren ya kısas olarak katili öldürür veya diyet alır. [781]

Hz. Ömer dediki, Her kimki, Haremi şerif bölgesinin sınırları içinde veyahutta kendisine nikahı düşmeyen birisini (mesela babasını, annesini, kızını, kızkardeşini, teyzesini, halasını veya bunlardan birisinin öldürmesi gibi) veya (savaşılması) haram olan aylarda birisini öldürürse ona (hafif) diyet (yani bin dinar veya onikibin dirhem) vardır ve birde sülüs (yani zikredilen diyetin miktarının üçte birini eklemesi) lazımdır. (Yukarıda verdiğimiz rakamın tamamını öder). [782]

(1756) Kadının Diyetinin Delilleri

Kadının diyeti erkeğin diyetinin yarısıdır. Bunun delilleri ise şöyledir.

Muaz b. cebel (ra)'den, Peygamber (s.a.v) şöyle buyurdu; Kadının diyeti erkeğin diyetinin yarısıdır. [783]

Mekhul Ata'dan (ra) rivayet ettiği bir hadisi şerifte. Hz. Ömer kadının diyetini develerle elli deve ile, dinarla beşyüz dinar, dirhemle altıbin dirhem kıymetlendirerek hüküm verdi. [784]
Başka bir hadiste ise şöyledir,

Hz. Ömer (ra), Hz. Ali (ra), İbni Mes'ud ve Zeyd b. Sabit (ra)'den, rivayet edilmiştir. Onlar kadının diyeti hususunda, onun diyeti erkeğin diyetinin yarısı kadardır, derler. Ve onlara kimse hiç kimsenin karşı görüş belirtiği de nakledilmemiştir. Böylece icma olmaktadır. Ayrıca kadının mirasta ve şahitlikte erkeğin yarısı kabul edildiği bilinmektedir. [785]

---

[777] Maide suresi: 5/2.
[778] Kifayetul Ağyar, c, 2, sh, 103.
[779] Beyhaki es-Sünenül Kübra, c, 12, sh, 118, hd, 16572, diyat.
[780] Tirmizi, c, 4, sh, 21, bab, 13, hd, 1406, diyat.
[781] Nesai, c, 8, sh, 38.
[782] Kifayetul Ağyar, c, 2, sh, 103.
[783] Beyhaki es-Sünenül Kübra, c, 12, sh, 166, hd, 16759, diyat.
[784] Beyhaki es-Sünenül Kübra, c, 12, sh, 166, hd, 16760, diyat.
[785] Fıkhus Sünne, tercümesi c, 4, sh, 399.

Bu delillerden anlaşılan kadının diyeti erkeğin yarısıdır. Ancak eğer kadın Haremi şerif veya harem civarında öldürüldüyse, onun diyeti tam diyet ve ayrıca diyetin üçte biri eklenerek ödenir, bunun delili ise şu hadisi şeriftir.

Hz. Osman (ra) Haremi şerifte bir kadını öldüren kişiye tam diyet ve birde diyetin üçte birini ekleyerek hüküm verdi. [786]

(1757) Ehli Kitabın Diyetinin Delilleri

Yahudi ve Hristiyanın diyeti ise Müslümanın diyetinin üçte biridir. Bunun delilleri ise şöyledir:

Amr b. Şuayb (ra)'den. Şüphesiz ki her hangi bir Müslümanın ehli kitaptan birini öldürürse dörtbin dirhem vermesini farz kılmıştır. [787] Başka bir rivayette ise şöyledir,

Hz. Ömer (ra) ve Hz. Osman, ehli kitabın (Yahudi ve Hristiyanın) diyetleri, Müslümanın üçte biri olduğuna hükmetmişlerdir. [788] Başka bir hadiste ise şöyledir,

Ebu Hureyre (ra), Peygamber (s.a.v) şöyle buyurduğunu rivayet etti; İyi bilinki Allah ve Resûlunun ahdu emanında bulunan muahedeli bir nefsi (kişiyi) öldürürse, muhakkak surette Allah'ın ahdini bozmuş olur. Ve o kimse cennetin kokusunu duyamaz. Oysa cennetin kokusu, yetmiş yıllık mesafeden duyulur. [789]

(1758) Mecusinin Diyetinin Delilleri

Mecusinin diyeti, Müslüman diyetinin onda birinin üçte ikisidir. Bunun delili ise,

Hz. Ömer (ra)'in şöyle dediği rivayetidir. Yahudi ve Hristiyanın diyeti, dörtbin dirhemdir. Mecusinin diyeti sekizyüz dirhemdir. İmamı Şafii derki. Hz. Ömer (ra) Mecusinin diyeti sekizyüz dirhem olduğunu hükmetmiştir. Buda Müslüman diyetinin 1/10'inin 2/3'si kadardır; zira Müslümanın diyeti onikibin dirhem takdir edilmiştir. [790]

Hz. Osman (ra)'ın, İbni Mes'ud (ra)'un da böyle hükmettikleri rivayet edilmiştir. Bu hüküm sahabiler arasındada yayılmıştı. Bu bakımda üzerinde icma hasıl olmuştur. [791]

(1759) Tam Diyeti Gerektiren Uzuvlarla İlgili Delilleri

Uzuvların diyeti tam bir diyettir. İki elin kesilmesi, iki ayağın kesilmesi, burnun kesilmesi, iki kulağın kesilmesi, iki gözün oyulması, kirpiklerin kesilmesi, iki dudağın kesilmesi, konuşmanın gitmesi, görmenin gitmesi, işitmenin gitmesi, koklama duyunu gitmesi, aklın gitmesi, erkeğin zekerinin kesilmesi, iki yumurtalık (taşak) kesilmesi, açık yaraların ve dişin diyeti ise beş devedir. Bunun delili şu hadisi şeriftir.

Ebu Bekr b. Muhammed b. Hazm, babasından o da dedesinden şöyle rivayet etmektedir. Resûlullah (sav) Yemen halkına bir mektup gönderdi. Mektupta şunlar yazılıydı. Kim sebebsiz yere birini öldürür, buda delil ile sabit olursa katile kısas uygulanır. Ancak maktulun velileri, kısastan vazgeçip diyete razı olurlarsa, adam öldürmenin diyeti yüz devedir, burun tamamen

---

[786] Beyhaki es-Sünenül Kübra, c, 12, sh, 118, hd, 16569.
[787] Beyhaki es-Sünenül Kübra, c, 12, sh, 178, hd, 16812, diyat
[788] Ebu Davud, 4542.
[789] Tirmizi, c, 4, sh, 20, bab, 11, hd, 1403, diyat.
[790] İmam Şafii; el-Umm, c, 6, sh, 136.
[791] Tekmiletu'l Mecmû, c, 17, sh, 375; Büyük Şafii Fıkhı Tercümesi, c, 4, sh, 138.

kesilirse, tam diyet ödenir, dilin kesilmesinde de tam diyet ödenmesi gerekir. İki dudağın kesilmesi durumunda da tam diyet ödenir. Yumurtalıklar içinde tam diyet ödenir. Tenasül uzvunun kesilmesi halinde de tam diyet ödenir, bilek kemiğin kırılmasında da tam diyet verilir. İki gözün kör edilmesi halinde de tam diyet ödenir. Bir ayak için yarım diyet, beyin zarına ulaşan yaralamada üçtebir diyet (verilir), kafayı veya karnı delen yaralamalarda üçte bir diyet verilmesi gerekir. Kemikleri yerinde oynatan yaralamalarda diyet onbeş devedir. Her dişin diyeti beş devedir, Kemiğe ulaşan yaralamalarda diyet beş devedir. [792] İbni Hibban sahih demiştir. [793]

(1760) Felç Gibi Menfaatı Olmayan Uzuvların Diyeti

Her menfaat vermeyen azaya diyetin hükmü vardır. Bunun delilleri ise şöyledir. Hz. Ömer (ra)'den, dediki: Felçli olan elin diyeti diyetş,in üçte biridir. [794]

Mesruk (ra)'den, dediki: Şaşı olan gözde hüküm vardır. Felçli elden hüküm vardır. Dilsizin dilinde hüküm vardır. [795]

Amr b. Şuayb (ra)'den, Peygamber (s.a.v) şöyle buyurdu; Felçli bir el kesildiği zaman onun diyeti, diyetin üçte biridir. [796]

(1761) Kölenin Diyetinin Delilleri

Kölenin diyeti onun değeridir. Kölenin bu diyetinde ihtilaf yoktur. [797] Köleyi veya cariyeyi öldürene o (köle ve cariyenin) kıymetini öder. Onun diyeti, onun kıymetidir. Çünkü o kıymette ulaşması sair mallara benzer ki (o malların benzerinin) kıymeti nisbetindedir. [798]

(1762) Köle Ceninin (Yavrunun) Diyetinin Delilleri

Köle ceninin (yavrunun) diyeti anasının diyetinin ondabiridir (1/10).

Ebu Hureyre (ra)'den, şöyle rivayet etti. Hz. Peygamber (s.a.v) Kadının cenini hakkında semeni (fiatı) diyet bedelinin (1/10)'nin, ondabirinin yarısına ulaşan erkek veya dişi bir köle üzerine hükmetti. [799] Başka bir hadiste ise şöyledir,

Ebu Hureyre (ra)'den, şöyle demiştir: Huzeyl kabilesinden iki kadın birbiriyle döğüşüp, bunların biri diğerine bir taş attı. Taş atan kadın, öteki kadını ve onun karnındaki cenini öldürdü. Akabinde Hz. Peygamber (s.a.v)'in huzurunda davalaştılar. Hz. Peygamber (s.a.v), ceninin diyetinin, tam diyet bedelinin ondabirinin (1/10) yarısına ulaşacak erkek veya dişi bir köle olduğuna hükmetti. Kadının diyeti de, caniye kadının asabesi (yani erkek akrabaları) üzerinedir, diye hükmetti. [800]

---

[792] Ebu Davud, 225, merasil; Nesai, c, 8, sh, 57, 60, kasame.
[793] Müsnedi Ahmed b. Hanbel, c, 8, sh, 180, 182, c, 2, sh, 217; Buluğul meram min edilletil ahkâm, sh, 389, hd, 1205; Neylul Evtar, c, 7, sh, 64.
[794] Beyhaki es-Sünenül Kübra, c, 12, sh, 172, diyat.
[795] Beyhaki es-Sünenül Kübra, c, 12, sh, 172, hd, 16787, diyat.
[796] Neylul Evtar, c, 7, sh, 70.
[797] Edilletu'r Radiye, sh, 319.
[798] Kifayetul Ağyar, c, 2, sh, 106.
[799] Buhari tercümesi ötüken, c, 15, sh, 6774, bab, 25, diyat.
[800] Buğari, bab, 25, diyat.

(1763) DOKUZUNCU KİTAP BİRİNCİ BÖLÜMÜN SORULARI VE CEVAPLARI

Diyetin Hükmü

Soru–11- Diyetler kaç kısım üzeredir?

Cevap–11- Diyet ağır ve hafif olmak üzere iki kısımdır.

Soru–12- Ağır diyet nasıl bir diyettir?

Cevap–12- Ağır diyete gelince (o diyet) yüz devedir. (O develerin) otuzu hıkkadır otuz cezaadır. Kırk devesi de hamile olup karnındaki yavrusu ile beraber.(Ağır diyetin hükmü budur).

Soru–13- Hafif diyet nasıl bir diyettir?

Cevap–13- Hafif diyete gelince (bu da yine yüz devedir birincisinde biraz faklıdır) develerin yirmi tanesi hıkkadır. Yirmisi cezaadır. Yirmi tanesi binti lebundur. Yirmi tanesi binti mehad dır. (Hafif diyetin hükmü budur).

Soru–14- Eğer bu diyette geçen develeri bulamazsa bu durumda nasıl bir şey diyet verilebilir?

Cevap–14- Eğer deveyi bulamazsa develerin kıymetini verir. Denilir ki bin dinar veya on iki bin dirheme nakleder onu verir.

Soru–15- Eğer ağır diyet ise dirhem veya dinarların ne kadar miktarın) üzerine belirtilir?

Cevap–15- Eğer ağır diyet ise (dirhem veya dinarların) üçte birinin (o belirlenen miktarın) üzerine artırılır.

Soru–16- Hata ile öldürmenin diyeti kaç yerde ağır diyet dönüşür?

Cevap–16- Hata ile (öldürmenin diyeti) üç yerde ağır diyet(olur).

(1) Ne zaman ki haremi şerifte öldürürse.
(2) Veya haram aylarda öldürürse.
(3) Veya yakın akrabası ve kendisine nikâhı düşmeyen (birisini) öldürürse. (Bu üç yerde ağır diyet ödemek zorundadır)

Soru–17- Kadının diyeti erkeğin diyetinin aynısı mıdır?

Cevap–17- Hayır. Kadının diyeti erkeğin diyetinin yarısıdır.

Soru–18- Yahudi ve Hıristiyan'ın diyeti ne kadardır?

Cevap–18- Yahudi ve Hıristiyan'ın diyeti ise Müslüman'ın üçte birisidir.

Soru–19- Mecusi'nin diyeti ne kadardır?

Cevap–19- Mecusi'nin diyetine gelince Müslüman'ın diyetinin onda birinin üçte ikisidir.

Uzuvların diyeti tam bir diyettir.(On beş tanedir).

Soru–20- Uzuvların diyeti tam bir diyet midir? Bu diyetler kaç tanedir.

Cevap–20- Uzuvların diyeti tam bir diyettir.(On beş tanedir).

(1) İki elin kesilmesi ile (tam diyet gerekir).
(2) İki ayağın kesilmesi ile.
(3) Burnun kesilmesi ile.
(4) İki kulağın kesilmesi ile.
(5) İki gözün oyulması ile.
(6) Kaşların ve Kirpiklerin kesilmesi ile.
(7) Dilin kesilmesi ile.
(8) İki dudağın kesilmesi ile.
(9) Konuşmanın gitmesiyle.
(10) Görmenin gitmesiyle.

(11) Koklama (duyusunun) gitmesi ile.
(12) Aklın gitmesi ile.
(13) Erkeğin zekerinin kesilmesi ile.
(14) İki yumurtalıkların gitmesi ile.
(15) Açık yaraların ve dişin diyeti ise beş devedir. Her menfaat vermeyen bir azada diyetin hükmü vardır.(Yani ona karşılık diyet verilir)

Soru–21- Kölenin diyeti ne kadardır? .Köle ceninin(yavrunun) diyeti ne kadardır?

Cevap–21- Kölenin diyeti onun değeridir. Köle ceninin(yavrunun) diyeti anasının diyetinin onda biridir.

خِتَامُهُ مِسْكٌ وَفِي ذَلِكَ فَلْيَتَنَافَسِ الْمُتَنَافِسُونَ (المطففين)26

«Onun sonu misktir. Bunda imrenecekler imrensin.» Mutaffifin –26.

(1764) DOKUZUNCU KİTAP BÖLÜMÜN ARAPÇA METNİ

[2 فصل] وَإِذَا اقْتَرَنَ بِدَعْوَى الدَّمِ لَوْثٌ يَقَعُ بِهِ فِي النَّفْسِ صِدْقُ الْمُدَّعِي حَلَفَ الْمُدَّعِي خَمْسِينَ يَمِينًا وَاسْتَحَقَ الدِّيَةَ وَإِنْ لَمْ يَكُنْ هُنَاكَ لَوْثٌ فَالْيَمِينُ عَلَى الْمُدَّعِي عَلَيْهِ وَعَلَى قَاتِلِ نَفْسِ الْمُحَرَّمَةِ كَفَّارَةٌ عِتْقُ رَقَبَةٍ مُؤْمِنَةٍ سَلِيمَةٍ مِنَ الْعُيُوبِ الْمُضِرَّةِ فَإِنْ لَمْ يَجِدْ فَصِيَامُ شَهْرَيْنِ مُتَتَابِعَيْنِ.

(1765) DOKUZUNCU KİTAP İKİNCİ BÖLÜMÜN KELİME MANASI

[2 فصل] وَإِذَا اقْتَرَنَ بِدَعْوَى الدَّمِ لَوْثٌ يَقَعُ بِهِ فِي النَّفْسِ صِدْقُ الْمُدَّعِي حَلَفَ

Yemin etti, İddia eden, Doğrulamak, Kendisinde, Onunla, Vaki olur, Delil, Kan, Dava ile, Beraber, Ne zaman ki, Fasıl, İki-nci

الْمُدَّعِي خَمْسِينَ يَمِينًا وَاسْتَحَقَ الدِّيَةَ وَإِنْ لَمْ يَكُنْ هُنَاكَ لَوْثٌ فَالْيَمِينُ عَلَى الْمُدَّعِي

İddia edenin, Üzerine, Yemin, Delil, Burada, Olmazsa, Eğer, Diyet, Mustahak olur, Yemin, Elli, İddia eden

عَلَيْهِ وَعَلَى قَاتِلِ نَفْسِ الْمُحَرَّمَةِ كَفَّارَةٌ عِتْقُ رَقَبَةٍ مُؤْمِنَةٍ سَلِيمَةٍ مِنَ الْعُيُوبِ الْمُضِرَّةِ

n Üzerine

Zararlı Ayıplardan Sağlam Mü'min Bir köle Azat etmek Kefaret Haram olan Nefs Öldüren Üzerine

فَإِنْ لَمْ يَجِدْ فَصِيَامُ شَهْرَيْنِ مُتَتَابِعَيْنِ.

Peş peşe İki ay Oruç tutar Bulamazsa Eğer

(1766) DOKUZUNCU KİTAP İKİNCİ BÖLÜMÜN TOPLU MANASI

(1767) Kan Davalarda Yeminin Hükmü

Eğer karışık bir kan davası delili ile beraber vaki olursa (o kişinin) kendisini doğrulaması için elli defa yemin eder, ve diyeti almaya hak kazanır. Eğer delil (teşekkül edecek bir şeyi) bulamazsa yemin davalıya düşer. (Yani o kişi elli defa yemin eder)

(1768) Öldürülmesi Haram Olan Birinin Öldürdüğünün Kefareti

Öldürülmesi haram olan birinin (hatadan dolayı öldürmesinin) kefareti(iki şeydir)

(1) Ayıplardan kusurlardan beri olan mü'min bir köleyi azadetmek.

(2) Eğer (köleyi) bulacak imkanı yoksa iki ay peşpeşe oruç tutmak.

(1769) DOKUZUNCU KİTAP İKİNCİ BÖLÜMÜN DELİLLERİ

(1770) Kan Davalarda Yeminin Delilleri

Peygamber (s.a.v) şöyle buyurdu; Beyyine (delil getirme) iddia edene, yemin de inkâr edene düşer. [801] Başka bir hadiste ise şöyledir,

Abdullah b. Abbas (ra)'den, Peygamber (s.a.v) şöyle buyurdu; Eğer insanlara (delilsiz, şahitsiz) yalnız davaları ile (iddia etmeleriyle) hakları olsaydı, bir takım insanlar diğerlerinin kanlarına ve mallarına (sahip çıkmak için) muhakkak davaya kalkışırlardı. Lakin yeminde müddea aleyhe (aleyhine dava edilene) düşer. [802] Başka bir hadiste ise şöyledir,

Eş'as b. Kays, şöyle anlatıyor: Benimle bir kişi arasında Yemen'de münakaşalı bir arazi vardı. Ben o kişiyi Resûlullah (sav)'a dava ettim. Resûlullah (sav) bana şöyle dedi. Bir delilin var mı? Hayır (dedim) öyleyse ona yemin teklif et (ondan yemin etmesini iste) Ey Allah'ın Resulü! (bu durumda) yalan yere yemin eder. Her kim yalan yere bir yemin eder, kendisi

801 Buhari, 4277; Büyük Şafii Fıkhı Tercümesi, c, 4, sh, 141.
802 Müslim, 1171.

yemininde yalancı olduğu halde bu yeminle bir Müslümanın malını alırsa Allah'ın gazabına uğramış olarak, Allah'a kavuşur. [803]

Başka bir rivayette ise şöyledir, Sana iki şahit gerekir veya yemin eder, şeklindedir. Başka bir rivayette ise şöyledir, İki şahidin veya delilin var mıdır? Diye sormuştur. [804]

(1771) Yemin Ettiğinde Diyeti Hak Kazanmaya Dair Deliller

Sehl b. Ebi Hamse ile Râfi b. Hadic (ra)'in rivayet ettikleri şu hadistir. Muhayyısa b. Mes'ud, Abdullah b. Sehl (bir hurma mevsimi) Bu iki yoldaş Hayber'e gitmişlerdi. Bu iki yoldaş Hayber'e vardıklarında hurmalıklarındaki işlerine ayrıldılar. Akabinde Abdullah b. Sehl öldürüldü. Bu katil vakasında, Yahudileri itham ettiler. Nihayet öldürülen Abdullah b. Sehl'in kardeşi Abdurrahman b. Sehl ve onun amcasının oğulları, Huveyyısa ve Muhayyısa beraberce, Peygamber (s.a.v)'e geldiler. Abdurrahman gelenlerin en küçüğü olduğu halde, kardeşinin öldürülmesi hakkında konuşmaya başladı. Fakat Resûlullah (sav) ilk sözü yaşlı olana bırak veya önce en büyük olan başlasın, ihtarında bulundu. Bu sefer Huveyyısa ile Muhayyısa, arkadaşlarının öldürülmesi hakkında konuştular. Resûlullah (sav) şöyle dedi. Sizden elli kişi Hayber Yahudilerinden bir kimsenin katil olduğuna yemin etmeyi ve o şahsın tamamıyla size teslim edilmesini ister mi? yanında bulunmadığımız ve şahit olmadığımız bir kimse üzerine nasıl yemin ederiz? Öyleyse Yahudiler kendilerinden elli kişinin yemini ile sizin cinayet isnadınızdan beraat eder. Onların, Yahudilerin yemin etmesine razı olamayınca, Resûlullah (sav) öldürülen kişinin kanını batıl ve heder kılmayı istemedi de zekât develerinden yüz tanesini onun diyeti olmak üzere verdi. [805] Hadis Muttefekun aleyhtir. Yani Hadiste ittifak vardır. [806]

(1772) Kasıtsız Bir Şekilde Adam Öldürmenin Kefaretinin Delilleri

4/92. Bir müminin diğer bir mümini öldürmesi düşünülemez. Bu ancak yanlışlıkla olabilir. Kim yanlışlıkla bir mümini öldürürse mümin bir köle azad etmesi ve ölünün ailesine diyet ödemesi gerekir. Eğer ölenin ailesi diyeti bağışlarsa bu gereklilik ortadan kalkar. Eğer ölü size düşman bir kavme mensub bir mümin ise o zaman mümin bir köle azad etmek gerekir. Eğer anlaşmalı olduğunuz kavimden ise ailesine fidye ödemek ve mümin bir köle azad etmek gerekir. Bunları bulamayan kimse Allah'ın tevbesini kabul etmesi için aralıksız bir ay oruç tutar. Hiç şüphesiz Allah herşeyi bilir ve hikmet sahibidir. [807] Başka bir ayette ise şöyledir,

Vasile b. Eska şöyle rivayet eder: Hakkında katl (öldürme) nedeniyle ateşin vacip olduğu bir arkadaşımız için. Hz. Peygamber (s.a.v)'in yanına gittik. Bize bir köle azad edin. Allah (cc)'da onun (kölenin) her bir uzvu için ateşten, onun bir uzvunu azad eder, buyurdu. [808] Hakim sahih olduğunu söylemiştir.

Bu hadis kasden adam öldürmede kefaretin vacip olduğuna delalet eder. Çünkü, şu ayettende anlaşılacağı gibi, kasden öldürmediği takdirde katil üzerine ateş vacip olmaz. [809]

4/93. Kim bir mümini bile bile öldürürse onun cezası içinde ebedi olarak kalmak üzere

---

[803] Müslim, 138.
[804] Büyük Şafii Fıkhı Tercümesi, c, 4, sh, 142.
[805] Buğari, babu kasame, kitabud diyat; Müslim, babu kasame, hd, 1669; Buluğul meram min edilletil ahkâm, sh, 394, hd, 1217.
[806] Sübülüs Selam, c, 3, sh, 395.
[807] Nisa Süresi: 4/92.
[808] Ebu Davud, hd, 3864.
[809] Büyük Şafii Fıkhı Tercümesi, c, 4, sh, 145.

Cehennemdir. Allah ona gazap etmiş, lanet yağdırmış ve kendisi için büyük azap hazırlamıştır.[810]

(1773) DOKUZUNCU KİTAP İKİNCİ BÖLÜMÜN SORULARI VE CEVAPLARI

Kan Davalarda Yeminin Hükmü

Soru-22- Ne zaman ki karışık bir kan davası delili ile beraber vaki olursa o kişinin kendisini doğrulaması için ne yaparsa diyeti almaya hak kazanır. Eğer bu davacı olan kişi delil teşekkül edecek bir şeyi bulursa bu durumda olan kişi ne yapar?

Cevap-22- Ne zaman ki karışık bir kan davası delili ile beraber vaki olursa (o kişinin)kendisini doğrulaması için elli defa yemin eder, ve diyeti almaya hak kazanır. Eğer delil (teşekkül edecek bir şeyi) bulamazsa yemin davalıya düşer. (Yani elli defa davalı olan kişi yemin eder).

Soru-23- Öldürülmesi haram olan birinin hatadan dolayı öldürmesinin kefareti kaç şey ile olur?

Cevap-23- Öldürülmesi haram olan birinin (hatadan dolayı öldürmesinin) kefareti(iki şeydir).

(1) Ayıplardan kusurlardan beri olan mü'min bir köleyi azadetmek.
(2) Eğer onu(o köleyi) bulacak imkanı yoksa iki ay peş peşe oruç tutmak.

خِتَامُهُ مِسْكٌ وَفِي ذَلِكَ فَلْيَتَنَافَسِ الْمُتَنَافِسُونَ (المطففين)26

«Onun sonu misktir. Bunda imrenecekler imrensin.» Mutaffifin –26.

[810] Nisa Süresi: 4/93.

ONUNCU KİTAP

HADDLER (CEZALAR) KİTABI

1774) ONUNCU KİTABIN ARAPÇA METNİ

[10 كتاب] احكام [الحدود]

وَالزَّانِ عَلَى ضَرْبَيْنِ مُحْصَنٍ وَغَيْرِ مُحْصَنٍ فَالْمُحْصَنُ حَدُّهُ الرَّجْمُ وَغَيْرُ مُحْصَنٍ مِائَةُ جَلْدَةٍ وَتَغْرِيبُ عَامٍ إِلَى مَسَافَةِ الْقَصْرِ وَشَرَائِطُ الْإِحْصَانِ أَرْبَعٌ الْبُلُوغُ وَالْعَقْلُ وَالْحُرِّيَّةُ وَوُجُودُ الْوَطْءِ فِي نِكَاحٍ صَحِيحٌ وَالْعَبْدُ وَالْأَمَةُ حَدُّهُمَا نِصْفُ حَدِّ الْحُرِّ وَحُكْمُ اللِّوَاطِ وَإِتْيَانِ الْبَهَائِمِ كَحُكْمِ الزِّنَا وَ مَنْ وَطِئَ فِيمَا دُونَ الْفَرْجِ عُزِّرَ وَلَايَبْلُغُ بِالتَّعْزِيرِ أَدْنَى الْحُدُودِ.

1775) ONUNCU KİTABIN KELİME MANASI

[10 كتاب] احكام [الحدود]

وَالزَّانِ عَلَى ضَرْبَيْنِ مُحْصَنٍ وَغَيْرِ مُحْصَنٍ فَالْمُحْصَنُ حَدُّهُ الرَّجْمُ وَغَيْرُ مُحْصَنٍ مِائَةُ

Zina
Üzerine
İki kısım
Evlenmiş
Evlenmemiş
Evlenmişe gelince
Onun haddi
Recm etmek
Evlenme-miş ise
Yüz

جَلْدَةٍ وَتَغْرِيبُ عَامٍ إِلَى مَسَافَةِ الْقَصْرِ وَشَرَائِطُ الْإِحْصَانِ أَرْبَعٌ الْبُلُوغُ وَالْعَقْلُ

Derisine vurmak
Garip eder
Bir sene
Kadar
Mesafe-ye
Kasır konak
Şart-lar-ı
Evlenmişin
Dört-tür
Baliğ olmak
Akıllı olmak

وَالْحُرِّيَّةُ وَوُجُودُ الْوَطْءِ فِي نِكَاحٍ صَحِيحٌ وَالْعَبْدُ وَالْأَمَةُ حَدُّهُمَا نِصْفُ حَدِّ الْحُرِّ

Hür olmak
Bulunma-sı
Cinsi mü-nasebet
Nikahta
Sahih
Köle
Cariye
Haddi
O ikisinin
Yarısı
Hadd ceza
Hür-ün

وَحُكْمُ اللِّوَاطِ وَإِتْيَانِ الْبَهَائِمِ كَحُكْمِ الزِّنَا وَ مَنْ وَطِئَ فِيمَا دُونَ الْفَرْجِ عُزِّرَ وَلَايَبْلُغُ

Temas etmek

Ulaşamaz Tazir edilir Ferc-in Dışında O şey ki Cima etti Her kim Zina-nın Hükmü gibidir Hayvanlar-la Livata Hükmü

بِالتَّعْزِيرِ أَدْنَى الْحُدُودِ.

Hadd olunur En azı Tazir ile

1776) ONUNCU KİTABIN TOPLU MANASI

1776) Hadler (Cezalar)
1777) Evlenmiş Veya Evlenmemiş Olan Kadınların Hadleri (Cezaları)
(1778) Zinanın Kısımları

Zina iki kısımdır (birincisi) evlenmiş (olan kadın, ikincisi) evlenmemiş (olan kadının zinası).

(1779) Evli Kadının Ve Erkeğin Zina Haddi (Cezası)

(1) Evlenmiş olan (kadın ve erkeğe) gelince, onun haddi (cezası) recm[811]dir.

(1780) Bekar Kadının Ve Erkeğin Zina Haddi (Cezası)

(2) Evlenmemiş (bekar olan kadın ve erkeğe) gelince, onun haddi de yüz (sopa veya kırbaçla) vücuduna vurmak. (Ayrıca) Bir sene de bir konak mesafesinde olan bir yere sürgün edilip (garip bırakılır).

(1781) Evli Kadına Ve Erkeğe Zina Haddi (Cezası) Uygulamanın Şartları

Evlenmiş olan (kadın ve erkeğe hadd cezası uygulanması için gereken) şartlar dört tanedir.

(1) Baliğ olmak.
(2) Akıllı olmak.
(3) Hür olmak.
(4) Sahih bir nikah ile cinsi münasebette bulunmuş olmak.

(1782) Köle Ve Cariyenin Hadleri (Cezaları)

Köle ve cariyenin haddi hür (olan kadının) yarısı(kadar)

(1783) Erkeğin Erkekle, Hayvanlarla Münasebette Bulunmanın Haddi (Cezası)

---

[811] Recm: Zina yapan kadın ve erkeğe, zina yaptıklarından ötürü, İslam devleti tarafından verilen ölüm cezasıdır. Halkın tamamı toplanıp zanileri taşlayarak öldürülme fiiline recm denir.

Livata[812] ve hayvanlarla cinsel ilişkide bulunmakta zina[813] gibidir.

(1784) Fercin Dışında Cinsi Münasebette Bulunmanın Haddi (Cezası)

Her kim ki fercin dışında cinsi münasebette bulunursa (bunun cezası o fiili yapan kişi) tazir[814] edilir. Haddin en azı tazire ulaşmaz [815] (tazir edilmez) haddedilir.

(1785) ONUNCU KİTABIN DELİLLERİ

(1786) Hadlerin (Cezaların) Delilleri
(1787) Zina Haddinin Delilleri

Kur'an Kerim'de ki deliller ise şöyledir,

176/32. Zinaya yaklaşmayın. Zira o, bir hayâsızlıktır ve çok kötü bir yoldur. [816]

25/68. Onlar, Allah ile beraber başka bir ilâha kulluk etmeyen, haksız yere, Allah ' ın haram kıldığı cana kıymayan ve zina etmeyen kimselerdir. Kim bunları yaparsa ağır azaba uğrar. [817]

4/15. Zina suçu işleyen kadınlarınızın aleyhinde dört kişinin şahitliklerine başvurunuz. Eğer dört kişi aleyhte şahitlik ederse o kadınları, ölünceye kadar ya da Allah kendileri hakkında başka bir yol gösterinceye kadar evlerinizden dışarı salmayınız. [818]

(1788) Evli Olan Kişinin Zina Cezasının Delilleri

Kur'an Kerim'de ki deliller ise şöyledir,

4/15. Zina suçu işleyen kadınlarınızın aleyhinde dört kişinin şahitliklerine başvurunuz. Eğer dört kişi aleyhte şahitlik ederse o kadınları, ölünceye kadar ya da Allah kendileri hakkında başka bir yol gösterinceye kadar evlerinizden dışarı salmayınız. [819]

Hadisteki deliller ise şöyledir:

Abdullah b. Abbas (ra)'den, şöyle rivayet ediyor: Hz. Ömer b. Hattab, Resûlullah (sav)'in minberi üzerine çıkmış halde iken şöyle dedi: Hiç şüphe yok ki Allah (cc) Muhammed (sav)'i hak olarak gönderdi ve ona kitabı indirdi: Ona indirilen bu kitabın içinde recm ayetide vardı. Biz bu ayeti okuduk ezberledik ve onu anlayıp belledik ve Resûlullah (sav) recmetti, bizde ondan sonra recmettik. Böyle olduğu halde insanlara zaman uzayıpta onlardan birinin! Biz Allah'ın kitabında recmi bulamıyoruz demesi ve böylece Allah'ın indirmiş olduğu bir farizayı terk suretiyle delâlete gitmelerinden korkarım. Hiç şüphesizki Allah'ın kitabında evli erkek ve kadınlardan olupta zina eden zinasına beyyine (delil şahit) bulunan, yahut gebelik ve itiraf bulunmasıyla zinası sabit görünen kimse üzerine recm bir haktır. [820]

---

[812] Livata: Erkeğin erkeğe bir birlerine arkadan temas etmesi. Böyle bir fiil için Lut (a.s)'ın kavmi bundan dolayı helak olup yok olmuşlardır.

[813] Zina cezası nasıl ise livata ve hayvanlarla yapılan temasın cezası da recm etmektir.

[814] Halkın bulunduğu yerde rezil rüsva edilir. Mesela utanmadın mı? Rezil adam Allah'tan korkmadın mı? O ceza İslam hâkiminin takdirine kalmış isterse kırbaçlar.

[815] Haddin en azı ise eğer köle ise yirmi kırbaç vurulur. Eğer hür ise kırk kırbaç vurulur.

[816] İsra suresi: 17/32.

[817] Furkan suresi: 25/68.

[818] Nisa Süresi: 4/15.

[819] Nisa Süresi: 4/15.

[820] Buhari tercümesi ötüken, c, 14, sh, 6680, bab, 15, muharibin; Müslim, 1691.

Sufyan b. Uyeyne: Ben bunu böylece ezberledim: Ömer:

-Dikkat edin! Resûlullah (sav) rem etmiştir. O'ndan sonra bizde rem yaptık, dedi demiştir. [821]

Tilaveti (yani okunması) neshedilen ayet şudur: Hz.Ömer (ra)'in "Allah'ın indirmiş olduğu bir fariza" dediği: **{Evli bir erkek ile evli bir kadın zinâ ederlerse, onları, Allah'ın cezası olarak, recm edin. Allah azizdir, hakimdir}** kelamıdır. [822] Bu keyfiyet Hz. Ömerin rivayetine dayanmaktadır. Bu lafzın okunması nesholunup hükmü ibkaa olunmuştur. (Yani okunması kaldırılan, ama hükmü ise baki, yani daimi kalandır). Bu lafza ait hadisler Ebu Davud, İbni Mace, Ahmed b. Hanbel ve Malik ibn Enes'in hadis mecmualarında mevcuddur.[823] Buhari tercümesinin dipnotudur.

Bu recm cezası Tevratta'da sabittir. İşte delili ise şu hadisi şeriftir. Abdullah b. Ömer: şöyle demiştir: Resûlullah (sav)'a bir Yahudi erkeği ile bir Yahudi kadını getirildi. Bunlar birbirleriyle çirkin bir iş (yani zina fiili) meydana getirmişlerdi. Resûlullah (sav) Yahudilere: Sizler kitabınız Tevratta zina edenler için ne cezası buluyorsunuz? Diye sordu: Onlar Alimlerimiz, zina edenin yüzünü kömürle karartma ve bir eşek üzerine (yüzlerini birbirine) ters bindirme bid'atını çıkardılar, diye cevap verdiler. Abdullah b. Selam (daha önce Yahudi bilgini ve Alimi idi sonra Müslüman oldu): Ya Resûlullah (sav)! Onlara Tevrat'ı getirmelerini emret! Dedi. Tevrat getirildi. Yahudilerden biri elini recm ayeti üzerine koydu da öncesini ve sonrasını okumaya başladı. Abdullah b. Selam ona: Elini kaldır! Dedi. Birde baktılarki recm ayeti, elinin altındadır. Bunun üzerine Resûlullah (sav) zina eden o iki kimsenin recm edilmesini emretti, onlar da recm olundular. Abdullah b. Ömer (ra) bu zina eden iki kişi mescidin yanında düz taşlarla döşenip kaplanmış Belat denilen yerde recm olundular. Bir erkek Yahudi'nin kadını taşlardan korunmak üzerine kapandığını gördüm, demiştir. [824]

(1789) Evlenmemiş Bekar Olanın Zina Cezasının Delilleri

Ubade b. Samit (ra)'den: rivayet olunduğuna göre: Peygamber (s.a.v) şöyle buyurdu; Benden alınız, benden alınız. Muhakkakki Allah zina eden kadınlar için bir yol tayin etmiştir. Evlenmiş olan ve evlenmemiş olanla zina ederse bunların her birine yüz değnek ve bir yıl sürgün cezası vardır. Evli veya dul olan, evli veya dul olanla zina ederse bunların her birine de yüz değnek ile taşlama cezası vardır. [825]

Ebu Hureyre (ra) ile Zeyd b. Halid el-Cüheyni'den şöyle rivayet edilmektedir. Bedevilerden bir kişi Resûlullah (sav)'a gelerek şöyle dedi. Ey Allah'ın Resulü! Allah aşkına senden benim için Allah'ın kitabı ile hükmetmeni istiyorum. Onun hasmı olan ve aynı zamanda ondan daha anlayışlı olan diğer şahısda şöyle dedi. Evet, aramızda Allah'ın kitabı ile hükmet ve konuşmak içinde bana izin ver. Peki konuş! Oğlum, hasmım olan, şu zatın yanında hizmetçi olarak bulunuyordu. Derken oğlum onun karısı ile zina etti. Bana da zinadan ötürü oğluma recm cezası lazım geldiği söylendi. Ben oğlum için yüz koyun bir cariye fidye verip oğlumu kurtardım. Müteakiben bu meseleyi ilim ehli olanlara sordum. Onlar, oğlunun cezası yüz değnek ile bir yıl sürgündür. Öteki adamın karısına da recm lazım gelir, dediler. Nefsim elinde olan (Allah'a) yemin ederim ki ben sizin aranızda muhakkak Allah'ın kitabı ile hükmedeceğim.

---

[821] Buhari tercümesi ötüken, c, 14, sh, 6681, bab, 15, muharibin.
[822] Buhari tercümesi ötüken, c, 14, sh, 6681, bab, 15, muharibin; Büyük Şafii Fıkhı Tercümesi, c, 4, sh, 150.
[823] Buhari tercümesi ötüken, c, 14, sh, 6681, bab, 15, muharibin.
[824] Buhari tercümesi ötüken, c, 14, sh, 6670, 6671, bab, 9, babu recmi filbelati.
[825] Müslim, 1690.

Cariye ile koyunlar tekrar sana iade olunacaktır. Oğlunada yüz değnek ile bir yıl insanlardan uzaklaştırma cezası verilecektir. Bundan sonra da Resûlullah (sav) şöyle emir verdi. Ey Uneys! Haydi, bu adamın karısının yanına git, eğer (zina ettiğini) itaraf ederse onu recm et. Uneys kadına gitti. O da zina ettiğini itiraf edince, onu recm etti. [826]

Hadisi şerifte görüldüğü gibi, zina eden erkeğin, bekar olması durumunda cezası, yüz değnek ve bir senede sürgüne göndermek sabit olmuştur.

Ayeti kerimede ise şöyledir.

24/2. Zina eden kadın ve zina eden erkekten her birine yüz sopa vurun; Allah'a ve ahiret gününe inanıyorsanız, Allah'ın dininde (hükümlerini uygularken) onlara acıyacağınız tutmasın. Müminlerden bir gurup da onlara uygulanan cezaya şahit olsun.[827]

Görüldüğü gibi her yapılan bir cürmün cezası mevcuttur. Fakat laik ve dinsiz bir toplumlarda bu cezanın uygulaması gericilik olur. Çünkü zina cezası uygulansa kadın tüccarların ticareti durur, namus pazarlayan deyyusların sermayeleri yok olur. Gayrı meşru metres hayatını yaşayanların, hayat akışları felce uğrar. İslamın meşru helal yol ile dört kadınla evlenemeyi çok gören deyyuslerin, kendileri gayri meşru yol ile üç, beş, on demeden o bacılarımızın namusunu pazarlayıp, ona buna satan, elbise değiştirir gibi, her gün beş on kızla veya kadınla metres hayatı yaşamayı ise meşru ve kendilerini eğlendirecek kadınları mübah görürler. Ve bu vahşet ve namussuzluğun adına da, medeniyet derler, o medenşiyetleri yerin dibine batsın.

Şimdi gelelim aklıselim bir insanın şöyle düşünmesi gerekmezmi? Bir kadın veya erkek meşru helal bir yol ile evlenmesi ve o erkeğin hanımı olması, çocuklarının eğiticisi olması, iffet ve namusu ile yalnız o koca ile yetinip, beraber bir temiz hayat yaşaması mı? Daha iyidir, yoksa affedersiniz sözüm ona hayvanların çifleşme zamanı geldiğinde, hangi hayvanın nesli hangisinde belli olmayan çok af buyurun bir ineğin birkaç boğa tarafından çiftleşmesi gibi, bir hayatın yaşaması mı? Daha iyidir.

Buna aklıselim olan bir insanın vereceği cevap, elbetteki bir kadının kocası ve kocasının hanımı, çocuğu belli olanın terbiyecisi daha iyidir ve daha mükemmel, iffetli ve namuslu bir hayat yoludur.

Diğer şık ise, deyyusluk, namus pazarlaması ve bunun tüccarlığını yapması, hayvani bir hayattan zerre miktarı farkı yoktur. Çünkü inanmış aklıselim olan bir Müslümanın hayat yaşantısı, Allah azimüşşanın gönderdiği peygamberi ve indirmiş olduğu ölmez bir anayasa, ilahi kitabı Kur'an'ı azimüşşanın çizdiği sınırlar içinde sınırlıdır. Ama diğer bir vahşet hayatı seçenlerin ise herhangi bir sınırla sınırlı değildir, dolayısıyla hayvanlarda hiçbir sınırla sınırlı değildir. Böylesi bir yaşantının hayat akışı hayvanvari bir hayattan ibarettir. Onun için Kur'an'ın hayata geçmesine, her zaman böylesi bir hayatı seçenler, mani olmuşlar ve en zalimane ve gaddarane bir şekilde onlara, zulüm ve hakarette bulunmuşlardır.

Fakat şu misali vermeden geçmeyeceğim. Hayvan, hayvan olduğu Allah (cc) onu herhangi fıtrat ve gaye üzerine yarattıysa o hayvan, fiilen onu uyguluyore ve zerre miktarı uygulmayı geri bırakmıyor. Mesela bir kısım hayvanlar vardırki yük taşımakla görevlidir, bir kısım hayvan vardırki çift sürmek gibi işlerde kullanılır. Bir kısım hayvan vardırki, etinden, sütünden, derisinden, yağından, peynirinden faydalanılır.

Şimdi dikkat! Buyurun, yük taşıyan bir hayvan, at, eşek, katır, deve, gibi bunlara binip veya yük yüklediğin zaman, ben seni kendime bindirmem, bana yük yükleme gibi, bir itirazda

---

[826] Buhari tercümesi ötüken, c, 14, sh, 6679, 6680, babu i'tirafi biz-zina, Kitabul. Muharibin; Müslim, 1690.
[827] Nur suresi: 24/2.

bulunmuyor, koşturşan koşuyor, dur desen duruyor, o hayvana küçük bir çocuk dahi binse veya sırtına bir şey yüklese o hayvan, hiç sıkılmaz çünkü o hayvan, Allah tarafından görevlendirildiği için, insanların emrine amade olmuş ve teslim olmuşlardır.

Bazen küçük bir çocuk, kocaman bir deveye ıhh deyip yatırıyor ve küçücük çocuğun isteğini yerine getiriyor ve bu küçüktür demiyor ve onu sırtına alarak o çocuğu istediği yere kadar götürüyor. Hâlbuki o hayvanın cüssesi çocuğa nisbetten daha büyüktür. Eğer o hayvan bu insanlara saldırırsa beş, on kişi onu tutup zapt edemez. Böylesi iri cüsseye sahip bir hayvanın nasıl insanların emrine amade olduğunun bir göstergesidir. Bir koşu hayvanı düşünün, büyük bir insan veya küçük bir çocuk o öküzün kulağından tutup onu boyunduruğun altına getirdiği zaman, bir bakarsınki, kendisi boyunduruğun altına girmiş, benim kulağımda büyük mü tuttu, küçük mü tuttu farkını gözetmeden, hemen o arzulanan emre itaat ediyor.

Bunun aksini düşünün, eğer birisi bir adamın kulağında tutarsa o adamın nasıl öfkelendiğini, diğer insana karşı nasıl direndiğini, diğeri gücü yeterse onu öldürme yoluna dahi gittiğini görürsün. Fakat o öküz ise bir adam değil birkaç adamla döğüşmeye daha güçlü ve daha kuvvetli olduğu halde. Allah (cc) tarafında kendisine verilen emre teslim olmuş, boyun eğmiş, insanoğlunun emrine amade kılınmıştır. Onun için karşı gelmiyor, onun için baş kaldırmıyor. Gelelim diğer hayvanlara mesela bir ineği düşünün, memesi süt ile dolmuş, onu sağan kişi onu sağmak için gittiği zaman bir bakarsınki o hayvan bacağını açıyor o sağan kişi rahat bir şekilde onu sağıyor ev o hayvan o sağan insana bir tekme vurursa o tekme ile insanı öldürebilir. Fakat tekmeği atmıyor, bilakis kolaylık gösteriyor.

Yine bir hayvanı düşünün kurban etmek istiyorsunuz o hayvanı yere yıkıp yatırdığınız zaman, bir bakarsınız o hayvan boynunu uzatıyor ve onu kesip etinden faydalanıyorsunuz. Bu hayvanda beni kesme demiyor, üstelik itaat ediyor. Düşünün hayvanlar böyle iken yaradılışları gereği, teslim olup, kendilerine Allah (cc) tarafından verilen görevi yerine getirmekten yaratan teslim olmuşlardır.

Fakat bu hayvan zihniyetli insanlara baktığınız zaman, bu hayvanların Allah'a gösterdikleri teslimiyetleri göstermiyorlar, bilakis daha çok inatlaşarak, inkâr ediyorlar. Hâlbuki bu hayvanlara bakıp ibret alsalardı, bu onlar için yeterdi.

Bu hayvanlar için, kitaplar ve peygamberler gönderilmedi, böyle olmasına rağmen onları yaratan Rablerine karşı yaradılışları gereği nasıl teslim olduklarını görüyoruz. Fakat bu hayvan ruhlu insanlara her gün, halıkı kâinatı tanıyan ona teslim olan, ibadet eden, insanlara bu gerçekleri kavramaları için çağırdıkları halde ve çağrı kaynağı olan Kur'an'ı azimüşşani gördükleri halde inanmıyorlar ve böylelikle insanlık derecesinden düşüp hayvanlık derecesine indikleri halde, bunun farkında değillerdir. Çünkü eğer bu Kur'an'ın çağrısına uyarlarsa onların hayatı sınırlanmış olacak, metres hayatı yaşayamayacak, namus alıp, namus satmayacak, dolayısıyla ticaretlerinde iflas etmiş olacaklar, bunu böyle bildikleri için, Müslümanlara gerici veya irticacı gibi kelimelerle, kendileride bu kelimelerin manasını tam anlamıyla bilmedikleri halde, bu kelimelerle diğer insanları soğutmaya çalışıyor. Allah'ın izniyle bunlar ne kadar çırpınırlarsa, çırpınsınlar. Zafer ve yardım, Allah'a teslim olmuş Allah'tan başkasına boyun eğmeyenlerin olacaktır. İnşallah.

(1790) Evlenmemiş Olan Kişiye Haddi Uygulamasının Şartlarının Delilleri

(Zina yoluyla) cinsel ilişki kuranın, akıllı ve bulüğ çağına ermiş olması gerekir. Şayet

deli ve çocuk olursa, hadd cezası uygulanmayıp, sadece ta'zir cezası verilir. [828]

Zina yapan birisinin itiraf ettiğini ve ayrıca Resûlullah (sav)'in onda deliliğin olup olmadığını evli olduğunu itiraf edince onu recm ettirdi, işte delili.

…Abdullah b. Abbas (ra)'den, şöyle rivayet edilmiştir, Maiz ibnu Malik, Peygamber (s.a.v)'e gelip zina suçunu itiraf ettiği zaman, Peygamber (s.a.v) (ondan birkaç defa yüz çevirdikten deli ve sarhoş olmadığını araştırdıktan sonra) ona:

- Belki sen o kadını öptün yahut elinle elleyip cimdikledin, yahutta sadece baktın? Buyurdu.

Maiz:

- Hayır ya Resullah! Diye zina ettiğini ısrarla belirtince. Resûlullah (sav), hiçbir kinayeli lafız kullanmayarak açıkça…sen erkeklik organını o kadının ferci içine koydun mu? Diye sordu.

Abdullah b. Abbas: Maiz açıkça, zina ettiğini ikrar etmesi sırasında artık: Resûlullah (sav) onun recmedilmesini emretti, dedi. [829] Başka bir hadiste ise şöyledir,

Ebu Hureyre (ra)'den, Peygamber (s.a.v) Mescidde iken insanlardan bir adam geldi ve nida edip: Ya Resûlullah (sav) ben zina ettim! Dedi bununla kendini kasdediyordu. Resûlullah (sav) ondan yüz çevirdi. Bu sefer o: Adam Resûlullah'ın yüzünü döndürdüğü tarafa geçti, bu itirafını tekrarladı. Nihayet bu suretle kendi aleyhinde dört kerre şehadet edince, Peygamber (s.a.v) onu çağırdı da; Sende delilik var mı? diye sordu. O zat: Hayır yoktur ya Resûlullah (sav)! Dedi. Bu sefer Peygamber (s.a.v) ona evlendin mi? diye sordu. O zat: Evet evliyim Ya Resûlullah! Diye cevap verdi: Bunun üzerine Resûlullah (sav) yanında bulunanlara: Bunu götürün ve recm edin! Buyurdu. İbn Şihab şöyle dedi. Bana Cabir b. Abdullah'dan işiten kimse haber verdi ki, Cabir: Ben o zatı taşlayanların içinde bulundum. Bizler onu (cenaz namaz kılınan yer) musallâda taşladık. Taşlar ona isabet edip izdırap verince koşup kaçtı. Nihayet biz ona Harre'de yetiştik ve orada recmettik, demiştir. [830]

Hadiste geçen, zinanın itirafi dört kerre tekrarlamakla hüküm sabit oldu. Eğer itiraf etmezse dört tane şahit gerekir, bunun delilleri ise ayeti kerimedir.

4/15. Kadınlarınızdan fuhuş yapanlara karşı aranızdan dört şahit getirin. Eğer şahitlik ederlerse, o kadınları ölüm alıp götürünceye yahut Allah onlara bir yol açıncaya kadar evlerde hapsedin. [831] Başka bir ayette ise şöyledir,

24/13. Onlar (iftiracılar) bu iddialarına dair dört şahit getirselerdi ya! Mademki şahit getirmediler; işte onlar Allah yanında yalancıların ta kendileridir. [832]

Daha önce geçen hadislerde, akıllı olduğu ve evli olduğu anlaşılınca ceza tabik edilir. Ancak bu evliliğin şartı da sahih bir nikah olmasıyle gerçekleşir. Bunun delili ise, Peygamber (s.a.v) şu hadisidir: Nikah ancak, bir veli ve iki şahitle gerçekleşir. [833]

Kölenin durumuna gelince şu ayeti kerime onun delilidir.

4/25. İçinizden mâli durumu mümin ve özgür kadınlarla evlenmeye elverişli olmayanlar. Ellerinizde bulunan mümin cariyeler ile evlensinler. Hanginizin imanı olduğunu en iyi Allah bilir. Hepiniz aynı soydansınız. Onlarla; namuslu olmaları, zinadan uzak durmaları ve gizli dost

---

[828] Fıkhus Sünne, tercümesi c, 4, sh, 245; Büyük Şafii Fıkhı Tercümesi, c, 4, sh, 155; Kifayetul Ağyar, c, 2, sh, 111.

[829] Buhari tercümesi ötüken, c, 14, sh, 6676, 6677, Kitabu'l-Muharibin min Ehli'l-Küfri ve'r-Riddeti.

[830] Buhari tercümesi ötüken, c, 14, sh, 6677, 6678, Kitabu'l-Muharibin min Ehli'l-Küfri ve'r-Riddeti, babu talak, Kitabu, Talak; Müslim, babu min i'tirafi ala nefsihi biz-zina, hd, 1691, Kitabul Hudud; Buluğul meram min edilletil ahkâm, sh, 402, hd, 1233.

[831] Nisa Süresi: 4/15.

[832] Nur suresi: 24/13.

[833] İbni Hibban, Sahih, (Mevariduz-zaman) 1447; sBüyük Şafii Fıkhı Tercümesi, c, 1, sh, 154.

tutmamış olmaları halinde velilerinden izin alarak evleniniz. Ve kendilerine geleneğe uyacak miktarda mehir veriniz. Eğer evli iken zina islerler ise kendilerine özgür kadınlara verilecek cezanın yarısını uygulayınız. Bu, içinizden günaha gireceklerinden korkanlara tanınan bir imkândır. Yoksa eğer sabrederseniz sizin için daha iyi olur. Allah affedici ve merhametlidir. [834]

Ebu Hureyre (ra) ile Zeyd b. Halid el-Cüheyni'den şöyle rivayet edilmektedir. Bedevilerden bir kişi Resûlullah (sav)'a gelerek şöyle dedi. Ey Allah'ın Resulü! Allah aşkına senden benim için Allah'ın kitabı ile hükmetmeni istiyorum. Onun hasmı olan ve aynı zamanda ondan daha anlayışlı olan diğer şahısda şöyle dedi. Evet, aramızda Allah'ın kitabı ile hükmet ve konuşmak içinde bana izin ver. Peki konuş! Oğlum, hasmım olan, şu zatın yanında hizmetçi olarak bulunuyordu. Derken oğlum onun karısı ile zina etti. Bana da zinadan ötürü oğluma recm cezası lazım geldiği söylendi. Ben oğlum için yüz koyun bir cariye fidye verip oğlumu kurtardım. Müteakiben bu meseleyi ilim ehli olanlara sordum. Onlar, oğlunun cezası yüz değnek ile bir yıl sürgündür. Öteki adamın karısına da recm lazım gelir, dediler. Nefsim elinde olan (Allah'a) yemin ederim ki ben sizin aranızda muhakkak Allah'ın kitabı ile hükmedeceğim. Cariye ile koyunlar tekrar sana iade olunacaktır. Oğlunada yüz değnek ile bir yıl insanlardan uzaklaştırma cezası verilecektir. Bundan sonra da Resûlullah (sav) şöyle emir verdi. Ey Uneys! Haydi, bu adamın karısının yanına git, eğer (zina ettiğini) itaraf ederse onu recm et. Uneys kadına gitti. O da zina ettiğini itiraf edince, onu recm etti. [835]

Hadisi şerifte görüldüğü gibi, zina eden erkeğin, bekâr olması durumunda cezası, yüz değnek ve bir senede sürgüne göndermek sabit olmuştur.

Ayeti kerimede ise şöyledir.

24/2. Zina eden kadın ve zina eden erkekten her birine yüz sopa vurun; Allah'a ve ahiret gününe inanıyorsanız, Allah'ın dininde (hükümlerini uygularken) onlara acıyacağınız tutmasın. Müminlerden bir gurup da onlara uygulanan cezaya şahit olsun.[836]

Bu hüküm, hür olanların cezasıdır. Hür olmayan köle ve cariyelerin cezası ise, bu cezanın yarısıdır. [837]

Yani hür olan bekâr kimseler için yüz değnek ve bir sene sürgün, Köleler içinde elli değnek ve altı ay sürgündür.

(1791) Lutilik Ve Hayvanlarla Cinsel Temasta Bulunmanın Zina Gibi Oluşunun Delilleri

Lutilik (kadınları bırakıp, erkek, erkeğe arkadan cinsel temasta bulunan, Lut (as)'un kavminin iğrenç fileri) ve hayvanlarla cinsel temasta bulunmak zina gibi haramdır. Allah (cc) şöyle buyuruyor,

17/32. Sakın zinaya yaklaşmayınız. Çünkü o iğrenç bir kötülük ve kötü sonuçlu bir yoldur. [838]

Lut (as)'un kavmi hakkında da şöyle buyrulmuştur.

7/80. Hani Lut da kavmine şöyle demişti: «Sizden önce âlemlerden hiç kimsenin yapmadığı hayâsız-çirkinliği mi yapıyorsunuz?» [839]

---

[834] Nisa Süresi: 4/25.
[835] Buhari tercümesi ötüken, c, 14, sh, 6679, 6680, babu i'tirafi biz-zina, Kitabul. Muharibin; Müslim, 1690.
[836] Nur suresi: 24/2.
[837] Muvatta; Neylul Evtar, c, 1, sh, 136.
[838] İsra suresi: 17/32.
[839] A'raf suresi: 7/80.

Lut (as)'un kavmi bu çirkin ve iğrenç, hayâsızlık yüzünden Allah (cc) onları helak etmiştir. İşte bunun delilleri şu ayeti kerimelerdir.

11/82. Azaba ilişkin emrimiz geldiğinde orayı altüst ettik, oranın halkı üzerine, sağanak halinde balçıkla kaplanmış taşlar yağdırdık. [840]

11/83. Bunlar Rabbinin katında dökülüp damgalanmış taşlardı. Bu tür bir azap, zalimlerin uzağında değildir. [841]

Ebu Musa (ra)'dan, Peygamber (s.a.v) şöyle buyurdu; Erkekle erkek, cinsi ilişkide bulunursa, ikiside zinakar sayılır. Eğer bir kadında bir kadınla ilişkide bulunursa ikiside zinakar sayılır. [842] Başka bir hadiste ise şöyledir,

Abdullah b. Abbas (ra)'den, Peygamber (s.a.v) şöyle buyurdu; Her kim ki, Lut kavminin fiilini yapar bulursanız, failide (yapanıda) mef'uluda (yaptıranıda) öldürün. Bu hadisi kütübis-Sitte'nin beşi rivayet etmiştir. [843] Hadisin Ravileri sika (güvenilir kişiler)dır. Ancak hadiste ihtilaf vardır. [844]

Bazı ulema Lutilik yapan, kişinin yakılacağını söylemişlerdir. Bu görüşe kaynağıda şu rivayettir.

Hz. Peygamber (s.a.v)'in ashabı, Lutilik yapan kişinin ateşte yakılması hususunda ittifak etmişlerdir. [845]

İmam hafız el-Münziri şöyle demiştir; Halifelerden dört kişi; Livata yapanları ateşte yaktılar. Bunlar Ebu Bekir (ra), Ali b. Ebi Talib (ra), Abdurrahman b. Zübeyr ve Hişam b. Malik. [846]

Ebu Hureyre (ra)'den, Resûl-i Ekrem (sav)'in şöyle dediğini nakletti:

- Allah yedi kat göklerin üzerinden yedi kişiye lanet etti ve onlardan her birine bu laneti üç kere tekrarladı. Onlardan her birine yaptığı lanet yeter de artar.

1- Lut kavminin yaptığını (erkeğin erkekle teması) yapan kimse mel'undur (Allah'ın rahmetinden kovulmuştur) diye üç defa tekrar etti.
2- Allah'tan başkasının adına bir hayvan kesen mel'undur.
3- Ana ve Babasına karşı gelen mel'undur.
4- Hayvana yaklaşan (onunla cinsi temasta bulunan) mel'undur.
5- Bir kadınla ve o kadının kızıyla evlenen kimse mel'undur.
6- Hakkı olmayan bir mülke el uzatan (gasbeden) mel'undur.
7- Velisini bırakıp yabancıya bağlanan kimse mel'undur.

Taberani "Evsat"ında ve Hâkim rivayet etmişlerdir. Hâkim isnadı sahih demiştir. [847]

Beyhaki'nin Abdullah b. Ömer (ra)'den, rivayet ettiği bir hadiste, Peygamber (s.a.v) şöyle buyurdu; Beş vardır ki bunlarla imtihan edilir ve başınıza böyle bir musibet gelirse haliniz yaman olur. Ben sizlerin böyle bir zamanda yaşamanızdan Allah'a sığınırım.

1- Bir toplumda zina açıktan yapılacak kadar ileri o toplumda geçmişinde olmayan hastalıklar sâri (bulaşıcı) hale gelir.
2- Ölçü ve tartıyı noksan yaparlarsa mutlaka kendilerini kıtlık, şiddetli geçim sıkıntısı

---

[840] Hud suresi: 11/82.
[841] Hud suresi: 11/83.
[842] Beyhaki es-Sünenül Kübra, c, 12, sh, 462, hd, 17506, Kitabul Hudud.
[843] Neylul Evtar, c, 7, sh, 131; Buluğul meram min edilletil ahkâm, sh, 405, hd, 1242; Beyhaki es-Sünenül Kübra, c, 12, sh, 459, hd, 17492, Kitabul Hudud; Müsnedi Ahmed b. Hanbel, c, 1, sh, 217; Ebu Davud, hd, 4462, K, Hudud; Tirmizi, hd, 1456, İbni Mace, hd, 2545, Hudud.
[844] Sübülüs Selam, c, 4, sh, 20; Fıkhus Sünne, tercümesi c, 4, sh, 263.
[845] Beyhaki es-Sünenül Kübra, c, 12, sh, 461, hd, 17501, Kitabul Hudud.
[846] Terğib ve Terhib Tercümesi, c, 5, sh, 68.
[847] Terğib ve Terhib Tercümesi, c, 5, sh, 64.

ve hâkimin (yargıcın) zulmü yakalar.

3- Zekâta karşı çıkıp cimrilik yaparlarsa, mutlaka onlara gökten yağmur yağdırılmaz. Şayet hayvanlar olmasaydı onlara hiç yağmur yağdırılmazdı.
4- Allah (cc) ve Resulüne verdikleri sözü bozarlarsa mutlaka onlara kendilerinden olmayan bir düşman musallat olur ve ellerindekinin bir kısmını alır.
5- Onların, mesullerl (yetkilileri) Allah'ın kitabıyla hükmetmezlerse mutlaka aralarında anarşi ve çekişme baş gösterir. [848]

(1792) Fercin Dışında Bulunan Kimsenin Tazir Cezasının Delilleri

Müslim, Ahmed, Ebu Davud ve Tirmizi'nin rivayet ettiler: Peygamber (s.a.v) şöyle buyurdu; Erkek erkeğin avret mahaline bakmasın. Bir örtü içinde bir erkek diğer erkeğin avret mahaline bakmasın. Yine bir tek örtü içinde bir kadın diğer bir kadının tenine dokunmasın. Sevicilik âlimlerin ittifakıyla haramdır. Su gelmeden kadının kadına teması, erkeğin, kadının fercine suyunu akıtmadan dokunması durumunda olduğu gibi, kadının kadına gelmesinde de hadd değil ta'zir cezası gerekir. [849]

Numan b. Beşir (ra)'den, Her kim hadd olmayan bir konuda ceza vermede aşırıya kaçarsa o kişi saldırganlardandır. [850]

(1793) ONUNCU KİTABIN SORULARI VE CEVAPLARI

Hadlerin (Cezaların) hükmü

Soru: Hadler kitabında kaç tane fasıl (bölüm) vardır?

Cevap: Hadler (cinayetler) kitabında sekiz fasıl (bölüm) vardır.

Hadler (cezalar) bölümü: Hadlerin (cezaların) hükümleri.
Evlenmiş veya evlenmemiş olan kadınların hadleri (cezaları).
Zinanın kısımları.
Evli kadının ve erkeğin zina haddi (cezası)
Bekâr kadının ve erkeğin zina haddi (cezası)
Evli kadına ve erkeğe zina haddi (cezası) uygulamanın şartları
Köle ve cariyenin haddleri (yani cezaları)
Erkeğin erkekle, hayvanlarla münasebette bulunmanın haddi (cezası)
Fercin dışında cinsi münasebette bulunmanın haddi (cezası)
Birinci bölüm: İftiranın hükmü.
İftirayı atanda aranan şartlar.
İftira atılanda aranan şartlar.
Hür ve köle olan kişilerin iftira cezaları.
İftira haddini düşüren şeyler.
İkinci bölüm: İçkinin hükmü.
Üçüncü bölüm: Hırsızlığın hükmü.
Hırsızın eli kesmesi için gereken şartlar.
Hırsızlığın tekrarında çarpıldığı cezalar.

---

[848] Terğib ve Terhib Tercümesi, c, 2, sh, 207, 208.
[849] Fıkhus Sünne, tercümesi c, 4, sh, 266, 267.
[850] Beyhaki es-Sünenül Kübra, c, 8, sh, 327; Büyük Şafii Fıkhı Tercümesi, c, 4, sh, 157; Kifayetul Ağyar, c, 1, sh, 113.

Dördüncü bölüm: Yol kesenlerin hükmü.
Beşinci bölüm: Tecavüzün hükmü.
Altıncı bölüm: Asilerin hükmü.
Yedinci bölüm: Mürted'in hükmü.
Sekizinci bölüm: Namazı terk edenin hükmü.

Soru-1- Zina kaç kısımdır?

Cevap-1- Zina iki kısımdır (birincisi) evlenmiş (olan kadın, ikincisi) evlenmemiş (olan kadın veya erkeğin yaptıkları zina.)

Soru-2- Evlenmiş olan kadın ve erkeğin yaptıkları zinanın cezası nedir?

Cevap-2- Evlenmiş olan (kadın ve erkeğe) gelince, onun (o zinanın) haddi (cezası) recmdir.(Taşla öldürmektir).

Soru-3- Evlenmemiş bekar olan kadın ve erkeğin yaptıkları zinanın cezası nedir?

Cevap-3- Evlenmemiş (bekar olan kadın ve erkeğe) gelince, onun haddi de yüz (sopa veya kırbaçla) vücuduna vurmak. (Ayrıca)Bir senede bir konak mesafesinde olan bir yere sürgün edilip (garip bırakılır).

Evlenmiş olan (kadın ve erkeğe hadd cezası uygulanması için gereken) şartlar dört tanedir.

Soru-4- Evlenmiş olan kadın ve erkeğe hadd cezası uygulanması için gereken şartlar kaç tanedir?

Cevap-4- Evlenmiş olan (kadın ve erkeğe hadd cezası uygulanması için gereken) şartlar dört tanedir.

(1) Baliğ olmak.
(2) Akıllı olmak.
(3) Hür olmak.
(4) Sahih bir nikah ile cinsi münasebette bulunmuş olmak.

Soru-5- Köle ve cariyenin haddi hür olan kadının cezası kadarmıdır?

Cevap-5- Köle ve cariyenin haddi hür(olan kadının) yarısı (kadardır).

Soru-6- Livata (yani erkeğin erkekle arkadan cinsel ilişkide bulunması) ve hayvanlarla cinsel ilişkide bulunan cezaları zinanın cezası gibimidir?

Cevap-6- Livata (yani erkeğin erkekle arkadan cinsel ilişkide bulunması) ve hayvanlarla cinsel ilişkide bulunmakta zina gibidir.

Soru-7- Her kim fercin dışında cinsi münasebette bulunursa bunun cezası o fiili yapan kişiye nasıl bir ceza verilir?

Cevap-7- Her kim fercin dışında cinsi münasebette bulunursa (bunun cezası o fiili yapan kişi)tazir edilir. Haddin en azı tazire ulaşmaz (tazir edilmez)haddedilir.

خِتَامُهُ مِسْكٌ وَفِى ذَلِكَ فَلْيَتَنَافَسِ الْمُتَنَافِسُونَ (المطففين)26

«Onun sonu misktir. Bunda imrenecekler imrensin.» Mutaffifin –26.

(1794) ONUNCU KİTAP BİRİNCİ BÖLÜMÜN ARAPÇA METNİ

[1 فصل]وَإِذَاقَذَفَ غَيْرَهُ بِالزِّنَافَعَلَيْهِ حَدُّالْقَذْفِ بِثَمَانِيَةِ شَرَائِطَ ثَلاَثَةٌ مِنْهَافِى الْقَاذِفِ وَهُوَ أَنْ يَكُونَ بَالِغًا عَاقِلاً وَأَنْ لاَيَكُونَ وَالِدًا لِلْمَقْذُوفِ وَخَمْسَةٌ فِى الْمَقْذُوفِ وَهُوَ

اَنْ يَكُونَ مُسْلِمًا بَالِغًا عَاقِلاً حُرًّا عَفِيفًا وَيُحَدُّ الْحُرُّ ثَمَانِينَ وَالْعَبْدُ أَرْبَعِينَ وَيَسْقُطُ

حَدُّ الْقَذْفِ بِثَلاَثَةِ أَشْيَاءَ إِقَامَةِ الْبَيِّنَةِ أَوْ عَفْوِ الْمَقْذُوفِ أَوِ اللِّعَانِ فِي حَقِّ الزَّوْجَةِ.

(1795) ONUNCU KİTAP BİRİNCİ BÖLÜMÜN KELİME MANASI

[1 فصل] وَإِذَاقَذَفَ غَيْرَهُ بِالزِّنَافَعَلَيْهِ حَدُّالْقَذْفِ بِثَمَانِيَةِ شَرَائِطَ ثَلاَثَةٌ مِنْهَافِي الْقَاذِفِ

İftirayı atanda, O sekizin üçü, Şart ile, Sekiz, İftira-nın, Hadd var, Onun üzerine, Zina ile, Onun dışında, İftira attı, Ne zaman ki, Fasıl, Bir-inci

وَهُوَ أَنْ يَكُونَ بَالِغًا عَاقِلاً وَأَنْ لاَيَكُونَ وَالِدًا لِلْمَقْذُوفِ وَخَمْسَةٌ فِي الْمَقْذُوفِ وَهُوَ

O iftira, İftira atılmışta, Beş, İftira edil-miş için, Baba, Olmaz, Eğer, Akıllı olmak, Baliğ olmak, Olur, Eğer, O iftiracı

اَنْ يَكُونَ مُسْلِمًا بَالِغًا عَاقِلاً حُرًّا عَفِيفًا وَيُحَدُّ الْحُرُّ ثَمَانِينَ وَالْعَبْدُ أَرْبَعِينَ وَيَسْقُطُ

Sakıt olur, Kırk sopa, Köle için, Seksen sopa, Hür için, Haddedilir, İffetli olmak, Hür olmak, Akıllı olmak, Baliğ olmak, Müslüman olmak, Olur, Eğer

حَدُّ الْقَذْفِ بِثَلاَثَةِ أَشْيَاءَ إِقَامَةِ الْبَيِّنَةِ أَوْ عَفْوِ الْمَقْذُوفِ أَوِ اللِّعَانِ فِي حَقِّ الزَّوْجَةِ.

Karısının, Hakkında, Lanetlemek, Veya, İftira edilmiş, Affetmek, Veya, Delil, İkame eder, Şey ile, Üç, İftira atanın, Hadd

(1796) ONUNCU KİTAP BİRİNCİ BÖLÜMÜN TOPLU MANASI

(1797) İftiranın Hükmü

Her kim bir (kadına) zina iftirasında bulunursa onun üzerine sekiz şartla hadd cezası uygulanır. Bu sekiz şartın üçü iftirayı atanda(aranır) o iftirayı atan (kişi ve kişiler)

(1798) İftirayı Atanda Aranan Şartlar

(1) Baliğ olmak.
(2) Akıllı olmak.
(3) Babası olmamak.

(1799) İftira Atılanda Aranan Şartlar

(Sekiz şartının) beşi de iftira atılanda (aranır)
(1) Müslüman olmak.
(2) Baliğ olmak.
(3) Akıllı olmak.
(4) Hür olmak.
(5) İffetli (namuslu) olmak.

(1800) Hür Ve Köle Olan Kişilerin İftira Cezaları

Hür (olan kişi) seksen (kırbaç veya sopa ile) hadd edilir. Köle ise kırk (kırbaçla haddedilir).

(1801) İftira Haddini Düşüren Şeyler

Üç şey ile iftira haddi düşer
(1) Şahitler ile (delillerle) ikame etmek(ispatlamak).
(2) İftira edilen (tarafından) affedilmiş olmak.
(3) Hanımına atılan (iftiranın) hakkında lanetlemekle (hadden düşer).

(1802) ONUNCU KİTAP BİRİNCİ BÖLÜMÜN DELİLLERİ

(1803) İftiranın Delilleri

Allah (cc) şöyle buyuruyor:

24/4. Namuslu kadınlara zina isnadında bulunup, sonra (bunu isbat için) dört şahit getiremeyenlere seksener sopa vurun ve artık onların şahitliğini hiçbir zaman kabul etmeyin. Onlar tamamen günahkârdırlar. [851]

24/5. Ancak bundan sonra tevbe edip ıslah olanlar müstesnadır. Allah çok bağışlayıcı ve merhametlidir. [852]

24/23. Namus sahibi, bir şeyden habersiz, mü'min kadınlara (zina suçu) atanlar, dünyada ve ahirette lanetlenmişlerdir. Ve onlar için büyük bir azab vardır. [853]

24/24. O gün, kendi dilleri, elleri ve ayakları aleyhlerinde yaptıklarına dair şahitlikte bulunacaklardır. [854]

24/25. O gün, Allah onlara hak ettikleri cezayı eksiksiz verecektir ve onlar da Allah'ın hiç şüphesiz hak olduğunu bileceklerdir. [855]

---

[851] Nur suresi: 24/4.
[852] Nur suresi: 24/5.
[853] Nur suresi: 24/23.
[854] Nur suresi: 24/24.
[855] Nur suresi: 24/25.

24/19. İman edenler içinde, çirkin utanmazlıkların (fuhşun) yaygınlaşmasından hoşlananlara, dünyada da, ahirette de acıklı bir azab vardır. Allah bilir, siz ise bilmiyorsunuz. [856]

Ebu Hureyre (ra)'den, Peygamber (s.a.v) şöyle buyurdu; Helak edici olan yedi şeyden sakınınız. Sahabeler Ya Resulullah! Bu yedi şey nedir? Diye sordular Resûlullah (sav):

1- Allah'a ortak koşmak.
2- Sihir yapmak.
3- Allah'ın haram kıldığı bir canı öldürmek; haklı öldürülen müstesna.
4- Riba (yani faiz) yemek.
5- Yetim malı yemek.
6- Düşman hucüm sırasında harbden kaçmak.
7- Zinadan masum olan hatırından bile geçmeyen Müslüman kadınlara zina iftirasını atmak. [857]

İftiranın haram kılınışı mü'minlerin annesi; Âişe (r.a) hakkında vaki olan (ifk hadisesi) sebebiyle nazil olan ayetle sabit olmuştur.

Âişe (r.a) olayı şöyle anlatmıştır: İffetli olduğum halde hakkımda ayet nazil olunca, Nebi aleyhisselam, minbere çıktı olayı anlattı ve gelen ayeti okudu. Minberden inince, iftira eden iki erkekle bir kadının dövülmelerini emretti ve onlara iftira cezasını uygulandı. Bu kişiler: Hasan b. Sabit, Mistah b. Esase ve Himne binti Cahş idiler. [858]

(1804) Zina İftirasını Atanların Üzerinde Bulunması Gereken Şartların Delilleri

(1805) Bunlar İftirayı Atan ve iftiraya uğrayanlardır

(1806) A) İftirayı Atanda Bulunması Gereken Şartların Delilleri

Hz. Âişe (r.a)'den, Peygamber (s.a.v) şöyle buyurdu; Kalem üç kişiden kaldırılmıştır.

1- Uyuyanıncaya kadar uyuyandan,
2- Akıllanıncaya kadar deliden,
3- Bülüğ çağına gelinceye kadar çocuktan. [859]

Zikredilen hadiste iki şartını, 1- Baliğ, 2-Akıllı, geride bir şart kaldı ki, o da iftirayı atan ve iftiraya uğrayanın babası olmaması velevki o iftirayı atsa bile babaya hadd uygulanmaz. Bunun delili ise şu hadislerdir.

Süraka b. Malik şöyle rivayet ediyor. Resûlullah (sav) ile bulundum; baba (kanı) için oğluna kısas yapar, fakat oğul baba (kanı) için babasına kısas yapmazdı. [860]

Başka bir hadiste ise, Ömer b. Hattab (ra)'den, Hz. Ömer dediki, ben Resûlullah (sav)'dan, Baba oğul için kısas edilmez, buyruğunu işittim. [861] Başka bir hadiste ise,

Abdullah b. Abbas (ra)'ın rivayet ettiği şu hadisi şeriftir; Peygamber (s.a.v) şöyle buyurdu; Hududu şer'iyye (muayyen belirli suçlara tabik edilen cezalar) mescidlerde uygulanmaz ve baba çocuğu(nu öldürmesi) sebebiyle öldürülmez. [862]

---

[856] Nur suresi: 24/19.
[857] Buhari tercümesi ötüken, c, 6, sh, 26.
[858] Ebu Davud, c, 4, sh, 618, 619, bab, 14, hd, 4474, 4475, Kitabul, Hudud; Fıkhus Sünne, tercümesi c, 4, sh, 271.
[859] Ebu Davud, c, 4, sh, 558, bab, 17, hd, 4398-4403; İbni Mace, 2041.
[860] Tirmizi, c, 4, sh, 18, bab, 9, hd, 1399, Kitabud Diyat.
[861] Tirmizi, c, 4, sh, 18, bab, 9, hd, 1400, Kitabud Diyat.
[862] Tirmizi, c, 4, sh, 19, bab, 9, hd, 1401, Kitabud Diyat.

Amr b. Şuayb'ın babasından onunda dedesinden rivayet ettiğine göre İmam Şafii şöyle demiştir. Mülaki olduğum ehli ilimde, bir çocuğun 'baba, evladı(nı öldürmesi) sebebiyle öldürülmez' dediklerini işittim. Bende bu kanaatteyim. [863]

Bu rivayetler gösteriyorki bir baba, baba olması hasebiyle hürmete daha layıktır o çocuk onun vesilesi ile dünyaya gelmiştir. Nasıl ki çocuk yerine baba kısas yapılmıyorsa, zina iftirasından ötürü cezalandırılamazlar. [864]

(1807) B) İftiraya Uğrayan Kişinin Bulunması Gereken Şartların Delilleri

Yüce Allah şöyle buyurmaktadır:

24/23. Namus sahibi, bir şeyden habersiz, mü'min kadınlara (zina suçu) atanlar, dünyada ve ahirette lanetlenmişlerdir. Ve onlar için büyük bir azab vardır. [865]

24/24. O gün, kendi dilleri, elleri ve ayakları aleyhlerinde yaptıklarına dair şahitlikte bulunacaklardır. [866]

24/25. O gün, Allah onlara hak ettikleri cezayı eksiksiz verecektir ve onlar da Allah'ın hiç şüphesiz hak olduğunu bileceklerdir. [867]

Dikkat edilirse ayette geçen iffetli ve geçmektedir ve dolayısıyla zikredilen şartların ikisini de kapsamaktadır. Hür şartının delili ise şu ayeti kerimedir.

24/4. Namuslu kadınlara zina isnadında bulunup, sonra (bunu isbat için) dört şahit getiremeyenlere seksener sopa vurun ve artık onların şahitliğini hiçbir zaman kabul etmeyin. Onlar tamamen günahkârdırlar. [868]

Bir hadiste ise şöyledir: Ebu Hureyre (ra)'den, Peygamber (s.a.v) şöyle işittiğini rivayet ediyor: Her kim mâliki olduğu kölesine zina isnad eder, köle de onun söylediği bu isnaddan beri bulunursa, o kimse kıyamet gününde dövülür, ancak kölenin onun söylediği gibi olması halinde dövülmez. [869] Başka bir rivayette ise şöyledir,

Hz. Âişe (r.a)'den, Peygamber (s.a.v) şöyle buyurdu; Kalem üç kişiden kaldırılmıştır.

1- Uyuyanıncaya kadar uyuyandan,
2- Akıllanıncaya kadar deliden,
3- Bülüğ çağına gelinceye kadar çocuktan. [870]

(1808) Zina İftirasının Cezasının Delilleri

24/4. Namuslu kadınlara zina isnadında bulunup, sonra (bunu isbat için) dört şahit getiremeyenlere seksener sopa vurun ve artık onların şahitliğini hiçbir zaman kabul etmeyin. Onlar tamamen günahkârdırlar. [871]

24/5. Ancak bundan sonra tevbe edip ıslah olanlar müstesnadır. Allah çok bağışlayıcı ve merhametlidir. [872] aşka bir ayette ise

---

[863] Beyhaki es-Sünenül Kübra, c, 8, sh, 38; Büyük Şafii Fıkhı Tercümesi, c, 4, sh, 127.
[864] Büyük Şafii Fıkhı Tercümesi, c, 4, sh, 163.
[865] Nur suresi: 24/23.
[866] Nur suresi: 24/24.
[867] Nur suresi: 24/25.
[868] Nur suresi: 24/4.
[869] Buhari tercümesi ötüken, c, 14, sh, 6711; Müslim, 1660, Kitabul Eyman.
[870] Ebu Davud, c, 4, sh, 558, bab, 17, hd, 4398-4403; İbni Mace, 2041.
[871] Nur suresi: 24/4.
[872] Nur suresi: 24/5.

4/25. Sizden kimin, hür mü ' min kadınlarla evlenmeye gücü yetmezse sahip olduğunuz mü ' min genç kızlarınızdan (cariyelerinizden) alsın. Allah, sizin imanınızı daha iyi bilir. Hepiniz birbirinizdensiniz. Öyle ise iffetli yaşamaları, zina etmemeleri ve gizli dost tutmamaları hâlinde, sahiplerinin izniyle onlarla evlenin, mehirlerini de güzelce verin. Evlendikten sonra bir fuhuş yaparlarsa, onlara hür kadınların cezasının yarısı uygulanır. Bu (cariye ile evlenme izni), içinizden günaha düşmekten korkanlar içindir. Sabretmeniz ise sizin için daha hayırlıdır. Allah, çok bağışlayandır, çok merhamet edendir. [873]

24/2. Zina eden kadın ve zina eden erkekten her birine yüz sopa vurun; Allah'a ve ahiret gününe inanıyorsanız, Allah'ın dininde (hükümlerini uygularken) onlara acıyacağınız tutmasın. Müminlerden bir gurup da onlara uygulanan cezaya şahit olsun.[874]

Bir hadisi şerifte ise şöyledir: Amr b. Rebia (ra)'dan, Dedi ben Ebu Bekir (ra), Ömer (ra), Osman (ra) ve bunların hepsine yetiştim. Onlardan sonra kölelere zina iftirasının cezasından dolayı kırk sopa'dan fazla vurduğunu görmedim. [875]

(1809) Zina İftirasının Cezasını Düşüren Şeylerin Delilleri

Birincisi: Şahitlerle ikame etmek (şahitlerle delil getirmek), bunun delili,

24/4. Namuslu kadınlara zina isnadında bulunup, sonra (bunu isbat için) dört şahit getiremeyenlere seksener sopa vurun ve artık onların şahitliğini hiçbir zaman kabul etmeyin. Onlar tamamen günahkârdırlar. [876]

Bir rivayete göre: Ebu Berre, Şibli b. Ma'bed ve Nafi, Muğire b. Şube'ye zina isnad etmişler, dördüncü bir şahid getiremedikleri için Hz. Ömer onlara iftira cezasını uygulamıştır. Daha sonra da 'eğer tevbe ederseniz bundan sonra şahitliğinizi kabul ederim'. [877]

İkincisi: İftira yapan kişinin affedilmesi, bunun delili ise, şu ayeti kerimedir.

2/178. Ey iman edenler! Öldürülenler hakkında size kısas farz kılındı. Hüre hür, köleye köle, kadına kadın (öldürülür). Ancak her kimin cezası, kardeşi (öldürülenin velisi) tarafından bir miktar bağışlanırsa artık (taraflar) hakkaniyete uymalı ve (öldüren) ona (gereken diyeti) güzellikle ödemelidir. Bu söylenenler, Rabbinizden bir hafifletme ve rahmettir. Her kim bundan sonra haddi aşarsa muhakkak onun için elem verici bir azap vardır. [878]

Üçüncüsü: Kadına atılan iftiradan dolayı lanetlenmekle ceza düşer.

24/6. Kendi eşlerine (zina suçu) atan ve kendileri dışında şahidleri bulunmayanlar ise, onlardan da her birinin şahidliği, Allah adına dört (kere yemin) ile kendisinin hiç şüphesiz doğru söyleyenlerden olduğuna şahidlik etmektedir. [879]

24/7. Beşinci (yemini) ise, eğer yalan söyleyenlerdense, Allah'ın lanetinin muhakkak kendi üzerinde olması(nı kabul etmesi) dır. [880]

24/8. Onun (kadının) da dört kere Allah adına (yeminle) onun (kocasının) hiç şüphesiz yalan söyleyenlerden olduğuna şahidlik etmesi kendisinden cezayı uzaklaştırır. [881]

---

[873] Nisa Süresi: 4/25.
[874] Nur suresi: 24/2.
[875] Muvatta, c, 2, sh, 828; Buluğul meram min edilletil ahkâm, sh, 407; Sübülüs Selam, c, 4, sh, 26, Kitabul Hudud.
[876] Nur suresi: 24/4.
[877] Büyük Şafii Fıkhı Tercümesi, c, 4, sh, 165.
[878] Bakara suresi: 2/178.
[879] Nur suresi: 24/6.
[880] Nur suresi: 24/7.
[881] Nur suresi: 24/8.

24/9. Beşinci (yemini) ise, eğer o (kocası) doğruyu söyleyenlerden ise, Allah'ın gazabının muhakkak kendi üzerinde olması(nı kabul etmesi) dır. [882]

(1810) ONUNCU KİTAP BİRİNCİ BÖLÜMÜN SORULARI VE CEVAPLARI

İftiranın Hükmü

Soru-8- Her kim bir (kadına) zina iftirasında bulunursa onun üzerine ne gibi hadd cezası uygulanır?

Cevap-8- Her kim ki başka bir (kadına) zina iftirasında bulunursa onun üzerine sekiz şartla hadd cezası uygulanır.

Soru-9- Bu sekiz şartın kaç tanesi iftirayı atanda aranır o iftirayı atan kişi ve kişiler kimlerdir?

Cevap-9- Bu sekiz şartın üçü iftirayı atanda(aranır) o iftirayı atan (kişi ve kişiler)

(1) Baliğ olmak.
(2) Akıllı olmak.
(3) Babası olmamak.

Soru-10- Sekiz şartının beş tanesi kim ve kimlerde aranır?

Cevap-10- (Sekiz şartının) Beşi de iftira atılanda (aranır).

(1) Müslüman olmak.
(2) Baliğ olmak.
(3) Akıllı olmak.
(4) Hür olmak.
(5) İffetli (namuslu) olmak.

Soru-11- Hür olan kişi kaç kırbaç veya sopa ile hadd edilir?

Cevap-11- Hür olan kişi seksen (kırbaç veya sopa ile) hadd edilir.

Soru-12- Köle olan kişi kaç kırbaç veya sopa ile hadd edilir?

Cevap-12- Köle ise kırk (kırbaç veya sopa ile hadd edilir).

Üç şey ile iftira haddi sakıt olur.

Soru-13- İftira haddi (cezası) kaç şey ile düşer?

Cevap-13- Üç şey ile iftira haddi düşer

(1) Şahitler ile (delillerle) ikame etmek(ispatlamak).
(2) İftira edilen (tarafından) affedilmiş olmak.
(3) Hanımına atılan (iftiranın) hakkında lanetlemekle (hadden düşer).

خِتَامُهُ مِسْكٌ وَفِي ذَلِكَ فَلْيَتَنَافَسِ الْمُتَنَافِسُونَ (المطففين)26

«Onun sonu misktir. Bunda imrenecekler imrensin.» Mutaffifin –26.

(1811) ONUNCU KİTAP İKİNCİ BÖLÜMÜN ARAPÇA METNİ

[2 فصل]وَمَنْ شَرِبَ خَمْرًاأَوْشَرَابًا مُسْكِرًايُحَدُّ اَرْبَعِينَ وَيَجُوزُأَنْ يَبْلُغَ بِهِ ثَمَانِينَ عَلَى وَجْهِ التَّعْزِيرِ وَيَجِبُ عَلَيْهِ بِأَحَدِ اَمْرَيْنِ بِالْبَيِّنَةِ أَوِالْاِقْرَارِ وَلاَيُحَدُّ بِالْقَيْءِ وَالْاِسْتِنْكَاهِ.

---

[882] Nur suresi: 24/9.

(1812) ONUNCU KİTAP İKİNCİ BÖLÜMÜN KELİME MANASI

[2 فصل]وَمَنْ شَرِبَ خَمْرًاأَوْشَرَابًا مُسْكِرًايُحَدُّ اَرْبَعِينَ وَيَجُوزُأَنْ يَبْلُغَ بِهِ ثَمَانِينَ عَلَى

İki-nci Fasıl Her kim İçti İçki Veya İçmek Sarhoş edilmiş Hadd edilir Kırk sopa Caiz olur Eğer Ulaşır artırır O cezada Seksen Üzerine

وَجْهِ التَّعْزِيرِ وَيَجِبُ عَلَيْهِ بِأَحَدِ اَمْرَيْنِ بِالْبَيِّنَةِ أَوِالْإِقْرَارِ وَلاَيُحَدُّ بِالْقَيْءِ وَالْإِسْتِنْكَاهِ.

Vecih şekil Tazir Vacip olur Onun üzerine Bir-isi ile İki işten Delil ile Veya İtiraf etmekle Hadd edilmez Kusmakla O içkinin kokusu ile

(1813) ONUNCU KİTAP İKİNCİ BÖLÜMÜN TOPLU MANASI

(1814) İçkinin Hükmü
(1815) İçkinin Haddi (Cezası)

Her kim içki veya sarhoşluk veren bir şeyi içmişse onun haddi kırk (kırbaç veya sopadır). Onu tazir vechi (şekli) üzere (hakim isterse) seksen (kırbaca) çıkarabilir.

(1816) İçki Haddinin (Cezasının) Uygulanması İçin Vacip Olan Şeyler

İki şeyden birisi ile içki haddi vacip olur.

(1) Beyyine ile (deliller ve şahitlerle).

(2) Veyahut (içki içenin) itiraf etmesi ile (olur). Kusma veya içki kokusu ile hadd edilmez (uygulanmaz).

(1817) ONUNCU KİTAP İKİNCİ BÖLÜMÜN DELİLLERİ

(1818) İçkinin Delilleri

Kur'an Kerim'de ki deliller ise şöyledir:

5/90. Ey iman edenler! Şarap, kumar, dikili taşlar (putlar), fal ve şans okları birer şeytan işi pisliktir; bunlardan uzak durun ki kurtuluşa eresiniz. [883]

5/91. Gerçekten şeytan, içki ve kumarla aranıza düşmanlık ve kin düşürmek, sizi, Allah'ı anmaktan ve namazdan alıkoymak ister. Artık vazgeçtiniz, değil mi? [884]

2/219. Sana, şarap ve kumar hakkında soru sorarlar. De ki: Her ikisinde de büyük bir günah ve insanlar için bir takım faydalar vardır. Ancak her ikisinin de günahı faydasından daha büyüktür. Yine sana iyilik yolunda ne harcayacaklarını sorarlar. «İhtiyaç fazlasını» de. Allah size âyetleri böyle açıklar ki düşünesiniz. [885] Başka bir ayette ise şöyledir,

4/43. Ey iman edenler, sarhoş iken, ne dediğinizi bilinceye ve cünüp iken de -yolculukta olmanız hariç- gusül edinceye kadar namaza yaklaşmayın. Eğer hasta veya yolculukta iseniz ya da biriniz ayakyolundan (hacet yerinden) gelmişseniz yahud kadınlara dokunmuş da su

[883] Maide suresi: 5/90.
[884] Maide suresi: 5/91.
[885] Bakara suresi: 2/219.

bulamamışsanız, bu durumda, temiz bir toprakla teyemmüm edin, (hafifçe) yüzlerinize ve ellerinize sürün. Şüphesiz, Allah, bağışlayandır, esirgeyendir. [886]

Hadisteki deliller ise şöyledir:

Ebu Hureyre (ra)'den, Peygamber (s.a.v) şöyle buyurdu; Zinakar kişi zina ederken (kâmil tam bir) mü'min olduğu halde zina edemez. İçki içende içki içerken (kâmil tam bir) mü'min olarak içki içemez. Hırsızda çalarken (kâmil tam bir) mü'min olarak çalamaz. Halkın gözü önünde yağmacılık eden kimsede yağmacılık ettiği sırada (kâmil tam bir) mü'min olarak çapulculuk yapamaz. [887] Başka bir hadiste ise şöyledir,

Peygamber (s.a.v) şöyle buyuruyor: Şarap (sarhoş eden herhangi bir içeceği) içen, puta tapan, (müşrikler) gibidir. Başka bir hadiste ise, Peygamber (s.a.v) şöyle buyuruyor: İçki bütün kötülüklerin anasıdır. Başka bir hadiste ise şöyle buyuruyor:

Eğer adam kadehine içki koyarsa ve onu elinin üzerine kaldırırsa o kişiyi gökteki ve yerdeki melekler lanet eder. Eğer o içkiyi içerse kırk gece (ve günde) namazı kabul olunmaz. Eğer (o içkiye) devam ederse, puta tapan (müşrikler) gibi, Allah'ın huzuruna gidecektir. [888] Başka bir hadiste ise şöyledir,

Cabir b. Abdullah (ra)'den, rivayet ettiğne göre: Yemen'den bir adam gelmiş, Resûlullah (sav)'a memleketlerinde içtikleri darıdan yapılan 'Mizr' (Bira) denilen bir içkinin hükmünü sormuştu. Resûlullah (sav), sarhoşluk veriri mi? diye sordu adam evet cevabını verdi. Bunun üzerine, Resûlullah (sav), her sarhoşluk veren şey haramdır. İçki içene Tiynetul-Habbal sunacağına dair Allah'ın ahdi vardır, buyurdu. Ashab Ya Resûlullah, Tiynetul-Habbal nedir? Diye sordular. Resûlullah (sav), cehennemliklerin teridir veya cehennemliklerin üsaresidir. [889]

Üsare nedir? Vücud bezlerinden akan faydalı su. Sıkılmış şeylerden çıkan su. Öz su. [890] (Yani cehennemliklerin vücudlarından akan, irin, kan gibi sular)

Başka bir hadiste ise şöyledir: Hz. Ali (ra)'den rivayet olunmuştur, Dediki Resûlullah (sav), bize; kabaktan yapılmış kabı, yeşil küpü, hurma kütüğünden yapılmış kabı (şıra kabı olarakkullanmayı) ve arpadan elde edilmiş şırayı yasakladı. [891] Başka bir hadiste ise şöyledir,

Ubade b. Samit (ra)'den, dediki, Peygamber (s.a.v) şöyle buyurdu; Ümmetimden bir takım insanlar şarabı içecekler ona isminden başka bir ad (isim) takacaklar. [892]

Başka bir hadiste ise şöyledir, Ebi Malik el-Eş'ari (ra)'den, Peygamber (s.a.v) şöyle buyurdu; Ümmetimden bir takım insanlar şarabı içecekler, ona isminden başka bir ad (isim) takacaklar. Onların başlarında, çalgılar çalınacak ve şarkıcı kadınlar şarkı söyleyecek, Allah onları yere batıracak ve onlardan bir takım, maymunlar ve domuzlar yaratacak. [893]

Başka bir hadiste ise şöyledir, Abdullah b. Ömer (ra)'den, Peygamber (s.a.v) şöyle buyurdu; Şaraba, onu içene, sunana, satana (ve alan) onu (üzümünden) sıkıp çıkarana, onun sıkıp çıkarılması için emir verene, taşıyıcısına, kendisine getirilen kimseye Allah, lanet etsin. [894] Başka bir hadiste ise şöyledir,

Beyhaki'nin tahric ettiği hadisin: İbni Hibban'ın sahih olduğunu söylediği hadis şudur: Peygamber (s.a.v) şöyle buyurdu; Allah Teala izin şifanızı size haram kıldığı şeylerde yaratmış

---

[886] Nisa Süresi: 4/43.
[887] Buhari tercümesi ötüken, c, 5, sh, 2293.
[888] El-Mebsut, c, 24, sh, 3.
[889] Müslim, c, 2, sh, 1587, bab, 7, hd, 2002, Kitabul Uşribe.
[890] Lügat Nur Versiyon, 1. 0.
[891] Ebu Davud tercümesi ve şerhi, c, 13, sh, 323, bab, 7, hd, 3697, Kitabul Uşribe.
[892] İbni Mace c, 2, sh, 1123, bab, 8, hd, 3384, 3385, Kitabul, Uşribe; Ebu Davud, bab, 7, hd, 3688.
[893] Ebu Davud tercümesi ve şerhi, c, 13, sh, 311; İbni Mace, c, 2, sh, 1333, bab, 22, hd, 4020, Kitabul, Fiten.
[894] Ebu Davud tercümesi ve şerhi, c, 13, sh, 294, bab, 3, hd, 3674, Kitabul Uşribe; İbni Mace, 6; Tirmizi, 58, Buyu'; Ahmed b. Hanbel, c, 1, sh, 316, c, 2, sh, 25, 71, 97.

değildir. [895]

Günümüzün insanlarına bir takım kandırmalar yoluyla, sen bira içersen sende taş varsa onu düşürür gibi, yalanlarla zavalı kaklı kandırırlar. Hâlbuki haram şeyde şifa olmaz.

(1819) İçki Veya Sarhoşluk Veren Şeyi İçene Uygulanacak Cezanın Delilleri

Enes b. Malik (ra)'den, şöyle rivayet edilmiştir. Allah'ın Resulü (sav) Şarap içene papuçlu ve hurma değnekleriyle kırk defa vururdu. [896] Başka bir hadiste ise şöyledir,

Enes b. Malik (ra)'den, şöyle rivayet edilmiştir. Allah'ın Resulü (sav) Şarap içme suçundan, yaprakları soyulmuş hurma değneğiyle ve nallerle (yani ayakkabılarla) dövme cezası uygulamıştır, sonra Ebu Bekir (ra)'de içki içen kimseye kırk değnek vurmuştur. [897]

Bu delil ululemrin cezayı uyguladığının bir göstergesidir.

Başka bir rivayette ise şöyledir, es-Saib ibni Yezid (ra) şöyle demiştir; Resûlullah (sav) zamanında, Ebu Bekir (ra)'in emirliğinde ve Ömer (ra)'in baş tarafında bize şarab içmiş olan sarhoş getirildi de, bizler ona doğru kalkar, ellerimizle, ayakkabılarımızla ve ridalarımızla (onu) döverdik. Ömer (ra)'in emirliğinin sonunda, Ömer (ra) sarhoşa kırk değnek vurdu. Nihayet insanlar içki içmek ve fesad çıkarmakta ileri gittikleri zaman, Ömer (ra) sarhoşlara seksen değnek vurdurdu. [898]

Bu delil de ululemrin ta'zir vechi üzere kırk sopadan seksen sopaya çıkarılabileceğinin bir delilidir. Başka bir hadiste ise şöyledir,

Ebu Sâsân Hudayn b. Münzir (ra)'in rivayet ettiği şu hadistir. Ben Medine'de Osman b. Affan (ra)'ın yanında iken Velid b. Ukbe, onun yanına getirildi. Velid (vali bulunduğu Kufe'de) sabah namazını iki rekât kıldıktan sonra cemaate dönüp size daha fazla kıldırayım mı? Diye sormuştu; Kendisi aleyhinde iki kişi şehadet etti. Bu iki şahitten biri Humran'dır; Hurman Velid'in şarap içtiğini, öteki şahit de Velid'i kusarken gördüğünü söyledi. Halife bulunan Osman'a o şarap içmedikçe kusmaz dedi. Akabinde ey Ali! Kalk ona celde vur, dedi. Ali'de kalk ey Hasan! Ona sen celde vur, dedi, bunun üzerine Hasan'da (ona öfkelenmişcesine) hilafetin serinlik, afiyet ve iyiliklerine nail olan, onun sıcaklık, şiddet ve kötülüklerini de üzerine alsın meselesini söyledi (yani bu değnek vurma vazifesini Osman yahut onun en yakın akrabalarından biri üzerine alsın demek istedi). Sonra ey Abdullah b. Cafer! Kalk onu sen kamçıla dedi. Nihayet sayı kırka ulaşınca, Ali dur dedi ve sonra Peygamber (s.a.v) kırk değnek vurdu, Ebu Bekir'de kırk değnek vurdu, Ömer ise seksen değnek vurdu, bu sayıların hepsi de sünnettir. Fakat şu kırk adedi bana en sevimli olanıdır, sözlerini ilave etti. [899]

Bu hadisi şerifte hem şahitliğe olan bir delil hemde imametin varlığı ve o imam olan ululemrin yaptığı uygulamayı ve dini celili İslam'ın hükümlerinin ayakta durması için ululemrin varlığına ne kadar ihtiyaç duyulduğunun canlı ve tarışma götürmeyen bir göstergedir.

(1820) ONUNCU KİTAP İKİNCİ BÖLÜMÜN SORULARI VE CEVAPLARI

İçkinin Hükmü

[895] İslam fıkhı ansiklopedisi, c, 7, sh, 439.
[896] Müslim, 1706.
[897] Buğarı, bab, 3, Kitabul Hudud.
[898] Buğarı, bab, 5, Kitabul Hudud.
[899] Müslim, c, 2, sh, 1331, 1332, bab, 8, hd, 1707, Kitabul Hudud.

Soru-14- Her kim içki veya sarhoşluk veren bir şeyi içmişse onun haddi kaç kırbaç veya sopadır?

Cevap-14- Her kim ki içki veya sarhoşluk veren bir şeyi içmişse onun haddi kırk (kırbaç veya sopadır).

Soru-15- Onu (içki içeni) tazir vechi (şekli) üzere (hakim isterse)o cezayı kaç (kırbaca) çıkarabilir?

Cevap-15- Onu tazir vechi (şekli) üzere (hakim isterse) seksen (kırbaca) çıkarabilir.

Soru-16- Kaç şeyden birisi ile içki haddi vacip olur?

Cevap-16- İki şeyden birisi ile içki haddi vacip olur.

(1) Beyyine ile (deliller ve şahitlerle).
(2) Veyahut (içki içenin) itiraf etmesi ile (olur). Kusma veya içki kokusu ile hadd edilmez uygulanmaz.

خِتَامُهُ مِسْكٌ وَفِى ذَلِكَ فَلْيَتَنافَسِ الْمُتَنَافِسُونَ (المطففين)26

«Onun sonu misktir. Bunda imrenecekler imrensin.» Mutaffifin –26.

(1821) ONUNCU KİTAP ÜÇÜNCÜ BÖLÜMÜN ARAPÇA METNİ

[3 فصل] وَتُقْطَعُ يَدُّ السَّارِقِ بِثَلاَثَةِ شَرَائِطَ أَنْ يَكُونَ بَالِغًا عَاقِلاً وَأَنْ يَسْرِقَ نصَابًا قِيمَتُهُ رُبْعُ دِينَارٍ مِنْ حِرْزِ مِثْلِهِ لاَمِلْكَ لَهُ فِيهِ وَلاَشُبْهَةَ فِى مَالِ الْمَسْرُوقِ مِنْهُ وَتَقْطَعُ يَدُهُ الْيُمْنَى مِنْ مِفْصَلِ الْكُوعِ فَإِنْ سَرَقَ ثَانِيًا قُطِعَتْ رِجْلُهُ الْيُسْرَى فَإِنْ سَرَقَ ثَالِثًا قُطِعَتْ يَدُهُ الْيُسْرَى فَإِنْ سَرَقَ رَابِعًا قُطِعَتْ رِجْلُهُ الْيُمْنَى فَإِنْ سَرَقَ بَعْدَ ذَالِكَ عُزِّرَ وَقِيلَ يُقْتَلُ صَبْرًا.

(1822) ONUNCU KİTAP ÜÇÜNCÜ BÖLÜMÜN KELİME MANASI

[3 فصل] وَتُقْطَعُ يَدُّ السَّارِقِ بِثَلاَثَةِ شَرَائِطَ أَنْ يَكُونَ بَالِغًا عَاقِلاً وَأَنْ يَسْرِقَ نصَابًا

Nisap (miktar) Çalar Eğer Akıllı Baliğ Olur Eğer Şart ile Üç Hırsızın El Kesilir Fasıl Üç-üncü

قِيمَتُهُ رُبْعُ دِينَارٍ مِنْ حِرْزِ مِثْلِهِ لاَمِلْكَ لَهُ فِيهِ وَلاَشُبْهَةَ فِى مَالِ الْمَسْرُوقِ مِنْهُ وَتَقْطَعُ

Kesilir O maldan Çalınmış Malında Benzetilmeyen Onda Onun için Mülk olmayan Onun benzeri Saklamasından Dinar-ın Dörtte biri Onun değeri

يَدُهُ الْيُمْنَى مِنْ مِفْصَلِ الْكُوعِ فَإِنْ سَرَقَ ثَانِيًا قُطِعَتْ رِجْلُهُ الْيُسْرَى فَإِنْ سَرَقَ ثَالِثًا

Üçüncü defa Çaldı Eğer Sol Onun ayağı Kesilir İkinci defa Çaldı Eğer Bilekten Mafsaldan Sağ O hırsızın eli

قُطِعَتْ يَدُهُ الْيُسْرَى فَإِنْ سَرَقَ رَابِعًا قُطِعَتْ رِجْلُهُ الْيُمْنَى فَإِنْ سَرَقَ بَعْدَ ذَالِكَ عُزِّرَ

Tazir edilir Bundan Sonra Çaldı Eğer Sağ Onun ayağı Kesilir Dördün-cü defa Çaldı Eğer Sol O hırsızın eli Kesilir

وَقِيلَ يُقْتَلُ صَبْراً.

Sabretmek Öldürülür Denilir

(1823) ONUNCU KİTAP ÜÇÜNCÜ BÖLÜMÜN TOPLU MANASI

(1824) Hırsızlığın Hükmü
(1825) Hırsızın Eli Kesmesi İçin Gereken Şartlar

Hırsızın eli üç şart ile kesilir.
(1) Baliğ olmak.
(2) Akıllı olmak.
(3) Çalınan malın dinarın dörtte birinin miktar ve değerinde olması. (Çalınan malın) Koruma altında olması. O malda kimsenin hakkı olmayıp çalınmış mal'ada benzememiş olmak.

(1826) Hırsızlığın Tekrarında Çarpıldığı Cezalar

Hırsızlığın tekrarında şu cezalara çarpılır
(1) (Birinci seferde hırsızlık yapanın) Sağ eli bilek kemiğinde kesilir.
(2) Eğer ikinci defa hırsızlık yaparsa, onun sol ayağı kesilir.
(3) Eğer üçüncü defa hırsızlık yaparsa, onun sol eli kesilir.
(4) Eğer dördüncü defa hırsızlık yaparsa, sağ ayağı kesilir.
(5) Eğer bundan sonra da hırsızlık yaparsa, tazir edilir. Bir görüşe göre de ölümüne sabret denilir.

(1827)ONUNCU KİTAP ÜÇÜNCÜ BÖLÜMÜN DELİLLERİ

(1828) Hırsızlığın Delilleri

Kur'an Kerim'de ki deliller ise şöyledir:

5/38. Hırsızlık eden erkek ve kadının, yaptıklarına karşılık bir ceza ve Allah'tan bir ibret olmak üzere ellerini kesin. Allah izzet ve hikmet sahibidir. [900]

5/39. Kim (bu) haksız davranışından sonra tevbe eder ve durumunu düzeltirse şüphesiz Allah onun tevbesini kabul eder. Allah çok bağışlayıcı ve esirgeyicidir. [901]

Hadisteki deliller ise şöyledir:

Hz. Aişe (r.a)'den, şöyle rivayet edilmiştir: Kureyş'in mahzun soyundan olupta hırsızlık etmiş bulunan bir kadının durumu, Kureyş'e hayli üzüntü vermişti. Onlar: Bu kadını cezadan af hususunda Resûlullah (sav) ile kim konuşabilir? Bu hususta kelam etmeye (konuşmaya) Resûlullah (sav)'in sevgilisi olan Usame'den başka kim cesaret edebilir ki? Dediler. Usame bu hususta Resûlullah (sav) ile konuştu. Bunun üzerine Resûlullah (sav) Allah'ın tayin ettiği cezalardan bir ceza hususunda şefaat mi ediyorsun? Buyurdu. Sonra ayağa kalkıp bir hitabe yaparak şöyle dedi.

Ey insanlar! Sizden evvelki (ümmet)ler ancak şu sebebten dolayı sapmışlardır. Onlar aralarında şererfli bir kimse çaldığı zaman onu bırakırlardı da zayıf olan çaldığı zaman ona ceza uygulardı. Allah'a yemin ederim ki eğer, Muhammed'in kızı fatıma çalmış olsaydı, muhakkak onun elini, keserdim. [902]

Müslim'in rivayetinin devamında Peygamber (s.a.v), sonra hırsızlık eden o kadınla ilgili emrini verdi ve kadının eli kesildi. [903]

Hâlbuki bu hırsızlık işini yapan kadın soylu ve ileri gelenlerdendi bu şanı yüce peygamber, geçmişe ve geleceğe örnek olabileceken adaletli bir uygulamayı gerçekleştirmiş, ilahi hukuk ve adaleti üstün tutarak hiç kimsenin tesiri altında kalmadan. Bütün insanlığa en yüksek adalet örneğini vermiştir. Kişilerin parasına, puluna mevkiine ve makamına değer vermemiş o cürmü işleyenin kimler tarafından yapılırsa yapılsın o cezayı hak edeceğini beyan etmekle kalmamış bilakis pratik hayata bizzat uygulamış, Allah'ın salât ve selamı onun üzerine olsun. İşte bu yüce davanın erlerine avazımın çıktığı kadar bağırıyor ve sesleniyor bu ilahi sada ile isze seslenerek diyorum ki, gelin ben Müslümanım, Allah'a ve Resulüne iman ettim diyen savcı ve hâkimler, sizler bu şanı yüce davanın önderliğini ve rehberliğini yapan Hz. Muhammed (sav) gibi adaleti ayakta tutuyormusunuz? Allah aşkına eğer tutuyorsanız buna söylenecek bir söz yoktur.

Eğer tutmuyorsanız gelin hep beraber aklıselim ve sağduyumuzu kullanarak geçmişte yaptığımız bütün hatalardan ve günahlardan, Hâkimler hâkimi olan Allah'tan tevbe ve istiğfar dileyerek bir daha bu günahları işlemeleyelim, unutmayalım ki bizlerin mevki ve makamımızın durumu ne olursa olsun, nihayetinde her birimiz birer kuluz.

Bizi musalla taşına koyarak mevki ve makamımız anılarak tekbir getirilmiyor, bilakis imam er kişi niyetine diyerek namazımızı kılıyor,

Mevki, makam, rütbe ve yetki ise fani dünyada kalıyor ölümümüzden önce etkili ve yetkili iken bizleri tabuta koyup mezara gömdükten sonra etki ve yetkiden eser kalmayıp,

---

[900] Maide suresi: 5/38.
[901] Maide suresi: 5/39.
[902] Buhari tercümesi ötüken, c, 14, sh, 6649, bab, 13, Kitabul Hudud; Müslim, c, 2, sh, 1315, bab, 2, hd, 1688, 1689, Kitabul Hudud.
[903] Müslim, c, 2, sh, 1315, bab, 2, hd, 1688, Kitabul Hudud.

kendimize bile yardım etmekten aciz bir halde mezara koyup, bizleri, Hâkimler hâkimi olan ilahi adalet karşılayacak zerre miktarınca bize haksızlık yapılmayacak,

İyiler cennetle, mükâfatlanıp hoşnut bir hayat geçirecek, kötülerde, cehennemle cezalanıp yaptıklarının cezasını çekecekler. İşte böyle bir günün korku ve dehşetiyle diyorum ki, o gün gelmeden Rabbimizin huzuruna suçlu, boynu bükük bir kul olarak gitmeyelim. Rabbimizin hoşnutluğu kazanan bir kul olarak onun huzuruna çıkalım.

Eğer böylesi bir ilahi adalete hayır deyip yüz çeviriyorsanız sizleri yüceler, yücesi ilahi divana havale ediyor, o yüce divanın sahibi olan Allah'a şikâyet ediyor, iki elimi yüce yüce divanda yakanızda olduğunu şimdiden ümmeti Muhammed'i şahit tutarak size duyuruyorum. Selam hidayete tabi olanların üzerine olsun. İlahi adalet ve dusturların tahakkuk etmesi dileğiyle, yine selam Allah'a ve onun Peygamberine tabi olan hakkı üstün tutup, batılı yıkanların üzerine olsun. Ya Rabbi! Hakkı hak olarak tanıtırıp hakka tabi olmayı, batılı batıl olarak tanıtırıp, batıldan uzaklaşmayı nasip ve müyesser eyle, Âmin.

(1829) Hırsızın Elinin Kesilmesinin Şartlarıyla İlgili Deliller

Hırsızın eli üç şartla kesilir.

Akıl, baliğ, dörtte bir ¼ dinar veya daha fazla kıymette mal çaldığı zaman kesilir,

Kur'an Kerim'de ki deliller ise şöyledir:

5/38. Hırsızlık eden erkek ve kadının, yaptıklarına karşılık bir ceza ve Allah'tan bir ibret olmak üzere ellerini kesin. Allah izzet ve hikmet sahibidir. [904]

5/39. Kim (bu) haksız davranışından sonra tevbe eder ve durumunu düzeltirse şüphesiz Allah onun tevbesini kabul eder. Allah çok bağışlayıcı ve esirgeyicidir. [905]

Hadisteki deliller ise şöyledir:

İmam'ı Ahmed b. Hanbel: Hz. Aişe (r.a)'den: Peygamber (s.a.v) şöyle buyurdu; Kalem üç kişiden kaldırılmıştır.

(1) Uykuda olanın uyanıncaya kadar,
(2) Küçüğün büyüyünceye kadar (yani buluğ oluncaya kadar),
(3) Delinin ayıklanıp veya akıllanıncaya kadar. [906]

Bu hadis geçen şartların ikisini kapsıyor. Akıl ve baliğ şartları. Başka bir hadiste ise,

Hz. Aişe (r.a)'den: Peygamber (s.a.v): Hırsızın eli, dörtte bir ¼ dinar veya daha fazla kıymette mal çaldığı zaman kesilir, buyurdu. [907]

Bu hadiste üçüncü şartını beyanı için bir delildir. Başka bir rivayette ise şöyledir,

Muhammed b. Münkedir, Cabir b. Abdullah (ra)'den, Peygamber (s.a.v)'e bir hırsız getirildi. Peygamber (s.a.v) onun elini kesiniz. Sonra (ikinci kez getirildi, (sol) ayağını kesiniz. Sonra (üçüncü kez) getirildi. Yine hırsızlık yapmış. Bu sefer onun sol elini kesiniz. Sonra yine hırsızlık yaparak getirildi. Bu sefer sağ ayağının kesilmesi emri verildi. Sonra yine hırsızlık

---

[904] Maide suresi: 5/38.
[905] Maide suresi: 5/39.
[906] Müsnedi Ahmed b. Hanbel, c, 1, sh, 101, 118, 140, 155, 158; Ebu Davud, hd, 4398, Hudud; Tirmizi, hd, 1423, Hudud; Nesai, c, 6, sh, 156, Talak; İbni Mace, hd, 2041; Hakim, Müstedrek, c, 2, sh, 59; İbni Hibban, Sahih, (Mevariduz-zaman), c, 1, sh, 178; Buluğul meram min edilletil ahkâm, sh, 361, hd, 1190; Sübülüs Selam, c, 3, sh, 282.
[907] Buhari tercümesi ötüken, c, 14, sh, 6650, bab, 13, Kitabul Hudud.

yaparak getirildi, onu öldürün emri verildi. [908] Beyhaki'nin başka bir rivayetinde ise ölüme terk edilir veya bir kuyuya atılarak üzerine taşlar atılarak öldürülür. [909]

Bu delillerde yukarıda geçen konuyu delillendirilmiş oldu. Başka bir hadiste ise,

Peygamber (s.a.v): Her kim hırsızlık yaparsa onun elini kesiniz. İkinci kez hırsızlık yaparsa onun (sol) ayağını kesiniz. Üçüncü kez hırsızlık yaparsa onun (sol) elini kesiniz. Dördüncü kez hırsızlık yaparsa onun (sağ) ayağını kesiniz. [910]

Başka bir hadiste ise şöyledir, Abdullah b. Ömer (ra)'den, Peygamber (s.a.v): Üç dirhem değerinde olan bir kalkan hırsızlığında, hırsızın elini kestirdi, demiştir. [911]

Başka bir hadiste ise şöyledir: Ebu Hureyre (ra)'den, Peygamber (s.a.v) şöyle buyurdu; Allah şu hırsıza lanet etsin ki, o bir miğfer çalarda eli kesilir, bir ip çalarda da (o küçük şey sebebiyle) eli kesilir. [912] Başka bir hadiste ise şöyledir,

Hz. Aişe (r.a)'den, Peygamber (s.a.v), Hırsızlık eden bir kadının elini kestirmiştir. Aişe (r.a), artık bundan sonra o kadın bana gelir, bende onun hacetini Peygamber (s.a.v)'e yükseltir (götürür, bildirir) arzederdim. Kendisi bu hadiseden sonra tevbe etti ve tevbesi güzel oldu, demiştir. [913]

Hz. Aişe (r.a)'den, şöyle rivayet edilmiştir: Kureyş'in mahzun soyundan olupta hırsızlık etmiş bulunan bir kadının durumu, Kureyş'e hayli üzüntü vermişti. Onlar: Bu kadını cezadan af hususunda Resûlullah (sav) ile kim konuşabilir? Bu hususta kelam etmeye (konuşmaya) Resûlullah (sav)'in sevgilisi olan Usame'den başka kim cesaret edebilir ki? Dediler. Usame bu hususta Resûlullah (sav) ile konuştu. Bunun üzerine Resûlullah (sav) Allah'ın tayin ettiği cezalardan bir ceza hususunda şefaat mi ediyorsun? Buyurdu. Sonra ayağa kalkıp bir hitabe yaparak şöyle dedi.

Ey insanlar! Sizden evvelki (ümmet)ler ancak şu sebebten dolayı sapmışlardır. Onlar aralarında şererfli bir kimse çaldığı zaman onu bırakırlardı da zayıf olan çaldığı zaman ona ceza uygulardı. Allah'a yemin ederim ki eğer, Muhammed'in kızı fatıma çalmış olsaydı, muhakkak onun elini, keserdim. [914]

Müslim'in rivayetinin devamında Peygamber (s.a.v), sonra hırsızlık eden o kadınla ilgili emrini verdi ve kadının eli kesildi. [915]

(1830) ONUNCU KİTAP ÜÇÜNCÜ BÖLÜMÜN SORULARI VE CEVAPLARI

Hırsızlığın Hükmü

Soru-17- Hırsızın eli kaç şart ile kesilir?

Cevap-17- Hırsızın eli üç şart ile kesilir.

(1) Baliğ olmak.
(2) Akıllı olmak.

[908] Beyhaki es-Sünenül Kübra, c, 13, sh, 36, hd, 17750, Kitabus Sırkat.
[909] Beyhaki es-Sünenül Kübra, c, 13, sh, 35, 36, hd, 17749-17751, Kitabus Sırkat.
[910] El-Umm, c, 6, sh, 176; Büyük Şafii Fıkhı Tercümesi, c, 4, sh, 173.
[911] Buhari tercümesi ötüken, c, 14, sh, 6653, bab, 14, Kitabul Hudud.
[912] Buğari, Kitabul Hudud.
[913] Buğari, bab, 15, Kitabul Hudud.
[914] Buhari tercümesi ötüken, c, 14, sh, 6649, bab, 13, Kitabul Hudud; Müslim, c, 2, sh, 1315, bab, 2, hd, 1688, 1689, Kitabul Hudud.
[915] Müslim, c, 2, sh, 1315, bab, 2, hd, 1688, Kitabul Hudud.

(3) Çalınan malın dinarın dörtte birinin miktar ve değerinde olması. (Çalınan malın) Koruma altında olması. O malda kimsenin hakkı olmayıp çalınmış malada benzememiş olmak.

Soru-18- Birinci seferde hırsızlık yapanın cezası nasıldır?.

Cevap-18- Birinci seferde hırsızlık yapanın Sağ eli bilek kemiğinde kesilir.

Soru-19- İkinci defa hırsızlık yapanın cezası nasıldır?.

Cevap-19- Eğer ikinci defa hırsızlık yaparsa, onun sol ayağı kesilir.

Soru-20- Üçüncü defa hırsızlık yapanın cezası nasıldır?.

Cevap-20- Eğer üçüncü defa hırsızlık yaparsa, onun sol eli kesilir.

Soru-21- Dördüncü defa hırsızlık yapanın cezası nasıldır?.

Cevap-21- Eğer dördüncü defa hırsızlık yaparsa, sağ ayağı kesilir.

Soru-22- Eğer bu dört defa yaptığı hırsızlıktan sonra da hırsızlık yaparsa, bunun cezası nasıldır?.

Cevap-22- Eğer bundan sonra da hırsızlık yaparsa, tazir edilir. Bir görüşe göre de ölümüne sabret denilir.

خِتَامُهُ مِسْكٌ وَفِي ذَلِكَ فَلْيَتَنَافَسِ الْمُتَنَافِسُونَ (المطففين)26

«Onun sonu misktir. Bunda imrenecekler imrensin.» Mutaffifin –26.

(1831) ONUNCU KİTAP DÖRDÜNCÜ BÖLÜMÜN ARAPÇA METNİ

[4 فصل] وَقُطَّاعُ الطَّرِيقِ عَلَى أَرْبَعَةِ أَقْسَامٍ إِنْ قَتَلُوا وَلَمْ يَأْخُذُوا الْمَالَ قُتِلُوا وَأَخَذُوا الْمَالَ قُتِلُوا وَصُلِبُوا وَإِنْ أَخَذُوا الْمَالَ وَلَمْ يَقْتُلُوا تُقَطَعُ اَيْدِيهِمْ وَأَرْجُلُهُمْ مِنْ خِلَافٍ فَإِنْ أَخَافُوا السَّبِيلَ وَلَمْ يَأْخُذُوا مَالاً وَلَمْ يَقْتُلُوا حُبِسُوا وَعُزِّرُوا وَمَنْ تَابَ مِنْهُمْ قَبْلَ الْقُدْرَةِ عَلَيْهِ سَقَطَ عَنْهُ الْحُدُودُ وَأُخِذَ بِالْحُقُوقِ.

(1832) ONUNCU KİTAP DÖRDÜNCÜ BÖLÜMÜN KELİME MANASI

[4 فصل] وَقُطَّاعُ الطَّرِيقِ عَلَى أَرْبَعَةِ أَقْسَامٍ إِنْ قَتَلُوا وَلَمْ يَأْخُذُوا الْمَالَ قُتِلُوا

Dört-üncü Fasıl Kesilir Yol Üzeri Dört Kısım Eğer Öldürür Almazlar Mal Öldürülürler

وَأَخَذُوا الْمَالَ قُتِلُوا وَصُلِبُوا وَإِنْ أَخَذُوا الْمَالَ وَلَمْ يَقْتُلُوا تُقَطَعُ اَيْدِيهِمْ وَأَرْجُلُهُمْ مِنْ

Onların ayakları Onları elleri Kesilir Öldürmezler Mal Alırlar Eğer Asılırlar Öldürülürler Mal Alırlar

خِلاَفٍ فَإِنْ أَخَافُوا السَّبِيلَ وَلَمْ يَأْخُذُوا مَالاً وَلَمْ يَقْتُلُوا حُبِسُوا وَعُزِّرُوا وَمَنْ تَابَ

Tövbe eder Her kim Tazir olunurlar Hapsedilirler Öldürülmezler Mal Almazlar Yol-cuları Korkuturlar Eğer Hilafının çapraz

مِنْهُمْ قَبْلَ الْقُدْرَةِ عَلَيْهِ سَقَطَ عَنْهُ الْحُدُودُ وَأُخِذَ بِالْحُقُوق.

Haklarla Alınır Hadd cezaları Ondan Düşer Onun üzerine Güç-ten Önce Onlardan

(1833) ONUNCU KİTAP DÖRDÜNCÜ BÖLÜMÜN TOPLU MANASI

(1834) Yol Kesenlerin Hükmü
(1835) Yol Kesenlerin Kısımları

Yol Kesenler Dört Kısma Ayrılır

(1836) Birincisi: İnsanları Öldürüp Mallarını Almayanların Cezası

(1) Eğer (insanları) öldürüp mal almamışlarsa (onların cezaları) öldürülmektir.

(1837) İkincisi: İnsanları Öldürüp Mallarını Alanların Cezası

(2) Eğer (insanları) öldürüp mallarını almışlarsa (onların cezası) öldürülüp astırmaktır.

(1838) Üçüncüsü: İnsanları Öldürmeyip Mallarını Alanların Cezası

(3) Eğer mal alıp (insanları) öldürmemişlerse (onların cezaları) elleri ve ayakları birbirlerinin hilafına (yani çapraz bir şekilde) kesilecektir.

(1839) Dördüncüsü: İnsanları Korkutanların Cezası

(4) Eğer (insanları) öldürmemiş ve mallarını almamışlarsa (sadece gelen geçen) yolcuları korkutmuşlarsa (bunların cezası) hapis edilir, ve tazir edilir.

(1840) Yol Kesenler Yakalanmadan Tevbe Ederlerse Cezaları Düşer

Onlardan her kim ki güçleri yettiği halde (imam ulul emir onları yakalamadan) önce onun üzerine tevbe ederlerse hadd onlardan sakıt olur.

(1841) Yol Kesenlerin Üzerindeki Kul Hakları Alınır

(Onların üzerinde her hangi bir kul) hakkı varsa (imam o hakkı onlardan) alır.

(1842) ONUNCU KİTAP DÖRDÜNCÜ BÖLÜMÜN DELİLLERİ

(1843) Yol Kesenlerin Hükmü

Kur'an'ı Kerim'de ki deliller ise şöyledir:

5/33. Allah ve Resûlüne karşı savaşanların ve yeryüzünde (hak) düzeni bozmaya çalışanların cezası ancak ya (acımadan) öldürülmeleri, ya asılmaları, yahut el ve ayaklarının çaprazlama kesilmesi, yahut da bulundukları yerden sürülmeleridir. Bu onların dünyadaki rüsvaylığıdır. Onlar için ahirette de büyük azap vardır. [916]

Başka bir delil ise şu hadisi şeriftir: Enes b. Malik (r.a) şöyle demiştir: Ukl kabilesinden bir topluluk Peygamber (s.a.v)'in huzuruna geldiler, İslam dinine girdiler. Fakat hastalandıklarından dolayı Medine'de ikamet etmek istemediler. Peygamber (s.a.v)'de onlara Beytul-Male ait sadaka develerinin bulunduğu yere gitmelerini, develerin sidiklerinden ve sütlerinden içmelerini emretti. Onlar, Peygamber (s.a.v)'in dediğini yaptılar ve sağlıklarını kazandılar. Sonra dinden geri döndüler, develerin çobanlarını öldürdüler ve develeri sürüp götürdüler. Onların bu işleri, Peygamber (s.a.v)'e ulaşınca arkalarına bir süvari birliği gönderdi. Yakalanıp getirildiler, Peygamber (s.a.v) onların ellerini ve ayaklarını kestirdi, gözlerini oydurdu. Peygamber (s.a.v) onların kesilen yerlerine kanın dinmesi için dağlanma ameliyesini yapmayıp öylece terk etti. Nihayet öldüler. [917]

Başka bir rivayette ise şöyledir, Yine Enes (ra)'den: Sonra canileri Harre denilen kara taşlık mevkie atıldılar. Bunlar orada su istediler, fakat kendilerine su verilmedi, nihayet öldüler, Ebu Kilâbe: Bunlar hırsızlık yaptılar, insan öldürdüler, Allah'a ve Resulü'ne de harb açtılar, demiştir. [918] Başka bir rivayette ise şöyledir,

Ebu Kilâbe: Bunlar hırsızlık yapmışlar, insan öldürmüşler, imandan sonra Allah'ı inkâr etmişler, büyük cürümlerle beraber Allah'a ve Resulü'ne de muharib olmuşlardır.[919]

Başka bir hadiste ise şöyledir, Abdullah b. Abbas (ra)'den: Yol kesiciler eğer yolu keser, öldürüp mal alırlarsa, öldürülüp ve asılırlar. Eğer öldürür mal almazlarsa öldürülür asılmazlar. Elleri ve ayakları çaprazvari kesilir. Eğer yolcuları korkutur mal almazlarsa o yerden sürgün edilirler. İmam Şafii, Müsned'inde rivayet etmiştir. [920]

Ancak kendilerini yenip ele geçirmeden önce tövbe ederler, müstesnadır, (bilin ki) Allah çok merhametli ve affedicidir. [921]

---

[916] Maide suresi: 5/33.
[917] Buhari tercümesi ötüken, c, 14, sh, 6657, Kitabu'l-Muharibin min Ehli'l-Küfri ve'r Riddeti.
[918] Buhari tercümesi ötüken, c, 14, sh, 6659, Kitabu'l-Muharibin min Ehli'l-Küfri ve'r Riddeti.
[919] Buhari tercümesi ötüken, c, 14, sh, 6660, bab, 3, Kitabu'l-Muharibin min Ehli'l-Küfri ve'r Riddeti; Neylul Evtar, c, 7, sh, 171, 172.
[920] Neylul Evtar, c, 7, sh, 172.
[921] Maide suresi: 5/34.

Yol kesen kişi yakalanmadan önce tövbe ettiğinde, yol kesme cezası düşer. Ancak yol kesme esnasında işlediği katl ve gasb suçundan ötürü cezalandırılır. Yol kesen kişinin tövbe etmesi, tövbeden önce işlediği katl veya gasb suçunu düşürmez. Yol kesip adam öldüren kişi yakalanmadan önce tövbe etse dahi kısas hükmünden kurtulamaz. [922] Çünkü Peygamber (s.a.v) şöyle buyurdu; Müslüman kişinin kanı üç şeyden birisiyle helal olur: İmandan sonra küfre dönmek, Evli olduğu halde zina etmek, Haksız yere adam öldürmek. [923]

(1844) ONUNCU KİTAP DÖRDÜNCÜ BÖLÜMÜN SORULARI VE CEVAPLARI

Yol Kesenlerin Hükmü

Soru-23- Yol kesenler kaç kısma ayrılır?

Cevap-23- Yol kesenler dört kısma ayrılır.

Soru-24- Eğer Yol kesenler insanları öldürüp mal almamışlarsa onların cezaları nasıl olur?

Cevap-24- Eğer (insanları) öldürüp mal almamışlarsa (onların cezaları) öldürülmektir.

Soru-25- Eğer Yol kesenler insanları öldürüp mallarını almışlarsa (onların cezaları nasıl olur?

Cevap-25- Eğer (insanları) öldürüp mallarını almışlarsa (onların cezası) öldürülüp astırmaktır.

Soru-26- Eğer Yol kesenler mal alıp insanları öldürmemişlerse onların cezaları nasıl olur?.

Cevap-26- Eğer mal alıp (insanları) öldürmemişlerse (onların cezaları) elleri ve ayakları birbirlerinin hilafına (yani çapraz bir şekilde) kesilecektir.

Soru-27- Eğer Yol kesenler (insanları) öldürmemiş ve mallarını almamışlarsa onların cezaları nasıl olur?

Cevap-27- Eğer (insanları) öldürmemiş ve mallarını almamışlarsa (sadece gelen geçen) yolcuları korkutmuşlarsa (bunların cezası) hapis edilir, ve tazir edilir.

Soru-28- Eğer Yol kesenler Onlardan her kim ki güçleri yettiği halde (imam ulul emir onları yakalamadan) önce onun üzerine tevbe ederlerse hadd onlardan sakıt olur mu?

Cevap-28- Eğer Yol kesenler Onlardan her kim ki güçleri yettiği halde (imam ulul emir onları yakalamadan) önce onun üzerine tövbe ederlerse hadd onlardan sakıt olur.

Soru-29- Eğer Yol kesenler Onların üzerinde her hangi bir kul) hakkı varsa (imam o hakkı onlardan) alırmı?

Cevap-29- Onların üzerinde her hangi bir kul) hakkı varsa (imam o hakkı onlardan) alır.

خِتَامُهُ مِسْكٌ وَفِى ذَلِكَ فَلْيَتَنَافَسِ الْمُتَنَافِسُونَ (المطففين)26

«Onun sonu misktir. Bunda imrenecekler imrensin.» Mutaffifin –26.

(1845) ONUNCU KİTAP BEŞİNCİ BÖLÜMÜN ARAPÇA METNİ

---

[922] Büyük Şafii Fıkhı Tercümesi, c, 4, sh, 182.
[923] Fıkhus Sünne, tercümesi c, 4, sh, 291.

[5 فصل] وَمَنْ قُصِدَ بِأَذَى فِي نَفْسِهِ أَوْ مَالِهِ اَوْ حَرِيمِهِ فَقَاتَلَ عَنْ ذَالِكَ وَقَتَلَ فَلاَضَمَانَ عَلَيْهِ وَعَلَى رَاكِبِ الدَّابَّةِ ضَمَانُ مَا أَتْلَفَتْهُ دَابَّتُهُ.

(1846) ONUNCU KİTAP BEŞİNCİ BÖLÜMÜN KELİME MANASI

[5 فصل] وَمَنْ قُصِدَ بِأَذَى فِي نَفْسِهِ أَوْ مَالِهِ اَوْ حَرِيمِهِ فَقَاتَلَ عَنْ ذَالِكَ وَقَتَلَ

Beş-inci
Fasıl
Her kim
Kast olundu
Tecavüz etti
Onun kendisine
Veya
Onun malına
Veya
Onun haremine
Öldürdü
Bu tecavüzünden
Öldürdü

فَلاَضَمَانَ عَلَيْهِ وَعَلَى رَاكِبِ الدَّابَّةِ ضَمَانُ مَا أَتْلَفَتْهُ دَابَّتُهُ.

Sorumlu olmaz
Onun üzerine
Üzerine
Binicinin
Bineğinin
Sorumlu olur
O binektir ki
Onu telef etti
Onun bineği

(1847) ONUNCU KİTAP BEŞİNCİ BÖLÜMÜN TOPLU MANASI

(1848) Tecavüzün Hükmü

Eğer kişinin canına, malına ve namusuna tecavüz etmeye kast olunduysa (o tecavüze uğrayan kişi tecavüz edeni) öldürürse (onun ölümünden) sorumlu değildir. [924] Eğer onun (arabası atı veya her hangi bindiği) hayvanı veya bineği birisini telef edip (öldürdü ise) ondan mesuldur.(Telef ettiğinin diyetini ödemekle mükelleftir)

(1849) ONUNCU KİTAP BEŞİNCİ BÖLÜMÜN DELİLLERİ

(1850) Tecavüzün Hükmünün Delilleri

Tecavüzün, mala, cana, karşı saldırganlığın delilleri:

Kur'an Kerim'de ki deliller ise şöyledir:

[924] Her hangi bir kısas öldüren kişiye gerekmez, çünkü saldırıya karşı canını, ırzını ve malını korumak için savunurken öldürmüştür.

2/194. Haram ay haram aya karşılıktır. Hürmetler (dokunulmazlıklar) karşılıklıdır. Kim size saldırırsa siz de ona misilleme olacak kadar saldırın. Allah'tan korkun ve bilin ki Allah müttakîlerle beraberdir. [925]

42/40. Bir kötülüğün cezası, ona denk bir kötülüktür. Kim bağışlar ve barışı sağlarsa, onun mükâfatı Allah'a aittir. Doğrusu O, zalimleri sevmez. [926]

18/87. O, şöyle dedi: «Haksızlık edeni cezalandıracağız; sonra o, Rabbine gönderilecek; sonra Allah da ona korkunç bir azap uygulayacak.» [927]

5/27. Onlara, Âdem'in iki oğlunun haberini gerçek olarak anlat: Hani birer kurban takdim etmişlerdi de birisinden kabul edilmiş, diğerinden ise kabul edilmemişti. (Kurbanı kabul edilmeyen kardeş, kıskançlık yüzünden), «Andolsun seni öldüreceğim» dedi. Diğeri de «Allah ancak takvâ sahiplerinden kabul eder» dedi (ve ekledi:) [928]

5/28. «Andolsun ki sen, öldürmek için bana elini uzatsan (bile) ben sana, öldürmek için el uzatacak değilim. Ben, âlemlerin Rabbi olan Allah'tan korkarım.» [929]

5/29. «Ben istiyorum ki, sen, hem benim günahımı hem de kendi günahını yüklenip ateşe atılacaklardan olasın; zalimlerin cezası işte budur.» [930]

5/30. Nihayet nefsi onu, kardeşini öldürmeye itti ve onu öldürdü: bu yüzden de kaybedenlerden oldu. [931]

Hadisteki deliller ise şöyledir:

Said b. Zeyd (ra)'den, Peygamber (s.a.v) şöyle buyurdu; Her kim dini uğruna öldürülürse o şehittir, her kim kanı uğruna öldürülürse şehittir, her kim malı uğruna öldürülürse o şehittir. [932]

Hz. Peygamber (s.a.v) Her kim kılıcını çeker, sonrada onunla başkasını öldürmeye kalkışırsa kanı hederdir. Bu hadisi Nesai, İshak b Rahuye ve Taberani, Abdullah b. Zübeyr'den rivayet etmişlerdir. [933]

İmam Ahmed b. Hanbel, ez-Zuhri'den senedini kaydederek Ubeyd b. Umeyr'in şu hadisini zikretmektedir. Adamın birisi Huzeylilerden bazı kimselere ziyafet verdi. Bir kadına tecavüz etmek isteyince (kadın) attığı taş ile onu öldürdü. Hz. Ömer (ra) şöyle dedi, Allah'a yemin ederim ki, ebediyyen onun diyeti ödenmeyecektir. [934]

Başka bir rivayette ise şöyledir, Hz Ömer (ra) bir gün yemek yerken koşarak bir adam geldi. Elinde kana bulanmış kınından sıyrılmış bir kılıç vardı. Adam gelip Hz. Ömer'in yanına oturdu, yemeğe koyuldu. Bir grup kişide gelerek şöyle dedi, ey mü'minlerin emiri bu adam karısı ile birlikte bizim adamımızı öldürdü. Hz. Ömer bunlar ne söylüyor? Diye sorunca adam şöyle dedi. Başka birisi kılıçla karımın bacaklarına vurdu. Eğer ikisinin arasında başkası olsaydı onuda öldürürdü. Hz. Ömer onlara bu nedir diye sorunca, şöyle dediler: Onun kendisi bu işi yaptı, bir klıç darbesi indirdi, karısının bacaklarını kesti. Hz. Ömer tekrar aynı şeyi yaparlarsa sende aynısını yap dedi. Husayn b. Muğire'den, o İbrahim'den rivayet etmiş, ayrıca Said b. Mansur rivayet etmiştir. [935] Başka bir hadiste ise şöyledir,

---

[925] Bakara suresi: 2/194.
[926] Şûra Süresi: 42/40.
[927] Kehf suresi: 18/87.
[928] Maide suresi: 5/27.
[929] Maide suresi: 5/28.
[930] Maide suresi: 5/29.
[931] Maide suresi: 5/30.
[932] Ebu Davud, c, 5, sh, 127, 128, 129, bab, 28, 29, Kitabu's Sünneti; Tirmizi, 1421, İbni Mace, 2580
[933] Nasbu'r Raye, c, 4, sh, 437; İslam fıkhı ansiklopedisi, c, 7, sh, 238.
[934] İslam fıkhı ansiklopedisi, c, 7, sh, 240.
[935] İslam fıkhı ansiklopedisi, c, 7, sh, 241.

Ebu Hureyre (ra)'den, Peygamber (s.a.v) şöyle buyurdu; Bir kişi izinsiz olarak senin evinin içerisine bakarak muttali olursa ve sende ona bir taş atıp gözünü çıkartırsan üzerinde hiçbir vebal ve sorumluluk yoktur. [936]

İmam Ahmed'in başka bir rivayet ise şöyledir, Her kim başkalarının evinin içerisine onlardan izin almaksızın bakacak olursa, onun gözünü çıkartmaları kendileri için helal olur. Diğer bir lafızda ise, Yine İmam Ahmed ve Nesai tarafından rivayet edilmiştir. İzinleri olmaksızın başkalarının evinin içerisine bakıp gören kimseni gözünü ev halkı çıkartacak olursa çıkartılanın diyeti kısası da yoktur. [937]

Bunun hikmeti de Yine İmam Ahmed ve Nesai, Sehl b. Sa'd dan rivayet etmişlerdir. Eve girmek için izin istemek, içeride olanları görmemek için emredilmiştir. Aynı eser. Malı müdafaa hususundaki delil de şöyledir. Ebu Hureyre (ra) şunu rivayet etmiştir. Adamın birisi gelerek şöyle dedi: Ey Allah'ın Resulü! Birisi gelip benim malımı almak isterse ne yapayım? Hz. Peygamber (s.a.v) malını ona verme buyurdu; (Başka bir lafızda ise, malını korumak için çarpış buyurdu). Adam devamla: Benimle çarpışacak olursa ne yapmamı emredersin? Diye sorunca onunla çarpış buyurdu. Adam: Beni öldürecek olursa ne olur diye sorunca? Hz. Peygamber (s.a.v) şöyle sen şehit olursun dedi. Adam ben öldürecek olursam ne olur diye sorunca? Hz. Peygamber (s.a.v): o cehennemde olur, buyurdu. Müslim ve İmam'ı Ahmed rivayet etmiştir. [938]

Eğer binek tedbirsiz bırakılmışsa o binek birisinin malına veya canına bir zarar getirdiyse o zara sahibi tarafından karşılanır. İşte bununla ilgili delilde şöyledir. Ber'a b. Azib (ra)'den rivayet olunduğuna göre şöyle demiştir. Onun ekinlerde otlamayı adet edinen bir devesi vardı: Deve bir bahçeye girdi ve zarar verdi. Hadise Resûlullah (sav)'a heber verildi. Resûlullah (sav) bahçelerin gündüz beklenmesinin bahçe sahiplerine, hayvanlara geceleyin sahip olunmasının hayvan sahiplerine ait olduğuna ve hayvanların gece verdikleri zararın sahiplerine ödettirilmesine hükmetti. [939]

Yani gündüzün bahçe sahipleri bahçelerini beklemedikleri için hayvanların verdikleri zararı ödemek zorunda değillerdir. Gecede hayvan sahipleri hayvanlarına sahip çıkıp beklemek zorundadırlar, şayet gece hayvan zarar verecek olursa o zararı hayvan sahibi ödemek zorundadır. Eğer gündüz bahçe sahibi bahçesine sahip olmazsa ve hayvan sahibide gece hayvanına sahip olmazsa ikiside ihmalkarlık yaptığından dolayı her hangi bir tazminat ödemek gerekemez. Çünkü bahçenin korunması bahçe sahibine, hayvanın korumasıda hayvan sahibine aittir. Bahçe sahibi gündüz bahçesini beklemezse başkasının hayvanı verdiği zararı tazmin edemez. Hayvan sahibi de gece hayvanına sahip olmazsa başkasının bahçesine verdiği zararı ödemek zorundadır. Çünkü hayvanına sahip çıkmayıp ihmalkarlık etmiştir.

(1851) ONUNCU KİTAP BEŞİNCİ BÖLÜMÜN SORULARI VE CEVAPLARI

Tecavüzün Hükmü

Soru-30- Eğer kişinin canına, malına ve namusuna tecavüz etmeye kast olunduysa (o tecavüze uğrayan kişi tecavüz edeni) öldürürse (onun ölümünden) sorumlu olurmu?.

Cevap-30- Eğer kişinin canına, malına ve namusuna tecavüz etmeye kast olunduysa (o tecavüze uğrayan kişi tecavüz edeni) öldürürse (onun ölümünden) sorumlu değildir.

---

[936] Buğari, 6506; Müslim, 2158.
[937] İslam fıkhı ansiklopedisi, c, 7, sh, 242.
[938] Nasbu'r Raye, c, 4, sh, 348.
[939] Ebu Davud tercümesi ve şerhi, c, 13, sh, 139, bab, 90, hd, 3570.

Soru-31- Her kim ki. Eğer onun (arabası atı veya her hangi bindiği) hayvanı veya bineği birisini telef edip (öldürdü ise) ondan mesul mudur?. Telef ettiğinin diyetini ödemekle mükellef midir?.

Cevap-31- Eğer onun (arabası atı veya her hangi bindiği) hayvanı veya bineği birisini telef edip (öldürdü ise) ondan mesuldur.(Telef ettiğinin diyetini ödemekle mükelleftir)

خِتَامُهُ مِسْكٌ وَفِي ذَلِكَ فَلْيَتَنَافَسِ الْمُتَنَافِسُونَ (المطففين)26

«Onun sonu misktir. Bunda imrenecekler imrensin.» Mutaffifin –26.

(1852) ONUNCU KİTAP ALTINCI BÖLÜMÜN ARAPÇA METNİ

[6 فصل] وَيُقَاتَلُ أَهْلُ الْبَغْيِ بِثَلاَثِ شَرَائِطَ أَنْ يَكُونُوا فِي مَنَعَةٍ وَأَنْ يَخْرُجُوا عَنْ قَبْضَةِ الْإِمَامِ وَأَنْ يَكُونَ لَهُمْ تَأْوِيلٌ سَائِغٌ وَلاَيُقْتَلُ أَسِيرُهُمْ وَلاَيُغْنَمُ مَالُهُمْ وَلاَيُذَفَّفُ عَلَى جَرْحِيهِمْ.

(1853) ONUNCU KİTAP ALTINCI BÖLÜMÜN KELİME MANASI

[6 فصل] وَيُقَاتَلُ أَهْلُ الْبَغْيِ بِثَلاَثِ شَرَائِطَ أَنْ يَكُونُوا فِي مَنَعَةٍ وَأَنْ يَخْرُجُوا عَنْ

Altı-ncı, Fasıl, Öldürülür, Ehli, Bağı (asi), Üç, Şart ile, Eğer, Olurlar, Manilikte güçte, Eğer, Çıkarırlar

قَبْضَةِ الْإِمَامِ وَأَنْ يَكُونَ لَهُمْ تَأْوِيلٌ سَائِغٌ وَلاَيُقْتَلُ أَسِيرُهُمْ وَلاَيُغْنَمُ مَالُهُمْ وَلاَيُذَفَّفُ

Kabzından zaptından, İmam-ın, Eğer, Olur, Onlar için, Te'vil, Caiz, Öldürülmez, Onların Esirleri, Ganimet edilmez, Onların malları, Acele etmez

عَلَى جَرْحِيهِمْ.

Üzeri, Onları yaralıları

(1854) ONUNCU KİTAP ALTINCI BÖLÜMÜN TOPLU MANASI

(1855) Asilerin Hükmü

(1856) Asilerlerle Savaşmak İçin Gereken Şartlar

Baği (isyancılara karşı) üç şart ile savaşılır

(1) Eğer manilikte güç ve kuvvet (oluşturmuşlarsa),

(2) Eğer imamın zaptından (kontrolünden) çıkmışlarsa,

(3) Eğer onlar için (imama karşı çıkmasını gerektirdiği şekilde kendilerine göre) te'vil (edip) caiz (görüyorlarsa),

(1857) Asilerlerin Esirleri Öldürülmez Malları Ganimet Alınmaz

Asilerin esirleri öldürülmez, malları ganimet olarak alınmaz, yaralıları acele etmek üzere öldürülmez. (Yani ölüme terkedilmez)

(1858) ONUNCU KİTAP ALTINCI BÖLÜMÜN DELİLLERİ

(1859) Asilerle Savaşmanın Delilleri

(1860) Asilerlerle Savaşmak İçin Gereken Şartlarının Delilleri

49/9. Mü'minlerden iki topluluk çarpışacak olursa, aralarını bulup-düzeltin. Şayet biri diğerine haksızlıkla-tecavüzde bulunacak olursa, artık, haksızlıkla-tecavüzde bulunanla, Allah'ın emrine dönünceye kadar savaşın; eğer sonunda (Allah'ın emrini kabul edip) dönerse, bu durumda adaletle aralarını bulun ve (her konuda) adil davranın. Şüphesiz Allah, adil olanları sever. [940]

Hz. Peygamber (s.a.v)'de Hz. Ali (ra)'ye: Şüphesiz ki sen Kur'an'ı Kerim'in indirilmesi dolayısıyla savaştığın gibi, te'vili (yorumu) dolayısıyla da savaşacaksın buyurmuştur.

İmam'ı Ahmed hasen bir isnad ile Ebu Said el-Hudri (ra)'den, rivayet ediyor: Resûlullah (sav)'ın yanında bulunuyorduk, buyurdu ki: İçinizden kimisi indirlmesi sebebiyle savaştığı gibi Kur'an'ı Kerim'in te'vili (yorumu) sebebiyle de savaş yapacaktır. Başka bir rivayette ise: Sizden birisi…Bazı rivayetlerde de Resûlullah (sav)'ın bu sözünün muhatabını yani Hz. Ali efendimizi belirtmiştir. [941]

Başka bir hadiste ise şöyledir, Resûlullah (sav)'ın: Kim imamına itaatten elini çekecek olursa kıyamet gününde elinde (geçerli) bir hüccet, delil bulunmaksızın gelir. Kimde cemaatten ayrılmış olarak ölürse bir nevi cahiliyye ölümü ile ölür.

Bu manadaki hadisler. Bunlardan, Müslim ve Nesei'nin Ebu Hureyre (ra)'den, rivayet ettiği hadiste: Peygamber (s.a.v) şöyle buyurdu; Kim imam'a (ululemre) itaatten ayrılır, sonrada ölürse, cahiliyyet ölümü ile ölmüş olur.

Hakim İbn Ömer (ra)'den şu lafızla bir rivayet nakletmiştir. Kim cemaatin içinde çıkarsa tekrar geri dönünceye kadar İslam halkasını boynundan sıyırıp atmış olur. Bir cemaat imamının itaati altında bulunmaksızın ölürse, ölümü cahiliyyet ölümü gibidir.

İmam Buhari ve Müslim'in ve İmam Ahmed'in, Abdullah b. Abbas (ra)'den, rivayet ettiğine göre, Peygamber (s.a.v) şöyle buyurdu; Kim başındaki emirden hoşlanmadığı bir şey görürse sabretsin. Çünkü kim cemaati bir karış bile olsa terkedip ölürse, ölümü cahiliyet ölümü gibi olur.

[940] Hucurat Süresi: 49/9.

[941] Mecmuu Zevaid, c, 6, sh, 244; İslam fıkhı ansiklopedisi, c, 7, sh, 429.

Başka bir lafızla: Kim emirinin bir şeyinden hoşlanmazsa ona sabretsin, zira insanlardan, kim sultanın itaatinden bir karış çıkar ve sonra ölürse cahiliyyet ölümü gibi ölür. Ayrıca, Ebu Zer, Muaviye, Ebu Derda (ra) ve diğer zevattan rivayetler gelmiştir. [942]

Başka bir hadiste ise şöyledir, Abdullah b. Ömer (ra)'den; Kim bize silah çekerse bizden değildir. [943]

(1861) Asilerin Malları Ve Canları Telef Edildiği Zaman Bu Telefler Tazmin Edilmez

Asilerin malları ve canları telef edilidiği zaman bu telefler tazmin edilmez. Bununla ilgili deliller ise şöyledir.

Hanefi, Maliki ve Hanbeliler ile Şafiiler iki görüşünden azhar olanına göre kendilerince haklı bir te'vile (yoruma) dayanarak isyan etmiş olan bağilerle, savaş sırasında itlaf (telef) ettikleri can ve mallar tazmin ettirilmez. Bu hükmün delili:

Zühri'den gelen şu rivayettir. Aralarında Bedir savaşına katılmış ashabında bulunduğu insanlar arasında Cemel, Sıffın savaşı gibi vakıalarda büyük bir fitne kopmuştur. Onlar Kur'an'ı te'vile dayanarak nikahı haram olan bir kadını helal sayan adama hadd uygulanmayacağı, Kur'an'ı te'vile dayanarak dökülmesi haram olan bir kanı akıtmış adamın öldürülmeyeceği , Kur'an'ı te'vile dayanarak itlaf (telef) edilmiş bir malın, tazmin ettirilemeyeceği hususunda icma etmişlerdir. [944]

Mesela, Cemel ve Sıffın savaşına katılan Haricilerin isyanlarını meşru göstermek için delil ve te'vile dayanmaları buna bir örnektir. Onlar: Şöyle iddia ediyorlardı. Ali, Osman'ı öldürenleri bildiği, onları cezalandırmaya gücü yettiği halde, onlar kendisini halife seçtikleri için cezalandırmıyor. [945]

Bu ithamden dolayı Allah'a sığınıyoruz. Hz. Ali'ye karşı savaşmak için bu iftirayı ona yamamışlar ve böylece çıkardıkları fitne ve fesatlıklarını haklı göstermek için bunu yapmışlardır. Halbuki onların bu hareketi te'vile dayanarak isyan etmeleriydi. Bu isyankarlara karşı da:

49/9…Allah'ın emrine dönünceye kadar savaşın…[946] Emri vardır.

Kim İslam cemaatinden (halife, ululemr veya sultandan) bir karış ayrılsa, boynunda İslam bağını çıkarmış olur. [947]

(1862) Abdullah b. Abbas (ra)'ın Asi Haricilere Karşı İkna Kabiliyeti

Ebu Zer'den: Hz. Ali (ra) kendisine karşı çıkanların: Haricilere, Abdullah b. Abbas (ra) göndermiş; onun vasıtasıyla onlara nasihat etmiş, onlarla konuşmuştur. Abdullah b. Abbas (ra)'den, şöyle rivayet edilmektedir: Hariciler bizden ayrıldıkları zaman, ben Ali'ye şöyle dedim: Ey Mü'minlerin emiri! Namazı serinlik düşünceye kadar tehir et de ben gidip onlarla konuşayım. Onların sana zarar vermelerinden korkuyorum. İnşaallah bir şey olmaz. Daha sonra Yemen'de yapılan abalardan en güzelini giyerek onların yanına gittim. Onlar kaylul'e uykusuna yatmışlar. Bir gurubun yanına vardım, onlardan daha daha fazla Allah'a ibadet eden görmedim;

---

[942] Camiu'l Usul, c, 4, sh, 256; Mecmuu Zevaid, c, 4, sh, 219, 220, 224; Neylul Evtar, c, 7, sh, 193; İslam fıkhı ansiklopedisi, c, 7, sh, 5478.
[943] Müslim, c, 1, sh, 98, bab, 42, hd, 100, Kitabul İman; Sübülüs Selam, c, 3, sh, 399, bab, 3, hd, 1219; Fıkhu'l İslami ve edilletuhu c, 7, sh, 5478.
[944] Neylul Evtar, c, 7, sh, 191; Fıkhu'l İslami ve edilletuhu c, 7, sh, 5481; İslam fıkhı ansiklopedisi, c, 7, sh, 430.
[945] Büyük Şafii Fıkhı Tercümesi, c, 4, sh, 196.
[946] Hucurat Süresi: 49/9.
[947] Ebu Davud, 4758.

dizleri secdeye gitmekten deve derisi gibi nasır bağlamıştı, yüzlerinde de secde eseri görülmekteydi. Onların yanına vardığımda bana şöyle hitap ettiler: Ey Abbas'ın oğlu! Sana merhaba, seni buraya getiren nedir? Ben sizinle konuşmak için geldim. Peygamber'in ashabı Kur'an'ın te'vilini sizden daha iyi bilirler. Çünkü vahiy onların arasında nazil oldu. Onlardan bazıları, İbni Abbas'la konuşmayız dedilerse de bazılarıda mutlaka onunla konuşacağız, dediler. Bunun üzerine ben şöyle dedim, Peygamber'in amcasının oğlu, damadı, Peygamber'e ilk iman eden ve yanında Peygamber'in sahabeleri bulunan, Ali'yi hangi hususlarda tenkid ediyorsunuz. Biz onu üç hususta tenkid ediyoruz. Peki bunlar nedir?

1- Birincisi nedir? İnsanları Allah'ın dininde hakem tayin etmiştir, oysa Allah teâlâ Kur'an'ı Kerim'inde, Hüküm ancak Allah'ındır. [948] Buyurmuştur.
2- İkincisi nedir? Savaştığı halde hiçbir esir almadı, onların mallarını ganimet saymadı. Eğer savaştığı kişiler kafir iseler, onların malları helaldır. Yok eğer mü'min iseler onların kanlarıda onlara haramdır.
3- Üçüncüsü nedir? Emiru'l Mü'minin sıfatının silinmesine izin verdi. Eğer o mü'minlerin emiri değilse, kafirlerin emiridir.

Peki, ben size, sizinde bildiğiniz muhkem ayetlerden ve Peygamber (sav)'in sahih sünnetinden delil getirsem, iddianızdan vazgeçermisiniz? Evet, vazgeçeriz.

1- Birinci tenkidiniz, Ali: İnsanları Allah'ın dininde hakem tayin etmiştir, sözünü ele alalım. Allah (cc) şöyle buyuruyor: 5/95. Ey iman edenler! İhramlı iken avı öldürmeyin. İçinizden kim onu kasten öldürürse öldürdüğü hayvanın dengi (ona) cezadır. (Buna) Kâbe'ye varacak bir kurban olmak üzere içinizden adalet sahibi iki kişi hükmeder (öldürülen avın dengini takdir eder). Yahut (avlanmanın cezası), fakirleri doyurmaktan ibaret bir keffârettir, yahut onun dengi oruç tutmaktır. Ta ki (yasak av yapan) işinin cezasını tatmış olsun. Allah geçmişi affetmiştir. Kim bu suçu tekrar işlerse Allah da ondan karşılığını alır. Allah daima galiptir, öç alandır.[949] Başka bir ayette ise şöyledir, 4/35. Eğer karı-kocanın aralarının açılmasından korkarsanız, erkeğin ailesinden bir hakem ve kadının ailesinden bir hakem gönderin. Bunlar barıştırmak isterlerse Allah aralarını bulur; şüphesiz Allah her şeyi bilen, her şeyden haberdar olandır. [950] Size Allah'ın adına yemin ederek soruyorum. düşmanlıkları kaldırıp kanların akıtılmasını önlemek için hakem tayin etmek, bir dirhem değerindeki tavşanı ihramlıyken öldürmede hakem tayin etmekten daha mı önemlidir? O halde birinci tenkidinizin cevabını vermiş oldum mu? Allah'ım bizi muaheze etme. Evet, verdin
2- İkinci tenkidiniz, Ali: Savaştığı halde hiçbir esir almadı, onların mallarını ganimet saymadı. Eğer savaştığı kişiler kafir iseler, onların malları helaldır. Yok eğer mü'min iseler onların kanlarıda onlara haramdır. Sözünü ele alalım. Siz annenizi esir alıp ondan cariye gibi faydalanmayı, onu cariye yapmayı kendiniz için helal görürmüsünüz? Eğer annenizden cariye gibi faydalanmayı helal görürseniz, kafir olursunuz, Aişe'nin, sizin anneniz olduğunu inkar ederseniz, yine kafir olursunuz. Çünkü, Allah teâlâ Kur'an'ı Kerim'inde: 33/6. Peygamber, müminlere kendi canlarından daha yakındır. Eşleri, onların analarıdır. Akraba olanlar, Allah'ın Kitabına göre, (mirasçılık bakımından) birbirlerine diğer müminlerden ve muhacirlerden daha yakındırlar; ancak, dostlarınıza uygun bir vasiyet yapmanız müstesnadır. Bunlar Kitap'ta yazılı bulunmaktadır. [951]

[948] En'am suresi: 6/57.
[949] Maide suresi: 5/95.
[950] Nisa Süresi: 4/35.
[951] Ahzab Süresi: 33/6.

Buyurmaktadır. Siz bu durumda iki sapıklık arasında kıvranıp duruyorsunuz; hangisini isterseniz onu alın. Böyle ikinci tenkidinizin cevabını vermiş oldum mu? Ya Rabbi sen bizi muaheze etme. Evet, verdin.

3- Üçüncü tenkidiniz, Ali: Emiru'l Mü'minin sıfatının silinmesine izin verdi. Eğer o mü'minlerin emiri değilse, kafirlerin emiridir. Sözünüzü ele alalım. Hz. Peygamber (s.a.v) Hudeybiye günü Kureyşlilere anlaşma yaptı. Hz. Peygamber (s.a.v) sulhnameyi yazan kişi ve (Hz. Ali'ye) yaz! Bu Allah'ın Resulü Muhammed ile Kureyş'in üzerinde anlaştıkları maddelerdir; deyince, Kureyş'liler şöyle dediler: Allah'a yemin ederiz ki, eğer senin Allah'ın Resulü olduğuna inansaydık, seninle savaşmaz, seni Ka'be'yi ziyaretten menetmezdik. Sen Abdullah oğlu Muhammed yaz, bunun üzerine Hz. Peygamber (s.a.v), Allah'a yemin ederim ki, ben Allah'ın Resulüyüm. Siz beni yalanlasanızda ben Allah'ın Resulüyüm, dedikten sonra antlaşma metninin altına, bu Abdullah oğlu Muhammed ile Kureyş'in üzerinde ittifak ettiği sulhnamedir, şeklinde yazılmasını emretti. Şimdi size soruyorum acaba Hz. Peygamber (sav) böyle yapmakla Peygamberlik sıfatını ortadan kaldırmış olur mu? Ya Rabbi! Sen bizi muaheze etme. Hayır, Peygamberlik sıfatını ortadan kaldırmış olmaz. Bu karşılıklı konuşmadan sonra yirmibin (20000) kişi Haricilerden ayrıldı. Geriye dörtbin (4000) kişi kaldı. Onlarda savaşta öldürüldü. [952]

İbni Kesir'in el-Bidaye ve'n Nihaye adlı eserinde şöyle anlatılmaktadır. Hz. Ali (ra) Abdullah b. Abbas (ra)'ı Haricilere gönderdi. Abdullah b. Abbas onların ortasına gelince İbni Kavva denilen kişi ayağa kalkarak bir hutbe irad etti ve şöyle dedi. Ey Kur'an'ın hizmetkarları! Bu gelen kişi Abdullah b. Abbas'tır. Onu tanımayan varsa, işte onu tanıtıyorum. Bu Allah'ın kitabında kimsenin bilmediği hususları bilenlerdendir. Bu öyle bir kişidir ki, onun ve kavminin hakkında şu ayet inmiştir. 43/58. Dediler ki: «Bizim ilahlarımız mı daha hayırlı, yoksa o mu?» Onu yalnızca bir tartışma-konusu olsun diye (örnek olarak) verdiler. Hayır, onlar 'tartışmacı ve düşman' bir kavimdir. [953] Siz bunu arkadaşının (Hz. Ali'nin) yanına geri gönderiniz. Allah'ın kitabı hususunda onunla tartışmayınız. Onlardan bazıları da şöyle bağırdılar. Allah'a yemin ederiz ki, onunla Allah'ın kitabı hususunda tartışacağız; eğer hakkı getirirse, hakka tabi olacağız, batılı getirirse yemin ederiz ki, onu batılı ile yüzüstü atarız. Sonra üç gün boyunca tartıştılar. Haricilerden dörtbin (4000) kişi reisleri İbni Kavva'da dahil tevbe ederek dönüş yaptılar. Abdullah b. Abbas, onları Kufe'de bulunan Hz. Ali'nin yanına getirdi. [954]

(1863) Asilerlerin Esirleri Öldürülmeyeceği Malları Ganimet Alınmayacağının Delilleri

Abdullah b. Ömer (ra)'den, şöyle rivayet etmektedir: Hz. Peygamber (s.a.v) İbni Mes'ud'a şöyle sordu; Ey Ümmi Abdin oğlu! Ümmetimin bağileri (yani isyankarları) hakkında hükmün ne olduğunu biliyormusun? Allah ve Resulü daha iyi bilir. Onların savaştan kaçanlarının peşine düşülmez, yaralıları öldürülmez, can çekişenlere, bir an önce ölmesi için müdahale edilmez, buyurdu. [955] Ayrıca Beyhaki şu hükmü de ilave etmiştir. Onların malları ganimet olarak alınmaz.

İbni Ebi Şeybe'de şöyle rivayet ediyor: Hz. Ali (ra) Cemel günü tellalına şöyle bağırmasını emretti: Savaş meydanından ayrılanların peşine düşmeyin, yaralıları ve esirleri

---

[952] Ebu Nuaym Hilye, c, 1, sh, 318-320.
[953] Zuhruf Süresi: 43/58.
[954] İbni Kesir el-Bidaye ve'n Nihaye, c, 7, sh, 281.
[955] Beyhaki es-Sünenül Kübra, c, 8, sh, 82.

öldürmeyin. Her kim evine girip kapısını kaparsa o emniyettedir. Kim silahını bırakırsa o da emniyettedir. [956]

Hz. Ali (ra) İbni Mülcem tarafından yaralanmasından sonra: onu yedirin, içirin ve hapsedin. Eğer yaşarsam, kanını akıtıp akıtmamak yetkisi bendedir, istersem kısas uygularım, buyurmuştur. [957]

(1864) İsyankarlar Hususunda Dört Mezheb'in İcması

Hanefi, Maliki ve Hanbeliler ile Şafiiler iki görüşünden azhar olanına göre kendilerince haklı bir te'vile (yoruma) dayanarak isyan etmiş olan bağilerle, savaş sırasında itlaf (telef) ettikleri can ve mallar tazmin ettirilmez. Bu hükmün delili:

Zühri'den gelen şu rivayettir. Aralarında Bedir savaşına katılmış ashabında bulunduğu insanlar arasında Cemel, Sıffın savaşı gibi vakıalarda büyük bir fitne kopmuştur. Onlar Kur'an'ı te'vile dayanarak nikahı haram olan bir kadını helal sayan adama hadd uygulanmayacağı, Kur'an'ı te'vile dayanarak dökülmesi haram olan bir kanı akıtmış adamın öldürülmeyeceği, Kur'an'ı te'vile dayanarak itlaf (telef) edilmiş bir malın, tazmin ettirilemeyeceği hususunda icma etmişlerdir. [958]

(1865) ONUNCU KİTAP ALTINCI BÖLÜMÜN SORULARI VE CEVAPLARI

Asilerin Hükmü

Soru-32- Bağï (isyancılara karşı) kaç şart ile savaşılır?

Cevap-32- Bağï (isyancılara karşı) üç şart ile savaşılır.

(1) Eğer manilikte güç ve kuvvet (oluşturmuşlarsa).
(2) Eğer imamın zaptında (kontrolünde) çıkmışlarsa.
(3) Eğer onlar için (imama karşı çıkmasını gerektirdiği şekilde kendilerine göre)te'vil(edip) caiz (görüyorlarsa).

Soru-33- Asilerin esirleri öldürülüp. Onların malları ganimet olarak alınır mı?

Cevap-33- Asilerin esirleri öldürülmez. Onların malları ganimet alınmaz.

Soru-34- Asilerin yaralıları acele edip öldürmek. Veya onları ölüme terketmek olur mu?

Cevap-34- Asilerin yaralıları acele etmek üzere öldürülmez. (Yani ölüme terkedilmez)

خِتَامُهُ مِسْكٌ وَفِى ذَلِكَ فَلْيَتَنَافَسِ الْمُتَنَافِسُونَ (المطففين)26

«Onun sonu misktir. Bunda imrenecekler imrensin.» Mutaffifin –26.

(1866) ONUNCU KİTAP YEDİNCİ BÖLÜMÜN ARAPÇA METNİ

---

[956] Muğnil Muhtac, 4, sh, 156;Büyük Şafii Fıkhı Tercümesi, c, 4, sh, 197-201; Neylul Evtar, c, 7, sh, 191.
[957] El-Muhezzeb, c, 2, sh, 221; Muğnil Muhtac, 2, sh, 277, c, 4, sh, 129; Fıkhu'l İslami ve edilletuhu c, 7, sh, 5473; İslam fıkhı ansiklopedisi, c, 7, sh, 431.
[958] Neylul Evtar, c, 7, sh, 191; Fıkhu'l İslami ve edilletuhu c, 7, sh, 5481; İslam fıkhı ansiklopedisi, c, 7, sh, 430.

[7 فصل] وَمَنِ ارْتَدَّ عَنِ الْإِسْلاَمِ اسْتُتِيبَ ثَلاَثًا فَإِنْ تَابَ وَإِلاَّ قُتِلَ وَلَمْ يُغَسَّلْ عَلَيْهِ
وَلَمْ يُصَلَّ عَلَيْهِ وَ لَمْ يُدْفَنْ فِي مَقَابِرِ الْمُسْلِمِينَ.

(1867) ONUNCU KİTAP YEDİNCİ BÖLÜMÜN KELİME MANASI

[7 فصل] وَمَنِ ارْتَدَّ عَنِ الْإِسْلاَمِ اسْتُتِيبَ ثَلاَثًا فَإِنْ تَابَ وَإِلاَّ قُتِلَ وَلَمْ يُغَسَّلْ عَلَيْهِ

Onun üzerine
Yıkanılmaz
Öldürülür
Ancak
Tövbe etti
Eğer
Üç kere
Tövbeye çağrılır
İslamdan
İrtidat ederse
Her kim
Fasıl
Yedi-nci

وَلَمْ يُصَلَّ عَلَيْهِ وَ لَمْ يُدْفَنْ فِي مَقَابِرِ الْمُسْلِمِينَ.

Müslümanların
Mezarlığına
Defin edilmez
Onun üzerine
Namazı kılınmaz

(1868) ONUNCU KİTAP YEDİNCİ BÖLÜMÜN TOPLU MANASI

(1869) Mürted'in İslam'ı Terkedenin Hükmü

(1870) İslam'ı Terkeden Kişi Öldürülmeden Önce Kendisine Neler Teklif Edilir?

Bir kimse eğer (dinden döner), İslamı reddederse. Hemen üç kere tövbeye çağrılır. Eğer tevbe eder (pişman olursa kurtulur). Ancak tevbe etmezse öldürülür. (Onun cenazesi) yıkanılmaz, üzerinde namaz kılınmaz, (cenazesi de) Müslümanların (mezarlığına) defnedilmez.

(1871) ONUNCU KİTAP YEDİNCİ BÖLÜMÜN DELİLLERİ

(1872) Mürted'in İslam'ı Terkedenin Delilleri

Kur'an'ı Kerim'de ki deliller ise şöyledir:

3/86. İman etmelerinden, Resûl'ün hak olduğuna şehadet getirmelerinden ve kendilerine apaçık deliller gelmesinden sonra inkârcılığa sapan bir kavme Allah nasıl hidayet nasip eder? Allah zalimler topluluğunu doğru yola iletmez. [959]

3/87. İşte onların cezası, Allah'ın, meleklerin ve bütün insanlığın lânetine uğramalarıdır.[960]

3/88. Bu lânete ebedî gömülüp gidecekler. Onların azapları hafifletilmez; yüzlerine de bakılmaz. [961]

---

[959] Al-i İmran suresi: 3/86.
[960] Al-i İmran suresi: 3/87.
[961] Al-i İmran suresi: 3/88.

3/89. Ancak, bundan sonra tevbe edip yola gelenler başka. Çünkü Allah çok bağışlayıcı ve merhametlidir. [962]

3/90. İnandıktan sonra kâfirliğe sapıp sonra inkârcılıkta daha da ileri gidenlerin tevbeleri asla kabul edilmeyecektir. Ve işte onlar, sapıkların ta kendisidirler. [963]

3/100. Ey iman edenler! Kendilerine kitap verilenlerden bir guruba uyarsanız imanınızdan sonra sizi yeniden inkârcılığa sevkederler. [964]

4/137. İman edip sonra inkâr edenleri, sonra yine iman edip tekrar inkâr edenleri, sonra da inkârlarını arttıranları Allah ne bağışlayacak, ne de onları doğru yola iletecektir. [965]

5/54. Ey iman edenler! Sizden kim dininden dönerse (bilsin ki) Allah, sevdiği ve kendisini seven müminlere karşı alçak gönüllü (şefkatli), kâfirlere karşı onurlu ve zorlu bir toplum getirecektir. (Bunlar) Allah yolunda cihad ederler ve hiçbir kınayanın kınamasından korkmazlar (hiçbir kimsenin kınamasına aldırmazlar). Bu, Allah'ın, dilediğine verdiği lütfudur. Allah'ın lütfu ve ilmi geniştir. [966]

16/106. Kim iman ettikten sonra Allah'ı inkâr ederse -kalbi iman ile dolu olduğu halde (inkâra) zorlanan başka- fakat kim kalbini kâfirliğe açarsa, işte Allah'ın gazabı bunlaradır; onlar için büyük bir azap vardır. [967]

16/107. Bu (azap), onların dünya hayatını ahirete tercih etmelerinden ve Allah'ın kâfirler topluluğunu hidayete erdirmemesinden ötürüdür. [968]

16/108. İşte onlar Allah'ın, kalplerini, kulaklarını ve gözlerini mühürlediği kimselerdir. Ve onlar gafillerin kendileridir. [969]

16/109. Hiç şüphesiz onlar ahirette ziyana uğrayanların ta kendileridir. [970]

16/110. Sonra şüphesiz Rabbin, eziyet edildikten sonra hicret edip, ardından da sabrederek cihad edenlerin yardımcısıdır. Bütün bunlardan sonra Rabbin elbette çok bağışlayan, pek esirgeyendir. [971]

2/217. Sana haram ayı, yani onda savaşmayı soruyorlar. De ki: O ayda savaşmak büyük bir günahtır. (İnsanları) Allah yolundan çevirmek, Allah'ı inkâr etmek, Mescid-i Haram'ın ziyaretine mâni olmak ve halkını oradan çıkarmak ise Allah katında daha büyük günahtır. Fitne de adam öldürmekten daha büyük bir günahtır. Onlar eğer güçleri yeterse, sizi dininizden döndürünceye kadar size karşı savaşa devam ederler. Sizden kim, dininden döner ve kâfir olarak ölürse, onların yaptıkları işler dünyada da ahirette de boşa gider. Onlar cehennemliktirler ve orada devamlı kalırlar. [972]

Hadisteki deliller ise şöyledir:

Abdullah b. Abbas (ra)'den, Peygamber (s.a.v) şöyle buyurdu; Dinini değiştiren (İslam'dan dönen) kişiyi öldürünüz. [973]

Muaz b. cebel (ra)'den, Ebu Musa'nın yanında bir bağla sıkıca bağlanmış bir adam bulunuyordu. Muaz, Ebu Musa'ya: Otur dedi,

---

962 Al-i İmran suresi: 3/89.
963 Al-i İmran suresi: 3/90.
964 Al-i İmran suresi: 3/100.
965 Nisa Süresi: 4/137.
966 Maide suresi: 5/54.
967 Nahl suresi: 16/106.
968 Nahl suresi: 16/107.
969 Nahl suresi: 16/108.
970 Nahl suresi: 16/109.
971 Nahl suresi: 16/110.
972 Bakara suresi: 2/217.
973 Buğari, bab, 1, Kitabul İstitabetil Mürtedin.

Muaz'da üç kere Allah'ın ve Resulüllah'ın hükmü olarak dininden dönen bu kişi öldürülünceye kadar ben oturmam! Bunun üzerine Ebu Musa, onunla ilgili emri verdi, o mürted de öldürüldü. [974] Başka bir hadiste ise şöyledir,

Peygamber (s.a.v), Müslüman bir kişinin kanı ancak üç şeyden biri ile helal olur. Zina eden evli şahıs, başka birini öldüren kişi, cemaatten ayrılıp dinini terkeden kimse. Buhari, Müslim, Abdullah b. Mes'ud (ra)'den rivayet etmişlerdir. [975]

Ümmi Mervan adındaki bir kadın İslam'dan dönmüştü. Durumu Hz. Peygamber (s.a.v)'e bildirildi, tövbe ederse bırakılmasını, yoksa öldürülmesini emretti. Darekutni ve Beyhaki, Cabir b. Abdullah (ra)'den, rivayet etmişlerdir, isnadı zayıftır. Beyhaki; başka zayıf bir vecihten, Hz. Aişe (r.a)'den tahric etmiştir. [976]

Resûlullah (sav), Muaz (ra)'ı Yemen'e gönderdiği vakit, şöyle buyurdu. Hangi erkek İslam'dan dönerse onu önce İslam'a davet et, dönerse ne ala; yoksa boynunu vur. Yine hangi kadın İslam'dan dönerse onu önce İslam'a davet et, dönerse ne ala; yoksa boynunu vur. Taberani el-Mu'cem'inde Muaz b. Cebel (ra)'den, rivayet etmiş. Hafız İbni Hacer, senedinin hasen olduğunu söyler. [977]

Tövbeye davet edilmesinin diğer delili. Hz. Ömer (ra)'den nakledilen şu rivayettir. İslam ordularından kendisinin yanına gelen bir adama, Hz. Ömer (ra): Uzaklarda yeni bir haber varmı? Diye sordu. Adam: Evet, bir adam Müslüman olduktan sonra tekrar Allah Tealayı (haşa) inkar etti, bizde onu öldürdük, dedi. Bunun üzerine Hz. Ömer (ra): Onu bir evde üç gün hepsedip, her gün bir ekmek vererek tutsaydınız ya…belki de tövbe ederdi, dedi. Sonra şöyle ekledi. Allah'ım ben bu olayda bulunmadım, öyle yapılmasını emretmedim ve duyduğumda razı da olmadım. İmam Malik Muvatta'da, Beyhaki'de, İmam Şafii yoluyla, Abdullah b. Abdullah b. Abdulkadir'den: Ebu Musa el-Eşari 'nin yanında iken, Ömer b. Hattab'a bir adam geldi…şeklinde rivayet etmişlerdir.[978] Başka bir hadiste ise şöyledir,

Hz. Cabir (ra) şöyle rivayet etmiştir. Ümmü Ruman isimli bir kadın irtidat etti (dinden döndü) Hz. Peygamer (sav), onun tekrar İslam'a davet edilmesini, kabul etmediği takdirde öldürülmesini emretti. [979]

(1873) ONUNCU KİTAP YEDİNCİ BÖLÜMÜN SORULARI VE CEVAPLARI

Mürted'in İslam'ı Terkedenin Hükmü

Soru-35- Her kim irtidat eder (dinden döner) İslam çıkarsa. O kimse için ne yapılır?

Cevap-35- Her kim irtidat eder(dinden döner) İslam çıkarsa. Aniden üç kere tövbeye çağrılır.

Soru-36- Eğer tevbe eder (pişman olursa kurtulur mu?). Veya tevbe etmezse buna ne yapılır?

Cevap-36- Eğer tevbe eder (pişman olursa kurtulur). Ancak tevbe etmezse öldürülür.

Soru-37- Mürted Olanın cenazesi yıkanılırmı? onun üzerinde namaz kılınır mı?

Cevap-37- Mürted Olanın cenazesi yıkanılmaz onun üzerinde namaz kılınmaz.

Soru-38- Mürted Olanın cenazesi Müslümanların kabristanına (mezarlığına) defnedilir mi?

Cevap-38- Mürted Olanın cenazesi de) Müslümanların kabristanına (mezarlığına) defnedilmez.

---

[974] Buğari, babu hükmül mürtedi, Kitabul İstitabetil Mürtedin; Müslim, hd, 1733, Kitabul İmare; Ebu Davud, hd, 4354, 4355, Kitabul Hudud; Buluğul meram min edilletil ahkâm, sh, 399; Neylul Evtar, c, 7, sh, 216.

[975] Sübülüs Selam, c, 3, sh, 231.

[976] Neylul Evtar, c, 7, sh, 192; Nasbu'r Raye, c, 3, sh, 458; et-Telhisul Habir, c, 4, sh, 49, Mısır baskısı.

[977] Neylul Evtar, c, 7, sh, 193; Nasbu'r Raye, c, 3, sh, 457; Fıkhu'l İslami ve edilletuhu c, 7, sh, 5580.

[978] Nasbu'r Raye, c, 3, sh, 460; Neylul Evtar, c, 7, sh, 191; Fıkhu'l İslami ve edilletuhu c, 7, sh, 5581.

[979] Darekutni es-Sünen, c, 3, sh, 118; Büyük Şafii Fıkhı Tercümesi, c, 4, sh, 206.

خِتَامُهُ مِسْكٌ وَفِي ذَلِكَ فَلْيَتَنَافَسِ الْمُتَنَافِسُونَ (المطففين)26

«Onun sonu misktir. Bunda imrenecekler imrensin.» Mutaffifin –26.

(1874) ONUNCU KİTAP SEKİZİNCİ BÖLÜMÜN ARAPÇA METNİ

[8 فصل] وَتَارِكُ الصَّلَاةِ عَلَى ضَرْبَيْنِ أَحَدُهُمَا أَنْ يَتْرُكَهَا غَيْرَ مُعْتَقِدٍ لِوُجُوبِهَا فَحُكْمُهُ حُكْمُ الْمُرْتَدِّ وَالثَّانِي أَنْ يَتْرُكَهَا كَسَلاً مُعْتَقِدًا لِوُجُوبِهَا فَيُسْتَتَابُ فَإِنْ تَابَ وَصَلَّى وَإِلاَّ قُتِلَ حَدًّا وَكَانَ حُكْمُهُ حُكْمُ الْمُسْلِمِينَ.

(1875) ONUNCU KİTAP SEKİZİNCİ BÖLÜMÜN KELİME MANASI

[8 فصل] وَتَارِكُ الصَّلَاةِ عَلَى ضَرْبَيْنِ أَحَدُهُمَا أَنْ يَتْرُكَهَا غَيْرَ مُعْتَقِدٍ لِوُجُوبِهَا

Onun vacip oluşu, İnanmıyor, Onu terk eder, Eğer, O ikisinde, Bir-isi, İki kısımdır, Üzerine, Namaz, Terk eden, Fasıl, Sekiz-inci

فَحُكْمُهُ حُكْمُ الْمُرْتَدِّ وَالثَّانِي أَنْ يَتْرُكَهَا كَسَلاً مُعْتَقِدًا لِوُجُوبِهَا فَيُسْتَتَابُ فَإِنْ تَابَ

Tövbe etti, Eğer, Tövbeye çağrılır, Vacip oluşuna, İnanmış, Tembellikten, Onu terk eder, Eğer, İkincisi, Mürted-in, Hüküm, Onun hükmü

وَصَلَّى وَإِلاَّ قُتِلَ حَدًّا وَكَانَ حُكْمُهُ حُكْمُ الْمُسْلِمِينَ.

Müslümanlar-ın, Hükmü-gibidir, Onun hükmü, Oldu, Hadd'en ceza olarak, Öldürülür, Ancak, Namaz kılar

(1876) ONUNCU KİTAP SEKİZİNCİ BÖLÜMÜN TOPLU MANASI

(1877) Namazı Terk Edenin Hükmü
(1878) Namazı Terkeden Kısımlar
(1879) Namazı terk edenler iki kısım üzeredirler
(1880) Namazın Varlığına İnanmayıp İnkardan Dolayı Terkeden

(1) Birincisi, eğer namazın varlığına vacip oluşuna (farz oluşuna) inanmayıp inkar ediyorsa (inkar edenin) hükmü mürtedin hükmü gibidir. (Mürtedin durumu nasılsa o da öyledir)

(1881) Namazın Varlığına İnanıp Tembellikten Dolayı Terkeden

(2) İkinci kısımdaki (durum namazı terk eden kişi), eğer namazın vacip (farz) oluşuna inanıyor ve tembelliğinden dolayı terk ediyorsa hemen tövbeye çağrılır. Eğer tövbe edip namaza başlarsa (her hangi bir ceza verilmez). Ancak (tevbe edip namazı kılmazsa) hadden (ceza olarak) öldürülür. Onun hükmü Müslümanların hükmü gibidir.[980]

(1882) ONUNCU KİTAP SEKİZİNCİ BÖLÜMÜN DELİLLERİ

(1883) Namazı Terk Edenin Delilleri

Kur'an Kerim'de ki deliller ise şöyledir:

4/103. Namazı bitirince de ayakta, otururken ve yanınız üzerinde yatarken (daima) Allah'ı anın. Huzura kavuşunca da namazı dosdoğru kılın; çünkü namaz müminler üzerine vakitleri belli bir farzdır. [981]

20/132. Ailene namazı emret; kendin de ona sabırla devam et. Senden rızık istemiyoruz; (aksine) biz seni rızıklandırıyoruz. Güzel sonuç, takvâ iledir. [982]

Hadisteki deliller ise şöyledir:

Hz. Cabir b. Abdullah (ra)'den, şöyle rivayet edilmiştir, Peygamber (s.a.v) şöyle buyurdu; Şüphesiz ki namazı terk etmek kişi ile küfrün arasında bulunmaktadır. [983] Halbuki bir Müslüman namaza devam ettiği müddetçe Allah (cc) ile olan bağlarını güçlendirir o namaz o kişinin günahlarına kefaret olur. İşte delili şu hadisi şeriftir.

Ebu Hureyre (ra)'den, Peygamber (s.a.v) şöyle buyurduğunu rivayet etmektedir: Söyleyin, birinizin kapısı önünde bir akarsu bulunsa (ev sahibi de) günde beş defa içinde yıkansa ne dersiniz? (onun vücudunun) kirinden pasından bir şey kalır mı? hayır, kirinden pasından hiçbir şey kalmaz dediler. (Bunun üzerinde) Hz. Peygamber (s.a.v) şöyle buyurdu; Beş vakit namazda işte bunun gibidir. Onlarla Allah Teala günahları yıkar, siler. [984]

Başka bir hadiste ise şöyledir: Günde beş vakit namazı Allah (Müslümanlara) farz kıldı. Kim abdestlerini güzel yaparak, rükularına, huşularına riayet ederek onları vaktinde kılarsa, o kimse, Allah teala'dan hatasını affedeceğine söz almış olur. Kim böyle yapmazsa Allah Teala ona söz vermiş olmaz, dilerse azap eder, dilerse onu cennete sokar. [985]

Namazın cezasıyla ilgili delile gelince şöyledir:

Abdullah b. Ömer (ra)'den, Peygamber (s.a.v) şöyle buyurdu; Allah'tan başka ilah olmadığına ve Muhammed (sav)'in Allah'ın Resulü olduğuna şahadet etmek, namazı ikame (etmek, kılmak), zekatı eda edinceye kadar insanlarla muharebe etmek (savaşmak) bana emrolundu. Onlar bunları yapınca kanlarını ve mallarını benden korumuş olurlar. Ancak

---

[980] Yani Müslümanlara nasıl bir muamele yapılırsa ona da onun gibi muamele edilir. Yıkanılır kefenlenir, cenaze namazı kılınır ve Müslümanların mezarlığına defnedilir.
[981] Nisa Süresi: 4/103.
[982] Ta-Ha suresi: 20/132.
[983] Müslim 82.
[984] Buğari, 505; Müslim, 66.
[985] Ebu Davud, 425; Muvatta, c, 1, sh, 123.

İslam'ın hakkı mukabili olmak müstesna, İnsanların (gizli işlerinden dolayı olan) hesapları da Allah'a aittir. [986]

Hadiste geçen savaşmakla emrolundum sözü. Kelimei şahadet, namaz kılmak, ve zekat vermekle ilgili meseleye bağlanmış bunları terk edenlerle savaşacağını beyan buyurmuşlardır ki, namaz kılmayanın; namazı inkar ederek terk ettiğini, mürteddin durumu ne ise onun durumu da o dur. Tembellikten dolayı terk ediyorsa tövbeye çağrılır. Eğer tövbe ederse herhangi bir ceza yoktur. Eğer tövbe etmeğe direnir ısrar ederse hadden öldürülür. Çünkü Peygamber (s.a.v) şöyle buyurdu; Şüphesiz ki namazı terk etmek, kişi ile şirk ve küfrün arasında bulunmaktadır.[987]

(1884) ONUNCU KİTAP SEKİZİNCİ BÖLÜMÜN SORULARI VE CEVAPLARI

Namazı Terk Edenin Hükmü

Soru–39- Namazı terk edenler kaç kısım üzeredirler?

Cevap–39- Namazı terk edenler iki kısım üzeredirler.

Soru–40- O iki kısımdan birincisi. Eğer o namazın varlığına vacip oluşuna (farz oluşuna) inanmayıp inkâr ediyorsa (o inkâr edenin) hükmü nasıldır?

Cevap–40- O iki kısımdan birincisi. Eğer o namazın varlığına vacip oluşuna (farz oluşuna) inanmayıp inkâr ediyorsa (o inkâr edenin) hükmü mürteddin hükmü gibidir.(Mürteddin durumu nasılsa o da öyledir).

Soru–41- İkinci kısımdaki(durum namazı terk eden kişi) Eğer (o kişi) namazın vacip (farz) oluşuna inanıyor ve tembelliğinden dolayı (dolayı) terk ediyorsa o kişinin hükmü nasıldır?

Cevap–41- İkinci kısımdaki(durum namazı terk eden kişi) Eğer (o kişi) namazın vacip (farz) oluşuna inanıyor ve tembelliğinden dolayı (dolayı) terk ediyorsa (o kişi) anında tevbeye çağrılır. Eğer tevbe edip namaza başlarsa (her hangi bir ceza verilmez). Ancak (tövbe edip namazı kılmazsa) hadden (ceza olarak) öldürülür. Onun hükmü Müslümanların hükmü gibidir.

خِتَامُهُ مِسْكٌ وَفِي ذَلِكَ فَلْيَتَنَافَسِ الْمُتَنَافِسُونَ (المطففين)26

«Onun sonu misktir. Bunda imrenecekler imrensin.» Mutaffifin –26.

---

[986] Buğari, 25; Müslim, c, 1, sh, 53, bab, 8, hd, 25, Kitabul iman.
[987] Müslim, c, 1, sh, 53, bab, 8, hd, 25, Kitabul iman.

ONBİRİNCİ KİTAP

CİHAD KİTABI

(1885) ONBİRİNCİ KİTABIN ARAPÇA METNİ

[11 كتاب] أحكام [الجهاد]

وَشَرَائِطُ وُجُوبِ الْجِهَادِ سَبْعُ خِصَالٍ اَلْإِسْلَامُ وَالْبُلُوغُ وَالْعَقْلُ وَالْحُرِّيَّةُ وَالذُّكُورِيَّةُ وَالصِّحَّةُ وَالطَّاقَةُ عَلَى الْقِتَالِ وَمَنْ أُسِرَ مِنَ الْكُفَّارِ فَعَلَى ضَرْبَيْنِ ضَرْبٌ يَكُونُ رَقِيقًا بِنَفْسِ السَّبِيِّ وَهُمُ الصِّبْيَانُ وَالنِّسَاءُ وَضَرْبٌ لَايَرِيقُّ بِنَفْسِ السَّبِيِّ وَهُمُ الرِّجَالُ الْبَالِغُونَ وَاْلإِمَامُ مُخَيَّرٌ فِيهِمْ بَيْنَ أَرْبَعَةِ أَشْيَاءَ الْقَتْلِ وَاْلإِسْتِرْقَاقِ وَالْمَنِّ وَالْفِدْيَةِ بِالْمَالِ أَوْ بِالرِّجَالِ يَفْعَلُ مِنْ ذَالِكَ مَا فِيهِ الْمَصْلَحَةُ وَمَنْ أَسْلَمَ قَبْلَ اْلأَسْرِ أَحْرَزَ مَالَهُ وَدَمَهُ وَصِغَارَ أَوْلَادِهِ وَيُحْكَمُ لِلصَّبِيِّ بِاْلإِسْلَامِ عِنْدَ وُجُودِ ثَلَاثَةِ أَسْبَابٍ: أَنْ يُسْلِمَ أَحَدًا أَبَوَيْهِ أَوْ يَسْبِيَهُ مُسْلِمٌ مُنْفَرِدًا عَنْ أَبَوَيْهِ أَوْ يُوجَدَ لَقِيطًا فِى دَارِاْلإِسْلَامِ.

(1886) ONBİRİNCİ KİTABIN KELİME MANASI

[11 كتاب] أحكام [الجهاد]

وَشَرَائِطُ وُجُوبِ الْجِهَادِ سَبْعُ خِصَالٍ اَلْإِسْلَامُ وَالْبُلُوغُ وَالْعَقْلُ وَالْحُرِّيَّةُ وَالذُّكُورِيَّةُ

Şart-lar | Vacip oluşu | Cihad-ın | Yedi | Haslet | Müslüman | Baliğ | Akıl | Hürriyet | Erkek

وَالصِّحَّةُ وَالطَّاقَةُ عَلَى الْقِتَالِ وَمَنْ أُسِرَ مِنَ الْكُفَّارِ فَعَلَى ضَرْبَيْنِ ضَرْبٌ يَكُونُ رَقِيقًا

Köle Olur Birinci kısım İki kısım Üzeri Kafirlerden Esir edilir Her kim Savaş Üzerine Gücü yetmek Sıhhat

بَنَفْسِ السَّبِيِّ وَهُمُ الصِّبْيَانُ وَالنِّسَاءُ وَضَرْبٌ لاَيَرِيقُّ بِنَفْسِ السَّبِيِّ وَهُمُ الرِّجَالُ

Erkekler Onlar Sabi Nefsi ile Köle olmaz İkinci kısım Kadınlar Çocuklar Onlar Sabi çocuk Nefsi ile

الْبَالِغُونَ وَالإِمَامُ مُخَيَّرٌ فِيهِمْ بَيْنَ أَرْبَعَةِ أَشْيَاءَ الْقَتْلِ وَالْإِسْتِرْقَاقِ وَالْمَنِّ وَالْفِدْيَةِ بِالْمَالِ

Mal ile Fidye Minnet Köleleştirmek Öldürmek Şey-ler Dört Arası Onlarda Serbesttir İmam Baliğ olan

أَوْ بِالرِّجَالِ يَفْعَلُ مِنْ ذَالِكَ مَا فِيهِ الْمَصْلَحَةُ وَمَنْ أَسْلَمَ قَبْلَ الْأَسْرِ أَحْرَزَ مَالَهُ وَدَمَهُ

Onun kanı Onun malı Korunur Esir-likten Önce Müslüman oldu Her kim Maslahat Onda O şey ki Bu-nlardan Yapar Erkekler ile Veya

وَصِغَارَ أَوْلاَدِهِ وَيُحْكَمُ لِلصَّبِيِّ بِالْإِسْلاَمِ عِنْدَ وُجُودِ ثَلاَثَةِ أَسْبَابٍ: أَنْ يُسْلِمَ أَحَدًا

Bir-isi Müslüman olunur Eğer Sebep-ler Üç Mevcut olması Yanında Müslümanlıkla Sabi için Hüküm edilir Onun çocukları Küçükler

أَبَوَيْهِ أَوْ يَسْبِيَهُ مُسْلِمٌ مُنْفَرِدًا عَنْ أَبَوَيْهِ أَوْ يُوجَدَ لَقِيطًا فِى دَارِالْإِسْلاَمِ.

İslam Yurdunda Buluntu Bulunur Veya Onun anne ve babasında Tek kalmış Müslüman Onu yakalar Veya O anne ve baba

(1887) ONBİRİNCİ KİTABIN TOPLU MANASI

(1888) Cihadın Hükümleri

(1889) Cihadın Farz Olması İçin Gereken Şartlar

Cihadın vacip olmasının yedi haslettir (şarttır)

(1) Müslüman olmak.
(2) Baliğ olmak.
(3) Akıllı olmak.
(4) Hür olmak.
(5) Erkek olmak.
(6) Sıhhatli olmak.
(7) Savaşmaya gücü yetmiş olmak.

(1890) Esirlerin Kısımları

Her kim kâfirlerden esir edinirse (bunlar) iki kısımdır

(1891) Esir Çocuklar Ve Kadınlar

(1) Birinci kısım: Çocuklar ve kadınlardır: Bunlar esir alınmakla köle ve cariye durumuna düşerler.

(1892) Esir Baliğ Olan Erkekler

(2) İkinci kısım: Baliğ olan erkeklerdir. Bunlar köle durumuna düşmezler.

(1893) İmamın Esirler Hakkındaki Muhayyerliği

İmam onların o esirlerin hakkında dört şeyi yapmakta serbesttir

(1) Öldürmek.
(2) Köleleştirmek.
(3) Minnet altında bırakmak.
(4) Mal'a (karşılık) fidye almak. Veya erkeklerle [988] (değiştirmek bunların hangisinde) maslahat varsa (İmam bunları) yapar.

(1894) Esir Edilmeden Önce İslam'a Teslim Olanın Durumu

Bir kimse esir alınmadan önce Müslüman olursa onun malı, canı, kanı ve küçük çocukları (İslam'ın) korunması (altındadır)

(1895) Bir Çocuğa Üç Sebepten Dolayı Müslüman Oluşuna Hükmedilir

---

[988] Yani esirleri esir sahiplerine, esir olmuş Müslümanlarla değiştirip, Müslümanları esaretten kurtarmak. Kısaca esir verip yerine esir Müslümanları almak.

Bir çocuğun Müslüman oluşuna üç sebebin mevcut olması halinde hükmedilir.

(1) Ana ve babasından birisinin Müslüman olması ile.

(2) Bir Müslüman (tarafından) annesiz ve babasız (olarak) yakalanmış (ganimet alınmış) olması ile.

(3) İslam (diyarında) yurdunda bulunmuş olması ile.

(1896) ONBİRİNCİ KİTABIN DELİLLERİ

(1897) Cihadın Delilleri

Kur'an Kerim'de ki deliller ise şöyledir:

9/23. Ey iman edenler! Eğer küfrü imana tercih ediyorlarsa, babalarınızı ve kardeşlerinizi (bile) veli edinmeyin. Sizden kim onları dost edinirse, işte onlar zalimlerin kendileridir. [989]

9/111. Allah müminlerden, mallarını ve canlarını, kendilerine (verilecek) cennet karşılığında satın almıştır. Çünkü onlar Allah yolunda savaşırlar, öldürürler, ölürler. (Bu), Tevrat'ta, İncil'de ve Kur'an'da Allah üzerine hak bir vaaddir. Allah'tan daha çok sözünü yerine getiren kim vardır! O halde O'nunla yapmış olduğunuz bu alış verişinizden dolayı sevinin. İşte bu, (gerçekten) büyük kazançtır. [990]

9/41. (Ey müminler!) Gerek hafif, gerek ağır olarak savaşa çıkın, mallarınızla ve canlarınızla Allah yolunda cihad edin. Eğer bilirseniz, bu sizin için daha hayırlıdır. [991]

2/216. Hoşunuza gitmediği halde savaş size farz kılındı. Sizin için daha hayırlı olduğu halde bir şeyi sevmemeniz mümkündür. Sizin için daha kötü olduğu halde bir şeyi sevmeniz de mümkündür. Allah bilir, siz bilmezsiniz. [992]

9/38. Ey iman edenler! Size ne oldu ki, «Allah yolunda savaşa çıkın!» denildiği zaman yere çakılıp kalıyorsunuz? Dünya hayatını ahirete tercih mi ediyorsunuz? Fakat dünya hayatının faydası ahiretin yanında pek azdır. [993]

9/39. Eğer Allah, yolunda sefere çıkmazsanız, sizi elem dolu bir azap ile cezalandırır ve yerinize sizden başka bir toplum getirir. Siz ise O'na hiçbir zarar veremezsiniz. Allah, her şeye hakkıyla gücü yetendir. [994]

2/154. Allah yolunda öldürülenlere " ölüler " demeyin. Hayır, onlar diridirler. Ancak siz bunu bilemezsiniz. [995]

Hadisteki deliller ise şöyledir:

Bu konuda hadisi şerifler oldukça çoktur. Onlardan bazılarını zikredelim:

Ebu Hureyre (ra)'den, Peygamber (s.a.v) şöyle buyurdu; İyi olsun, kötü olsun her emirle birlikte cihad size vaciptir. [996]

Enes b. Malik (r.a)'den; Müşriklerle, mallarınızla, nefislerinizle (canlarınızla) ve dillerinizle savaşın. [997]

Ey insanlar! Karşılaşmayı temenni etmeyiniz, Allah'tan afiyet isteyiniz. Fakat düşmanla karşılaşınca da (harbin savaşın) bütün şiddetlerine karşı) sabrediniz. İyi biliniz ki cennet muhakkak surette kılıçların gölgeleri altındadır. [998]

---

[989] Tevbe suresi: 9/23.
[990] Tevbe suresi: 9/111.
[991] Tevbe suresi: 9/41.
[992] Bakara suresi: 2/216.
[993] Tevbe suresi: 9/38.
[994] Tevbe suresi: 9/39.
[995] Bakara suresi: 2/154.
[996] Ebu Davud, hd, 2533.
[997] Ebu Davud, hd, 2504; Nesai, c, 6, sh, 8.
[998] Buhari, 2861, 2862; Müslim, 1742.

Sabahleyin veya akşamleyin herhangi bir zamanda Allah yolunda (cihad için) bir kere yürüyüş, hiç şüphesiz dünyadan ve dünyadaki şeylerin hepsinden hayırlıdır. [999]

Enes b. Malik (r.a)'den; Ölüp de Allah katında büyük bir hayra malik olan hiçbir kulun, tekrar dünyaya dönmesi ve dünya ile dünyadaki her şeyin kendisinin olması sevindirmez; yalnız şehid müstesnadır. Çünkü o şehid olmanın fazileti nedeniyle görmekte olduğu şeylerden dolayı tekrar dünyaya dönmek ve dünyada bir defa daha öldürülmek onu sevindirir. [1000] Buraya kadar cihadın teşviki ile ilgili idi.

(1898) Cihadın Meşru Oluşunun Delilleri

Bundan sonra sıralayacağımız ayetler cihadın meşruluğu ile ilgili birkaç ayet zikredeceğiz. Yüce Rabbimiz şöyle buyurur:

22/39. Kendileriyle savaşılanlara (müminlere), zulme uğramış olmaları sebebiyle, (savaş konusunda) izin verildi. Şüphe yok ki Allah, onlara yardıma mutlak surette kadirdir. [1001]

2/190. Size karşı savaş açanlara, siz de Allah yolunda savaş açın. Sakın aşırı gitmeyin, çünkü Allah aşırıları sevmez. [1002]

9/5. Haram aylar çıkınca müşrikleri bulduğunuz yerde öldürün; onları yakalayın, onları hapsedin ve onları her gözetleme yerinde oturup bekleyin. Eğer tevbe eder, namazı dosdoğru kılar, zekâtı da verirlerse artık yollarını serbest bırakın. Allah yarlığayan, esirgeyendir. [1003]

2/191. Onları (size karşı savaşanları) yakaladığınız yerde öldürün. Sizi çıkardıkları yerden siz de onları çıkarın. Fitne, adam öldürmekten daha kötüdür. Mescid-i Haram'da onlar sizinle savaşmadıkça, siz de onlarla savaşmayın. Eğer onlar size karşı savaş açarlarsa siz de onları öldürün. İşte kâfirlerin cezası böyledir. [1004]

3/142. Yoksa Allah içinizden cihad edenleri belli etmeden, sabredenleri ortaya çıkarmadan cennete gireceğinizi mi sandınız? [1005]

3/143. Andolsun ki siz, ölümle yüzyüze gelmezden önce onu temenni ederdiniz. İşte şimdi onu karşınızda gördünüz. [1006]

2/193. Fitne tamamen yok edilinceye ve din (kulluk) de yalnız Allah için oluncaya kadar onlarla savaşın. Şayet vazgeçerlerse zalimlerden başkasına düşmanlık ve saldırı yoktur. [1007]

(1899) Cihadın Vacip Olmasının Şartlarının Delilleri

8/65. Ey Peygamber! Müminleri savaşa teşvik et. Eğer sizden sabırlı yirmi kişi bulunursa, iki yüze (kâfire) galip gelirler. Eğer sizden yüz kişi olursa, kâfir olanlardan bin kişiye galip gelirler. Çünkü onlar anlamayan bir topluluktur. [1008]

Bu ayeti kerimede savaşa teşvik emredildiği gibi. Bu teşvike müminler muhataptır. Kâfirler değil, dolayısıyla bu geçen şartların birincisini kapsamış oldu.

Cabir b. Abdullah (ra)'den, rivayet edilen bir hadisi şerifte ise şöyledir. Bir köle Peygamber (s.a.v)'e geldi ve ona İslam ve cihad üzerine biat etti. O kölenin sahibi Peygamber

---

[999] Buhari, 2639; Müslim, 1880.
[1000] Buhari, 2642;
[1001] Hacc suresi: 22/39.
[1002] Bakara suresi: 2/190.
[1003] Tevbe suresi: 9/5.
[1004] Bakara suresi: 2/191.
[1005] Al-i İmran suresi: 3/142.
[1006] Al-i İmran suresi: 3/143.
[1007] Bakara suresi: 2/193.
[1008] Enfal suresi: 8/65.

(s.a.v)'e geldi ve o kişinin kendi kölesi olduğunu haber verdi. (Bunun üzerine Peygamber (s.a.v)) o köleyi satın aldı da onda iki tane köle vardı. Ondan sonra köleler geldi onun satıldığını bilmiyorlardı. Ve sordular hür müsün? Yoksa köle misin? Diye sorduklarında. Eğer hür isen İslam ve cihad üzerine biat et buyurdular. [1009]

Bunda anlaşılıyor ki cihad köleye vacip değildir.

(1900) Cihadın Sıhhat Şartlarının Delilleri

Kur'an Kerim'de ki deliller ise şöyledir:

9/91. Allah ve Resûlü için (insanlara) öğüt verdikleri takdirde, zayıflara, hastalara ve (savaşta) harcayacak bir şey bulamayanlara günah yoktur. Zira iyilik edenlerin aleyhine bir yol (sorumluluk) yoktur. Allah çok bağışlayan ve çok esirgeyendir. [1010]

48/17) Köre vebal yoktur, topala da vebal yoktur, hastaya da vebal yoktur. (Bunlar savaşa katılmak zorunda değildirler.) Kim Allah'a ve Peygamberine itaat ederse, Allah onu altından ırmaklar akan cennetlere sokar. Kim de geri kalırsa, onu acı bir azaba uğratır. [1011] Bu ayeti kerime savaşa gücü yetmeyen hasta olanlar için delildir.

Abdullah b. Abbas (ra)'den, rivayet edilen bir hadisi şerifte ise şöyledir: Üç kimseden kalem kaldırılmıştır.

1- Uyanıncaya kadar uyuyandan,
2- Akıllanıncaya kadar deliden,
3- Buluğ çağına gelinceye kadar çocuktan, [1012]

Bu hadiste ise akıl ve baliğ şartını kapsamış oldu. Bunun başka bir delili ise şu hadisi şeriftir.

Abdullah b. Ömer (ra)'den, şöyle rivayet ediliyor: Uhud günü ben ondört yaşında bulunduğum halde Resûlullah (sav) beni gözden geçirdi de bana (yaşça baliğ değildir diye savaş için) izin vermedi. Sonra Hendek günü beni gözden geçirdi. O sırada ben onbeş yaşında idim. Bu defa bana (savaşa katılmak üzere) izin verdi. [1013]

Şimdi de erkek şartına bir delil getireceğiz.

Hz. Aişe (r.a)'den şöyle rivayet edilmiştir: Ben Peygamber (s.a.v)'den cihada çıkmak için izin istedim de. O: siz kadınların cihadı hacdır, buyurdu. Diğer bir rivayette ise, Peygamber (s.a.v) Hacc ne güzel cihaddır buyurdu.[1014]

Bu da kadının üzerine cihadın vacip olmadığını delilidir. Yalnız kadınlara cihad vacip olmamakla beraber, çıkmalarına şu sebeplerden dolayı müsaade edilmiştir. Yaralılara su taşıma, yaraları tedavi etmek için izin verilmiştir.

Enes b. Malik (r.a)'den; şöyle rivayet edilmiştir. Uhud savaşı olduğu zaman Nebi (as)'ın yanındakiler hezimete uğradılar…Ebu Bekr'in kızı Aişe ile Ümmü Seleme'yi eteklerini ayaklarındaki halhalleri görünür şekilde toplamış halde gördüm. Sırtlarında su tulumlarını taşıyorlar, sonra gazilerin ağızlarına su döküyorlardı. Tekrar dönüp dolduruyorlar, sonra gelip yine onların ağızlarına su döküyorlardı. Bu hadisi Buhari ve Müslim rivayet etmiştir.

[1009] Kifayetul Ağyar, c, 2, sh, 127.
[1010] Tevbe suresi: 9/91.
[1011] Fetih Süresi: 48/17.
[1012] Ebu Davud, 4399.
[1013] Buhari, 2521; Müslim, 1868.
[1014] Buhari, kadınların cihadı babı, kitabu'c cihad ve's siyer.

Diğer bir rivayette yine, Enes b. Malik (r.a)'den; Peygamber (s.a.v) Ümmü Seleme ve beraberindeki Ensar kadınlarının savaşa katılıp, su taşımalarına ve yaraları tedavi etmelerine izin verdi. Bu hadisi Müslim, Ebu Davud ve Tirmizi kaydetmiştir.

(Bu sebeplerden dolayı kendilerine savaşa katılma izni verilmiştir. Şu açıklamayı da yapmakta yarar buluyorum) Vahidi ve Suyuti'nin, Mücahid'den rivayetine göre, şöyle demiştir. Ümmü Seleme; Ey Allah'ın Resulü! Erkekler savaşıyor biz ise savaşmıyoruz. Hem bize mirasın yarı hissesi veriliyor dedi. Bunun üzerine Allah (cc) şu ayeti indirdi ve şöyle buyurdu:

4/32. Allah'ın sizi, birbirinizden üstün kıldığı şeyleri (başkasında olup da sizde olmayanı) hasretle arzu etmeyin. Erkeklerin de kazandıklarından nasipleri var, kadınların da kazandıklarından nasipleri var. Allah'tan lütfunu isteyin; şüphesiz Allah her şeyi bilmektedir.[1015]

İkrime (ra)'nin rivayetine göre kadınlar cihadı isteyerek; Allah'ın bize de cihada izin vermesini ve erkeklerin kazandıkları sevaptan bizimde pay almamızı istedik dediler. Bunun üzerine bu ayet nazil oldu. [1016]

Mü'minlerin anası Hz. Aişe (r.a)'den: Ben Peygamber (s.a.v)'den şöyle sordum. Ey Allah'ın Resulü! Kadınların üzerinde cihad var mıdır? Evet vardır; onların cihadı hac ve umredir. [1017]

Bütün bu deliller gösteriyor ki, kadına cihad görevi vacip kılınmamıştır. Yine şu kimselere de sorumluluk yoktur ki, kendileri erkek oldukları halde savaşa çıkmak için binek bulamayan veya bineğe binmek için para bulamayan bunlarda affedilmişlerdir. İşte delili şu ayeti kerimedir.

9/92. Kendilerine binek sağlaman için sana geldiklerinde: Sizi bindirecek bir binek bulamıyorum, deyince, harcayacak bir şey bulamadıklarından dolayı üzüntüden gözleri yaş dökerek dönen kimselere de (sorumluluk yoktur). [1018]

9/93. Sorumluluk ancak, zengin oldukları halde senden izin isteyenleredir. Çünkü onlar geri kalan kadınlarla beraber olmaya râzı oldular. Allah da onların kalplerini mühürledi, artık onlar (neyin doğru olduğunu) bilmezler. [1019]

(1901) Savaşta Köle Ve Esirlerle İlgili Hükümlerin Delilleri

Kur'an Kerim'de ki deliller ise şöyledir:

47/4. (Savaşta) inkâr edenlerle karşılaştığınız zaman boyunlarını vurun. Nihayet onlara iyice vurup sindirince bağı sıkıca bağlayın (esir alın). Savaş sona erince de artık ya karşılıksız veya fidye karşılığı salıverin. Durum şu ki, Allah dileseydi, onlardan intikam alırdı. Fakat sizi birbirinizle denemek ister. Allah yolunda öldürülenlere gelince, Allah onların yaptıklarını boşa çıkarmaz. [1020] Başka bir ayette ise şöyledir:

Esirlerin öldürülebileceğine delalet eden şu ayeti kerimedir. Yüce Allah şöyle buyurmaktadır: 8/67. Yeryüzünde ağır basıncaya (küfrün belini kırıncaya) kadar, hiçbir peygambere esirleri bulunması yaraşmaz. Siz geçici dünya malını istiyorsunuz, halbuki Allah (sizin için) ahireti istiyor. Allah güçlüdür, hikmet sahibidir. [1021]

1015 Nisa Süresi: 4/32.
1016 Fıkhus Sünne, tercümesi c, 3, sh, 331.
1017 İbni Huzeyme, 3074.
1018 Tevbe suresi: 9/92.
1019 Tevbe suresi: 9/93.
1020 Muhammed Süresi: 47/4.
1021 Enfal suresi: 8/67.

Esirlerin köleleştirilebileceği ise sünnetle sabit olmuştur: Çünkü Hz. Peygamber (s.a.v) Hayber savaşında, Kureyza gazvesinde ve Huneyn savaşında aldığı esirleri köleleştirmiştir. [1022]

Abdullah b. Ömer (ra)'den şöyle rivayet edilmiştir: Resûlullah (sav)'a karşı (önce) Nadiroğulları, sonra Kureyzaoğulları savaş açtılar. Bunun üzerine Resûlullah (sav), Nadiroğullarının yerlerinden sürüp çıkardı. Kureyza'yı ise yerinde bıraktı ve onlara (onlardan bir şey almamak suretiyle) lutfetti. Nihayet bunu ardında Kureyza'da (ahdini bozarak) savaş açtı. Resûlullah (sav)'da, onların erkeklerini öldürdü, kadınlarını ve çocuklarını ve mallarını Müslümanlar arasında paylaştırdı. [1023]

Bu deliller gösteriyor ki sahih sünnetle sabit olmuştur ki, Peygamber (s.a.v) bunları uygulamıştır. Başka bir hadiste ise şöyledir:

Enes b. Malik (r.a)'den; Resûlullah (sav) Fetih günü Mekke'ye başında miğfer olduğu halde girdi. Bu miğferini başından çıkardığı zaman bir adam geldi de: İbnu Hatal Ka'be örtüsüne sarılmış (duruyor) dedi. Resûlullah (sav) sahabilere, İbnu Hatal'ı öldürünüz, buyurdu. Buhari esirin tutularak öldürmesi ve bağlayıp öldürme babı, kitabu'c cihad ve's siyer. Bu da esirin öldürülmesinin cevazlığını gösteren diğer bir delildir. Bu hadisin başlığına uygunluğu Peygamber (s.a.v)'in Abdullah İbnu Hatal'ın tutulup öldürülmesini emretmiş olması yönündendir. Çünkü Allah ve Resûlunden sapmış olması, İslam'a girdikten sonra dinden dönmüş, kendisine hizmet eden bir Müslüman'ı öldürmüş, Resûlullah (sav)'i devamlı hicveder olmuştur. Onun iki tane şarkıcı kadını vardı, bunlar Müslümanları hicveden şiirleri okuyup teğanni ediyorlardı. İşte bu büyük suçlardan dolayı umumi affdan istisna edilmiştir. Makam ile zemzem arasında öldürülmüştür. [1024] Başka bir rivayette ise şöyledir,

Esirlerin geri verilmesi teklifi Peygamber (s.a.v)'e yapıldığında Peygamber (s.a.v) onlara karşılıksız, esirlerini lutfedip geri verdi. [1025] Bu da gösteriyor ki, esirleri karşılıksız olarak geri vermek sünneti gerçekleşmiş oldu. Bu da bizim için yeterli bir delildir.

Başka bir rivayette ise şöyledir: Fidye veya esire karşılık esir vermekle ilgili bir delil vermeğe çalışacağız.

İyas b. Seleme (ra)'den, onunda babasından şöyle rivayet edilmiştir. Müslümanlar, bir gurup esir getirdiler. Onların içinde, Beni Fezare kabilesinden bir kadında vardı. Hz. Peygamber (s.a.v) o kadını Mekke ahalisine gönderdi de ona mukabil Mekke'de esir tutulan bir gurup Müslüman'ı kurtardı. [1026]

Bu delillerden anlaşıla şudur. İmam (Ululemr) olan zat bu dört şekilde nasıl uygun görürse onu yapar, ya onu öldürür veya karşılıksız olarak serbest bırakır veya fidye yâda esire karşılık esirle değiştirip, serbest bırakır veya köleleştirir.

Tabii ki günümüzde kölelik diye bir durum söz konusu olmadığı için günümüzün insanı da zanneder ki, kölelik sistemini Müslümanlar oluşturmuş o köleye istediği şekilde, döver, söver, her ağır yüke koşturur, onu insan yerine saymaz, zannederse de durum böyle değildir.

Bilakis köleleri, hürriyete kavuşturma yollarını gösterir ve Müslümanları buna teşvik ederek kölelere, kölem veya cariyem sözünü kaldırarak, evladım veya kızım veya oğlum diyerek hitap etmesini tavsiye etmiştir. Biz bu konuyu ileride gelecek olan kitabu'l ıtk (yani köleyi azad etmek) kitabında, kölelere karşı muameleler nasıl olur ve onların azad edilmesi nasıl olur. Kur'an ve sünnette bunları azad etme yollarını nasıl gösterdiği kaynaklarıyla beraber

---

[1022] Büyük Şafii Fıkhı Tercümesi.
[1023] Buhari, 3804; Müslim, c, 2, sh, 1378, hd, 1776.
[1024] Buhari tercümesi ötüken, c, 6, sh, 2836.
[1025] Buhari, bab, 56, Yüce Allah'ın şu kavli babı, kitabu'l meğazi.
[1026] Müslim, c, 2, sh, 1375, bab, 14, hd, 1755, kitabu'c cihad ve's siyer.

onu izah etmeğe çalışacağız. İnşallah. Onun için burada konuyu fazla uzatmak istemiyorum. Esir alınmadan önce Müslüman olan kişinin malı, canı, ırzı, kanı ve küçük çocukları İslam'ın koruması altındadır. Bununla ilgili delili ise şöyledir.

Abdullah b. Ömer (ra)'den, rivayet edilen bir hadisi şerifte şöyledir: Allah'tan başka ilah olmadığına, Muhammed (sav)'in Allah'ın Resulü olduğuna şahadet eden, namazı ikame, zekatı eda edinceye kadar, insanlarla savaşmak bana emrolundu. Onlar bunları yapınca kanlarını ve mallarını benden korumuş olurlar. Ancak İslam'ın hakkı mukabili olmak müstesna, İnsanların (gizli işlerinden dolayı olan) hesapları da aittir. [1027]

(1902) Bir Çocuğun Müslüman Oluşuna Delalet Eden Sebeplerin Delilleri

İslam'ın sıfatı kemal'dır (tamamlanmıştır) şereflidir A'lâ'dır. Her şeye galiptir. Hiçbir şey ona (İslam'a) galip değildir. Abdullah b. Abbas (ra)'ın Buhari'de zikrettiği gibi (o İslam'a) ne artırma yapılıp ziyadeleştirir. Ne de ondan (İslam'dan) bir şey eksiltilir.[1028]

Çünkü Şeyhayn (yani Buhari ve Müslim'in) rivayet ettiği hadisi şerifte. Her doğan çocuk İslam fıtratı üzerinde doğar. Ancak anne ve babaları onu ya Yahudi veya Hıristiyan veya Müşrik yapar. Bir Adam dedi ki, Ey Allah'ın Resulü! Eğer bundan önce ölmüşlerse, Hz. Peygamber (s.a.v), Allah bildiğimiz şeyleri bizden daha iyi bilir, buyurdu. [1029] Eğer ana ve babalarından birisinin Müslüman oluşuyla onun Müslüman oluşuna hükmedilir. [1030]

Peygamber (s.a.v) şöyle buyurdu; İslam her şeye galiptir. Hiçbir şey İslam'a galip değildir. [1031] Yine az önce zikrettiğimiz hadisi.

Ebu Hureyre (ra) şöyle demiştir; Peygamber (s.a.v) şöyle buyurdu; Her doğan çocuk fıtrat üzere doğrulur. Sonra anasıyla babası onu Yahudi yahut Nasrani yahut Mecusi yaparlar. Nitekim burnunda kulağında eksik, kesik bir şey gördünüz mü? Bundan sonra Ebu Hureyre (ra) (naklettiği hadisin manasını delil getirerek). O halde sen yüzünü muvahhid olarak din'e, Allah'ın o fıtratına çevir ki, o insanları bunu üzerine yaratmıştır. Allah'ın yaratışına bir şey bedel olmaz. Bu dimdik ayakta duran bir dindir. Fakat insanların çoğu bunu bilmezler. [1032]

(1903) ONBİRİNCİ KİTABIN SORULARI VE CEVAPLARI

Cihadın Hükümleri

Soru–1- Cihadın vacip olmasının kaç hasleti. (Şartı vardır?)

Cevap–1- Cihadın vacip olmasının şartı yedi haslettir.

(1) Müslüman olmak.
(2) Baliğ olmak.
(3) Akıllı olmak.
(4) Hür olmak.
(5) Erkek olmak.
(6) Sıhhatli olmak.

1027 Buhari, 25; Müslim, 22.
1028 Kifayetul Ağyar, c, 2, sh, 129.
1029 Kifayetul Ağyar, c, 2, sh, 129.
1030 Büyük Şafii Fıkhı Tercümesi, c, 4, sh, 231.
1031 Darekutni es-Sünen; Buhari, bkz, Ayni Umdet'ul Kari, c, 8, sh, 169.
1032 Rum Süresi 30; Buhari, Allah'ın yaratılışına bedel olamaz, babı, kitabu't Tefsir.

(7) Savaşmaya gücü yetmiş olmak.

Soru–2- Her kim kâfirlerden esir edinirse (bunlar) kaç kısımdır?

Cevap–2- Her kim kâfirlerden esir edinirse (bunlar) iki kısımdır.

Birinci kısım: Çocuklar ve kadınlardır: Bunlar esir alınmakla köle ve cariye durumuna düşerler.

İkinci kısım: Baliğ olan erkeklerdir. Bunlar köle durumuna düşmezler.

Soru–3- İmam onların hakkında kaç şeyi yapmakta serbesttir?

Cevap–3- İmam onların (hakkında dört şeyi yapmakta serbesttir.

(1) Öldürmek.
(2) Köleleştirmek.
(3) Minnet altında bırakmak.
(4) Onları Mala (karşılık) fidye almak. Veya erkelerle (değiştirmek bunların hangisinde) maslahat varsa (İmam bunları) yapar.

Soru–4- Her kim esir alınmadan önce Müslüman olursa onun malı, canı, kanı ve küçük çocukları İslam'ın korunması altına girer mi?

Cevap–4- Her kim esir alınmadan önce Müslüman olursa onun malı, canı, kanı ve küçük çocukları İslam'ın korunması altındadır.

Bir çocuğun Müslüman oluşuna üç sebebin mevcut olmasının yanında Müslüman olduğuna hükmedilir.

Soru–5- Bir çocuğun Müslüman oluşuna kaç sebebin mevcut olmasının yanında Müslüman olduğuna hükmedilir?

Cevap–5- Bir çocuğun Müslüman oluşuna üç sebebin mevcut olmasının yanında Müslüman olduğuna hükmedilir.

(1) Ana ve babasından birisinin Müslüman olması ile.
(2) Bir Müslüman (tarafından) annesiz ve babasız (olarak) yakalanmış (ganimet alınmış) olması ile.
(3) İslam (diyarında) yurdunda bulunmuş olması ile.

خِتَامُهُ مِسْكٌ وَفِى ذَلِكَ فَلْيَتَنَافَسِ الْمُتَنَافِسُونَ (المطففين)26

«Onun sonu misktir. Bunda imrenecekler imrensin.» Mutaffifin –26.

(1904) ONBİRİNCİ KİTAP BİRİNCİ BÖLÜMÜN ARAPÇA METNİ

[1 فصل] وَمَنْ قتل قَتِيلاً أُعْطِيَ سَلَبَهُ وَتُقَسَّمُ الْغَنِيمَةُ بَعْدَ ذَالِكَ عَلَى خَمْسَةِ أَخْمَاسٍ فَيُعْطَى أَرْبَعَةُ أَخْمَاسِهَا لِمَنْ شَهِدَ الْوَقْعَةَ وَيُعْطَى لِلْفَارِسِ ثَلاثَةُ أَسْهُمٍ وَلِلرّجَالِ سَهْمٌ وَلايَسْهَمُ إِلاَّ لِمَنِ اسْتَكْمَلَتْ فِيهِ خَمْسُ شَرَائِطَ الْإِسْلاَمُ وَالْبُلُوغُ وَالْعَقْلُ وَالْحُرِّيَّةُ وَالذُّكُرِيَّةُ فَإِنِ اخْتَلَّ شَرْطٌ مِنْ ذَالِكَ رُضِخَ لَهُ وَلَمْ يُسْهَمْ وَيُقْسَمُ الْخُمْسُ عَلَى

خَمْسَةِ أَسْهُمٍ سَهْمٌ لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهِ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُصْرِفُ بَعْدَهُ لِلْمَصَالِحِ وَسَهْمٌ لِذَوِى الْقُرْبَى وَهُمْ بَنُو حَاشِمٍ وَبَنُو الْمُطَّلِبِ وَسَهْمٌ لِلْيَتَامَى وَسَهْمٌ لِلْمَسَاكِينِ وَسَهْمٌ لِإَبْنَاءِ السَّبِيلِ.

(1905) ONBİRİNCİ KİTAP BİRİNCİ BÖLÜMÜN KELİME MANASI

[1 فصل] وَمَنْ قتلَ قَتِيلاً أُعْطِيَ سَلَبَهُ وَتُقَسَّمُ الْغَنِيمَةُ بَعْدَ ذَالِكَ عَلَى خَمْسَةِ

Beş Üzerine Bunda Sonra Ganimet malı Taksim edilir Onun eşyası Alınır Öldüren Öldürdü Her kim Fasıl Bir-inci

أَخْمَاسٍ فَيُعْطَى أَرْبَعَةُ أَخْمَاسِهَا لِمَنْ شَهِدَ الْوَقْعَةَ وَيُعْطَى لِلْفَارِسِ ثلاثَةُ أَسْهُمٍ وَلِلرِّجَالِ

Yaya için pay Üç Atlı için Verilir Vaki oldu Şehit hazır oldu O kimse için O humusun Dört Verilir Humuslar (beşte biri)

سَهْمٌ وَلاَيَسْهَمُ إِلاَّ لِمَنِ اسْتَكْمَلَتْ فِيهِ خَمْسُ شَرَائِطَ اَلْإِسْلاَمُ وَالْبُلُوغُ وَالْعَقْلُ

Akıl Baliğ Müslüman Şart-ları Beş Kendisinde Tamamlanır O kimse için Ancak Pay verilmez Bir pay

وَالْحُرِّيَّةُ وَالذُّكُرِيَّةُ فَإِنِ اخْتَلَّ شَرْطٌ مِنْ ذَالِكَ رُضِخَ لَهُ وَلَمْ يُسْهَمْ وَيُقْسَمُ الْخُمْسُ

Humus Taksim edilir Taksim edilmez O cihad için Menedilir Bu şartlardan Bir şart Noksan Eğer Erkek Hürriyet

عَلَى خَمْسَةِ أَسْهُمٍ سَهْمٌ لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهِ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُصْرِفُ بَعْدَهُ لِلْمَصَالِحِ

Onun üzerine

Maslahat için Ondan sonra Sarf edilir Selam Allah'ın Salavat olsun Allah'ın Resulu için Bir pay Pay-lar Beş Üzerine

وَسَهْمٌ لِذَوِى الْقُرْبَى وَهُمْ بَنُو هَاشِمٍ وَبَنُو الْمُطَّلِبِ وَسَهْمٌ لِلْيَتَامَى وَسَهْمٌ لِلْمَسَاكِينِ

Miskinler için Bir pay Yetimler için Bir pay Muttalib Oğulları Haşim Oğulları Onlar Yakın Akrabası için Bir pay

وَسَهْمٌ لِأَبْنَاءِ السَّبِيلِ.

Yol yolcu Oğlu için Bir pay

(1906) ONBİRİNCİ KİTAP BİRİNCİ BÖLÜMÜN TOPLU MANASI

(1907) Ganimetin Hükmü

Bir kimse (savaşta bir kafiri) öldürürse (onun üzerinde ki savaş malzemeleri) öldüren (kişinindir). Bundan sonra ganimetler beşte bir üzere taksim edilir. Beşte biri olan dördü) savaşta süvariye (biniti olana, atlı olarak savaşana) Üç payı piyadeye (yaya olarak savaşana) Savaşta hazır bulunanlara bir pay verilir.

(1908) Humus (Beşte Bir) Payı Kimler Alır?

Humusta (beşte bir) pay alamaz. Ancak beş şartı kendisinde toplayan alır.

(1) Müslüman olmak.
(2) Baliğ olmak.
(3) Akıllı olmak.
(4) Hür olmak.
(5) Erkek olmak.

Eğer (bu sayılan şartlarda) karışma veya noksanlaşma olursa onun için pay verilmez. (Mahrum olmaması için belki az bir şey verilir). (Beşte bir ganimet malları. Bu ganimet malları taşınan mallar, taşınmayan mallar, tarla, arsa gibi ve sair şeyler) olarak beş pay üzeredir.

(1) Bu paylardan birisi peygamberimiz (s.a.v) ayrılır. Onun vefatından sonra da Müslümanların maslahatı için harcanır.
(2) Bir pay peygamberimize yakın olan akrabasına. Haşim oğullarına ve Muttalip oğullarına verilir.

(3) Bir pay yetimlere verilir.
(4) Bir pay fakirlere verilir.
(5) Bir pay yolda kalmışlara verilir.

(1909) ONBİRİNCİ KİTAP BİRİNCİ BÖLÜMÜN DELİLLERİ

(1910)Ganimetin Delilleri

Ebu Katade (ra)'den, rivayet edilen hadis şöyledir: Her kim bir düşmanı öldürür ve öldürdüğüne dair, beyyinesi (delili) olursa, öldürdüğü kişinin, elbise, silah ve diğer eşyaları onundur. Buhari harbde öldürülen düşman askerinin eşyasının beşte bir işlemine tabi tutmayan kimse babı, kitab'ul humus. [1033] Başka bir hadiste ise şöyledir,

Abdullah b. Ömer (ra)'den, şöyle rivayet edilmiştir. Hz. Peygamber (s.a.v) Ata iki pay sahibine bir pay verdi (yani atlıya üç pay). [1034] Başka bir rivayette ise şöyledir,

Yine, Abdullah b. Ömer (ra)'den, şöyle rivayet edilmiştir. Hz. Peygamber (s.a.v) Hayber günü, at için iki pay, sahibi için bir pay verdi. [1035] Başka bir rivayette ise,

Abdullah b. Ebi Bekr b. Hazm (ra)'den, Resûlullah (sav) Hayber mallarını paylaştırırken. At için iki pay, sahibi için bir pay, yaya (olarak savaşana) da bir pay verdi. [1036] Başka bir hadiste ise şöyledir,

Bir kişi Hz. Peygamber (s.a.v)'e şöyle sordu, ganimet hakkında ne dersin? Ganimetin 1/5 beşte biri Allah'ındır, geriye kalan da savaşanlar arasında taksim edilir, buyurdu. [1037]

(1911) Ganimet Malını Alan Kişilerde Aranan Şartların Delilleri

Abdullah b. Şakik (ra)'den: Bulkenye'den (Mısır'da bir şehrin adı) bir adam, Peygamber (s.a.v)'e geldi. Ganimet hakkında ne dersin diye sordu? Peygamber (s.a.v) ganimetin beşte biri Allah'ındır, dördü ise askerindir. Adam dedi ben, ben dedim ki, bunların birisi, birisinde daha evla değil midir? Peygamber (s.a.v): Hayır! Dedi. Hariç olan yanındaki kişilere de verilmez. (Yani savaşa katılamayıp hariçtekilere verilmez). Sende diğer bir Müslüman kardeşinden daha hak sahibi değilsin. [1038]

Dikkat edilirse hadiste ganimetin Müslümanlara verileceği beyan ediliyor. Ve aynı zamanda baliğ olmaları gerekir. Başka bir hadiste ise şöyledir,

Abdullah b. Ömer (ra)'den, şöyle rivayet edilmiştir: Uhud günü ben ondört yaşında bulunduğum halde Resûlullah (sav) beni gözden geçirdi de bana (yaşça baliğ değildir diye savaş için) izin vermedi. Sonra Hendek günü beni gözden geçirdi. O sırada ben onbeş yaşında idim. Bu defa bana (savaşa katılmak üzere) izin verdi. [1039]

Başka bir hadiste ise şöyledir: Buluğ çağının mükellef oluşunun bir delili olduğunu gösteriyor. Başka bir hadiste ise şöyledir: Hz. Aişe (r.a)'den, şöyle rivayet edilmiştir: Ben Hz.

[1033] Müslim, c, 2, sh, 1371, bab, 13, hd, 1751, kitabu'c cihad ve's siyer.
[1034] Buğari, 2708; Kifayetul Ağyar, c, 2, sh, 130.
[1035] Buğari, 3988; Müslim, 1762; Kifayetul Ağyar, c, 2, sh, 130; Büyük Şafii Fıkhı Tercümesi, c, 4, sh, 232; Beyhaki es-Sünenül Kübra, c, 9, sh, 492, hd, 13139, kitab'ul kısmu'l fey'i.
[1036] Beyhaki es-Sünenül Kübra, c, 9, sh, 393, 394, hd, 13142.
[1037] Beyhaki es-Sünenül Kübra, c, 9, sh, 62; Büyük Şafii Fıkhı Tercümesi, c, 4, sh, 232.
[1038] Beyhaki es-Sünenül Kübra, c, 9, sh, 490, hd, 13133.
[1039] Buhari, 2521; Müslim, 1868.

Peygamber (s.a.v)'e sordum. Ey Allah'ın Resulü! Biz kadınlar savaşamayacak mıyız, sizinle beraber cihada katılmayacak mıyız? Sizin için cihadın en güzeli haccı mebrur'dur, buyurdu. [1040]

Bu hadiste de anlaşılıyor ki, nasıl bir kadın cihada katılmak farz değilse. O halde kadın ganimete hak sahibi de değildir. Başka bir hadiste ise şöyledir,

Peygamber (s.a.v) kadınlar hakkında savaş konusunda soruldu, Peygamber (s.a.v) onların savaşa hastaları tedavi etmektir. Ganimetten bir şey verilir. Ama ganimet payına gelince onlar savaşmadığı için onlara pay yoktur. [1041]

Başka bir rivayette ise şöyledir, Peygamber (s.a.v)'e kadının ve kölenin ganimet paylarından sorulduğunda şöyle cevap vermiş. Eğer savaşa katılmışlarsa bir şey kendilerine verilir. Yalnız onlar (kadın ve köleler) için ganimet payından, pay yoktur. [1042]

Başka bir rivayette ise şöyledir, Hayber savaşına katılan bir köle Peygamber (s.a.v) kendisine evde kullanması için bir kılıç vermiş ve sana ganimet payı yoktur, buyurmuştur. [1043]

(1912) Taşınan Veya Taşınmayan Malların Ganimetinin Delilleri

8/41. Eğer Allah'a ve hak ile bâtılın ayrıldığı gün, iki ordunun birbiri ile karşılaştığı gün (Bedir savaşında) kulumuza indirdiğimize inanmışsanız, bilin ki, ganimet olarak aldığınız herhangi bir şeyin beşte biri Allah'a, Resûlüne, onun akrabalarına, yetimlere, yoksullara ve yolcuya aittir. Allah her şeye hakkıyla kadirdir. [1044]

Bu ayeti kerime de humusu (yani beşte birinin) hak kazananların tamamını kapsıyor. Hz. Ali (ra) rivayet ettiği bir hadisi şerif şöyledir: Peygamber (s.a.v) şöyle buyurdu; Ergenlik çağına geldikten sonra yetimlik yoktur. [1045]

Ayei kerimede geçen Peygamber (s.a.v)'in yakın akrabaları. Beni Haşim ve Beni Mutalib, bunlar zekat hakkı olmayan kimselerdir. Yani bunlar zekat ve fitreyi alamazlar, bundan dolayı, humusun 1/5'i onlarındır. Bununla ilgili delil ise şöyledir.

Cübeyr b. Mutim (ra) şöyle rivayet ediyor: Osman b. Affan (ra) ile birlikte Resûlullah (sav)'a gittik. Ey Allah'ın Resulü! Sen Beni Muttalib'e veriyorsun. Oysa onlar ve biz yakınlıkta aynı derecedeyiz. Beni Muutalib ve Beni Haşimdirler. [1046]

(1913) ONBİRİNCİ KİTAP BİRİNCİ BÖLÜMÜN SORULARI VE CEVAPLARI

Ganimetin Hükmü

Soru–6- Her kim (savaşta bir kâfiri) öldürürse onun üzerinde savaş malzemeleri öldüren kişinin midir?

Cevap–6- Evet. Her kim (savaşta bir kâfiri) öldürürse (onun üzerinde savaş malzemeleri) öldüren (kişinindir).

Soru–7- Ganimetler kaçtan kaçı olarak paylaştırılır?

Cevap–7- Ganimetler beşte bir üzere taksim edilir (paylaştırılır).

Soru–8- Bu humusun paylarından kaç tanesi atlı olarak savaşana düşer?

[1040] Buhari, 1762.
[1041] Beyhaki es-Sünenül Kübra, c, 9, sh, 507, hd, 13185.
[1042] Beyhaki es-Sünenül Kübra, c, 9, sh, 507, hd, 13184.
[1043] Nevevi Şerhi Müslim minhac, babu nisai ğaziyat yerdehe lehünne vela yeshemu, kitabu'c cihad, ayrıca babu ma enfekel abdu minel mali mevlahu, kitabu'z zekat; Beyhaki es-Sünenül Kübra, c, 9, sh, 508, hd, 13186.
[1044] Enfal suresi: 8/41.
[1045] Ebu Davud, 2873, kitabu'l vesaya.
[1046] Buhari, 2981.

Cevap–8- Bu humusun paylarından dördü (Yani o beşte biri olan dördü) savaşta süvariye (atlı olarak savaşana düşer).

Soru–9- Piyadeye (yaya olarak savaşana) ve Savaşta hazır bulunanlara kaç pay verilir?

Cevap–9- Üç payı piyadeye (yaya olarak savaşana) Savaşta hazır bulunanlara bir pay verilir.

Soru–10- Humusta pay alabilmek için. Her hangi bir şart gerekir mi?

Cevap–10- Humusta (beşte bir) pay alabilmek için. Ancak beş şartı kendisinde toplayan alır.

(1) Müslüman olmak.
(2) Baliğ olmak.
(3) Akıllı olmak.
(4) Hür olmak.
(5) Erkek olmak.

Soru–11- Eğer bu sayılan şartlarda karışma veya noksanlaşma olursa onun için pay verilir mi?

Cevap–11- Eğer (bu sayılan şartlarda) karışma veya noksanlaşma olursa onun için pay verilmez. (Mahrum olmaması için belki az bir şey verilir).

Soru–12- Humus (beşte bir ganimet malları. Bu ganimet malları menkul taşınan mallar, gayrimenkul taşınmayan mallar, tarla, arsa gibi ve sair şeyler) bunlar kaç pay üzeredirler?

Cevap–12- Humus (beşte bir ganimet malları. Bu ganimet malları menkul taşınan mallar, gayrimenkul taşınmayan mallar, tarla, arsa gibi ve sair şeyler) beş pay üzeredir.

(1) Bu paylardan birisi peygamberimiz (s.a.v) ayrılır. Onun vefatından sonra da Müslümanların maslahatı için harcanır.
(2) Bu payda peygamberimize yakın olan akrabasına. Haşim oğullarına ve Muttalip oğullarına verilir.
(3) Bir payda yetimlere verilir.
(4) Bir payda fakirlere verilir.
(5) Bir payda yol oğluna (yani yolda kalmışlara) verilir.

(1914) ONBİRİNCİ KİTAP İKİNCİ BÖLÜMÜN ARAPÇA METNİ

[2 فصل] وَيُقْسَمُ مَالَ الْفَيْءِ عَلَى خَمْسٍ فِرَقٍ يُصْرَفُ خُمُسُهُ عَلَى مَنْ يُصْرَفُ عَلَيْهِمِ خُمُسُ الْغَنِيمَةِ وَيُعْطَى أَرْبَعَةُ أَخْمَاسِهَا لِلْمُقَاتِلَةِ وَفِى مَصَالِحِ الْمُسْلِمِينَ.

(1915) ONBİRİNCİ KİTAP İKİNCİ BÖLÜMÜN KELİME MANASI

[2 فصل] وَيُقْسَمُ مَالَ الْفَيْءِ عَلَى خَمْسٍ فِرَقٍ يُصْرَفُ خُمُسُهُ عَلَى مَنْ يُصْرَفُ

İki-inci
Fasıl
Taksim edilir
Mal
Fey' malı
Üzerine
Beş
Ayırmak
Sarf edilir
Beşte bir
Üzerine
Kim ki
Sarf edilir

عَلَيْهِمِ خُمُسُ الْغَنِيمَةِ وَيُعْطَى أَرْبَعَةُ أَخْمَاسِهَا لِلْمُقَاتِلَةِ وَفِى مَصَالِحِ الْمُسْلِمِينَ.

humuslarda
vaşanlar için
Maslahatında

Müslümanların Dört Verilir Ganimet Humus Onların üzerine

(1916) ONBİRİNCİ KİTAP İKİNCİ BÖLÜMÜN TOPLU MANASI

(1917) Fey'[1047]in Hükmü

(1918) Fey' Malının Taksim Edilişi

Fey' malı beşe ayırmak üzere taksim edilir

(1) Beşte biri ganimet mallarının sarf olunduğu yerlere sarf edilir. (Az önce geçti)

(2) Beşte birinin kalan dördü ise savaşan (mücahitlere) ve Müslümanların menfaatine (gerekecek yerlere harcamak) için verilir.

(1919) ONBİRİNCİ KİTAP İKİNCİ BÖLÜMÜN DELİLLERİ

(1920)Fey'in Delilleri

Kur'an'ı Kerim'de ki deliller ise şöyledir:

59/6. Allah'ın, onlardan (mallarından) Peygamberine verdiği ganimetler için siz at ve deve koşturmuş değilsiniz. Fakat Allah, peygamberlerini dilediği kimselere karşı üstün kılar. Allah her şeye kadirdir. [1048]

59/7. Allah'ın, (fethedilen) ülkeler halkından Peygamberine verdiği ganimetler, Allah, Peygamber, yakınları, yetimler, yoksullar ve yolda kalmışlar içindir. Böylece o mallar, içinizden yalnız zenginler arasında dolaşan bir devlet olmaz. Peygamber size ne verdiyse onu alın, size ne yasakladıysa ondan da sakının. Allah'tan korkun. Çünkü Allah'ın azabı çetindir. [1049]

59/8. (Allah'ın verdiği bu ganimet malları,) yurtlarından ve mallarından uzaklaştırılmış olan, Allah'tan bir lütuf ve rıza dileyen, Allah'ın dinine ve Peygamberine yardım eden fakir muhacirlerindir. İşte doğru olanlar bunlardır. [1050]

59/9. Daha önceden Medine'yi yurt edinmiş ve gönüllerine imanı yerleştirmiş olan kimseler, kendilerine göç edip gelenleri severler ve onlara verilenlerden dolayı içlerinde bir rahatsızlık hissetmezler. Kendileri zaruret içinde bulunsalar bile onları kendilerine tercih ederler. Kim nefsinin cimriliğinden korunursa, işte onlar kurtuluşa erenlerdir. [1051]

59/10. Bunların arkasından gelenler şöyle derler: Rabbimiz! Bizi ve bizden önce gelip geçmiş imanlı kardeşlerimizi bağışla; kalplerimizde, iman edenlere karşı hiçbir kin bırakma! Rabbimiz! Şüphesiz ki sen çok şefkatli, çok merhametlisin! [1052]

[1047] Fey': Savaşmadan kâfirlerden elde edilen mallar.
[1048] Haşr Süresi: 59/6.
[1049] Haşr Süresi: 59/7.
[1050] Haşr Süresi: 59/8.
[1051] Haşr Süresi: 59/9.
[1052] Haşr Süresi: 59/10

Hadisteki deliller ise şöyledir:

Hz. Ömer (ra)'den Nadiroğullarının malları yüce Allah'ın Resûlüne fey' olarak verdiği mallar idiler. Ve bunlar sadece ona aittir. O bu mallardan aile halkının bir yıllık masrafını çıkartırdı. Geri kalanlarını ise (at, katır, eşek gibi) binekler ve silah için ayırırdı. [1053]

Yeri gelmişken şu hadisi kaydetmekte yarar vardır. Buhari, Müslim ve Nesei'nin Cabir b. Abdullah (ra)'den, şu lafızla rivayet etmiştir: Peygamber (s.a.v) şöyle buyurdu; Bana beş şey verilmiş ki, benden önceki peygamberlerden hiç birisine verilmiş değildir.

1- Bir aylık mesafedeki düşmanımın gönlüne korku düşürülerek bana yardım olundu.
2- Yeryüzü benim için hem mescid, hemde (teyemmüm ile) temizlenme aracı kılındı, o bakımdan ümmetimden herhangi bir kimse namaz vaktine erişirse namazını kılıversin.
3- Ayrıca bana ganimetler helal kılındı. Benden önce kimseye helal kılınmadı.
4- Bana şefaat (yetkisi) verildi.
5- Benden önce Peygamberler özel olarak kendi kavmine gönderilirken, ben bütün insanlara peygamber olarak gönderildim. Bu hadisi bir gurup başka sahabeden daha rivayet edilmektedir k, Mütevatir bir hadistir. [1054]

Başka bir hadiste ise şöyledir; Peygamber (s.a.v) şöyle buyurdu; Allah'ın Müslümanlara fey' olarak verdiği maldan benim için beşte bir vardır. Bu da tekrar size iade edilir. [1055] Yine en-Nihaye, sahibi şöyle diyor. Âlimlerin geride bıraktıkları evlatlarına kendi nafakalarını kazanacak duruma gelinceye kadar maslahatı amme mallarından verilir. Dul kalan hanımlarına, evleninceye kadar maaş verilir. Bunun sebebi ise insanları ilme teşvik etmektedir. [1056] Yine ganimet ve fey' konusunu iki ayeti kerime ile misal vererek konuyu bitireceğiz, İnşallah.

8/1. Sana savaş ganimetlerini soruyorlar. De ki: Ganimetler Allah ve Peygamber'e aittir. O halde siz (gerçek) müminler iseniz Allah'tan korkun, aranızı düzeltin, Allah ve Resûlüne itaat edin. [1057]

8/41. Eğer Allah'a ve hak ile bâtılın ayrıldığı gün, iki ordunun birbiri ile karşılaştığı gün (Bedir savaşında) kulumuza indirdiğimize inanmışsanız, bilin ki, ganimet olarak aldığınız herhangi bir şeyin beşte biri Allah'a, Resûlüne, onun akrabalarına, yetimlere, yoksullara ve yolcuya aittir. Allah her şeye hakkıyla kadirdir. [1058]

(1921) ONBİRİNCİ KİTAP İKİNCİ BÖLÜMÜN SORULARI VE CEVAPLARI

Fey'in Hükmü

Soru–13- Fey' malı kaç paya ayırmak üzere taksim edilir?

Cevap–13- Fey' malı beş paya ayırmak üzere taksim edilir.

(1) Humusun beşte biri ganimet mallarının sarf ettiği yerlere sarf edilir. (Az önce geçti).

Humusun (beşte birinin kalan kısmın) dördü ise savaşan (mücahitlere) ve Müslümanların menfa atına (gerekecek yerlere harcamak) için verilir.

[1053] Buhari, 2748; Müslim, 1757; Ahmed b. Hanbel; Neylul Evtar, c, 8, sh, 71; el-İlmam, 503; Fıkhu'l İslami ve edilletuhu c, 8, sh, 5894.
[1054] El-Camiu's Sağir, 49; Mecmau'z Zevaid, c, 6, sh, 65; et-Telhisu'l Habir, c, 3, sh, 140, Mısır (yeni baskı).
[1055] Beyhaki (Bkz. en-Nihaye, c, 2, sh, 272)
[1056] en-Nihaye, c, 3, sh, 74; Büyük Şafii Fıkhı Tercümesi, c, 4, sh, 236, 237.
[1057] Enfal suresi: 8/1.
[1058] Enfal suresi: 8/41.

خِتَامُهُ مِسْكٌ وَفِى ذَلِكَ فَلْيَتَنَافَسِ الْمُتَنَافِسُونَ (المطففين)26

«Onun sonu misktir. Bunda imrenecekler imrensin.» Mutaffifin –26.

(1922) ONBİRİNCİ KİTAP ÜÇÜNCÜ BÖLÜMÜN ARAPÇA METNİ

[3 فصل] وَشَرَائِطُ وُجُوبِ الْجِزْيَةِ خَمْسُ خِصَالِ الْبُلُوغُ وَالْعَقْلُ وَالْحُرِّيَّةُ وَالذُّكُورِيَّةُ وَأَنْ يَكُونَ مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ أَوْ مِمَّنْ لَهُ شُبْهَةُ كِتَابٍ وَأَقَلُّ الْجِزْيَةِ دِينَارٌ فِى كُلِّ حَوْلٍ وَيُؤْخَذُ مِنَ الْمُتَوَسِطِ دِينَارَانِ وَمِنَ الْمُوسِرِ أَرْبَعَةُ دَنَانِيرَ وَيَجُوزُ أَنْ يُشْتَرَطَ عَلَيْهِمُ الضِّيَافَةُ فَضْلاً عَنْ مِقْدَارِ الْجِزْيَةِ وَيَتَضَمَّنُ عَقْدُ الْجِزْيَةِ أَرْبَعَةَ أَشْيَاءَ أَنْ يُؤَدُّوا الْجِزْيَةَ وَأَنْ تَجْرِىَ عَلَيْهِمْ أَحْكَامُ الإِسْلاَمِ وَأَنْ لاَيَذْكُرُوا دِينَ الإِسْلاَمِ إِلاَّ بِخَيْرٍ وَأَنْ لاَيَفْعَلُوا مَا فِيهِ ضَرَرٌ عَلَى الْمُسْلِمِينَ وَيُعْرَفُونَ بِلِبَاسِ الْغِيَارِ وَشَدِّ الزُّنَّارِ وَيُمْنَعُونَ مِنْ رُكُوبِ الْخَيْلِ.

(1923) ONBİRİNCİ KİTAP ÜÇÜNCÜ BÖLÜMÜN KELİME MANASI

[3 فصل] وَشَرَائِطُ وُجُوبِ الْجِزْيَةِ خَمْسُ خِصَالٍ الْبُلُوغُ وَالْعَقْلُ وَالْحُرِّيَّةُ

Üç-üncü
Fasıl
Şart-lar
Vacip olması
Cizye
Beş
Haslet
Baliğ
Akıl
Hürriyet

وَالذُّكُورِيَّةُ وَأَنْ يَكُونَ مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ أَوْ مِمَّنْ لَهُ شُبْهَةُ كِتَابٍ وَأَقَلُّ الْجِزْيَةِ دِينَارٌ

Erkek
Eğer
Olur
Ehlinden
Kitap
Veya
O kimse ki
O cizyeyi veren için
Şüphi (benzeme)
Kitap
En azı
Cizyenin
Bir dinar

فِى كُلِّ حَوْلٍ وَيُؤْخَذُ مِنَ الْمُتَوَسِطِ دِينَارَانِ وَمِنَ الْمُوسِرِ أَرْبَعَةُ دَنَانِيرَ وَيَجُوزُ أَنْ

Eğer Caiz olur Dinar-lar Dört Zenginden İki dinar Orta halliden Alınır Senede Her

يُشْتَرَطَ عَلَيْهِمُ الضِّيَافَةُ فَضْلاً عَنْ مِقْدَارِ الْجِزْيَةِ وَيَتَضَمَّنُ عَقْدُ الْجِزْيَةِ أَرْبَعَةَ أَشْيَاءَ أَنْ

Eğer Şey-ler Dört Cizye Akit Zamin olur Cizye-nin Miktarından Fazla Ziyafet Onların üzerine Şart edilir

يُؤَدُّوا الْجِزْيَةَ وَأَنْ تَجْرِىَ عَلَيْهِمْ أَحْكَامُ الْإِسْلَامِ وَأَنْ لَايَذْكُرُوا دِينَ الْإِسْلَامِ إِلاَّ بِخَيْرٍ

Hayır ile Ancak İslam Din-i Zikretmez Eğer İslam-ın Hüküm-leri Onların üzerine Cari olur Eğer Cizye-yi Verir

وَأَنْ لَايَفْعَلُوا مَا فِيهِ ضَرَرٌ عَلَى الْمُسْلِمِينَ وَيُعْرَفُونَ بِلِبَاسِ الْغِيَارِ وَشَدَّ الزُّنَّارِ وَيُمْنَعُونَ

Mani olınurlar Zünnarı Bağlar Değişik Elbise ile Tanınırlar Müslümanların Üzerine Zarar Kendisinde O şey ki Yapmazlar Eğer

مِنْ رُكُوبِ الْخَيْلِ.

At-lara bineklere Binmekten

(1924) ONBİRİNCİ KİTAP ÜÇÜNCÜ BÖLÜMÜN TOPLU MANASI

(1925) Cizye'nin Hükmü

(1926) Cizyenin Vacip Olmasının Şartları

Cizyenin vacip olmasının şartları beştir

(1) Baliğ olmak.

(2) Akıllı olmak.

(3) Hür olmak.

(4) Erkek olmak.

(5) Eğer ehli kitaptan ise veya ehli kitaba benzeyen. (Mecusiler Hz İbrahim'in sahifelerine, Hz Dâvud'un Zebur'una tâbi olduklarını iddia eden kimseler gibi)

(1927) Cizyenin Miktarı

Cizyenin miktarları üç çeşittir

(1) Cizyenin en azına senede bir dinar alınır.

(2) Orta hallinin (cizyesi ise senede) iki dinar alınır.

(3) Zengin olanın (cizyesi ise senede) dört dinar alınır. Cizye miktarından fazlasını ziyafet gibi (ayrıca) şart koşmak caiz olur.

(1928) Cizyenin Tazmini İçin Gereken Şartlar

Cizye akdi dört şeyle tazmin[1059] olunur

(1) Cizyeyi vermekle.

(2) İslam hükümleri onların üzerine cari[1060] olur.

(3) İslam hakkında (kötülemek amacıyla ileri geri) bir şey konuşmayacaklar. Ancak konuşurlarsa hayırla konuşacaklar. Müslümanlara zarar vermeyecekler.

(4) Tanınmaları için değişik elbise giyecekler ve zünnar[1061] bağlayacaklar. Atlara(veya lüks arabalara) binip (Müslümanlara çalım yapıp hava atmalarına karşı bu fiillerinde dolayı) men olunacaklardır.

(1929) ONBİRİNCİ KİTAP ÜÇÜNCÜ BÖLÜMÜN DELİLLERİ

(1930) Cizye'nin Delilleri

Kur'an'ı Kerim'de ki deliller ise şöyledir:

9/29. Kendilerine Kitap verilenlerden Allah'a ve ahiret gününe inanmayan, Allah ve Resûlünün haram kıldığını haram saymayan ve hak dini kendine din edinmeyen kimselerle, küçülerek elleriyle cizye verinceye kadar savaşın. [1062]

[1059] Yani cizyeyi verenler dört şeyin yükümlülüğü ve sorumluluğu altına girmiş olurlar. Sorumluluklarını yerine getirmekle mükelleftirler.

[1060] Yani İslam şeriatında nelerin suç olduğu beyan edilmiş olup, cizyeyi verenler o suçu işlediğinde diğer Müslümanlara nasıl bir ceza uygulanacak ise onlara da aynı suçu işlediklerinde onlar içinde geçerli olup aynen uygulanır. Mesela zina veya hırsızlık gibi bu suçu işleyenlerin cezası ne ise onlar içinde aynı ceza uygulanır.

[1061] Belde bağlanan siyah bir kuşak olup, kemer türünden bir şey. Ayrıca Müslümanların ehli kitaba benzememek için böylesi zünnarı andıran bir kuşağı takmaması için onlara muhalefet etmesi lazımdır.

[1062] Tevbe suresi: 9/29.

Bu ayet, cizyenin, sadece savaş ehli mükelleflerden alınacağına delalet eder. Böylece kadınlar, cizyeden muaf olurlar, çünkü onlar savaş ehli değildir. Kölelerde cizyeden muaf olurlar. Çocuklar ve delilerde mükellef olmadıklarından cizyeden muaf olurlar. [1063]

Peygamber (s.a.v) şöyle buyurdu; Mecusilere ehl-i kitab (Yahudi ve Hıristiyan) muamelesi yapınız. [1064]

Rivayet edildiğine göre, Hz. Ömer (ra) Mecusilerden cizye almak istememiş, fakat, Abdurrahman b. Avf, Resulullah'ın Mecusilerden de ehl-i kitap gibi cizye alınabileceğini söylediğini bildirince, Mecusilerden cizye almıştır. [1065]

Başka bir rivayette ise şöyledir: Hz. Ömer (ra) Valilerine, çocuklar ve kadınlardan, cizye almayın, diye mektup göndermiştir. [1066]

İmam'ı Malik, Şöyle demiştir: Sünnet ehli kadınların, çocukların, cizye vermeyeceğine hükmetmiştir. Cizye sadece buluğ çağına ulaşmış erkeklerden alınır. Eslem'in rivayetine göre, Hz. Ömer (ra) ordu kumandanlarına şunu yazmıştır. Kadın ve çocuklardan cizyeyi kaldırın. Cizyeyi sadece buluğa ermiş erkeklerden alın. Deli de, çocuk hükmündedir. [1067]

(1931) Cizyenin Miktarı Ve Sınırının Delilleri

Muaz b. cebel (ra)'den, Peygamber (s.a.v) kendisini Yemen'e vali olarak gönderince, buluğ çağına gelmiş olan her erkekten (cizye olarak) bir dinar yahut ta Yemen'deki meafir denilen bir dinar değerinde bir elbise almasını ermemiş. [1068]

Eslem'den şöyle rivayet edilmiştir: Hz. Ömer b. Hattab (ra) kişi başına senelik cizye olarak dört dinar veya kırk dirhem tayin etti. Ayrıca memleketlerine gelen Müslümanları üç gün misafir etmelerini de şart koştu. [1069]

Rivayet edildiğine göre, Hz. Peygamber (s.a.v) Eyle halkıyla –ki onlar üçyüz kişiydi- üçyüz dinar cizye vermeleri ve Müslümanları misafir etmeleri şartıyla sulh yaptı.[1070] Başka bir rivayette ise şöyledir, Hz. Ömer (ra), zenginlerden kırksekiz (48) orta hallilerden yirmidört (24) dirhem, mali durumu normalin altında olanlardan da oniki (12) dirhem cizye alınmasına hükmetti. O dönemde bir (1) dinar, oniki (12) dirhem değerindeydi. [1071]

Bu cizyedeki dinarın tayini: Peygamber (s.a.v)'in Hz. Muaz'a Yemenlilerden bir dinar al demesinin sebebi, Yemenlilerin fakir olduğunu biliyordu. Hz. Ömer ise Şamlıların zengin ve güçlü olduğunu biliyordu. Buharinin rivayetine göre, Mücahid'e, Şamlılara dört dinar, Yemenlilere ise bir dinar cizye yüklemesinin sebebi nedir diye soruldu. Bu refah yönü gözetilerek tayin edilmiştir, dedi. [1072]

İslam hükümeti tarafından konulan cizyelerin miktarı şahıslara göre üç derecede bulunur.

1- Zengin olanlara senelik (48) kırksekiz,
2- Orta hallilere (24) yirmidört,
3- Çalışmaya gücü yeten, fakirlere de (12) oniki dirhem cizye tarh edilir.

[1063] Büyük Şafii Fıkhı Tercümesi, c, 4, sh, 239.
[1064] İmam'ı Malik, Muvatta, 1, sh, 278.
[1065] Buhari, 29, 78.
[1066] Beyhaki, c, 9, sh, 195.
[1067] Fıkhus Sünne, tercümesi c, 3, sh, 364.
[1068] Ebu Davud, 3038, kitabu'l harac ve'l imare ve'l fey'; Ebu Davud, 65, kitabu'z zekat; Tirmizi , 5, kitabu'z zekat; Nesai, 8, kitabu'z zekat; Ahmed b. Hanbel, c, 5, sh, 230, 233, 247.
[1069] İmam'ı Malik, Muvatta, c, 1, sh, 379.
[1070] Büyük Şafii Fıkhı Tercümesi, c, 4, sh, 240; Beyhaki, c, 9, sh, 195.
[1071] Büyük Şafii Fıkhı Tercümesi, c, 4, sh, 240; Beyhaki, c, 9, sh, 196.
[1072] Fıkhus Sünne, tercümesi c, 3, sh, 365.

Nisap miktarına, yani ikiyüz (200) dirhem miktarına malik olanlar, orta halli dörtyüz (400) veya daha fazla dirhem miktarına malik olanlar da zengin sayılırlar. [1073]

Cizyenin en azı bir dinar olmakla çoğunda ise, ilim ehlinin içtihadına bırakılmıştır, bakınız. [1074] Cizyelerin artırılmasında anlaşılırsa, anlaşmaya göre artırma yapılır. Hz. Ömer (ra), Tennuh, Behra ve Tağleb, kabilelerinden alınan cizyeleri ikiye katlayarak, artırmıştır. [1075]

Ahnef b. Kays'dan rivayete göre; Hz. Ömer (ra) zimmet ehline, gece ve gündüz ziyafeti ile köprülerin onarılmasını şart koşmuş ve Müslümanlardan biri onların yurtlarından öldürülürse, onun diyetini üzerlerine yüklemiştir. (Bunu, Ahmed b. Hanbel, rivayet etmiştir). Elsem şunu rivayet etti. Şamlılardan cizye verenler, Hz. Ömer'e gelerek; Müslümanlar bize uğradıklarında bizi, ziyafette, koyun ve tavuk kesmekle yükümlü tutuyorlar, dediler. Hz. Ömer (ra) şöyle dedi: Onlara her zaman yediklerinizde yedirin. Buna bir ilavede bulunmayın. [1076]

(1932) Cizye Ehlinin Dört Şeyi Yerine Getirmek Zorunda Oluşunun Delilleri

Cizye akdi dört şeyle tazmin olunur

(1) Cizyeyi vermekle.
(2) İslam hükümleri onların üzerine cari olur.
(3) İslam hakkında (kötülemek amacıyla ileri geri) bir şey konuşmayacaklar. Ancak konuşurlarsa hayırla konuşacaklar. Müslümanlara zarar vermeyecekler.
(4) Tanınmaları için değişik elbise giyecekler ve zünnar bağlayacaklar. Atlara(veya lüks arabalara) binip (Müslümanlara çalım yapıp hava atmalarına karşı bu fiillerinde dolayı) men olunacaklardır.

Kur'an'ı Kerim'de ki deliller ise şöyledir:

9/29. Kendilerine Kitap verilenlerden Allah'a ve ahiret gününe inanmayan, Allah ve Resûlünün haram kıldığını haram saymayan ve hak dini kendine din edinmeyen kimselerle, küçülerek elleriyle cizye verinceye kadar savaşın. [1077]

Onlara tanınan bu eman cizye verdikleri için. Dikkat edilirse ayetteki, Allah (cc)'ın ve Peygamber (s.a.v)'in haram kıldığını haram tanımayan ve hak dini kendine din edinmeyen kimselerle, küçülerek elleriyle cizye verinceye kadar savaşın. [1078]

Zaten onlarla bu üstün değerlerin korunması için savaşıldı. Ve boyun eğerek cizye vermek mecburiyetinde kaldılar. Bu cizye onların canlarını, mallarını ve namuslarını koruma karşılığında alındı ve alınırken bu şartlar kendilerine sunuldu. Onlar nasıl cizyeyi vermekle kendilerini teminat altına aldıysalar. Müslümanlarda onlardan dinleri hakkında kötü konuşmamaları, Peygamberlerine dil uzatmamaları karşısında bu cizye onlardan alındı. Çünkü Peygamber (s.a.v), Yahudilerin zina eden bir erkek ve bir kadını recmetmiştir. [1079]

Ahnef b. Kays'ın amcası Cez b. Muaviye'nin katibi idim (ona) ölümünden bir yıl önce, Hz. Ömer'in bir mektubu geldi. (Bu mektupta), Her sihirbazı öldürünüz, Mecusilerden

[1073] Ebu Davud tercümesi ve şerhi, c, 11, sh, 349, 350; Ömer Nasuhi Bilmen, Hukuku İslamiyye ve Istılahatı fıkhiyye Kamusu, c, 4, sh, 9.
[1074] Fıkhus Sünne, tercümesi c, 3, sh, 365; el-Ahkamu's Sultaniye, Tercümesi, 161.
[1075] el-Ahkamu's Sultaniye, Tercümesi, 161.
[1076] Fıkhus Sünne, tercümesi c, 3, sh, 365, 366.
[1077] Tevbe suresi: 9/29.
[1078] Tevbe suresi: 9/29.
[1079] Buhari, 6433; Müslim, c, 2, sh, 1326, bab, 6, hd, 1699, Kitabu'l Hudud; Kifayetul Ağyar, c, 2, sh, 136.

kendisine nikah düşmeyen birisiyle evlenmiş olan, her çifti, birbirinden ayırınız ve onları (yemeğe başlarken) fısıltı ile söyledikleri sözü söylemekten menediniz. [1080]

Dikkat edilirse nikahı düşmeyen çiftler deniliyor, halbuki bu İslam hukukuna göredir. İşte bunun için zimmi bu hukuku kabul etmek zorundadır. Nasıl ki, Peygamber (s.a.v) zina yapan Yahudi kadını ve erkeği recmettirip hukuku gerçekleştirdiği. Onlar istedikleri gibi, İslam hukukunu çiğneme hakları yoktur.

Abdullah b. Ömer (ra) bir Rahib Nebi (as)'ye (haşa) sövüyor, denildi. Abdullah b. Ömer (ra) şöyle buyurdu: Eğer onu işitseydim, öldürürdüm. Çünkü biz ona bunun için eman vermedik. [1081]

Atlara binmemelerindeki men etmesinden maksat o atlarla Allah'ın düşmanlarının Müslümanlara çalım satıp, hava atma hakları yoktur. Çünkü Yüce Allah (cc) şöyle buyuruyor:

8/60. Onlara (düşmanlara) karşı gücünüz yettiği kadar kuvvet ve cihad için bağlanıp beslenen atlar hazırlayın, onunla Allah'ın düşmanını, sizin düşmanınızı ve onlardan başka sizin bilmediğiniz, Allah'ın bildiği (düşman) kimseleri korkutursunuz. Allah yolunda ne harcarsanız size eksiksiz ödenir, siz asla haksızlığa uğratılmazsınız.[1082]

2/61. Hani siz (verilen nimetlere karşılık): Ey Musa! Bir tek yemekle yetinemeyiz; bizim için Rabbine dua et de yerin bitirdiği şeylerden; sebzesinden, hıyarından, sarımsağından, mercimeğinden, soğanından bize çıkarsın, dediniz. Musa ise: Daha iyiyi daha kötü ile değiştirmek mi istiyorsunuz? O halde şehre inin. Zira istedikleriniz sizin için orada var, dedi. İşte (bu hadiseden sonra) üzerlerine aşağılık ve yoksulluk damgası vuruldu. Allah'ın gazabına uğradılar. Bu musibetler (onların başına), Allah'ın âyetlerini inkâra devam etmeleri, haksız olarak peygamberleri öldürmeleri sebebiyle geldi. Bunların hepsi, sadece isyanları ve taşkınlıkları sebebiyledir. [1083]

Zimminin görevleriyle ilgili fazla bilgi edinmek isteyenler, bakınız. [1084]

(1933) ONBİRİNCİ KİTAP ÜÇÜNCÜ BÖLÜMÜN SORULARI VE CEVAPLARI

Cizye'nin Hükmü

Soru–14- Cizyenin vacip olmasının şartları kaç haslettir.

Cevap–14- Cizyenin vacip olmasının şartları beş haslettir.

(1) Baliğ olmak.
(2) Akıllı olmak.
(3) Hür olmak.
(4) Erkek olmak.
(5) Eğer ehli kitaptan ise veya ehli kitaba benzeyen.

Soru–15- Cizyenin miktarları kaç çeşittir?

Cevap–15- Cizyenin miktarları üç çeşittir.

(1) Cizyenin en azına senede bir dinar alınır.
(2) Orta hallinin(cizyesi ise senede)iki dinar alınır.

1080 Ebu Davud, 3043.
1081 Fıkhus Sünne, tercümesi c, 3, sh, 367.
1082 Enfal suresi: 8/60.
1083 Bakara suresi: 2/61.
1084 Fıkhu'l İslami ve edilletuhu c, 8, sh, 5889; Adı geçen kitabın Türkçe Tercümesi: İslam fıkhı ansiklopedisi, c, 8, sh, 210; el-Ahkamu's Sultaniye, Tercümesi, 162; Kifayetul Ağyar, c, 2, sh, 135, 136.

(3) Zengin olanın (cizyesi ise senede) dört dinar alınır. Cizye miktarından fazlasını ziyafet gibi (ayrıca) şart koşmak caiz olur.

Soru–16- Cizye akdi kaç ile şey tazmin olunur?

Cevap–16- Cizye akdi dört şeyle tazmin olunur.

(1) Cizyeyi vermekle.
(2) İslam hükümleri onların üzerine cari olur.
(3) İslam hakkında (kötülemek amacıyla ileri geri) bir şey konuşmayacaklar. Ancak konuşurlarsa hayırla konuşacaklar. Müslümanlara zarar vermeyecekler.
(4) Tanınmaları için değişik elbise giyecekler ve zünnar bağlayacaklar. Atlara(veya lüks arabalara) binip (Müslümanlara çalım yapıp hava atmalarına karşı bu fiillerinde dolayı) men olunacaklardır.

خِتَامُهُ مِسْكٌ وَفِى ذَلِكَ فَلْيَتَنَافَسِ الْمُتَنَافِسُونَ (المطففين)26

«Onun sonu misktir. Bunda imrenecekler imrensin.» Mutaffifin –26.

ONİKİNCİ KİTAP

KESME VE AVLAMA KİTABI

(1934) ONİKİNCİ KİTABIN ARAPÇA METNİ

[12 كتابٌ] أحكام [الصيد والذبائح]

وَمَا قُدِرَ عَلَى ذَكَاتِهِ فَذَكَاتُهُ فِي حَلْقِهِ وَلَبَّتِهِ وَمَا لَمْ يُقْدَرْ عَلَى ذَكَاتِهِ فَذَكَاتُهُ عَقْرُهُ حَيْثُ قُدِرَ عَلَيْهِ وَكَمَالُ الذَّكَاةِ أَرْبَعَةُ أَشْيَاءَ قَطْعُ الْحُلْقُومِ وَالْمَرِيءِ وَالْوَدَجَيْنِ وَالْمُجْزِيءُ مِنْهَا شَيْئَانِ قَطْعُ الْحُلْقُومِ وَالْمَرِيءِ وَيَجُوزُ الْإِصْطِيَادُ بِكُلِّ جَارِحَةٍ مُعَلَّمَةٍ مِنَ السِّبَاعِ وَمِنْ جَوَارِحِ الطَّيْرِ وَشَرَائِطُ تَعْلِيمِهَا أَرْبَعَةٌ أَنْ تَكُونَ إِذَا أُرْسِلَتْ اسْتَرْسَلَتْ وَإِذَا زُجِرَتْ اُنْزَجَرَتْ وَإِذَا قَتَلَتْ شَيْئًا لَمْ تَأْكُلْ مِنْهُ شَيْئًا وَأَنْ يَتَكَرَّرَ ذَالِكَ مِنْهَا فَإِنْ عُدِمَتْ إِحْدَى الشَّرَائِطِ لَمْ يَحِلَّ مَا أَخَذَتْهُ إِلاَّ أَنْ يُدْرَكَ حَيًّا فَيُذَكَّى وَتَجُوزُ الذَّكَاةُ بِكُلِّ مَا يَجْرَحُ إِلاَّ بِالسِّنِّ وَالظُّفْرِ وَتَحِلُّ ذَكَاةُ كُلِّ مُسْلِمٍ وَكِتَابِيٍّ وَلاَتَحِلُّ ذَبِيحَةُ مَجُوسِيٍ وَلاَوَثَنِيٍّ وَذَكَاةُ الْجَنِينِ بِذَكَاةِ أُمِّهِ إِلاَّ أَنْ يُوجَدَ حَيًّا فَيُذَكَّى وَمَا قُطِعَ مِنْ حَيٍ فَهُوَ مَيِّتٌ إِلاَّ الشَّعْرَ.

(1935) ONİKİNCİ KİTABIN KELİME MANASI

[12 كتابٌ] أحكام [الصيد والذبائح]

وَمَا قُدِرَ عَلَى ذَكَاتِهِ فَذَكَاتُهُ فِي حَلْقِهِ وَلَبَّتِهِ وَمَا لَمْ يُقْدَرْ عَلَى ذَكَاتِهِ فَذَكَاتُهُ عَقْرُهُ

O şey ki — Güç yettirilir — Üzerine — Onun kesimi — Onun boğazlaması — Onun boğazından — Onun boynun altı — O şey ki — Güç yetmez — Üzerine — Onun kesmek — Onun kesimi — Onu yaralamak

حَيْثُ قُدِرَ عَلَيْهِ وَكَمَالُ الذَّكَاةِ أَرْبَعَةُ أَشْيَاءَ قَطْعُ الْحُلْقُومِ وَالْمَرِيءِ وَالْوَدَجَيْنِ

İki şah damarı

Şöyle ki / Takdir olunur / Onun üzerine / Tam / Kesim / Dört / Şey-ler / Keser / Boğaz / Yemek bo-rusunu

وَالْمُجْزِىءُ مِنْهَا شَيْئَانِ قَطْعُ الْحُلْقُومِ وَالْمَرِىءِ وَيَجُوزُ الْإِصْطِيَادُ بِكُلِّ جَارِحَةٍ مُعَلَّمَةٍ

Kafi gelir / O kesimden / İki şey / Keser / Boğaz / Yemek borusu / Caiz olur / Avlamak / Her / Yaralayan ile / Eğitilmiş

مِنَ السِّبَاعِ وَمِنْ جَوَارِحِ الطَّيْرِ وَشَرَائِطُ تَعْلِيمِهَا أَرْبَعَةٌ أَنْ تَكُونَ إِذَا أُرْسِلَتْ

Canavardan / Yaralayandan / Kuş / Şart-lar / Onu eğitmek / Dört / Eğer / Olur / Ne zaman ki / Salınıldı

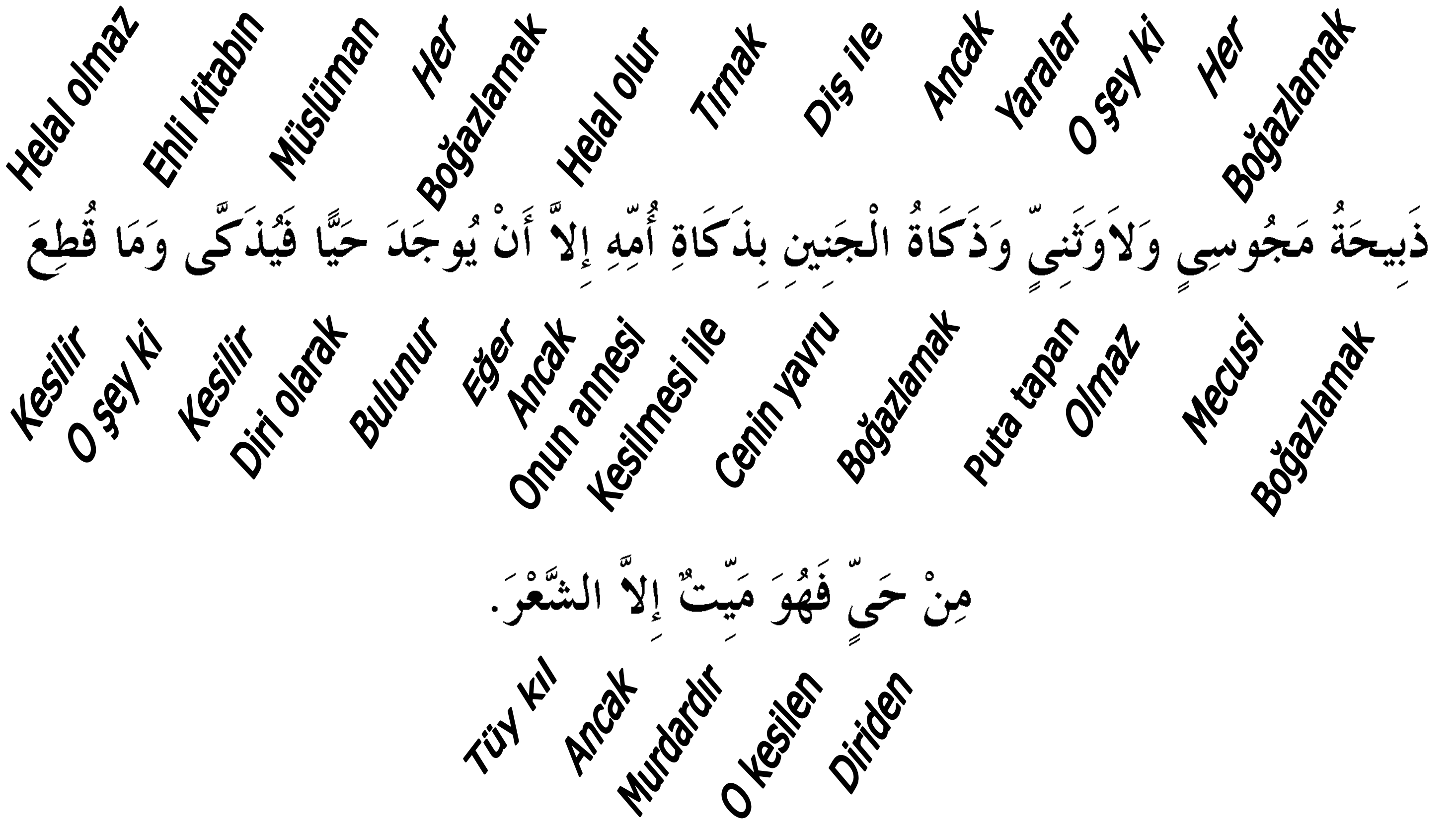
اسْتَرْسَلَتْ وَإِذَا زُجِرَتْ انْزَجَرَتْ وَإِذَا قَتَلَتْ شَيْئًا لَمْ تَأْكُلْ مِنْهُ شَيْئًا وَأَنْ يَتَكَرَّرَ ذَالِكَ

Salıverir-ken gitti / Ne zaman ki / Men olundu / Men olun-du durdu / Ne zaman ki / Öldürdü / Bir şeyi / Yemez / O avdan / Hiç birşey / Eğer / Tekrar eder / Bu av hayvanı

مِنْهَا فَإِنْ عُدِمَتْ إِحْدَى الشَّرَائِطِ لَمْ يَحِلَّ مَا أَخَذَتْهُ إِلَّا أَنْ يُدْرَكَ حَيًّا فَيُذَكَّى وَتَجُوزُ

O avdan / Eğer / Olmazsa / Bir-isi / Şartlarda / Helal olmaz / O şey ki / Onu yakaladı / Ancak / Eğer / Yetişilir / Diri olarak / Kesilir / Caiz olur

الذَّكَاةُ بِكُلِّ مَا يَجْرَحُ إِلَّا بِالسِّنِّ وَالظُّفْرِ وَتَحِلُّ ذَكَاةُ كُلِّ مُسْلِمٍ وَكِتَابِيٍّ وَلَاتَحِلُّ

(1936) ONİKİNCİ KİTABIN TOPLU MANASI

(1937) Kesme Ve Avlama Hükümleri

Kesmesine güç yeten hayvanın kesim yeri boğazı ve boynun altındaki (çukurudur). Kesilmesi mümkün olmayan (hayvanın kesim yeri) güç yetecek şekilde [1085] yaralamak ile (onu öldürmektir)

(1938) Tam Kesim İçin Gereken Şartlar

Tam bir kesim dört şey ile olur
(1) Boğazını kesmek.
(2) Yemek borsunu kesmek.
(3) Şah damarını kesmek.
(4) Şah damarının her ikisinde kesmek.[1086]

(1939) Kesimde Kafi Olan Şeyler

Kesimde kafi olan iki şey
(1) Boğazı kesmek.

[1085] Silah ile ok vesaire şeylerle o hayvanı ya yaralayıp yetişip hemen kesmek, eğer bu şekilde kesmesine imkân yoksa hayvanda çok azgın bir hayvan ise o silahı kullanırken onu öldürecek şekilde kullanmak lazımdır ki o hayvana eziyet edilmesin.

[1086] Bu dört şey kesimin en iyi şeklidir. Bu dört şeyle aşağıdakileri karıştırmamak lazımdır aşağıdaki iki şekil yeterlilik şeklidir. Yani sadece boğazını ve yemek borusunu kesmek yeterli bir kesimdir.

(2) Yemek borusunu kesmek.

(1940) Av Hayvanında Aranan Şartlar

Yırtıcı (ve) yaralayıcı (veya) kuş[1087] (cinsinde bir hayvanla) avlamak (aşağıdaki şartlara göre) caizdir.

(1) Hayvanın sahibi)onu(hayvanı)salıverirse o (hayvan)da salındığında giderse.
(2) Sahibi onu men ettiğinde (o hayvanda gitmeyip) men olunursa.[1088]
(3) Av yapan hayvan avladığını öldürür (veya yaraladığı) şeyden (avdan) hiçbir şey yemezse.[1089]
(4) Eğer bunu (avı) defalarca avlamada tekrarlamışsa.[1090] Eğer bu şartlardan birisi (av yapan hayvanda) bulunmazsa onun tuttuğu, (yakaladığı avın etinden yemek) helal değildir. Ancak eğer (avlanan hayvana) yetiştiğinde (o hayvanda) diri [1091] ise onu keser

(1941) Kesecek Aletlerin Tarifi

Kesici veya yaralayıcı olan her alet ile kesim yapmak caiz olur. Ancak diş ve tırnakla kesmek caiz olmaz[1092]

(1942) Yahudi Hıristiyan Ve Mecusilerin Kestikleri

Her Müslüman ve kitabi[1093]nin kestiği helal dır. Mecusi [1094]nin ve put perest[1095]'in kestikleri helal değildir.

[1087] Kuş cinsinde yaralayıcı ve yırtıcı bir hayvanla eğitilmiş olması şartı ile av yapmak caizdir.

[1088] Yani onun sahibi o hayvana git dediğinde giderse, gitme dediğinde gitmezse, tut dediğinde tutarsa tutma dediğinde tutmazsa gibi fillerle eğitilmiş bir hayvan, o hayvanın ister köpek veya kuş olsun durum aynıdır. Burada aranan şart o hayvanın sahibi tarafından eğitilip onun sözüne itaat etmesidir. Eğer böyle bir şart yoksa o zaman a hayvanla avlamak helal olmaz.

[1089] Eğer yaraladığı hayvandan yiyen bir av hayvanı ise o zaman o avladığı hayvanın eti murdar olur. Çünkü aranan şart yerine gelmemiştir.

[1090] Yani bu hayvan defalarca av yapıp eğitilmiş, avladığını yemeyen bir hayvan olduğunu, göstermiş veya sahibinin her emrine uyduğu görülerek ispatlanmışsa böyle bir hayvanla av yapmak, caizdir ve onun avladığı ise helal dır. Avcı kardeşlerime şu tavsiyelerim var kendileriyle beraber götürdükleri av hayvanlarının bu belirlenen şartlar içinde eğitilip eğitilmediğine dikkat etmeleri gerekir çünkü bu belirlenen şartlarda eğitilmeyen bir hayvanın eti murdar olup yenilmesi helal değildir.

[1091] Eğer diri olarak o avlanan hayvana yetişip daha ölmemiş ise o zaman onu keser, onun bu kesimi normal bir hayvanın kesimi gibidir. O zaman onun etinden yemek helal olur.

[1092] Bunun sebebi ise o hayvana eziyet ettiği içindir. Bunun için kesim yapılacak aletlerin çok keskin olmaları lazımdır ki hayvana eziyet edilmesin.

[1093] Kitabi demek semavi, yani Allah tarafından inen kitapların birine tabi olana kitabi denilir. Bunlar Yahudi ve Hıristiyanlar gibi ehli kitaptırlar. Bunların kestikleri helal olup yenilir. Bunun sebebi ise onlar o yüce kitaplara tabi oldukları içindir ki Allah'ın adını anarak kesiyorlar.

[1094] Mecusi:(Ateş perest: Ateşe tapan, Zerdüşti, Mecusi, M. Doğan Büyük Türkçe sözlük,81) Ateşe tapıp ona kulluk eden. Kulluk ise yalnız Allah'a yapılır. Bu inanç ve düşünceyi taşıyan kimsenin kestiği helal değildir. Ayrıca şunu da belirtmekte yarar vardır günümüzde İnsanların hemen her kesiminde belirli günler ve aylarda ateş yakıp onun üzerinde atlayan veya atlarken günahlarının döküldüğüne inanan bu amelleriyle Mecusilere benzemektedirler. Bir Müslüman bu amelden sakınmalıdır ki böyle bir amel Allah'a ortak koşmak demektir. İnsanların amelini iptal eder.

[1095] Putperest: Taşlara ve heykellere tapanlardır. Bunlar taşlardan put ve heykel yapıp onlara taparak taşların, heykellerin, onları koruduklarına inanırlar. Onların karşısına dikilip ondan affetme talebinde bulunurlar suçlarını onların karşılarında itiraf ederler, insanları onlara şikâyet ederler. Hâlbuki biliyorlar ki onlar ne onları duyuyor ve nede onları görüyorlar. Kendilerini korumaktan aciz oldukları halde onları nasıl koruyacaklar. Mekke'nin put perest müşrikleri bir yolculuğa veya bir iş yapmak için Lat, Uza ve Menat putlarına gidip önlerinden ellerini bağlayarak bir perişan hal

(1943) Ceninin Kesimi

Ceninin (anne karnındaki yavrusunun) kesimi, annesinin kesimi iledir.[1096] Ancak (annesinin karnında) diri(olarak) çıktıysa kesilir.

(1944) Canlı Bir Hayvanın Üzerinde Eti Alınır Mı?

(Eti yenen her hangi bir hayvanın) canlı(olarak onun üzerinde veya her hangi bir yerinde bir parça et koparıp) kesmek murdardır.(Çünkü o et) meytenin (murdar hayvanın eti gibidir). Ancak (diri ve daha kesilmeden canlı olan bir hayvanın) tüylerini (kıllarını) kesmek (ise) helaldır.

(1945) ONİKİNCİ KİTABIN DELİLLERİ

(1946) Kesme Ve Avlamanın Delilleri

Kur'an'ı Kerim'de ki deliller ise şöyledir:

6/121. Üzerine Allah'ın adı anılmadan kesilen hayvanlardan yemeyin. Kuşkusuz bu büyük günahtır. Gerçekten şeytanlar dostlarına, sizinle mücadele etmeleri için telkinde bulunurlar. Eğer onlara uyarsanız şüphesiz siz de Allah'a ortak koşanlar olursunuz. [1097]

5/95. Ey iman edenler! İhramlı iken avı öldürmeyin. İçinizden kim onu kasten öldürürse öldürdüğü hayvanın dengi (ona) cezadır. (Buna) Kâbe'ye varacak bir kurban olmak üzere içinizden adalet sahibi iki kişi hükmeder (öldürülen avın dengini takdir eder). Yahut (avlanmanın cezası), fakirleri doyurmaktan ibaret bir keffârettir, yahut onun dengi oruç tutmaktır. Ta ki (yasak av yapan) işinin cezasını tatmış olsun. Allah geçmişi affetmiştir. Kim bu suçu tekrar işlerse Allah da ondan karşılığını alır. Allah daima galiptir, öç alandır. [1098]

Hadisteki deliller ise şöyledir:

Peygamber (sav) şöyle buyurdu: Allah Teâlâ şu beldeyi, (Mekke'i Mükerremi) haram kılmıştır. Onun dikeni ve otları koparılmaz. Orada bulunan av hayvanı rahatsız edilmez ve avlanmaz. [1099]

---

sergileyerek onlara şöyle dua ediyorlardı. Ey! Lat Uza ve Menat biz şu yolculuğa gidiyoruz veya şu işimizi yapıyoruz bize yardım edin bizi koruyun çoluk çocuğumuza sahip çıkın onları bela ve musibetlerde koruyun, diye ezilerek büzülerek esas duruş duruşlarını bozmadan tadili erkânı ile huşu içerisinde canı gönülden inanarak dua ediyorlardı. Veya fal okları ile kura çekerlerdi. Onların üç tane fal okları vardı birisinde Rabbim emretti diğerinde Rabbim nehiy etti diğeri ok ise boştu. Bunları çekerlerdi Rabbim emretti oku çıkarsa işleri güçleri ne olursa olsun onları bırakır o işi yapardı. Rabbim nehiy etti oku çıkarsa yine önceki gibi tüm işlerini bırakarak ondan vazgeçerlerdi. Boş ok çıkarsa diğer ikisi çıkıncaya kadar o okları çekerlerdi. Bunların hali bu idi kendi elleri ile yaptıkları taş ve heykelleri ilah yapıp onlara taparlardı. Bu inanç ve düşünceden olanın kestikleri haram olup murdardır yenilemez. Ayrıca (Komünist: Dinsiz imansız, ahlaksız, M. Doğan Büyük Türkçe sözlük, m 669) (Komünizm: Mülkiyete son verme ve dini ortadan kaldırma gibi esasları olan (sapık bir sistemin adıdır) M. Doğan Büyük Türkçe sözlük,670) Ateist: Allah'ı inkâr eden, kâfir, dinsiz, Allahsız (hâşâ) M. Doğan. Büyük Türkçe sözlük, 80; Materyalist: (Bu fikrin uygulama ve sistemleşmesini yapan) Rus komünizmi. Materyalizm: Maddeden başka varlık ve kuvvet tanımayan felsefi meslek, maddecilik. M. Doğan. Büyük Türkçe sözlük, 670,744. Bunlar gibi her Dinsiz ve imansız kişi kim olursa olsun ismi ne olursa olsun, zaten bu dinsiz ve imansızlar zamanın akımı ile çeşitli şekil ve isimlerle ortaya çıkarak dinsizliklerini kimi zamanda çeşitli kılıflar uydurarak değişik isimlerle ortaya çıkıp kimi zaman açıkça dinsiz olduğunu beyan ederek, kimi zamanda dolaylı yollardan dini inkâr ederek, din yücedir gibi sözleri sarf edip din dünyaya karışamaz, din bizi yönlendiremez, din günümüze kâfi miktarda değildir gibi sözler söyleyenlerde bu saydıklarımızın içine girer, onlarında kestikleri yenilmez haramdır.

[1096] Yani o yavru annesinin karnında çıktıktan sonra ölü bir şekilde çıktıysa onun şer'i kesimi annesi kesildiği için onun kesimine gerek yoktur ve onun etini de yemek helal dır.

[1097] En'am suresi: 6/121.

[1098] Maide suresi: 5/95.

[1099] Buğari, 1510.

Hayvanı yaralayan veya kesici alet; bu alet demir bakır cam veya hayvanı kesen her hangi bir şey olabilir. [1100] Bunun delili ise şu hadisi şeriftir.

Rafi' b. Hadic (ra)'den; Peygamber (sav) şöyle buyurdu: Kanı akıtılan ve üzerine Allah'ın ismi anılan her hayvanın etini yiyiniz. [1101]

Kesimin delili de şu hadisi şeriftir: Kesim boynun üst ve alt noktasından yapılır.[1102]

Kaçan ve vahşi hayvanlarla ilgili delil de: Ganimet mallarının develerinden bir deve kaçtı. Ordu içinde pek az at bulunuyordu. Mücahidler, onu takip ettilerse de deve onları yorup aciz bıraktı. Mücahidlerden bir adam ona ok atıp vurdu bu sebeble Allah, onu hapsedip durdurdu. Bunun üzerine Peygamber (sav) vahşi hayvanların kaçakları gibi bu hayvanlarında muhakkak kaçakları vardır. Bunlardan biri sizin zararınıza kaçarsa, ona böyle muamele ediniz. (Yani av hayvanı avlar gibi vurunuz) buyurdu. [1103]

Resulullah (sav) şah damarlarını kesmeden yapılan kesimi nehyetti. [1104]

(1947) Eğitilmiş Hayvanla Avlamanın Şartlarının Delilleri

5/4. Kendileri için nelerin helâl kılındığını sana soruyorlar; de ki: Bütün iyi ve temiz şeyler size helâl kılınmıştır. Allah'ın size öğrettiğinden öğretip avcı hale getirdiğiniz hayvanların sizin için yakaladıklarından da yeyin ve üzerine Allah'ın adını anın (besmele çekin). Allah'tan korkun. Allah'ın hesabı pek çabuktur. [1105]

Ebu Sa'lebe el-Huseni (ra)'den rivayete göre o şöyle demiştir. Ey Allah'ın Resulü! Biz av alanındayız. Yay ile, eğitilmiş ve eğitilmemiş köpekle avlanıyorum. Bana izin var mı? Diye sordum. Peygamber (sav) şöyle buyurdu: Yay'ınla avladıklarını, üzerine Allah'ın adını anarak ye. Eğitilmemiş köpeğinle avladığını da, ölmeden kesmeye yetişirsen ye. [1106]

Buğarinin rivayeti ise şöyledir: Eğitilmiş köpek ve yay'ınla avladığını Allah'ın ismini anarak ye, eğitilmemiş köpeğinle avladığını ölmeden yetişip, boğazlarsan ye. [1107]

Adyy b. Hatem (ra)'demiştir ki; Peygamber (sav)'e; ben (av üzerine) eğitilmiş köpekler salıyorum. O da bana (av'ı) tutuveriyor. (Ben bu av'ın etini) yiyebilir miyim? Diye sordum da: Eğer eğitilmiş (olan bu) köpekleri gönderirken besmele çekmişsen, yakalamış oldukları avı ye! Buyurdu. Eğer (av'ı) öldürmemişlerse demi? Dedim, onlara kendilerinden olmayan bir köpek katılmamış olmak şartıyla (yakaladıkları av'ı) öldürmüş olsalar da (yiyebilirsin) buyurdu. Ben (avlarımı) miraz (kalınca bir çeşit sopa) ile avlıyorum. (Miraz ile avladığım avları da) yiyebilir miyim? Dedim: eğer mirazı besmele ile atmışsan ve (bu miraz hayvana) isabet edip (onun vücudunu) delmişse (etini) ye, (fakat hayvana sivri uçlarından biriyle değil de) iki ucu arasında kalan (kısmıy)la isabet etmişse yeme, buyurdu. [1108]

Râfi' b. Hadic (ra)'den rivayet edilen bir hadisi şerifte (Her hangi bir kesici alet ile) Kan(ı) akıtıldıktan sonra ve Allah'ın ismini zikredildikten sonra yiyin. Ancak diş veya tırnak ile kesilen hayvan yenmez. [1109]

[1100] Büyük Şafii Fıkhı Tercümesi, c, 2, sh, 49.
[1101] Buğari, 2356; Müslim, c, 2, sh, 1558, bab, 3, hd, 1968.
[1102] Darekutni , c, 4, sh, 283; Buğari, Kitabu'z Zebaih ve's Seyd.
[1103] Buğari, bab, 15, Kitabu'z Zebaih ve's Sayd.
[1104] Fıkhu's Sünne Tercümesi, c, sh, 146.
[1105] Maide Suresi, 5/4.
[1106] Müslim, ,c, 2, sh, 1532, bab, 1, hd, 1930, Kitabu'z Zebaih.
[1107] Buğari, bab, 14, Kitabu'z Zebaih ve's Sayd.
[1108] Ebe Davud, bab, 22, 23, Kitabu's Sayd; Buğari, 33, Sayd, 1, 2, 9, Zebaih; Müslim, c, 1, sh, 3-5, Sayd; Tirmizi, 6, Sayd; Ahmede b. Hanbel, c, 4, sh, 194, 195, 256, 258, 377, 380.
[1109] Buğari, 2356; Müslim, 1968.

Başka bir rivayette ise şöyledir. Bol kan akıtan her şey kesilir, üzerine Allah'ın ismi anılırsa ondan ye! Yalnız dişler ve tırnaklarla kesilmez. Bunun sebebini size haber vereceğim: Dişe gelince; bu bir kemiktir (kesmez), tırnaklara gelince; onlarda, Habeşlilerin bıçaklarıdır, buyurdu. [1110]

(1948) Ehl-i Kitap Olan Yahudi Ve Hıristiyanların Kestikleri Denilir mi? Ve Delilleri

5/5. Bugün size temiz ve iyi şeyler helâl kılınmıştır. Kendilerine kitap verilenlerin (yahudi, hıristiyan vb. nin) yiyeceği size helâldir, sizin yiyeceğiniz de onlara helâldir. Mümin kadınlardan iffetli olanlar ile daha önce kendilerine kitap verilenlerden iffetli kadınlar da, mehirlerini vermeniz şartıyla, namuslu olmak, zina etmemek ve gizli dost tutmamak üzere size helâldir. Kim (İslâmî hükümlere) inanmayı kabul etmezse onun ameli boşa gitmiştir. O, ahirette de ziyana uğrayanlardandır. [1111]

Ayetteki, taam'dan (yiyecekten) maksat, kestikleridir. Zira tüm insanların ekmeği, helvası, çorbası, yenir. Yahudi ve Hıristiyanların dışındaki kafirlerin kestiklerinin helal olmadığının delili, Hz. Peygamber (sav) Hacer Mecusilerine yazdığı mektuptur.

Bu mektupta onlara, İslam arzedilmiş, Müslüman olanlarının, İslam'ı kabul edileceği, Müslüman olmayanlarından cizye alınacağı, onlara kız verilemeyeceği ve kestiklerinin yenmeyeceği. [1112]

Ez-Zuhri de: Arap Hıristiyanların kestiklerinde beis yoktur. Eğer, Allah'tan başkasının adını söyleyerek kestiğini işitirsen, ondan yeme. [1113] Yine sahabeden. Hz. Aişe (ra) Hz. Ali (ra) ve Abdullah b. Ömer (ra) bunu söylemiş. Bu aynı zamanda Tavus ve Hasan'ında görüşüdür.

6/121. Üzerine Allah'ın adı anılmadan kesilen hayvanlardan yemeyin. Kuşkusuz bu büyük günahtır. Gerçekten şeytanlar dostlarına, sizinle mücadele etmeleri için telkinde bulunurlar. Eğer onlara uyarsanız şüphesiz siz de Allah'a ortak koşanlar olursunuz. [1114] Ayetine dayanmışlardır. [1115]

Allah'tan başkası adına, bir put, için veya peygamber için veya (Salih bir zat şeyh veya seyit veya alim veya evliya veya bir önder) Müslüman için kesilenler haram kılınmıştır. Bunu delili ise şu ayeti kerimedir.

5/3. Leş, kan, domuz eti, Allah'tan başkası adına boğazlanan, boğulmuş, (taş, ağaç vb. ile) vurulup öldürülmüş, yukarıdan yuvarlanıp ölmüş, boynuzlanıp ölmüş (hayvanlar ile) canavarların yediği hayvanlar -ölmeden yetişip kestikleriniz müstesna- dikili taşlar (putlar) üzerine boğazlanmış hayvanlar ve fal oklarıyle kısmet aramanız size haram kılındı. Bunlar yoldan çıkmaktır. Bugün kâfirler, sizin dininizden (onu yok etmekten) ümit kesmişlerdir. Artık onlardan korkmayın, benden korkun. Bugün size dininizi ikmal ettim, üzerinize nimetimi tamamladım ve sizin için din olarak İslâm'ı beğendim. Kim, gönülden günaha yönelmiş olmamak üzere açlık halinde dara düşerse (haram etlerden yiyebilir). Çünkü Allah çok bağışlayıcı ve esirgeyicidir. [1116]

[1110] Buğari, bab, 15, Kitabu'z Zebaih ve's Sayd.
[1111] Maide Suresi, 5/5.
[1112] Beyhaki, c, 9, sh, 285; Büyük Şafii Fıkhı Tercümesi, c, 2, sh, 54.
[1113] Buğari, bab, 22, Kitabu'z Zebaih ve's Sayd.
[1114] En'am Suresi, 6/121.
[1115] Fıkh'us Sünne, c, 3, sh ,145.
[1116] Maide Suresi, 5/3.

Yine Mecusiler hakkında, fakihlerin Cumhur'u ise onların kestiklerini haram sayarlar. Çünkü bunlara göre Mecusiler müşriktirler. [1117]

(1949) Ana Rahminden Çıkan Yavru Kesilir, Eti Yenilir mi? Ve Delili

Ebû Said (ra)'den, demiştir ki, Resulüllah (sav)'a anne karnındaki yavrunun hükmünü sordum da. Dilerseniz onu yiyiniz, buyurdu. (Hadisin senedinden bulunan ravi) Müsedded (bu hadisi şöyle) rivayet etti. Biz (Fahr-i Kainat efendimize) Ey Allah'ın Resulü! Biz (bazen) deve boğazlıyoruz (kesiyoruz). Yahut sığır yada koyun kesiyoruz. Karnında yavru buluyoruz. Bu yavruyu atalım mı? Yoksa yiyelim mi? Diye sorduk, isterseniz. Çünkü onun kesimi annesinin kesimiyledir. (Yani annesinin kesimine tabidir), buyurdu. [1118]

Abdullah b. Ömer (ra)'den, rivayet edilen, diğer bir rivayete ise şöyledir. Cenin kesimi annesinin kesiminden ibarettir, tüyleri ister çıkmış olsun, isterse çıkmamış olsun. [1119]

(1950) Diri Bir Hayvanda Bir Parça Et Koparmak Helal mıdır? Ve Delilleri

Ebû Said el-Hudri (ra)'den, Hz. Peygamber (sav) Develerin hörgüçlerinden koyunların butlarından kesilen parçalar hakkında sorulduğunda, Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurdular. Bir diriden kesilen parça ölü hükmündedir. [1120] Diğer bir hadiste ise,

Ebû Vâkid el-Leysi'den şöyle rivayet edilmiştir. Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurdu. Hayvan diriyken ondan kesilen parça, kesilmeden ölmüş hayvan eti hükmündedir. [1121]

(1951) Murdar Olmayan Hayvanların Kılları Helal midir? Ve Delilleri

16/80. Allah, evlerinizi sizin için bir huzur ve sükûn yeri yaptı ve sizin için davar derilerinden gerek göç gününüzde, gerekse konaklama gününüzde, kolayca taşıyacağınız evler; yünlerinden, yapağılarından ve kıllarından bir süreye kadar (faydalanacağınız) bir ev eşyası ve bir ticaret malı meydana getirdi. [1122]

Bu ayeti kerimenin delalet ettiği bu hayvanların kıllarının ve tüylerinin temiz olduğunun delilidir.

Şafiilere göre: yün, kıl ve tüy murdar bir hayvan eti yenemeyen diri bir hayvandan alınmış olduğu zaman, ister yolmak suretiyle elde edilsin mutlaka necistir. Onlara göre köpek ve domuz ile bunlardan doğma hayvanlar necistir. [1123]

(1952) ONİKİNCİ KİTABIN SORULARI VE CEVAPLARI

Kesme Ve Avlama Hükümleri

Soru: Kesme ve avlama kitabında kaç tane bölüm vardır?

Cevap: Kesme ve avlama kitabında üç fasıl (bölüm) vardır.

[1117] Fıkh'us Sünne, c, 3, sh ,145.

[1118] Sünen-i Ebu Davud Tercümesi ve Şerhi, c, 10, sh, 529, hd, 2827, Kitab'ud Dehaya; Tirmizi, 10, Sayd; İbni Mace, 15, Zebaih; Darimi, 17, Edahi; Ahmed b. Hanbel, c, 3, sh, 31, 39, 45, 53, 73.

[1119] Zurkani, Şerh'um Muvatta, c, 3, 397.

[1120] Hakim, Müstedrek, c, 4, sh, 239; Büyük Şafii Fıkhı Tercümesi, c, 2, sh, 57.

[1121] Sünen-i Ebu Davud Tercümesi ve Şerhi, c, 11, sh, 35, hd, 2858, Kitab'us Sayd; Tirmizi, 12, , hd, 1480, Sayd; İbni Mace, 8, Sayd; Ahmed b. Hanbel, c, 5, sh, 218; Hakim, c, 4, sh, 239; Büyük Şafii Fıkhı Tercümesi, c, 2, sh, 57.

[1122] Nahl Suresi, 16/80.

[1123] Sünen-i Ebu Davud Tercümesi ve Şerhi, c, 11, sh, 37; Haydar Hatipoğlu, Sünen-i İbni Mace Tercümesi, c, 8, sh, 574, 575.

Kesme ve avlama bölümü: Kesme ve avlama hükümleri.
Tam kesim için gereken şartlar.
Kesimde kafi olan şeyler.
Av hayvanında aranan şartlar.
Kesecek aletlerin tarifi.
Yahudi hıristiyan ve mecusilerin kestikleri.
Ceninin kesimi.
Canlı bir hayvanın üzerinde eti alınır mı?.
Birinci bölüm: Helal ve haram yiyeceklerin hükmü,
İkinci bölüm: Kurban kesmenin hükmü,
Üçüncü bölüm: Akika'nın hükmü.

Soru–1- Kesmesine güç yeten hayvanın kesim yeri neresidir? Kesilmesi mümkün olmayan (hayvanın kesim yeri) neresi ve nasıl kesilir?

Cevap–1- Kesmesine güç yeten hayvanın kesim yeri boğazı ve boynun altındaki (çukurudur). Kesilmesi mümkün olmayan (hayvanın kesim yeri) güç yetecek şekilde yaralamak ile (onu öldürmektir)

Soru–1- Tam bir kesim kaç şey ile olur?

Cevap–2- Tam bir kesim dört şey ile olur.

(1) Boğazını kesmek.
(2) Yemek borsunu kesmek.
(3) Şah damarını kesmek.
(4) Şah damarının her ikisinde kesmek.

Kesimde kâfi olan iki şey (yeterlidir).

Soru–3- Kesimde kâfi olan kaç şey (yeterlidir)?

Cevap–3- Kesimde kâfi olan iki şey (yeterlidir).

(1) Boğazı kesmek.
(2) Yemek borusunu kesmek.
(3) Av hayvanında aranan şartlar.

Soru–4- Av hayvanında aranan şartlar kaç tanedir?

Cevap–4- Av hayvanında aranan şartlar dört tanedir. Yırtıcı (ve) yaralayıcı (veya) kuş (cinsinde bir hayvanla) avlamak (aşağıdaki şartlara göre) caizdir.

(1) Ne zamanki (hayvanın sahibi) onu(hayvanı) salıverirse o (hayvan) da salındığında giderse.
(2) Ne zamanki (sahibi)onu men ettiğinde (o hayvanda gitmeyip) men olunursa.
(3) Ne zamanki (o av yapan hayvan avladığını) öldürür (veya yaraladığı) şeyden(avdan)hiçbir şey yemezse.

Eğer bunu(avı)defalarca avlamada tekrarlamışsa Eğer bu şartlardan birisi(bu av yapan hayvanda) bulunmazsa onun tuttuğu (yakaladığı avın etinden yemek) helal değildir. Ancak eğer(o avlanan hayvana) yetiştiğinde (o hayvanda) diri ise onu keser

Soru–5- Kesici veya yaralayıcı olan her hangi bir alet ile kesim yapmak caiz olur mu?

Cevap–5- Kesici veya yaralayıcı olan her alet ile kesim yapmak caiz olur.

Soru–6- Diş veya tırnak gibi bir şey ile kesmek caiz olur mu?

Cevap–6- Her kesici alet ile kesim yapmak caiz olur. Ancak diş ve tırnakla kesmek caiz olmaz.

Soru–7- Her Müslüman ve kitabinin kestiği helal mıdır?

Cevap–7- Evet. Her Müslüman ve kitabinin kestiği helaldır.

Soru–8- Mecusi'nin ve put peresin kestikleri helal mıdır?

Cevap–8- Mecusi'nin ve put peresin kestikleri helal değildir.

Soru–9- Ceninin (anne karnındaki yavrusu) kesimi nasıl olur?

Cevap–9- Ceninin (anne karnındaki yavrusu) kesimi annesini kesimi iledir. Ancak eğer (annesinin karnında) diri(olarak) çıktıysa kesilir.

Soru-10- Eti yenen her hangi bir hayvanın) canlı(olarak onun üzerinde veya her hangi bir yerinde bir parça et koparıp) kesmek murdar mıdır? Veya tüylerini (kıllarını) kesmekte mi murdardır?

Cevap–10- Eti yenen her hangi bir hayvanın) canlı(olarak onun üzerinde veya her hangi bir yerinde bir parça et koparıp) kesmek murdardır. (Çünkü o et) meytenin (murdar hayvanın eti gibidir). Ancak (diri ve daha kesilmeden canlı olan bir hayvanın) tüylerini (kıllarını) kesmek (ise) helaldır.

خِتَامُهُ مِسْكٌ وَفِى ذَلِكَ فَلْيَتَنَافَسِ الْمُتَنَافِسُونَ (المطففين)26

«Onun sonu misktir. Bunda imrenecekler imrensin.» Mutaffifin –26.

(1953) ONİKİNCİ KİTAP BİRİNCİ BÖLÜMÜN ARAPÇA METNİ

[1 فصل] وَكُلُّ حَيْوَانٍ اسْتَطَابَتْهُ الْعَرَبُ فَهُوَ حَلاَلٌ إلاَّ مَا وَرَدَ الشّرْعُ بِتَحْرِيمِهِ وَكُلُّ حَيْوَانٍ اسْتَخْبَثَتْهُ الْعَرَبُ فَهُوَ حَرَامٌ إلاَّ مَا وَرَدَ الشَّرْعُ بِإبَاحَتِهِ وَيَحْرُمُ مِنَ السِّبَاعِ مَا لَهُ نَابٌ قَوِىٌّ يَعْدُو بِهِ وَيَحْرُمُ مِنَ الطُّيُورِ مَا لَهُ مِخْلَبٌ قَوِىٌّ يَجْرَحُ بِهِ وَيَحِلُّ لِلْمُضْطَرِّ فِى الْمَخْمَصَةِ أَنْ يَأْكُلَ مِنَ الْمَيْتَةِ الْمُحَرَّمَةِ مَايَسُدُّ بِهِ رَمَقَهُ وَلَنَا مَيْتَتَانِ حَلاَلاَنِ السَمَكُ وَالْجَرَادُ وَدَمَانِ حَلاَلاَنِ الْكَبِدُ وَالطِّحَالُ.

(1954) ONİKİNCİ KİTAP BİRİNCİ BÖLÜMÜN KELİME MANASI

[1 فصل] وَكُلُّ حَيْوَانٍ اسْتَطَابَتْهُ الْعَرَبُ فَهُوَ حَلاَلٌ إلاَّ مَا وَرَدَ الشّرْعُ بِتَحْرِيمِهِ

Bir-inci
Fasıl
Her
Hayvan
Onu helal görüyor
Arap-lar
O hayvan
Helaldır
Ancak
O şey ki
Varit oldu
Şeriat
Onun har-amlığı ile
Onun

وَكُلُّ حَيْوَانٍ اسْتَخْبَثَتْهُ الْعَرَبُ فَهُوَ حَرَامٌ إلاَّ مَا وَرَدَ الشَّرْعُ بِإبَاحَتِهِ وَيَحْرُمُ مِنَ

Her
Hayvan
Pis gördüğü
Arap-lar
O hayvan
Haramdır
Ancak
O şey ki
Varit oldu
Şeriat
Helalliği ile
Haram olur

السِّبَاعِ مَا لَهُ نَابٌ قَوِىٌّ يَعْدُو بِهِ وَيَحْرُمُ مِنَ الطُّيُورِ مَا لَهُ مِخْلَبٌ قَوِىٌّ يَجْرَحُ

Yırtar
rçalar

O pençe-leri ile Yaralar Kuvvetli Pençeli Onun için O kuşlar ki Kuşlardan Haram olur O dişlerle Kuvvetli Yırtıcı dişler Onun için O şey ki Canavardan

وَيَحِلُّ لِلْمُضْطَرِّ فِى الْمَخْمَصَةِ أَنْ يَأْكُلَ مِنَ الْمَيْتَةِ الْمُحَرَّمَةِ مَايَسُدُّ بِهِ رَمَقَهُ وَلَنَا

Bizim için Onu kurtarır O murdarla Engeller O şey ki Haram olunmuş Murdardan Yer Eğer Acıktığında Darda ka-lan için Helal olur

مَيْتَتَانِ حَلاَلاَنِ السَمَكُ وَالْجَرَادُ وَدَمَانِ حَلاَلاَنِ الْكَبِدُ وَالطُّحَالُ.

Dalak Karaciğer Helal olurlar İki kan Çekirge Balık Helal olurlar İki ölü

(1955) ONİKİNCİ KİTAP BİRİNCİ BÖLÜMÜN TOPLU MANASI

(1956) Helal Ve Haram Yiyeceklerin Hükmü

Araplarca helal görülmüş hayvanın eti yenilmesi helaldir.

Her hayvanın Araplarca yenilmesi helal görülmüş hayvanın eti yenilmesi helaldir. (Ancak şeri şerifin kanunu koyucu Allah (c.c)tarafında) haramlığına (dair bir delil) varid olmamışsa (eğer haramlığına dair bir delil varid ise haramdır). Her hayvanın Araplarca yenilmesi çirkin görülmüşse o haramdır. Ancak (şer'i şerifin kanun koyucu Allah (c.c) tarafından) helal olduğuna dair (bir delil) varid olmuşsa o helaldir.

Yırtıcı azı dişleriyle parçalayan. Tırnakla pençeleyip yaralayan hayvanların etini yemek haramdır.

Yırtıcı azı dişleriyle parçalayan (hayvanların etini yemek) haramdır. Tırnakla pençeleyip yaralayan hayvanların etini yemek) haramdır.

(1957) Darda Olup Muzdarip Olan Kişinin Durumu

Darda olup muzdarip olan kişi karnı acıktığında haram olan murdar leş eti (yukarıda tarif edilen etleri haram olan hayvanların hepsinde) hayatı kurtaracak kadar (o haram olan hayvanların etinden yemesi helal olur).

(1958) İki Ölünün Eti Helaldır

(1) Balık.
(2) Çekirge.

(1959) İki Kan Helaldir

(1) Karaciğer.
(2) Dalak.

(1960) ONİKİNCİ KİTAP BİRİNCİ BÖLÜMÜN DELİLLERİ

(1961) Helal Ve Haram Yiyeceklerin Delilleri

Kur'an'ı Kerim'deki deliller:

2/172. Ey iman edenler! Size verdiğimiz rızıkların temiz olanlarından yeyin, eğer siz yalnız Allah'a kulluk ediyorsanız O'na şükredin. [1124]

2/267. Ey iman edenler! Kazandıklarınızın iyilerinden ve rızık olarak yerden size çıkardıklarımızdan hayra harcayın. Size verilse, gözünüzü yummadan alamayacağınız kötü malı, hayır diye vermeye kalkışmayın. Biliniz ki Allah zengindir, övgüye lâyıktır. [1125]

23/51. «Ey Peygamberler! Temiz olan şeylerden yeyin; güzel işler yapın. Ben sizin yaptıklarınızı hakkıyle bilmekteyim.» [1126]

6/145. De ki: «Bana vahyolunanlar içinde, yiyen bir kimsenin yiyeceği (şeyler) için, ölü eti, dökülen kan, domuz eti -ki bu gerçekten murdardır- ya da Allah'tan başkası adına kesilmiş bir fısk dışında, haram kılınmış bir şey bulmuyorum. Kim kaçınılmaz bir ihtiyaçla karşı karşıya kalırsa, - saldırmamak ve haddi aşmamak şartıyla- (bu sayılanlardan ölmeyecek kadar yiyebilir) . Şüphesiz senin Rabbin bağışlayandır, esirgeyendir. [1127]

7/157. Yanlarındaki Tevrat ve İncil'de yazılı buldukları o elçiye, o ümmî Peygamber'e uyanlar (var ya), işte o Peygamber onlara iyiliği emreder, onları kötülükten meneder, onlara temiz şeyleri helâl, pis şeyleri haram kılar. Ağırlıklarını ve üzerlerindeki zincirleri indirir. O Peygamber'e inanıp ona saygı gösteren, ona yardım eden ve onunla birlikte gönderilen nûr'a (Kur'an'a) uyanlar var ya, işte kurtuluşa erenler onlardır. [1128]

7/31. Ey Âdem oğulları! Her secde edişinizde güzel elbiselerinizi giyin; yeyin, için, fakat israf etmeyin; çünkü Allah israf edenleri sevmez. [1129]

2/29. O, yerde ne varsa hepsini sizin için yarattı. Sonra (kendine has bir şekilde) semaya yöneldi, onu yedi gök olarak yaratıp düzenledi (tanzim etti). O, her şeyi hakkıyla bilendir. [1130]

7/32. De ki: Allah'ın kulları için yarattığı süsü ve temiz rızıkları kim haram kıldı? De ki: Onlar, dünya hayatında, özellikle kıyamet gününde müminlerindir. İşte bilen bir topluluk için âyetleri böyle açıklıyoruz. [1131]

2/168. Ey insanlar! Yeryüzünde bulunanların helâl ve temiz olanlarından yeyin, şeytanın peşine düşmeyin; zira şeytan sizin açık bir düşmanınızdır. [1132]

Asrı saadette ve zenginlik halinde Arapların hoş ve güzel kabul ettikleri her şey helaldır. Bunları şöyle sıralayabiliriz

(1962) A) Denizde Yaşayan Tüm Hayvanların Eti Yenildiğinin Delilleri

[1124] Bakara Suresi, 2/172.
[1125] Bakara Suresi, 2/268.
[1126] Mü'minun Suresi, 23/51.
[1127] En'am Suresi, 6/145.
[1128] A'raf Suresi, 7/157.
[1129] A'raf Suresi, 7/31.
[1130] Bakara Suresi, 2/29.
[1131] A'raf Suresi, 7/32.
[1132] Bakara Suresi, 2/168.

Bu balığın tüm çeşitleri isimleri ne olursa olsun kapsamaktadır. Çünkü İslâm'ın geldiği Arapların tüm balık çeşitlerini temiz kabul ediyorlardı. Şeriat de bunu tekid ederek balıkların yenilmesini helal kabul etmiştir. [1133]

Ebû Hureyre (ra)'den şöyle rivayet edilmiştir. Bir adam Peygamber (sav)'e Ey Allah'ın Resulü! Biz deniz yolculuğunu yaparız ve beraberimizde az su taşırız. Onunla abdest alsak susuz kalırız. Bu durumda deniz suyundan abdest alabilir miyiz? Dedi. Hz. Peygamber (sav) denizin suyu temiz ölüsü helaldir, buyurdu. [1134]

Yüce Rabbimiz şu ayeti kerime ile daha tekid ederek, şöyle buyuruyor:

5/96. Hem size hem de yolculara fayda olmak üzere (faydalanmanız için) deniz avı yapmak ve onu yemek size helâl kılındı. İhramlı olduğunuz müddetçe kara avı size haram kılındı. Huzuruna toplanacağınız Allah'tan korkun. [1135]

Abdullah b. Abbas (ra)'den, rivayet edilen diğer bir hadiste: Deniz avı ve yiyeceği, denizin ölüsü olan şeylerdir, demiştir. Darekutni rivayet etmiş. [1136]

Hem karada hem de denizde yaşayan hayvanlarda biride kurbağadır. İbn'ul Arabi şöyle demiştir, sahih görüşe göre, hem karada hem de denizde yaşayan hayvanlar yasaktır. Çünkü bu konuda helal kılan deliller ile haram kılan deliller çatışmaktadır. İhtiyaten haram kılma delilini öne çıkarırız. Diğer alimler ise öldürülmesi yasaklandığı için kurbağa dışında karada yaşaması mümkün dahi olsa, denizde yaşayan hayvanların ölüsünün helal olduğu görüşündedirler. [1137]

Abdurrahman b. Osman (ra)'dan, rivayet göre: Tabibler Nebi (sav)'e kurbağayı ilaç için öldürmeyi sordular. Nebi (sav) onların öldürülmesini nehyetti. [1138]

(1963) B) Karada Yaşayan Hayvanların Helal Olanların Delilleri

16/5. Allah hayvanları da yarattı. Bunlar size soğuktan koruyucu yünler, kıllar ile başka birçok yararlar sağlarlar ve etlerini de yersiniz. [1139]

5/1. Ey iman edenler! Akitleri(n gereğini) yerine getiriniz. İhramlı iken avlanmayı helal saymamak üzere (aşağıda) size okunacaklar dışında kalan hayvanlar, sizin için helâl kılındı. Allah dilediğine hükmeder. [1140]

Bu hayvanlardan maksat: Deve, Sığır, Koyun, Keçi, At, Vahşi sığır, Vahşi merkep, Geyik, Tavşan ve Arapların temiz ve hoş kabul ettikleri ve şeriatında helal olduğunu söylediği tüm hayvanlardır. Ancak katır veya evcil merkep gibi, şeriatın haram kabul ettiği hayvanlar istisna edilmiştir. [1141]

Sünnetle sabit olan hayvanlar kısaca, şunlardır:

Cabir b. Abdullah (ra)'dan, Peygamber (sav) Hayber muhasarası gününde eşek etlerinden yemeği nehyetti, atların etleri hususunda ruhsat verdi, demiştir. [1142]

[1133] Büyük Şafii Fıkhı Tercümesi, c, 2, sh, 69.
[1134] Tirmizi, 69.
[1135] Maide Suresi, 5/96.
[1136] Fıkh'us Sünne, c, 3, sh, 131.
[1137] Fıkh'us Sünne, c, 3, sh, 131.
[1138] Ahmed b. Hanbel, Müsned, c, 3, sh, 453, 499; Hakim, c, 4, sh, 411; Ebû Davud, bab, 11, hd, 3871, Kitab'ut Tıbb; Nesai, c, 7, sh, 210, bab, 36, Sayd.
[1139] Nahl Suresi, 16/5.
[1140] Maide Suresi, 5/1.
[1141] Büyük Şafii Fıkhı Tercümesi, c, 2, sh, 70.
[1142] Buğari babu luhumil ğayli, Kitab'uz Zebaih ve's Sayd; Müslim, c, 2, sh, 1541, bab, 6, hd, 1941, Kitab'us Sayd ve'z Zebaih.

Ebû Musa el-Eş'ari (ra)'den: Ben Peygamber (sav)'i tavuk yiyerken gördüm. [1143]

Esma bintu Ebi Bekr (ra)'dan, Biz Resulüllah (sav)n zamanında bir beygiri gerdanından kestik de onu yedik, demiştir. [1144]

Enes b. Malik (ra)'den, rivayet olunduğuna göre; dedi ki, Ben ergenlik çağına yaklaşmış becerekli bir çocuktum. (Bir gün) bir tavşan avlayıp onu kızarttım. Ebû Talha (bu tavşanın) arka tarafını benimle Peygamber (sav)'e gönderdi. Ben onu Peygamber (sav)'e getirdim. Hz. Peygamber (sav) onu kabul etti. [1145]

Abdullah b. Abbas (ra)'dan, rivayet olunduğuna göre; dedi ki (Abdullah b. Abbas'ın) teyzesi, Resulüllah (sav)'a yağ, birkaç keler ve kurumuş, peynir hediye etmiş (Hz. Peygamber (sav) yağ ile peyniri yemiş, (fakat) tiksindiğinden dolayı kelerleri bırakmış (Abdullah b. Abbas'a göre) eğer (keler eti yemek) haram olsaydı. Resulüllah (sav)'ın sofrasında (keler) yenmezdi. [1146]

Ebû Ya'fur, şöyle demiştir. Ben İbnu Ebi Evfa (ra)'dan işittim. Biz Resulüllah (sav)'ın beraberinde yedi yahut altı gazvede bulundum, biz onun beraberinde çekirge yiyorduk, dedi.[1147]

Cabir b. Abdullah (ra)'den rivayet olunmuştur; dedi ki Resulüllah (sav)'a sırtlan (etini) sordum. O bir av (hayvanı)dır ve onu avlayan ihramlılara (kefaret olacak) bir koç (kurban olunması) konmuştur, buyurdu. [1148]

Bureyh b. Ömer b. Sefine'nin dedesinden şöyle dediği rivayet olunmuştur. Ben Resulüllah (sav) ile beraber toy kuşu eti yedim. [1149] Toy: Kül renginde, tavuktan büyük kazdan küçük, uzunca boyunlu, suratlı uçan bir kuştur. [1150]

İsa bin. Nemile'nin babasından rivayet olunmuştur, dedi ki, bir gün ben İbni Ömer'in yanında iken, kendisine kirpi (eti) yemen(in hükmü) soruldu da (bu soruya cevap olmak üzere; dedi ki: Bana vahyolunanda (bu haram dediklerinizi) yiyen kimse için haram edilmiş bir şey bulamıyorum. [1151] (Mealindeki) ayeti okudu (Orada İbni Ömer'in) yanında (bulunan) yaşlı bir zat şöyle dedi: (Ama) ben Ebu Hureyre'yi. Peygamber (sav)'in yanında kirpi'den söz edildi de (Hz. Peygamber (sav): O pis hayvanlardan birdir, buyurdu, derken işittim. Bunun üzerine İbni Ömer; Eğer Resulüllah (sav) bunu söylemiş ise o kirpi onun dediği gibidir; demek ben bilmiyormuşum, dedi. [1152]

Bu hadis, İsa bin. Nemile'nin rivayetlerindendir. Bu ravi zayıftır. [1153]

Şevkani şöyle demiştir: Bu hadis helalliğe dair genel delillerden kirpiyi tahsis ettiği için sahih değildir. Şevkani'nin söylediği genel prensibe dayanılarak, onun yenmesi helal olur. [1154]

Malik, Ebu Sevr, Şafii ve Leys: Kirpinin yenmesinde mahzur olmadığını söylemişlerdir. Çünkü Araplar onu tabiatlarına uygun bulmaktadırlar, üstelik hadis zayıftır. Hanefiler ise mekruh saymışlardır. [1155]

[1143] Buğari babu'd decac, Kitab'uz Zebaih ve's Sayd
[1144] Buğari babu luhumil ğayli, Kitab'uz Zebaih ve's Sayd
[1145] Ebû Davud, Tercümesi ve Şerhi, c, 13, sh, 419, bab, 27, Kitab'ul Ut'ime; Nesai, 25, Sayd; İbni Mace, 17, Sayd; Darimi, 7, Sayd; Ahmed b. Hanbel, Müsned, c, 3, sh, 118, 171, 232, 291.
[1146] Ebû Davud, 3793; Buhari, 7, Hibe, 8, 16, Ut'ime, 38, Meğazi, 24, İ'tisam; Müslim, 46, Sayd; Nesai, 26, Sayd, 79, Nikah; Ahmed b. Hanbel, c, 1, sh, 225, 259, 366, c, 2, sh, 329, 340, 347, c, 4, sh, 4.
[1147] Buğari, babu ekli'c ceradi, Kitab'uz Zebaih ve's Sayd; Müslim, 1952, Kitab'us Sayd ve'z Zebaih; Buluğul Meram, sh, 427.
[1148] Ebû Davud, 3801; Tirmizi, 28, Hacc, 4, Ut'ime; Nesai, 89, Menasik, 27, Sayd; İ bni Mace, 15, Sayd; Ahmed b. Hanbel, Müsned, c, 3, sh, 297, 318, 322, c, 5, sh, 195.
[1149] Ebû Davud, 3797; Tirmizi, 62, Ut'ime.
[1150] Ebû Davud, Tercümesi ve Şerhi, c, 13, sh, 425.
[1151] En'am Suresı 6/145.
[1152] Ebu Davud, c, 4, sh, 157, bab, 29, hd, 3799, Kitabu Ut'ime.
[1153] Fıkh-us Sünne, c, 3, sh, 133.
[1154] Fıkh-us Sünne, c, 3, sh, 133.

Fare: Aişe (ra), fare hakkında: O haram değildir dedi ve 'Deki: onu yenmesi haram kılındığı vahyedilen yiyecekler arasında bulamıyorum'.[1156] Ayetini okudu. [1157]

Haşereler: Malikilere göre 'yer haşerelerini' akrep ve böcekleri yemekte bir mahzur yoktur. [1158]

Kurtubi şöyle demiştir: 'İbni Abbas ve Ebu'd-Derda'nın Allah'ın helal kıldıkları helal, haram kıldıkları haramdır. Sustuğu şeyler ise, affolunmuştur'. Sözleri bun delildir.[1159]

Ahmed, kurtlu baklalar hakkında şöyle demiştir: Onlardan sakınmak bana hoş gelir. Eğer iğrenilmiyorsa (yenmesinde bir mahzur olmadığını) umarım. [1160]

Kurtlu hurmaları kontrol etme hakkında da şöyle demiştir: Bunda bir mahzur yoktur. Nebi Aleyhisselam'dan rivayete göre, O'na eski hurma getirilmişti. Nebi Aleyhisselam da onu kontrole ve kurt çıkanları temizlemeye başlamıştı. [1161]

İbni Kudâme şöyle demiştir: Bu en güzeldir. [1162]

İbni Şihab, Urve, Şafii, Hanefiler, ve Medine alimlerinin bazıları, yer haşerelerini yemenin caiz olmadığının görüşündedirler. Yılan, fare gibi ve bunlara benzeyen öldürülmesi caiz olan bütün diğer haşereleri yemek de caiz değildir. Yine onlara göre bunlar tezkiye edilemez (kesilip temiz sayılamaz)lar. [1163]

Şafii şöyle demiştir: 'Tarla faresi ve Arap tavşanında da bir mahzur yoktur'. [1164]

'Serçe'nin yenilmesi hakkında Allah Rasulü şöyle buyuruyor: 'Bir serçe öldüren bir insan, onun üzerindeki hakkını yerine getirmezse, Allah Teala bunu ondan sorar'. Ey Allah'ın Rasulü onun hakkı nedir? Diye soruldu. Onu keser ve yer. Başını koparıp, atmaz, buyurdu. (Hadisi Nesa kaydetmiştir). [1165]

Sahabeden bazıları Nebi Aleyhisselam'la beraber kuş eti yemiştir. (Hadisi Ebu Davud ve Tirmizi kaydetmiştir). [1166]

(1964) Etlerinin Yenilmesi Haram Olan Hayvanlar Ve Delilleri

5/3. Leş, kan, domuz eti, Allah'tan başkası adına boğazlanan, boğulmuş, (taş, ağaç vb. ile) vurulup öldürülmüş, yukarıdan yuvarlanıp ölmüş, boynuzlanıp ölmüş (hayvanlar ile) canavarların yediği hayvanlar -ölmeden yetişip kestikleriniz müstesna- dikili taşlar (putlar) üzerine boğazlanmış hayvanlar ve fal oklarıyle kısmet aramanız size haram kılındı. Bunlar yoldan çıkmaktır. Bugün kâfirler, sizin dininizden (onu yok etmekten) ümit kesmişlerdir. Artık onlardan korkmayın, benden korkun. Bugün size dininizi ikmal ettim, üzerinize nimetimi tamamladım ve sizin için din olarak İslâm'ı beğendim. Kim, gönülden günaha yönelmiş olmamak üzere açlık halinde dara düşerse (haram etlerden yiyebilir). Çünkü Allah çok bağışlayıcı ve esirgeyicidir. [1167]

[1155] Fıkh-us Sünne, c, 3, sh, 133.
[1156] En'am Suresı 6/145.
[1157] Fıkh-us Sünne, c, 3, sh, 133.
[1158] Fıkh-us Sünne, c, 3, sh, 133.
[1159] Fıkh-us Sünne, c, 3, sh, 133.
[1160] Fıkh-us Sünne, c, 3, sh, 133.
[1161] Fıkh-us Sünne, c, 3, sh, 134.
[1162] Fıkh-us Sünne, c, 3, sh, 134.
[1163] Fıkh-us Sünne, c, 3, sh, 134.
[1164] Fıkh-us Sünne, c, 3, sh, 134.
[1165] Fıkh-us Sünne, c, 3, sh, 134.
[1166] Fıkh-us Sünne, c, 3, sh, 134.
[1167] Maide Suresi, 5/3.

6/145. De ki: " Bana vahyolunan Kur'an'da bir kimsenin yiyecekleri arasında leş, akıtılmış kan, domuz eti -ki o şüphesiz necistir- ya da Allah'tan başkası adına kesilmiş bir (murdar) hayvandan başka, haram kılınmış bir şey bulamıyorum. Fakat istismar etmeksizin ve zaruret ölçüsünü aşmaksızın kim bunlardan yeme zorunda kalırsa yiyebilir. " Şüphesiz Rabbin çok bağışlayandır, çok merhametlidir. [1168]

Yırtıcı ve azı dişli hayvanlar şunlardır: Köpek, Domuz, Kurt, Ayı, Kedi, Arslan, Kaplan, Maymun ve benzeri yırtıcı güce sahip olan hayvanların hepsi bu türdendir. Bunlar, Kartal, Doğan, Şahin, gibi kuşlardır. [1169]

Alimlerin Cumhuruna göre: Gerek azı dişi olup yırtıcı olan hayvan ve gerekse tırnak ve pençeleriyle saldıran kuşlar olsun bunları yemek haramdır. [1170]

Bunların haramlığını bildiren şu hadisi şeriflerdir ki: Ebu Salebe'den rivayet şöyle edilmiştir. Hz. Peygamber, yırtıcılardan her azı dişliyi yemekten men etti. [1171]

Ebu Hureyre (ra)'den, dedi ki, Peygamber (sav) her yırtıcı azı dişi olan hayvanın etini yemeği haram kıldı. [1172]

İbni Abbas (ra)'dan şöyle rivayet edilmiştir: Hz. Peygamber (sav), azı dişi olan her yırtıcı hayvanın ve pençeli kuşun etini yemekten nehyetti. [1173]

İbni Ömer (ra)'den rivayet olunmuştur, dedi ki: Rasulüllah (sav) pislik yemeği alışkanlık haline getirmiş olan hayvan(ın etini) yemeği ve sütlerini (içmeyi) yasakladı.[1174]

Halid b. Velid (ra)'den, rivayet olunmuştur, dedi ki; Rasulüllah (sav) ile birlikte Hayber savaşına katılmıştım. (Orada) Yahudiler gelip (Müslüman) halkın (Yahudilerin koyunlarını yağma etmek üzere Yahudilerin) ağıllarına koşuştuklarını (Hz. Peygamber (sav)'e) şikâyet ettiler. Rasulüllah (sav)'da (Müslümanlara hitaben). Dikkatli olun! Anlaşmalı olarak Müslüman topraklarında yaşayan gayrı Müslimlerin malları(nı) haksız yere (ellerinden almak) helal olmaz. Ehli eşek (eti) size haram olduğu gibi at ve katırda haramdır. Yırtıcı hayvanlardan her köpek dişli (hayvan) ile kuşlardan her pençeli (kuş) da (haramdır) buyurdu. [1175]

(1965) Darda Kalan Bir Kimsenin Hayatın Kurtaracak Kadar Haram Etlerden Yemesi

4/29. Ey müminler, birbirinizin mallarını gayrı meşru yollar kullanarak değil, karşılıklı anlaşmaya dayalı ticaret yolu ile yiyiniz, kendinizi öldürmeyiniz. Hiç şüphesiz Allah size karşı merhametlidir. [1176]

5/3. Leş, kan, domuz eti, Allah'tan başkası adına boğazlanan, boğulmuş, (taş, ağaç vb. ile) vurulup öldürülmüş, yukarıdan yuvarlanıp ölmüş, boynuzlanıp ölmüş (hayvanlar ile) canavarların yediği hayvanlar -ölmeden yetişip kestikleriniz müstesna- dikili taşlar (putlar) üzerine boğazlanmış hayvanlar ve fal oklarıyle kısmet aramanız size haram kılındı. Bunlar yoldan çıkmaktır. Bugün kâfirler, sizin dininizden (onu yok etmekten) ümit kesmişlerdir. Artık onlardan korkmayın, benden korkun. Bugün size dininizi ikmal ettim, üzerinize nimetimi

---

[1168] En'am Suresi, 6/145.
[1169] Büyük Şafii Fıkhı Tercümesi, c, 2, sh, 70.
[1170] Fıkh-us Sünne, c, 3, sh, 137.
[1171] Buğari Babu ekli zınabım minessibai, Kitabu'z Zebaih; Müslim, 1932, Kitabu's Sayd Ve'z Zebaih.
[1172] Müslim, 1933, Kitabu's Sayd Ve'z Zebaih.
[1173] Müslim, bab, 3, hd, 1934, Kitabu's Sayd Ve'z Zebaih.
[1174] Ebu Davud, hd, 3785-3787, Cihad, 47, Ut'ime, 33, Uşribe, 14; Tirmizi, 24 Ut'ime; Nesai, 43, 44, Dehaya; İbni Mace, 11, Zebaih; Muvatta, 28 Edahi; Ahmed b. Hanbel, c, 1, sh, 219, 226, 241, 253, 321, 339.
[1175] Ebu Davud, 3806; Nesai, 86, Sayd; İbni Mace, 13, Sayd; Darimi, 18, Edahi; Ahmed b. Hanbel, c, 1, sh, 137, 244, 289, 302, 327, 332, 339, 373, c, 3, sh, 323, c, 4, sh, 89, 90, 127.
[1176] Nisa Suresi, 4/29.

tamamladım ve sizin için din olarak İslâm'ı beğendim. Kim, gönülden günaha yönelmiş olmamak üzere açlık halinde dara düşerse (haram etlerden yiyebilir). Çünkü Allah çok bağışlayıcı ve esirgeyicidir. [1177]

2/173. O, size ölüyü (leşi), kanı, domuz etini ve Allah'tan başkası adına kesilmiş olan (hayvan) ı kesin olarak haram kıldı. Fakat kim kaçınılmaz olarak muhtaç kalırsa, taşkınlık (ve saldırı) yapmamak ve haddi aşmamak şartıyla (ölmeyecek oranda yiyebilir), ona bir günah yoktur. Gerçekten Allah, bağışlayandır, esirgeyendir. [1178]

6/119. Niçin Allah'ın adı anılarak kesilen hayvanların etlerinden yemiyorsunuz? Oysa Allah çaresizlik sonucu yemek zorunda kaldıklarınız dışında, size haram kıldığı etleri ayrıntılı biçimde açıkladı. Birçokları bilmeden keyfi arzularına uyarak insanları yoldan çıkarırlar. Hiç kuşkusuz Rabbin sınırı aşanları herkesten iyi bilir. [1179]

Bir diğer delili ise şu hadisi şeriftir:

Cabir b. Semure (ra)'den rivayet olunmuştur: dedi ki. Bir adam (Medine'de siyah taşlarıyla meşhur olan) Hare isimli yere ailesi ve çocuğu ile birlikte, konakladı. (Orada bulunan) başka bir adam (ona) "Benim (burada) devem kayboldu, eğer bulursan onu yakala" dedi. Kısa bir sure sonra (o kimse bu) deveyi buldu. (Fakat devenin) sahibini bulamadı. Derken (elinde kalan) deve hastalandı. Karısı ona "bunu kes" dediyse de adam kabul etmedi. Deve öldü. (Bu sefer kadın kocasına) Bunu kes, yağını ve etini pastırma yapar yeriz. Çünkü biz çok açız, zaruret halindeyiz) dedi, Adam, (Hayır) Resulullah (sav)'a danışıncaya kadar (bunu kabul edemem) dedi. Sonra Resulullah (sav)'a gelip bunu sordu. (Hz. Peygamber de) senin yanında seni buna muhtaç olmaktan kurtaracak (bir şey) var mı? Diye sordu. (Adam) Hayır cevabını verdi. (Bunun) üzerine); (öyleyse) onu yiyiniz, buyurdu. (Tam o sırada devenin) sahibi çıkageldi. (Adam başında geçen) olayı anlattı. (Devenin sahibi olayı öğrenince adama): Onu kesseydin ya, dedi (Adam da) senden utandım (da kesmedim) karşılığını verdi. [1180]

(1966) Etleri Helal Olan İki Ölü, Balık Ve Çekirgenin Delilleri

Balığın ölüsünün delilleri:

Peygamber (sav) şöyle buyuruyor: Denizin suyu temiz ölüsü helaldir. [1181]

5/96. Hem size hem de yolculara fayda olmak üzere (faydalanmanız için) deniz avı yapmak ve onu yemek size helâl kılındı. İhramlı olduğunuz müddetçe kara avı size haram kılındı. Huzuruna toplanacağınız Allah'tan korkun. [1182]

Çekirgenin delili de şu hadisi şeriftir:

Ebu Ya'fur şöyle demiştir. Ben İbnu Ebi Evfa (ra)'den işittim. Biz Rasulüllah (sav)'ın beraberinde yedi yahut altı gazve de bulundum, biz onun beraberinde çekirge yiyorduk, dedi. [1183]

İbni Ömer (ra)'den rivayet edildiğine göre: Bize iki ölü helal kılındı. (Bunlardan biri) balık (diğeri ise) çekirgedir, buyurdu. [1184]

[1177] Maide Suresi, 5/3.
[1178] Bakara Suresi, 2/173.
[1179] En'am Suresi, 6/119.
[1180] Sünen-i Ebu Davud Tercümesi ve Şerhi, c, 13, sh, 446, bab, 36, hd, 3816, Kitabu'l Ut'ime.
[1181] Tirmizi, 69.
[1182] Maide Suresi, 5/96.
[1183] Buğari babu eklic Ceradi Kitabu'z Zebaih ve's Sayd.
[1184] Kifayetul Ağyar, c, 2, sh, 144.

(1967) Helal Olan İki Çeşit Kanın Delilleri

Peygamber (sav) şöyle buyurdu: Sizin için iki ölü ve iki kan helal kılındı. Ölüye gelince (biri) balık (diğeri ise) çekirge (dir) kana gelince (biri) karaciğer (diğeri ise) dalaktır. [1185]

(1968) ONİKİNCİ KİTAP BİRİNCİ BÖLÜMÜN SORULARI VE CEVAPLARI

Helal Ve Haram Yiyeceklerin Hükmü

Soru–11- Her hayvanın Araplarca yenilmesi helal görülmüş hayvanın eti yenilmesi helal midir? Her hayvanın Araplarca yenilmesi çirkin görülmüşse o haram mıdır?

Cevap–11- Evet. Her hayvanın Araplarca yenilmesi helal görülmüş hayvanın eti yenilmesi helaldir. (Ancak şer'i şerifin kanunu koyucu Allah (c.c) tarafında) haramlığına (dair bir delil) varit olmamışsa (eğer haramlığına dair bir delil varit ise haramdır). Her hayvanın Araplarca yenilmesi çirkin görülmüşse o haramdır. Ancak (şer'i şerifin kanun koyucu Allah (c.c) tarafından) helal olduğuna dair (bir delil) varit olmuşsa o helaldir.

Soru–12- Yırtıcı azı dişleriyle parçalayan (hayvanların etini yemek) haramıdır? Tırnakla pençeleyip yaralayan hayvanların etini yemek) haram mıdır?

Cevap–12- Evet. Yırtıcı azı dişleriyle parçalayan (hayvanların etini yemek) haramdır. Tırnakla pençeleyip yaralayan hayvanların etini yemek) haramdır.

Soru–13- Darda olup muzdarip olan kişi karnı acıktığında haram olan murdar leş eti (yukarıda tarif edilen etleri haram olan hayvanların hepsinde) hayatı kurtaracak kadar (o haram olan hayvanların etinden yemesi helal olur mu?

Cevap–13- Evet. Darda olup muzdarip olan kişi karnı acıktığında haram olan murdar leş eti (yukarıda tarif edilen etleri haram olan hayvanların hepsinde) hayatı kurtaracak kadar (o haram olan hayvanların etinden yemesi helal olur mu?

Soru–14- Kaç ölü olan hayvanın eti helaldır?

Cevap–14- İki ölü olan hayvanın eti helaldır.

(1) Balık.
(2) Çekirge.

Soru–15- Kaç tane kan helaldır?

Cevap–15- İki tane kan helaldır.

(1) Karaciğer.
(2) Dalak.

(1969) ONİKİNCİ KİTAP İKİNCİ BÖLÜMÜN ARAPÇA METNİ

[2 فصل] وَالْأُضْحِيَةُ سُنَّةٌ مُؤَكَّدَةٌ وَيُجْزِىٌّ فِيهَا الْجَذَعُ مِنَ الضَّأْنِ وَالثَّنِىُّ مِنَ الْمَعْزِ وَالثَّنِيُّ مِنَ اْلإِبِلِ وَالثَّنِىُّ مِنَ الْبَقَرِ وَتُجْزِئُ الْبَدَنَةُ عَنْ سَبْعَةٍ وَالْبَقَرَةُ عَنْ سَبْعَةٍ وَالشَّاةُ عَنْ وَاحِدٍ وَاَرْبَعٌ لاَتَجْزِئُ فِى الضَّحَايَا الْعَوْرَاءُ الْبَيِّنُ عَوَرُ هَا وَالْعَرْجَاءُ الْبَيِّنُ عَرَجُهَا وَالْمَرِيضَةُ الْبَيِّنُ مَرَضُهَا وَالْعَجْفَاءُ الَّتِى ذَهَبِ مُخُّهَا مِنَ الْهُزَالِ وَيُجْزِئُ الْخَصِئُ

[1185] İbni Mace, c, 2, sh, 1102, bab, 31, hd, 3314, Kitabul Ut'ime; Beycuri Haşiyesi, c, 2, sh, 441.

وَالْمَكْسُورُ الْقَرْنِ وَلاَتُجْزِئُ الْمَقْطُوعَةُ اْلأُذُنِ وَالذَّنَبِ وَوَقْتُ الذَّبْحِ مِنْ وَقْتِ صَلاَةِ الْعِيدِ إِلَى غُرُوبِ الشَّمْسِ مِنْ آخِرِ أَيَّامِ التَّشْرِيقِ وَيَسْتَحَبُّ عِنْدَ الذَّبْحِ خَمْسَةُ أَشْيَاء التَّسْمِيَةُ وَالصَّلاَةُ عَلَى النَّبِيِّ صَلَى عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَاسْتِقْبَالُ الْقِبْلَةِ وَالتَّكْبِيرُ وَالدُّعَاءُ بِالْقَبُولِ وَلاَيَأْكُلُ الْمُضَحِّى شَيْئًا مِنَ اْلأُضْحِيَةِ الْمَنْذُورَةِ وَيَأْكُلُ مِنَ اْلأُضْحِيَةِ الْمُتَطَوِّعَ بِهَا وَلاَيَبِيعُ مِنَ اْلأُضْحِيَةِ وَيُطْعِمُ الْفُقَارَاءَ وَالْمَسَاكِينَ.

(1970) ONİKİNCİ KİTAP İKİNCİ BÖLÜMÜN KELİME MANASI

[2 فصل] وَاْلأُضْحِيَةُ سُنَّةٌ مُؤَكَّدَةٌ وَيُجْزِئُ فِيهَا الْجَذَعُ مِنَ الضَّأْنِ وَالثَّنِيُّ مِنَ الْمَعْزِ

Keçiden, İki yaşında, Koyundan, Cezee 1 yaşında, O kurbanda, Kafi olur, Kuvvetli, Sünnettir, Kurban kesmek, Fasıl, İki-nci

وَالثَّنِيُّ مِنَ اْلإِبِلِ وَالثَّنِيُّ مِنَ الْبَقَرِ وَتُجْزِئُ الْبَدَنَةُ عَنْ سَبْعَةٍ وَالْبَقَرَةُ عَنْ سَبْعَةٍ وَالشَّاةُ

Koyun, Yedi kişiden, İnek ağır, Yedi kişiden, Deve, Kafi gelir, İnekten, İki yaşında, Deveden, Beş yaşında

عَنْ وَاحِدٍ وَاَرْبَعٌ لاَتُجْزِئُ فِي الضَّحَايَا الْعَوْرَاءُ الْبَيِّنُ عَوَرُ هَا وَالْعَرْجَاءُ الْبَيِّنُ عَرَجُهَا

Onun topallığı, Açık belli, Topal, Onun körlüğü, Açık belli, Kör, Kurbanlıkta, Kafi gelmez, Dört, Birisinden

وَالْمَرِيضَةُ الْبَيِّنُ مَرَضُهَا وَالْعَجْفَاءُ الَّتِى ذَهَبَ مُخُّهَا مِنَ الْهُزَالِ وَيُجْزِئُ الْخَصِيُّ

Burulmuş, Kafi gelir, Çok zayıflıktan, Kemiği iliği, Gitti, O zayıf ki, Zayıf, Onun hastalığı, Açık belli, Hasta

وَالْمَكْسُورُ الْقَرْنِ وَلاَتُجْزِئُ الْمَقْطُوعَةُ الْأُذُنِ وَالذَّنَبِ وَوَقْتُ الذَّبْحِ مِنْ وَقْتِ صَلاَةِ

Namaz Vakitten Kesme-nin Vakit Kuyruk Kulak Kesilmiş Kafi gelmez Boynuzu Kırılmış

الْعِيدِ إِلَى غُرُوبِ الشَّمْسِ مِنْ آخِرِ أَيَّامِ التَّشْرِيقِ وَيَسْتَحَبُّ عِنْدَ الذَّبْحِ خَمْسَةُ أَشْيَاءٍ

Şey-ler Beş Kesme-nin Yanında Sünnet olur Teşrik Gün-ler Sonundan Güneş Batma-sına Kadar Bayram

التَّسْمِيَةُ وَالصَّلاَةُ عَلَى النَّبِيِّ صَلَى عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَاسْتِقْبَالُ الْقِبْلَةِ وَالتَّكْبِيرُ وَالدُّعَاءُ

Dua etmek Tekbir almak Kıbleye Yönelmek Selam Onun üzerine Salavat olsun Peygamber Üzerine Namaz kılar Besmele

بِالْقَبُولِ وَلاَيَأْكُلُ الْمُضَحِّي شَيْئًا مِنَ الْأُضْحِيَةِ الْمَنْذُورَةِ وَيَأْكُلُ مِنَ الْأُضْحِيَةِ

Kurbandan Yiyer Nezir edilmiş Kurbandan Hiç bir şey Kurbanı kesen Yiyemez Kabul ile

الْمُتَطَوِّعَ بِهَا وَلاَيَبِيعُ مِنَ الْأُضْحِيَةِ وَيُطْعِمُ الْفُقَرَاءَ وَالْمَسَاكِينَ.

Miskinleri Fakirleri Yedirilir Kurbandan Satamaz O kurbanı Tatavvu sünnet

(1971) ONİKİNCİ KİTAP İKİNCİ BÖLÜMÜN TOPLU MANASI

(1972) Kurban Kesmenin Hükmü

Kurban sünneti müekkededir. [1186] Kâfi olan kurban koyundan cezaa, [1187] keçiden iki yaşını bitirmiş, Deveden beş yaşını bitirmiş, Sığırdan iki yaşını bitirmiş, Deve ve sığırdan yedi

---

1186 Müekked: Kuvvetli, tekitli sünnet demektir.
1187 Bir yaşını bitirmiş koyun.

kişi için, koyun ve keçiden bir kişi kâfidir. Kurban(olacak hayvan) dört (ayıptan dolayı) kâfi gelmez. (caiz olmaz).

(1973) Kurban Edilmeyecek Hayvanlar

(1) Kör olup, körlüğü belli olan hayvan,
(2) Topal olup, topallığı belli olan hayvan,
(3) Zayıf olup, çok zayıflıktan dolayı iliği giden hayvan, Burulmuş kulağı kesilmiş hayvanın kurbanlığı kâfi değildir.

(1974) Kurban Kesmenin Vakti

Kurban kesmenin vakti bayram namazının vaktinden (başlayıp) bayramın dördüncü gününün güneş batıncaya kadar. (Olan bir suredir)

(1975) Kurbanın Sünnetleri

Kurban kesmenin yanında beş şey sünnet olur
(1) Besmele çekmek.
(2) Peygamber (s.a.v) salâvat getirmek.
(3) Kıbleye yönelmek.
(4) Tekbir getirmek.
(5) Kabulü için dua etmek.

(1976) Adak Kurban

Nezredilmiş[1188] kurbandan hiçbir şey yiyemez.[1189] Tatavvu (sünnet)olan kurbandan yiyebilir.

(1977) Kurbanın Eti Ve Derisi Kimlere Verilir

Kurban (olan hayvanın etini derisini ve tüyünü) satamaz. (Kurbanın etinden) fakirlere ve miskinlere (dağıtır ve) yedirir.

(1978) ONİKİNCİ KİTAP İKİNCİ BÖLÜMÜN DELİLLERİ

(1979) Kurban Kesmenin Delilleri

108/1-3. (Resûlüm!) Kuşkusuz biz sana Kevser'i verdik. Şimdi sen Rabbine kulluk et ve kurban kes. Asıl sonu kesik olan, şüphesiz sana hınç besleyendir. [1190]

Hadisten delil ise şöyledir: Hz. Peygamber (sav), boynuzlu ve beyaz renkli iki koçu besmele ve tekbir getirdikten sonra ayağını boyunlarına koyarak kendi eliyle kurban etti. [1191]

[1188] Yani adak kurban. Mesela benim şu hayırlı işim olursa Allah rızası için bir kurban keserim diye adak adamak o hayırlı işi olduğu an, kurbanı kesmek adayana vacip olur.
[1189] Yani kurbanı adayan kişi hem kendisi ve hem de kendi mükellefiyeti altında olan, yani nafakasını vermekle yükümlü olan kişilerde yiyemez. Onu fakir fukaraya tasadduk eder.
[1190] Kevser Suresi, 108/1-3.
[1191] Buğari, 5245; Müslim, 1966.

Hz. Aişe (ra)'dan rivayet ettiğine göre Hz. Peygamber (sav) bir koç kurban etmek istediğinde koçu yatırıp bıçağı eline alınca Bismillah, ya Allah! Muhammed'den Muhammed ailesinden ve Muhammed ümmetinden kabul et! Deyip kesmiştir. [1192]

Kurban edilecek hayvanlar, deve, sığır, koyun ve keçi olur buna delil şu ayeti kerimedir:

22/34. Biz, her ümmete -(Kurban kesmeye uygun) hayvan cinsinden kendilerine rızık olarak verdiklerimiz üzerine Allah'ın adını ansınlar diye- kurban kesmeyi gerekli kıldık. İmdi, İlâhınız, bir tek İlâh'tır. Öyle ise, O'na teslim olun. (Ey Muhammed!) O ihlâslı ve mütevazi insanları müjdele! [1193]

Bu ayetteki En'am kelimesi; deve, sığır ve koyun demektir. Çünkü ne Hz. Peygamberin nede sahabelerin, bu üç sınıf hayvandan başkasını kurban ettiklerine dair bir rivayet nakledilmemiştir. Bir deve veya sığırın yedi kişi için kurban edilmesi caizdir. [1194] Bunun delili şu hadisi şeriftir.

Hz. Cabir (ra) şöyle demiştir. Hz. Peygamber (sav) ile beraber Hudeybiye senesinde deve ve sığırı yedişer kişi için kurban ettik. [1195]

Koyunun yaşı ile ilgili delilide şu hadisi şeriftir: Hz. Peygamber şöyle buyurdu: Ön dişleri düşmüş olan koyun ne güzel kurbandır. [1196]

Ebu Hureyre (ra)'den rivayet edilmiş: Ön dişleri düşmüş koyun bir yaşını gösteriyor, velev ki bir yaşında değilse bile görünümü bir yaşındaki emsali gibi görünüyorsa kurban edilebilir.

(1980) Kurban Edilen Hayvan Dört Kusurdan Dolayı Kurban Edilmeyeceğinin Delilleri

Berâ b. Azib (ra)'den, Peygamber (sav) şöyle buyurdu: Şu dört hayvanı kurbanı hayvan etmek caiz değildir, körlüğü sırasında kör hayvanı, hastalığı esnasında hasta hayvanı, topallaması devam ettiği sürece topal hayvanı ve iliği kalmayacak kadar kırılmış hayvanı. [1197]

(1981) Kurban Kesmenin Vaktinin Delilleri

Buhari ve Müslim'in rivayet ettiği şu hadisi şeriftir: Peygamber (sav) şöyle buyurdu: Bu günümüzde ilk yapmaya başlayacağımız iş namaz kılarız sonra (evlerimize) döner ve kurbanlarımızı keseriz. Her kim böyle yaparsa sünnetimize uygun iş yapmış olur. Her kimde namazdan önce kurbanı keserse bu ancak ehline takdim ettiği bir et yemek olup, kurban ibadetiyle hiçbir münasebeti (ilgisi) yoktur, buyurdu. [1198] Zübeyr b. Mût'im'den; Teşrik günlerinin tamamında kurban kesilebilir. [1199]

Diğer bir rivayette ise, Enes b. Malik (ra) şöyle demiştir. Peygamber (sav) şöyle buyurdu. Her kim namazdan evvel kurbanını keserse o ancak kendi nefsi için kesmiş olur. Her kim namazdan sonra keserse nusukü yani kurban kesme ibadeti tamam olmuş olur ve Müslümanların sünnetine isabet etmiş olur. [1200]

[1192] Müslim, 1967.
[1193] Hacc Suresi, 22/34.
[1194] Büyük Şafii Fıkhı Tercümesi, c, 1, sh, 252.
[1195] Müslim, 1318.
[1196] İmam-ı Ahmed b. Hanbel, c, 2, sh, 245.
[1197] İmam-ı Ahmed b. Hanbel, c, 4, sh, 300; Neasi, c, 7, sh, 214, 215; İbni Mace, 3144; Ebu Davud, 2802; Tirmizi, 1493; İbni Hibban, Sahih, c, 7, sh, 566; Buluğul Meram, sh, 445.
[1198] Buğari Kitabul Edahi; Müslim, 1961.
[1199] İbni Hibban, 1008; Büyük Şafii Fıkhı Tercümesi, c, 1, sh, 254.
[1200] Buğari Babu Sünneti Udhiye, Kitabul Edahi.

(1982) Kurbanın Sünnetlerinin Delilleri

Bununla ilgili delillere geçmeden önce kurbanın vacip olmayıp bilakis sünneti müekkede olduğu delilini vermek istiyorum. Peygamber (sav) şöyle buyurdu. Ben size kurban kesmeyi emrediyorum o sizin için sünnettir. Tirmizi rivayet etti. [1201]

Darekutni de şöyle rivayet ediyor. Kurban kesme benim üzerime farz kılındı, sizin üzerinize ise vacip değildir. [1202]

Müslim de şöyle rivayet ediyor: Ümmi Seleme'den rivayet edilmiştir; Zilhicce hilalini gördüğünüz zaman sizden biriniz kurban kesmek niyetinde bulunursa, kurban kesinceye kadar vücudundaki saç, kıl ve tırnakları kesmekten vazgeçsin. [1203]

Bu rivayetler kurbanın sünnet oluşunu gösteriyor. Şimdi kurban sünnetleriyle ilgili delilleri vereceğiz. Yüce Rabbimiz şöyle buyuruyor.

22/36. Büyükbaş hayvan kurban etmeyi de Allah'ın size emrettiği ibadet biçimlerinden saydık. Onlar size çeşitli yararlar sağlarlar. Ön ayaklarını bağlayarak onları boğazlarken Allah'ın adını anınız. Yan üstü düşüp öldüklerinde, etlerinden hem kendiniz yiyiniz, hem de isteyene ve istemeyene yediriniz. Şükredesiniz diye o hayvanları böylece yararınıza sunduk. [1204]

22/37. Bu hayvanların ne etleri ve ne de kanları Allah'a ulaşacaktır. Allah'a ulaşacak olan şey, sadece gönlünüzdeki Allah saygısıdır, takvadır. Bu şekilde onları yararınıza sunduk ki, sizi doğru yola ilettiği gerekçesi ile Allah'ın yüceliğini dile getiresiniz. Ey Muhammed, iyi ameller işleyenleri müjdele. [1205]

Sünnetin uygulamasında Peygamber (sav) Kurban kestiğinde besmele ve tekbir getirmiştir. [1206]

Hakimin rivayet ettiği bir hadiste: Peygamber (sav) Hz. Fatma'ya şöyle dedi, kalk senin için kesilen kurbanın yanına git; onu kendi gözünle gör. Onun akan kanından ötürü Allahu Teala senin bütün günahlarını bağışlar. Ey Allah'ın Resulü! Bu durum sadece biz ehli beyte mi yoksa tüm Müslümanlar içinde geçerli mi? Hem bizim hem de tüm Müslümanlar için geçerlidir. [1207] diğer bir rivayette ise şöyledir.

Hz. Aişe (ra)'nin rivayet ettiğine göre Hz. Peygamber (sav) bir koç kurban etmek istediğinde, koçu yatırıp bıçağı eline alınca, Bismillah, Ya Allah' Muhammed'den ailesinden ve Muhammed ümmetinden kabul et deyip kesmiştir. [1208]

Bu da kurban esnasında Peygamber (sav)'e salâvat getirmek kurbanın sünnetlerindendir. Allahu Âlem.

(1983) Nezredilmiş (Adanmış) Kurbanın Eti Yenilir mi? Ve Bunun Delilleri

22/29. Sonra kirlerini gidersinler; adaklarını yerine getirsinler ve o Eski Ev'i (Kâbe'yi) tavaf etsinler. [1209]

1201 Kifayetul Ağyar, c, 2, sh, 145.
1202 Kifayetul Ağyar, c, 2, sh, 145.
1203 Müslim, 1977; Kifayetul Ağyar, c, 2, sh, 145.
1204 Hacc Suresi , 22/36.
1205 Hacc Suresi , 22/37.
1206 Buğari, 5245; Müslim, 1966.
1207 Hakim, c, 2, sh, 222; Büyük Şafii Fıkhı Tercümesi, c, 1, sh, 256.
1208 Müslim, 1967.
1209 Hacc Suresi , 22/29.

76/7. Adaklarını yerine getirirler ve şerri (kötülüğü) yaygın olan bir günden korkarlar. [1210]

İmran b. Hüseyn (ra)'den şöyle rivayet edilmiştir. Peygamber (sav) şöyle buyurdu. Ümmetimin en hayırlıları benim zamanımdakilerdir. Sonra onların ardından gelenler, daha sonra onların ardından gelenler sonra onların arkasından öyle bir topluluk gelecektir ki, şahadet etmeleri, istenmediği halde şahitlik edeceklerdir. Hainlik ederler, onlardan emin olunmaz, adakta bulunurlar yerine getirmezler ve aralarında şişmanlık baş gösterir. [1211] Hadis, muttefekun aleyhtir. [1212]

Nezredilmiş (Yani adak kurban; Mesela benim şu hayırlı işim olursa Allah rızası için bir kurban keserim diye adamak o hayırlı işi olduğu için bir kurban keserim diye adamak o hayırlı işi olduğu an kurbanı kesmek adayana vacip olur). Kurban (yani nezredilmiş, adanmış) dan bir şey yiyemez (yani kurban sahibi o kurban etinden bir şey yiyemez) tatavvu (sünnet) olan kurbandan yiyebilir. Kurban (olan hayvanın etini derisini tüyünü satamaz. (Kurban etinden) fakirlere, miskinlere (dağıtır ve) yedirir.

Bu konu ile ilgili delil şöyledir. Nezredilmiş kurbanın durumu şuna benzer nasıl ki, birisi bir köleyi azad etmeyi nezrederse o nezri yerine getiremezse, eğer köle telef olursa o kişi o kölenin telefinden dolayı sorumlu olur. Ne zaman ki nezretmiş olduğu kurbanını keserse onu tasadduk etmesi lazım gelir. Eğer tasadduk etmeyip sonraya bırakırsa ondan dolayı sorumlu olur. O nezredilmiş kurbanın etinden de yiyemez. Eğer yiyerse yediğinden dolayı borçlu olur, yediği kadarının değeri ne ise onu öder. [1213]

Şeyh İbrahim, haşiyesinde diyor ki. Nezredilmiş kurbandan yemesi caiz olmaz. Eğer şayet yerse yediği şeyden borçlu kalır. [1214]

Yalnız tatavvu yani sünnet kurbandan yiyebilir. Bunun delili şu ayeti kerimedir:

22/28. Gelsinler de çeşitli yararlarını gözleri ile görsünler ve Allah'ın kendilerine rızık olarak verdiği hayvanları belirli günlerde kurban ederken O'nun adını ansınlar. Bu hayvanların etinden hem kendiniz yiyiniz, hem de sıkıntı içinde bulunan yoksullara yediriniz. [1215]

22/36. Büyükbaş hayvan kurban etmeyi de Allah'ın size emrettiği ibadet biçimlerinden saydık. Onlar size çeşitli yararlar sağlarlar. Ön ayaklarını bağlayarak onları boğazlarken Allah'ın adını anınız. Yan üstü düşüp öldüklerinde, etlerinden hem kendiniz yiyiniz, hem de isteyene ve istemeyene yediriniz. Şükredesiniz diye o hayvanları böylece yararınıza sunduk. [1216]

Kurban derisini satamaz ibaresini delilide şu hadisi şeriftir:

Peygamber (sav) kim kurban derisini satarsa, onun kurbanı yoktur, buyurdu. [1217]

(1984) ONİKİNCİ KİTAP İKİNCİ BÖLÜMÜN SORULARI VE CEVAPLARI

Kurban Kesmenin Hükmü

Soru–16- Kurban sünneti müekkede midir?

Cevap–16- Evet. Kurban sünneti müekkededir.

Soru–17- Kâfi olan kurban koyundan cezaa, keçiden kaç yaşını bitirmiş, Deveden kaç yaşını bitirmiş, Sığırdan kaç yaşını bitirmiş olanlar kurban edilirler?

[1210] İnsan Suresi, 76/7.
[1211] Buğari, Kitabuş Şahadet; Müslim, 253.
[1212] Buluğul Meram, sh, 459.
[1213] Kifayetul Ağyar, c, 2, sh, 148, 149.
[1214] Haşiye-i Beycuri, c, 2, sh, 450.
[1215] Hacc Suresi , 22/28.
[1216] Hacc Suresi , 22/36.
[1217] Beyhaki, c, 9, sh, 294.

Cevap–17- Kâfi olan kurban koyundan cezaa, keçiden iki yaşını bitirmiş, Deveden beş yaşını bitirmiş, Sığırdan iki yaşını bitirmiş olan hayvanlar kurban edilirler.

Soru–18- Deve ve sığırdan kaç kişi için ortak olunur? Koyun ve keçiden kaç kişiye kâfidir?

Cevap–18- Deve ve sığırdan yedi kişi için, koyun ve keçiden bir kişi kâfidir.

Soru–19- Kurban olacak hayvan kaç ayıptan dolayı kâfi gelmez. (yani caiz olmaz)?

Cevap–19- Kurban (olacak hayvan) dört (ayıptan dolayı) kâfi gelmez. (caiz olmaz).

(1) Kör olup, körlüğü belli olan hayvan.
(2) Topal olup, topallığı belli olan hayvan.
(3) Zayıf olup, çok zayıflıktan dolayı iliği giden hayvan.
(4) Burulmuş kulağı kesilmiş hayvanın kurbanlığı kâfi değildir.

Soru–20- Kurban kesmenin vakti bayram namazının hangi vaktinden başlar ve ne zaman sona erer?

Cevap–20- Kurban kesmenin vakti bayram namazının vaktinden (başlayıp) bayramın dördüncü gününün güneş batıncaya kadar. (Olan bir suredir)

Soru–21- Kurban kesmenin yanında kaç şey sünnet olur?

Cevap–21- Kurban kesmenin yanında beş şey sünnet olur.

(1) Besmele çekmek.
(2) Peygamber (s.a.v) salâvat getirmek.
(3) Kıbleye yönelmek.
(4) Tekbir getirmek.
(5) Kabulü için dua etmek.

Soru–22- Nezredilmiş kurbandan bir şey yiyebilir mi?

Cevap–22- Nezredilmiş kurbandan hiçbir şey yiyemez. Tatavvu (sünnet)olan kurbanda yiyebilir.

Soru–23- Kurban olan hayvanın eti derisi ve tüyü satılır mı? Kurbanın etinden kimlere verilir?

Cevap–23- Kurban (olan hayvanın etini derisini ve tüyünü) satamaz. (Kurbanın etinden) fakirlere ve miskinlere (dağıtır ve) yedirir.

خِتَامُهُ مِسْكٌ وَفِى ذَلِكَ فَلْيَتَنَافَسِ الْمُتَنَافِسُونَ (المطففين)26

«Onun sonu misktir. Bunda imrenecekler imrensin.» Mutaffifin –26.

(1985) ONİKİNCİ KİTAP ÜÇÜNCÜ BÖLÜMÜN ARAPÇA METNİ

[3 فصل] وَالْعَقِيقَةُ مُسْتَحَبَّةٌ وَهِيَ الذَّبِيحَةُ عَنِ الْمَوْلُودِ يَوْمَ سَابِعِهِ وَيُذْبَحُ عَنِ الْغُلاَمِ شَاتَانِ وَعَنِ الْجَارِيَةِ شَاةٌ وَيُطْعِمُ الْفُقَرَاءَ وَالْمَسَاكِينَ.

(1986)ONİKİNCİ KİTAP ÜÇÜNCÜ BÖLÜMÜN KELİME MANASI

[3 فصل] وَالْعَقِيقَةُ مُسْتَحَبَّةٌ وَهِيَ الذَّبِيحَةُ عَنِ الْمَوْلُودِ يَوْمَ سَابِعِهِ وَيُذْبَحُ عَنِ الْغُلاَمِ

Erkek için
Kesilir
Onun yedi-nci
Gün-ü
Doğduğundan
Kesmektir
O akika
Sünnettir
Akika
Fasıl
Üç-üncü

شَاتَانِ وَعَنِ الْجَارِيَةِ شَاةٌ وَيُطْعِمُ الْفُقَرَاءَ وَالْمَسَاكِينَ.

İki koyun | Kız çocuğu için | Bir koyun | Yedirilir | Fakirler | Miskinler

(1987) ONİKİNCİ KİTAP ÜÇÜNCÜ BÖLÜMÜN TOPLU MANASI

(1988) Akika'nın Hükmü

Akika[1218] sünnettir. Doğan çocuğun yedinci gününde kesilir. Erkek çocuğu için iki koyun (kurban) kesilir. Kız çocuğu için bir koyun (kurban) kesilir. (Bu kurbandan) fakirlere ve miskinlere (dağıtır ve) yedirir.

(1989) ONİKİNCİ KİTAP ÜÇÜNCÜ BÖLÜMÜN DELİLLERİ

(1990) Akika'nın Delilleri

Çocuk doğduğu günde akika kesilemezse, buluğ çağına erinceye kadar bu sünnet eda edilebilir. Akika kesilmeden önce çocuk vefat ederse yine de o çocuk için Akika kesilmesi sünnettir.

Kurbanda bulunması lazım gelen özelliklerin akikada da bulunması gerekir.

Akika kurbanının dağıtılması ve fakirlere verilmesi gerekir.

Akika nezredilmişse, nezredilen kurban gibi olup, sahibi ondan yiyemez.

Kılları, eti ve derisi aynen kurban gibi satılmaz. Yalnız etinden bir kısmının çiğ olarak dağıtılması vacip değildir.Yalnız vakit için belli bir şart yoktur. Dilediği zaman Akika kurbanı kesilir.

Kurban etinin pişirilmeden çiğ olarak verilmesi, akika kurbanı ise pişirildikten sonra dağıtılırsa daha efdaldir.

Doğumun yedinci gününde çocuğa güzel isim vermek, aynı günde akikasını kesmek, sonra saçını tıraş edip, ağırlığı kadar, altın, altına güç yetirilmezse gümüş sadaka olarak vermek, sağ kulağına ezan, sol kulağına da kamet getirmek sünnettir.

Akika kurbanının hükmü sünnet-i müekkededir.

Peygamberimiz (s.a.v.) ve sahabe-i kiram çocuk ve torunları için akika kurbanı kesmişlerdir.

Hadisi şeriflerinde peygamberimiz (s.a.v.)

"Yeni doğan çocuğa akika kesilir" [1219] diye buyurmuştur.

Vakti, çocuğun dünyaya geldiği andan itibaren başlar, ergenlik çağına gelinceye kadar biter. Akika kurbanını, velisi keser. Bu süre içinde velisi kesmezse ergenlik çağından sonra herkes kendi akikasını kesebilir. Bu, süre ölünceye kadar devam eder.

Akika kurbanının doğumun yedinci gününde kesilmesi daha faziletlidir. Nitekim

---

[1218] Akika: Yenidünyaya gelen bir çocuğun yedinci gününden Allah'a şükretmek amacıyla kesilen kurbanın adıdır.

[1219] Buhari, 5154.

peygamberimiz (s.a.v.) şöyle buyurmuştur:

"Her yeni doğan çocuk, akikası kesilene kadar rehindir. Akikası doğumunun yedinci gününde kesilir, kendisine isim verilir ve tıraş edilir" [1220]

Kesilen saçın ağırlığı kadar altın, gümüş ya da para sadaka olarak verilmesi sünnettir.

Bütün bu sünnetlerde kız ile erkek çocuğun arasında hiç bir fark yoktur. Yalnız erkek çocuk için iki akika kurbanı kesmek daha faziletlidir.

Peygamberimiz (s.a.v.), Hasan ile Hüseyin'in her biri için birer akika kurbanı kesmişlerdir.

Akikanın meşru oluşunda pek çok güzel sırlar ve yararlar mevcuttur.

Şöyle ki Allah'ın nimetine karşı şükür göstermek, çocuğun iyi gelişmesini sağlamak, akraba, dost ve fakirlerin gönüllerini hoş etmek gibi bir çok hikmetleri vardır.

Akikanın şartları:

Kurban olarak kesilebilen hayvanlarda aranan şartlar, akika kurbanının sahih olabilmesi için de gereklidir. Ancak aralarında aşağıdaki farklar mevcuttur ve bu farklar akika kurbanı için sünnettir.

1- Akika eti pişirildikten sonra dağıtılması ve bir miktar tatlı ile birlikte fakirlere ikram edilmesi sünnettir. Bu tatlı çocuğun ahlakının tatlı olması ümidiyle verilir.

2- İmkan dahilinde akika kurbanın kemikleri kırılmadan birbirlerinin mafsallarından ayrılması sünnettir. Bu da çocuğun sağlık ve selametini ummak sebebiyledir.

3- Akikanın sağ budunun sağlam ve çiğ olarak çocuğun doğumunu yaptıran ebesine verilmesi sünnettir. Çünkü Fatıma (r.a), Peygamberimiz (s.a.v.)'nin emri üzerine böyle yapmıştır. Bu da çocuğun büyüyüp yürümesi için bir uğur anlamını teşkil etmektedir.

İşte bunlar akika kurbanı ile ilgili birer sünnettir. Fakat kurbanda bu tür sünnetler aranmamaktadır.

Çocuk dünyaya gelirken sağ kulağına ezan, sol kulağına da kamet getirmek sünnettir. Bu da çocuğun ilk duyduğu şey tevhid sesi olması içindir. [1221]

…(Amr b. Şuayb b. Muhammed b. Abdullah b. Amr b. As'ın) dedesinden demiştir ki: Peygamber (sav)'e akika'dan soruldu da: Allah Teâlâ (bu kelimenin manası olan) anne ve babaya isyanı sevmez, dedi. (Hz. Peygamber duymuş olduğu) bu isimden hoşlanmamış gibiydi ve (sözlerine devamla);

Kimin bir çocuğu doğarda o çocuk için bir kurban kesmek isterse oğlan çocuğu için aynı yaşta iki koyun, kız çocuğu içinde bir koyun kessin, buyurdu. [1222]

Başka bir hadiste ise şöyledir: Selman b. Amr (ra)'den; Hz. Peygamber (sav)'in şöyle buyurduğunu rivayet etmektedir. Doğan erkek çocuk için akika vardır. Bu bakımdan onun için bir kurban kesin ve saçlarını tıraş edin. [1223]

Başka bir hadiste ise şöyledir: Hz. Ali (ra)'den şöyle rivayet edilmiş. Hz. Peygamber (sav), Hz. Hasan için bir koyun kesti. [1224] Hz. Aişe (ra)'den şöyle rivayet edilmiş. Hz. Peygamber (sav) bir erkek çocuğu için iki koyun, kız çocuğu içinse bir koyun kesmemizi emretti. [1225]

İbni Abbas (ra)'den şöyle rivayet edilmiştir: Hz. Peygamber (sav) Hz. Hasan ve Hüseyin için birer koçu akika olarak kesti. [1226]

[1220] Ebu Davud, 1522.

[1221] Kadı Ebu Şuca', Ğayet'ül-İhtisar ve Şerhi , Ravza Yayınları: 565-567.

[1222] Ebu Davud Tercümesi ve Şerhi, c, 10, sh, 553, bab, 20, 21, hd, 2842, Kitabu ed-Dehaya.

[1223] Buhari, 5154, Kitabul Akika.

[1224] Tirmizi, 1519.

[1225] Tirmizi, 1513.

[1226] Hakim, Müstedrek, c, 4, sh, 237.

Çocuğun ismi ile ilgili delilde şöyledir. Ebu Derda (ra)'den, Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurdu. Sizler kıyamet gününde kendi isimlerinizle ve babalarınızın isimleriyle çağrılacaksınız. Öyle ise isimlerinizi güzelleştirin. [1227]

İbni Ömer (ra)'den, Peygamber (sav) şöyle buyurdu. İsimleriniz içerisinde Allah'a en sevimli olanı Abdullah ve Abdurrahman'dır. [1228]

Çocuğun ebeliğini yapan kadına akika kurbanının bir budunu çiğ olarak vermek müstehabdır. Çünkü Hz. Fatıma, Hz. Peygamberin emriyle böyle yapmıştır. [1229]

Hz. Hasan doğduğunda, Hz. Peygamber (sav), Hz. Fatıma'ya şöyle buyurmuştur. Hasan(ın doğumu) için bir koyun kes ve ey Fatıma, Hasan'ın saçını tıraş et ve ağırlığınca gümüş tasadduk et. Tirmizi Hz. Ali'den rivayet etmiş. [1230]

Çocuğun kulağına ezan okunması ile ilgili delilde şu hadisi şeriftir.

Ebu Râfi (ra)'den rivayet edilmiştir. Hz. Ali'nin oğlu Hasan, Fatıma'dan doğduğu zaman, Hz. Peygamber (sav)'in onun kulağına namaz ezanı gibi ezan okuduğunu gördüm. [1231] Başka bir rivayette ise Hz. Hasan (ra)'ın sağ kulağına ezanı, sol kulağına da kameti okudu. [1232]

(1991) Kurban Edilen Hayvanın Kanını Çocuğun Başına Sürmek Cahiliye Âdetidir

Her hangi bir kurban kesilirse kesilsin, o kurbanın kanını çocuğun alnına sürmek cahiliye adeti olup batıl bir inançtır. Bunun delili ise şöyledir.

…Abdullah b. Büreyde dedi ki: Ben (babam) Büreyde'yi (şöyle) derken işittim: Biz cahiliye devrinde iken birimizin bir çocuğu dünyaya geldiği vakit bir koyun keserdik ve kanını çocuğun başına sürerdik. Nihayet (yüce) Allah İslam'ı getirince (doğan çocuklar için) bir koyun kesmeğe ve başını traş edip za'feran'la kokulamaya başladık. [1233]

Açıklama: Bu hadisi şerif, yeni doğan bir çocuğun başını kurbanın kanıyla boyamanın cahiliye adetlerinden olduğu ve İslamiyet'in bu adeti iptal ettiğini ifade etmektedir. Nitekim Buhari'nin, Resulü Zişan Efendimiz'in:

Çocuğun başına kurban kanı yerine 'halûk' denilen güzel kokuyu sürünüz. [1234] Buyurduğuna dair Hz. Aişe'den rivayet ettiği hadis-i şerif de bu gerçeği teyid etmektedir.

(1992) Çocuk Sünneti

Şafii Mezhebi'nde çocuğun sünnet muamelesi vaciptir. Peygamberimiz (s.a.v.) şöyle buyurmuştur:

"İnsan yaratılışına uygun olan ameli şeyler beştir: Çocuğu sünnet ettirmek, edep yerlerini tıraş etmek, koltuk altı kıllarını gidermek, tırnakları kesmek ve bıyıkları kısaltmaktır"[1235]

Sünnetin zamanı ise illa küçük yaşta yapılması şart değildir. Büyüklük devrelerinde de yapılabilir. Ancak çocuk buna müsait olursa doğumunun yedinci gününde yapılması sünnettir.

[1227] Ebu Davud, 4948.
[1228] Müslim, 2132.
[1229] Büyük Şafii Fıkhı Tercümesi, c, 2, sh, 65.
[1230] Tirmizi, 1519.
[1231] Tirmizi, 1514.
[1232] Kifayetul Ağyar, c, 2, sh, 150.
[1233] Ebu Davud Tercümesi ve Şerhi, c, 10, sh, 553, bab, 20, 21, hd, 2843, Kitabu ed-Dehaya.
[1234] Buhari, akika, 2; Ebu Davud Tercümesi ve Şerhi, c, 10, sh, 553, bab, 20, 21, hd, 2843, Kitabu ed-Dehaya.
[1235] Buhari, 5552

Sünnet muamelesinin meşru oluşunun hikmeti: Çocuğun sağlığı ve temizliği içindir. Çünkü sünnet derisinin kesilmesi çocuğun daha sağlıklı bir şekilde gelişmesine vesile olur. [1236]

(1993) ONİKİNCİ KİTAP ÜÇÜNCÜ BÖLÜMÜN SORULARI VE CEVAPLARI

Akika'nın Hükmü

Soru–24- Akika sünnetmidir? Çocuğun doğumundan kaç gün sonra gününde kesilir. Erkek çocuğu için kaç koyun (kurban) kesilir. Kız çocuğu için kaç koyun (kurban) kesilir. (O kurbandan) eti kimlere verilir?

Cevap–24- Akika sünnettir. O sünnet ki doğan çocuğun yedinci gününde kesilir. Erkek çocuğu için iki koyun (kurban) kesilir. Kız çocuğu için bir koyun (kurban) kesilir.(O kurbandan) fakirlere ve miskinlere (dağıtır ve) yedirir.

خِتَامُهُ مِسْكٌ وَفِي ذَلِكَ فَلْيَتَنَافَسِ الْمُتَنَافِسُونَ (المطففين)26

«Onun sonu misktir. Bunda imrenecekler imrensin.» Mutaffifin –26.

[1236] Kadı Ebu Şuca', Ğayet'ül-İhtisar ve Şerhi , Ravza Yayınları: 567.

ONÜÇÜNCÜ KİTAP

MÜSABAKA AT VE OK YARIŞI KİTABI

(1994) ONÜÇÜNCÜ KİTAP ARAPÇA METNİ

[13 كتاب] أحك ام [السبق و الرمى]

وَتَصِحُّ الْمُسَابَقَةُ عَلَى الدَّوَابِّ وَالْمُنَاضَلَةُ إِذَا كَانَتِ الْمَسَافَةُ مَعْلُومَةً وَصِفَةُ الْمُنَاضَلَةِ مَعْلُومَةً وَيُخْرِجُ الْعِوَضِ أَحَدَ الْمُتَسَابِقَيْنِ حَتَّى إِنَّهُ إِذَا سَبَقَ اسْتَرَدَّهُ وَإِنْ سُبِقَ أَخَذَهُ صَاحِبُهُ لَهُ وَإِنْ أَخْرَجَاهُ مَعًا لَمْ يَجُزْ إِلاَّ أَنْ يُدْخِلاَ بَيْنَهُمَا مُحَلِّلاً فَإِنْ سَبَقَ أَخَذَ الْعِوَضَ وَإِنْ سُبِقَ لَمْ يَغْرَمْ.

(1995) ONÜÇÜNCÜ KİTAP VE KELİME MANASI

[13 كتاب] أحكام [السبق و الرمى]

وَتَصِحُّ الْمُسَابَقَةُ عَلَى الدَّوَابِّ وَالْمُنَاضَلَةُ إِذَا كَانَتِ الْمَسَافَةُ مَعْلُومَةً وَصِفَةُ الْمُنَاضَلَةِ

Atma-nın Sıfat Belirlenmiş Mesafe İdi oldu Ne zaman ki Atmak-la Binekler Üzerine Yarışma Sahih olur

مَعْلُومَةً وَيُخْرِجُ الْعِوَضِ أَحَدَ الْمُتَسَابِقَيْنِ حَتَّى إِنَّهُ إِذَا سَبَقَ اسْتَرَدَّهُ وَإِنْ سُبِقَ أَخَذَهُ

Onu alır Kazanılır Eğer Ona verilir Kazandı Ne zaman ki Muhakkak ki o Ta ki Yarışmacıların Bir-isi Konan para Çıkarılır Belirlenmiş

صَاحِبُهُ لَهُ وَإِنْ أَخْرَجَاهُ مَعًا لَمْ يَجُزْ إِلاَّ أَنْ يُدْخِلاَ بَيْنَهُمَا مُحَلِّلاً فَإِنْ سَبَقَ أَخَذَ

Alır Kazandı Eğer Muhallil Aralarında Çıkarırlar Eğer Ancak Caiz olmaz Beraber O parayı Çıkarırlar Eğer Onun için Onun arkadaşı

الْعِوَضَ وَإِنْ سُبِقَ لَمْ يَغْرَمْ.

Borçlanmaz Kazanılır Eğer Konan para

(1996) ONÜÇÜNCÜ KİTABIN TOPLU MANASI

(1997) Müsabaka At Ve Ok Yarışlarının Hükümleri

Binekler üzerine yarışmak ve ok atmak ile müsabaka sahih olur. Eğer belli bir mesafe ve belli bir sıfat ile (hedef) belirlenmişse. Yarışmacılardan birisi ivaz (bir karşılık para) ortaya koyar, yarışmayı (parayı çıkaran) kazanırsa, (çıkardığı parasını geri alır). Eğer (parayı çıkarmayan kazanırsa) kazanan arkadaşı o parayı alır. Eğer (parayı) beraber çıkarırlarsa caiz olmaz. Ancak çıkardıklarında aralarında muhallil (yani üç tane yarışmacı olurlarsa ikinci şahsın para çıkarması) caiz olur. Eğer (bu parayı çıkaranlardan hangisi) kazanırsa parayı o alır. Eğer kaybederse (para vermeyen üçüncü şahıs sorumlu değildir) borçlu (da) olmaz.[1237]

(1998) ONÜÇÜNCÜ KİTABIN DELİLLERİ

(1999) Müsabaka At Ve Ok Yarışlarının Delilleri

8/60. Onlara (düşmanlara) karşı gücünüz yettiği kadar kuvvet ve cihad için bağlanıp beslenen atlar hazırlayın, onunla Allah'ın düşmanını, sizin düşmanınızı ve onlardan başka sizin bilmediğiniz, Allah'ın bildiği (düşman) kimseleri korkutursunuz. Allah yolunda ne harcarsanız size eksiksiz ödenir, siz asla haksızlığa uğratılmazsınız.[1238]

Bir hadisi şerifte, İbni Ömer (ra)'in rivayet ettiği şu hadistir. Resulüllah (sav) idmana çekilip atlar arasında Hayfa'dan başlayıp Seniyetu'l-Veda'da sona ermek üzere bir idmana çekilip zayıflatmamış atlar arasında da Seniyye'den ta Benu Zurayk mescidine kadar diğer bir yarış tertip etti. [1239]

Bu deliller müsabakanın meşruluğunu gösteren delillerdir. Eğer yarışçıların tümü belli bir para veya mal koyarlarsa yarışı kaybedenler koydukları ve malı da kaybederlerse, işte o zaman yarışma için ortaya konulan para veya mal şer'an müsabakayı (yarışmayı) ifsad eder. Bu şekilde ortaya konulan para veya malın müsabakayı etmesinin sebebi bunun bir tür kumar olması biniciliği teşvikten çıkmasıdır. [1240] Kumar ise Allah (cc) tarafından şu ayeti kerime ile yasaklanmıştır.

5/90. Ey iman edenler! Şarap, kumar, dikili taşlar (putlar), fal ve şans okları birer şeytan işi pisliktir; bunlardan uzak durun ki kurtuluşa eresiniz. [1241]

Peygamber (sav) şöyle buyuruyor. Her kimin atı diğer atların arasına girer kesin geçeceğine emin ise bu yarışma kumar olur. Eğer geçeceğine emin değilse o zaman kumar olmaz. [1242]

[1237] Yani herhangi bir ödeme yapmaz. Kazanan kişi efendim biz ikimiz para çıkardık sen ise çıkarmadın diye iddia edip herhangi bir hak talebinde bulunamaz. İşte yarışmayı kumardan ayıran nokta burasıdır. Eğer yarışmacıların tamamı para çıkarırlarsa buda bir nevi kumar olur. Çünkü bir kişi kazanacak diğerleri ise kaybedecektir.

[1238] Enfal Suresi, 8/60.

[1239] Buğari, 410; Müslim, 1870.

[1240] Büyük Şafii Fıkhı Tercümesi, c, 4, sh, 256.

[1241] Maide Suresi, 5/90.

[1242] Kifayetu'l Ağyar, c, 2, sh, 151; Ebu Davud, 2579; İbni Mace, 44, Cihad; Darimi, 62, Cihad; Ahmed b. Hanbel, c, 2, sh, 505.

Ebu Hureyre (ra)'den demiştir ki: Resulüllah (sav) şöyle buyurdu. Yarış (ödülü) sadece deve, at, ve ok yarışmasında olur. [1243] Diğer bir hadisi şerifte ise şöyledir.

Peygamber (sav) Gözünüzü açın kuvvet, ancak atmaktır. [1244]

Seleme b. el-Ekva (ra)'den şöyle rivayet edilmiştir. Hz. Peygamber (sav) Eslem kabilesinden ok atan birkaç kişinin yanında geçerken şöyle dedi. Ey İsmailoğulları! Atınız! Şüphesiz sizin babanız atıcı idi. Atınız! Bende falan kabileyle beraberim. Bunun üzerine oradaki diğer kabileden olanlar ok atmayı bıraktılar. Hz. Peygamber onlara şöyle sordu. Neden atmıyorsunuz? Sen onlarla beraber olduğun halde biz nasıl atarız? O halde ben hepinizle beraberim atınız. [1245]

(2000) At Ve Ok Yarışması

Mesafe ve hedef malum olmak kaydıyla at yarışı yapmak ve ok atmak sahihtir.
Müsabıklardan birisi para çıkarır. Para çıkaran müsabakayı kazanırsa parasını geri alır. Diğeri müsabakayı kazanırsa bunun parasını O alır.
İkisi para çıkarıp müsabakaya girerse caiz olmaz. Ancak müsabık sayısı üç olursa ikisinin para çıkarması caiz olur. Bunlardan müsabakayı kazanan paraları alır.
Para vermeyen şahıs geride kalırsa paranın bir kısmından sorumlu olmaz. Yani herhangi bir şey ödemez. [1246]

(2001) At Ve Deve Yarışı

Müsabaka, iki veya daha fazla kişinin at veya deve gibi koşu yapabilen hayvanlara binip yarışmasıdır.
Müsabaka, Resulullah (s.a.v.)'den bize miras kalan bir sünnettir.
Müsabakalar kitap ve sünnet ile meşru kılınmıştır.
Allahu Teala şöyle buyurmuştur:
"Düşmana karşı gücünüz yettiği kadar kuvvet ve savaş atları hazırlayın. Bununla Allah'ın düşmanı ve kendi düşmanlarınızı korkutursunuz." (Enfal: 8/60)
Peygamberimiz (s.a.v.) bizzat deve yarışını yapmışlardır. [1247]
Müsabakadaki asıl gaye, gerektiğinde savaşa hazırlıklı olmak ve bir kuvvet gösterisi olursa sünnettir. Ama övünmek ve kibirlenmek gayesiyle yapılırsa haramdır. Çünkü bütün ameller niyetlere göre değerlendirilir. Müsabaka yarışmalarında ne savaşa hazırlık, ne övünmek ve ne kibirlenmek kastedilmezse o zaman mubah sayılır. Çünkü vücuda faydalı fiziki geliştirmeyi ve cesareti arttırıcı bir nevi spordur. [1248]

(2002) Müsabaka Çeşitleri:

At ya da deve yarışlarının çeşitli şekilleri ve hükümleri vardır. Bir kısmı mubah, bir kısmı da haramdır. Bu konuda tespit edilen esaslar şunlardır:

[1243] Tirmizi, 66, Cihad; Nesai, 14, Ğayl; İbni Mace, 44, Cihad; Ebu Davud, 2574, Cihad; Ahmed b. Hanbel, c, 2, sh, 256, 358, 425, 474.
[1244] Müslim, 1917.
[1245] Buhari, 2743.
[1246] Kadı Ebu Şuca', Ğayet'ül-İhtisar ve Şerhi , Ravza Yayınları: 569.
[1247] Buhari, 410.
[1248] Kadı Ebu Şuca', Ğayet'ül-İhtisar ve Şerhi , Ravza Yayınları: 569-570.

1- Yarışa katılanlardan birinin diğerine bir şey vadetmesiyle yapılan yarıştır. Mesela kişinin karşıdaki yarışmacıya, 'Eğer beni geçersen sana bu kadar para vereceğim, kaybedersen senden hiç bir şey almayacağım' demesiyle yapılan bu anlaşma müsabakası caizdir. Çünkü tek taraftan ortaya para veya mal konulur ki kumar kapsamına girmez.
2- Yarışa katılan iki kişiden başka üçüncü bir şahıs tarafından bu yarışı kazanana belirli bir para veya mal vereceğini bildirmesiyle düzenlenen yarışma şeklidir. Mesela kişinin 'Sizden kim yarışı kazanırsa şu kadar para ona vereceğim' demesidir ki bu da caizdir. Çünkü bunda yine kumar şekli yoktur ve faydalı olan bir yarışa teşvik söz konusudur.
3- Yarışmaya katılanlardan her birinin belli bir miktar para ya da mal ortaya koyması ve yarışı kazanana verilmesiyle yapılan yarış şeklidir. Bu kumar kapsamına girdiği için caiz değildir ve kesinlikle haramdır. [1249]

(2003) Müsabakanın Şartları:

Müsabakanın şartlarını şöylece sıralayabiliriz:
1. Yarışmacıların başlangıç ve bitiş noktalarını bilmesi.
2. Yarışmaya katılacak atlar ya da develerin belli olması.
3. At ya da develerin birbirinin dengi olması.
4. Müsabakada şart koşulan meblağın bütün yarışmacılar tarafından bilinmesi.
5. Mükafatın yarışmacılar dışında başkası veya başkaları tarafından karşılanması gerekir. [1250]

(2004) Münadala (Ok Veya Silah Yarışması)

Münadala, ok veya silah ile yapılan yarışmalardır. At ve deve yarışmalarında olduğu gibi savaşa kuvvet hazırlığı veya eğitim amacıyla yapılırsa sünnettir.
Münadalanın meşru oluşu kitap ve sünnet ile sabittir.
Yüce Allah şöyle buyurmuştur:
"Düşmana karşı gücünüz yettiği kadar kuvvet hazırlayın." [1251]
Gerek müsabaka ve gerekse münadalanın araçlarını peygamberimiz (s.a.v.) şöyle bildirmiştir:
"Yarışlar ancak deve, at ya da ok ile olur." [1252]
Atış yapan her türlü silahlar ok hükmündedir.
At ve deve yarışlarında olduğu gibi ok ve silah yarışmasının da iki çeşidi caiz biri de kumar olması sebebiyle haramdır.

(2005) Münadalanın şartları:

1. Hedef noktasının belli olması, silahla atış yapılacaksa mermi sayısının belli olması.
2. Silah cinslerinin aynı olması. Yani biri tabanca ile diğeri tüfek ile atış yapırsa caiz değildir.
3. Şart koşulan meblağın belli olması gerekir. [1253]

[1249] Kadı Ebu Şuca', Ğayet'ül-İhtisar ve Şerhi , Ravza Yayınları: 570-571.
[1250] Kadı Ebu Şuca', Ğayet'ül-İhtisar ve Şerhi , Ravza Yayınları: 570-571.
[1251] Enfal Suresi: 8/60.
[1252] Ebu Davud, 2574; Tirmizi, 1700.
[1253] Kadı Ebu Şuca', Ğayet'ül-İhtisar ve Şerhi , Ravza Yayınları: 571.

(2006) Oyun Ve Eğlenceler

Eğlenceler, insanı düşünmekten ve ibret almaktan meşkul eden gerçek bir hakikati olmayan her şeydir. Oyun ise tiyatro, komedi, şarkı ve benzer gibi şeylerdir. Eğlenceler hükümlerine göre üç kısma ayrılır:

1- Haram olan eğlenceler: Kişi ve toplum yapısına zarar veren her çeşit eğlencedir. Bu eğlenceleri düzenlemek, yapıldığı yerde bulunmak da haramdır. Mesela, insanı farz olan ibadetlerden veya dünyevi geçim işlerinden alıkoyan, insana yalan yahut çirkin huy alıştırmaya sebep olan her çeşit oyun ve eğlence haramdır. Bunlar, sazlı ve çalgılı pavyon, gazino ve düğün gibi eğlence yerlerinde yahut kadınların sahnelere çıkarılarak şarkı ve türkü söyletildiği eğlence türleridir.

2- Mekruh olan eğlenceler: Kişi veya topluma faydalı bir iz bırakmayan eğlencelerdir. Mesela faydasız güldürü ve mizahların yapıldığı toplantılarda bulunmak, Bu tür eğlenceler zamanı boşa harcadığı ve kişiyi gayri ciddiyete sevk ettiği için mekruhtur.

3- Mubah: Kişi ve toplum yapısında faydalı izler bırakan eğlence ve oyun türleridir. Bu tür oyunlar faydanın Önemine göre bazen de sünnet derecesine çıkar. Mesela meşru olan at, ok ve silah yarışları, savaşa ve şahsiyete faydalı olan diğer oyunlar gibi. [1254]

(2007) Oyunlar

İnsanlar arasında yaygın olan oyunlar, genel hatlarıyla haram ve mubahtır. Ancak mubah olanlar da sınırı aşarsa mekruh ve hatta bazen de haram hükmüne girer. Şöylece açıklayalım:

1- Satranç ve dama gibi zihni meşgul edip bununla beraber zihni ve düşünceyi hareket geçiren oyunlar. Bunlar zihnin gelişmesine ve düşünme kabiliyetine bir faydası olduğu sürece mubahtır. Ama bu faydayı aşarak fazla bir bağımlılık kazanıldığı zaman mekruh olur. Bağımlılık daha da artarsa insanı dini vecibelerden uzaklaştırıp dünyevi işlerden de alıkoyacak boyutlara ulaşırsa haram olur.

Tavla, tombala, zar ve her çeşit iskambil ve benzeri oyunlar: Bunlar insanın düşünme kabiliyetini körleştirdiği ve işi şansa bıraktığı için haramdır. Çünkü bu tip oyunlar insanın akıl ve hayaline şansı lanse ettirirler. Hal böyle olunca kişi ve topluma zararlı izler bırakan oyunlar olur ki bunlar haram hükmüne girer.

2- Hayvanları dövüştürme yoluyla yapılan eğlenceler de haramdır. Mesela hak arasında zevk için düzenlenen horoz döğüşleri, koyun, keçi, boğa ve deve güreşlerinin de tertiplenmesi haramdır. Çünkü bu tür eğlenceler de hayvanlara eziyet vardır. Çoğu zaman hayvanların ölümüne bile sebebiyet verir.

3- Vücuda zarar vermeyen ve insana kuvvet kazandıran savaş taktiği ve savunmayı öğreten güreşler mubahtır. Hatta bazen de sünnet olur. Nitekim Peygamberimiz (s.a.v.) Rukane isminde bir şahısla güreş yapmış ve onu mağlup etmiştir. Kemik kırmaya ve yaralamaya vesile olabilecek, vücutta zararlı izler bırakan her çeşit güreş de haramdır. Mesela boks ve taek-wando bunların başında gelir. Yukarıda sayılan mubah oyunlardan hangisi olursa olsun, araya mal veya para gibi bir iddia girdiğinde caiz olmaz. Bu mal tek taraftan, her iki taraftan veya bir başkası tarafından karşılansın fark etmez, haram hükmüne girer. [1255]

[1254] Kadı Ebu Şuca', Ğayet'ül-İhtisar ve Şerhi , Ravza Yayınları: 571-572.
[1255] Kadı Ebu Şuca', Ğayet'ül-İhtisar ve Şerhi , Ravza Yayınları: 572.

(2008) ONÜÇÜNCÜ KİTABIN SORULARI VE CEVAPLARI

Müsabaka At Ve Ok Yarışlarının Hükümleri

Soru–1- Binekler üzerine yarışmak ve ok atmak ile müsabaka yapmak sahih olur mu?

Cevap–1- Binekler üzerine yarışmak ve ok atmak ile müsabaka yapmak sahih olur.

Soru–2- Ne zamanki belli bir mesafe ve belli bir sıfat ile (hedef) belirlenmişse. Yarışmacılarda iki kişi ise birisi ivaz (yarışmanın bedeli yerine para) çıkarır yoksa ikisi mi çıkarır?

Cevap–2- Ne zamanki belli bir mesafe ve belli bir sıfat ile (hedef) belirlenmişse. Yarışmacılardan birisi ivaz(yarışmanın bedeli yerine para) çıkarır.

Soru–3- Ne zaman yarışmayı (o parayı çıkaran) kazanırsa (o çıkardığı parasını mı? Geri alır). Eğer (parayı çıkarmayan kazanırsa) kazanan arkadaşı o parayı alır mı? Eğer (o parayı) beraber çıkarırlarsa caiz olur mu?

Cevap–3- Ne zamanki yarışmayı (o parayı çıkaran) kazanırsa (o çıkardığı parasını geri alır) .Eğer(parayı çıkarmayan kazanırsa) kazanan arkadaşı o parayı alır. Eğer (o parayı) beraber çıkarırlarsa caiz olmaz.

Soru–4- Eğer aralarında muhallil (yani üç tane yarışmacı olurlarsa ikinci şahsın para çıkarması) caiz olur. Eğer (bu parayı çıkaranlardan hangisi) kazanırsa parayı o mu alır? Eğer kayıp ederse (para vermeyen üçüncü şahıs borçlu olmaz mı?

Cevap–4- Yarışmacılar ikiden fazla olurlarsa. Ancak çıkardıklarında aralarında muhallil (yani üç tane yarışmacı olurlarsa ikinci şahsın para çıkarması) caiz olur. Eğer (bu parayı çıkaranlardan hangisi) kazanırsa parayı o alır. Eğer kayıp ederse (para vermeyen üçüncü şahıs sorumlu değildir) borçlu (da) olmaz.

خِتَامُهُ مِسْكٌ وَفِي ذَلِكَ فَلْيَتَنَافَسِ الْمُتَنَافِسُونَ (المطففين)26

«Onun sonu misktir. Bunda imrenecekler imrensin.» Mutaffifin –26.

ONDÖRDÜNCÜ KİTAP

YEMİNLER VE NEZİRLER KİTABI

(2009) ONDÖRDÜNCÜ KİTABIN ARAPÇA METNİ

[14 كتاب] أحكام [الأيمان والنذور]

لاَيَنْعَقِدُ الْيَمْيِنُ إِلاَّ بِاللَّهِ تَعَالَى أَوْ بِاسْمٍ مِنْ اَسْمَائِهِ أَوْ صِفَةٍ مِنْ صِفَاتِ ذَاتِهِ وَمَنْ حَلَفَ بِصَدَقَةِ مَالِهِ فَهُوَ مُخَيَّرٌ بَيْنَ الصَدَقَةِ وَكَفَّارَةِ الْيَمِينِ وَلاَشَيْءٍ فِى لَغْوِ الْيَمِينِ ومَنْ حَلَفَ أَنْ لاَيَفْعَلَ شَيْئًا فَأَمَرَ غَيْرَهُ بِفِعْلِهِ لَمْ يَحْنَثْ وَمَنْ حَلَفَ عَلَى فِعْلِ أَمْرَيْنِ فَفَعَلَ أَحَدَهُمَا لَمْ يَحْنَثْ وَكَفَّارَةُ الْيَمِينِ هُوَ مُخَيَّرٌ فِيهَا بَيْنَ ثَلاَثَةِ أَشْيَاءِ عِتْقِ رَقَبَةٍ مُؤْمِنَةٍ أَوْ إِطْعَامِ عَشْرَةِ مَسَاكِينَ كُلُّ مِسْكِينٍ مُدٌّ أَوْ كِسْوَتُهُمْ ثَوْبًا ثَوْبًا فَإِنْ لَمْ يَجِدْ فَصِيَامُ ثَلاَثَةِ أَيَّامٍ.

(2010) ONDÖRDÜNCÜ KİTABIN KELİME MANASI

[14 كتاب] أحكام [الأيمان و النذور]

لاَيَنْعَقِدُ الْيَمْيِنُ إِلاَّ بِاللَّهِ تَعَالَى أَوْ بِاسْمٍ مِنْ اَسْمَائِهِ أَوْ صِفَةٍ مِنْ صِفَاتِ

Akit edilmez / Yemin / Ancak / Allah'a / Yüce / Veya / İsmi ile / İsimlerinden / Veya / Sıfat / Sıfatlardan

ذَاتِهِ وَمَنْ حَلَفَ بِصَدَقَةِ مَالِهِ فَهُوَ مُخَيَّرٌ بَيْنَ الصَدَقَةِ وَكَفَّارَةِ الْيَمِينِ وَلاَشَيْءٍ فِى لَغْوِ

Onun zatı / Her kim / Yemin etti / Sadaka ile / Onun malı / O kişi / Serbesttir / Arası / Sadaka / Kefaret / Yemin / Bir şey yoktur / Boş sözlerde

الْيَمِينِ ومَنْ حَلَفَ أَنْ لايَفْعَلَ شَيْئًا فَأَمَرَ غَيْرَهُ بِفِعْلِهِ لَمْ يَحْنَثْ وَمَنْ حَلَفَ عَلَى فِعْلِ

Bir iş / Üzerine / Yemin etti / Her kim / Yemini bozulmaz / Onun yap-ması ile / Onun dışında / Emretti / Bir şey / Yapmaz / Eğer / Yemin etti / Her kim / Yemin

أَمْرَيْنِ فَفَعَلَ أَحَدَهُمَا لَمْ يَحْنَثْ وَكَفَّارَةُ الْيَمِينِ هُوَ مُخَيَّرٌ فِيهَا بَيْنَ ثَلاَثَةِ أَشْيَاءٍ عِتْقِ

Azat eder / Şey-ler / Üç / Arası / O şeyde / Serbesttir / O kişi / Yemin / Kefaret / Yemini bozulmaz / O ikisinden / Bir-isini / Yaptı / İki iş-ten

رَقَبَةٍ مُؤْمِنَةٍ أَوْ إِطْعَامِ عَشْرَةِ مَسَاكِينَ كُلُّ مِسْكِينٍ مُدٌّ أَوْ كِسْوَتُهُمْ ثَوْبًا ثَوْبًا فَإِنْ لَمْ

Eğer / Elbise / Elbise / Onları giydirir / Veya / Bir müd / Miskin / Her / Miskinlere / On / Yedirir / Veya / Mü'min / Köle

يَجِدْ فَصِيَامُ ثَلاَثَةِ أَيَّامٍ.

Gün-ler / Üç / Oruç tutar / Bulamadı ise

(2011) ONDÖRDÜNCÜ KİTABIN TOPLU MANASI

(2012) Yeminler Ve Nezirler Hükümleri

(2013) Yemin Hangi Lafızlarla Gerçekleşir?

Yemin akdi ancak Allah'ın (c.c) adıyla (vallahi, billahi, tallahi) veya Esmaul Hüsna) veya Allah'ın sıfatlarıyla ve zatıyla yemin etmekle (yemin akdi yapılmış olur).

(2014) Malını Sadaka Vermek İçin Yemin Eden

Her kim malını sadaka olarak vermek için yemin ederse sadaka vermek (veya yemini bozup yemin) kefaretini (vermek) arasında serbesttir.[1256] Lağıv, boş yere yapılan yemine bir şey gerektirmez.[1257]

[1256] Yani ya yemin ettiği için sadakayı verecek veya yemini bozup yemin kefareti verecek.

(2015) Bir Şey Vermemeye Yemin Eden

Kim bir şey yapmamaya dair yemin ederse, ya da başkasının yapmasını emrederse yemini bozulmuş sayılmaz. Her kim iki işi yapmamaya yemin ederse, o iki işten birisini yaparsa yemini bozulmuş sayılmaz.

(2016) Yemin Kefareti İçin Neler Yapılır?

Yemin kefaretinde kişi üç şeyden birisini yapmakta serbesttir.

(1) Mümin bir köle azadedecek.

(2) Veya on fakiri doyuracak, her fakire bir müdd verecek. (Daha önce müdd izah edilmişti).

(3) Veya on fakire elbise verip elbise ile giydirecek. Eğer (bu üç şeyden hiçbirine gücü yetmez veya) bulamazsa üç gün oruç tutar.

(2017) ONDÖRDÜNCÜ KİTABIN DELİLLERİ

(2018) Yeminler Ve Nezirlerin Delilleri

5/89. Allah, kasıtsız olarak ağzınızdan çıkıveren yeminlerinizden dolayı sizi sorumlu tutmaz, fakat bilerek yaptığınız yeminlerden dolayı sizi sorumlu tutar. Bunun da keffâreti, ailenize yedirdiğiniz yemeğin orta hallisinden on fakire yedirmek yahut onları giydirmek yahut da bir köle azat etmektir. Bunları bulamayan üç gün oruç tutmalıdır. Yemin ettiğiniz takdirde yeminlerinizin keffâreti işte budur. Yeminlerinizi koruyun (onlara riayet edin). Allah size âyetlerini açıklıyor; umulur ki şükredersiniz! [1258]

Hz. Aişe (ra)'den, Hz. Peygamber (sav) (O) kişinin evinde (söylediği) Hayır vallahi gibi sözlerdir, buyurdu. [1259] Diğer bir hadiste ise, Hz. Aişe (ra)'den; bu ayet evet vallahi, hayır vallahi şeklindeki yeminler hakkında nazil oldu demiştir. [1260]

Bu ayeti kerimede, 9/74. (Ey Muhammed! O sözleri) söylemediklerine dair Allah'a yemin ediyorlar. Halbuki o küfür sözünü elbette söylediler ve müslüman olduktan sonra kâfir oldular. Başaramadıkları bir şeye (Peygambere suikast yapmaya) de yeltendiler. Ve sırf Allah ve Resûlü kendi lütuflarından onları zenginleştirdiği için öç almaya kalkıştılar. Eğer tevbe ederlerse onlar için daha hayırlı olur. Yüz çevirirlerse Allah onları dünyada da, ahirette de elem verici bir azaba çarptıracaktır. Yeryüzünde onların ne dostu ne de yardımcısı vardır. [1261]

2/224. Sakın Allah adına yaptığınız yeminleri iyilik etmeye, günahlardan sakınmaya ve insanların arasını bulmaya engel yapmayın. Hiç Şüphesiz Allah işiten ve bilendir. [1262]

[1257] Yani herhangi bir şeyden dolayı dil alışkanlığında gerekmediği halde yapılan yemin yok vallahi, he vallahi gibi, herhangi bir yemine ihtiyaç duyulmadan kendi kendine yaptığı yemin.

[1258] Maide Suresi: 5/89.

[1259] Buğari, 15, Eyman; Muvatta, 9, Nüzûr.

[1260] Buğari, 6286; Büyük Şafii Fıkhı Tercümesi, c, 2, sh, 27.

[1261] Tevbe Suresi: 9/74.

[1262] Bakara Suresi: 2/224.

Yani gereksiz yere yemin etmek, gerekmediği halde yemin etmek he vallahi yok vallahi gibi. Bu yeminler de cenabı hak sorumlu tutmaz. Yalnız kişi sürekli ağzını da böyle yeminlere alıştırmamalı. Şer'i yemin herhangi bir şey kast edilerek yapılan yemindir. Bunun delili ise şu hadisi şeriftir.

İkrime (ra)'nin rivayet ettiği rivayet ettiği şu hadistir. Resulüllah (sav) Vallahi Kureyş'le savaşacağım, Vallahi Kureyş'le savaşacağım, Vallahi Kureyş'le savaşacağım, buyurdu, sonra inşallah dedi. [1263] Diğer bir hadiste ise şöyledir.

Abdullah b. Ömer (ra)'den, Hz. Peygamber (sav), Ömer b. Hattab'a bir kafile erişti. Hz. Ömer babasıyla yemin ederken, Hz. Peygamber (sav) onlara şöyle seslendi. Dikkat edin! Muhakkak ki, aziz ve celil olan Allah (cc) sizleri babalarınızın adlarıyla yemin etmekten nehyetti. Artık kim yemin edecekse Allah'ın adıyla yemin etsin, yahut da sussun. [1264] Bu hadis müttefekun aleyhtir. [1265]

Abdullah b. Ömer (ra), Hz. Peygamber (sav)'in yemini, hayır kalpleri evirip, çevirene yemin ederim, şeklinde idi, demiştir. [1266] Diğer bir hadiste ise şöyledir.

Hz. Peygamber'in, Nefsimi elinde tutan, Allah'a yemin ederim, şeklinde yemin ettiği de rivayet edilmiştir. [1267] Diğer bir hadiste ise şöyledir.

Allah'a yemin ederim ki, siz usanmadıkça Allah Teâlâ usanmaz. [1268]

(2019)Yemin Eden Kişinin Durumunun Delilleri

2/224. Sakın Allah adına yaptığınız yeminleri iyilik etmeye, günahlardan sakınmaya ve insanların arasını bulmaya engel yapmayın. Hiç Şüphesiz Allah işiten ve bilendir. [1269]

Eğer bir mü'min bir şeye yemin ederde ondan daha hayırlı bir işi yapacaksa yemini bozar, kefaret verir. Bunun delili Hz. Peygamber'in şu hadisidir.

Kim bir şeye yemin ederde sonra ondan daha hayırlısını görürse onu yapsın ve yeminin kefaretini versin. [1270]

Boş yere yapılan yeminlerde bir şey gerekmez. Bunun delili ise şu ayettir.

5/89. Allah, kasıtsız olarak ağzınızdan çıkıveren yeminlerinizden dolayı sizi sorumlu tutmaz, fakat bilerek yaptığınız yeminlerden dolayı sizi sorumlu tutar. Bunun da keffâreti, ailenize yedirdiğiniz yemeğin orta hallisinden on fakire yedirmek yahut onları giydirmek yahut da bir köle azat etmektir. Bunları bulamayan üç gün oruç tutmalıdır. Yemin ettiğiniz takdirde yeminlerinizin keffâreti işte budur. Yeminlerinizi koruyun (onlara riayet edin). Allah size âyetlerini açıklıyor; umulur ki şükredersiniz! [1271]

Boş yere yapılan yeminin yemin olmadığının delili ise şu hadistir.

Mü'minlerin annesi Hz. Aişe (ra)'den, Hz. Peygamber (sav) (O) kişinin evinde (söylediği) Hayır vallahi gibi sözlerdir, buyurdu. [1272] Diğer bir hadiste ise, Hz. Aişe (ra)'den; bu

---

[1263] Ebu Davud, 3285, Kitabu'l Eyman ven-Nuzur.
[1264] Buğari, 6270, Eyman ven-Nuzur; Müslim, 1646, Eyman.
[1265] Buluğul Meram, sh, 449.
[1266] Buğari, 6253.
[1267] Buğari, 6254, 6255.
[1268] Buğari, 43.
[1269] Bakara Suresi: 2/224.
[1270] Müslim, 1650.
[1271] Maide Suresi: 5/89.
[1272] Buğari, 15, Eyman; Muvatta, 9, Nüzûr.

ayet evet vallahi, hayır vallahi şeklindeki yeminler hakkında nazil oldu demiştir. [1273] Böylesi sarfedilen sözlere kefaret gerekmez.

Eğer adam bir iş yapmamaya yemin ederde onu başkasına yapması için emreder, yaptırır, yemini bozulmuş sayılmaz. [1274]

İki işi yapmamaya yemin eden kişi yalnız birisini yaparsa yine yemini bozulmuş olmaz.[1275]

(2020) Yeminin Kefaretinin Delili

5/89. Allah, kasıtsız olarak ağzınızdan çıkıveren yeminlerinizden dolayı sizi sorumlu tutmaz, fakat bilerek yaptığınız yeminlerden dolayı sizi sorumlu tutar. Bunun da keffâreti, ailenize yedirdiğiniz yemeğin orta hallisinden on fakire yedirmek yahut onları giydirmek yahut da bir köle azat etmektir. Bunları bulamayan üç gün oruç tutmalıdır. Yemin ettiğiniz takdirde yeminlerinizin keffâreti işte budur. Yeminlerinizi koruyun (onlara riayet edin). Allah size âyetlerini açıklıyor; umulur ki şükredersiniz! [1276]

(2021) ONDÖRDÜNCÜ KİTABIN SORULARI VE CEVAPLARI

Yeminler Ve Nezirler Hükümleri

Soru–1- Yemin akdi nasıl olur?

Cevap–1- Yemin akdi yapılmaz. Ancak Allah'ın (c.c) adıyla (vallahi, billahi, tallahi) veya isimlerden (olan bir) ismiyle (yani Esmaul Hüsna) veya Allah'ın sıfatlarıyla ve zatıyla yemin etmekle (yemin akdi yapılmış olur).

Soru–2- Her kim malını sadaka olarak vermek için yemin ederse o kişi ne yapabilir? Sadakamı verir veya yeminimi bozar?

Cevap–2- Her kim malını sadaka olarak vermek için yemin ederse (o kişi) sadaka vermek (veya yemini bozup yemin) kefaretini (vermek) arasında serbesttir.

Soru–3- Lağıv (boş yere yapılan) yemine bir şey gerekir mi?

Cevap–3- Lağıv (boş yere yapılan) yemine bir şey gerektirmez.

Soru–4- Her kim ki bir şey yapmamaya dair yemin ederse. O kişiye bir başkası o şeyi yapmasını emrederse yemini bozulmuş sayılır mı?

Cevap–4- Her kim bir şey yapmamaya dair yemin ederse. O kişi başkasının yapmasını emrederse yemini bozulmuş sayılmaz.

Soru–5- Her kim iki işi yapmamaya yemin ederse o iki işten birisini yaparsa yemini bozulmuş sayılır mı?

Cevap–5- Her kim ki iki işi yapmamaya yemin ederse o iki işten birisini yaparsa yemini bozulmuş sayılmaz.

Soru–6- Yemin kefaretinde kişi kaç şeyden birisini yapmakta serbesttir?

Cevap–6- Yemin kefaretinde kişi üç şeyden birisini yapmakta serbesttir.

(1) Mümin bir köle azadedecek.
(2) Veya on fakiri doyuracak, her fakire bir müdd verecek. (Daha önce müdd izah edilmişti).

[1273] Buğari, 6286; Büyük Şafii Fıkhı Tercümesi, c, 2, sh, 27.
[1274] Beycuri, c, 2, sh, 474; Kifayetul Ağyar, c, 2, sh, 154.
[1275] Beycuri, c, 2, sh, 474; Kifayetul Ağyar, c, 2, sh, 154.
[1276] Maide Suresi: 5/89.

(3) Veya on fakire elbise verip elbise ile giydirecek. Eğer (bu üç şeyden hiçbirine gücü yetmez veya) bulamazsa üç gün oruç tutar.

خِتَامُهُ مِسْكٌ وَفِى ذَلِكَ فَلْيَتَنَافَسِ الْمُتَنَافِسُونَ (المطففين)26

«Onun sonu misktir. Bunda imrenecekler imrensin.» Mutaffifin –26.

(2022) ONDÖRDÜNCÜ KİTAP BİRİNCİ BÖLÜMÜN ARAPÇA METNİ

[1 فصل] وَالنَّذْرُ يَلْزَمُ فِى الْمُجَازَاة عَلَى مُبَاحٍ وَطَاعَةٍ كَقَوْلِهِ إِنْ شَفَى اللّٰهُ مَرِيضِى فَلِلّٰهِ عَلَىَّ أَنْ أُصَلِّىَ أَوْ أَصُومَ أَوْ أَتَصَدَّقَ وَيَلْزَمُهُ مِنْ ذَالِكَ مَا يَقَعُ عَلَيْهِ الْإِسْمُ وَلاَنَذْرَ فِى مَعْصِيَةٍ كَقَوْلِهِ إِنْ قَتَلْتُ فُلاَنًا فَلِلّٰهِ عَلَىَّ كَذَا وَلاَيَلْزَمُهُ عَلَى تَرْكِ مُبَاحٍ كَقَوْلِهِ لاَآكُلُ لَحْمًا وَلاَأَشْرَبُ لَبَنًا وَمَا أَشْبَهَ ذَالِكَ.

(2023) ONDÖRDÜNCÜ KİTAP BİRİNCİ BÖLÜMÜN KELİME MANASI

[1 فصل] وَالنَّذْرُ يَلْزَمُ فِى الْمُجَازَاة عَلَى مُبَاحٍ وَطَاعَةٍ كَقَوْلِهِ إِنْ شَفَى اللّٰهُ مَرِيضِى

Hastama Allah Şifa verirse Eğer O söz gibi İtaat Mübah Üzerine Caiz olanda Lazım olur Nezir Fasıl Bir-inci

فَلِلّٰهِ عَلَىَّ أَنْ أُصَلِّىَ أَوْ أَصُومَ أَوْ أَتَصَدَّقَ وَيَلْزَمُهُ مِنْ ذَالِكَ مَا يَقَعُ عَلَيْهِ الْإِسْمُ وَلاَنَذْرَ

Nezir olmaz İsimlenen Onun üzerine Vaki olur O nezir ki Bundan Ona lazım olur Sadaka veririm Veya Oruç tutarım Veya Namaz kılarım Eğer Üzerime olsun Allah için

فِى مَعْصِيَةٍ كَقَوْلِهِ إِنْ قَتَلْتُ فُلاَنًا فَلِلّٰهِ عَلَىَّ كَذَا وَلاَيَلْزَمُهُ عَلَى تَرْكِ مُبَاحٍ كَقَوْلِهِ

O söz gibi Mübah Terk etti Üzerine Ona lazım gelmez Şunu Üzerime olsun Allah için Falanı Öldürürsem Eğer O söz gibi İsyanda Günahta

لاَآكُلُ لَحْمًا وَلاَأَشْرَبُ لَبَنًا وَمَا أَشْبَهَ ذَالِكَ.

Buna Benzer O şey ki Süt İçmem Et Yiyemez

(2024) ONDÖRDÜNCÜ KİTAP BİRİNCİ BÖLÜMÜN TOPLU MANASI

(2025) Nezrin Hükmü

(2026)Nezir Mubah Şeylerle Gerçekleşir

Nezr[1277] caiz, mubah ve itaat için (yerine getirilmesi) gerekir. (Mesela) Eğer Allah (c.c) hastama şifa verirse Allah rızası için namaz kılacağım, oruç tutacağım veya sadaka vereceğim[1278] bu isimlendirilen[1279] (şeyi vermesi) üzerine vacip olur.

(2027) Masiyet (Günahta) Nezir Yoktur

Masiyette (günahta) nezir yoktur. (Mesela) Ben falan kişiyi öldürürsem şunu Allah rızası için vereceğim, demesi gibi[1280] Mubah olan bir şeyi terk etmek için nezrin (yapılmasında bir hüküm teşkil etmez). Mesela şu sözler gibi et yemeyeceğim, süt içmeyeceğim.[1281]

(2028) ONDÖRDÜNCÜ KİTAP BİRİNCİ BÖLÜMÜN DELİLLERİ

(2029) Nezrin Delilleri

76/7. Adaklarını yerine getirirler ve şerri (kötülüğü) yaygın olan bir günden korkarlar. [1282]

22/29. Sonra kirlerini gidersinler; adaklarını yerine getirsinler ve o Eski Ev'i (Kâbe'yi) tavaf etsinler. [1283]

İmran b. Hüseyn (ra)'den şöyle rivayet edilmiştir. Peygamber (sav) şöyle buyurdu. Ümmetimin en hayırlıları benim zamanımdakilerdir. Sonra onların ardından gelenler, daha sonra onların ardından gelenler sonra onların arkasından öyle bir topluluk gelecektir ki, şahadet etmeleri, istenmediği halde şahitlik edeceklerdir. Hainlik ederler, onlardan emin olunmaz, adakta bulunurlar yerine getirmezler ve aralarında şişmanlık baş gösterir. [1284] Hadis, muttefekun aleyhtir. [1285]

Hz. Aişe (ra)'den, Hz. Peygamber (sav), Kim Allah'a itaat olan bir şeyi yapmayı nezretmişse nezrini yerine getirsin. Kimde Allah'a isyan olan bir şeyi yapmayı nezretmişse nezrini yerine getirmesin. [1286]

[1277] Allah'a yaklaşmak için bir şeyi kendine vacip kılmak, mesela; kurban, oruç, namaz ve sadaka gibi şeyler adamak.
[1278] Veya kurban keseceğim dediğinde o hastanın iyileştiği zaman o kurbanı kesmesi gerekir.
[1279] Bu şeylerden hangisini kastettiyse onu yerine getirmek adağı yapan kişinin üzerine vacip olur.
[1280] Böylesi adaklar nezir hükmünde değildir, yerine getirilmez, çünkü bunda günah vardır. Günah olan bir şeyin nezri de olmaz.
[1281] Bunlardan herhangi birisini yaparsa mesela et yemeyeceğim deyip yerse veya süt içmeyeceğim deyip içerse, bunlarda nezir olmaz. Ancak bunlardan birini sadaka olarak vermeyi adarsa o zaman bu nezir olur, verilmelidir.
[1282] İnsan Suresi: 76/7.
[1283] Hacc Suresi: 22/29.
[1284] Buğari, Kitabuş Şahadet; Müslim, 253.
[1285] Buluğul Meram, sh, 459.
[1286] Buğari, 6328.

Abdullah b. Ömer, Bir gün, Hz. Peygamber (sav) bizleri nezrden nehyetmeye başladı ve Muhakkak ki nezri (kaderden) hiçbir şeyi geri çevirmez. Ancak nezr sebebiyle cimri olan kimseden mal çıkarılır. [1287] Diğer bir rivayette ise; Onlar adak (nezr) adarlar, fakat adağa fedakarlık etmezler. [1288] Diğer bir rivayette ise;

Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurdu: Nezrin kefareti yeminin kefareti gibidir. [1289]

Hz. Aişe (ra)'den, rivayet edilmiş, Peygamber (sav) şöyle buyurdu: Allah'a itaat olan bir şeyi nezreden kimse, nezrini yerine getirsin. [1290] Diğer bir rivayette ise;

İbni Abbas (ra)'den, rivayet edilen bir hadisi şerifte: Hz. Peygamber (sav) hutbe okurken ayakta birini görerek, bu ne yapıyor diye sordu? Sahabeler bu Ebu İsrail'dir: Oturmamak, konuşmamak, gölgede durmamak ve oruç tutmak üzere nezretmiştir, dediler. Bunun üzerine Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurdu: Ona söyleyin otursun, konuşsun, gölgeye gitsin ve orucunu tamamlasın. [1291] Diğer bir rivayette ise;

Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurdu: Allah'a isyan hususunda nezr yoktur. [1292]

Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurdu: Allah'a isyan olan bir şeyi nezreden kişi nezrini yerine getirmesin. [1293]

Amr b. Şuayb (ra)'den, Peygamber (sav) şöyle buyurdu: Nezr (adak) ancak kendisi ile Allah'ın rızası istenilen şeyde olur. [1294]

Beyhaki, Taberani, Ukbe b. Amrv (ra) şöyle demiştir. Kız kardeşim (Ümmü Hibban) Beytullah'a yalın ayak olarak yürümeyi nezretmiş ve (zayıflığından şikayet ederek) bu meseleyi, kendisi için, Hz. Peygamber (sav)'e sorulmasını bana söylemişti. Ben Peygamber (sav)'den bu meseleyi sorup fetva istediğimde, Hz. Peygamber, önce yaya yürüsün, (sonra devesine) binsin, buyurdu. [1295]

(2030) Nezrin Kefareti Yeminin Kefareti Gibi Oluşunun Delilleri

5/89. Allah, kasıtsız olarak ağzınızdan çıkıveren yeminlerinizden dolayı sizi sorumlu tutmaz, fakat bilerek yaptığınız yeminlerden dolayı sizi sorumlu tutar. Bunun da keffâreti, ailenize yedirdiğiniz yemeğin orta hallisinden on fakire yedirmek yahut onları giydirmek yahut da bir köle azat etmektir. Bunları bulamayan üç gün oruç tutmalıdır. Yemin ettiğiniz takdirde yeminlerinizin keffâreti işte budur. Yeminlerinizi koruyun (onlara riayet edin). Allah size âyetlerini açıklıyor; umulur ki şükredersiniz! [1296]

Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurdu: Nezrin kefareti yeminin kefareti gibidir. [1297]

(2031) ONDÖRDÜNCÜ KİTAP BİRİNCİ BÖLÜMÜN SORULARI VE CEVAPLARI

Nezrin Hükmü

[1287] Buğari, 6234; Müslim, 1639.
[1288] Büyük Şafii Fıkhı Tercümesi, c, 2, sh, 40.
[1289] Müslim, 1645.
[1290] Buğari, 6318.
[1291] Buğari, 6326.
[1292] Buğari, 1641.
[1293] Buğari, 6318.
[1294] Ebu Davud, 3273; Ahmed b. Hanbel, c, 2, sh, 185.
[1295] Buğarı, 1767; Müslim, 1644.
[1296] Maide Suresi: 5/89.
[1297] Müslim, 1645.

Soru–7- Nezir caiz, mubah ve itaat için (yerine getirilmesi) gerekir mi? (Mesela) Eğer Allah (c.c) hastama şifa verirse Allah rızası için namaz kılacağım, oruç tutacağım veya sadaka vereceğim bu isimlendirilen (şeyi vermesi) üzerine vacip olur mu?

Cevap–7- Nezir caiz, mubah ve itaat için (yerine getirilmesi) gerekir. (Mesela) Eğer Allah (c.c) hastama şifa verirse Allah rızası için namaz kılacağım, oruç tutacağım veya sadaka vereceğim bu isimlendirilen (şeyi vermesi) üzerine vacip olur.

Soru–8- Masiyet günahta nezir var mıdır?(Mesela)Ben falan kişiyi öldürürsem şunu Allah rızası için vereceğim, demesi gibi.

Cevap–8- Masiyet günahta nezir yoktur.(Mesela)Ben falan kişiyi öldürürsem şunu Allah rızası için vereceğim, demesi gibi. Böylesi bir nezir nezir olamaz.

Soru–9- Mubah olan bir şeyi terk etmek için nezrin yapılmasında bir hüküm teşkil eder mi? Mesela şu sözler gibi et yemeyeceğim, süt içmeyeceğim gibi lafızlarla nezir sayılır mı?

Cevap–9- Mubah olan bir şeyi terk etmek için nezrin (yapılmasında bir hüküm teşkil etmez). Mesela şu sözler gibi et yemeyeceğim, süt içmeyeceğim gibi lafızlarla nezir sayılmaz.

خِتَامُهُ مِسْكٌ وَفِي ذَلِكَ فَلْيَتَنَافَسِ الْمُتَنَافِسُونَ (المطففين26)

«Onun sonu misktir. Bunda imrenecekler imrensin.» Mutaffifin –26.

ONBEŞİNCİ KİTAP

HÜKÜM VERME VE ŞAHİTLİKLERLE ALAKALI HÜKÜMLER

(2032) ONBEŞİNCİ KİTABIN ARAPÇA METNİ

[15 كتاب] أحكام [الأقضية والشهادات]

وَلاَيَجُوزُ أَنْ يَلِيَ الْقَضَاءَ إِلاَّ مَنِ اسْتَكْمَلَتْ فِيهِ خَمْسَ عَشَرَةَ خَصْلَةً الْإِسْلاَمُ وَالْبُلُوغُ وَالْعَقْلُ وَالْحُرِّيَّةُ وَالذُّكُورَةُ وَالْعَدَالَةُ وَمَعْرِفَةُ اَحْكَامِ الْكِتَابِ وَالسُّنَّةِ وَمَعْرِفَةُ الْإِجْمَاعِ وَمَعْرِفَةُ الْإِخْتِلاَفِ وَمَعْرِفَةُ طُرُقِ الْإِجْتِهَادِ وَمَعْرِفَةُ طَرَفٍ مِنْ لِسَانِ الْعَرَبِ وَمَعْرِفَةُ تَفْسِيرِ كِتَابِ اللّهِ تَعَالَى وَأَنْ يَكُونَ سَمِيعًا وَأَنْ يَكُونَ بَصِيرًا وَأَنْ يكُونَ كَاتِبًا وَأَنْ يَكُونَ مُسْتَيْقِظًا وَيُسْتَحَبُّ أَنْ يَجْلِسَ فِي وَسَطَ الْبَلَدِ فِي مَوْضِعٍ بَارِزٍ لِلنَّاسِ وَلاَ حَاجِبَ لَهُ وَلاَيَقْعُدُ لِلْقَضَاءِ فِي الْمَسْجِدِ وَيُسَوِّى بَيْنَ الْخَصْمَيْنِ فِي ثَلاَثَةِ أَشْيَاءِ فِي الْمَجْلِسِ وَاللَّفْظِ وَاللَّحْظِ وَلاَيَجُوزُ اَنْ يَقْبَلَ الْهَدِيَّةَ مِنْ أَهْلِ عَمَلِهِ وَيَجْتَنِبُ الْقَضَاءَ فِي عَشَرَةِ مَوَاضِعَ عِنْدَ الْغَضَبِ وَالْجُوعِ وَالْعَطَشِ وَشِدَّةِ الشَّهْوَةِ وَالْحُزْنِ وَالْفَرَحِ الْمُفْرِطِ وَعِنْدَ الْمَرَضِ وَمُدَافَعَةِ الْأَخْبَثَيْنِ وَعِنْدَ النُّعَاسِ وَشِدَّةِ الْحَرِّ وَالْبَرْدِ وَلاَيَسْأَلُ الْمُدَّعَي عَلَيْهِ إِلاَّ بَعْدَ كَمَالِ الدَّعْوَى وَلاَيُحَلِّفُهُ أِلاَّ بَعْدَ سُؤَالِ الْمُدَّعِي وَلاَيُلَقِّنُ خَصْمًا حُجَّةً وَلاَيُفْهِمُهُ كَلاَمًا وَلاَيَتَعَنَّتُ بِالشُّهَدَاءِ وَلاَيَقْبَلُ الشَّهَادَةَ إِلاَّ مِمَّنْ ثَبَتَتْ عَدَالَتُهُ وَلاَتُقْبَلُ شَهَادَةُ عَدُوٍّ عَلَى عَدُوِّهِ وَلاَشَهَادَةُ وَالِدٍ لِوَلَدِهِ وَلاَوَلَدٍ لِوَالِدِهِ وَلاَيُقْبَلُ كِتَابُ قَاضٍ إِلَى قَاضٍ آخَرَ فِى الْأَحْكَامِ إِلاَّ بَعْدَ شَهَادَةِ شَاهِدَيْنِ يَشْهَدَانِ بِمَا فِيهِ.

(2033) ONBEŞİNCİ KİTABIN KELİME MANASI

[15 كتاب] أحكام [الأقضية والشهادات]

وَلاَيَجُوزُ أَنْ يَلِيَ الْقَضَاءَ إِلاَّ مَنِ اسْتَكْمَلَتْ فِيهِ خَمْسَ عَشَرَةَ خَصْلَةً الْإِسْلاَمُ وَالْبُلُوغُ

Caiz olmaz Eğer Gelir Kadı-lıkta Ancak Tamamlan-masından Kendisinde Beş On Haslet Müslüman olmak Baliğ olmak

وَالْعَقْلُ وَالْحُرِّيَّةُ وَالذُّكُورَةُ وَالْعَدَالَةُ وَمَعْرِفَةُ احْكَامِ الْكِتَابِ وَالسُّنَّةِ وَمَعْرِفَةُ الْإِجْمَاعِ

Akıllı olmak Hür olmak Erkek olmak Adaletli olmak Bilmiş olmak Hükümleri Kur'an'ın Sünnet'in Bilmiş olmak İcmaı

وَمَعْرِفَةُ الْإِخْتِلاَفِ وَمَعْرِفَةُ طُرُقِ الْإِجْتِهَادِ وَمَعْرِفَةُ طَرَفٍ مِنْ لِسَانِ الْعَرَبِ وَمَعْرِفَةُ

Bilmiş olmak İhtilafı Bilmiş olmak Yollar İctihad-ı Bilmiş olmak Kaide-leri Lisanından Arap Bilmiş olmak

تَفْسِيرِ كِتَابِ اللَّهِ تَعَالَى وَأَنْ يَكُونَ سَمِيعًا وَأَنْ يَكُونَ بَصِيرًا وَأَنْ يكُونَ كَاتِبًا وَأَنْ

Tefsir Kur'an Allah'ın Yüce Eğer Olur İşitici Eğer Olur Görmek Eğer Olur Yazıcı olmak Eğer

يَكُونَ مُسْتَيْقِظًا وَيُسْتَحَبُّ أَنْ يَجْلِسَ فِي وَسَطَ الْبَلَدِ فِي مَوْضِعٍ بَارِزٍ لِلنَّاسِ وَلاَ

Olur Uyanık olmak Sünnet olur Eğer Oturur Ortasında Belde-nin Yerde Apaçık İnsanlar için

حَاجِبَ لَهُ وَلاَيَقْعُدُ لِلْقَضَاءِ فِى الْمَسْجِدِ وَيُسَوِّى بَيْنَ الْخَصْمَيْنِ فِى ثَلاَثَةِ أَشْيَاءٍ فِى

Şeyde Üç İki hasım Arası Eşit tutar Mescitte Hüküm için Oturamaz O kadı için Menedemez

الْمَجْلِسِ وَاللَّفْظِ وَاللَّحْظِ وَلاَيَجُوزُ اَنْ يَقْبَلَ الْهَدِيَّةَ مِنْ أَهْلِ عَمَلِهِ وَيَجْتَنِبُ الْقَضَاءَ

Hüküm vermek Sakınır Onun işi-ni Ehlinden Hediye Kabul eder Eğer Caiz olmaz Bir an Lafız-da Oturmada

فِي عَشَرَةِ مَوَاضِعَ عِنْدَ الْغَضَبِ وَالْجُوعِ وَالْعَطَشِ وَشِدَّةِ الشَّهْوَةِ وَالْحُزْنِ وَالْفَرَحِ

Sevinç Üzüntü Şehvet Şiddetli Susuzlukta Açlıkta Hiddet anında Yanında Yer-ler-de On

الْمُفْرِطِ وَعِنْدَ الْمَرَضِ وَمُدَافَعَةِ الْأَخْبَثَيْنِ وَعِنْدَ النُّعَاسِ وَشِدَّةِ الْحَرِّ وَالْبَرْدِ وَلاَيَسْأَلُ

Sormaz Soğuk Sıcak Şiddetli Uyuklamak Yanında İki abdest Def'i hacet Hasta Yanında Aşırı

الْمُدَّعِيَ عَلَيْهِ إِلاَّ بَعْدَ كَمَالِ الدَّعْوَى وَلاَيُحَلِّفُهُ إِلاَّ بَعْدَ سُؤَالِ الْمُدَّعِى وَلاَيُلَقِّنُ

Telkin edilemez Davalı Sorulur Sonra Ancak Yemin ettirilemez Dava Tamam olur Sonra Ancak Onun üzerine Davalı

خَصْمًا حُجَّةً وَلاَيُفْهِمُهُ كَلاَمًا وَلاَيَتَعَنَّتُ بِالشُّهَدَاءِ وَلاَيَقْبَلُ الشَّهَادَةَ إِلاَّ مِمَّنْ ثَبَتَتْ

Sabit olur — O şahit ki — Ancak — Şahitliği — Kabul edilmez — Şahitlerle — İnatlaşamaz — Bir söz — Ondan öğrenemez — Delil — Hasım olana

عَدَالَتُهُ وَلاَتُقْبَلُ شَهَادَةُ عَدُوٍّ عَلَى عَدُوِّهِ وَلاَشَهَادَةُ وَالِدٍ لِوَلَدِهِ وَلاَوَلَدٍ لِوَالِدِهِ وَلاَيُقْبَلُ

Kabul edilmez — Onun babası için — Çocuk olamaz — Onun çocoğu için — Onun babası — Şahit olamaz — Onun düşmanı — Üzerine — Düşman-ın — Şahitlik — Kabul edilmez — Onun adaleti

كِتَابُ قَاضٍ إِلَى قَاضٍ آخَرَ فِى الْأَحْكَامِ إِلاَّ بَعْدَ شَهَادَةِ شَاهِدَيْنِ يَشْهَدَانِ بِمَا فِيهِ.

O şahitlikte — O şey ki — Şahit olurlar — İki şahit — Şahitlik — Sonra — Ancak — Hükümde — Diğer — Kadıya — Kadı-nın — Yazdığı hükmettiği

(2034) ONBEŞİNCİ KİTABIN TOPLU MANASI

(2035) Hüküm Verme Ve Şahitliklerle Alakalı Meselelerin Hükümleri

Hâkimin hüküm vermeye gelmesi caiz olmaz. Ancak (kadı'nın) kendisinde onbeş şart haslet bulunursa (o zaman hüküm verebilir).

(2036) Kadı (Hâkim)da Aranan Şartlar

(1) Müslüman olmak.
(2) Baliğ olmak.
(3) Akıllı olmak.
(4) Hür olmak.
(5) Erkek olmak.
(6) Adaletli olmak.
(7) Kuran ve sünnetin hükümlerini bilmiş olmak.
(8) İcmaı bilmiş olmak.
(9) İctihad yollarını bilmiş olmak.
(10) Arap lisanının kaidelerini bilmiş olmak.

(11) Tefsir ilmini bilmiş olmak.
(12) İşitir olmak. (Yani sağır olamamak).
(13) Görür olmak. (Yani kör olmamak).
(14) Okuryazar olmak. (Yani cahil olmamak).
(15) Uyanık olmak. (Yani basiret sahibi olmak).

(2037) Kadı Hüküm Verirken Nelere Dikkat Etmelidir?

Kadı (hüküm vermesi) için şehrin ortasında durması sünnet olur. Orada bir engel olmadan bütün insanlar [1298] için apaçık olması.[1299] Kadı mescidin içinde hüküm vermemeli.[1300] Kadı iki davacı arasında üç yerde eşit davranmalıdır.

(1) Mecliste.[1301]
(2) Lafızda. [1302]
(3) Lahzada.[1303]

Kadı işini görmüş olduğu kişilerin hediyelerini kabul etmeyecek. (Bu vasıfları taşıyan kişi hüküm verebilir).

(2038) Kadı Nerelerde Hüküm Vermekten Sakınacak

Kadı on yerde hüküm vermekten sakınacak

(1) Öfke ve hiddetli anında,
(2) Açlık halinde,
(3) Susuzluk halinde,
(4) Şiddetli şehvet halinde,
(5) Üzüntülü halinde,
(6) Aşırı sevinç halinde,
(7) Hastalık halinde,
(8) Defi hacette sıkıştığı zamanda,
(9) Uyuklama halinde,
(10) Şiddetli sıcak ve soğuk hallerinde,

(2039) Kadı Hüküm Verme Esnasında İken Davalıları Sorgulayamaz Yemin Ettiremez Telkinde Bulunamaz

Kadı davalıya dava üzerinde iken sorguya çekemez. Ancak dava tamamlandıktan sonra (sorguya çekebilir ve yine dava tamamlanmadan) yemin etmeğe zorlayamaz. Ancak davalıdan

---

[1298] Yani insanların şekline şemailine, rengine, ırkına, diline, boyuna, bozsuna, zenginine, fakirine, amirine, memuruna, işçisine, işverenine, bakmadan herkes oraya girip çıkmalıdır.
[1299] Yani hüküm verilen mahkeme herkes için serbest olmalı. Mahkemenin kapıları herkese açık olup oraya giden kimsenin herhangi bir zorlukla karşılaşmadan hür iradesi ile girip çıkmalı.
[1300] Çünkü mescidin içinde insanlar genellikle ibadetle meşgul oldukları için, o esnada belki namazda olan olabilir ve dolayısı ile namazını şaşırabilir, yoksa mescidin içinde hüküm verilmez diye bir şey yoktur. Hâkim ya mescidin avlusunda veya mescidin uygun bir yerini seçerek hüküm verebilir.
[1301] Yani oturumlarda davalılardan birisine tolerans tanıyıp bir yerde diğerini de başka bir yerde oturtmamalıdır. Nerede oturulursa ikisi eşit olmalı.
[1302] Yani konuşurlarken ikisine de konuşma fırsatı verilmeli veya dolaylı yollarda yol gösterir gibi davranmamalı. Bunda da ikisini eşit tutmalı.
[1303] Yani onlara bakmada ve dinlemede bir an dahi olsa bunu yapmayacak. Her ikisine de eşit bir şekilde bakar ve onları dinler.

sorulduktan sonra (yemin ettirebilir). İki davacıdan (her hangi birisine) delil osun (diye telkinde[1304]) bulunamaz.

(2040) Kadı Kimlerin Şahitlik Yapacağına Dikkat Eder

Şahitler (arasında onları) inatlaşmaya götürmez (veya bahane aramaz). Dava ile ilgili bir şey öğrenme ve anlama yoluna gitmez. Şahitliği kabul etmez. Ancak adil olduğu tespit edilirse (o zaman şahitliğini kabul eder). Düşmanı düşmana şahit kabul etmez. Çocuğu için babasını şahit kabul etmez. Babası için çocuğunu şahit kabul etmez.

(2041) Bir Kadı'nın Verdiği Hükmü Diğer Kadı Değiştirebilir Mi?

Bir kadı'nın (önceden verdiği) bir hükmü diğer bir kadı o hükmü değiştiremez. Ancak (o hükümden) sonra (yeniden dava) Adaletli şahitlerin yapacağı şehadet ile (ortaya çıkan sonuca göre öncekisi hüküm değişebilir).

(2042) ONBEŞİNCİ KİTABIN DELİLLERİ

(2043) Hüküm Verme Ve Şahitliklerle Alakalı Meselelerin Delilleri

Kur'an'ı Kerim'de deliller:

17/23 Allah yalnız kendisine kulluk sunmanı ve ana- babana karşı nazik davranmanı kesin hükme bağladı. Eğer ana- babadan biri ya da her ikisi yanında yaşlılık çağına ererlerse, sakın onlara «öf be, bıktım senden» deme, onları azarlama; onlara tatlı ve saygılı sözler söyle.»[1305]

57/24. Bunlar hem kendileri cimrice davranırlar hem de başkalarına cimri olmayı önerirler. Kim hayr yapmaktan kaçınırsa bilsin ki, Allah hiçbir şeye muhtaç değildir ve özü itibarı ile övgüye layıktır. [1306]

4/105. Biz sana bu hak içerikli kitabı indirdik ki, insanlar arasında Allah'ın gösterdiği gibi hüküm veresin. Sakın hainlerin savunucusu olma. [1307]

4/58. Allah size, mutlaka emanetleri ehli olanlara vermenizi ve insanlar arasında hükmettiğiniz zaman adaletle hükmetmenizi emreder. Allah size ne kadar güzel öğütler veriyor! Şüphesiz Allah her şeyi işitici, her şeyi görücüdür. [1308]

30/30. (Resûlüm!) Sen yüzünü hanîf olarak dine, Allah insanları hangi fıtrat üzere yaratmış ise ona çevir. Allah'ın yaratışında değişme yoktur. İşte dosdoğru din budur; fakat insanların çoğu bilmezler. [1309]

38/26. Ey Davud! Biz seni yeryüzünde halife yaptık. O halde insanlar arasında adaletle hükmet. Hevâ ve hevese uyma, sonra bu seni Allah'ın yolundan saptırır. Doğrusu Allah'ın yolundan sapanlara, hesap gününü unutmalarına karşılık çetin bir azap vardır. [1310]

[1304] Yani şöyle konuş veya böyle konuş gibi bir telkinde bulunamaz.
[1305] İsra Suresi: 17/23.
[1306] Hadid Suresi: 57/24.
[1307] Nisa Suresi: 4/105.
[1308] Nisa Suresi: 4/58.
[1309] Rum Suresi: 30/30.
[1310] Sad Suresi: 38/26.

4/135. Ey iman edenler! Kendiniz, ana babanız ve en yakınlarınızın aleyhine de olsa, Allah için şahitlik yaparak adaleti titizlikle ayakta tutan kimseler olun. (Şahitlik ettikleriniz) zengin veya fakir de olsalar (adaletten ayrılmayın). Çünkü Allah ikisine de daha yakındır. (Onları sizden çok kayırır.) Öyle ise adaleti yerine getirmede nefsinize uymayın. Eğer (şahitlik ederken gerçeği) çarpıtırsanız veya (şahitlikten) çekinirseniz (bilin ki) şüphesiz Allah, yaptıklarınızdan hakkıyla haberdardır. [1311]

Hadisi şerifte deliller:

Hz. Ali (ra)'den, şöyle rivayet edilmiştir, Resulüllah (sav) beni Yemen'e kadı (hâkim) olarak göndermişti. Bunun üzerine dedim ki: Eya Allah'ın Resulü! Beni gönderiyorsun ama benim yaşım küçük ve benim kadılık hakkında bilgimde yok. Allah senin kalbine hidayet eder, diline sebat verir, önüne iki hasım oturduğu zaman birini dinlediğin gibi öbürünü de dinlemeden hüküm verme. Böyle davranman kadılığın (hükmetme kabiliyetinin) senin için açılıp meleke haline gelmesine daha uygundur. Hz. Ali şöyle diyor, kadılığa devam ettim ve bundan sonra hiçbir hükümde şüphe etmedim.[1312]

Amr b. As (ra)'den bir hâkim hüküm vereceği zaman hakkı arayıp hükmeder de sonra bu hükmünde isabet ederse o hâkime iki ecir vardır; (hakkı aramak ve hakka isabet etmek sevapları). Eğer hükmedeceği zaman hakkı arar, fakat hata ederse bu hâkime de bir ecir vardır; (hakkı aramak sevabı). [1313]

Hıms halkından ve Muaz b. Cebel (ra)'den arkadaşlarından (olan) bir takım insanlardan rivayet olunduğuna göre; Resulüllah (sav) Muaz'ı Yemen'e göndermek istediği zaman ona şöyle sormuştur. Bir dava ile karşılaşırsan nasıl hüküm vereceksin; Muaz'da şöyle cevap vermiştir. Allah'ın kitabıyla hüküm vereceğim. Allah'ın kitabında (bir hüküm) bulamazsan? Resulüllah (sav)'ın sünnetiyle, ya Resulüllah'ın sünnetinde ve Allah'ın kitabında da (bir hüküm) bulamazsan? Kendi görüşümle içtihad ederim (hüküm vermekten) geri dönmem. Bunun üzerine Resulüllah (sav) (Muaz'ın) göğsüne vurarak; Allah Rasulünün elçisini Allah Resulünün arzusuna (muvafık etmeye) muvaffak kılan. Allah'a hamdolsun demiştir. [1314]

Kadılık görevinin ne kadar tehlikeli ve mes'uliyeti gerektiren bir görev olduğunu, eğer o görev hakkıyla kullanılmazsa ihmalkarlık neticesinde kişiyi cehenneme sokar ve bununla ilgili deliller ise şöyledir.

Abdullah b. Büreyde (ra)'nin babasından rivayet ettiğine göre, Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur. Kadılar (hakimler) üç kısımdır: Biri cennette, ikisi de cehennemdedir. Cennette olan hakkı bilip ona göre hüküm verendir. Hakkı öğrendiği halde hükm(ün)de zulmeden (hâkimler) ile hakkı bilmeden insanlar hakkında hüküm veren (hâkimler) de cehennemdedir.[1315]

Ebu Hureyre (ra)'den rivayet olunduğuna göre, Resulüllah (sav) Her kim hâkimlik görevini üzerine alırsa bıçaktan başka bir şeyle boğazlanmış olur, buyurmuştur. [1316]

Ebu Hureyre (ra)'den rivayet olunduğuna göre, İnsanlar arasında hâkimlik yapmakla görevlendirilen kimse bıçaktan başka bir şeyle boğazlanmış olur. [1317]

[1311] Nisa Suresi: 4/135.
[1312] Ebu Davud, 3582, Kitabul el-Akdiyye; Tirmizi, 5, Ahkam; Ahmede b. Hanbel, c, 1, sh, 111, 149, 150.
[1313] Buğari, 6919; Müslim, c, 2, sh, 1342, bab, 6, hd, 1716, el-Akdiye.
[1314] Ebu Davud, bab, 11, 3592, Kitabul el-Akdiyye; Tirmizi, 3, Ahkam; Ahmede b. Hanbel, c, 5, sh, 230, 236, 242.
[1315] Ebu Davud, bab, 2, hd, 3592, Kitabul el-Akdiyye; İbni Mace, 3, Ahkam.
[1316] Ebu Davud, bab, 1, hd, 3571, Kitabul el-Akdiyye; Tirmizi, 1, Ahkam; İbni Mace, 1, Ahkam; Ahmede b. Hanbel, c, 2, sh, 230, 365.
[1317] Ebu Davud, 3572, Kitabul el-Akdiyye; Tirmizi, 1, Ahkam; İbni Mace, 1, Ahkam; Ahmede b. Hanbel, c, 2, sh, 230, 365.

Verdiği hükümde zulmedenlere gelince yani bilgisi ve yetkisi olmadan adalet gözetilmeden davacılar arasında zulmedenin durumu şu ayeti kerime bildirmektedir.

72/15. Zulmedenler ise, onlar da cehennem için odun olmuşlardır. [1318]

Çünkü adaletsiz hüküm veren zalimdir. Zalimin zulmü ise onu cehenneme sokar. Bu hususta Rabbimiz adaleti emrederek şöyle buyuruyor.

5/8. Ey iman edenler! Allah için hakkı ayakta tutan, adaletle şahitlik eden kimseler olun. Bir topluluğa duyduğunuz kin, sizi âdil davranmamaya itmesin. Adaletli olun; bu, Allah korkusuna daha çok yakışan (bir davranış) tır. Allah'a isyandan sakının. Allah yaptıklarınızı hakkıyla bilmektedir. [1319]

4/135. Ey iman edenler! Kendiniz, ana babanız ve en yakınlarınızın aleyhine de olsa, Allah için şahitlik yaparak adaleti titizlikle ayakta tutan kimseler olun. (Şahitlik ettikleriniz) zengin veya fakir de olsalar (adaletten ayrılmayın). Çünkü Allah ikisine de daha yakındır. (Onları sizden çok kayırır.) Öyle ise adaleti yerine getirmede nefsinize uymayın. Eğer (şahitlik ederken gerçeği) çarpıtırsanız veya (şahitlikten) çekinirseniz (bilin ki) şüphesiz Allah, yaptıklarınızdan hakkıyla haberdardır. [1320]

(2044) Kadı'nın Görevi Ve Kendisinde Bulunması Gereken Şartlarla İle İlgili Deliller

(2045)Kadı olmanın birinci şartı Müslüman olması

Kadılık görevinin bu incelik ve hassasiyetinden dolayı sahabe ve âlimlerden birçoğu kadılık görevini kabul etmemişlerdir. Şimdi kadı'nın üzerinde bulunması, gerekli olan şartlarla ilgili delilleri sunacağız, inşallah.

Yüce Rabbimiz şöyle buyuruyor: Allah elbette kâfirler için mü'minlerin aleyhine bir (fırsat) kılmamıştır. Bu ayet Müslüman olmanın şartını içerir. Çünkü kafir bu ehliyete sahip değildir.

3/28. Müminler, müminleri bırakıp da kâfirleri dost edinmesin. Kim bunu yaparsa, artık onun Allah nezdinde hiçbir değeri yoktur. Ancak kâfirlerden gelebilecek bir tehlikeden sakınmanız başkadır. Allah, kendisine karşı (gelmekten) sizi sakındırıyor. Dönüş yalnız Allah'adır. [1321]

8/73. Kâfir olanlar da birbirlerinin yardımcılarıdır. Eğer siz onu (Allah'ın emirlerini) yerine getirmezseniz yeryüzünde bir fitne ve büyük bir fesat olur. [1322]

Çünkü Rabbimiz kâfirlere itaati yasaklamış kendisine ve Peygamberine bizden olup Müslüman olan ululemre itaati emrederek şöyle buyuruyor.

4/59. Ey iman edenler! Allah'a itaat edin. Peygamber'e ve sizden olan ululemre (idarecilere) de itaat edin. Eğer bir hususta anlaşmazlığa düşerseniz -Allah'a ve ahirete

---

[1318] Cin Suresi: 72/15.
[1319] Maide Suresi: 5/8.
[1320] Nisa Suresi: 4/135.
[1321] Al-i İmran Suresi: 3/28.
[1322] Enfal Suresi: 8/73.

gerçekten inanıyorsanız- onu Allah'a ve Resul'e götürün (onların talimatına göre halledin); bu hem hayırlı, hem de netice bakımından daha güzeldir. [1323]

O halde kâfirin Müslüman üzerine velayet yetkisi yoktur.

(2046) Kadı olmanın, ikinci ve üçüncü şartı, baliğ ve akıllı olması

Bir hadisi şerifte: Kalem (mesuliyet) üç kişiden kaldırılmıştır, bir, baliğ oluncaya kadar çocuktan, iki, uyanıncaya kadar uyuyandan, üç, akıllanıncaya kadar deliden. [1324]

Tirmizi: hadis sahih hasendir demiştir.

(2047) Kadı olmanın, üçüncü şartı hür olması

Köleye ise kadılığı sahih değildir. Çünkü velayet (yetki) noksanlığı var olduğundan dolayı eksiktir. [1325] Yani kadı olması için hürriyet şartı vardır.

(2048) Kadı olmanın beşinci şartı erkek olması

Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur. İdareci olarak başlarına bir kadını geçiren kavim felah bulmaz. [1326]

(2049) Kadı olmanın altıncı şartı adaletli olması

4/58. Allah size, mutlaka emanetleri ehli olanlara vermenizi ve insanlar arasında hükmettiğiniz zaman adaletle hükmetmenizi emreder. Allah size ne kadar güzel öğütler veriyor! Şüphesiz Allah her şeyi işitici, her şeyi görücüdür. [1327]

59/6. Ey iman edenler, eğer bir fasık, size bir haberle gelirse, onu 'etraflıca araştırın.' Yoksa cehalet-sonucu, bir kavme kötülükte bulunursunuz da, sonra işlediklerinize pişman olursunuz. [1328]

Kadı olmanın yedinci şartı, Kur'an ve Sünnetin hükümlerini bilmiş olması, sekizinci şartı, İcma'yı bilmesi, dokuzuncu şartı, İhtilaflı meseleleri bilmiş olması, onuncu şartı, İctihad yollarını bilmiş olması, onbirinci ve şartıda, Arap lisanın kaidelerini ve tefsir ilmini bilmiş olması.

Hıms halkından ve Muaz b. Cebel (ra)'den arkadaşlarından (olan) bir takım insanlardan rivayet olunduğuna göre; Resulüllah (sav) Muaz'ı Yemen'e göndermek istediği zaman ona şöyle sormuştur. Bir dava ile karşılaşırsan nasıl hüküm vereceksin; Muaz'da şöyle cevap vermiştir. Allah'ın kitabıyla hüküm vereceğim. Allah'ın kitabında (bir hüküm) bulamazsan? Resulüllah (sav)'ın sünnetiyle, ya Resulüllah'ın sünnetinde ve Allah'ın kitabında da (bir hüküm) bulamazsan? Kendi görüşümle içtihad ederim (hüküm vermekten) geri dönmem.

[1323] Al-i İmran Suresi: 3/59.
[1324] Ebu Davud, 494; Tirmizi, 407.
[1325] Beycuri, c, 2, sh, 490; Büyük Şafii Fıkhı Tercümesi, c, 4, sh, 273.
[1326] Buğari, 416.
[1327] Nisa Suresi: 4/58.
[1328] Hucurat Suresi: 59/6.

Bunun üzerine Resulüllah (sav) (Muaz'ın) göğsüne vurarak; Allah Rasulünün elçisini Allah Resulünün arzusuna (muvafık etmeye) muvaffak kılan. Allah'a hamdolsun demiştir. [1329]

Abdullah b. Büreyde (ra)'nin babasından rivayet ettiğine göre, Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur. Kadılar (hakimler) üç kısımdır: Biri cennette, ikisi de cehennemdedir. Cennette olan hakkı bilip ona göre hüküm verendir. Hakkı öğrendiği halde hükm(ün)de zulmeden (hâkimler) ile hakkı bilmeden insanlar hakkında hüküm veren (hâkimler) de cehennemdedir.[1330]

Yani burada anlaşılan hakkı bilmekteki maksat, Kur'an ve Sünnet hükümleri, icma yolları, Tefsir ilmini, Arap lisanı ve kaidelerini öğrenip bildikten sonra bu bildikleri hak ölçüleri içerisinde kendisine gelen bir davayı dinledikten sonra bu hak ölçülerinden fire vermeden Allah'tan korkup Ahiret gününü hesabını düşünerek hüküm veren hakim cennetliktir. Diğer bir hadisi şerifte ise şöyledir.

Amr b. As (ra)'den bir hâkim hüküm vereceği zaman hakkı arayıp hükmeder de sonra bu hükmünde isabet ederse o hâkime iki ecir vardır; (hakkı aramak ve hakka isabet etmek sevapları). Eğer hükmedeceği zaman hakkı arar, fakat hata ederse bu hâkime de bir ecir vardır; (hakkı aramak sevabı). [1331]

Hadiste geçen içtihad kelimesi şayet hakim ictihad yollarını bilmezse nasıl ictihad edebilir? Onun için hakim ictihad ve fıkhı meselelere vakıf olmalıdır ki, ictihad edebilsin. Başka bir hadisi şerifte ise;

Bile bile haksız hüküm vermediği sürece Allah hakimle beraberdir. [1332]

Abdullah b. Büreyde (ra)'nin babasından rivayet ettiğine göre, Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur. Kadılar (hakimler) üç kısımdır: Biri cennette, ikisi de cehennemdedir. Cennette olan hakkı bilip ona göre hüküm verendir. Hakkı öğrendiği halde hükm(ün)de zulmeden (hâkimler) ile hakkı bilmeden insanlar hakkında hüküm veren (hâkimler) de cehennemdedir.[1333]

Ebu Hureyre (ra)'den, Resulüllah (sav)'ın şöyle buyurduğunu haber vermiştir. Her kim Müslümanlar arasında hakimlik yapmak ister ve arzusuna kavuşur, sonrada (onun) adaleti zulmüne baskın gelirse, cennetlik olur, (Hakimlik makamına gelipte) zulmüne baskın gelen kimse de cehennemlik olur. [1334]

Bu gerçekler anlaşıldıktan sonra, Allah (cc) kitabıyla hükmetmeyenleri tehdit ederek şöyle buyuruyor.

5/44. Biz, içinde doğruya rehberlik ve nur olduğu halde Tevrat'ı indirdik. Kendilerini (Allah'a) vermiş peygamberler onunla yahudilere hükmederlerdi. Allah'ın Kitab'ını korumaları kendilerinden istendiği için Rablerine teslim olmuş zâhidler ve bilginler de (onunla hükmederlerdi). Hepsi ona (hak olduğuna) şahitlerdi. Şu halde (Ey yahudiler ve hakimler!) İnsanlardan korkmayın, benden korkun. Âyetlerimi az bir bedel karşılığında satmayın. Kim Allah'ın indirdiği (hükümler) ile hükmetmezse işte onlar kâfirlerin ta kendileridir. [1335]

5/45. Tevrat'ta onlara şöyle yazdık: Cana can, göze göz, buruna burun, kulağa kulak, dişe diş (karşılık ve cezadır). Yaralar da kısastır (Her yaralama misli ile cezalandırılır). Kim bunu (kısası) bağışlarsa kendisi için o keffâret olur. Kim Allah'ın indirdiği ile hükmetmezse işte onlar zalimlerdir. [1336]

[1329] Ebu Davud, bab, 11, 3592, Kitabul el-Akdiyye; Tirmizi, 3, Ahkam; Ahmede b. Hanbel, c, 5, sh, 230, 236, 242.
[1330] Ebu Davud, bab, 2, hd, 3592, Kitabul el-Akdiyye; İbni Mace, 3, Ahkam.
[1331] Buğari, 6919; Müslim, c, 2, sh, 1342, bab, 6, hd, 1716, el-Akdiye.
[1332] Ebu Davud Tercümesi ve Şerhi, c, 13, sh, 153; Mirkatu'l Mefatih, c, 4, sh, 147.
[1333] Ebu Davud, bab, 2, hd, 3592, Kitabul el-Akdiyye; İbni Mace, 3, Ahkam.
[1334] Ebu Davud, bab, 2, hd, 3575, Kitabul el-Akdiyye
[1335] Maide Suresi: 5/44.
[1336] Maide Suresi: 5/45.

5/47. İncil'e inananlar, Allah'ın onda indirdiği (hükümler) ile hükmetsinler. Kim Allah'ın indirdiği ile hükmetmezse işte onlar fâsıklardır. [1337]

(2050) Kadılığın diğer şartları, okuryazar olmalı, işitir olmalı, uyanık olmalı

Hz. Ali (ra)'den, şöyle rivayet edilmiştir, Resulüllah (sav) beni Yemen'e kadı (hâkim) olarak göndermişti. Bunun üzerine dedim ki: Eya Allah'ın Resulü! Beni gönderiyorsun ama benim yaşım küçük ve benim kadılık hakkında bilgimde yok. Allah senin kalbine hidayet eder, diline sebat verir, önüne iki hasım oturduğu zaman birini dinlediğin gibi öbürünü de dinlemeden hüküm verme. Böyle davranman kadılığın (hükmetme kabiliyetinin) senin için açılıp meleke haline gelmesine daha uygundur. Hz. Ali şöyle diyor, kadılığa devam ettim ve bundan sonra hiçbir hükümde şüphe etmedim.[1338] Başka bir hadiste ise şöyledir.

Ümmü Seleme (ra)'den yapılan rivayete göre; Peygamber (sav) şöyle buyurdu: Ben beşerim, siz bana gelip hasımlaşıyorsunuz, belki birinizin delilini diğerinden daha iyi anlatır, bende işittiğim yönde hüküm veririm. Kimin lehine kardeşinin hakkında bir şey hükmetmişsem onu almasın. Çünkü o, ateşten bir parça koparmış olur. [1339]

Hadiste anlaşılan şudur, hükmü veren hâkim işitir olmalı ki, hasımları duyabilsin, nitekim Peygamber (sav) ben işittiğim yönde hüküm veririm, buyruğu gibi, görür olmalı ki, hasımları tanıyabilsin, göremediği zamanda onları birbirinden ayırt edemez. Mesela birisi çıkıp dese ki, efendim, Hz. Peygamber (sav) Abdullah b. Ümmi Mektum'u Medine'de yerine bıraktı, oysa onun gözleri tamamen kördü diye itirazda bulunamaz. Hz. Peygamber (sav) onu hüküm vermesi için değil, insanlara namaz kıldırması için yerine bırakmıştır. [1340] Sonra hüküm verme işi kolay bir mesele değildir ki, her sıradan kişi bu hükmü versin, bu hükmün ehemmiyetine binaen. Peygamber (sav) (Ebu Zerr (ra)'e hitaben)

Ey Ebu Zerr! Ben seni zayıf (kalpli) görüyorum. Kendim için arzu ettiğim her hayır ve saadeti senin içinde arzu ederim. (Bu saygı ve muhabbet sevkiyle emrediyorum ki, sen ince kalpliliğinle) sakın iki kişi üzerine olsa bile emir olma. Her hangi bir yetimin malının idaresini de üzerine alma. [1341] Diğer bir rivayette ise şöyledir.

Ebu Zerr (ra)'den, Peygamber (sav)'e dedim ki: Ey Allah'ın Resulü! Beni bir emirliğe tayin etmez misin? Bunun üzerine Resulüllah (sav) eliyle omzuma vurdu, sonra da şöyle dedi. Ey Ebu Zerr! Sen zayıfsın. Bu emirlik ise muhakkak bir emanettir. Şüphe yok ki bu emanet, kıyamet gününde hakaret ve nedamet (pişmanlık) olacaktır. Ancak bu emaneti haklı olarak üzerine alıp da onun gerekli kıldığı vazifeleri yerine getirenler müstesnadır. (Onlar hor ve pişmanlık duymayacaklardır). [1342]

Bu emanet o kadar basit olsaydı, Allah'ın Resulü (sav) onun üzerine bu kadar durmazdı ve sırada herkese bu görevi verirdi. Buraya kadar getirdiğimiz deliller ve misaller hakimliğin (hüküm veren kişinin) ne kadar hassas davranması lazım geldiği vereceği hükmü daha vermeden kendisinin bir kul olduğunu, yarın kıyamet gününde kendiside Allah'ın huzurunda

---

[1337] Maide Suresi: 5/47.
[1338] Ebu Davud, 3582, Kitabul el-Akdiyye; Tirmizi, 5, Ahkam; Ahmede b. Hanbel, c, 1, sh, 111, 149, 150.
[1339] Buğari, bab, 29, Kitabul Ahkam.
[1340] Büyük Şafii Fıkhı Tercümesi, c, 4, sh, 274.
[1341] Müslim, 1828.
[1342] Müslim, 1828.

yargılanacağını ve Hakimlerin hakimi olan Allah'ın huzurunda hesap vereceğini düşünerek verdiği kararda kimsenin tesiri altında kalmadan, hiçbir güç ve kuvveti tanımadan, hiç kimsenin rengine, ırkına, soyuna, sopuna göre ayırım yapmadan, güçlüye iltimas göstermeyip zayıfı ezmeden, bildiği hakkı hiçbir kınayıcının kınamasından korkmadan hüküm veren, hakkı üstün tutup batılı yeren hakimlere müjdeler olsun.

(2051) Kadı İçin Sünnet Olan Şeylerin Delilleri

Kadı karar vermeden önce Allah'a dua ve niyazda bulunmalıdır ki, doğru hüküm verebilsin.

Ümmü Seleme (ra)'den, Hz. Peygamber (sav) evinde çıktığında şöyle dua ediyordu. Allah'ın adıyla Allah'a tevekkül ettim. Ey Allah'ım! Dalâlete gitmekten veya götürülmekten, kaymaktan veya kaydırılmaktan, zulmetmekten veya zulme uğramaktan, cahillik etmekten veya bana karşı cahillik edilmekten sana sığınıyorum.[1343]

Kadı kapısını herkese açık tutmalıdır ki, şikayeti olan kişi rahat bir şekilde girip, çıksın ve şikayetini anlatsın. Bunun delili ise şöyledir.

Ebu Meryem el-Ezdi (ra)'den Allah bir kimseyi Müslümanların işleri üzerine vali kılar, vali'de ihtiyaçları, zaruretleri ve fakirliklerinin önüne perde çeker (dileklerine kulak asmaz) ise, Allah (cc)'da kıyamet günü o valinin ihtiyacı, zarureti ve fakirliği önüne perde çeker (dileklerini kabul etmez). [1344] Diğer bir rivayette ise şöyledir.

Herhangi bir hükümdar, kapısını muhtaç, yoksul ve düşkünlerin yüzüne kapatırsa, Allah (cc)'da göklerin kapısını onun hacet, yoksulluk ve düşkünlüğe karşı kapatır. [1345]

Kadı Iyaz'ın açıklamasına göre bir amirin kapısını halkın yüzüne kapatmasından maksat, onların yanına gelip dertlerini arz etmelerine imkân vermemesi, onları huzuruna kabul etmemesidir. Allah'ın onun ihtiyaçlarını dinlemekten geri durması ise, onların dualarını kabul etmemesi ve emellerine kavuşmalarına izin vermemesidir. [1346]

Kadı mescid'in içinde hüküm vermemelidir ibaresinin delili ise şöyledir. Çünkü mescid'de insanlar ibadetle meşguldürler, gerçi bu yargıda ibadetin bir çeşididir. Fakat namazda bir insanın dikkatinin dağılmaması için mekruh görülmüştür. Ama eğer yargının mescid'de olması gerekiyorsa o zaman mekruh değildir. Çünkü halifeler yargılama (hüküm verme) işini mescid'de yapmışlardır. Mesela yağmurlu havalarda çok soğuk veya çok sıcak zamanlarda gerekirse mescid'lerde şer'i davaların hüküm verilebilir. [1347]

(2052) Kadı İki Davacı Arasında Üç Yerde Eşit Davranılacağına Dair Deliller

Ümmü Seleme (ra)'den, şöyle rivayet edilmiştir. Peygamber (sav) şöyle buyurdu. Kim halk arasında hüküm vermekle görevlendirilirse, işaretiyle, mülahazasıyla (bakışıyla), oturuşuyla onların arasında eşit davranmalıdır. Birine bağırmadığı şekilde ötekine bağırmasın. [1348] Diğer bir rivayette ise şöyledir.

[1343] Tirmizi, 3423.
[1344] Ebu Davud, hd, 2948; Tirmizi, 6, Ahkam; Ahmed b. Hanbel, c, 4, sh, 231, c, 6, sh, 70.
[1345] Sünen-i Ebu Davud Tercümesi, c, 2, sh, 443.
[1346] El-Mübarekfuri, Tuhfetu'l Ahvazi, c, 4, sh, 562; Sünen-i Ebu Davud Tercümesi, c, 11.
[1347] Beycuri, c, 2, sh, 597.
[1348] Darekutni, c, 2, sh, 205.

Ebu Ya'lâ, Darekutni ve Taberani, Ümmü Seleme (ra)'den rivayet etmişlerdir. Her kim Müslümanlar arasında hakimlik ile imtihan edilirse, bakışında, işaretinde ve oturtmasında aralarında adalet yapsın. [1349]

Hz. Ömer (ra)'in Ebu Musa el-Eşari'ye yazdığı mektubunda şu ifadeler yer almaktadır. Teveccühünde (bakışında) adaletinde ve meclisinde insanlar arasında eşitlik sağlamakta soylu bir kimse haksızlık yapacağına dair ümitlenmesin, zayıf kimsede adaletinden yana ümit kesmesin.

El-Hasen da şöyle demiştir. Adamın birisi gelip Hz. Ali (ra)'nin misafiri oldu. Hz. Ali onu ağırladı, o ben davalaşmak deyince, Hz. Ali ona şöyle dedi: Buradan çekil git, çünkü Hz. Peygamber (sav) öbür davacı onunla birlikte olmadıkça taraflardan herhangi birisini misafir etmememizi nehyetti.

Abdullah b. ez-Zübeyr'de şöyle demiştir: Resulüllah (sav)'ın sünneti her iki hasmın da hakimin önünde oturması emrini verdi. [1350]

(2053) Kadı (hakim)'nın İşleri Gördüğü Kimselerde Hediye Alması Haramdır

Ebu Humeyd es-Saidi, şöyle rivayet ediyor. Resulüllah (sav) Abdullah b. Kutbiye el-Ezdi isminde bir adamı zekat toplama memuru tayin etmişti. Bu memur işini bitirdiği zaman Resulüllah (sav)'a geldi ve şöyle dedi. Ey Allah'ın Resulü! Şu sizin zekat malınızdır, bu da bana hediye verilmiştir. Sen babanın evinde otursaydın da sana hediye verilir miydi baksaydın ya! Akabinde zevalden sonraki bir namazın ardından ayağa kalktı, kelime-i şehadet getirdi ve Allah (cc)'ı layık sıfatlarla sena etti. Sonra şu hutbeyi irad etti:

Bu amilin (memurun) hali nedir? Ben onu bir işe memur tayin ediyorum, sonra bana gelip hesap verirken, şu sizindir, bu da bana hediye verildi, diyor. O babasının ve anasının evinde otursaydı da ona hediye verilir miydi, verilmez miydi baksaydı ya!

Muhammed'in nefsi elinde bulunan (Allah)'a yemin ederim ki, her hangi birinizi beytül maldan (İslam devletinin bütçesi ve İslam milletinin) malından hainlik yapıp haksız bir şey alırsa, muhakkak kıyamet gününde o çaldığı malı boynu üzerinde taşıyarak getirecektir.

Öyle bir halde ki çaldığı şey bir deve ise deveyi iniltisi olduğu halde, bir sığır ise böğürmesi olduğu halde, bir davar ise melemesi olduğu halde, bunların her biri boynunda taşıyarak getirecektir. Ben (emrolunduğum şeyi sizlere) tebliğ ettim. Ravi Ebu Humeyd şöyle devam etti. Bundan sonra Resulüllah (sav) elini, bizim kendisinin koltuk altı beyazlığını göreceğimiz derecede yukarı kaldırdı. [1351]

Ebu Hureyre (ra)'den, Peygamber (sav) şöyle buyurdu. Şeriat Devletinin memuru hediye alması hırsızlıktır. [1352] Diğer bir rivayette ise şöyledir.

Devlet memurlarının hediye almaları ganimet hırsızlığıdır. [1353]

Çünkü hediyelerin kabulü bir nevi rüşvettir. Rüşvet ise büyük günahlardandır. Kadı o hediyeyi almakla rüşveti veren veya ikisi arasında aracılık yapan kişi gibi günahkâr olur. [1354]

Ebu Hureyre (ra) ve Abdullah b. Amr (ra)'den, Resulüllah (sav) rüşveti alana da verene de lanet etti. [1355] Diğer bir rivayette ise şöyledir.

[1349] Fethu'l Kadir, Nasbu'r-Raye, c, 4, sh, 193; İslam Fıkhı Ansiklopedisi Tercümesi, c, 8, sh, 253.
[1350] İslam Fıkhı Ansiklopedisi Tercümesi, c, 8, sh, 253; Buluğul Meram, sh, 458.
[1351] Buğari, 6260; Müslim, 1832.
[1352] Ahmed b. Hanbel, c, 5, sh, 424.
[1353] Et-Telhisu'l-Ğabir, c, 4 ,sh, 189; Neylul Evtar, c, 7, sh, 268; Mecmau'z Zevaid, c, 4, sh, 200; İslam Fıkhı Ansiklopedisi, c, 8.
[1354] Büyük Şafii Fıkhı Tercümesi, c, 4, sh, 291.

Sevban (ra) şöyle rivayet ediyor, Resulüllah (sav) rüşveti alana da verene de, aralarında elçilik yapana da lanet etmiştir. [1356]

(2054) Kadı On Yerde Hüküm Vermekte Sakınacağına Dair Deliller

Peygamber (sav) şöyle buyurdu: Hiçbir kimse, kendisi öfkeli olduğu haldeyken iki kişi arasında hüküm vermesin. [1357]

Nefiste sarsıntı ve ızdırap meydana getiren hallerde buna kıyas edilmiştir. [1358]

(2055) Kadı Davalıyı Dava Üzerinde Sorguya Çekemez

Ebu Nuaym'ın Hilye'sinde naklettiği İslam'ın ilk devirlerindeki bir örneği kaydedeceğiz.

Ali b. Ebi Talib (ra) kaybettiği zırhını bir Yahudi'nin yanında buldu ve onu tanıdı. Bu benim zırhımdır. Boz devemin üzerinde düşmüştür. Yahudi; zırh benimdir ve benim elimdedir, dedi. Daha sonra Yahudi, aramızda Müslümanların kadısı hüküm versin, dedi. Şurayh'a gittiler, Şurayh Hz. Ali'yi görünce kalktı, Ali'de oraya oturdu. Sonra şöyle dedi: Eğer hasmım Müslümanlardan biri olsaydı, mecliste onunla eşit yerde otururdum. Fakat ben, Allah'ın Resulünü mecliste onlarla (ehli kitab ile) eşit yerde oturmayın buyururken işittim, Şurayh; Ne oldu ey Mü'minlerin emiri? Dedi. Ali; zırhım boz renkli devemden düştü. Onu bu Yahudi bulmuş dedi. Şurayh; ne dersin ey Yahudi? Diye sordu. Yahudi; zırh benim, hemde elimde dedi, Şurayh; vallahi sen doğru söyledin, ey Mü'minlerin emiri zırh senindir. Fakat iki şahit getir, dedi. Ali (ra) Kanber'i ve Hasan b. Ali'yi çağırdı, zırhın onun olduğuna dair şahitlik ettiler, Şurayh, azadlının şahitliği kabulümüzdür. Fakat oğlunun senin lehine şahitliğini kabul etmeyiz, dedi. Ali (ra) annesi ölesice, Ömer b. Hattab (ra)'ın Allah Resulü; Hasan ve Hüseyin cennetlik gençlerin efendisidir, buyurdu dediğini işitmedin mi? Dedi. Şurayh, vallahi evet, dedi, Ali (ra); cennetteki gençlerin efendisinin şahitliğini nasıl kabul etmiyorsun? Dedi. Sonra Yahudi'ye: Zırhı al, dedi. Bunun üzerine Yahudi şöyle dedi. Mü'minlerin emiri benimle birlikte Müslümanların kadısına geldi. Kadı benim lehime hüküm verdi. O buna razı oldu. Vallahi sen doğru söyledin ey mü'minlerin emiri. Zırh senindir, devenden düşmüş, onu ben buldum. Allah'tan başka ilah olmadığına, Muhammed (sav)'in Allah'ın Resulü olduğuna şehadet ederim, dedi. Ali (ra) zırhı ona hibe etti ve ona dokuzyüz dirhem mükafat verdi. Bu zat, Sıffın günü Ali (ra) ile beraberken öldürüldü. [1359]

Bu hadise İslam'ın ilk devirlerindeki örnek bir adalet misalidir ki; Günümüzün hakimlerinin kulağını bu örnek adaleti yargı sistemiyle çınlatarak diyorum ki; Ey Hakimler ve savcılar gelin bu ilahi adalet sistemini kendinize örnek kabul ederek kişilerin mevki ve makamlarına, rütbe ve terfilerine etki ve yetkilerine bakmadan amir ve memur, işçi ve patron demeden kişileri yargılarken bu saydığımız şeylere bakmadan. Kadı Şurayh'ın örnek hareketini alın ve öylece insanları yargılayın ki, adalet yerini bulsun, bu inanç ve iştiyakla diyorum, selam hidayete tabi olanlara olsun, selam adaleti tesis edenlere olsun, selam hakkı hak olarak kabul

---

[1355] Tirmizi, 2336; Ebu Davud, 3580.

[1356] İmam'ı Ahmed b. Hanbel, c, 5, sh, 279; Ebu Davud, 3580; Tirmizi, 1636; Tirmizi hadisin sahih olduğunu söylemiştir, 1337, nolu hadise bakınız; İ bni Mace, 2313; Sahih-i İbni Hibban, c, 7, sh, 26; Mevarid, sh, 290; Buluğul Meram, sh, 458.

[1357] Buğari, 6739; Müslim, 1717.

[1358] Büyük Şafii Fıkhı Tercümesi, c, 4, sh, 288; Ayrıntıları için bakınız, Beycuri, c, 2, sh, 500, 501; Kifayetul Ağyar, c, 2.

[1359] Fıkh-us Sünne Tercümesi, c, 3, sh, 219.

edip, batılı batıl olarak kabul edenlere selam olsun, selam taşlardan ve heykellerden medet ummayıp kainatın sahibi olan Allah'ın ve onun gönderdiği ilahi kanunlara ve ilahi adalete teslim olanların üzerine olsun.

Şahitliğin delili de şu ayeti kerimedir:

65/2. Sonra (üç iddet bekleme) sürelerine ulaştıkları zaman, artık onları maruf (bilinen güzel bir tarz) üzere tutun, ya da maruf üzere onlardan ayrılın. İçinizden adalet sahibi iki kişiyi de şahid yapın. Şahidliği Allah için dosdoğru yerine getirin. İşte bununla, Allah'a ve ahiret gününe iman edenlere öğüt verilir. Kim Allah'tan korkup-sakınırsa, (Allah) ona bir çıkış yolu gösterir; [1360]

Düşmanın, düşmana karşı şahitliğin delili ise şu hadistir:

Hz. Enes (ra)'den; Hasmın, hasm aleyhindeki şahitliği caiz değildir. [1361]

Babası için çocuğun şahitliği de, kadı Şurayh'ın kıssasında şöyle geçmişti; …Şurayh; vallahi sen doğru söyledin, ey Mü'minlerin emiri zırh senindir. Fakat iki şahit getir, dedi. Ali (ra) Kanber'i ve Hasan b. Ali'yi çağırdı, zırhın onun olduğuna dair şahitlik ettiler, Şurayh, azadlının şahitliği kabulümüzdür. Fakat oğlunun senin lehine şahitliğini kabul etmeyiz, dedi. Ali (ra) annesi ölesice, Ömer b. Hattab (ra)'ın Allah Resulü; Hasan ve Hüseyin cennetlik gençlerin efendisidir, buyurdu dediğini işitmedin mi? Dedi. Şurayh, vallahi evet, dedi, Ali (ra); cennetteki gençlerin efendisinin şahitliğini nasıl kabul etmiyorsun? Dedi. Sonra Yahudi'ye: Zırhı al, dedi… [1362]

Dikkat edilirse, Kadı, Şurayh, cennetteki gençlerin efendisinin şahitliğini kabul etmiyor, dolayısıyla bize de örnek bir delildir.

(2056) ONBEŞİNCİ KİTABIN SORULARI VE CEVAPLARI

Hüküm Verme Ve Şahitliklerle Alakalı Meselelerin Hükümleri

Soru: Hüküm verme ve şahitliklerle alakalı meseleler kitabında kaç tane fasıl bölüm vardır?
Cevap: Hüküm verme ve şahitliklerle alakalı meseleler kitabında dört fasıl (bölüm) vardır.
Hüküm verme ve şahitliklerle alakalı hükümler bölümü: Hüküm verme ve şahitliklerle alakalı meselelerin hükümleri.
Kadı (hâkim)da aranan şartlar.
Kadı hüküm verirken nelere dikkat etmelidir?
Kadı nerelerde hüküm vermekten sakınacak.
Kadı hüküm verme esnasında iken davalıları sorgulayamaz yemin ettiremez telkinde bulunamaz.
Kadı kimlerin şahitlik yapacağına dikkat eder.
Bir kadı'nın verdiği hükmü diğer kadı değiştirebilir mi?
Birinci bölüm: Taksimatın hükmü.
İkinci bölüm: Delillerin hükmü.
Üçüncü bölüm: Şahitlerin hükmü.
Dördüncü bölüm: Haklarla ilgili hükümler.

Soru–1- Kadı'nın (hâkimin) hüküm vermesi için. Kendisinde kaç tane şart tamamlanırsa verebilir?

[1360] Talak Suresi: 65/2.
[1361] İmam'ı Malik, Muvatta, c, 2, sh, 720.
[1362] Fıkh-us Sünne Tercümesi, c, 3, sh, 219.

Cevap–1- Kadı'nın (hâkimin) hüküm vermesi için caiz olmaz, kendisinde on beş şart haslet tamamlanmasıyla hüküm verebilir. Eğer bu şartlar kendisinde mevcut değilse hüküm vermesi caiz olmaz.

Kadı (hâkim) da aranan şartlar.

(1) Müslüman olmak.
(2) Baliğ olmak.
(3) Akıllı olmak.
(4) Hür olmak.
(5) Erkek olmak.
(6) Adaletli olmak.
(7) Kuran ve sünnetin hükümlerini bilmiş olmak.
(8) İcmaı bilmiş olmak.
(9) İctihad yollarını bilmiş olmak.
(10) Arap lisanının kaidelerini bilmiş olmak.
(11) Tefsir ilmini bilmiş olmak.
(12) İşitir olmak. (Yani sağır olamamak).
(13) Görür olmak. (Yani kör olmamak).
(14) Okuryazar olmak. (Yani cahil olmamak).
(15) Uyanık olmak. (Yani basiret sahibi olmak).

Soru–2- Kadı hüküm verirken nelere dikkat etmelidir?

Cevap–2- Kadı (hüküm vermesi) için şehrin ortasında durması sünnet olur. O yerde bir manilik (engellik) olmadan bütün insanlar için apaçık olması. Kadı mescidin içinde hüküm vermemeli.

Soru–3- Kadı iki davacı arasında kaç yerde eşit davranmalıdır?

Cevap–3- Kadı iki davacı arasında üç yerde eşit davranmalıdır.

(1) Mecliste. (Oturumlarda).
(2) Lafızda. (Konuşmalarda).
(3) Lahzada. (Bir anlık bile olsa ikisine de eşit davranmalı).

Soru–4- Kadı işini görmüş olduğu kişilerin hediyelerini kabul eder mi? Cevap–4- Kadı işini görmüş olduğu kişilerin hediyelerini kabul etmeyecek. (Bu vasıfları taşıyan kişi hüküm verebilir).

Soru–5- Kadı nerelerde ve kaç yerde hüküm vermekten sakınacak?

Cevap–5- Kadı on yerde hüküm vermekte sakınacak.

(1) Öfke ve hiddetli anında.
(2) Açlık halinde.
(3) Susuzluk halinde.
(4) Şiddetli şehvet halinde.
(5) Üzüntülü halinde.
(6) Aşırı sevinç halinde.
(7) Hastalık halinde.
(8) Defi hacette sıkıştığı zamanda.
(9) Uyuklama halinde.
(10) Şiddetli sıcak ve soğuk hallerinde.

Soru–6- Kadı davalıya dava üzerinde iken sorguya çekebilir mi? Dava tamamlanmadan yemin etmeğe zorlayabilir mi? İki davacıdan (her hangi birisine) telkinde bulunabilir mi?

Cevap–6- Kadı davalıya dava üzerinde iken sorguya çekemez. Ancak dava tamamlandıktan sonra(sorguya çekebilir ve yine dava tamamlanmadan)yemin etmeğe zorlayamaz. Ancak davalıdan sorulduktan sonra(yemin ettirebilir). İki davacıdan (her hangi birisine) telkinde delil osun (diye telkinde) bulunamaz.

Soru–7- Şahitler (arasında onları) inatlaşmaya götürebilir mi? veya bahane arayabilir mi? O dava ile ilgili bir şey öğrenme ve anlama yoluna gidebilir mi?

Cevap–7- Şahitler (arasında onları) inatlaşmaya götürmez(veya bahane aramaz). O dava ile ilgili bir şey öğrenme ve anlama yoluna gitmez.

Soru–8- Kadı kimlerin şahitliği kabul etmez?

Cevap–8- Kadı şu kimlerin şahitliğini kabul etmez. Ancak adil olduğu tespit edilirse (o zaman şahitliğini kabul eder). Düşmanı düşmana şahit kabul etmez. Çocuğu için babasını şahit kabul etmez. Babası için çocuğunu şahit kabul etmez.

Soru–9- Bir kadı'nın önceden verdiği bir hükmü diğer bir kadı o hükmü kabul edebilir mi? yani değiştirebilir mi?

Cevap–9- Bir kadı'nın önceden verdiği bir hükmü diğer bir kadı o hükmü kabul edemez yani değiştiremez Ancak o hükümden sonra yeniden dava. Adaletli şahitlerin yapacağı şehadet ile ortaya çıkan sonuca göre önceki hüküm değişebilir.

خِتَامُهُ مِسْكٌ وَفِي ذَلِكَ فَلْيَتَنَافَسِ الْمُتَنَافِسُونَ (المطففين)26

«Onun sonu misktir. Bunda imrenecekler imrensin.» Mutaffifin –26.

(2057) ONBEŞİNCİ KİTAP BİRİNCİ BÖLÜMÜN ARAPÇA METNİ

[1 فصل] وَيَفْتَقِرُ الْقَاسِمُ إِلَى سَبْعِ شَرَائِطَ الْإِسْلَامِ وَالْبُلُغِ وَالْعَقْلِ وَالْحُرِّيَّةِ وَالذُّكُورَةِ وَالْعَدَالَةِ وَالْحِسَابِ فَإِنْ تَرَاضَى الشَّرِيكَانِ بِمَنْ يَقْسِمُ بَيْنَهُمَا لَمْ يَفْتَقِرْ إِلَى ذَالِكَ وَإِنْ كَانَ فِي الْقِسْمَةِ تَقْوِيمٌ لَمْ يَقْتَصِرْ فِيهِ عَلَى أَقَلَّ مِنَ اثْنَيْنِ وَإِذَا دَعَا أَحَدُ الشَّرِيكَيْنِ شَرِيكَهُ إِلَى قِسْمَةٍ مَا لَاضَرَرَ فِيهِ لَزِمَ الْآخَرَ إِجَابَتُهُ.

(2058) ONBEŞİNCİ KİTAP BİRİNCİ BÖLÜMÜN KELİME MANASI

[1 فصل] وَيَفْتَقِرُ الْقَاسِمُ إِلَى سَبْعِ شَرَائِطَ الْإِسْلَامِ وَالْبُلُغِ وَالْعَقْلِ وَالْحُرِّيَّةِ

Bir-inci
Fasıl
İhtiyaç olur
Taksim eden
Yedi
Şart-lar
Müslüman olmak
Baliğ olmak
Akıllı olmak
Hür olmak

وَالذُّكُورَةِ وَالْعَدَالَةِ وَالْحِسَابِ فَإِنْ تَرَاضَى الشَّرِيكَانِ بِمَنْ يَقْسِمُ بَيْنَهُمَا لَمْ يَفْتَقِرْ إِلَى

Erkek olmak
Adaletli olmak
Hesap bilmek
Eğer
Razı olurlarsa
Ortaklar
O kimse ki
Taksim eder
Aralarında
İhtiyaç olmaz

ذَالِكَ وَإِنْ كَانَ فِى الْقِسْمَةِ تَقْوِيمٌ لَمْ يَقْتَصِرْ فِيهِ عَلَى أَقَلَّ مِنَ اثْنَيْنِ وَإِذَا دَعَا أَحَدُ

Bunda | Eğer | İdi oldu | Taksimde | Kıymet-ler | Kısaltılmaz | Kendisinde | Üzerine | En azı | İkisinden | Ne zaman ki | Çağırdı | Bir-isi

الشَّرِيكَيْنِ شَرِيكَهُ إِلَى قِسْمَةِ مَا لاَضَرَرَ فِيهِ لَزِمَ الآخَرَ إِجَابَتُهُ.

Ortaklardan | Onun ortağı | Taksimine | O taksim ki | Zarar yoktur | Kendisinde | Lazım olur | Diğeri-nin | Ona icabet etmesi

(2059) ONBEŞİNCİ KİTAP BİRİNCİ BÖLÜMÜN TOPLU MANASI

(2060) Taksimatın Hükmü
(2061) Taksimatı Yapanda Aranan Şartlar

Taksimat yapan kişide yedi şart aranır

(1) Müslüman olmak.
(2) Baliğ olmak.
(3) Akıllı olmak.
(4) Hür olmak.
(5) Erkek olmak.
(6) Adaletli olmak.
(7) Hesap (bilgisine sahip olmak).

Eğer taksimat iki kişinin aralarında rızaları olurlarsa bu şartlara ihtiyaç olmaz. Eğer taksimatta kıymetlendirme olursa en az iki taksimatçının bulunması lazımdır.

Eğer ortaklardan birisi ortağını zararsız bir taksimata çağırıyorsa öteki ortağı icabet etmesi gerekir.

(2062) ONBEŞİNCİ KİTAP BİRİNCİ BÖLÜMÜN DELİLLERİ

(2063) Taksimatın Delilleri

4/8. (Mirastan payı olmayan) yakınlar, yetimler ve yoksullar miras taksiminde hazır bulunursa bundan, onları da rızıklandırın ve onlara güzel söz söyleyin. [1363]

Hz. Cabir (ra)'den şöyle rivayet etmektedir. Resulüllah (sav) taksim olunmayan her ortalıkta akarda ve bahçede şuf'a olduğuna hükmetti. [1364]

Şartların delilide şöyledir.

[1363] Nisa Suresi: 4/8.
[1364] Buğari, 2138; Müslim, 1608.

Peygamber (sav); İslam'da ne zarar vermek, nede zarara uğramak vardır, buyurdu. [1365]

(2064) ONBEŞİNCİ KİTAP BİRİNCİ BÖLÜMÜN SORULARI VE CEVAPLARI

Taksimatın Hükmü

Soru–10- Taksimatı bölmeği ayırmayı yapan kişide kaç şarta ihtiyaç vardır?

Cevap–10- Taksimatı bölmeği ayırmayı yapan kişide yedi şarta ihtiyaç vardır.

(1) Müslüman olmak.
(2) Baliğ olmak.
(3) Akıllı olmak.
(4) Hür olmak.
(5) Erkek olmak.
(6) Adaletli olmak.
(7) Hesap(bilgisine sahip olmak).

Soru–11- Eğer taksimat iki kişinin aralarında rızaları olurlarsa bu şartlara ihtiyaç olur mu?

Cevap–11- Eğer taksimat iki kişinin aralarında rızaları olurlarsa bu şartlara ihtiyaç olmaz.

Soru–12- Eğer taksimatta kıymetlendirme olursa en az kaç tane taksimatçının bulunması lazımdır?

Cevap–12- Eğer taksimatta kıymetlendirme olursa en az iki taksimatçının bulunması lazımdır.

Soru–13- Ne zaman ortaklardan birisi ortağını zararsız bir taksimata çağırıyorsa öteki ortağı icabet etmesi gerekiyor mu?

Cevap–13- Ne zaman ortaklardan birisi ortağını zararsız bir taksimata çağırıyorsa öteki ortağı icabet etmesi gerekir.

خِتَامُهُ مِسْكٌ وَفِي ذَلِكَ فَلْيَتَنَافَسِ الْمُتَنَافِسُونَ (المطففين)26

«Onun sonu misktir. Bunda imrenecekler imrensin.» Mutaffifin –26.

(2065) ONBEŞİNCİ KİTAP İKİNCİ BÖLÜMÜN ARAPÇA METNİ

[2 فصل] وَإِذَا كَانَ مَعَ الْمُدَّعِي بَيِّنَةٌ سَمِعَهَا الْحَاكِمُ وَحَكَمَ لَهُ بِهَا وَإِنْ لَمْ تَكُنْ بَيِّنَةٌ فَالْقَوْلُ قَوْلُ الْمُدَّعَى عَلَيْهِ بِيَمِينِهِ فَإِنْ نَكَلَ عَنِ الْيَمِينِ رُدَّتْ عَلَى الْمُدَّعِي فَيَحْلِفُ وَيَسْتَحِقُّ وَإِذَا تَدَاعَيَا شَيْئًا فِي يَدِ أَحَدِهِمَا فَالْقَوْلُ قَوْلُ صَاحِبِ الْيَدِ بِيَمِينِهِ وَإِنْ كَانَ فِي يَدَيْهِمَا تَحَالَفَا وَجُعِلَ بَيْنَهُمَا وَمَنْ حَلَفَ عَلَى فِعْلِ نَفْسِهِ حَلَفَ عَلَى الْبَتِّ وَالْقَطْعِ وَمَنْ حَلَفَ عَلَى فِعْلِ غَيْرِهِ فَإِنْ كَانَ إِثْبَاتًا حَلَفُ عَلَى البَتِّ وَالْقَطْعِ وَإِنْ كَانَ نَفْيًا حَلَفَ عَلَى نَفْيِ الْعِلْمِ.

[1365] İmam'ı Malik, Muvatta, c, 2, sh, 745.

(2066) ONBEŞİNCİ KİTAP İKİNCİ BÖLÜMÜN KELİME MANASI

[2 فصل] وَإِذَا كَانَ مَعَ الْمُدَّعِي بَيِّنَةٌ سَمَعِهَا الْحَاكِمُ وَحَكَمَ لَهُ بِهَا وَإِنْ لَمْ تَكُنْ بَيِّنَةٌ

İki-nci, Fasıl, Ne zaman ki, İdi, Beraber, Davacı-nın, Delil, Onu dinler, Hakim, Hüküm etti, Onun için, O hüküm ile, Eğer, Olmaz, Delil

فَالْقَوْلُ قَوْلُ الْمُدَّعَى عَلَيْهِ بِيَمِينِهِ فَإِنْ نَكَلَ عَنِ الْيَمِينِ رُدَّتْ عَلَى الْمُدَّعِي فَيَحْلِفُ

Söz, Davacının sözü, Onun üzerine, Onun yemini ile, Eğer, Kaçındı, Yemin etmekten, Reddolunur, Üzerine, Davacı-nın, Yemin eder

وَيَسْتَحِقُّ وَإِذَا تَدَاعَيَا شَيْئًا فِي يَدِ أَحَدِهِمَا فَالْقَوْلُ قَوْلُ صَاحِبِ الْيَدِ بِيَمِينِهِ وَإِنْ كَانَ

Mustahak olur, Ne zaman ki, İddialaştılar, Bir şeyden, Elinde, Bir-isinin, O ikisinde, Söz, Söz sahibi, El-inde, Onun yemini ile, Eğer, İdi

فِي يَدَيْهِمَا تَحَالَفَا وَجُعِلَ بَيْنَهُمَا وَمَنْ حَلَفَ عَلَى فِعْلِ نَفْسِهِ حَلَفَ عَلَى الْبَتِّ وَالْقَطْعِ

İkisinin elinde, Yemin ederler, Yapılır, Aralarında, Her kim, Yemin etti, Üzerine, Yaptı, Kendisinde, Yemin etti, Üzerine, Elbette, Kesin

وَمَنْ حَلَفَ عَلَى فِعْلِ غَيْرِهِ فَإِنْ كَانَ إِثْبَاتًا حَلَفَ عَلَى الْبَتِّ وَالْقَطْعِ وَإِنْ كَانَ نَفْيًا

Her kim, Yemin etti, Üzerine, Yaptı, Onun dışında, Eğer, İdi, Tespit edildi, Yemin etti, Üzerine, Elbette, Kesin, Eğer, İdi, Nefy eder

حَلَفَ عَلَى نَفْيِ الْعِلْمِ.

Yemin etti, Üzerine, İnkar eder, Bilmek

(2067) ONBEŞİNCİ KİTAP İKİNCİ BÖLÜMÜN TOPLU MANASI

(2068) Delillerin Hükmü

(2069) Davacı Delilini Ortaya Koyar

Eğer davacı delilini ortaya koyarsa hakim onun davasını dinler. Eğer delili yoksa dava edilen kişi üzerinde (bir hakkın olmadığına dair) yemin eder. Eğer yemin etmekten kaçınırsa (bu sefer yemin işi davacıya) döner (davacı) yemin ederse (dava edilen şeyi) hak etmiş olur. Eğer bir konuda iddialaşırlarsa (malda) ikisinden birisinin elinde ise, mala sahip olan yemin etmekle söz onundur. (Yani o mal onun olur). Eğer mal ikisinde de varsa (o zaman) ikisi de yemin ederler ve malı yarı yarıya bölerler.

(2070) Dava İçin Kendi Fiilini Ve Başkasının Fiili İçin Yemin Eden Kişi

Her kim kendi nefsinin fiili ile yemin ederse elbette yemini kesinleşir. Her kim başkasının fiili ile yemin ederse, eğer o yemini delil ile ispatlarsa (davası) kesinleşir. Eğer inkâr edilen bir şey ise kesinlikle) bilmiyorsa bilmediğine (dair) bilmiyorum (diyerek onun) üzerine yemin eder. [1366]

(2071) ONBEŞİNCİ KİTAP İKİNCİ BÖLÜMÜN DELİLLERİ

(2072) Delillerin Hükmü

36/57. Orada onlar için her çeşit meyve vardır. Bütün arzuları yerine getirilir. [1367]

3/23. (Resûlüm!) Kendilerine Kitap'tan bir pay verilenleri (Yahudileri) görmez misin ki, aralarında hükmetmesi için Allah'ın Kitab'ına çağırılıyorlar da, sonra içlerinden bir gurup cayarak geri dönüyor. [1368]

Abdullah İbni Abbas (ra)'den, Peygamber (sav) şöyle buyurdu. Eğer insanlara (beyyinesiz, şahitsiz) yalnız iddiaları ile hakları verilir olsaydı, bir takım insanlar, diğerlerinin kanlarına ve mallarına (sahip çıkmak için) muhakkak iddiaya kalkışırlardı. Lakin yeminde müddea aleyhe (aleyhine dava açılana) düşer. [1369] Bu hadis muttefekun aleyhtir. [1370]

Eş'as b. Kays (ra) şöyle anlatıyor: Benimle bir kimse arasında Yemen'de münakaşalı bir arazi vardı. Ben o kimseyi Resulüllah (sav)'a şikayet ettim. Resulüllah (sav) bana şöyle sordu. Bir delilin var mı? Hayır! Öyleyse onun yemin etmesini iste (yani o yemin etsin). [1371] Başka bir hadiste ise şöyledir.

Peygamber (sav), Eş'as b. Kays'a ya iki şahit getirirsin yahut da o kişi yemin edip malı alır, demiştir. [1372] Başka bir hadiste ise şöyledir.

Peygamber (sav) şöyle buyurdu: Delil getirmek davacıya düşer, yemin etmekte, inkâr edene düşer. [1373] Başka bir hadiste ise şöyledir.

[1366] Bu yemini yaptıktan sonra dava kesinleşmiş olur. Yemini eden davayı kazanmış olur.
[1367] Yasin Suresi: 36/57.
[1368] Al-i İmran Suresi: 3/23.
[1369] Buğari, 4277; Müslim, 1711.
[1370] Buluğul Meram, sh, 462.
[1371] Müslim, 138.
[1372] Büyük Şafii Fıkhı Tercümesi, c, 4, sh, 30.
[1373] Beyhaki, es-Sünenul Kübra, c, 8, sh, 123; Mizanu'l İ'tidal, c, 4, sh, 102; Tekmiletu'l Fethu'l Kadir, c, 6, sh, 151; ed-Dürül Muhtar, c, 4, sh, 438; el-Lübab, c, 4, sh, 29; İslam Fıkhı Ansiklopedisi Tercümesi, c, 8, sh, 266.

Abdullah b. Ömer (ra) şöyle rivayet ediyor. Resulüllah (sav) müddea aleyh (davalı yemin etmekten imtina edince) yemini müddei'ye (davacıya) reddetmiştir (döndürmüştür, geri çevirmiştir). [1374] Başka bir hadiste ise şöyledir.

Ebu Musa el-Eş'ari (ra)'den rivayet olunduğuna göre; iki adam bir deve yada bir hayvan üzerinde hak iddia ederek, Peygamber (sav)'e başvurmuşlar, hiç birinin de şahidi yoktu. Peygamber (sav)'de o deveyi ikisi arasında paylaştırmış. [1375]

Ümmü Seleme (ra)'den yapılan rivayete göre; Peygamber (sav) şöyle buyurdu: Ben beşerim, siz bana gelip hasımlaşıyorsunuz, belki birinizin delilini diğerinden daha iyi anlatır, bende işittiğim yönde hüküm veririm. Kimin lehine kardeşinin hakkında bir şey hükmetmişsem onu almasın. Çünkü o, ateşten bir parça koparmış olur. [1376]

Ebu Hureyre (ra)'den, rivayete göre, Allah Resulü (sav) şöyle buyurmuştur. Yanlarında çocukları bulunan iki kadın vardı. Kurt gelip, birinin çocuğunu kaçırdı, biri: Kurt senin oğlunu kaçırdı, dedi, diğeri de hayır senin oğlunu kaçırdı, dedi. Davud (as)'a gidip birbirlerinden davacı oldular, Davud (as) daha yaşlının lehine hüküm verdi. Davud (as)'ın oğlu Süleyman (as)'a gidip durumu ona anlattılar. Süleyman (as) bana bir bıçak getirin çocuğu aralarında paylaştırayım, dedi. Küçük kadın; Allah sana rahmet etsin. Sakın yapma. Çocuk onundur, dedi. Süleyman (as)'da küçüğün lehine hüküm verdi. Bu Süleyman (as)'ın derin anlayışındandır. Gerçek anneyi bulmak için bu yola başvurmuş ve bana bıçak getirin, onu ikiye böleyim, demiştir. Gerçek annenin şefkati kabarmış ve çocuğun ölmesine razı olmayarak, diri olup kendinden uzak olmasını, ölmesine tercih etmiştir. Süleyman (as)'da bu karine ile çocuğun onun oğlu olduğunu istidlal etmiştir.[1377]

Yüce Rabbimiz Davud (as) ile Süleyman (as)'ın kıssasını anarak, nasıl hüküm verdiklerini bize örnek göstererek şöyle buyurmuştur:

21/78. Dâvûd ile Süleyman'ı da hatırla. Hani bir ekin tarlası hakkında hüküm veriyorlardı. Çünkü halkın koyunları o ekine girmişti. Biz de hükümlerine şahit olmuştuk. [1378]

21/79. Davud'un verdiği bu hükmü, Süleyman'ın kavrayıp onaylamasını sağladık. Her ikisine de egemenlik ve bilgi verdik. Allah'ı noksanlıklardan tenzih etme konusunda dağları ve kuşları Davud'a boyun eğdirdik. Biz bunları yaparız. [1379]

Bu ayetlerin hükmü ile ilgili detaylı bilgi sahibi olmak isteyenler, Tefsir kitaplarının, Enbiya Suresinin 78-79 ayetlerine ve ayrıca ahkamı açıklayan özellikle Kurtubi tefsirinin 11'inci cilt, sahife, 214-226 sahifelerine kadar ve İmam'ı Cesas Ahkamu'l Kur'an, c, 3, sh, 330-332 ve İbnu'l Arabi Ahkamu'l Kuran, c, 3, sh, 264-270, sahifelerine kadar olan bölümlerine bakınız.

(2073) ONBEŞİNCİ KİTAP İKİNCİ BÖLÜMÜN SORULARI VE CEVAPLARI

Delillerin Hükmü

Soru–14- Ne zaman ki bir davacı delili ile beraber (gelirse) hâkim onun için o davasını dinler. Eğer delili yoksa dava olunan kişi üzerinde bir hakkın olmadığına dair yemin ederse.

[1374] Hakim, c, 4, sh, 100.
[1375] Ebu Davud, 3613; Nesai, 35, Kudat; İbni Mace, 11, Ahkam.
[1376] Buğari, bab, 29, Kitabul Ahkam.
[1377] Fıkh-us Sünne, c, 3, sh, 211.
[1378] Enbiya Suresi: 21/78.
[1379] Enbiya Suresi: 21/79.

Eğer yemin etmekten kaçınırsa bu sefer yemin işi kime döner? Şayet davacı yemin ederse ona dava edilen şeyi hak etmiş olur mu?

Cevap–14- Ne zaman ki bir davacı delili ile beraber (gelirse) hâkim onun için (o davasını) dinler. Eğer delili yoksa dava olunan kişi üzerinde (bir hakkın olmadığına dair) yemin eder. Eğer yemin etmekten kaçınırsa (bu sefer yemin işi davacıya) döner (davacı) yemin ederse ona (dava edilen şeyi) hak etmiş olur.

Soru–15- Ne zaman ki bir şeyden iddialaşırlarsa o malda ikisinden birisinin elinde ise. O mala sahip olan yemin etmekle söz onun olur mu? Yani o mal onun olur mu? Eğer mal ikisinde de varsa (o zaman) ikisi de mi? yemin ederler o yeminden sonra bu malı yarı yarıya mı? Bölerler.

Cevap–15- Ne zaman ki bir şeyden iddialaşırlarsa (o malda) ikisinden birisinin elinde ise. O mala sahip olan yemin etmekle söz onundur. (Yani o mal onun olur). Eğer mal ikisinde de varsa (o zaman) ikisi de yemin ederler (o malı yarı yarıya bölerler).

Soru–16- Her kim kendi nefsinin fiili ile yemin ederse onun yemini kesinleşir mi?

Cevap–16- Her kim kendi nefsinin fiili ile yemin ederse elbette yemini kesinleşir.

Soru–17- Her kim başkasının fiili ile yemin ederse. Eğer o yemini delil ile ispatlarsa elbette (davası) kesinleşir mi? Eğer nefyetilen (inkâr edilen bir şeyde kesinlikle) bilmiyorsa bilmediğine (dair) bilmiyorum (diyerek onun) üzerine yemin eder mi?

Cevap–17- Her kim başkasının fiili ile yemin ederse. Eğer o yemini delil ile ispatlarsa elbette (davası) kesinleşir. Eğer nefyetilen (inkâr edilen bir şeyde kesinlikle) bilmiyorsa bilmediğine (dair) bilmiyorum (diyerek onun) üzerine yemin eder.

خِتَامُهُ مِسْكٌ وَفِى ذَلِكَ فَلْيَتَنَافَسِ الْمُتَنَافِسُونَ (المطففين)26

«Onun sonu misktir. Bunda imrenecekler imrensin.» Mutaffifin –26.

(2074) ONBEŞİNCİ KİTAP ÜÇÜNCÜ BÖLÜMÜN ARAPÇA METNİ

[3 فصل] وَلاَتُقْبَلُ الشَّهَادَةُ إِلاَّ مِمَّنِ اجْتَمَعَتْ فِيهِ خَمْسُ خِصَالٍ اْلإِسْلاَمُ وَالْبُلُوغُ وَالْعَقْلُ وَالْحُرِّيَّةُ وَالْعَدَالَةُ وَلِلْعَدَالَةِ خَمْسُ شَرَائِطَ أَنْ يَكُونَ مُجْتَنِبًا لِلْكَبَائِرِ غَيْرَ مُصِرٍ عَلَى الْقَلِيلِ مِنَ الصَّغَائِرِ سَلِيمَ السَّرِيرَةِ مَأْمُونَ الْغَضَبِ مُحَافِظًا عَلَى مُرُوئَةِ مِثْلِهِ.

(2075) ONBEŞİNCİ KİTAP ÜÇÜNCÜ BÖLÜMÜN KELİME MANASI

[3 فصل] وَلاَتُقْبَلُ الشَّهَادَةُ إِلاَّ مِمَّنِ اجْتَمَعَتْ فِيهِ خَمْسُ خِصَالٍ اْلإِسْلاَمُ وَالْبُلُوغُ

Üç-üncü
Fasıl
Kabul edilmez
Şahitlik
Ancak
O şahitlik ki
Toplanırsa
Kendisinde
Beş
Haslet
Müslüman olmak
Baliğ olmak

وَالْعَقْلُ وَالْحُرِّيَّةُ وَالْعَدَالَةُ وَلِلْعَدَالَةِ خَمْسُ شَرَائِطَ أَنْ يَكُونَ مُجْتَنِبًا لِلْكَبَائِرِ غَيْرَ مُصِرٍ

aletli olmak

Devmalı işlememek Değil Büyük günahlar için Sakınır Olur Eğer Şart-lar Beş Adalet için Hür olmak Akıllı olmak

عَلَى الْقَلِيلِ مِنَ الصَّغَائِرِ سَلِيمَ السَّرِيرَةِ مَأْمُونَ الْغَضَبِ مُحَافِظًا عَلَى مُرُوئَةِ مِثْلِهِ.

Onun emsalleri gibi Vakarlı olgun Üzerine Muhafaza eder Öfke anında Emin olmak Akide Sağlam Küçük günahlardan Az Üzerine

(2076) ONBEŞİNCİ KİTAP ÜÇÜNCÜ BÖLÜMÜN TOPLU MANASI

(2077) Şahitliğin Hükmü
(2078) Şahitlikte Aranan Şartlar

Şahitlik ancak beş şartla kabul olunur
(1) Müslüman olmak.
(2) Baliğ olmak.
(3) Akıllı olmak.
(4) Hür olmak.
(5) Adaletli olmak.

(2079) Adalet İçin Gereken Şartlar

Adalet için beş şart gerekir
(1) Büyük günahlardan sakınmış olmak.
(2) Küçük günahları devamlı işlememiş olmak.
(3) Akidesi sağlam olmak.
(4) Hiddette emin olmak.
(5) Kendi emsalleri gibi olgun, ağır başlı, mürüvvetli ve haysiyetli olmak.

(2080) ONBEŞİNCİ KİTAP ÜÇÜNCÜ BÖLÜMÜN DELİLLERİ

(2081) Şahitliğin Delilleri

2/282. Ey iman edenler! Belirlenmiş bir süre için birbirinize borçlandığınız vakit onu yazın. Bir kâtip onu aranızda adaletle yazsın. Hiçbir kâtip Allah'ın kendisine öğrettiği gibi yazmaktan geri durmasın; (her şeyi olduğu gibi) yazsın. Üzerinde hak olan kimse (borçlu) da yazdırsın, Rabbinden korksun ve borcunu asla eksik yazdırmasın. Şayet borçlu sefih veya aklı zayıf veya kendisi söyleyip yazdıramayacak durumda ise, velisi adaletle yazdırsın.

Erkeklerinizden iki de şahit bulundurun. Eğer iki erkek bulunamazsa rıza göstereceğiniz şahitlerden bir erkek ile -biri yanılırsa diğerinin ona hatırlatması için- iki kadın (olsun). Çağırıldıkları vakit şahitler gelmemezlik etmesin. Büyük veya küçük, vâdesine kadar hiçbir şeyi yazmaktan sakın üşenmeyin. Böyle yapmanız Allah nezdinde daha adaletli, şehadet için daha sağlam, şüpheye düşmemeniz için daha uygundur. Ancak aranızda yapıp bitirdiğiniz peşin bir ticaret olursa, bu durum farklıdır. Bu durumda onu yazmamanızda sizin için bir sakınca yoktur. (Genellikle) alış-veriş yaptığınızda şahit tutun. Ne yazan, ne de şahit zarara uğratılsın. Eğer bunu yaparsanız (zarar verirseniz) şüphe yok ki bu, sizin yoldan çıkmanız demektir. Allah'tan korkun. Allah size gerekli olanı öğretiyor. Allah her şeyi bilmektedir. [1380]

2/283. Yolculukta olur da, yazacak kimse bulamazsanız (borca karşılık) alınmış bir rehin de yeterlidir. Birbirinize bir emanet bırakırsanız, emanet bırakılan kimse emaneti sahibine versin ve (bu hususta) Rabbi olan Allah'tan korksun. Şahitliği, bildiklerinizi gizlemeyin. Kim onu gizlerse, bilsin ki onun kalbi günahkârdır. Allah yapmakta olduklarınızı bilir. [1381]

65/2. Boşanan kadınlar iddetlerinin sonuna varınca, onları güzelce tutun yahut onlardan güzelce ayrılın. İçinizden iki âdil kimseyi şahit tutun. Şahitliği Allah için dosdoğru yapın. İşte bununla Allah'a ve ahiret gününe inanan kimselere öğüt verilmektedir. Kim Allah'a karşı gelmekten sakınırsa, Allah ona bir çıkış yolu açar. [1382]

Eş'as b. Kays (ra) şöyle rivayet ediyor: Benimle bir kişi arasında bir kuyu hakkında anlaşmazlık vardı. Meseleyi Hz. Peygamber (sav)'e arz ettik. Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurdu. Ya iki şahit getirirsin yahut o yemin eder. [1383]

(2082) Şahitliğin Şartlarıyla İlgili Deliller

(2083) Birinci şartı, Müslüman olmak

2/282...Erkeklerinizden (Müslüman erkeklerden) iki de şahit bulundurun…[1384]

65/2…İçinizden iki âdil kimseyi şahit tutun… [1385]

Kafirin Müslüman hakkındaki şahadeti kabul edilmez. [1386]

(2084) İkinci ve üçüncü şart, baliğ olmak, akıllı olmak

Şahidin akıllı ve buluğa ermiş olmasının şartı üzerinde ittifak edilmiştir. Deli, sarhoş ve çocuk gibi aklı başında olmayanın şahitliğinin kabul edilmeyeceği üzerinde icma vardır. [1387]

(2085) Dördüncü şartı, Hür olmak

Hanefi, Maliki ve Şafiiler şahidin hür olması üzerinde ittifak etmişlerdir. [1388] Yüce Rabbimizin şu buyruğu buna delildir.

[1380] Bakara Suresi: 2/282.
[1381] Bakara Suresi: 2/283.
[1382] Talak Suresi: 65/2.
[1383] Müslim, 138.
[1384] Bakara Suresi: 2/282.
[1385] Talak Suresi: 65/2.
[1386] İslam Fıkhı Ansiklopedisi, c, 8, sh, 308.
[1387] İslam Fıkhı Ansiklopedisi, c, 8, sh, 307.

16/75. Allah, özgürlüğünden yoksun, hiçbir şey yapmaya gücü yetmeyen, bir köle ile kendisine bağışladığımız güzel nimetlerin bir bölümünü başkalarına veren kimseyi size örnek veriyor. Hiç bunlar bir olur mu? Allah'a hamdolsun ki, gerçek meydana çıktı. Fakat onların çoğu bunu bilmez. [1389]

Diğer tarafta şahitlikte velayet davası vardır, kölenin ise velayeti yoktur. [1390]

(2086) Şahitliğin beşincisi, Adalettir

65/2. Boşanan kadınlar iddetlerinin sonuna varınca, onları güzelce tutun yahut onlardan güzelce ayrılın. İçinizden iki âdil kimseyi şahit tutun. Şahitliği Allah için dosdoğru yapın. İşte bununla Allah'a ve ahiret gününe inanan kimselere öğüt verilmektedir. Kim Allah'a karşı gelmekten sakınırsa, Allah ona bir çıkış yolu açar. [1391]

2/282. Ey iman edenler! Belirlenmiş bir süre için birbirinize borçlandığınız vakit onu yazın. Bir kâtip onu aranızda adaletle yazsın. Hiçbir kâtip Allah'ın kendisine öğrettiği gibi yazmaktan geri durmasın; (her şeyi olduğu gibi) yazsın. Üzerinde hak olan kimse (borçlu) da yazdırsın, Rabbinden korksun ve borcunu asla eksik yazdırmasın. Şayet borçlu sefih veya aklı zayıf veya kendisi söyleyip yazdıramayacak durumda ise, velisi adaletle yazdırsın. Erkeklerinizden iki de şahit bulundurun. Eğer iki erkek bulunamazsa rıza göstereceğiniz şahitlerden bir erkek ile -biri yanılırsa diğerinin ona hatırlatması için- iki kadın (olsun). Çağırıldıkları vakit şahitler gelmemezlik etmesin. Büyük veya küçük, vâdesine kadar hiçbir şeyi yazmaktan sakın üşenmeyin. Böyle yapmanız Allah nezdinde daha adaletli, şehadet için daha sağlam, şüpheye düşmemeniz için daha uygundur. Ancak aranızda yapıp bitirdiğiniz peşin bir ticaret olursa, bu durum farklıdır. Bu durumda onu yazmamanızda sizin için bir sakınca yoktur. (Genellikle) alış-veriş yaptığınızda şahit tutun. Ne yazan, ne de şahit zarara uğratılsın. Eğer bunu yaparsanız (zarar verirseniz) şüphe yok ki bu, sizin yoldan çıkmanız demektir. Allah'tan korkun. Allah size gerekli olanı öğretiyor. Allah her şeyi bilmektedir. [1392]

49/6. Ey iman edenler! Eğer bir fâsık size bir haber getirirse onun doğruluğunu araştırın. Yoksa bilmeden bir topluluğa kötülük edersiniz de sonra yaptığınıza pişman olursunuz. [1393]

(2087) Adaletli Şahit İçin Aranan Şartların Delilleri

65/2. Boşanan kadınlar iddetlerinin sonuna varınca, onları güzelce tutun yahut onlardan güzelce ayrılın. İçinizden iki âdil kimseyi şahit tutun. Şahitliği Allah için dosdoğru yapın. İşte bununla Allah'a ve ahiret gününe inanan kimselere öğüt verilmektedir. Kim Allah'a karşı gelmekten sakınırsa, Allah ona bir çıkış yolu açar. [1394]

49/6. Ey iman edenler! Eğer bir fâsık size bir haber getirirse onun doğruluğunu araştırın. Yoksa bilmeden bir topluluğa kötülük edersiniz de sonra yaptığınıza pişman olursunuz. [1395]

[1388] İslam Fıkhı Ansiklopedisi, c, 8, sh, 307.
[1389] Nahl Suresi: 16/75.
[1390] İslam Fıkhı Ansiklopedisi, c, 8, sh, 307; Büyük Şafii Fıkhı Tercümesi, c, 4, sh, 315.
[1391] Talak Suresi: 65/2.
[1392] Bakara Suresi: 2/282.
[1393] Hucurat Suresi: 49/6.
[1394] Talak Suresi: 65/2.
[1395] Hucurat Suresi: 49/6.

24/4. Namuslu kadınlara zina isnadında bulunup, sonra (bunu isbat için) dört şahit getiremeyenlere seksener sopa vurun ve artık onların şahitliğini hiçbir zaman kabul etmeyin. Onlar tamamen günahkârdırlar. [1396]

5/106. Ey iman edenler! Birinize ölüm gelip çatınca vasiyet esnasında içinizden iki adalet sahibi kişi aranızda şahitlik etsin. Yahut seferde iken başınıza ölüm musibeti gelmişse sizden olmayan, başka iki kişi (şahit olsun). Eğer şüpheye düşerseniz o iki şahidi namazdan sonra alıkorsunuz; «Bu vasiyet karşılığında hiçbir şeyi satın almayacağız, akraba (menfaatine) de olsa; Allah (için yaptığımız) şahitliği gizlemiyeceğiz, (aksini yaparsak) bu takdirde biz elbette günahkârlardan oluruz» diye Allah üzerine yemin ederler. [1397]

İmran b. Hüseyn (ra)'den şöyle rivayet edilmiştir. Peygamber (sav) şöyle buyurdu. Ümmetimin en hayırlıları benim zamanımdakilerdir. Sonra onların ardından gelenler, daha sonra onların ardından gelenler sonra onların arkasından öyle bir topluluk gelecektir ki, şahadet etmeleri, istenmediği halde şahitlik edeceklerdir. Hainlik ederler, onlardan emin olunmaz, adakta bulunurlar yerine getirmezler ve aralarında şişmanlık baş gösterir. [1398] Hadis, muttefekun aleyhtir. [1399] Diğer bir hadiste ise şöyledir.

Süleyman b. Musa (ra)'dan, demiştir ki, Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur. Hain erkeğin, hain kadının, zina eden erkeğin, zina eden kadının, (din) kardeşlerine kin besleyen kimselerin şahitliği geçerli değildir. [1400]

(2088) Günahların Terk Edilmesi Hakkındaki Deliller

Sehl b. Sa'd es-Saidi (ra)'den rivayet etti ki, Peygamber (sav) şöyle buyurdu. Her kim bana iki bacağı arasındaki organı ile iki çene kemiği arasındaki organını günahtan korumaya kefil olursa, bende o kimseye cennete kefil olurum. (Yani cennete gitmesine kefil olurum). [1401]

Yüce Rabbimiz bu konunun ehemmiyetine binaen şöyle buyuruyor.

25/68. Onlar Allah'ın yanısıra başka bir ilaha yalvarmazlar. Allah'ın yasakladığı cana, sebepsiz yere kıymazlar ve zina etmezler. Bu suçları işleyenler cezalarını görürler. [1402]

17/32. Sakın zinaya yaklaşmayınız. Çünkü o iğrenç bir kötülük ve kötü sonuçlu bir yoldur. [1403]

Abdullah b. Abbas (ra)'dan, Peygamber (sav) şöyle buyurdu: Kul zina ettiği zaman (kamil) bir mü'min olduğu halde zina edemez. Hırsızlık yaptığı zaman mü'min olduğu halde hırsızlık yapamaz. İçki içerken de mü'min olduğu halde içmez. (Haksız olarak birini öldürürkende) mü'min olarak öldüremez. İkrime şöyle dedi: Ben İbni Abbas'a: Bu günahları işlerken ondan iman nasıl sökülüp çıkarılır? Diye sordum. İbni Abbas (ra): işte şöyle diye tarif etti de parmaklarını birbirine geçirdi sonra onları çıkardı. Bu günahı işleyen kişi tevbe ederse iman tekrar ona döner, dedi ve bu dönüşünde parmaklarını birbirine geçirerek: işte böyle döner, diye gösterdi. [1404]

[1396] Nur Suresi: 24/4.
[1397] Maide Suresi: 5/106.
[1398] Buğari, Kitabuş Şahadet; Müslim, 253.
[1399] Buluğul Meram, sh, 459.
[1400] Ebu Davud, 3601; Tirmizi, 2, Şahadet; İbni Mace, 3, Ahkam; Ahmed b. Hanbel, c, 2, sh, 204, 208, 225.
[1401] Buğari, bab, 4, Kitabul Muharibin min ehlil küfri ve'r riddeti.
[1402] Furkan Suresi: 25/68.
[1403] İsra Suresi: 17/32.
[1404] Buğari, bab, 5, Kitabul Muharibin min ehlil küfri ve'r riddeti.

Halbuki şanı yüce Peygamber (sav)'in günahlardan Allah'a sığındığını, Hz. Aişe (ra)'nin rivayet ettiği hadiste. Peygamber (sav), Ya Allah! Tembellikten, bunaklık derecesinden, ihtiyarlıktan, günahtan, korkaklıktan, kabir sualinden ve kabir azabından, ateş fitnesinden ve ateşin azabından, zenginlik gururunun şerrinden sana sığınırım. Mesih Deccal'ın fitnesinden sana sığınırım. Ya Allah! Günahlarımı(n kirini) benden kar, buz suyu ile yıka, kalbimi de günahlardan beyaz elbiseyi kirden temizlediğin gibi pakla, benimle günahlarımın arasını da doğu ile batı arasını uzaklaştırdığın gibi uzaklaştır. [1405]

(2089) Küçük Günahlar Hakkındaki Deliller

Enes b. Malik (ra) şöyle demiştir: Sizler muhakkak birçok ameller yapmaktasınız ki, onlar sizin gözlerinizde kıldan incedir. Şu muhakkak ki bizler Peygamber (sav)'in zamanında onları helak edici günahlar sayardık. [1406]

Hadisin manası Yüce Allah'ın şu kavline dönücüdür.

24/15. Hani o iftirayı dilden dile dolaştırıyor; hakkında hiçbir bilginiz olmayan şeyleri ağzınıza alıp söylüyor ve bunu önemsiz bir iş sanıyordunuz. Hâlbuki bu, Allah katında büyük bir günahtır. [1407]

Başka bir hadiste ise: Allah'tan utanmadıktan sonra istediğini yap. [1408]

Sağlam bir akide de bunun gereğidir. Akidesi sağlam olmayanın şahitliği kabul edilmez.

Mürüvvet: Mürüvvetten maksat ise: Mislinin mürüvvetini (yani emsalleri gibi olgunluğunu, ağırbaşlılığını) koruyucu olmak, bunun maksadı ise, Şeriatın emir ve nehiylerini gözetmek, kendi zamanındaki kendisinin misli (benzeri) olan insanların ahlaklarıyla muttasıf olmaktır. Bir kişinin mürüvveti azalırsa hayası da azalır, hayası azalan bir kişi ise (hak-hukuk tanımadan) dilediğini yapar. [1409] (Bu da yukarıda geçen hadisi şerifin çerçevesine girer).

(2090) ONBEŞİNCİ KİTAP ÜÇÜNCÜ BÖLÜMÜN SORULARI VE CEVAPLARI

Şahitliğin Hükmü

Soru–18- Şahitliğin kabul edilmesi için. Kaç tane haslet (şart) kendisinde toplanması lazım?

Cevap–18- Şahitlik kabul edilmez. Ancak beş hasleti (şartı) kendisinde toplanmasıyla kişi şahit olur. Eğer bu şartlar yoksa şahitliği kabul edilmez.

(1) Müslüman olmak.
(2) Baliğ olmak.
(3) Akıllı olmak.
(4) Hür olmak.
(5) Adaletli olmak.

Soru–19- Adalet için kaç tane şart gerekir?

Cevap–19- Adalet için beş şart gerekir.

(1) Büyük günahlardan sakınmış olmak.
(2) Küçük günahları devamlı işlememiş olmak.
(3) Akidesi sağlam olmak.

[1405] Buğari, bab, 38, Kitabu'd Daavat.
[1406] Buğari, bab, 32, Kitabu'r Rikak.
[1407] Nur Suresi: 24/15.
[1408] Buğari, 3296.
[1409] Büyük Şafii Fıkhı Tercümesi, c, 4, sh, 317.

(4) Hiddette emin olmak.
(5) Kendi emsalleri gibi olgun ağır başlı mürüvvetli ve haysiyetli olmak.

خِتَامُهُ مِسْكٌ وَفِي ذَلِكَ فَلْيَتَنَافَسِ الْمُتَنَافِسُونَ (المطففين)26

«Onun sonu misktir. Bunda imrenecekler imrensin.» Mutaffifin –26.

(2091) ONBEŞİNCİ KİTAP DÖRDÜNCÜ BÖLÜMÜN ARAPÇA METNİ

[4 فصل] وَالْحُقُوقُ ضَرْبَانِ حَقُّ اللَّهِ تَعَالَى وَحَقُّ الْآدَمِيِّ فَأَمَّاحُقُوقُ الآدَمِيِّينَ فَثَلاثَةُ أَضْرُبِ ضَرْبٌ لايُقْبَلُ فِيهِ إِلاَّ شَاهِدَانِ ذَكَرَانِ وَهُوَ مَا لايُقْصَدُ مِنْهُ الْمَالُ وَيَطَّلِعُ عَلَيْهِ الرِّجَالُ وَضَرْبٌ يُقْبَلُ فِيهِ شَاهِدَانِ أَوْ رَجُلٌ وَالْمَرْأَتَانِ أَوْ شَاهِدٌ وَيَمِينُ الْمُدَّعِي وَهُوَ مَا كَانَ الْقَصْدُ مِنْهُ الْمَالَ وَضَرْبٌ يُقْبَلُ فِيهِ رَجُلٌ وَالْمَرْأَتَانِ أَوْ اَرْبَعُ نِسْوَةٍ وَهُوَ مَا لايَطَّلِعُ عَلَيْهِ الرِّجَالُ وَأَمَّاحُقُوقُ اللَّهِ تَعَالَى فَلاتُقْبَلُ فِيهَا النِّسَاءُ وَهِيَ ثَلاثَةُ أَضْرُبٍ ضَرْبٌ لايُقْبَلُ فِيهِ أَقَلُّ مِنْ اَرْبَعَةٍ وَهُوَ الزِّنَا وَضَرْبٌ يُقْبَلُ فِيهِ اثْنَانِ وَهُوَ مَا سِوَى الزِّنَا مِنَ الْحُدُودِ وَضَرْبٌ يُقْبَلُ فِيهِ وَاحِدٌ وَهُوَ هِلاَلُ رَمَضَانَ وَلاتُقْبَلُ شَهَادَةُ الْأَعْمَى إِلاَّ فِي خَمْسَةِ مَوَاضِعَ الْمَوْتِ وَالنَّسَبِ وَالْمِلْكِ الْمُطْلَقِ وَالتَّرْجَمَةِ وَمَا شَهِدَ بِهِ قَبْلَ الْعَمَى وَعَلَى الْمَضْبُوطِ وَلاتُقْبَلُ شَهَادَةُ جَارٍّ لِنَفْسِهِ نَفْعًا وَلادَافِعٍ عَنْهَا ضَرَارًا.

(2092) ONBEŞİNCİ KİTAP DÖRDÜNCÜ BÖLÜMÜN KELİME MANASI

[4 فصل] وَالْحُقُوقُ ضَرْبَانِ حَقُّ اللَّهِ تَعَالَى وَحَقُّ الْآدَمِيِّ فَأَمَّاحُقُوقُ الآدَمِيِّينَ فَثَلاثَةُ

Dört-üncü, Fasıl, Haklar, İki kısımdır, Hak, Allah'ın, Yüce, Hak, İnsan-ın, Haklara gelince, İnsan oğlunun, Üç

أَضْرُبِ ضَرْبٌ لايُقْبَلُ فِيهِ إِلاَّ شَاهِدَانِ ذَكَرَانِ وَهُوَ مَا لايُقْصَدُ مِنْهُ الْمَالُ وَيَطَّلِعُ عَلَيْهِ

Kısım, Birinci kısım, Kabul edilmez, O haklarda, Ancak, İki şahit-ile, İki erkek, O şahitlik, O şahitlik ki, Kast edilmez, Onda, Mal yoktur, Muttali olur, Onun üzerine

الرِّجَالُ وَضَرْبٌ يُقْبَلُ فِيهِ شَاهِدَانِ أَوْ رَجُلٌ وَالْمَرْأَتَانِ أَوْ شَاهِدٌ وَيَمِينُ الْمُدَّعِي وَهُوَ

O dava Davacı Yeminle Bir şahit Veya İki kadın Bir erkek Veya İki şahit O şahitlikte Kabul edilir İkinci kısım Erkekler

مَا كَانَ الْقَصْدُ مِنْهُ الْمَالَ وَضَرْبٌ يُقْبَلُ فِيهِ رَجُلٌ وَالْمَرْأَتَانِ أَوْ اَرْبَعُ نِسْوَةٍ وَهُوَ مَا

O şahitliktir ki O şahitlikte Kadın Dört Veya İki kadın Bir erkek O kısımda Kabul edilir Üçüncü kısım Mal vardır Onda Kast etti İdi O dava ki

لايَطَّلِعُ عَلَيْهِ الرِّجَالُ وَأَمَّاحُقُوقُ اللَّهِ تَعَالَى فَلاتُقْبَلُ فِيهَا النِّسَاءُ وَهِيَ ثَلاَثَةُ أَضْرُبٍ

Kısım-lar Üç O şahitlik Kadınlar O haklarda Kabul edilmez Yüce Allah'ın Haklar-a Gelince Erkekler Onun üzerine Muttali olmaz

ضَرْبٌ لايُقْبَلُ فِيهِ أَقَلُّ مِنْ اَرْبَعَةٍ وَهُوَ الزِّنَا وَضَرْبٌ يُقْبَلُ فِيهِ اثْنَانِ وَهُوَ مَا سِوَى الزِّنَا

Zina Dışında O şey ki O da İki şahit O şahitlikte Kabul edilir İkinci kısım Zina O şahitlikte Dört taneden En az O şahitlikte Kabul edilmez Birinci kısım

مِنَ الْحُدُودِ وَضَرْبٌ يُقْبَلُ فِيهِ وَاحِدٌ وَهُوَ هِلاَلُ رَمَضَانَ وَلاتُقْبَلُ شَهَادَةُ الْأَعْمَى إِلاَّ

Ancak Kör Şahitlik Kabul edilmez Ramazan Hilal O da Bir tanedir O şahit de Kabul edilir Üçüncü kısım Haddlerden

فِى خَمْسَةِ مَوَاضِعَ الْمَوْتِ وَالنَّسَبِ وَالْمِلْكِ الْمُطْلَقِ وَالتَّرْجَمَةِ وَمَا شَهِدَ بِهِ قَبْلَ

Önce Onunla Şahit oldu O şey ki Terceme Mutlak Mülkiyette Nesep Ölüm Yerde Beş

الْعَمَى وَعَلَى الْمَضْبُوطِ وَلاَتُقْبَلُ شَهَادَةُ جَارٍّ لِنَفْسِهِ نَفْعًا وَلاَدَافِعٍ عَنْهَا ضَرَارًا.

Kör-lükten Üzerine Zapt edilmiş Kabul edilmez Şahitlik Çeker Onu kendisi için Menfaat Def edilmez O şahitlikte Zarar

(2093) ONBEŞİNCİ KİTAP DÖRDÜNCÜ BÖLÜMÜN TOPLU MANASI

(2094) Haklarla İlgili Hükümler
(2095) Hakların Kısımları

Haklar iki kısımdır
(1) Allah'ın hakkı.
(2) İnsanın (kulun) hakkı.

(2096) Kul Hakkı

Kulun hakkına gelince üç kısım üzeredir

(2097) Birincisi: Neseple İlgili Şahitlik

(1) Nesep ile ilgili kısımdır. Bunda mal kast edilmeyip. Ancak iki erkeğin şahitliği ile olur. Bunda erkekler muttali (olup onu bilirler onların şahitliği geçerli olur).

(2098) İkincisi: Mal İle İlgili Şahitlik

(2) Mal ile ilgili kısımdır. Bunda ki şahitlik iki erkek veya bir erkek iki kadın (şahitlik yapar).

(2099) Üçüncüsü: Erkeklerin Bilmeyip Kadınların Bildiği Şahitlik

(3) Erkeklerin bilmeyip kadınların bildiği kısımdır. Bunda ki şahitlik bir erkek veya dört tane kadın (buda doğum hayız gibi durumlarda olur.)

(2100) Allah Hakkı

Allah'ın hakkına gelince, Bunlarda kadınların şahitliği kabul edilmez. Bu haklarda üç kısım üzeredir.

(2101) Birincisi: Zina İle İlgili Şahitlik

(1) Zina ile ilgili şahitler. Bunun şahitleri dört tane erkekten olan şahitler kabul edilir.

(2102) İkincisi: Zinanın Dışındaki Hadlerle İlgili Şahitlik

(2) Zinanın dışındaki hadlerle ilgili şahitler. Bunun şahitleri iki tane erkekten şahitlerle olur.

(2103) Üçüncüsü: Ramazan Hilalini Görmek İçin Şahitlik

(3) Ramazan hilalini görmek için bir erkek şahit kâfidir (yani yeterlidir).

(2104) Kör Olanın Şahitliği

Kör olanın şahitliği kabul edilmez. Ancak beş yerde şahitliği kabul edilir.
(1) Ölüm. (hususunda)
(2) Nesep. (hususunda)
(3) Mutlak mülkiyet. (hususunda)
(4) Tercüme. (hallerinde)
(5) Bunları kör olmadan önce şahit olduğu (durumlarda) zaptına (hafızasına almış kulak duyumu tarifler veya nesebi konularda hafızasında işlek iken şahitlik yapabilir).

Bir menfaat veya bir zararı kaldırmak için şahitlik. Bir kimsenin kendisine bir menfaat dokunsun (diye) veya kendisinde bir zararı gidermek için (yaptığı) şahitlik kabul edilmez.

(2105) ONBEŞİNCİ KİTAP DÖRDÜNCÜ BÖLÜMÜN DELİLLERİ

(2106) Haklarla İlgili Deliller

65/2. Boşanan kadınlar iddetlerinin sonuna varınca, onları güzelce tutun, yahut onlardan güzelce ayrılın. İçinizden iki âdil kimseyi şahit tutun. Şahitliği Allah için dosdoğru yapın. İşte bununla Allah'a ve ahiret gününe inanan kimselere öğüt verilmektedir. Kim Allah ' a karşı gelmekten sakınırsa, Allah ona bir çıkış yolu açar. [1410]

5/106. Ey iman edenler! Birinize ölüm gelip çatınca vasiyet esnasında içinizden iki adalet sahibi kişi aranızda şahitlik etsin. Yahut seferde iken başınıza ölüm musibeti gelmişse sizden olmayan, başka iki kişi (şahit olsun). Eğer şüpheye düşerseniz o iki şahidi namazdan sonra alıkorsunuz; «Bu vasiyet karşılığında hiçbir şeyi satın almayacağız, akraba (menfaatine) de olsa; Allah (için yaptığımız) şahitliği gizlemeyeceğiz, (aksini yaparsak) bu takdirde biz elbette günahkârlardan oluruz» diye Allah üzerine yemin ederler. [1411]

Peygamber (sav) nikâh hususunda şöyle buyurmaktadır. Nikâh ancak veli ve iki adil şahitle olur. [1412] İbni Hibban şahitlerin zikredilmesi hususunda bu hadisten daha sahih bir hadis yoktur, derken. İmam'ı Ahmed'de bu konuda bu hadisten daha kuvvetlisi yoktur, demiştir. [1413] Bunda erkekler muttalidirler. (Yani erkekler bilirler onların şahitliği geçerlidir).

[1410] Talak Suresi: 65/2.
[1411] Maide Suresi: 5/106.
[1412] İmam-ı Şafii Müsned, İbni Hibban, 1247.
[1413] Muğnil Muhtac, c, 3, sh, 155; Büyük Şafii Fıkhı, c, 4, sh, 313.

(2107) Kul Hakları Olan Mal İle İlgili Şahitliklerin Delilleri

2/282. Ey iman edenler, belirli bir süre için borçlandığınız zaman onu yazınız. Aranızdan bir kâtip doğru olarak yazsın, kâtip Allah'ın kendisine öğrettiği gibi yazmaktan kaçınmasın, yazsın. Üzerinde hak olan (borçlu) da yazdırsın ve Rabbi olan Allah'tan korkup-sakınsın, ondan hiç bir şeyi eksiltmesin. Eğer üzerinde hak olan (borçlu), düşük akıllı ya da za'f sahibi veya kendisi yazmaya güç yetirmeyecekse, velisi dosdoğru yazdırsın. Erkeklerinizden de iki şahid tutun; eğer iki erkek yoksa şahidlerden rıza göstereceğiniz bir erkek ve biri unuttuğunda öbürü ona hatırlatacak iki kadın (da olur) . Şahidler çağırıldıkları zaman kaçınmasınlar. Onu (borcu) az olsun, çok olsun, süresiyle birlikte yazmaya üşenmeyin. Bu, Allah katında en adil, şahitlik için en sağlam, şüphelenmemeniz için de en yakın olandır. Ancak aranızda devredip durduğunuz ve peşin olarak yaptığınız ticaret başka, bunu yazmamanızda sizin için bir sakınca yoktur. Alış-veriş ettiğinizde de şahid tutun. Yazana da, şahide de zarar verilmesin. (Aksini) Yaparsanız, o, kendiniz için (bir zulüm ve günah) fısktır. Allah'tan korkup-sakının. Allah size öğretiyor. Allah her şeyi bilendir. [1414]

Abdullah b. Abbas (ra)'dan şöyle rivayet etmektedir. Hz. Peygamber (sav) bir şahit ve yeminle hüküm verdi. [1415]

(2108) Doğum Nesep Hayız Gibi Durumların Şahitlikleriyle İlgili Deliller

2/282…Bir erkek ve biri unuttuğunda öbürü ona hatırlatacak iki kadın (da olur)…[1416]

Bu şahitlikte erkekler muttali değil, kadınlar muttalidirler. (Yani bunu kadınlar daha iyi bilirler).

Bu meseleler genellikle erkeklerin muttali olmadığı doğum, emzirme bakirelik ve kadınlarla ilgili diğer meselelerdir. [1417]

Hz. Peygamber (sav)'in ebenin şahadetini kabul ettiği rivayet edilmiştir. [1418]

Diğer taraftan Abdurrezzak Musannefinde ez-Zühri'den şöyle dediğini rivayet etmiştir. Kadınlardan başkalarının muttali olmadığı doğumları ve onların gizli halleri gibi durumlarda, kadınların şahitliğinin caiz olduğu şeklinde sünnet cereyan ede gelmiştir.[1419]

(2109) Allah (cc)'ın Haklarında Olan Zinanın Şahitlerinin Delilleri

Zina için dört erkek şahit gerekir:

24/4. Korunan (iffetli) kadınlara (zina suçu) atan, sonra dört şahid getirmeyenlere de seksen değnek vurun ve onların şahidliklerini ebedi olarak kabul etmeyin. Onlar fasık olanlardır. [1420]

4/15. Kadınlarınızdan fuhuş yapanlara aleyhlerinde olmak üzere içinizden dört şahid tutun. Eğer şehadet ederlerse, onları, ölüm alıp götürünceye veya Allah onlara bir yol kılıncaya kadar evlerde alıkoyun. [1421]

[1414] Bakara Suresi: 2/282.
[1415] Müslim, 1712; İmam'ı Şafii, el-Umm, c, 6, sh, 56.
[1416] Bakara Suresi: 2/282.
[1417] Büyük Şafii Fıkhı Tercümesi, c, 4, sh, 313.
[1418] İslam Fıkhı Ansiklopedisi, c, 8, sh, 315.
[1419] İbni Ebi Şeybe el-İkna, c, 2, sh, 297; Büyük Şafii Fıkhı, c, 4, sh, 315.
[1420] Nur Suresi: 24/4.

24/13. Ona karşı dört şahitle gelmeleri gerekmez miydi? Şahitleri getirmediklerine göre, artık onlar Allah katında yalancıların ta kendileridir. [1422]

Ebu Hureyre (ra)'den rivayet şu hadisi şerifte bunu desteklemektedir: Sâd b Ubade (ra) Hz. Peygamber (sav)'e şöyle dedi: Ey Allah'ın Resulü (sav)! Şayet birini ailem ile birlikte bulmuş olsam, artık dört şahit getirinceye kadar ben o adama dokunmayacak mıyım? Evet, sen hak ile gönderen Allah'a yemin ediyorum ki, hayır asla! Ben bundan önce o adamı muhakkak kılıçla vururum. Seyyidiniz, (efendiniz) ne diyor, kulak verin dinleyin! Muhakkak ki o çok kıskançtır. Hâlbuki ben ondan daha kıskancım. Allah ise benden daha çok kıskançtır, gayurdur.[1423]

Peygamber (sav) bu sözünü, namuslu kadınları (zina ile) itham ettikleri halde, dört şahit getiremeyen kimselere (iftira cezası olarak) seksen sopa vurun. [1424] Nur Suresi: 24/4 ayeti nazil olduktan sonra söyledi. [1425]

Allah (cc) bütün insanlığa gerçekleri anlama ve uygulamayı nasip ve müyesser eylesin. Bu ilahi kanunlar uygulanmadığı için ne namus emniyeti kalmış, ne nesil emniyeti kalmış ve ne mal emniyeti kalmış ve ne de can emniyeti kalmış.

(2110) Allah (cc)'ın Haklarında Olan Zinanın Dışındaki Şahitlerinin Delilleri

İrtidat etme (dinden dönme), yol kesme, bir insanı öldürme, hırsızlık yapmak, içki içmek gibi suçlarda iki erkek şahit gerekir.

2/282…Erkeklerinizden de iki şahid tutun;…[1426]

65/2…İçinizden iki âdil kimseyi şahit tutun…[1427]

Bir hadisi şerifte ise şöyledir: Ya sen iki şahit getirirsin yahut o yemin eder. [1428]

(2111) Allah (cc)'ın Haklarında Olan Zinanın Dışındaki Şahitlerinin Delilleri

Ramazan hilâlini görmek için bir erkek şahit kâfidir:

Abdullah b. Ömer (ra) şöyle rivayet ediyor: Halk hilâli görmek için bakıyordu. Ben Peygamber (sav) hilâli gördüğümü haber verdim. Peygamber (sav) oruç tuttu ve halkada oruç tutmalarını emretti. [1429]

(2112) Körün Şahitliğinin Delilleri

Hanefilere göre: Körün şahitliği asla kabul edilmez. [1430]

Bir şahidin herhangi bir konuda şahitlik yaptığını işittiğinde, gözüyle görmeyince onun şahitliği üzerine şahitlik yapması caiz değildir. Şahitlik ettiğine dair şahit ediniyor diye, işitirse, yine işitene (görmedikçe) şahitlik yapmak caiz değildir. [1431]

[1421] Nisa Suresi: 4/15.
[1422] Nisa Suresi: 4/13.
[1423] Müslim, 1498.
[1424] Nur Suresi: 24/4.
[1425] Büyük Şafii Fıkhı Tercümesi, c, 4, sh, 311.
[1426] Bakara Suresi: 2/282.
[1427] Talak Suresi: 65/2.
[1428] Müslim, 138.
[1429] Ebu Davud, 2342.
[1430] Fıkh-us Sünne, c, 3, sh, 230.
[1431] Kuduri Metni Tercümesi

Şafiilere göre: Kör olanın şahitliği kabul edilmez. Ancak beş yerde şahitliği kabul edilir. (Bu beş yerin dışında kabul edilmez).

(1) Ölüm. (hususunda).
(2) Nesep. (hususunda).
(3) Mutlak mülkiyet. (hususunda).
(4) Tercüme. (hallerinde).
(5) Bunları kör olmadan önce şahit olduğu (durumlarda) zaptına (hafızasına almış kulak duyumu tarifler veya nesebi konularda hafızasında işlek iken şahitlik yapabilir).

Şafiiler yukarıda geçen beş yerin dışında körün şahitliği kabul edilmez. [1432]

Körün, sesi tanıdığı zaman, duyduğu şeylerdeki şahitliği, Malik ve Ahmed b. Hanbele göre caizdir. İbnul Kasım şöyle demiştir: Malik'e kişi komşusunu görmediği halde duvarın arkasında iken karısını boşadığını duyar ve sesini tanırsa, buna şahitlik eder dedim: Malik onun şahitliği caizdir dedi. [1433]

(2113) Menfaat İçin Şahitliğin Kabul Edilmeyeceğinin Delilleri

Kişinin menfaati kendisine çekmesi için; Mesela; varisin, varise olan şahitliği gibi.[1434] Çünkü bunda ya kendine bir menfaati dokunur veya onda bir zararı defeder. [1435]

Allah Teâlâ'nın kavlinde olduğu gibi…ve şüphe etmemeniz için daha elverişlidir.[1436]

Çünkü böylesi şahitlikler menfaate dayandığı için kabul edilemez. Mesela yine bunun gibidir ki, vekilin müvvekile şahitliği, borç sahibinin malına el konulduktan sonra iflas edene şahitliği veya yakın akrabanın zengin olan akrabaya şahitliği. [1437]

Bu konu ile ilgili Peygamber (sav) şöyle buyurdu. Bir aileye hizmet edenin o aile için azatlığı veya akrabalığı, şüpheli olanın şahitliği caiz değildir. [1438] Diğer bir hadiste ise şöyledir. Hz. Aişe (ra)'den; Hasmının, hasmı aleyhindeki şahitliği caiz değildir. [1439]

Şahitliği kendi nefsine bir menfaat sağlamaya misal olarak ölen ve miras bırakan kişinin diyet almak için yararlanma sebebiyle öldüğüne şahitlik etmesini gösterebiliriz. Bu durumda kişinin şahitliği kabul edilmez. Şahitliğiyle nefsinden bir zararı defetmeye misal olarak da yanlışlıkla öldürülen kişinin yakınlarının, diyeti ödememek için kazaen öldürülmeye şahadet edenlerin yalan söylediklerine şahitlik etmelerini gösterebiliriz. Bu tür şahitliklerin sebebi ortada töhmet bulunmasıdır. [1440]

(2114) ONBEŞİNCİ KİTAP DÖRDÜNCÜ BÖLÜMÜN SORULARI VE CEVAPLARI

Haklarla İlgili Hükümler

Soru–20- Haklar kaç kısımdır?

Cevap–20- Haklar iki kısımdır.

1432 Fıkh-us Sünne, c, 3, sh, 230; Geniş Tafsilat için bakınız; Beycuri, c, 2, sh, 536, 537; Kifayetul Ağyar, c, 2, sh, 174, 175; Mecmuu; Muğnil Muhtac.
1433 Fıkh-us Sünne, c, 3, sh, 230.
1434 Kifayetul Ağyar, c, 2, sh, 175.
1435 Beycuri, c, 2, sh, 539.
1436 Bakara Suresi: 2/282.
1437 Kifayetul Ağyar, c, 2, sh, 175.
1438 Ebu Davud, 3600.
1439 Tirmizi, 2299.
1440 Büyük Şafii Fıkhı Tercümesi, c, 4, sh, 317, 318.

(1) Allah'ın hakkı.
(2) İnsanın (kulun) hakkı.

Kulun hakkına gelince üç kısım üzeredir.

Soru–21- Kulun hakkı kaç kısım üzeredir?

Cevap–21- Kulun hakkına gelince üç kısım üzeredir.

Nesep ile ilgili kısımdır. Bunda mal kast edilmeyip. Ancak iki erkeğin şahitliği ile olur. Bunda erkekler muttali (olup onu bilirler onların şahitliği geçerli olur).

Mal ile ilgili kısımdır. Bunda ki şahitlik iki erkek veya bir erkek iki kadın (şahitlik yapar).

Erkeklerin bilmeyip kadınların bildiği kısımdır. Bunda ki şahitlik bir erkek veya dört tane kadın (buda doğum hayız gibi durumlarda olur.)

Allah'ın hakkına gelince. Bunlarda kadınların şahitliği kabul edilmez. Bu haklarda üç kısım üzeredir.

Soru–22- Allah'ın hakkındaki şahitlikte. Bunlarda kadınların şahitliği kabul edilir mi? Bu haklarda kaç kısım üzeredir?

Cevap–22- Allah'ın hakkına gelince. Bunlarda kadınların şahitliği kabul edilmez. Bu haklarda üç kısım üzeredir.

(1) Zina ile ilgili şahitler. Bunun şahitleri dört tane erkeklerden olan şahitler kabul edilir.
(2) Zinanın dışındaki hadlerle ilgili şahitler. Bunun şahitleri iki tane erkeklerden şahitlerle olur.
(3) Ramazan hilalini görmek için bir erkek şahit kâfidir (yani yeterlidir).

Soru–23- Kör olanın şahitliği kabul edilir mi? Edilirse kaç yerde şahitliği kabul edilir?

Cevap–23- Kör olanın şahitliği kabul edilmez. Ancak beş yerde şahitliği kabul edilir.

(Bu beş yerin dışında kabul edilmez).

(1) Ölüm. (hususunda).
(2) Nesep. (hususunda).
(3) Mutlak mülkiyet. (hususunda).
(4) Tercüme. (hallerinde).
(5) Bunları kör olmadan önce şahit olduğu (durumlarda) zaptına (hafızasına almış kulak duyumu tarifler veya nesebi konularda hafızasında işlek iken şahitlik yapabilir).

Soru–24- Bir menfaat veya bir zararı kaldırmak için şahitlik. Yapan bir kimsenin kendisine bir menfaat dokunsun (diye) veya kendisinde bir zararı gidermek için yaptığı şahitlik kabul edilir mi?

Cevap–24- Bir menfaat veya bir zararı kaldırmak için şahitlik. Bir kimsenin kendisine bir menfaat dokunsun (diye) veya kendisinde bir zararı gidermek için (yaptığı) şahitlik kabul edilmez.

خِتَامُهُ مِسْكٌ وَفِى ذَلِكَ فَلْيَتَنَافَسِ الْمُتَنَافِسُونَ (المطففين)26

«Onun sonu misktir. Bunda imrenecekler imrensin.» Mutaffifin –26.

ONALTINCI KİTAP

AZATLAMA KİTABI

(2115) ONALTINCI KİTABIN ARAPÇA METNİ

[16 كتاب] أحكام [العتق]

وَيَصِحُّ الْعِتْقُ مِنْ كُلِّ مَالِكٍ جَائِزِ التَّصَرُّفِ فِمِلْكِهِ وَيَقَعُ بِصَرِيحِ الْعِتْقِ وَالْكِنَايَةِ مَعَ النِّيَّةِ وَإِذَا أَعْتَقَ بَعْضَ عَبْدٍ عُتِقَ عَلَيْهِ جَمِيعُهُ وَإِنْ أَعْتَقَ شِرْكًا لَهُ فِى عَبْدٍ وَهُوَ مُوسِرٌ سَرَى الْعِتْقُ إِلَى بَاقِيهِ وَكَانَ عَلَيْهِ قِيمَةُ نَصِيبِ شَرِيكِهِ وَمَنْ مَلَكَ وَاحِدًا مِنْ وَالِدَيهِ اَوْ مَوْلُودِيهِ عَتَقَ عَلَيْهِ.

(2116) ONALTINCI KİTABIN KELİME MANASI

[16 كتاب] أحكام [العتق]

وَيَصِحُّ الْعِتْقُ مِنْ كُلِّ مَالِكٍ جَائِزِ التَّصَرُّفِ فِمِلْكِهِ وَيَقَعُ بِصَرِيحِ الْعِتْقِ وَالْكِنَايَةِ مَعَ

Beraber, Kinayeli, Azat etmek, Açıkça, Vaki olur, Mülkünde, Tasarruf etmek, Caiz olur, Sahibinden, Her, Azat etmek, Sahih olur

النِّيَّةِ وَإِذَا أَعْتَقَ بَعْضَ عَبْدٍ عُتِقَ عَلَيْهِ جَمِيعُهُ وَإِنْ أَعْتَقَ شِرْكًا لَهُ فِى عَبْدٍ وَهُوَ مُوسِرٌ

Zengin, O sahip, Kölede, Onun için, Bir ortak, Azatlar, Eğer, Onun tamamı, Onun üzerine, Azatlanır, Köle-nin, Bir cüz'ünü, Azatlar, Ne zaman ki, Niyetle

سَرَى الْعِتْقُ إِلَى بَاقِيهِ وَكَانَ عَلَيْهِ قِيمَةُ نَصِيبِ شَرِيكِهِ وَمَنْ مَلَكَ وَاحِدًا مِنْ وَالِدَيهِ اَوْ

Veya, Onun anne babasından, Bir-ini, Mülk edindi, Her kim, Onun ortağı, Payı, Onun kıymeti, Onun üzerine, Oldu, Onun kalanı, Kadar, Azatlığı, Sirayet eder

مَوْلُودِيهِ عَتَقَ عَلَيْهِ.

Onun çocuğu Azatladı Onun üzerine

(2117) ONALTINCI KİTABIN TOPLU MANASI

(2118) Azatlama[1441]'nın Hükümleri

Mülkiyetinde tasarrufu caiz olan her köle sahibinin kölesini azadetmesi caiz olur. Köleyi sarih (açıkça) azat (edebileceği gibi) niyet etmekle beraber kinayeli (kapalı)[1442] da edebilir.

Eğer kölenin bir kısmını azat ederse, köle tamamıyla azat edilmiş olur. Eğer ortak bir köle ise ortağının biri onun azat ederse diğer ortak ta zengin ise hissesine düşen payın bedelini o kalan kısmında ortağına ödeyerek onu azadeder.

Her kim anasından ve babasından birisini veya çocuğunu(köle olarak)mülk edinirse (bunlar kendiliğinden) azadedilmiş olur. [1443]

(2119) ONALTINCI KİTABIN DELİLLERİ

(2120) Azatlama'nın Hükümlerinin Delilleri

Konuya geçmeden önce İslam'ın kölelere karşı şefkati, merhameti ve onları kölelikten kurtulması için çeşitli vesilelerle hürriyetine kavuşturma yollarını gösteren delil ve belgeleri sunacağız. Yüce Rabbimiz şöyle buyuruyor.

90/11-16. Fakat o, sarp yokuşu aşamadı. O sarp yokuş nedir bilir misin? Köle azat etmek veya açlık gününde yakını olan bir yetimi, yahut aç- açık bir yoksulu doyurmaktır. [1444]

4/36. Allah'a ibadet edin ve ona hiçbir şeyi ortak koşmayın. Ana babaya, akrabaya, yetimlere, yoksullara, yakın komşuya, uzak komşuya, yanınızdaki arkadaşa, yolcuya, elinizin altındakilere iyilik edin. Şüphesiz Allah, kibirlenen ve övünen kimseleri sevmez. [1445]

4/92. Yanlışlıkla olması dışında bir müminin bir mümini öldürmeye hakkı olamaz. Yanlışlıkla bir mümini öldüren kimsenin, mümin bir köle azat etmesi ve ölenin ailesine teslim edilecek bir diyet vermesi gereklidir. Meğer ki ölünün ailesi o diyeti bağışlamış ola. (Bu takdirde diyet vermez). Eğer öldürülen mümin olduğu halde, size düşman olan bir toplumdan ise mümin bir köle azat etmek lâzımdır. Eğer kendileriyle aranızda antlaşma bulunan bir toplumdan ise ailesine teslim edilecek bir diyet ve bir mümin köleyi azat etmek gerekir. Bunları

[1441] Azat: Kurtulmak serbest olmak. Esirlikten, kölelikten kurtulmuş; serbest, hür, hürriyetine kavuşturmak, salı vermek, kaydı ve bağlılığı olmayan, kayıtsız. Bütün kayıtlardan kurtulup Allah'a yönelmiş olmak, gerçek sûfi, gibi manalarına gelir. D. M. Doğan. Büyük Türkçe sözlük, s,94.

[1442] Mesela sen hürsün, serbestsin gibi, kapalı bir ifadedir, çeşitli yorumlar olabilir, niyetinde azadetmesi varsa onu azatlayabilir.

[1443] Çünkü kölelik İslam da meydana gelmiş bir müessese değildir. Cahilliye döneminde kalan bir müessesedir ki, İslam dini çeşitli vesilelerle birçok köleleri kölelikten kurtarmıştır. Bundan dolayı şayet bir insan cahilliye âdeti üzerine bilmeden anne veya babasından birisini ve çocuğunu köle edinmişse, İslam'a göre bir anne ve babanın veya kendi çocuğunu köle edinecek diye bir şey yoktur. Edinmişse bile onlar kendiliğinde azat edilmiş olurlar.

[1444] Beled Suresi: 90/11-16.

[1445] Nisa Suresi: 4/36.

bulamayan kimsenin, Allah tarafından tevbesinin kabulü için iki ay peşpeşe oruç tutması lâzımdır. Allah her şeyi bilendir, hikmet sahibidir. [1446]

5/89. Allah, kasıtsız olarak ağzınızdan çıkıveren yeminlerinizden dolayı sizi sorumlu tutmaz, fakat bilerek yaptığınız yeminlerden dolayı sizi sorumlu tutar. Bunun da keffâreti, ailenize yedirdiğiniz yemeğin orta hallisinden on fakire yedirmek, yahut onları giydirmek, yahut da bir köle azat etmektir. Bunları bulamıyan üç gün oruç tutmalıdır. Yemin ettiğiniz takdirde yeminlerinizin keffâreti işte budur. Yeminlerinizi koruyun (onlara riayet edin). Allah size âyetlerini açıklıyor; umulur ki şükredersiniz! [1447]

58/3. Kadınlardan zıhâr ile ayrılmak isteyip de sonra söylediklerinden dönenlerin karılarıyla temas etmeden önce bir köleyi hürriyete kavuşturmaları gerekir. Size öğütlenen budur. Allah, yaptıklarınızdan haberi olandır. [1448]

9/60. Sadakalar (zekâtlar), Allah'tan bir farz olarak ancak fakirler, düşkünler, zekât toplayan memurlar, kalpleri İslâm'a ısındırılacak olanlarla (özgürlüğüne kavuşturulacak) köleler, borçlular, Allah yolunda cihad edenler ve yolda kalmış yolcular içindir. Allah, hakkıyla bilendir, hüküm ve hikmet sahibidir. [1449]

24/33. Evlenme imkânı bulamayanlar, Allah'ın lütfu ile kendilerini zenginleştirene kadar namuslu kalmaya özen göstersinler, zinadan kaçınsınlar. Ödeyecekleri belirli bir bedel karşılığında özgürlüklerine kavuşmak üzere sizinle sözleşme yapmak isteyen elinizin altındaki köleler ile, kendilerinde iyi insan olma belirtileri gördüğünüz taktirde sözleşme yapınız. Allah'ın size bağışladığı servetinizden onlara yardım ediniz. Namuslu kalmak isteyen cariyelerinizi dünyalık çıkarlarınız uğruna fuhuşa zorlamayınız. Kim onları zorlarsa bilsin ki, uğradıkları zorlamadan sonra Allah onlar hakkında affedicidir ve merhametlidir. [1450]

Dikkat edilirse yüce Rabbimiz çeşitli vesilelerle o köleleri hürriyetine kavuşturma yollarını göstererek onları kölelikten kurtarma yollarını öğretir. Hem sonra İslam dini bu kölelik müessesesini tesis etmemiş bilakis köleliği çeşitli vesilelerle kaldırıyor.

Bu hususta İslam dininin Peygamberinin şu sözleri bize ve kıyamete kadar olan herkesin kulağını çınlatırcasına olan mübarek sözlerdir. Hz. Ali (ra)'den rivayete göre Peygamber (sav) şöyle buyurdu. Ellerinizin altında bulunanlar hakkında Allah'tan korkun. [1451]

Ebu Hureyre (ra)'den Peygamber (sav) şöyle buyurdu. Hiç biriniz, kölem! Veya cariyem! Diye hitap etmesin: Oğlum, evladım, kızım diye hitap etsin. [1452]

Ebu Zerr (ra) şöyle dedi. Ben (bir kere) bir adamla sövüştüm (ona anasından dolayı ayıpladım) o da Peygamber (sav)'e şikâyet etti. Bunun üzerine Peygamber (sav) bana: Sen onu anasından dolayı ayıpladın mı? Buyurdu ve sonra şunları söyledi. Şüphesiz sizin kardeşleriniz, sizin hizmetçilerinizdir. Allah onları sizin ellerinizin altına (yani mülk ve kudretinizin altına) koymuştur. Her kimin eli altında kardeşi bulunursa, ona yediğinden yedirsin, giydiğinden giydirsin. Ve onlara güçleri yetmeyecek (zahmetli meşakkatli) işler yüklemeyiniz. Şayet onlara zahmet verecek işleri yüklerseniz, onlara yardım ediniz. [1453]

Velid İbni Müslim'in munkati suretiyle rivayetine göre sövülen zat Bilal Habeşi (ra) imiş. Ebu Zerr ona; Ey siyah kadının oğlu! Diye sövmüş. Bilal'ın şikayeti üzerine Peygamber

[1446] Nisa Suresi: 4/92.
[1447] Maide Suresi: 5/89.
[1448] Mücadele Suresi: 58/3.
[1449] Tevbe Suresi: 9/60.
[1450] Nur Suresi: 24/33.
[1451] Fıkh-us Sünne, c, 4, sh, 382.
[1452] Buğari, bab, 17, Kitabul Itk.
[1453] Buğari, bab, 15, Kitabul Itk.

(sav)'in azarlaması meydana gelince, Ebu Zerr (ra) yanağını yere koymuş ve: Bilal ayağıyla basmadıkça yanağımı kaldırmayacağım, diyerek kusurunu affettirmiştir. [1454]

İslam kölelere verdiği hak ve şefkat böyle iken gerisini siz düşünün uya günümüzün adına medeniyet koymuş, medeniyetsizler Müslümanları itham ederek gerici, yobaz, irtica, sucu, bucu, gibi lakap ve isimlerle bir kıyas edin, bunların haklarını kim affettirecek.

Yine bir rivayette İbni Ömer (ra)'den, Peygamber (sav) şöyle buyurdu. Kim köleye tokat atar veya onu döverse, bunun kefareti onu azad etmektir. Ebu Mesud el-Ensari'den rivayete göre o şöyle demiştir. Bir keresinde, kölemi dövüyordum. Birden arkamdan bir ses duydum. Bir de ne göreyim, Allah'ın Resulü (sav): Unutma ey Ebu Mes'ud, Allah sana, senin bu köleye kadir olduğundan daha fazla kadirdir, buyuruyor. Ben a Allah rızası için hürdür dedim. Eğer böyle yapmasaydın sana ateş değerdi, buyurdu. Kişinin, kölesine kötü muamele yaptığı sabit olunduğunda, kadıya onu azad etmek hakkı verilmiştir. [1455]

Ebu Musa el-Eşari (ra)'den şöyle rivayet edilmiştir. Peygamber (sav) şöyle buyurdu. Her kimin kendine ait bir köle kadını olurda o bu köle kadını eğitir ve eğitimini güzel yapar, onu hürriyetine kavuşturur ve onunla evlenirse, işte böyle kimsenin iki ecri vardır. [1456] (Ecrin birincisi nikah ve eğitim sevabı, sevabın ikincisi azad etme sevabıdır).

İşte İslam dininin medeniyeti budur.

(2121) Köleyi Azad Etmenin Caiz Oluşunun Delilleri

90/11-16. Fakat o, sarp yokuşu aşamadı. O sarp yokuş nedir bilir misin? Köle azat etmek veya açlık gününde yakını olan bir yetimi, yahut aç- açık bir yoksulu doyurmaktır. [1457]

Ebu Hureyre (ra)'den şöyle rivayet ediyor. Peygamber (sav) şöyle buyurdu. Her kim bir Müslüman kişiyi kölelikten azad ederse (hürriyetine kavuşturursa) Allah, o azad edilenin her uzvuna karşılık azad eden adamın uzuvlarını ateşten azad eder. [1458]

Ebu Hureyre (ra), Peygamber (sav)'in beraberinde oturduğu sırada, köle çıka geldi. Peygamber (sav) hemen, ya Eba Hureyre! Şu kölendir. Sana gelmiştir, buyurdu. Ya Resulüllah (sav)! Bende seni şahit yapıyorum ki, o köle muhakkak (Allah için) hürdür. [1459] Başka bir hadiste ise şöyledir.

Abdullah b. Ömer (ra)'den, Peygamber (sav): İki kişi arasında ortak olan bir köleyi azad eden, eğer zengin ise kölenin kıymeti tayin olunur, sonra kölenin tamamı hürriyetine kavuşturulur, buyurmuştur. [1460]

Abdullah b. Ömer (ra): Her kim bir köledeki hissesini bağışlayıp azad eder ve kölenin, geri kalan değerine ulaşacak derecede bir malı bulunursa, o pay için köleye adilce bir kıymet konulurda o payını azad eden, diğer ortaklarının hisselerini verir ve onun hesabına köle, hürriyetine kavuşup azad olur. Şayet hissesini ilk azad edenin diğer ortakların hisselerini ödeyecek malı bulunmazsa, köleden azaldığın hissesi azad olmuştur. [1461]

(2122) Köleyi azad etmeye niyetlenenin delilide şudur

[1454] Mehmed Sofuoğlu, Sahihi Buhari Tercümesi, c, 5, sh, 2348.
[1455] Fıkh-us Sünne, c, 4, sh, 383.
[1456] Buğari, bab, 16, Kitabul Itk.
[1457] Beled Suresi: 90/11-16.
[1458] Buğari, bab, 1, Kitabul Itk; Müslim, 1509, Kitabul Itk.
[1459] Buğari, bab, 7, Kitabul Itk.
[1460] Buğari, bab, 4, Kitabul Itk.
[1461] Buğari, bab, 4, Kitabul Itk.

Alkame İbni Vakkas el-Kaysi (ra) şöyle demiştir: Ben Ömer b. Hattab (ra)'den işittim. Peygamber (sav) şöyle buyurdu. Ameller(in kıymeti) ancak niyete göredir. Herkesin niyet ettiği ne ise, eline geçecekte odur. [1462]

Ebu Hureyre (ra) Çocuğun babasını (veya anasını) köle etmesi caiz olmaz. Ancak eğer (onları) kölelikte bulursa satın alır, azad eder. [1463]

Semure (ra)'den, Peygamber (sav) şöyle buyurdu. Kim ki zu rahmden (yani kendisine nikahı düşmeyen birisini) köle ederse o hürdür. [1464] (Mesela annesi, babası, kızı, oğlu gibi).

(2123) ONALTINCI KİTABIN SORULARI VE CEVAPLARI

Azatlama'nın Hükümleri

Soru–1- Mülkiyetinde tasarrufu caiz olan her köle sahibinin kölesini azat etmesi caiz olur mu? Köleyi sarih (açıkça) azat (edebileceği gibi)niyet etmekle beraber kinayeli (kapalıda azat edebilir mi?

Cevap–1- Mülkiyetinde tasarrufu caiz olan her köle sahibinin kölesini azat etmesi caiz olur. Köleyi sarih (açıkça) azat (edebileceği gibi)niyet etmekle beraber kinayeli(kapalıda azat edebilir).

Soru–2- Ne zaman kölenin bir kısmını azat ederse köle tamamıyla azat edilmiş olur mu? Eğer ortaklı bir köle ise ortağının biri onun azat ederse diğer ortakta zengin ise hissesine düşen payın bedelini o kalan kısmında ortağına ödeyerek onu azat edebilir mi?

Cevap–2- Ne zaman kölenin bir kısmını azat ederse köle tamamıyla azat edilmiş olur. Eğer ortaklı bir köle ise ortağının biri onun azat ederse diğer ortakta zengin ise hissesine düşen payın bedelini o kalan kısmında ortağına ödeyerek onu azat eder.

Soru–3- Her kim anasından ve babasından birisini veya çocuğunu köle olarak mülk edinirse bunlar kendiliğinden azat edilmiş olurlar mı?

Cevap–3- Her kim anasından ve babasından birisini veya çocuğunu (köle olarak) mülk edinirse (bunlar kendiliğinden) azat edilmiş olurlar.

خِتَامُهُ مِسْكٌ وَفِى ذَلِكَ فَلْيَتَنَافَسِ الْمُتَنَافِسُونَ (المطففين)26

«Onun sonu misktir. Bunda imrenecekler imrensin.» Mutaffifin –26.

(2124) ONALTINCI KİTAP BİRİNCİ BÖLÜMÜN ARAPÇA METNİ

[1 فصل] وَالْوَلاَءُ مِنْ حُقُوقِ الْعِتْقِ وَحُكْمُهُ حُكْمُ التَّعْصِيبِ عِنْدَ عَدَمِهِ وَيَنْتَقِلُ الْوَلاَءُ عَنِ الْمُعْتِقِ إِلَى الذُّكُورِ مِنْ عَصَبَتِهِ وَتَرْتِيبُ الْعَصَبَاتِ فِى الْوَلاَءِ كَتَرْتِيبِهِمْ فِى الْإِرْثِ وَلاَيَجُوزُ بَيْعُ الْوَلاَءِ وَلاَهِبَتُهُ.

(2125) ONALTINCI KİTAP BİRİNCİ BÖLÜMÜN KELİME MANASI

1462 Buğari, bab, 6, Kitabul Itk.
1463 Müslim, 1510.
1464 Ahmed b. Hanbel, c, 5, sh, 20; Ebu Davud, 3949, Kitabul Itk; Tirmizi, 1365, Kitabul Ahkam; Buluğul Meram, 366.

[1 فصل] وَالْوَلاَءُ مِنْ حُقُوقِ الْعِتْقِ وَحُكْمُهُ حُكْمُ التَّعْصِيبِ عِنْدَ عَدَمِهِ وَيَنْتَقِلُ

Nakil edilir | Onun olmadığı | Yanında | Asabe yakını | Hüküm | Onun hükmü | Azat etmek | Haklardan | Velayet | Fasıl | Bir-inci

الْوَلاَءُ عَنِ الْمُعْتِقِ إِلَى الذُّكُورِ مِنْ عَصَبَتِهِ وَتَرْتِيبُ الْعَصَبَاتِ فِى الْوَلاَءِ كَتَرْتِيبِهِمْ فِى

Onların ter-tibi gibi | Velayette | Asabeler | Sırası ile | Onun yak-ınlarından | Erkek-lere | Kadar | Azatlayandan | Velayet

الْإِرْثِ وَلاَيَجُوزُ بَيْعُ الْوَلاَءِ وَلاَهِبَتُهُ.

Ona hibe olamaz | Velayet | Satması | Caiz olmaz | Soydan gelme

(2126) ONALTINCI KİTAP BİRİNCİ BÖLÜMÜN TOPLU MANASI

(2127) Velayet[1465]in Hükmü

Velayet azat olunan kölenin haklarındandır. Onun hükmü yakınların hükmü gibidir. Eğer azad edilen kölenin yakınlarından yoksa velayet köleyi azatlayan yakınlık sırasına göre olan erkeklere nakledilir. Veladaki tertip irs[1466]teki tertip gibidir. Velayet hakkının alım satımı caiz değildir. (Velayet başkasına) hibede edilemez.

(2128) ONALTINCI KİTAP BİRİNCİ BÖLÜMÜN DELİLLERİ

(2129) Velayetin Delilleri

İbni Ömer (ra)'den; Peygamber (sav) şöyle buyurdu: Vela ancak hürriyete kavuşturanındır. [1467] Başka bir hadiste ise şöyledir.

Abdullah b. Ömer (ra) şöyle demiştir: Mü'minlerin anası Aişe (ra)'den köle bir kızı sahiplerinden satın alıp, onu hürriyete kavuşturmak istedi, o köle kızın sahipleri. Biz bu kızı onun vela hakkı bize ait olmak üzere (sana satarız) dediler. Resulüllah (sav) onların ileri sürdükleri bu şartı, senin vela hakkına mani olamaz. Çünkü vela hakkı ancak hürriyete kavuşturan kimseye aittir, buyurdu. [1468] Başka bir hadiste ise şöyledir.

[1465]Velayet: Başkası adına iş yapabilme, velilik. Hâkimiyet, salahiyet. Yakınlık dostluk. Allah dostluğu, velilik, ermişlik, manalarına gelen bir kelimedir. D. Mehmet Doğan. Büyük Türkçe sözlük, s,1114.

[1466] Soydan gelen yakınlık sırası.

[1467] Buğari, bab, 6, Kitabul Büyu.

[1468] Buğari, bab, 3, Kitabul Mukateb.

Yine, Abdullah b. Ömer (ra)'den, dedi ki; Peygamber (sav) şöyle buyurdu; Veladaki tertip nesepteki tertip gibidir. Vela satılmaz, hibede edilmez. [1469]

(2130) ONALTINCI KİTAP BİRİNCİ BÖLÜMÜN SORULARI VE CEVAPLARI

Velayetin Hükmü

Soru–4- Velayet azat olunan kölenin haklarından mıdır? Onun hükmü nasıldır? Eğer azat edilen kölenin yakınlarından yoksa velayet köleyi azatlayan yakınlık sırasına göre olan erkeklere nakledilir mi? Ve la da ki tertip irsteki tertip gibi midir? Velayet hakkının alım satımı caiz midir? O velayet başkasına hibe edilebilir mi?

Cevap–4- Velayet azat olunan kölenin haklarındandır. Onun hükmü yakınların hükmü gibidir. Eğer azat edilen kölenin yakınlarından yoksa velayet köleyi azatlayan yakınlık sırasına göre olan erkeklere nakledilir. Ve la da ki tertip irsteki tertip gibidir. Velayet hakkının alım satımı caiz değildir. (O velayet başkasına) hibede edilemez.

خِتَامُهُ مِسْكٌ وَفِي ذَلِكَ فَلْيَتَنَافَسِ الْمُتَنَافِسُونَ (المطففين)26

«Onun sonu misktir. Bunda imrenecekler imrensin.» Mutaffifin –26.

(2131) ONALTINCI İKİNCİ BÖLÜMÜN ARAPÇA METNİ

[2 فصل] وَمَنْ قَالَ لِعَبْدِهِ إِذَا مُتُّ فَأَنْتَ حُرٌّ فَهُوَ مُدَبَّرٌ يَعْتِقُ بَعْدَ وَفَاتِهِ مِنْ ثُلُثِهِ وَيَجُوزُ لَهُ أَنْ يَبِيعَهُ فِي حَالِ حَيَاتِهِ وَيَبْطُلُ تَدْبِيرُهُ وَحُكْمُ الْمُدَبَّرِ فِي حَالِ حَيَاةِ السَّيِّدِ حُكْمُ الْعَبْدِ الْقِنِّ.

(2132) ONALTINCI KİTAP İKİNCİ BÖLÜMÜN KELİME MANASI

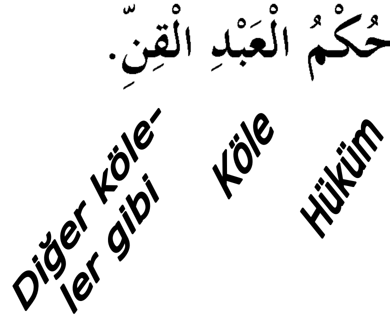
[2 فصل] وَمَنْ قَالَ لِعَبْدِهِ إِذَا مُتُّ فَأَنْتَ حُرٌّ فَهُوَ مُدَبَّرٌ يَعْتِقُ بَعْدَ وَفَاتِهِ مِنْ ثُلُثِهِ

Üçte birisinde
Onun ölümü
Sonra
Azat eder
Müdebber
O da
Hürsün
Sen
Ölürsem
Ne zaman ki
Kölesi için
Dedi
Her kim
Fasıl
İki-nci

وَيَجُوزُ لَهُ أَنْ يَبِيعَهُ فِي حَالِ حَيَاتِهِ وَيَبْطُلُ تَدْبِيرُهُ وَحُكْمُ الْمُدَبَّرِ فِي حَالِ حَيَاةِ السَّيِّدِ

Efendisi
Sağ olduğu
Halde
Müdebber
Hüküm
Onun müdeb-berliği
Bozulur
Onun hayatında
Halde
Onu satar
Eğer
Onun için
Caiz olur

[1469] İmam'ı Şafii, Umm, c, 2, sh, 72; İbni Hibban, hd, 4950, Kitabul Büyu; Hakim, c, 2, sh, 341, Kitabul Feraiz; Buğari, bab, 3, Kitabul Mukateb; Buluğul Meram, 467; Sübülüs Selam, c, 4, sh, 222.

(2133) ONALTINCI KİTAP İKİNCİ BÖLÜMÜN TOPLU MANASI

(2134) Müdebber[1470]in Hükmü

Her kim ki kölesine dese ki ben ölünce sen hürsün. O kişi müdebberdir. Efendisinin vefatından sonra onun sülüs[1471]ünden azat olur. Efendisi için eğer hala hayatta iken kölesini satması onun müdebberliğini bozması caizdir. Müdebberin hükmü efendisi hayatta kaldığı (zamana kadar devam eder) Kölenin hükmü (diğer köleler gibi) kendisi de köledir.

(2135) ONALTINCI KİTAP İKİNCİ BÖLÜMÜN DELİLLERİ

(2136) Müdebberin Delilleri

Cabir b. Abdullah (ra)'den şöyl e rivayet edilmiştir: (Azreoğullarından Ebu Mezkûr adında sahabi). Bir kimse, kendisine aid olan bir köleyi müdebber olarak (yani ölümümden sonra sen hürsün diyerek) azad etmiştir. Sonra Ebu Mezkûr (fakir düşüp, bu kölenin bedeline) muhtaç oldu. Peygamber (sav)'de köleyi aldı da. Bunu benden kim satın almak ister? Dedi (yani müzayedeyi arzetti; Müzayede karşılıklı fiiat artırma demektir) (Müzayede neticesinde) Nuaym İbni Abdullah o köleyi şöyle şöyle dirhemle satın aldı. Resulüllah (sav)'da kölenin bu bedelini Ebu Mezkûr'a verdi. [1472]

Köle azad eden zat; Azreoğullarından Ebu Mezkûr olduğu; Azad edilen kölenin ismi Ya'kub olduğu; Bu kölenin müzayede neticesinde kaç dirheme satıldığı;

Ebu Mezkûr'e kölesinin bedelini Peygamber (sav) tarafından verilirken "Bu para senin hakkındır, Allah bundan müstağnidir" buyurduğu.

Cabir hadisinin burada sevk sebebi, müzayede suretiyle satışın meşruluğunu beyan etmektir. [1473]

Müdebber, hürriyete kavuşması sahibinin ölümüne bırakılmış köledir. Tirmizi bu hadisi rivayet ettikten sonra: "Bu hadiste müdebber kölenin Peygamber (sav) tarafından satılmış olmasıyla istidlal ederek, sahabiler ve daha sonraki alimlerden bir kısmı müdebber'in satışın be's görmemişlerdir. Bu ictihad, Şafii, Ahmed, İshak'ın kavlidir. Peygamber'in sahabilerinden

---

[1470] Müdebber: Azatlaması efendisinin ölümü ile şartlanıp, onun ölümünden sonra azat olan köle. Beycuri, c,2,s, 553; Şerhi İbni Kasım, s, 92.
[1471] Sülüs malın üçte biridir.
[1472] Buğari, bab, 59, Kitabul Büyu, bab, 9, Kitabul Itk; Müslim, 997, Kitabul İman; Nesai, c, 5, sh, 69-70, Kitabu'z Zekat; Buluğul Meram, sh, 468; Sübülü's Selam, c, 4, sh, 223.
[1473] Mehmed Sofuoğlu, Sahih-i Buhari Tercümesi, c, 4, sh, 1976-1977, Dipnot.

bir kısmı da müdebber'in satışını kerih görmüşlerdir. Sufyân es-Sevri, Malik, Evzai'nin kavli de böyledir" diyor. [1474]

(2137) ONALTINCI KİTAP İKİNCİ BÖLÜMÜN SORULARI VE CEVAPLARI

Müdebberin Hükmü

Soru–5- Her kim ki kölesine dese ki ben ölünce sen hürsün. O kişi müdebber midir? Efendisinin vefatından sonra onun sülüsünden azat olur mu? Efendisi için eğer hala hayatta iken kölesini satması onun müdebbirliğini bozması caiz midir? Müdebberin hükmü efendisi hayatta kaldığı (zamana kadar devam eder mi?) Kölenin hükmü (diğer köleler gibi) kendisi de köle midir?

Cevap–5- Her kim ki kölesine dese ki ben ölünce sen hürsün. O kişi müdebberdir. Efendisinin vefatından sonra onun sülüsünden azat olur. Efendisi için eğer hala hayatta iken kölesini satması onun müdebberliğini bozması caizdir. Müdebberin hükmü efendisi hayatta kaldığı (zamana kadar devam eder) Kölenin hükmü (diğer köleler gibi) kendisi de köledir.

خِتَامُهُ مِسْكٌ وَفِي ذَلِكَ فَلْيَتَنَافَسِ الْمُتَنَافِسُونَ (المطففين)26

«Onun sonu misktir. Bunda imrenecekler imrensin.» Mutaffifin –26.

(2138) ONALTINCI KİTAP ÜÇÜNCÜ BÖLÜMÜN ARAPÇA METNİ

[3 فصل] وَالْكِتَابَةُ مُسْتَحَبَّةٌ إِذَا سَأَلَهَا الْعَبْدُ وَكَانَ مَأْمُونًا مُكْتَسِبًا وَلاَتَصِحُّ إِلاَّ بِمَالٍ مَعْلُمٍ وَيَكُونُ مُؤَجَّلاً إِلَى أَجَلٍ مَعْلُومٍ أَقَلُّهُ نَجْمَانِ وَهِيَ مِنْ جِهَةِ السَّيِّدِ لاَزِمَةٌ وَمِنْ جِهَةَ الْمُكَاتَبِ جَائِزَةٌ فَلَهُ فَسْخُهَا مَتَى شَاءَ وَلِلْمُكَاتَبِ التَّصَرُّفُ فِيمَا فِي يَدِهِ مِنَ الْمَالِ وَيَجِبُ عَلَى السَّيِّدِ أَنْ يَضَعَ عَنْهُ مِنْ مَالِ الْكِتَابَةِ مَا يَسْتَعِينُ بِهِ عَلَى أَدَاءِ نُجُومِ الْكِتَابَةِ وَلاَيَعْتِقُ إِلاَّ بِأَدَاءِ جَمِيعِ الْمَالِ.

(2139) ONALTINCI KİTAP ÜÇÜNCÜ BÖLÜMÜN KELİME MANASI

[3 فصل] وَالْكِتَابَةُ مُسْتَحَبَّةٌ إِذَا سَأَلَهَا الْعَبْدُ وَكَانَ مَأْمُونًا مُكْتَسِبًا وَلاَتَصِحُّ إِلاَّ بِمَالٍ

Üç-üncü
Fasıl
Yazışmalı
Sünnettir
Ne zaman ki
O köle isterse
Köle
Oldu
Emin
Çalışmaya
Sahih olmaz
Ancak
Mal ile

مَعْلُمٍ وَيَكُونُ مُؤَجَّلاً إِلَى أَجَلٍ مَعْلُومٍ أَقَلُّهُ نَجْمَانِ وَهِيَ مِنْ جِهَةِ السَّيِّدِ لاَزِمَةٌ وَمِنْ

[1474] Mehmed Sofuoğlu, Sahih-i Buhari Tercümesi, c, 4, sh, 1976, Dipnot.

Lazım olur Efendinin Cihetinde O ödeme İki taksit Onun en azı Bilinen Müddet Kadar Vadeli Olur Bilinen

جِهَةَ الْمُكَاتَبِ جَائِزَةٌ فَلَهُ فَسْخُها مَتَى شَاءَ وَلِلْمُكَاتَبِ التَّصَرُّفُ فِيمَا فِي يَدِهِ مِنَ

Onun elinde O tasarruf ki Tasarruf Yazışmalı için Dilerse Ne zaman Onu fesh eder Onun için Caiz olur Yazışmalı kölenin Cihet-inden

الْمَالِ وَيَجِبُ عَلَى السَّيِّدِ أَنْ يَضَعَ عَنْهُ مِنْ مَالِ الْكِتَابَةِ مَا يَسْتَعِينُ بِهِ عَلَى أَدَاءِ نُجُومِ

Taksit Ödemek Üzerine Onunla Yardım eder O mal ki Kitabet-in Maldan Onda Ödedi Eğer Efendi Üzerine Vacip olur Maldan

الْكِتَابَةِ وَلاَيَعْتِقُ إِلاَّ بِأَدَاءِ جَمِيعِ الْمَالِ.

Mal-ın Tamamını Ödemekle Ancak Azatlanmaz Kitabetin

(2140) ONALTINCI KİTAP ÜÇÜNCÜ BÖLÜMÜN TOPLU MANASI

(2141) Kitabet[1475]in Hükmü

Kitabet (sözleşmelilik) sünnettir. Eğer köle sözleşmeli olarak özgürlünü ister ve kendine güveni varsa (sözleşme) sahih (geçerli) olmaz. Ancak belirlenmiş muayyen bir müddet içinde en azı iki taksitle, belirli bir değerle sahih olur. Kitabet efendi tarafından geçerlidir. Mükateb[1476] için caizdir, dilerse (anlaşmayı) fesh edebilir.

Mükateb (efendisine taksitleri ödedikten sonra) elinde kalan parayla tasarruf hakkına sahiptir. Efendi kendisine ödenen mükatebin elindeki malını ona(onun hesabına çalıştırarak) ödemesi için yardım etmesi vaciptir. Mükateb olan köle borcun tamamını ödemeyinceye kadar azat edilmez.

[1475] Kitabet: Yani yazışmalı (sözleşmeli) kölenin. O köle efendisine belli bir para ödemek üzere efendisi ile yaptığı bir akittir, belirlenen miktarı efendisine ödedikten sonra efendisi onu serbest bırakarak hürriyetine kavuşturmuş olur.

[1476] Mükateb ise. Azatlığı şartla bağlanan köle. Mesela şu kadar para verirsen serbest olursun gibi.

(2142) ONALTINCI KİTAP ÜÇÜNCÜ BÖLÜMÜN DELİLLERİ

(2143) Kitabetin Delilleri

24/33. Evlenme imkânı bulamayanlar, Allah'ın lütfu ile kendilerini zenginleştirene kadar namuslu kalmaya özen göstersinler, zinadan kaçınsınlar. Ödeyecekleri belirli bir bedel karşılığında özgürlüklerine kavuşmak üzere sizinle sözleşme yapmak isteyen elinizin altındaki köleler ile, kendilerinde iyi insan olma belirtileri gördüğünüz taktirde sözleşme yapınız. Allah'ın size bağışladığı servetinizden onlara yardım ediniz. Namuslu kalmak isteyen cariyelerinizi dünyalık çıkarlarınız uğruna fuhuşa zorlamayınız. Kim onları zorlarsa bilsin ki, uğradıkları zorlamadan sonra Allah onlar hakkında affedicidir ve merhametlidir. [1477]

Ravh İbn Cüreyc (ra)'den; o şöyle demiştir: Ben Atâ İbni Ebi Rebâh'a (kölem benden kitabet istediğinde) onun malı olduğunu bilirsem, onunla hürriyet satın alma yazışması yapmazlığım bana vacip midir? Dedim. Atâ: Ben bunu vacipten başka görmüyorum, dedi. Ve Amr İbn Dinâr da:

Ben Atâ'ya: sen bu görüşü bir kimseden mi rivayet ediyorsun? Dedim. Atâ: Hayır dedi. İbni Cureyc dedi ki: sonra bana Atâ haber verdi ki ona da Mûsa İbn Enes şöyle haber vermiştir: Sirin Enes İbn Mâlik'ten hürriyet satın alma yazışması yapmasını istedi. Halbuki Sirin'in malı çoktu: Enes yazışmayı kabul etmedi. Bunun üzerine Şirin Ömer İbn Hattab'a gitti de. Enes'in kabul etmeyişini ona söyledi. Ömer, Enes'e Sirin'le hürriyetini satın alma yazışmasını yap emrini verdi. Enes yine çekindi. Bunun üzerine Ömer, Enes'e kırbaçla vurdu ve: 24/33…Ödeyecekleri belirli bir bedel karşılığında özgürlüklerine kavuşmak üzere sizinle sözleşme yapmak isteyen elinizin altındaki köleler ile, kendilerinde iyi insan olma belirtileri gördüğünüz takdirde sözleşme yapınız…[1478] Ayetini okudu. Akabinde Enes, Sirin ile hürriyet satın alma mukavelesini yazdı. [1479]

Hz. Aişe (ra)'dan, Peygamber (sav) şöyle buyurdu. Bir takım insanlara ne oluyor ki, Allah'ın kitabında bulunmayan bir takım şartlar ileri sürüyor! Her kim Allah'ın kitabında bulunmayan bir şartla şart kılarsa, o şart batıldır: Hükümsüzdür. Allah'ın şartı (ve kanunu) daha haklı ve daha kuvvetlidir. [1480]

Yine Hz. Aişe (ra)'dan: Mukâteb üzerinde (kitabet bedelinden) ödemediği bir borç kaldığı müddetçe bir köledir demiştir. Zeyd b. Sâbit de: Üzerinde bir dirhem borç kaldığı müddetçe (köledir), demiştir. Abdullah b. Ömer (ra)'de: Mukâteb, üzerinde kitabet malından bir şey kaldığı sürece yaşasa da, ölse de, cinayet işlese de bir köledir, demiştir. [1481]

(2144) ONALTINCI KİTAP ÜÇÜNCÜ BÖLÜMÜN SORULARI VE CEVAPLARI

Kitabetin Hükmü

Soru–6- Kitabet (yazışmalı köle) sünnet midir? Ne zaman ki ister ve kendine çalışmaya güveni varsa (kitabet)sahih olur mu? Ancak belirlenmiş muayyen bir müddet içinde en azı iki taksitle, belirli bir değerle mi? sahih olur. O kitabet efendi tarafından lazım gelir mi? Mükateb için caiz midir? Ne zaman dilerse (anlaşmayı) fesih edebilir mi?

[1477] Nur Suresi: 24/33.
[1478] Nur Suresi: 24/33.
[1479] Buğari, 1, Kitabu'l Mukateb.
[1480] Buğari, 1, Kitabu'l Mukateb.
[1481] Buğari, 5, Kitabu'l Mukateb.

Cevap–6- Kitabet (yazışmalı köle) sünnettir. Ne zaman ki ister ve kendine çalışmaya güveni varsa (kitabet sahih olur, yoksa) sahih olmaz. Ancak belirlenmiş muayyen bir müddet içinde en azı iki taksitle, belirli bir değerle sahih olur. O kitabet efendi tarafından lazım gelir. Mükateb için caizdir. Ne zaman dilerse (anlaşmayı) fesih edebilir.

Soru–7- Mükateb (efendisine taksitleri ödedikten sonra) elinde kalan parayla tasarruf hakkına sahip midir? Efendi kendisine ödenen mükatebin elindeki malını ona(onun hesabına çalıştırarak) ödemesi için yardım etmesi vacip midir? Mükateb olan köle borcun tamamını ödemeyinceye kadar azat edilmez mi?

Cevap–7- Mükateb (efendisine taksitleri ödedikten sonra) elinde kalan parayla tasarruf hakkına sahiptir. Efendi kendisine ödenen mükatebin elindeki malını ona(onun hesabına çalıştırarak) ödemesi için yardım etmesi vaciptir. Mükateb olan köle borcun tamamını ödemeyinceye kadar azat edilmez.

خِتَامُهُ مِسْكٌ وَفِي ذَلِكَ فَلْيَتَنَافَسِ الْمُتَنَافِسُونَ (المطففين)26

«Onun sonu misktir. Bunda imrenecekler imrensin.» Mutaffifin –26.

(2145) ONALTINCI KİTAP DÖRDÜNCÜ BÖLÜMÜN ARAPÇA METNİ

[4 فصل] وَإِذَا أَصَابَ السَّيِّدُ أَمَتَهُ فَوَضَعَتْ مَا تَبَيَّنَ فِيهِ شَيْءٌ مِنْ خَلْقِ آدَمِيٍّ حَرُمَ عَلَيْهِ بَيْعُهَا وَرَهْنُهَا وَهِبَتُهَا وَجَازَ لَهُ التَّصَرُّفُ فِيهَا بِالْإِسْتِخْدَامِ وَالْوَطْءِ وَإِذَا مَاتَ السَّيِّدُ عَتَقَتْ مِنْ رَأْسِ مَالِهِ قَبْلَ الدُّيُونِ وَالْوَصَايَا وَوَلَدُهَا مِنْ غَيْرِهِ بِمَنْزِلَتِهَا وَمَنْ أَصَابَ أَمَةَ غَيْرِهِ بِنِكَاحٍ فَالْوَلَدُ مِنْهَا مَمْلُوكٌ لِسَيِّدِهَا وَإِنْ أَصَابَهَا بِشُبْهَةٍ فَوَلَدُهُ مِنْهَا حُرٌّ وَعَلَيْهِ قِيمَتُهُ لِلسَّيِّدِ وَإِنْ مَلَكَ الْأَمَةَ الْمُطَلَّقَةَ بَعْدَ ذَالِكَ لَمْ يَصِرْ أُمَّ وَلَدٍ لَهُ بِالْوَطْءِ فِي النِّكَاحِ وَصَارَتْ أُمَّ وَلَدٍ لَهُ بِالْوَطْءِ بِالشُّبْهَةِ عَلَى أَحَدِ الْقَوْلَيْنِ.

(2146) ONALTINCI KİTAP DÖRDÜNCÜ BÖLÜMÜN KELİME MANASI

[4 فصل] وَإِذَا أَصَابَ السَّيِّدُ أَمَتَهُ فَوَضَعَتْ مَا تَبَيَّنَ فِيهِ شَيْءٌ مِنْ خَلْقِ آدَمِيٍّ حَرُمَ

Haram olur
İnsan oğlu
Yaratılışından
Bir şey
O efendinin birleşmeside
Beyan oldu
O doğum ki
Doğurur
Onun cariyesi
Efendi
Birleşti
Ne zaman ki
Fasıl
Dört-üncü

عَلَيْهِ بَيْعُهَا وَرَهْنُهَا وَهِبَتُهَا وَجَازَ لَهُ التَّصَرُّفُ فِيهَا بِالْإِسْتِخْدَامِ وَالْوَطْءِ وَإِذَا مَاتَ

Öldü
Ne zaman ki
Cima ile
Çalıştırmakla
O cariyede
Tasarruf etmesi
Onun için
Caiz olur
Hibe etmesi
Onu rehin etmesi
Onu satması
Onun üzerine

السَّيِّدُ عَتَقَتْ مِنْ رَأْسِ مَالِهِ قَبْلَ الدُّيُونِ وَالْوَصَايَا وَوَلَدُهَا مِنْ غَيْرِهِ بِمَنْزِلَتِهَا وَمَنْ

Efendi / Azatlanır / Başından / Onun malı / Önce / Borçlar-dan / Vasiyet-ten / O cariye-nin çocuğu / Onun dışında / Onun men-zilesinde / Her kim

أَصَابَ أَمَةَ غَيْرِهِ بِنِكَاحٍ فَالْوَلَدُ مِنْهَا مَمْلُوكٌ لِسَيِّدِهَا وَإِنْ أَصَابَ هَا بِشُبْهَةٍ فَوَلَدُهُ مِنْهَا

Birleşti / Cariye-si ile / Ondan başka / Nikah ile / Çocuk / O cariyede / Mülk olunur / O efendiye / Eğer / Birleşti / O cariye ile / Şüphe ile / O çocuk / O cariyeden

حُرٌّ وَعَلَيْهِ قِيْمَتُهُ لِلسَّيِّدِ وَإِنْ مَلَكَ الْأَمَةَ الْمُطَلَّقَةَ بَعْدَ ذَالِكَ لَمْ يَصِرْ أُمَّ وَلَدٍ لَهُ بِالْوَطْءِ

Hür olur / Onun üzerine / Onun değeri / Efendi için / Eğer / Mülk etti / Bir cariye / Boşanmış / Sonra / Bundan / Olamaz / Anne / Çocuk / Onun için / Cima ile

فِي النِّكَاحِ وَصَارَتْ أُمَّ وَلَدٍ لَهُ بِالْوَطْءِ بِالشُّبْهَةِ عَلَى أَحَدِ الْقَوْلَيْنِ.

Nikahta / Dönüşür / Anne / Çocuk / Onun için / Cima ile / Şüphe ile / Üzerine / Bir-isi / İki kavilden

(2147) ONALTINCI KİTAP DÖRDÜNCÜ BÖLÜMÜN TOPLU MANASI

(2148) Çocuk Annesi Cariyenin Hükmü

Eğer bir efendi cariyesiyle birleşirse ondan doğan çocuk insan şeklinden olduğu beyan olunduktan sonra onu satması, rehin vermesi, hibe etmesi haram olur. Ondan tasarrufu çalıştırması cima etmesi caiz olur.

Efendisinin ölümünden sonra vasiyet ve borç olan mallarından önce azat edilerek serbest bırakılır. Onun menzilinden olup ondan başkasından çocuğu varsa o da azad olur. (Hürriyetine kavuşmuş olur)

Her kim efendinin cariyesi ile evlenip nikahlanırsa ondan doğan çocuk efendiye aittir. Eğer şüphe ile efendisinin cariyesi ile cima yaptıysa ondan doğan çocuk hürdür. Onun kıymeti efendiye ödenmesi gerekir Eğer boşanmış bir cariyeyi mülk edinirse (ondan önce çocuğu varsa) bundan sonra ümmü veled olmaz. O efendisi ile cima ile nikahlı da olsa, iki görüşten birisiyle şüphe ile o efendi cinsi münasebette bulunmuşsa (o zaman o cariye) ümmü veled olur.

(2149) ONALTINCI KİTAP DÖRDÜNCÜ BÖLÜMÜN DELİLLERİ

(2150) Çocuk Annesi Cariyenin Delilleri

Ebu Hureyre (ra) rivayet ettiği bir hadisi şerif şöyledir: (Kıyamet alametlerini haber verirken), Ne zaman satılmış cariye sahibini (efendisini) doğurursa. [1482]

Peygamber (sav)'in kayınbiraderi ve mü'minlerin anası Cuveyre (ra)'nin erkek kardeşi olan), Amr İbnu'l Haris (ra) şöyle demiştir: Resulüllah (sav) vefatı zamanında dinar, dirhem, erkek ve dişi köle bırakmadı. Ancak binmekte olduğu dişi beyaz katırla harb silahını, birde yolcular için vakfettiği (Fedek ve Hayberdeki) araziyi bıraktı. [1483]

Başka bir hadisi şerifte şöyledir: Abdullah b. Abbas (ra)'dan, şöyle rivayet etti: Peygamber (sav) şöyle buyurdu. Ne zaman ki bir cariye (efendisinden hamile kalıp) doğurursa, o cariye onun vefatından sonra hürdür. [1484]

Yine başka hadiste şöyledir: Aişe (ra)'den şöyle demiştir: Utbe İbn Ebi Vakkas kardeşi, Sa'd İbn Ebi Vakkas'a Zem'a'nın cariyesinin oğlu Abdurrahmanı kendisine almasını vasiyet etmiş ve Utbe o çocuk benim oğlumdur, demiş. Resulüllah (sav) Fetih zamanı Mekke'ye gelince Sa'd (İbn Ebi Vakkas), Zem'a'nın cariyesinin oğlunu yakaldı ve onu, Resulüllah (sav)'a getirdi. Beraberinde (Sevde'nin erkek kardeşi) Abd İbn Zem'a'yı da getirdi. Sa'd, Ya Resulüllah! bu benim kardeşim, Utbe'nin oğludur. O bana bu çocuğun kendi oğlu olduğuna ahid vermiştir, dedi. Bunun üzerine Abd İbn Zem'a da: Ya Resulüllah! Bu çocuk benim kardeşimdir. (Babam) Zem'a'nın cariyesinin oğludur. Onun döşeği üzerinde kendi cariyesinden doğmuştur, dedi. Resulüllah (sav), Zem'a'nın cariyesinin oğluna baktı. Gördü ki o çocuk, Utbe'ye insanların en çok benzeyenidir. Akabinde Resulüllah (sav) o çocuk kendi babasının döşeği üzerinde doğduğu için. Ya Abd İbnu Zem'a! Bu (Abdurrahman) senin (kardeşin)dir, buyurdu. [1485]

(2151) ONALTINCI KİTAP DÖRDÜNCÜ BÖLÜMÜN SORULARI VE CEVAPLARI

Çocuk Annesi Cariyenin Hükmü

[1482] Buğari, bab, 37, Kitabul İman.
[1483] Mehmed Sofuoğlu, Sahih-i Buhari Tercümesi, c, 9, sh, 4146.
[1484] İbni Mace, 2515, Kitabul, Itk; Hakim, c, 2, sh, 19; Mizanu'l İ'tidal, c, 1, sh, 537; Buluğul Meram, sh, 469; Sübülüs Selam, c, 4, sh, 228.
[1485] Buğari, bab, 8, Kitabul Itk.

Soru–8- Ne zaman ki bir efendi cariyesiyle birleşirse ondan doğan çocuk insan şeklinden olduğu beyan olunduktan sonra onu satması, rehin vermesi, hibe etmesi haram olur mu? Ondan tasarrufu çalıştırması cima etmesi caiz olur mu?

Cevap–8- Ne zaman ki bir efendi cariyesiyle birleşirse ondan doğan çocuk insan şeklinden olduğu beyan olunduktan sonra onu satması, rehin vermesi, hibe etmesi haram olur. Ondan tasarrufu çalıştırması cima etmesi caiz olur.

Soru–9- Efendisinin ölümünden sonra o cariyeyi vasiyet ve borç olan mallarından önce azat edilerek serbest bırakılır mı? Onun menzilinden olup ondan başkasından çocuğu varsa oda azat olur mu? Hürriyetine kavuşmuş olur mu?

Cevap–9- Efendisinin ölümünden sonra vasiyet ve borç olan mallarından önce azat edilerek serbest bırakılır. Onun menzilinden olup ondan başkasından çocuğu varsa oda azat olur.(Hürriyetine kavuşmuş olur)

Soru–10- Her kim ki seyyid'in (efendinin) cariyesi ile evlenip nikâhlanırsa ondan doğan çocuk efendiye ait midir? Eğer şüphe ile efendisinin cariyesi ile cima yaptıysa ondan doğan çocuk hür müdür? Onun kıymeti efendiye ödenmesi gerekir mi? Eğer boşanmış bir cariyeyi mülk edinirse (ondan önce çocuğu varsa) bundan sonra ümmi velet olur mu? O efendi ile cima ile nikâhlıda olsa, iki görüşten birisiyle şüphe ile o efendi cinsi münasebette bulunmuşsa (o zaman o cariye) ümmi velet olur mu?

Cevap–10- Her kim ki seyyid'in efendinin cariyesi ile evlenip nikâhlanırsa ondan doğan çocuk efendiye aittir. Eğer şüphe ile efendisinin cariyesi ile cima yaptıysa ondan doğan çocuk hürdür. Onun kıymeti efendiye ödenmesi gerekir Eğer boşanmış bir cariyeyi mülk edinirse ondan önce çocuğu varsa bundan sonra ümmi velet olmaz. O efendi ile cima ile nikâhlıda olsa iki görüşten birisiyle şüphe ile o efendi cinsi münasebette bulunmuşsa o zaman o cariye ümmi velet olur.

خِتَامُهُ مِسْكٌ وَفِى ذَلِكَ فَلْيَتَنَافَسِ الْمُتَنَافِسُونَ (المطففين)26

«Onun sonu misktir. Bunda imrenecekler imrensin.» Mutaffifin –26.

دَعْوَاهُمْ فِيهاَ سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ وَتَحِيَّتُهُمْ فِيهاَ سَلاَمٌ, وَآخِرُ دَعْوَاهُمْ اَنِ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ (يونس 10)

«Oradaki dualar."Allah'ınm, Sen yücesin"dir ve oradaki (birbirlerine) sağlık dilekleride "selam"dır. Duaların sonuda: "Gerçek, hamd alemlerin Rabbi olan Allah'ındır.» (Yunus 10).

El yazısıyla yazmaya başlandığı tarih: 23.10.1998

El yazısıyla yazının bittiği Tarih: 11.05.2000 Perşembe günü akşamı, Cuma'ya bağlayan gece bitti. Bilgisayar ortamında olan yazının bittiği Tarih: 09.07.2009

SAYFA: KİTABIN İÇİNDEKİ KONULAR.

ÜÇÜNCÜ KİTAP. ZEKÂT KİTABI.

DÖRDÜNCÜ KİTAP. ORUÇ KİTABI.

BEŞİNCİ KİTAP HACC KİTABI

ALTINCI KİTAP ALIŞ VERİŞ VE ONUN DIŞINDAKİ MUAMELELER

YEDİNCİ KİTAP VASİYETLER VE FERAİZ.

SEKİZİNCİ KİTAP NİKÂH VE ONUNLA ALAKALI HÜKÜMLER

DOKUZUNCU KİTAP CİNAYETLERİN HÜKMÜ.

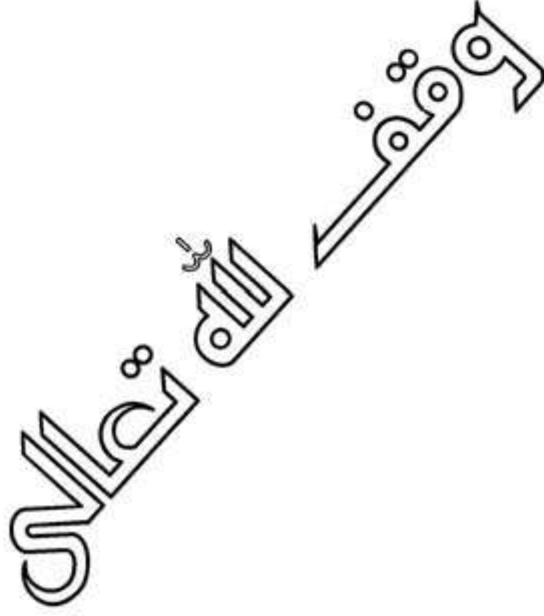
ONUNCU KİTAP HADLERİN HÜKÜMLERİ.

ONİKİNCİ KİTAP KESME VE AVLAMA HÜKÜMLERİ.

ONÜÇÜNCÜ KİTAP AT VE OK ATMANIN HÜKÜMLERİ

ONDÖRDÜNCÜ KİTAP YEMİNLER VE NEZİRLERİN HÜKÜMLERİ.

ONBEŞİNCİ KİTAP HÜKÜM VERME VE ŞAHİTLİKLERLE ALAKALI MESELELER.

وفقه الله تعالى